

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202189

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K349.547 V 46 V. ^{Vol II Pt III}
Accession No K4495

Author వేంకట రమణ శాస్త్రి

Title శ్రీ చిహ్న భాగ్యలక్ష్మీ చుడామృతం 1945

This book should be returned on or before the date last marked below

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

ಸಂಖ್ಯೆ—೧೫

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಪ್ರಣೀತಂ

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣಂ.

(ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮೂಲ, ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ)

ಪ್ರಥಮಖಂಡ—ಮೂರನೆಯಭಾಗ

ಅನುವಾದಕ

ಚಾಮರಾಜನಗರದ ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

೧೯೪೫

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ೨೬೯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ ಈ ಖಂಡವನ್ನು ವಾಚಕರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಐದು ಸಂಪುಟಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟವು ೭೩ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟವು ೬೪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ, ಈ ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟವು ೫೪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಇನ್ನೆರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ, ಉಳಿದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಈ ಖಂಡವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು.

ಹಿಂದಿನೆರಡು ಸಂಪುಟಗಳ ವಾಚನದಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕರ್ಷವು ಎಂತಹುದೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರು ಅರಿತಿರುವರು ಇಂತಹ ಮಹಾಗ್ರಂಥವು ಭರತ ಖಂಡದ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹಿಂದೀ, ಮರಾಠಿ ಮುಂತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಬಾಗಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಕಥಾವಳಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವುದು.

ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪುರೂರವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಮೊದಲನೆಯದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವ್ರತಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನಾಗುವ ವೃತ್ತಾಂತ. ದ್ವಾದಶೀ ಅಭ್ಯಂಗನದಿಂದ ಕುರೂಪಪ್ತಾಸ್ತಿ. ಆ ಕುರೂಪತ್ನಿ ವನ್ನು ಪ್ರಬಲಸಾಧನೆಯಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದ ಅತ್ಯುಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೂಪಸತ್ತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ನೀಗಿಕೊಂಡು ಪರಮಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗುವುದು ಆ ಬಳಿಕ ಒರುವ ಮೂರನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಅದೇ ಮದ್ರರಾಜನೇ ಪುರೂರವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸರ್ವೇರಸ್ವರ್ಗವನ್ನಡುವುದು ಈ ಕಥಾ ಸರಣಿಯು ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವಿವೃತವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆ ನಯನಸುಂದರಿಯ ಕಥೆ. ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇ ಸಂವಾದವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರ ಪರಿಪುಷ್ಕಿತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಮತ್ತು ಈ ಚರಿತ್ರೆ

ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಕರ್ಮ, ವ್ರತ, ಶ್ರಾದ್ಧವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಂದು ಮುಖ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಈಗ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರೂ, ವಾದವ್ಯರೂ ಸಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿ ಇದರ ಅಗಾಧತತ್ತ್ವಗಳಿಗಾಗಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವೆತ್ತರಾದ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂಡನೆ ಕಲಿತ, ನಾನು ಈ ವಿಚಾರಸರಣಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಈ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ನಾನು ಪಂಡಿತನೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಆಯಾಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲೂ, ಗ್ರಂಥ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ

ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ (ಪ್ರಕಾಲಜಿ) ಪಾರಂಗತನಾದ ಸಿಗ್ಮಂಡ್‌ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಜಾಗೃಚಿತ್ತ, ಸುಪ್ತಚಿತ್ತ, ವಿಶ್ವಚಿತ್ತಗಳೆಂಬ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಹುಗೂಢವಾಗಿ ಮನನಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ, ಅಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಹಾರೂಪವಾದ ವ್ರಣವ, ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣದೇಹಗಳು ಪಂಚಕೋಶಗಳು ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು, ಜಪಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ್ಯದಿಂದ ಮಾಡುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಅದ್ಭುತ ವ್ರಯೋಜನಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಾ ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವುವು ಈ ವಿಚಾರವು ಬಹು ಗಹನವಾದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕಾರಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅನುವಾದಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯರೂಪವಾಗಿ ಒರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಒಂನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ೧೪೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ೧೦೦ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ೧೫೧ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ವರ್ಣತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಸ್ವಾವರ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣನಾವಸರದಲ್ಲಿಯೂ ಒರೆವಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮಾವರಿಗಾಗಿ ಒದಿನೋಡೋಣವಾಗಲಿ.

ಪಾಸಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೂ ವ್ರತಾಚರಣೆಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಭವಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ವಿಶ್ವಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣವನ್ನೂ ಸಹ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೊಂದೆಂದೂ ಇದು ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥವೆಂದೂ ಪ್ರಾಚೀನಪಂಡಿತರಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಚರಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅಕೇಕರ, ಭಾರತೀಯರ ಈ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ (ಸೈನ್ಸ್)

ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಇದು ಉಪಾವೇಯವೆಂದು ಸುಶ್ಚಾತ ಸಂಡಿತರೇ ಒಪ್ಪಿ ನಮ್ಮ ಮನಃ ವಚನಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಜಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇಳು ದೇಹಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾವಾರಗಳನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡು ಹಿಂದಿನ ಒಳ್ಳೇ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಸರಿಸು ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮತ್ತು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಸವಿಡು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸ ಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ ಈ ಧರ್ಮಪರಿವಾಲನೆಗಾಗಿಯೇ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯವು ಧರ್ಮನಿಬಂಧನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೋ ಆ ರಾಜ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು.

ಇಂತಹ ಮೂಲಾದರ್ಶಗಳನ್ನು ಧೈಯದಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೇಶವೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರಲೆಂಬ ಗುಢಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅನಿತರಸಾಧ್ಯ ರಣವಾದ ಈ ಮಹಾವುರಾಣಸ್ಯಕಟಿನಾರೂಪವಾದ, ಲೋಕವುಜ್ಞವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ಶ್ರೀಮನ್ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಜಿ. ಸಿ. ಎಸ್. ಐ. ರವರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

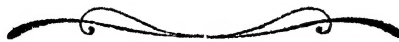
ಪಾರ್ಥಿವಾಧಿಕ ಚೈತ್ರಾಸಿತ ಸಸ್ತಮಿ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಶ್ರಮ, ಮೈಸೂರು

ಚಾ. ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ,

1-4-1945

ಅನುವಾದಕ

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ಎಲೆಕ್ಷಿಕ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್ ವೈ. ಆರ್. ರಂಗರಾವ್ ರವರಿಂದ

ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

೧೯೪೫

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

ನೂರ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ದೇಹಸಹಿತರಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ದೇಹವಿಲ್ಲದ ಪಿತೃಗಣಗಳ ಹೆಸರು,
ಅವರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನ
ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಅವನ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಕೋರುವುದು,
ಅಭ್ಯುದಯ (ನಾಂದೀ) ಶ್ರಾದ್ಧವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು.

5-10

ನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾರಂಭವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಷಯ
ವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ವಧೆಯಾದನಂತರ, ವರಾಹ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಪಾತಾಳಲೋಕದಿಂದ
ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ
ಕೈತ್ತಿ ತಂದು ಇಟ್ಟಬಳಿಕ ಆ ಭೂಮಿಯ ಮಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ
ಆ ವರಾಹದ ಮೂತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಂಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು
ಪರಮಾತ್ಮನು ಉಂಡೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬಲ
ಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೇಹದ ಬೆವರು ಮತ್ತು ರೋಮ
ಗಳನ್ನೇ ಎಳ್ಳು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದವನಾಗಿ ಪಿಂಡ
ಪ್ರದಾನ (ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ) ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಕರ್ಮ
ವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತ ಶ್ರಾದ್ಧಪ್ರಕಟನ
ವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಅದರ ಮಹಿಮೆ
ಯನ್ನೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು.

11-31

ನೂರ ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಶ್ರಾದ್ಧದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವರಾಹಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಆ ಹಿತಾಗ್ನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನಾಹಿತಾ
ಗ್ನಿಗಳು ಸಹ ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯರಾದ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸತಕ್ಕ ಕ್ರಮಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವಾದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾರ್ಪಣಮಾಡಿ ಆ ಪಿಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತ್ಯಗಳ ನ್ನುವಾಹಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ತಾಂಬೂಲಾದಿ ಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಅಕ್ಷಯದಾನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶ್ರಾದ್ಧಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ವೃತ್ತಾಂತ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂತ್ರಗಳ ವಿವರಣೆ

32-39

ನೂರ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾದ ದೇಶ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಬಿಡಬೇಕಾದ ವದಾರ್ಥಗಳ ವಿಚಾರ

40-48

ನೂರ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಶ್ರಾದ್ಧಭೇದಗಳೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಾಧಾರಣ ಮತ್ತು ವಿರೇಷಕಾಲ (ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ) ಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ ಯಾಗುವ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ

49-52

ನೂರ ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾರು? ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಾರು? ಎಂಬ ಪಾತ್ರಾ ಪಾತ್ರ ವಿಚಾರ

53-57

ನೂರ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತ ಸರಸ್ಸು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡೋಣದರಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಮಹಾಫಲಗಳು

58-62

ನೂರ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಅಶೂನ್ಯಶಯನ ದ್ವಿತೀಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವ್ರತದ ದಿವಸ ಮಹಾ

ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವುದರಿಂದಾಗುವ ಫಲಗಳು (ವ್ರತ ಶ್ರಾದ್ಧಕರಣ ಫಲಗಳು) ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು

63-76

ನೂರ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ —

ವ್ರತಕಥೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸಾರಭೋಗವನ್ನು ವೇಕ್ಷಿಸುವ (ಅವಿದ್ಯಾವಿಹಿತಜನ) ಪ್ರಜಾಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊರತು, ವಿದ್ಯಾ (ಜ್ಞಾನ) ವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯೇ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಪಾಂಡನರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವರಮಾತ್ಮನ ಸಾಚಿವ್ಯ ದೊರೆತುದು ಆನರ ಮಹತ್ತರವಾದ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷ ದಿಂದಲೇ ಹೊರ್ತು, ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಈ ವಿಧಭಾಗ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಲಭವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದೂ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಸಾಧನವೇ ಮೂಲವೆಂದೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯಷಭಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಷಭದ ಲಕ್ಷಣವು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

77-82

ನೂರ ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ —

ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ವ್ಯಷಭರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮರೂಪ ವ್ಯಷಭವನ್ನು ವೃಷೋತ್ತರಗವೆಂಬ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಚರಣೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಿಡುವುದರ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನೂ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಾಗುವ ಫಲವನ್ನೂ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ

83-87

ನೂರ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ —

ಹಿಂದಿನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಸುವ ಪುರೂರವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಆರಂಭಮಾಡಿರುವರು

88-94,

ನೂರ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಈ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕಥೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ಕಾಂತಿ
ವಿರೇಷವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಇರಾವತೀ ನದಿಯ
ಸೂಗವನ್ನು ವರ್ಣನೆಮಾಡಿರುವರು

95-99

ನೂರ ಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ --

ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವರ್ಣನೆ

100-114

ನೂರ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಪ್ರರೂರನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ
ಮುಂಚೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮದ್ರದೇಶದ ಧೋರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ
ದ್ವನಾದಾಗ್ಯೂ ಒಲು ಕುರೂಪಿಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಕುರೂಪ ಸರಿ
ಹಾರಕ್ಕೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಸಹ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತಕ್ಕೆ
ಬರುವನು ಹಿಮಾಲಯ ತಪ್ಪಲಾದರೋ ಬಹು ಮನೋಹರ
ವಾದ ಪ್ರವೀಶ ಅಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಫಲ
ಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿವೆ
ಲತಾನಿತ್ಯಗಳಿವೆ ಈ ತರುಲತೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ನಾನಾವಿಧ
ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಳಿತು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡು
ತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಃ ಸಹಜ ವೈರಿ
ಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ನೇಹಗಳೂ ಸಹ ಪ್ರೇರಣಾವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ
ಪ್ರಸಾದ ಲಭಿಸುವಂತಹವಿರುತ್ತವೆ ಈ ವಿಧ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅತ್ರಿ
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯ
ಕಾರಣ ಇಂತಹ ಆಶ್ರೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರದೇಶ
ವಾದ ಆ ಹಿಮಗಿರಿ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಮೊಸರಿನ ಕೊಳಗಳೂ ಹಾಲು
ತುಂಬಿದ ಕೊಳಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿವೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಸಕಲ
ಸಂಪದ್ವಿರಾಜಿತವಾದ ಅತ್ರಿಗಳ ಆಶ್ರಮದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮದ್ರ
ರಾಜನು ತಪಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ದಾರಿಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರುವನೆಂಬ
ವಿಚಾರ

115-123.

ನೂರ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ -

ಈ ರೀತಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮವಿದ್ದ
ಯೆಂದು ಹೇಳಿಯಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರೋ
ವರವಿದೆ. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿಗ್ಗಿರಾವಮಾಗಿ ಕೊಳ
ದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬರೀ ಚಿನ್ನದ ಮತ್ತು
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೂವುಗಳೇ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಣ್ಣುಗಳೇ ಬಿಡುತ್ತಾ
ಇರುತ್ತವೆ. ಕೊಳದೊಳಗಿರುವ ತಾನರೇಗಿಡಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಾನಾ
ವಿಧ ಪರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಗಳ ಹೂಡಿಗಳೂ, ಆ
ಕೊಳದ ಸುತ್ತಲೂ ವಿವಿಧರತ್ನಗಳೂ ರಾರಿರಾರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರು
ವುವು. ಅಂತಹ ಆ ಕೊಳದ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶೇಷಶಾಯಿ
ಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವುದು. ಆ ಭವ್ಯದೇವಾಲಯ
ದೊಳಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶೇಷಶಾಯಿಯು ಹಡೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಡಿಸುತ್ತಿರುವ
ಆದಿಶೇಷನ ದೇಹವೆಂಬ ಮೃದುತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿರುವನು.
ಇಂತಹ ದೇವೋತ್ತಮನನ್ನು ಮದ್ರರಾಜ (ಭವಿಸ್ಯತ್ಪುರೂರನ)
ನು ನೋಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನಾಗಿ ಆ ಒಳಿಕೆ ಆ ಆಶ್ರೇಯಾ
ಶ್ರಮದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿ
ಸುವನು.

124-132.

ನೂರ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಆ ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ
ಗಂಧರ್ವರು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೋಗ
ಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇಷ್ಟು ಭೋಗಗಳು ಎದುರಿಗೇ
ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮದ್ರರಾಜನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಮನಸ್ಸಿಗೇ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಹು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ತಪ
ಸ್ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಧ
ರ್ವರೂ ಅಪ್ಸರ ನಾರಿಯರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಅವನ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ವರವನ್ನು
ಬೇಡು, ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಮದ್ರರಾಜನು
ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸಾದಕೊಡಿಸ

ಬೇಕೆಂದು ಆ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು ಅವರು
ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ನೆರವೇರುವುದೆನ್ನುವರು

133-140

ನೂರ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮದ್ರರಾಜನ (ಮುಂದಿನ ಪುರೂರವನ) ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಿನ್ನ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳುವರು ಈ ರೀತಿ
ಕನಸನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರನೇದಿನ ಬೆಳಗಾಗಿ ಎದ್ದ ಮೇಲೆ ನಿಜ
ವಾಗಿಯೂ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳು ಬಂದೇ ಬರುವರು
ಆಗ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಮದ್ರರಾಜನು ತನ್ನ ಕುರೂಪಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವೇನೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೇನೆಂದೂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳು ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ
ಹೇಳುವರು—ಆ ಕಥೆ ಏನೆಂದರೆ—ಆಯ್ಯಾ! ಮದ್ರರಾಜನೇ,
ನೀನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ರತಾಚರಣ ವರಾಯಣನಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ದ್ವಾದಶೇದಿವಸ
ಎಣ್ಣೆಯೊತ್ತಿಕೊಂಡು ನೀರೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದ ಆ ಪಾಪ ಫಲ
ವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ವ್ರತಮಾಡಿದ
ಪುಣ್ಯಫಲವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿರುತ್ತೀಯೆ. (ದ್ವಾದಶೇ
ದಿವಸ ಯಾರೂ ಅಭ್ಯಂಗನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದೂ ಇದು
ಸಿಪ್ಪೆವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ
ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಬಂದು ತವಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ
ದ್ದೀಯೆ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವನು ನೀನು ನನ್ನ
ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ರುಚಿಕರವಾದ ಫಲಮೂಲಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳ ಕೊಳಗಳೇ
ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳೊಂದನ್ನೂ ತಿನ್ನದೆ (ನೇವಿಸದೆ) ಉಪವಾಸ
ವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ದೃಢಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದ ಭಗವದ್ವ್ಯಾನವನ್ನು
ಮಾಡಿರುವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನಿನಗೆ ವ್ರಸನ್ನನಾಗಿರು
ವನು ನೀನು ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ರೂಪಸತ್ಯ
ವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಈ ಕುರೂಪವು ನಾಶವಾಗಿ
ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ಆ ರೂಪಸತ್ಯ

ಕ್ರಮವನ್ನು ಅತ್ರಿಗಳು ಮದ್ರರಾಜನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ
ದೊಡ್ಡ ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ

141-148

ಕೂರ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಈ ರೂಪಸತ್ರವೆಂಬ ಹಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಆಚಾರ್ಯನು
ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಇತಿಹಾಸಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿವನುಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗುರುವಿನ
ಆಚಾರ್ಯತ್ವದಲ್ಲೇ ಈ ಸತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅಗುವ ಮಹತ್ವ
ಗಳಿವೆ

149-157

ಕೂರ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಮದ್ರರಾಜನು ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪಸತ್ರ
ವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಈ ವ್ರತ (ಯಾಗ) ವನ್ನು ನೀವೇ ಆಚಾರ್ಯ
ರಾಗಿ ನಿಂತು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. ಅದರಂತೆ
ಅತ್ರಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಲಕರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಯಾಗವನ್ನು
ಪೂಜಿಸುವರು. ಯಾಗವು ಮುಗಿದೂಷನ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದ
ಮದ್ರೇಶ್ವರನು ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿ ಸತ್ಯಫಲವನ್ನು ಆ ಪ್ತನು ವಡೆಯುವನು. ಈ
ವೃತ್ತಾಂತವು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರಲು ಒಂದು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವೃಥವೊಂದ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೋಗುವರು. ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಮನಾದ ಮದ್ರ
ರಾಜನು ವರಮಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಈ
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಾ ಮಹಾ ವಿಧವಾದ ಭೋಗ
ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದವನಾಗಿ ಆ ಜನ್ಮದ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗ
ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ಪುರೂರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿ ಬುಧನ ಮಗ
ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಈ ಪುರೂರವನ ಸಾಧ್ಯಂತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
(ಸಚರೀರನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೆಗೂ) ಕಳೆದ ೨೧ ಸಂವತ್ಸರ
ದ ೧೩೩ ಅಧ್ಯಾಯ ಸೌರ್ತಿಯಾಗಿ ವಾಚಕರೆಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕು.

ಇರುವರು.

158-160.

ನೂರ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು (ಅಥವಾ ತತ್ಸದ್ವೈಶಾಧಿಕಾರವನ್ನು
ಒಯಸುವವರು) ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಒಂದು
ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದ್ವಾದಶೀವ್ರತ ವಿಧಿಯು ಈ
ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪುಟಸಂ ೩

164-167

ನೂರ ಐವತ್ತೊಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಕಾಮದ್ವಾದಶೀ (ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ದ್ವಾದಶೀ) ವ್ರತದ
ವರ್ಣನೆ

167-170

ನೂರ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಮಾರ್ಗಶಿರಮಾಸ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳ ದ್ವಾದಶಿ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯಕಾಮ ನಾಡವನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ದ್ವಾದಶೀ
ವ್ರತದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ವ್ರತಮಾಡು
ವವರಿಗೆ ಕೇಶವಾರ್ಚನಾ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿ
ಮಹಾಕ್ರತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಒರುವುದೆಂಬ ಸಮಗ್ರ
ವೃತ್ತಾಂತ

171-173

ನೂರ ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಕೃಷ್ಣವಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಒರುವ ದ್ವಾದಶೀದಿವಸಮಾಡ
ಬೇಕಾದ ವ್ರತಗಳ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಆ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಆಗುವ
ಫಲಗಳು

174-175

ನೂರ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಉಪವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಸಾಲದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಭಾವ್ರ
ಪದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ
ಯುಕ್ತವಾದ ದ್ವಾದಶೀ (ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀ) ದಿವಸವಾದರೂ
ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಾದರೆ
ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲೂ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದ
ಫಲವು ಒರುವುದೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಬುಧವಾರ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ

ಪರಮ ಕೂಡಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯೆಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿವಿವೃತ
ವಾಗಿದೆ

176-189

ನೂರ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಈ ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರಸಂಗಾವಸರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳ ಸಂಗಮ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರ ಫಲವನ್ನೂ ಆ ಮಹಾನದೀ ಸಂಗ
ನಾದ ರುಚಿಕರವಾದ ಜಲವನ್ನು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಆ ಉದ
ಕುಂಭವನ್ನೂ ಆದರೊಡನೆ ಮೊಸರನ್ನ (ದಧ್ಯಾನ್ನ) ವನ್ನೂ ದಾನ
ಮಾಡೋಣವರಿಂದಾಗುವ ಅಕ್ಷಯ್ಯ ಫಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ, ಈ
ಪಚಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇದರ
ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು ಈ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದೆ ಆ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶವನ್ನೂ
ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೆ ಶಾಲಕ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಿಪುಣನಾದ
ವೈಶ್ಯನಿದ್ದನು, ಆ ದೇಶವು ಒರೀ ಮರುಭೂಮಿಯ ಸ್ಥಳ ಈ
ವೈಶ್ಯನು ಒಂದು ದಿನ "ನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ
ದಿನವ ತೋರಿಸಿ, ಚಂದ್ರಭಾಗಾನವಿಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿ, ಮೊಸರನ್ನ ವನ್ನೂ, ಉದಕುಂಭವನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು ಈ ದಾನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ,
ಸಂಗಮಸ್ನಾನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ ಆ ವೈಶ್ಯನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ
(ಜಿಪುಣತ್ವದಿಂದ ಪಿಶಾಚಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ್ಯೂ) ಅನೇಕ
ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿ
ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಷಯ್ಯವಾದ ಮೊಸ
ರನ್ನ ಮತ್ತು ಸೀನೀರುಗಳನ್ನು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ
ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾವದಿಂದ ಬೇಗುದಿಗುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಲೂ ತಾನೂ
ಉಂಡು ತಿಂದು ಕೂಡಿದು ಸುಖಪಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ಮೊದಲಾದ
ಮನೋಹರವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ 190 19,

ನೂರ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ತೀದ್ವಾದಶಿಯೆಂದರೇನು ? ಆದರಿಂದಾಗುವ ಫಲವೇನು ? ಎಳ್ಳಿನ
ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೇನು ? ತೀದ್ವಾದಶೀದಿನವ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಜ

ಹೋಮಾರ್ಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿನ ದೀಪದಾನ, ಉಪಕುಂಭ
ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗುವ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾ
ದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೋದಬೇಕು

195-209

ನೂರ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಮಗಧದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಚಂಡವೇಗನ ಹೆಂಡತಿ, ನಯನಸುಂದರಿ
ಯೆಂಬ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶಿಯ
ದಿವಸ ತಿಲಹೋಮವನ್ನೂ, ತಿಲದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದರ ಫಲ
ವಾಗಿ ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ವೃತ್ತಾಂತ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ಅವಳ ಸಖಿಯಾದ ವಾಸಂತಿಕೆಯೆಂಬವಳೊಡನೆ ಹೇಳುವಳು
ಈ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀವ್ರತಮುಹಿಮಾ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಯನ
ಸುಂದರಿಯ ಜನ್ಮಾಂತರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರು
ವುವು ಆ ಕಥೆಯು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದೆ, ನಯನಸುಂದರಿಯ
ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವೇನೆಂದರೆ —ವಾಸಂತಿಕೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು ನಯನಸುಂದರಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ —ಎಲಾ ಸಖಿಯೇ!
ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆನು ಈಗ
ನನ್ನ ಗಂಡನಾಗಿರುವ ಚಂಡವೇಗರಾಜನೇ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ನನಗೆ
ಗಂಡನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು ಆದರೆ ಅವನು ಆಗ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿಯೂ
ಕ್ರೂರನಾಗಿಯೂ ಜಗಳಗಂಟನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು ಆ ದೇಶ
ದಲ್ಲಿ ದಧಿವಾಹನನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ
ಕಮಲೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾರಾಣಿಯು ನನಗೆ ಆಗ ಪ್ರಾಣ
ಸಖಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳು ತಿಲದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಹೋಮ
ವನ್ನೂ ತಿಲದಾನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಾದುದರಿಂದ ಅದರ ಕ್ರಮ
ವನ್ನು ನನಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದಳು. ಅದೇ ಮೇರೆ ನಾನು
ವಿತಸ್ತಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು ನೀನೂ ಅದೇ
ಮೇರೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದೆಂಬುದೇ
ಮುಂತಾದ ಕಥಾನಕಗಳು ಇದರಲ್ಲಿವೆ

203-216

ನೂರ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಹಿಮೆ ಗಾಯತ್ರೀದೇವತೆಯ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರವಚನ ಈ

ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಗಾಯತ್ರಿಯೆಂದೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನಾರು ಜಪಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆ ಯಾಗುವುದು ಗಾಯತ್ರೀಜಪವನ್ನು ಪ್ರಣವ (ಓಂಕಾರ) ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಇಷ್ಟತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ (೨೪ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ) ಪರಮಪವ ವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇದೇ ಮೂಲಮಂತ್ರ (ನಗಾಯತ್ರಾಃ ಪರಮಂತ್ರಂ) ಈ ವಿಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಹಿಮೆಯು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ

217-219

ನೂರ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ದ್ವಾದಶೀ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾದಿ ದಿವಸಗಳು ಬಂದಾಗ ವಿಷ್ಣು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೀಪಹತ್ತಿಸುವುದರ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಹತ್ತಿಸಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಡುವುದರ ಮತ್ತು ದೀಪದಾನಗಳ ಫಲ

220-227

ನೂರ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಕಾರ್ತಿಕರಾಜನಿಗೆ ಮೂನ್ನೂರು ಜನ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದರು ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಎರಡಾರ್ಧಧಿವತಿಯಾದ ಚಿತ್ರರಥಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳು ಲಲಿತೆಯೆಂಬವಳೂ ಸಹ ಇವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಳು ಮತ್ತು ರಾಜನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಹೆಂಡತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು ಇವಳು ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಂದ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯವೇ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಈಕೆಯ ಸವತಿಯರು, ಈರಿತಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕಥೆಯನ್ನು ಈರಿತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ -- ಉಮಾನದಿ ಯೆಂಬ ಒಂದು ಮಹಾನದಿಯುಂಟು ಇದಕ್ಕೆ ದೇವಿಕಾರ್ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಸಹ ಇದೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ನೈಸಿಂಹತೀರ್ಥವೂ ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನವೂ ಉಂಟು ಇದನ್ನು ಕೌವೀರ ರಾಜಪ್ರರೋಹಿತನಾದ ವೈತ್ರೇಯನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ದಿವ್ಯದೇವತೆಗಳು

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಬಿರುಕುಗಳಲ್ಲಿ ನೇರಿಕೊಂಡು
 ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೃತ್ತಿಕೋತ್ಸವದ ದಿವಸ ಆ
 ವಿಷ್ಣುದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವವಾಗಲು ಅನೇಕ ದೀಪ
 ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳಮೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ
 ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ನಾನು ಬಿಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ
 ಬಂದು ನೋಡಿದೆ. ಹಣತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೆನಸಿ ದೀಪ
 ವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ನೆನಸಿದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು
 ತಿನ್ನಲು ನನಗೆ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಬಂದು ನೆನಸಿದ
 ಬತ್ತಿಗೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿದೆ. ವನನತಸ್ಥಿ ಹಣತೆಯ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ
 ಉರುಳಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ. ದೀಪದಬತ್ತಿಯು ಉರಿಯುತ್ತ ನನ್ನ
 ದೇಹಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಾನೂ ಆ ಬತ್ತಿಯೊಡನೆ ಉರಿದು ಬೆಂದು
 ಹೋದನು. ಆ ಮಹಾವಿತ್ರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೀಪಜ್ವಾಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
 ಸತ್ತ ನಾನು ದೀಪದರ್ಶನ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ
 ರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾಶೀರಾಜನ ಪ್ರಿಯಮಂಹಿಸಿಯಾ
 ಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು ಅಕ್ಕಂದಿರಾ,
 ಕೇಳಿರಿ ! ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ದೀಪ
 ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೇನೆ ನೀವೂ ಸಹ ದೀಪದಾನದಿಂದ
 ಪುಣ್ಯವಂತರಾಗಿರಿ ಹೀಗೆಂದು ಈ ಲಲಿತೆಯು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯು
 ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

228 231

ನೂರ ಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಪಣಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಪುಣ್ಯವಂತರಾದರೆ ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡ
 ಬಹುದು ದೇಹವುಷ್ಟಿಯಿದ್ದ ಉಪವಾಸ ವನವಾಸವನ್ನು ಸಹ
 ಸುವರಾದರೆ ಉಪವಾಸದಿಂದ ದೇಹದಂಡನೆ ಮಾಡಬಹುದು
 ಇದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವವರ ಗತಿಯೇನೆಂಬುದು ಈ
 ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಸರ್ವಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಡುಗಳಿವೆ
 ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೂ ತೊಳಸಿಯ ಗಿಡಗಳಿವೆ ಹೊಳೆ
 ಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಸೀನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ ದೇವ
 ಸ್ಥಾನಗಳು ಸರ್ವಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತುಂಬಿವೆ ಇವುಗಳ
 ನ್ನೇಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಕಾಮ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ

ಹೊಂದದೇ ಹೋದರೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಮತಹೀನರಿನ್ನಾರು ? ಈ

ಕೂತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ 235-240

ನೂರ ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ವಿಷ್ಣುವೇವಸ್ಥಾನವೇ ಮುಂತಾದ ಪರಮವಾವನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ

ಗುಡಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ನೆಲ ಸಾರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಆಗುವ ಫಲ

ಗದು

241-244

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ -

ವಿಷ್ಣುವೇವಾಲಯದಲ್ಲಿನ ನೆಲವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶೂದ್ರನ ಕಥೆ, ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಅದೃಷ್ಟಹೀನನಾದ ಶೂದ್ರನಿದ್ದನು ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ ಪ್ಯಾವಾರದಲ್ಲಿ ನೆಪ್ಪವಾಯಿತು ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲೂ ನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಿತು ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಗಂಗುಯಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಆ ಗಂಗುಡದಲ್ಲೊಂದು ವರಾಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಕೋಗಿ ನೆಲಸಿದನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವನು ಸೇವಾಗೆ ಎದ್ದೊಡನೆಯೇ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸುವುದು ಸಾರಿಸುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಲು ಮುದುಕನಾಗಿ ಆ ಕೆಲಸಮಾಡಲೂ ಕೈಲಾಗದೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು ಹೀಗಿರಲೊಂದುದಿವಸ ಆ ಗುಡಿಗೆ ವರಾಹ ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸೌವೀರರಾಜನು ಬಹು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನು ಆ ರಾಜನ ಅಗಾಧವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಶೂದ್ರನು ತಾನೂ ಹಾಗೇ ಆಗಬಾರದೆ ? ಎಂದು ಅವನ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಆಶೆವಡುತ್ತ ಬಾಯಿಬಾಯಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೇ ಇರಲಾಗಿ ಒಂದುದಿನ ಆ ಶೂದ್ರದಂಪತಿಗಳೇರ್ವರೂ ಸತ್ತುಹೋದರು ವಿಷ್ಣುವೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾರ್ಜನಾನುಲೇಪನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾವುಣ್ಯರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಯುವನಾರ್ವರಾಜನು ತನಗೆ ಮಕ್ಕರೊಂದಿಗಿದ್ದ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಹುಭಕ್ತಿಭರಿತನಾಗಿ ಪುತ್ರೀಯವ್ರ-

(ವೃತ್ತಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗ) ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಮೇಲೆ ಈರೀತಿ ವೃತ್ತಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಶ್ನಕ್ಷುಣ್ಣಾಗಿ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಭಾರ್ಗವರ ಮಗನಾದ ಚೈವನಖುಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಅವರು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವರೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು ಮಾರನೇದಿನ ಎದ್ದೊಡನೆ ಆ ಯುವನಾಶ್ವನು ಕನಸನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಚೈವನರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೈವನರು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಲಶಸ್ತುತಿಷ್ಠಾಪನೆಮಾಡಿ ಆ ಕಲಶದೊಳಗೆ ಪುತ್ರೀಯಜಲ (ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನೀರು) ವನ್ನು ತುಂಬಿ ಅದನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂತವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು ಇದು ಯುವನಾಶ್ವ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಹೂತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಪುತ್ರೀಯಜಲಪೂತವಾಗಿದ್ದ ಕಲಶದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು ಬಳಗಾಡೊಡನೆ ರಾಜನ ಈ ಅವಿವೇಕ ಕಾರ್ಯವು ಚೈವನರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಅವರು ಬಹು ಕನಿಕರಗೊಂಡರು ಆ ಕಲಶಜಲವು ರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು ಆ ಗರ್ಭವು ರಾಜನ ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದ ಶಿಶುರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆಬಂದಿತು ಈರೀತಿ ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವೇ ಮಾಂಧಾತ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಮಹಾರಾಜನು ಆಗ ಯುವನಾಶ್ವನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರಪೂತೋದಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಶೂದ್ರಾತ್ಮನು (ಜೀವ) ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಅದ್ಭುತವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೊಂದಿ ನೋಡಿರಿ (ಈ ಸಂಪುಟದ ಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬರದಿರುವ ಅನುನಾದಕರ ತತ್ವರಹಸ್ಯೋದ್ವೀಪಕವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಿರಿ)

ಶೂದ್ರಾತ್ಮನು ಯುವನಾಶ್ವನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಂಧಾತ್ಯನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೊಡನೆ ಆ ಶೂದ್ರಪತ್ತಿಯ ಆತ್ಮನು ಕಾಶೀರಾಜನ ಮೂಲಕ

ಅವನ ಕಂಡತಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಾರೀರಾಜನ ಮಗ
ಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಾಂಧಾತ್ಯವನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು
ಈರೀತಿ ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ತಂದೆ
ಯಾದ ಯುವನಾಶ್ವನು ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ತಾನು
ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಬಹುಕಾಲ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವನು

247-256

ನೂರೆಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಮಾಂಧಾತ್ಯನ ಜೀವಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದಂಶವು ನೇರಿದು
ದಿಂದ ಅವನು ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನಾಗಿದ್ದರೂ
ಕಡೆಗೆ ಮಾಹೇಶ್ವರಶೂಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕೃತನಾದುದೇಕೆ ?
ಹೀಗೆಂಬ ಒಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಮು
ರ್ತಮಾಡುತ್ತಾ ಶಿವವಿಷ್ಣುಗಳ ಅಭೇದಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಪರಮ
ಪುರುಷ (ಪರಬ್ರಹ್ಮ) ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಸಹ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ
ನಿರೀಕ್ಷವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು

257-261

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯ —

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅನೇಕಾನೇಕವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು
ದೇವತೆಯಾಗಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಸಿಂಹನಾಗಿಯೂ,
ಹಂದಿಯಾಗಿಯೂ, ಆಮೆಯಾಗಿಯೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ತಿರ್ಥ
ಗೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಪರಿಪಾಲನಮಾಡು
ವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯು ಏನೂ ಮಾಡ
ಲಾರದು ದುಹಾನುಭಾವನಾದ ಭಗವಂತನು ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರ
ದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ಆದುದ
ರಿಂದಲೇ ಅವತಾರಮಾಡಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆ ಪರಮಪುರು
ಷನು ಅಮಾನುಷವ್ಯಾಪಾರ (ಕರ್ಮ-ಪವಾಡ) ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಅದ್ಭುತವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಾಯ
ದಲ್ಲಿವೆ

262-272

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತನವ್ರತಬೆಂಬ ಒಂದು ವಿಶೇಷವೀತಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು ಈ ವ್ರತಫಲವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಂದುಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು ಈ ಸಂಪುಟದ ಕೊನೇಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿಶೇಷಫಲವನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿರುವರು. (ಶೀಲಿಕಾಪ್ರಕರಣವನ್ನೋದಿಸೋಡಿರಿ) ಈ ಅನಂತವ್ರತವನ್ನು ಮಾ ಗರ್ ಶೇರ್ಷ ಮಾ ಸ ದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಪ್ಪದೆ ಸ್ತುತಿ ತಿಂಗಳೂ ಆಯಾಯ ನಕ್ಷತ್ರದದಿನವೂ ಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು (ಉದಾಹರಣೆ — ಮಾರ್ಗಶಿರ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಮೇಷ, ಫಾಲ್ಗುಣ (ಪುಬ್ಬ, ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುಣೀ ಇತ್ಯಾದಿ) ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಗಪೂಜಾಕ್ರಮವೂ, ಗೋಮೂತ್ರಾದಿ ಸ್ನಾನಕ್ರಮಗಳೂ, ರಕ್ತಪುಷ್ಪಾದಿ ವಾಷ್ಪವಿತ್ರಾಸಾದಿ ವೂಚಾಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳೂ ವಿವೃತವಾಗಿವೆ

273-278

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಿಂದಾರಂಭಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ

279-281

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ-

ಶಾಂಕರಾಯಣಿಯೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತನೆಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ ಅನೇಕಾನೇಕ ದೇವೇಂದ್ರರ ವೃತ್ತಾಂತ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧಾವತಾರಗಳು (ದುಷ್ಯನಿಗ್ರಹನೂ ಸಹ)

282-284

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಥಮಮನು ಅವನ ಪುತ್ರನಾದ ಮರೀಚಿಯೇ ಮುಂತಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಣಗಳೂ, ಸೂರಮಹಿಧ, ವಿಶ್ವಭುಕ್, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳೂ, ಇವರ ದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಗುಂಪಿನ ಮತ್ತು ಬಾಷ್ಕಲಿಯೇ ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿವೆ

285-288

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಂಭರಾಯಣಿಯ, ಅನೇಕ ಇಂದ್ರರ ಉಪಾ
ಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ, ಮನುಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸುವಳು
ದ್ವಿತೀಯ ಮನುವಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷನಕಾಲ (ಮನ್ವಂತರ) ದಲ್ಲಿ
ಅವನ ಮಹಿಮೆ, ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರ ನಾಮಕೀರ್ತನೆಗಳು.

289-290

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಮೂರನೆಯ ಉತ್ತಮಮನುವಿನ ವಂಶ, ಅವನ ಮಗನಾದ ಅಜನೇ,
ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರು, ರಜೋಬಾಹುವೇ ಮೊದಲಾದ
ಆ ಕಾಲದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರೂ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ

291-293

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದ ತಾಮಸ ಮತ್ತು ಅವನ ಪುತ್ರರುಗಳಾದ
ಜಾನ್ಮಜಂಘಾದಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಆಕಾಲದ ಯುಷಿಗಳಾದ ವನಾದಿ
ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಸತ್ಯಾದಿ ವೇದತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳೂ
ಅವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವರ್ಣನೆಯೂ ಸಹ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ

294-296

ನೂರ ಎಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಐದನೆಯ ಮನುವಿಗೆ ಗೈವತನೆಂದು ಹೆಸರು ಅವನ ಮಕ್ಕಳು
ಮಹಾರಾಣಾದಿಗಳು, ಅವನ ಕಾಲದ ಯುಷಿಗಳು, ವೇದಶ್ರುತ್ಯಾದಿ
ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ಆಭೂತರಾಜಸಾದಿ ದೇವಗಳೂ,
ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಾದವನಿಗೆ ವಿಭುವೆಂದು
ಹೆಸರು ಆ ಕಾಲದ ದೈತ್ಯರು ಶಂಭುವೇ ಮುಂತಾದವರು ಇವ
ರೆಲ್ಲರ ವರ್ಣನೆಯೂ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ

297-299

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಆರನೆಯದು ಚಾಕ್ಷುಷಮನ್ವಂತರ ಈ ಚಾಕ್ಷುಷನಿಗೆ ಉರ್ವಶೀ
ಮೊದಲಾದ ಮಕ್ಕಳುಗಳಿದ್ದರು ಆ ಮನುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥ್ಯನೇ

ಮುಂತಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು ಅಷ್ಟಕಾದಿಯಾಗಿ ಐದು ದೇವತಾಗಣಗಳು ಆಕಾಲವಲ್ಲಿದ್ದುವು ಈ ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಿಗೆ ಮನೋಜವನೆಂದು ಹೆಸರು ಮಹಾಮಾಲನೇ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯಗಣಗಳು, ಆಗ ಪ್ರಾರಸ್ತೃಯೊಂದಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

300-304

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಏಕನಿಯದೇ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ ನಾವೆಲ್ಲ ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲವೇ ಇದು ಈ ಚರಾಚರಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೇ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳುಂಟು ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮತ್ತಲೂ ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದೇವೆ ಈ ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ) ಇರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಆಶ್ರೇಯಾದಿ ಮುಷಿಪ್ರವರರು ಈ ಕಾಲದ ರಾಕ್ಷಸರ ಗುಂಪು ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ವಿಧವಾಗಿದೆ ಅತ್ತಿನಾದಿ ದಶವಿಧ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇತರರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಜನಾಗಿರುವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಜಂಬಿಯೆಂದು ಹೆಸರು (ಇಂದ್ರನೆಂಬುದು ಒಬ್ಬನ ಹೆಸರಲ್ಲ ಇದು ಅಧಿಕಾರದ ಹೆಸರು) ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ವರಾಹಾವತಾರಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದುದೂ ಇದೇ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಂಬ ದನ್ನು ಸಹ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವರು

305-308.

ನೂರ ಎಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

ಇದುವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಹಿಂದೆ ಕಳೆದು ಹೋದುವುಗಳಾಗಿಯೂ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಸಹ ಈಗ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಂತಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮನ್ವಂತರಗಳೇ ೪ರ ಭವಿಷ್ಯದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯೆಂಬ ಶ್ರೀಕಾಲ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸಿದ್ಧಾಂಗನೆಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳುವಳು ಎಷ್ಟೋ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದಲೇ

ಈ ಮಹಾಪುರಾಣಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ (ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ) ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಾಂತನೆಯರು ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರೂ ಸಹ ಸರ್ವದಾ ಇರುತ್ತಾರೆಂದೂ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲೂ, ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಈಗಲೂ ಇರುವರೆಂದು ಸರ್ವರೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಂಬಬೇಕು ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಈ ಪ್ರಸಂಚವೂ, ಅಧಿ ಕಾರವೂ ಶಾಶ್ವತವೆಂದು ಯಾರೂ ದುರಹಂಕಾರಪಡಬಾರದು (ಈಗಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಸ್ವಧರ್ಮ ತ್ಯಾಗ ಲಾರಾದ ತರುಣರೂ, ಅವರಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸುಧಾರಕರೂ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಡಲಿ) ಈವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ ಕ ಕೆ ದು ಪ್ರಳಯ ವಾಗಿ (ಮನ್ವಂತಃ ಸ್ರೀಯಃ ಕಲ್ಪಃ ಕ್ಷಯಃ ಕಲ್ಪಾಂತ ಇತ್ಯಸಿ) ಪುನಃ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗ ಅರಂಭವಾಗುವ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಅಧಿಸತಿ ಯಾಗುವವನು ಸಾರ್ವಣಮನುವು ಅವನಿಗೆ ವಿಜಯನೇ ಮುಂತಾದ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾದಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವರು. ಸುತವಕಾದಿ ದೇವಗಣ ಗಳು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವರು ಬಲಿ ಚಕ್ರ ವರ್ತಿಯು ಆಗ ಇಂದ್ರವಟ್ಟವನ್ನೇರುವನು ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ಶತ್ರುಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ನಾನೋಲವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಿರುಕುಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಆಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವರು

309-311

ನೂರ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ--

ಒಂಭತ್ತನೇ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನೆಂದು ಹೆಸರು ಧೃತಿಕೇತುವೇ ಮುಂತಾದವರು ಇವನ ಪುತ್ರರು ಮೇಧಾತಿಥಿಯೇ ಮುಂತಾದವರು ಆ ಕಾಲದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ವರಾದಿದೇವತೆಗಳೇ ದೇವಗಣಗಳು ದೇವತೆಗಳ ಇಂದ್ರನು ವಿಭುವೆಂಬುವನು. ಆಗ ಕಾಲಕಕ್ಷಾದಿಗಳೆಂಬ ದೈತ್ಯರು ಹುಟ್ಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾಗುವರು ವಸುನಾಭನೆಂಬುವನು ಆಗ

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮುಂದಿನ ಕಾಲದ ಆಕಾಲ ಕಕ್ಷಾದಿ
ಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು.

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

312-314

ಹತ್ತನೇ ಮನುವಿಗೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಮನುವಿಗೆ
ಸುಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಕುಮಾರರು ಜನಿಸುವರು ಆಶೋಮೂರ್ತ್ಯಾದಿನಾ
ಮಕರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾಗು
ವರು ಆಗಿನ ದೇವತಾಗಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೆಸರು
ಅವರ ರಾಜನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು
ವಾಲಿಯೆಂಬುವನು ಆ ಕಾಲದ ದೇವಶತ್ರುವು ಆಗ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವನು

ನೂರ ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

315-317

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನುವಿಗೆ ರುದ್ರಪುತ್ರನೆಂದು ನಾಮಧೇಯವು
ಸರ್ವಾರ್ಥಗಾಧಿಗಳೇ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು- ಹವಿಷ್ಮದಾದಿಗಳೇ ಆ
ಕಾಲದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ನಿರ್ಮಧ್ಯಾದಿಗಳೇ ದೇವತೆಗಳು ಅವರು
ಗಳ ಧೊರೆಯಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃಷನೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಇಂದ್ರ
ಶತ್ರುಗಳು ಆಗ್ನಿ ದಶಗ್ರೀವಾದಿಗಳು ಆ ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು
ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಡುವನು.

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

318-320

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಮನುವಿಗೆ ದಕ್ಷಪುತ್ರನೆಂದು ಹೆಸರು, ದೇವವಂತನೇ
ಮುಂತಾದವರು ಅವನ ಪುತ್ರರು. ಸತ್ತಮಾದಿಗಳೇ ಸಪ್ತರ್ಷಿ
ಗಳು. ಸುಶರ್ಮಾದಿಗಳೇ ದೇವಗಣಗಳು ನರಕಾಸುರನೇ
ಆಗಿನ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುವಾಗುವನು ಆಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು
ನಪುಂಸಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರ
ಿಸುವನು

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ—

321-323

ಹದಿಮೂರನೇ ಮನುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯನೆಂದು ಹೆಸರು. ಚಿತ್ರಸೇನಾದಿ

ಪ್ರಬಂಧ

ಗಳೇ ಅವನ ಪುತ್ರರು ಧೃತೀಶ್ವರನೇ ಮೊದಲಾದವರು
ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಸುತ್ರಮಾದಿಗಳೇ ದೇವತಾಗಣಗಳು ಆಗ
ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಇಂದ್ರನಾಗುವನು ಟಿಪ್ಪಣಿಸಂಬುವ ರಾಕ್ಷಸನು
ದೇವವೈರಿಯಾಗುವನು ಅವನನ್ನು ಮಹಾಸಿಂಹವು ನವಿಲಿನ
ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ -

324-326

ಮದಿಸಾಲ್ಪನೇ ಮನುವಿಗೆ ಭೌತೃನೆಂದು ಹೆಸರು ತರಂಗಭೇದ
ಭವಾದಿಗಳೇ ಅವನ ಮಕ್ಕಳುಗಳು. ಆಗ್ನೇಪ್ರಾದಿಗಳೇ ಆ
ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಚಾಕ್ಷುಷಾದಿಗಳೇ ದೇವಗಣ
ಗಳು ಶುಚಿಯೆಂಬುವನೇ ಇಂದ್ರನು ಆಗ ಮಹಾಸುಖನೆಂಬ
ರಕ್ಕನು ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ದೇವತಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವನು ಆಗ
ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳವರಿವಿಗೂ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಭಯಂಕರ
ವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುವುದು ಆಗ್ಗೆ ಮಹಾವಿಘ್ನವು ಅವ
ತರಿಸಿ ತಾಮಸೀ ಮಾಯೆಯನ್ನು (ಕತ್ತಲೆ) ಕವಿಸಿ ಶತ್ರು
ಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವನು

ನೂರತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ -

327-333

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು
ವಂತೆ ದುಷ್ಟರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಇಂತಹ
ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಿಷ್ಟವು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರ
ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವನು.

334-336

ನೂರತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಇಂದ್ರನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವ
ರಿಸಿದಂತೆ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಲೇ ಬರಲು
ಇಂದ್ರನು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ ಆಕೆಯ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತ
ಮಾನ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಹೇಗೆ
ಬಂತೆಂದು ಕೇಳಲು ಆ ಸಿದ್ಧಾಂಗನೆಯು ನಾನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ರುವ ತನಕ ಯಾವಜೀವವೂ ಮಾಸ ನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದ ಆ ಪೂಜಾಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅತೀತಾ
ನಾಗತಜ್ಞಾನವು ಬಂದು ಈ ಮನ್ವಂತರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಿನಗೆ
ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಳು (ಈ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಆಚರಿಸುವವ
ರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೂ ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ
ವೇನಿದೆ)

334-336

(ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಮುಗಿಯಿತು)

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ವರ್ತಂತೇ ಪಿತರಃ ಸ್ವರ್ಗೇ ಕೇಷಾಂಜಿನ್ನರಕೇ ತಥಾ |

ನರಕಸ್ಥಾಃ ಫಲಂ ದಾತುಂ ಕಥಂ ಶಕ್ತಾವದಸ್ತು ಮೇ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಪಿತ್ಯುಣಾಂ ತು ಗಣಾಃ ಸಪ್ತ ನಾಮತಸ್ತಾನ್ನಿ ಬೋಧ ಮೇ |

ತ್ರಯೋಽಮೂರ್ತಿಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ಸಮೂರ್ತಯಃ

॥ ೨ ॥

ಸುಭಾಸುರಾ ಬರ್ಹಿಷದೋಽಗ್ನಿಷ್ವತ್ತಾಸ್ತಥೈವ ಚ |

ತ್ರಯೋಽಮೂರ್ತಿಮತಶ್ಚೈಷಾಂ ಚತ್ವಾರಶ್ಚಾಪ್ಯಮೂರ್ತಯಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತೆಂಟಿನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧. ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ, — 'ನ್ವಾಮಿ ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೇ ! ನನಗೊಂದು ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಬೇಕು ಕೆಲವರ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಹಾಪಾಪ ಮಾಡಿ ನರಕದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರಷ್ಟೆ ? ಆ ನರಕದಲ್ಲಿರುವ ಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶೀಯರಿಗೆ ಸತ್ಪಲವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಲು ಶಕ್ತರೆಂತಾದಾರು ? ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ

೨-೪. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — 'ಎಲೈ ರಾಜನೆ ! ಕೇಳು ಪಿತೃಗಳ ಗಣವು ಏಳು. ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಂದಿ

ಕ್ರವ್ಯಾ ದಾಶ್ಲೋಕಪದೂತಾಶ್ಚ ಅಜ್ಯವಾಶ್ಚ ಸುಕಾಲಿನಃ |

ಮೂರ್ತಿನಂತಃ ಪಿತೃಗಣಾಶ್ಚ ತ್ವಾರಶ್ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೪ ||

ಸುಭಾಸ್ವರಾ ಬ್ರಹ್ಮಸುತಾಃ ಸೋಮಮಾಸ್ಯಾಯಯಂತಿ ಯೇ |

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಚರಾ ರಾಜನ್ವಿತ್ಯಂ ಮೂರ್ತಿನಿವರ್ಜಿತಾಃ

|| ೫ ||

ತಥಾ ಬರ್ಹಿಷದೋ ನಾನು ರಾಜಪುತ್ರಾ ಮರೀಚಿನಃ |

ಆಸ್ಯಾಯಯಂತಿ ತೇ ದೇವಾಂಶ್ಲೋಕೇ ಸೋಮಪದೇ ಸ್ಥಿತಾಃ

|| ೬ ||

ವಿಭ್ರಾಜಲೋಕೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಾತ್ತಾ ನರಾಧಿಪ |

ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಯುಷೇಃ ಪುತ್ರಾ ಭಾವಯಂತಿ ಜಗಂತಿ ಯೇ

|| ೭ ||

ದಾನವಾನ್ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಾನ್ವಿಶಾಚೋರಗರಾಕ್ಷಸಾಃ |

ದೈತ್ಯಾನ್ಘ್ರಿತಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ವಿದ್ಯಾಧರಗಣಾಂಸ್ತಥಾ

|| ೮ ||

ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವೇ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಮೂರ್ತಿನಂತ ಪಿತೃಗಳೆನಿಸುವರು. ಬಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ತಿ (ಆಕಾರ) ಯುಂಟು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸುಭಾಸ್ವರರೂ, ಬರ್ಹಿಷದರೂ, ಅಗ್ನಿಷ್ಟಾತ್ತರೂ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂವರು ಪಿತೃಗಳು ಅಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತಿತೃಗಳೆನಿಸುವರು. ಕ್ರವ್ಯಾದ, ಉಪಮಾತ, ಅಜ್ಯವ, ಸುಕಾಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಲ್ವರು ಪಿತೃಗಳೂ ಮೂರ್ತಿನಂತಪಿತೃಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು.

೫-೬ ಇವರಲ್ಲಿ ಸುಭಾಸ್ವರರೆಂಬವರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು, ಅವರು ಯಾವನ ಗಲೂ ಆಕಾರರಂತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಆಸ್ಯಾಯನ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಂತೆಯೇ ಬರ್ಹಿಷದರೆಂಬ ಪಿತೃಗಳೂ ಮರೀಚಿಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ.

೭ ಎಲೈ ಧೊರೆಯೇ! ಕೇಳು ಅಗ್ನಿಷ್ಟಾತ್ತರೆಂಬ ಪಿತೃಗಳು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮುಷಿಯ ಮಕ್ಕಳುಗಳು ಅವರು ಸೂರ್ಯ (ವಿಭ್ರಾಜ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲಿರುವರು.

೮-೧೦ ಶುಕ್ರ, ಗುರು, ಕರ್ದಮಬ್ರಹ್ಮ ವಸಿಷ್ಠರ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಇವರ ಕೆಳಗೆ ವಿನರವಾಗಿ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ದಾನವರು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು,

ಸಾಗಾನ್ಸಸಾರ್ವಜ್ಞಪರ್ವತಾನ್ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।

ಕ್ರವ್ಯಾದಾಂಶ್ಚೋವದೂತಾಂಶ್ಚ ಅಜ್ಯಸಾಂಶ್ಚ ಸುಕಾಲಿನಃ

॥ ೯ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಯಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ಸ್ವಶ್ಯಾನ್ಭಾವಯಂತ್ಯಂತ್ಯಜಾಂಸ್ತಥಾ ।

ಕವೇರಾಂಗಿರಸಶ್ಚೈವ ಕರ್ಧಮಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ

॥ ೧೦ ॥

ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ತಥಾ ಪುತ್ರಾಃ ಕ್ರಮೇಣೈತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭಾಸಃ ಸ್ಪೃತಾ ಲೋಕೇ ಯೇ ಚ ಲೋಕಾ ಮರೀಚಿನಃ ॥ ೧೧ ॥

ತೇಜಸ್ವಿನೋ ಮಾನಸಾಶ್ಚ ಕ್ರಮೇಣೈತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಏತೇ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಭೋಕ್ತಾರೋ ವಿಶ್ವೇದೇವೈಃ ಸದಾ ಸದ

॥ ೧೨ ॥

ಏತೇ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸದಾ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪಿತೃನ್ಸಂತರ್ಪಯಂತ್ಯತಃ ।

ಯತ್ರ ಕ್ಷಚನ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಪರ್ತಮಾನು ಹಿ ಯೋಗತಃ

॥ ೧೩ ॥

ಏತೇ ಚ ಪುಷ್ಪಾನ್ಯಾನಿನಿರೋಜಯಂತಿ

ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ದಾತಾರಮದೀನಸತ್ತಾಃ ।

ಚಾಚ, ಸರ್ಪ, ರಾವಣ, ದೃತೃ, ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿ, ವಿದ್ಯುಧರಣ, ನುಗರು, ಸರ್ಪರು, ಗರುಡರು, ವರ್ವತಗಳು, ಮೊಳೆಗಳು, ಕ್ರವ್ಯಾದರು, ಉನದೂತರು, ಅಜ್ಯವರು, ಸುಕಾಲಿಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ರೂದ್ರ, ಗೂಲಿಯ, ಇವರುಗಳೇ ಮೇಲ್ಕಂಡವರ ಮಕ್ಕಳು ಮರೀಚಿಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು ಯಾರೆಂದರೆ — ಜ್ಯೋತಿರ್ಭಾಸ ಇವರುಗಳು ಇವರುಗಳು ಮಾನಸದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದವರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವೇದೇವ ರೊಡನೆ ಬಂದು ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನ ದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ (ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಸಂಸಾರವ) ಭೂಲೋಕದ ಪಿತೃವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಯಾರಾದರೂ ವ್ರಾಜ್ಯವಂತರಾದವರು ಅವರವರ ಅಪ್ಪಪ್ಪದಿಂದ ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧ ದಾತೃವನ್ನು ಅವರವರ ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅವರು ಕೊಡುವ ಅನ್ನೋದಕಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳು

ತೃಪ್ತಾಸ್ತಥೈತೇ ವಿನಿಯೋಜಯಂತಿ
ದಾತುಃ ಪಿತೃನ್ಸರ್ವಗತಾನ್ಮಹೀಶ

॥ ೧೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಪಿತೃಸ್ವರ್ಗನರಕನಿವಾಸಹೇತುನಿರ್ಣಯೋ
ನಾಮಾಷ್ಟತ್ರಿಂಶದ್ವಿಂಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಗಳಿರುವರೋ ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅರೀವಾದಮಾಡುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ತಾವೂ ಸು-
ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ-ಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪಿತೃಗಳ ಸ್ವರ್ಗನರಕನಿವಾಸ ಹೇತು
ನಿರ್ಣಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ವೈವಸ್ವತೇಂತರೇ ವ್ರಾಹ್ಮೇ ಪ್ರಥಮೇ ಭೃಗುನಂದನ ।
ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತಂ ಕೇನ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ ॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವಧೇ ಪೂರ್ವಂ ಯದಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಧರಾಧರಾಃ ।
ಧರಾಂ ಸಸಕ್ನಾಖಗಮಾಃ ಖಂ ಗತಾ ಮನುಜೇಶ್ವರ ॥ ೨ ॥

ಧರಾಧರವರಿತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತದಾ ಚಲಿತಬಂಧನಾ ।
ಧರಾ ಸ್ಥಾನಾಚ್ಛುತಾ ನೇಗಾಪ್ತವಿನೇಶ ರಸಾತಲಂ ॥ ೩ ॥

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಂ ತದಾ ಹತ್ವಾ ನೃವರಾಹೋ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ಪ್ರೋಧೇನ ಚ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಚ ವಿಧಾರ್ಯ ವಸುಧಾಂ ಬಲಾತ್ ॥ ೪ ॥

ಒಂದುನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರವು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಮೊದಲು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರಾರು ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡು

೨-೧೩ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ವಧೆಯಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದವು. ಯಾವಾಗ ಬಿಟ್ಟಿವೆಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದುವೋ ಆಗ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಸಿಗೆ

ಸಂಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ಮಿದಶೈಃ ಪ್ರವಿನೇಶ ರಸಾತಲಂ ।

ರಸಾತಲತಲಂ ಗತ್ವಾ ಶೇಷಮೂರ್ತೌ ಸ್ವಕೇ ಸ್ಥಿತಃ

॥ ೫ ॥

ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರೇಣ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಮಹೀಂ ದಧ್ರೇ ತದಾ ಭುಜೇ ।

ನಾನುಬಾಹುನಿವಿಷ್ಟಾಂ ತಾಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿದಶಪುಂಗವಃ

॥ ೬ ॥

ಉಜ್ಜಹಾರ ಮಹಾತೀಜಾ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ।

ರತ್ನಜ್ವಾಲಾವಲೀಪುಂಜದರ್ವಿಭಾವ್ಯಮುಖಾಂಬುಜಃ

॥ ೭ ॥

ಶೇಷಸ್ತುಷ್ಟಾವ ದೇವೇಶಂ ತಸ್ಮಿನ್ಮಾಲೇ ಜಗದ್ಗುರುಂ ।

ಪುರಂಧ್ರವೇಷಾ ವಸುಧಾ ದೇವಂ ತದ್ಬಾಹುಸಂಸ್ಥಿತಾ

॥ ೮ ॥

ತದಾ ತುಷ್ಟಾವ ಭೂನಾಲ ರಮಣೀಯತಮಾಕೃತಿಃ ।

ಉದ್ಧೃತ್ಯ ವಸುಧಾಂ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಾವಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಸ್ವಕೇ

॥ ೯ ॥

ಜಗಾಮ ಭೂಮೌ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವರಾಹಂ ನಾನು ಪರ್ವತಂ ।

ಕಲ್ಪಾರಂಭೇ ವರಾಹಸ್ಯ ಪರಮೂರ್ತೇಃ ಸಶೈಲತಾಂ

॥ ೧೦ ॥

ತಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ದೇವಃ ಸರ್ವಗತಃ ಪ್ರಭುಃ ।

ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರಲಗ್ನಂ ಮೃತ್ಪಿಂಡಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ

॥ ೧೧ ॥

ಬಿಟ್ಟಂತಾಗಿ ಹಗುರನಾಗಿ ಹೋದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಅಲ್ಲಾಮತ್ತು ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಾ ಪಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಆಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹಾವ ತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮೂತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಯಥಾ ಸ್ಥಳ ದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು ಈ ರೀತಿ ದೇವತಾಸಾರ್ವಭೌಮನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆದಿಶೇಷನು ಆ ದೇವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸೂತ್ರಮಾಡಿದನು ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಯು ಆ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಬಳಿಕ ಆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ವರಾಹ ಪರ್ವತವೆಂಬ ಒಂದು ಪರ್ವತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು ಕಲ್ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ವರಮಾತೃನು ವರಾಹಾವತಾರ ಮಾಡಿದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯೇ ಪರ್ವತರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಸಂತಿದೆ ಆರೀತಿ ಆ ವರಾಹಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಸರ್ವಗತನಾದ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಕೋರಿದಾಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಮುಚ್ಚಿನ ಉಡೆಯನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬೆವರನ್ನೇ ಎಳ್ಳನ್ನಾಗಿಮಾಡಿಕೊಂಡು, ರೋಮ

ಪ್ರಸ್ತೇದಾಚ್ಚ ತಿಲಾನ್ಯತ್ನಾ ದರ್ಭಾರೋಮುಭ್ಯ ಏವ ಚ |
ಜಲಸ್ರಸ್ರವಣಾಭ್ಯಾಶೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಿರಿವರೇ ತದಾ

|| ೦೨ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರಾಂಸ್ತು ವಿನ್ಯಸ್ಯ ದರ್ಭಾಂಸ್ತಾನ್ಮಧುಸೂದನಃ |
ಮೃತ್ತಿಂಡಾನ್ಸತಿಲಾಂಸ್ತೇಷು ದತ್ತವಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಸ ರಾಧಿವಃ

|| ೦೩ ||

ದತ್ತಾ ಚ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಧಾರ್ಮಿಕಃ |
ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ ಮರ್ಯಾದಾಂ ಕೃತವಾನ್ಸ ನರಾಧಿಪ

|| ೦೪ ||

ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ಲೋಕೇಷು ಪ್ರೇತಾನುದ್ವಿತ್ಯ ನೈ ಪಿತ್ಯನ್ |
ಯೇ ತು ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ತೇಷಾಂ ಪುಷ್ಪಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೦೫ ||

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲೇ ತಥಾ ಲೇನ ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ತಥಾ |
ಪಿತ್ವಾಣಾಂ ಯೇ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ತೇಷಾಂ ಪುಷ್ಪಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೦೬ ||

ಪಿತಾಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ತಥೈವ ಪ್ರಸಿತಾಮಹಃ |
ಪೂಜಯಾ ತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ವಯಂ ಪಿಂಡೇಷು ನಿತ್ಯದಾ

|| ೦೭ ||

ಗಳನ್ನೇ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನಾಗಿನಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ರ್ವತದ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಆ ರೋಮರೂಪವಾದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರವಾಗಿ ಹರಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳು-ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಮೃತ್ತಿಂಡಗಳನ್ನು ಹರಡಿದನು

೧೪-೧೭ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಆ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟನೆ ಮಾಡಿದನು, ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನೇನೆಂದರೆ — ಈ ಸಮಯದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರೇತಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಪಿತೃಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾರು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂಧವರ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತೃಪಿಗ ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪಿಂಡಸ್ತದಾನ ಮಾಡುವರೋ ಅವರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಮೂರು ಪಿಂಡಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆ-ತಾತ-ಮುತ್ತಾತ ಈ ಮೂವರೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯಿಂದ (ಪಿಂಡಪೂಜೆಯಿಂದ) ತೃಪ್ತಿಯೊಂದುವರು

ತೇಷಾಂ ತ್ರಯಂ ಪೂಜಿತಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ತಥಾಃಸ್ತುತಯಃ ।

ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯೋ ದೇವಾಸ್ತಥೈವ ಚ ಯುಗತ್ರಯಂ ॥ ೧೮ ॥

ಪೂಜಿತಾಶ್ಚ ತ್ರಯೋ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರಾಃ ।

ಪೂಜಿತೈಸ್ತ್ವರ್ಭವಿಷ್ಣಾಮಿ ಚತುರಾತ್ಮಾ ತಥಾಃಸ್ತುತಂ ॥ ೧೯ ॥

ಪಿತುಃ ಪೃತಾಮಹಃ ಪಿಂಡೋ ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರಪರ್ತಿತಃ ।

ಪೃತಾಮಹಶ್ಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೨೦ ॥

ಪಿತೃಪಿಂಡಶ್ಚ ನಿಜ್ಜೀಯಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾಪರಾಜಿತಃ ।

ಆತ್ಮಾನಿರುದ್ಧೋ ನಿಜ್ಜೀಯಃ ಪಿಂಚನಿರ್ವಸಣಂ ಬುಧೈಃ ॥ ೨೧ ॥

೧೮-೨೬ ಈ ರೀತಿ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹರುಗಳನ್ನು ಆ ಪಿಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪೂಜೆಮಾಡುವರೋ ಆ ಪೂಜೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ-ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ-ಆಹವನೀಯ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳೂ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವರು ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ-ಮರ್ತ್ಯ-ಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ದೇವತಾತ್ರಯವನ್ನೂ, ಯುಗತ್ರಯವನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತಾಗುವುದು ಮೂರು ದೇವತೆಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರರು ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಪೂಜಿತರಾಗುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಅವರು ಮಾಡುವ ಪಿಂಡಪೂಜೆಯಿಂದ ಚತುರಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾನೂ ಸಹ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವೆನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಾತನ (ಮುತ್ತಜ್ಜ) ಪಿಂಡವು ನಾನು ದೇವಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು ತನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಪಿಂಡವು ಪ್ರಭುವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಲ್ಪಡುವುದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪಿಂಡವಾದರೋ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಸ್ವರೂಪನೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಪಿಂಡವನ್ನು ನಿರ್ವಸಣ (ಹಾಕುವ) ಮಾಡುವ ತನ್ನನ್ನು ಅನಿರುದ್ಧನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಹೇಳುವರು. ಈ ರೀತಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನು ತೃಪ್ತನಾಗುವುದರಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸಿಲ್ಲವೆ ಹೋದರೆ ಶಾದ್ಧಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ನಾನು ವಾಸುದೇವ

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕರ್ತುಂ ಕಥಂ ಶಕ್ಯಂ ವಿನಾ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ ।
ಏವಂ ಸಂಪೂಜಿತಸ್ತೇನ ಚತುರಾತ್ಮಾತ್ಮಹಂ ಸ್ಥಿತೇ

॥ ೨೦ ॥

ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಕಾಮಾನ್ಯಥೇಪ್ಸಿತಾನ್ ।
ಚತ್ವಾರಃ ಪೂಜಿತಾ ನೇದಾಶ್ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ಸಫಾಃಗ್ನಯಃ

॥ ೨೩ ॥

ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ಯುಗಾಸ್ತೇನ ಚತಸ್ರಶ್ಚ ದಿಶಸ್ತಥಾ ।
ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ತಥಾ ವರ್ಣಾಶ್ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ತಥಾಃಶ್ರಮಾಃ

॥ ೨೪ ॥

ಚತ್ವಾರೋ ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತೀಹ ಪೂಜಿತಾಃ ।
ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ಮರ್ಯಾದಾಂ ತತ್ತ್ವೈವಾಂತರಧೀಯತ

॥ ೨೫ ॥

ಸ್ವರ್ಗಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಯಶಃ ಸುಖಾನಿ
ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಪುತ್ರಾ ನಥ ಭೂಮಿಸಾಲ ।

ಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ-ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚತುರಾತ್ಮನಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ ಪಿಂಡಪೂಜೆಯಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ,
ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವನಿಗೆ ಅವನು ಕೇಳಿದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಈ ರೀತಿ
ನಾನು ತೃಪ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ವೇದಗಳೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಅಗ್ನಿ
ಗಳೂ, ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಯುಗಗಳೂ, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ,
ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ಗೃಹೀ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸ
ನೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳೂ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಸಹ ತೃಪ್ತರಾಗಲು
ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧ
ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ
ವಾದನು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಸಜ್ಜನರಿಂದ ವರ್ಪಡಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧಮರ್ಯಾದೆಯು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲಿದೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ
ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೇ
ತ್ವರನಾದ್ಯದೇವೇಶ್ವರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ, ಸುಖಗಳನ್ನೂ,
ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನೂ, ಬೇಕು ಬೇಕಾದ

ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಮುಖ್ಯಾ ನಿವಿಧಾಂಶ್ಚ
ಕಾರ್ಮಾದೇವೇಶ್ವರಃ ಶ್ರಾದ್ಧಕೃತೋ ವಿಧತ್ತೇ

||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧೋತ್ಪತ್ತಿನಾಮೈಕೋನಚತ್ವಾರಿಂ
ಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

— — —

ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೊಟ್ಟು ಕಾವಾಡುವನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ
ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧೋತ್ಪತ್ತಿನಾಮಕ ಒಂದುನೂರ
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಮಂಡೇಃ
॥ ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವಂಚಿಕ್ಷೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಥ್ಯಮಾನಮಹಂ ತ್ವಯಾ ।
ವಿಧಿಂ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಃ ॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಪಕ್ಷ್ಯಮಾಣಗುಣಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರುಪಮಂತ್ರಯೇತ್ ।
ಕರ್ತಾ ಸಮೇತೈಸ್ತೈರ್ಭಾವ್ಯಂ ಸಂಯತ್ಯೇಶ್ವ ನಿಮಂತ್ರಿತೈಃ ॥ ೨ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಾಹೇಪ್ರಯತಃ ಸ್ನಾತಃ ಸ್ವಾಚಾಂತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ ।
ಶುಕ್ಲವಾಸಾಃ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ನೈವರಾಹಂ ಜನಾರ್ದನಂ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಸ್ವಾಮಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ನನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ನಾನು ಮುಂಚೆ ಹೇಳುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಹಿಂದಿನ ದಿನಸವೇ ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ (ಶ್ರಾದ್ಧದ ಉಪಕ್ಕೆ) ಹೇಳಬೇಕು ಆರೀತಿ ನಿಮಂತ್ರಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ತೃವು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೩-೭ ಶ್ರಾದ್ಧದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಡೀ (ಶುಭ್ರ) ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರಾದ್ಧಾರಾಧ್ಯ

ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಮುಖ್ಯಾ ನಿವಿಧಾಂಶ್ಚ

ಕಾರ್ಮಾದೇವೇಶ್ವರಃ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕೃತೋ ವಿಧಶ್ಚೇ

||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧೋತ್ಪತ್ತಿನಾಮೈಕೋನಚತ್ವಾರಿಂ
ಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋದ್ಯಾಯಃ

ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವನೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹರ್ಷಿಗನು ರಜ್ಜು
ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧೋತ್ಪತ್ತಿನಾಮಕ ಒಂದುನೂರ
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀ:

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಾದೇ
|| ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಬಗವಂಚ್ಛೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಥ್ಯಮಾನಮಹಂ ತ್ವಯಾ |
ವಿಧಿಂ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ || ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಪಕ್ಷ್ಯಮಾಣಗುಣಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಮೂರ್ವೇದ್ಯುರುಪಮಂತ್ರಯೇತ್ |
ಕರ್ತಾ ಸಮೇತೈಸ್ತೈರ್ಭಾವ್ಯಂ ಸಂಯತ್ಯೈಶ್ಚ ನಿಮಂತ್ರಿತೈಃ || ೨ ||

ಶ್ರಾದ್ಧಾಹೇಪ್ರಯತಃ ಸ್ನಾತಃ ಸ್ವಾಚಾಂತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |
ಶುಕ್ಲವಾಸಾಃ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ನೈವರಾಹಂ ಜನಾರ್ದನಂ || ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಸ್ವಾಮಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮರಳಿಗಲೇ' ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ನನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -- ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವೇ ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ (ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟಕ್ಕೆ) ಹೇಳಬೇಕು ಆರೀತಿ ನಿಮಂತ್ರಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ತೃವು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೩-೨ ಶ್ರಾದ್ಧದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಡೀ (ಶುಭ್ರ) ಪುಚ್ಚಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರಾದ್ಧಾರಾಧ್ಯ

ಅನುಶ್ರಾದ್ಧೇಷು ಕಾಮ್ಯೇಷು ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಥಮಪಂಚಕಂ ।

ಮಧ್ಯಮಂ ಪಂಚಕಂ ಹುತ್ವಾ ಪಶುಶ್ರಾದ್ಧೇಷ್ಟಸಂಶಯಂ

॥ ೪ ॥

ಅನೂನಾಸ್ಯಾಸು ಸರ್ನಾಸು ಹುತ್ವಾ ಚೋತ್ತಮಪಂಚಕಂ ।

ಹುತ್ವಾ ಚ ಪಂಚಕಾನೇತಾನಷ್ಟಕುತ್ರಿತಯಂ ಕ್ರಮಾತ್

॥ ೫ ॥

ಅಸ್ವಷ್ಟಕಾಸು ಚ ತಥಾ ಭೋಜಯೇತ್ಪ್ರಯತೋ ದ್ವಿಜಾಃ ।

ದ್ವಾದ್ವಿ ದಿವ್ಯೇ ಪ್ರಾಕ್ ತ್ರಯಃ ಪಿತ್ರೇ ಚೈಕೈಕಮುಭಯತ್ರ ವಾ

॥ ೬ ॥

ಉದಬ್ಬುಟಾಂಶ್ಚ ಪಿತ್ರರ್ಥೇ ಸ್ನಾತಾನ್ವಿಂದ್ಯಾದ್ಗುಣಕ್ರಮಾತ್ ।

ಉದಭಾವಕೀರ್ಣೇಷು ಚಾಸನೇಷೂಪನೇಶಯೇತ್

॥ ೭ ॥

ಪಿತ್ಯನಾನಾಹಯಾಮೀತಿ ಸ್ವಯಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಅವಾಹಯಸ್ವೇತಿ ತಪೋದ್ವಿಷ್ಟೈರುಕ್ತೋಽಭತನ್ಮನಾಃ

॥ ೮ ॥

ವೇನತೆಯಾದ ನೃನರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಶ್ರಾದ್ಧ (ಅಕ್ಕಿ-ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಹಸಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧ), ಕಾಮ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ (ಮಂಗಳ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಮಾಡುವ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ), ಅಸ್ವಕಾಶ್ರಾದ್ಧ (ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ತೀರ್ಥ ಶ್ರಾದ್ಧ) ಗಳೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯುಂಟು ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏವ್ಯಮು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳನ್ನು (ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿ) ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು ಉಪ್ಪೇದೇವರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು, ಸ್ವೀಕೃತನಕ್ಕೆ ಮೂವರು (ಮೂವರು ಪಿತೃಗಳೂ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸೇರಿ, ಒಟ್ಟು ಐದು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು ಏವ್ಯೇದೇವರನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ (ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೂ), ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಕೂರಿಸಬೇಕು ಪಿತ್ಯನಾನಾಹಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಎಳ್ಳು ದರ್ಭಿಗಳನ್ನೆರಚಿದ ಆಸನಗಳ (ಮಣಿ) ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕು

೮-೯ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿರಾ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಅವಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕರ್ತೃವು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ, ಆ ನಿಮಂತ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೇ ಮಾಡು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಅವಾಹನೆಮಾಡಬಹುದು

ಅಪಯಾಂತ್ವಸುರಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಯಾತುಧಾನನಿರ್ಜನಂ ।

ತಿಲೈಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ತ್ವಥನಾ ಗೌರವರ್ಷಪೈಃ

॥ ೮ ॥

ದೆಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. (ಕರ್ತೃವು ತಾನು ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಪ್ರತಿ ವಚನವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಯು ವಿಧಿಸಿದೆ)

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವು ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳು ದೇವತೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿಯೂ. ಋಷಿಗಳಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳು ಈ ಎರಡು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ದೇವಪಿತೃಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋಮದ್ರವ್ಯ (ಹವಿಸ್ಸು) ಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ, ಆ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಕೊಡುವ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳ ಕೃತಪ್ಪಿನ ತಾವು ಕೆತ್ತುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನೂ, ಇತರ ವಿಘ್ನಕಾರಿಭೂತಗಳನ್ನೂ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಂತ ಓಡಿಸಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯ. ಕರ್ತವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ, ದೇವತಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಘಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಎರಚಬೇಕೆಂದೂ ವಿಧಿಯುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದೇವತಾರ್ಚನೆಗೆ ಮುಂಚೆ,

ಆಗಮಾರ್ಥಂತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂತು ರಕ್ಷಸಾಂ ।

ಕುರ್ವೆ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾರ ಲಾಂಛನಂ ॥

ಪೂಜೆಯಾಗುವಾಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ' ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಒಡಿಸಿ' ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸ ಸೂಚನೆಗಾಗಿ ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಇದು ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ಮಾತಾಯಿತು. ಇದೇ ಮೇರೆ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಆನಾಹುತನ ಬಳಿಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳು, ದರ್ಭೆ, ನೆನೆಸಿದ ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ನೀರೇಬಾಗಿಲು ಸೊಸಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿವಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಅಪಯಾಂತ್ವಸುರಾಃ ಎಂಬೆರಡು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಎಳ್ಳನ್ನು ಗಲಿ ಬಿಳಿ ಸಾಸುವೇ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಗಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಎರಚಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕು.

ಏತೇ ಪಿತರ ಇತ್ಯೇವ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನಗ್ನು ಅವಹ |

ಅಗ್ನೀಯಂತು ತಥೋದೀರ್ಯ ಏತದ್ಧಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ

|| ೧೦ ||

ಕುಶಾಂಸ್ತಿಲಾವಮಿಶ್ರೇಣ ತಥಾ ಗಂಧಯುತೇನ ಚ |

ಯಾಸ್ತಿಸ್ಕಂತಿ ಧಾರಯಂತಿ ಅನ್ಯತಾವಾಗಿತತ್ಕೃಚಾ

|| ೧೧ ||

ಯನ್ಮೇ ಮಾತೇತಿ ಚ ತಥಾ ಪಾದ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂಚ ಕಾರಯೇತ್ |

ನಿನೇದ್ಯ ವಿಪ್ರೇಷು ತಥಾ ಪಾದ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯತಃ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೧೨ ||

ಗಂಧೈರ್ವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಧೂಪೈಶ್ಚಾಪ್ಯಧ ಭೂಷಣೈಃ |

ಅರ್ಚಯೇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಘಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಸಮಾಹಿತಃ

|| ೧೩ ||

ಅದೌ ಸಮರ್ಚಯೇದ್ವಿಪ್ರಾನ್ಪೈಶ್ಚದೇವನಿವೇಶಿತಾಃ |

ನಿನೇಶಿತಾಂಶ್ಚ ಪಿತ್ರರ್ಥೇ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಸಮರ್ಚಯೇತ್

|| ೧೪ ||

ವೈಶ್ವದೇವನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ ಚರಮಂ ಹಸ್ತಧಾವನಂ |

ವಿಸರ್ಜನಂ ಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ತೇಮ ರಕ್ಷಾ ಯತಃ ಸ್ಥಿತಾ

|| ೧೫ ||

೧೦-೧೩ ಏತೇ ಪಿತರಃ-ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನಗ್ನು ಅವಹ-ಅಗ್ನೀಯಂತು ಏತದ್ಧಃ ಪಿತರಃ--- ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಎಳ್ಳಿನಿಂದಲೂ ಗಂಧದಿಂದಲೂ ಬೆರೆಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಆ ಬಳಿಕ ಅನ್ಯತಾವಾಕ್-ಯನ್ಮೇ ಮಾತಾ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪಾದ್ಯವನ್ನೂ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು ವಾದ್ಯಾರ್ಥಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗಂಧ, ವಸ್ತ್ರ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಂಪೋಷನನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕು

೧೪-೧೮ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವೇದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿದಾದ ಬಳಿಕ, ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ವಿಶ್ವೇದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕೊನೆಯ ಹಸ್ತೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು ಅರ್ಚನೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವಿತ್ಯನನ್ನೂ, ವಸುಗಳನ್ನೂ, ರುದ್ರರನ್ನೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು ಬಳಿಕ ವಸು

ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ಪ್ರದಾತವ್ಯಮಾದೌ ತೇಷಾಂ ನರಾಧಿಪ ।

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಸ್ರಯತಸ್ತದಾ ॥ ೧೬ ॥

ಅದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ದ್ವಿಜಾನ್ವಿಕ್ಷ್ಯ ತತೋ ಜಪೇತ್ ।

ಅಗ್ನೌ ಚ ಕರವಾಣೀತಿ ತೈರುಕ್ತಂ ಚ ಕುರುಷ್ವಿತಿ ॥ ೧೭ ॥

ಸರಿಸ್ತ್ರೀರ್ಯ ತತೋ ವಹ್ನಿಮಗ್ನಿಮುದ್ಭೃತ್ಯ ಸರ್ವತಃ ।

ಅಹಿತಾಗ್ನಿಸ್ತು ಜುಹುಯಾದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಗ್ನೌ ಸಮಾಹಿತಃ ॥ ೧೮ ॥

ಅನಾಹಿತಾಗ್ನಿಶ್ಚಾಪಸದೇ ಅಗ್ನ್ಯಭಾವೇ ತಥಾಪ್ಸುವಾ ।

ಸೋಮಾಯಾದೌಪಿತೃಮತೇ ಕನ್ಯವಾಹಾಯ ಚಾಗ್ನಯೇ ॥ ೧೯ ॥

ಯಮಾಯ ಚೈವಾಂಗಿರಸೇ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ ।

ಯೇ ಮಾಮಕಾಶ್ಚ ಪಿತರ ಏತದ್ವಃ ಪಿತರಸ್ತಥಾ ॥ ೨೦ ॥

ಅಯಂ ಯಜ್ಞಸ್ತದೈವೇತಿ ಏಷಾ ವೋ ಗೀತೀರವ್ಯಥ ।

ಪ್ರಯತಸ್ತನ್ಮನಾಃ ಕೃತ್ವಾ ರಾಜಂಶ್ಚೈವಾಭಿನುಂತ್ರಣಂ ॥ ೨೧ ॥

“ವ್ರಾದಿತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಅಗ್ನೌ ಹೋಮಂಕರವಾಣಿ’—ಅಗ್ನಿ ಮುಲ್ಲ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಬಾಯಿಂದ “ಕುರುಷ್ವ” —ಮಾತು ಎಂದು ಪ್ರತಿವಚನವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋಮಕ್ಕಾರಂಭಿಸಬೇಕು ಬಳಿಕ ಅಗ್ನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ಪರಿಸ್ತರಣವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ವಲನಗೊಳಿಸಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಅಹಿತಾಗ್ನಿಯಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಅನಾಹಿತಾಗ್ನಿಯಾದರೆ (ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದಿನವೂ ಪೂಜಿಸದಿದ್ದವನು) ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿ (ಮನೆಯ ಒಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಡ) ಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಹೋದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು

೧೯-೨೪ ಮೊದಲನೇ ಆಹುತಿಯನ್ನು “ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಎರಡನೆಯ ಆಹುತಿಯನ್ನು “ಅಗ್ನಯೇ ಕನ್ಯ ವಾಹನಾಯ ಸ್ವಧಾ ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೊಂದಾಹುತಿಯನ್ನು ‘ಯಮಾಯಾಂಗಿರಸೇ ಸ್ವಧಾನಮಃ’ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಹೋಮಮಾಡ ಬೇಕು ಹೋಮಾನಂತರದಲ್ಲಿ “ಅಯಂ-ಯಜ್ಞಸ್ತವೈವೇತಿ” ಎಂಬ ಪೂರ್ಣ

ಆಮಾ ಸುಪಕ್ಷೇತಿ ತತೋ ಘೃತಂ ವಾಸ್ಯಥನಾ ಪಯಃ |

ನಿಷಿಚ್ಯ ರೌಪ್ಯಪಾತ್ರೇಷು ರಜತಾಕ್ರೇಷು ಭಾವತಃ

|| ೨೨ ||

ಯಥೋಪಪನ್ನೇಷ್ಯಥನಾ ತೂಷ್ಣಿಮನ್ನಂ ನಿವೇದಯೇತ್ |

ನಮೋ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯ ಇತಿ ಚ ಸತಿಲೇನೋದಕೇನ ಚ

|| ೨೩ ||

ಸ್ರಾಜ್ಞುಖೇಷು ಚ ಯದ್ಧತ್ತಂ ತದನ್ನಮುಪನುಂತ್ರಯೇತ್ |

ಉದಜ್ಞುಖೇಷು ಯದ್ಧತ್ತಂ ನಾನುಗೋತ್ರಪ್ರಕೀರ್ತನೈಃ

|| ೨೪ ||

ಮಂತ್ರಯೇತ್ಪ್ರಯತಃ ಸ್ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ವಧಾಂತ್ಯೈಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |

ಯನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಮಾಹೋರಾತ್ರೈರ್ಯದ್ವಾಕ್ರವ್ಯಾತ್ತಥೈವ ಚ

|| ೨೫ ||

ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾನಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾಸ್ಯಥ |

ಸಸ್ತಚ್ಚಂ ಪರಮಂ ಮಂತ್ರಂ ಶ್ರಾವಯೇದಗ್ರತೋ ದ್ವಿಜಾಃ

|| ೨೬ ||

ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, “ಆಮಾಸು ವಕ್ಷ್ಯಮೈರಯು” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನಾಗಲೀ, ಹಾಲನ್ನಾಗಲೀ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ವಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿ, ಅದನ್ನೂ ಇತರ ಅನ್ನಾದಿವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ಭೋಕ್ತೃವಿನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಆತನ ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಭೋಜ್ಯ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೊದಲು ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು ವಿಶ್ವೇದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡುವಾಗ “ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಕೈಗೆ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಯಶೋದಕವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅನ್ನಾಭಿಮರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಿಲೋದಕವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಡಬೇಕು

೨೫-೨೬ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ದತ್ತಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಧಾ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಯಜ್ಞಕಾಲದ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ, ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ವಾಹಾಂತ್ಯವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಹವಿರ್ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹವಿಸ್ಸಿಗೆ ಕವ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಜನರು ರೂಢಿಯಾಗಿ ಹೇಳುಜ ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳೆನ್ನುವ ಮಾತಿಗೆ

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರಾಂಸ್ತತೋ ದರ್ಭಾಂಲ್ಲೂನಾಂಶ್ಚೈವೋಪಮೂಲತಃ ।

ಮಂತ್ರಿತಾಸ್ಪ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೇಣ ವಿಕಿರೇತ್ಸು ಸಮಾಹಿತಃ ॥ ೨೭ ॥

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರೇಷು ದರ್ಭೇಷ್ವ ಸಂಶಯಂ ।

ಮಧ್ವಾಜ್ಯತಿಲಮಿಶ್ರೇಣ ಚಾನ್ನೇನಾಗ್ರೇಣ ಯಾದವ ॥ ೨೮ ॥

ಪಿತೃಪಿಂಡೇ ಭವೇನ್ಮಂತ್ರಃ ಪೃಥಿವೀ ದರ್ವಿರಕ್ಷಿತಾ ।

ಪೈತಾನುಹೇ ಭವೇನ್ಮಂತ್ರಸ್ತ್ವಂತರಿಕ್ಷೇತಿ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೨೯ ॥

ಪ್ರಪಿತಾಮಹಕೇ ಮಂತ್ರಂ ದ್ಯೌರ್ದರ್ವಿರಿತಿ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ।

ಯೇ ತತ್ರ ಪಿತರಃ ಪ್ರೇತಾ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಧರ್ಮವಿತ್ ॥ ೩೦ ॥

ಸೂತ್ರಂ ನಿವೇದಯೇದ್ವಕ್ತ್ವಾ ಕ್ಷೀರಾನ್ನಂ ಚ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಉರ್ಜಂ ವಹಂತೀತಿ ತತಃ ಸ್ನಾನಂ ದದ್ಯಾದಧೋದಕಂ ॥ ೩೧ ॥

ದೇವ (ಹವ್ಯ) ಕಾರ್ಯ, ಪಿತೃ (ಕವ್ಯ) ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದು ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೇವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವಾಹನನೆಂದೂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವ್ಯವಾಹನನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಪೂರಣ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ “ಈಶಾನ ವಿಷ್ಣು ಕಮಲಾಸನ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದತ್ತಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸಪ್ತಋಷ್ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವಾದ ಮೇಲೆ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತಿಲೋದಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಿತೃ-ಪಿತಾಮಹ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹ ರಿಗೆ ಮೂರು ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು ಈ ಮೂರು ಪಿಂಡಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, “ಪೃಥಿವೀ ದರ್ವಿರಕ್ಷಿತಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷೇತಿ, ದ್ಯೌರ್ದರ್ವೀತಿ” ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು ಆ ಬಳಿಕ “ಯೇ ತತ್ರ ಪಿತರಃ ಪ್ರೇತಾ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಬಳಿಕ ಆ ಪಾರ್ವಣಪಿಂಡಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು ಅಬಳಿಕ ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ (ಜನಿವಾರವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು) “ಉರ್ಜಂ ವಹಂತೀ ವೃತಂ ಘೃತಂ ಪಯಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ವಿಕಿರಾನ್ನ (ಮೊಸರನ್ನ) ವನ್ನು ಆ ಪಿಂಡಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಬೇಕು ಅನೇಕ ಪಾರ್ವಣಪಿಂಡ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಪಸವ್ಯೇನ ಪಿಂಡೇಷು ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪರಯಾ ಯುತಃ |

ಗಂಧೈಃ ಪುಷ್ಪೈಸ್ತಥಾ ಧೂಪೈರ್ದೀಪೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯೈಶ್ಚ ಭೋಜನೈಃ || ೩೨ ||

ಪಾನೈಃ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ಪಿಂಡಾನ್ನಾದರಃ ಪ್ರಯತಃ ಸದಾ |

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಪಚ್ಯತೇ ಗೇಹೇ ಭಕ್ಷ್ಯಂ ನಾ ಭೋಜ್ಯಮೇವ ನಾ || ೩೩ ||

ಅನಿವೇದ್ಯ ನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಯತನೇ ಸದಾ |

ಭುಕ್ತವತ್ಸ್ನಾಥ ವಿಪ್ರೇಷು ನಿಧಿಂ ನೇ ಗದತಃ ಶೃಣು || ೩೪ ||

ಅನ್ನಂ ಸತ್ಪಣಮಭ್ಯಕ್ಷ್ಯ ಮಾಮೇಕ್ಸಿಷ್ಯೇತಿ ಯತ್ನತಃ |

ಉದಬ್ಬುಖಾನಾಂ ವಿಸ್ತಾಣಾಂ ಪುರತಃ ಸೋದಕಂ ತತಃ || ೩೫ ||

ಅನ್ನಂತು ವಿಕಿರೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಿತೃಭಾಗಸ್ತು ಸಃ ಸ್ಮೃತಃ |

ಪ್ರಶ್ನನ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭೂನಿವಿಷ್ಟೇನ ಜಾನುನಾ || ೩೬ ||

೩೨-೪೩ ಆ ಪಿಂಡಗಂಧಿ ಒಹು ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಜನಿವಾರವನ್ನು ಅವಗಡೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಂಧ-ಪುಷ್ಪ-ಧೂಪ-ದೀಪ-ಭಕ್ಷ್ಯ-ನಿವೇದನುಗೊಂದಲೂ ಪಾನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎನೇನು ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನೇನೇನು ಪಾಕವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಿಂಡರೂಪ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡದೆ ಊಟಮಾಡಬಾರದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೋಜನವಾದೂಡನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಒಂದುದೊನ್ನೆ ಯಲ್ಲಿ ಕುಶೋದಕದಿಂದ ಸಮೀಕೃತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು “ ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಃ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪಿತೃಸ್ಥಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರದುರಿಗೆ ಆ ದೊನ್ನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲೂ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಲಶವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು. ಎಡಮೊಣಕಾಲನ್ನೂರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ ಸ್ವಾಮಿ ! ತಾವು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಊಟಮಾಡಿರುವಿರಾ ? ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿ ದೆಯೋ ? (ತೃಪ್ತಾಃ ಸ್ಥ ? = ತೃಪ್ತರಾದಿರಾ ?) ’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ತೃಪ್ತಾಃ ಸ್ಥಃ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡವೆಂಬ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಒಳಿಕ “ ದೇವಾಶ್ಚ ಪಿತರಃ—ಮಧು ಮಧುಸಂಪನ್ನಂ ” ಎಂದು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ‘ ಮಧುಸಂಪನ್ನಂ ’ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ

ತೃಪ್ತಾ ಭವಂತಃ ಸಂಪನ್ನೋ ಭವತಾಂ ಕಷ್ಟಿದೇವ ತು ।

ತೃಪ್ತಾಃ ಸ್ಮೇತಿ ಚ ತೈರುಕ್ತಃ ಸಂಪನ್ನಮಿತಿ ಚಾಪ್ಯಥ

॥ ೩೭ ॥

ದದ್ಯಾದಾಚಮನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಯನ್ಮೇ ರಾನುಶ್ಚ ಶಕ್ರಶ್ಚ ಇತಿ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ

॥ ೩೮ ॥

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತರ್ಸಯೇದ್ವಿದ್ವಾದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ ಸಶಕ್ತಿತಃ ।

ಭವಂತೋಽಭಿರಮನ್ವಿಸ್ತಿತಿ ವಾಚ್ಯಾ ವಿಪ್ರಾಸ್ತುನಂತರಂ

॥ ೩೯ ॥

ತೈರುಕ್ತೋಽಭಿರತಾಃ ಸ್ಮೇತಿ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಪುರತಃ ಸ್ಥಿತಃ ।

ದೇವಾಶ್ಚ ಪಿತರಶ್ಚೇತಿ ಜಪೇನ್ಮಂತ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ

॥ ೪೦ ॥

ಪಿತ್ಯುಣಾಂ ನಾಮಗೋತ್ರೇಣ ಜಲಂ ದೇಯಮನಂತರಂ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ದ್ವಿಜೈರ್ವಾಚ್ಯಂ ಚಾಕ್ಷಯಂ ಮನುಜೇಶ್ವರ

॥ ೪೧ ॥

ತತಸ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥನಾ ಕಾರ್ಯಾ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಭೂಮಿಪ ।

ದಾತಾರೋ ನೋಽಭಿವರ್ಧಂತಾಂ ವೇದಾಃ ಸಂತತಿರೇವ ಚ

॥ ೪೨ ॥

ಯಾಯಿತೆಂಬ ದೃಢವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ವಿಶ್ವೇದೇವರಿಂದಲೂ ಸಿಕ್ಕಗಳಿಂದಲೂ ಪಡೆದು ಆ ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ಗುಟುವಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು “ಯನ್ಮೇ ರಾನುಶ್ಚ ಶಕ್ರಶ್ಚ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣಾ-ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು ತೃಪ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು, “ಭವಂತೋಽಭಿರಮಂತು ನೀವು ಸುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಪಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರಿಂದ “ಅಭಿರತಾಃ ಸ್ಮ-ಸಂತೋಷವಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಪಡೆದು, ಆ ಬಳಿಕ ಪಿತೃಗಳ ನಾಮಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಚ್ಚಾರಮಾಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳ ಕೈಗೆ ಯವೋದಕ-ತಿಲೋದಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಅಸ್ಮತ್ಪಿತೃಣಾಂ ಅನೇನಶ್ರಾದ್ಧೇನ ಅಕ್ಷಯ್ಯ ತೃಪ್ತಿದ್ವಾರಾಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು” ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಆ ಮೂರ್ತಿಗೆ “ಶಾಶ್ವತ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು” ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉತ್ತರ ವೇದಬೇಕು.

೪೨-೪೪. ಅನಂತರ ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ (ದಾತಾರೋನೋಽಭಿ

ಶ್ರದ್ಧಾಚನೋ ಮಾನ್ಯಗಮದ್ಭಯ ದೇಯಂ ಚ ನೋಸ್ತಿಸ್ತಿತಿ ।

ನಾಜೇನ್ಯಾಜೇತಿ ತೂತ್ಥಾಪ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ಚೈಷಾಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ

॥ ೪೩ ॥

ಜಾನುಭ್ಯಾಮವನಿಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ।

ಅಪಸನ್ಯೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಂ ನರಾಧಿಪ

॥ ೪೪ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನೈವ ವಕ್ತವ್ಯಾ ಯದಿ ಪೃಷ್ಠಾ ಹವಿರ್ಗುಣಾಃ ।

ಯಾವದೂಷ್ಣಾ ಭವತ್ಯನ್ನೇ ಯಾವದಶ್ಚಂತಿ ವಾಗ್ಯತಃ

॥ ೪೫ ॥

ವರ್ಧಂತಾಂ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಶ್ಲೋಕ (ಮಂತ್ರ) ವನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದೆ ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ— ನಾವು ಔದಾರ್ಯಗುಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆಯೂ, ನಮ್ಮ ಸಂತತಿಯು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆಯೂ, ನಮಗೆ ಕರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯು ದೃಢವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಸಂಸತ್ಸವೃದ್ಧಿಯಾಗಲೆಂದೂ ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ “ದಾತಾರೋವೋಭಿ ವರ್ಧಂತಾಂ” ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಉದಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಾರೋದ್ಧಾರವಾಗಿ ಬಾಳಿರಿ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಈ ಕಲಾಸವು ನಡೆದೂಡನೆ, ‘ವಾಜೇ ವಾಜೇ ಉತವಾಜಿನಃ—ತೃಪ್ತಾಯಾಧ ಸಧಿಭಿರ್ದೇವಯಾನ್ಯೈಃ’ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೈಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ನಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಲೈ ರಾಜಪ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕೇಳು ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಎಡಗಡೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು

ಟಿಪ್ಪಣಿ —ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಔತನೋಪಚಾರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವುಂಟು. ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಮಾತ್ರ ಆ ರೀತಿ ಯಜಮಾನನೊಡನೆ ಹೇಳಕೂಡದು ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು.—ಇವೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಋಷಿಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಕಟ್ಟಲೆಗಳು (ಸಂಪ್ರದಾಯ)

೪೫-೫೧ ಅಡಿಗೆ ಚಿನ್ನಗಿದೆಯೇ? ಹೇಗಿದೆ? ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಸಾಲದು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿರುವ ಸದಾರ್ಥಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು

ತಾವದಶ್ಚಂತಿ ಪಿತರೋ ಯಾವನ್ನೋಕ್ತಾ ಹವಿರ್ಗುಣಾಃ

ಉಚ್ಛಿಷ್ಟನಾರ್ಜನಂ ಯಾವನ್ನ ಕೃತಂ ನೃಪಸತ್ತಮ

|| ೪೬ ||

ತಾವದಶ್ಚಂತಿ ಪಿತರಃ ಸ್ವಧಾರಸವಿವಿಕ್ರಿತಂ ।

ಹಸ್ತದತ್ತಾನಿ ಲೇಹ್ಯಾನಿ ಲವಣಂ ವ್ಯಂಜನಾನಿ ಚ

|| ೪೭ ||

ದಾತಾರಂ ನೋಪತಿಷ್ಠಂತಿ ಭೋಕ್ತಾ ಭುಂಕ್ತೇ ಚ ಕಲ್ಪಿಷಂ ।

ಸೌವರ್ಣರಾಜತಾಭ್ಯಾಂತು ಫಲ್ಲುಪಾತ್ರೇಣ ಚಾಪ್ಯಥ

|| ೪೮ ||

ದತ್ತಮಕ್ಷಯತಾಂ ಯಾತಿ ಖಡ್ಗೇನೌದುಂಬುರೇಣ ವಾ ।

ಮಾಷಂ ನಾರ್ಜಾತಿ ಯಃ ವಂಕ್ತ್ಯಾಂ ಯಥಾವದ್ವಿನಿಯೋಜಿತಂ

|| ೪೯ ||

ಸಪ್ರೇತ್ಯ ಸರಕಂ ಯಾತಿ ನಾತ್ರಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ।

|| ೫೦ ||

ಶ್ರಾದ್ಧೇ ದಾತಾ ಚ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಮೈಥುನಂ ಯದಿ ಗಚ್ಛತಃ ।

ತನ್ಮಾಂಸಂ ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ಭುಂಜತೇ ರೇತಸಾ ಯುತಂ ।

ಏವಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ಶೂದ್ರೇಣಾಪಿ ನರಾಧಿಪ

|| ೫೧ ||

ಕುಂತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉಟಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನೃಶ್ಚೆ ಮಾಡಲೇ ಕೂಡದು. ಹಾಗೂ ನೃಶ್ಚೆ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಉಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ಅಡಿಗೆಯ ರುಚಿ (ಹವಿರ್ಗುಣಂ) ಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದ ಮೌನವಾಗಿ ಉಟಮಾಡಬೇಕು ಇದು ಭೋಜನ ನಿಯಮ. ಇದನ್ನುರಾಜರು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅಡಿಗೆಯ ರುಚಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಆಹಾರಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠರೂಪವಾಗಿ ಕರಿಣಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಿತ್ತಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕ ಎಂಜಲನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಮಾಡಕೂಡದು ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಡೆದರೆ ಪಿತ್ತಗಳು ಸ್ವಧಾರಸವಿಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಉಣ್ಣುತ ಲಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿಟ್ಟಣಿ-ಗೊಜ್ಜು ಬಜ್ಜ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಉಪ್ಪು-ಹುಳಿ-ಕೂಟು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಲೇಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ಗಳನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ಬಡಿಸಬಾರದು. ಮಿಕ್ಕಿ-ಸೌಟು-ಚಮಚಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಬೇಕು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಮರಗಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಬಡಿಸ ಬೇಕು ಅತ್ತೀಮರದ ಮರಗಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುವು ಈರಿತಿ ಬಡಿಸದರೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪಿತ್ತಗಳು ಹರಸುವರು. ಉದ್ದಿಸ ಒಡೆಯನ್ನೂ ಎಲೆಯಲ್ಲ ಬಡಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಜಿಲ್ಲದೆ ಯಾರು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೋ ಅದರಿಂದ ಪಿತ್ತಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗು ವರು ಹಾಗೆ ತಿನ್ನದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟವನು ಸರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಂ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಂಸಂ ಎಂದು ಕೆಂಸ (—) ಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಡಿಸ ಬೇಕೆಂದೂ ತಪ್ಪಿದರೆ ದೋಷವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ ಯುಗಾಂತರಮಾತೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪರಾಶರರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ (ತಮ್ಮ ಮಗ ವ್ಯಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ) ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವೆವು

ಅಶ್ವಾಲಂಭಂ ಗವಾಲಂಭಂ ಸನ್ಯಾಸಂ ಪಲ ಪೈತ್ಯಕಂ |

ದೇವರೇಣ ಸುತೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಕಲೌ ಪಂಚ ವಿನರ್ಜಯೇತ್ ||

ಯಾಗಗಳನ್ನೂ, ಸನ್ಯಾಸ, ಮಾಂಸ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನೂ, ಮೈದುನನಿಂದ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವುದನ್ನೂ ನಿಷೇಧಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಶಾಕ ಪಾಕಗಳಿಂದಲೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡತಲಿದ್ದೇವೆಯಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಶ್ರಾದ್ಧಪ್ರಕರಣದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನೂ ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಯಾರೂ ಇದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸದೆ ವರಾಶರ ವಚನ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಾರಾದಿ ಕ್ರಮದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಈ ಪುರಾಣವು ಸುಳ್ಳೋ? ಇದನ್ನು ನಂಬಬೇಡವೋ? ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಡವೋ? ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವವರ ಮನಸ್ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ ನಮ್ಮ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೊಂದಾನಾರ್ತಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದಿನ ೧೪೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾಂಸಾಹಾರದ ಪ್ರಕರಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆದು, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿರುತ್ತೇವೆ ನಾವು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಒರೆದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷಾಂತರದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೂ ಲೇಖನ ಧೈಯವೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸಿದ್ಧವಾದ ಹಕ್ಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತೇವೆ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ವಾಚಕರು ಸಾತ್ವಿಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ, ಪುರಾಣದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯಗುಣದಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವೆವು.

ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುರಾಣ ಸರಣಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸೋಣ—

ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನೂ ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನಮಾಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ

ಮಂತ್ರವಜ್ರಂ ಹಿ ಶುದ್ಧಸ್ಯ ಸರ್ವಮೇತದ್ವಿಧೀಯತೇ ।

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ

ಯಸ್ಯ ಜೀವೇತ್ಪಿತಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಸ್ಯಾಸೌ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ

॥ ೫೨ ॥

ತ್ವಮೇವ ಸಂಶಯಚ್ಛೇತ್ತಾ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂಧಿ ಮೇ ದ್ವಿಜ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಯೇಷಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪಿತಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರೇಷಾಮೇವ ಸ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ತೇನ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಯಥಾವಿಧಿ

॥ ೫೩ ॥

ಮಾತಾನುಹಾನಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತು ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಚ ಸುಹೃದಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚಾಕ್ಷಯನಾಚಕಂ ॥ ೫೪ ॥

ಸಹ ಅನಿಶ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೂಗಮಾಡಕೂಡದು ಶಾಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಸಾಂಕವನ್ನೂ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕುಗಳು ಭುಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಈರಿತಿ ನಿಯಮ ನನ್ನನುಸರಿಸಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದವರೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಶುದ್ಧಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಅನಾದಿಗಳಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು

೫೨ ವಜ್ರರಾಜನು ಸ್ತಶ್ಚಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಯುಷಿಗಳೆ ! ನನಗೊಂದು ಸಂಶಯವುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ಅದೇನೆನ್ನುವಿರೋ—ಯಾವನಿಗಾದರೂ ತಂದೆಯು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ವನು ಯಾರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು ? ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ

೫೩-೫೪ ಯಾರ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಗನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪ್ರೀತಿಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ಥಾನ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕೃತವಿಲ್ಲ ತನಗಿಷ್ಟರಾದ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೇಕಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ತಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಹ (ಸಂವಾದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ) ಮಗನು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಂತೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ಸನ್ಮಿತರು, ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮುಂತಾದವರ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರದ ತಂಪಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಉಪಚಾರದಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ಜೀವೇತಾಂ ಯಸ್ಯ ದೇಹಿನಃ ।

ತೇನ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಥಂ ಕಾರ್ಯಂ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ

॥ ೫೫ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಯೇಷಾಂ ಪಿತಾಮಹಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತೇಷಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನರಾಧಿಪ ।

ತೇನ ಕಾರ್ಯಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಯಥಾನದನುಪೂರ್ವತಃ

॥ ೫೬ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ ।

ಯಸ್ಯ ಜೀವಂತಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತೇನ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಥಂ ದ್ವಿಜ

॥ ೫೭ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ತೇನ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಿಧಿಲೋಪಂ ತು ಯಾದನ ।

ಪ್ರಾಜನೀಯಶ್ಚ ಪಿತರಃ ಪಿತಾಮಹಪಿತುಃ ಸ್ವಯಂ

॥ ೫೮ ॥

ಟಿಪ್ಪಣಿ -- ಈ ಕ್ರಮವು ನಾವು ನೋಡಿದಂತೆ ಈ ದೇವದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ವೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ನಡೆಯುವುದೋ ? ಏನೋ ?

೫೫ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆಯೂ ತಾತನೂ ಬದುಕಿರುವರೋ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸು

೫೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ ತಾತನು ತಂದೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗನೂ ಸಹ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನುಂತ್ರಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

೫೭ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾತ-ಮುತ್ತಾತ ಈ ಮೂರು ಮಂದಿಯೂ ಬದುಕಿರುವರೋ ಅಂತಹವನು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂತು ?

೫೮ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುವನು —ಅಂತಹವನು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತನ್ನ ಪಿತೃ-ಪಿತಾಮಹ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಜೀವೇತ್ಪಿತಾಮಹೋ ಯಸ್ಯ ಪಿತುಶ್ಚೈವ ಪಿತಾಮಹಃ ।

ಪಿತಾ ಪ್ರೇತಸ್ತಥಾ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧನಿಧಿಂ ವದ

॥ ೫೯ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ಪಿತುರ್ಮನುಜೀಶ್ವರ ।

ಪಿತುಃ ಪಿತಾಮಹಾದೂರ್ಧ್ವಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪಿಂಡಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೬೦ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹೌ ಪ್ರೇತೌ ಯಸ್ಯ ಸ್ವಾತಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ಪಿತುಃ ಪಿತಾಮಹೋ ಜೀವೇತ್ತಸ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧನಿಧಿಂ ವದ

॥ ೬೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಪಿತ್ರೇ ಸಪಿತ್ರೇ ಕೃತ್ವಾ ತು ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ತತಃ ।

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಿತಾಮಹಪಿತಾಮಹೇ

॥ ೬೨ ॥

೫೯ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆಯು ಸತ್ತದ್ದೋಗಿ ತಾತ-ಮುತ್ತಾತಂದಿರು ಒದ್ದುಕಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹೇಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕೋ ತಿಳಿಸು

೬೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಅಂತಹವನು ತಂದೆಯ ವಾರ್ವಣಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ತಾತ-ಮುತ್ತಾತಂದಿರಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ವೃದ್ಧಪ್ರಪಿತಾಮಹರಿಗೋಸ್ಕರ ಉಳಿದ ಎರಡು ಪಿಂಡಗಳನ್ನೂ ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು

೬೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪುನರಪಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾತಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಸತ್ತದ್ದೋಗಿ ಮುತ್ತಾತನು ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ?—

೬೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ತಂದೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ (ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತನಿಗೆ) ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಪಿಂಡವನ್ನೂ ಸಹ ತಾತನ ತಾತನಿಗೆ (ಪ್ರಪ್ರಪಿತಾಮಹ-ಮುತ್ತಜ್ಜನ ತಂದೆಗೆ) ಕೊಡಬೇಕು

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಸ್ರೇತಃ ಪಿತಾ ಭವೇದ್ಯಸ್ಯ ಪಿತುಶ್ಚೈವ ಪಿತಾಮಹಃ ।

ತೇನ ಕಾರ್ಯಂ ಕಥಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತನ್ಮನುಚಕ್ಷ್ಣ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ ॥ ೬೩ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಸ ತು ದತ್ತಾ ಪಿತುಃ ಪಿಂಡಂ ತತ ಉರ್ಧ್ವಂ ಪಿತಾಮಹಾತ್ ।

ಸ್ವಾಭ್ಯಾಂ ವದ್ಯಾತ್ಸದಾ ಪಿಂಡಂ ಏವಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ॥ ೬೪ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಸ್ರೇತಃ ಪಿತಾಮಹೋ ಯಸ್ಯ ಪಿತಾ ಜೀವೇತ್ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ಪಿತುಃ ಪಿತಾಮಹೋ ಜೀವೇತ್ತಸ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಂ ವದ ॥ ೬೫ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ದತ್ತಾ ಪಿತಾಮಹೇ ಪಿಂಡಂ ಸ ತೂರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾತ್ ।

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತ ॥ ೬೬ ॥

೬೩ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ ತಂದೆಯೂ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಾತನೂ ಸಹ ಸತ್ತು, ತಾತನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂತು ?

೬೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಅಂತಹವನು ತಂದೆಯ ಪಿಂಡವನ್ನು ನಿರ್ವಪನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಪಿತಾಮಹನ ಆಜಿ ಇರುವ ಮುತ್ತಜ್ಜ-ಮರಿಯಜ್ಜ (ಪ್ರಪಿತಾಮಹ-ಪ್ರಪ್ರಪಿತಾಮಹ) ರಿಗೆ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರು ಹೇಳುವರು

೬೫ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಯಾವನ ತಾತನು ಸತ್ತು ತಂದೆಯು ಬದುಕಿರುವನೋ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ-ತಾತನು ಬದುಕಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ?

೬೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ತಾತನಿಗೆ ಮೊದಲು ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ಆ ಬಳಿಕ ಪಿತಾಮಹನ ಆಜಿ ಇರುವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಿಗೆ (ಮುತ್ತಜ್ಜನಿಗೆ) ಎರಡು ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿಷಮಹಂ ಮಂತ್ರಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಾರ್ಗವ ।

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲೇಷು ನಿಯತಂ ರಕ್ಷೋಘ್ನಂ ಯಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಂ ॥ ೬೭ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಸಾಸಾಪಹಂ ಸಾವನೀಯಮಶ್ವಮೇಧಸಮಂ ತಥಾ ।

ಮಂತ್ರಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ತಸ್ಮಾದಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಿತಂ ॥ ೬೮ ॥

ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಪಿತೃಭ್ಯಶ್ಚ ಮಹಾಯೋಗಿಭ್ಯ ಏವ ಚ ।

ನಮಃ ಸ್ವಧಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾಯೈ ನಿತ್ಯಮೇವ ಭವತ್ಸಹ ॥ ೬೯ ॥

ಆರೈಃ ವಸಾನೇ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ತ್ರಿವಾರಂ ತು ಜಪೇತ್ಸದಾ ।

ಅಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಹ್ಯೇತದ್ವಿಜೈಃ ಸತ್ಪತಿಸ್ತೂಜಿತಂ ॥ ೭೦ ॥

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣೇ ಚಾಪಿ ಜಪೇದೇತತ್ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಪಿತರಃ ಸ್ತುತೃಮಾಯಾಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪ್ರದ್ರವಂತಿ ಚ ॥ ೭೧ ॥

೬೭ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ - ಸಪ್ತರ್ಷಿಷ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ ? ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಭೃಗುಕುಲೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ !

೬೮. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ನೀನು ಕೇಳಿದ ಈ ಮಂತ್ರವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದು. ವಾಸವರಿಗಾರಕವಾದುದಾಗಿ ಪರಮಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದ ಮಂತ್ರವಿದು ಈ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞ ಸಮನಾದ ಫಲವುಂಟು.

೬೯-೭೦ ಆ ಮಂತ್ರವಾವುದೆಂದರೆ—ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಪಿತೃಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋನಮಃ ಇದನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದ ಆದಿಯಲ್ಲೂ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಮೂರಾರ್ತಿ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ಈರೀತಿ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಹ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರವು ಉಚ್ಚಾರವಾದುದನೆಯೇ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ಬಲಬೇಗ ಓಡಿಯೋಡಿ ಬರುವರು. ರಕ್ಷಸರು ಬಲು ಬೇಗ

ಪಿತ್ವಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷು ಮಂತ್ರೋಯಂ ತಾರಯತ್ಕೃತಃ ।

ಸತ್ಯಮಾನಃ ಸದಾಶ್ರಾದ್ಧೇ ನಿಯತೈರ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಿಃ

॥ ೭೨ ॥

ರಾಜ್ಯಕಾಮೋ ಜಪೇದೇತತ್ಸದಾ ಮಂತ್ರಮತಂದ್ರಿತಃ ।

ನೀರ್ಯಸರ್ವಾರ್ಥಶೌರ್ಯಾದಿಹ್ಯಾಯುರ್ಬುದ್ಧಿವಿವರ್ಧನಂ

॥ ೭೩ ॥

ಪ್ರೀಯಂತೇ ಪಿತರೋನೇನ ಜಪೇನ ನಿಯಮೇನ ಚ ।

ಸಸ್ತಾರ್ಚಿಸಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಂ ಶುಭಂ

॥ ೭೪ ॥

ಆಮೂರ್ತಾನಾಂ ಸಮೂರ್ತಾನಾಂ ಪಿತ್ವಾಣಾಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಾಂ ।

ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಸದಾ ತೇಷಾಂ ಧ್ಯಾಯಿನಾಂ ಯೋಗಚಕ್ಷುಷಾಂ

॥ ೭೫ ॥

ಇಂದ್ರಾದೀನಾಂ ಚ ನೇತಾರೋ ದಕ್ಷಮಾರೀಚಯೋಸ್ತಥಾ ।

ಸಪ್ತರ್ಷೀಣಾಂ ಪಿತ್ವಾಣಾಂ ಚ ತಾನ್ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಕಾಮದಾನ್

॥ ೭೬ ॥

ಮನ್ವಾದೀನಾಂ ಚ ನೇತಾರಃ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೋಸ್ತಥಾ ।

ತಾನ್ನಮಸ್ಯತ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಸ್ವೈ ಪಿತ್ವಾನಪ್ಸ್ವರ್ಣವೇಷು ಚ

॥ ೭೭ ॥

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ವಾಯ್ವುಗ್ನಿ ಪಿತರಸ್ತಥಾ ।

ವ್ಯಾನಾಪೃಥಿವ್ಯೋಶ್ಚ ತಥಾ ನಮಸ್ಯೇ ತಾನ್ಯತಾಂಜಲಿಃ

॥ ೭೮ ॥

ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವರು ಈ ಮಂತ್ರವು ನೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ
ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರವು ಬಹಳ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಯಣಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು ರಾಜ್ಯಕಾಮನಾದವನು ಈ ಮಂತ್ರ
ವನ್ನು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಜಪಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು ಹೀಗೆ ಜಪಮಾಡುತ್ತ
ಬಂದರೆ ಖೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಶೌರ್ಯವನ್ನೂ, ಆಯುಷ್ಯ
ವನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು ಇದನ್ನು ನಿಯಮದಿಂದ ಜಪಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತಿ
ಪೊಂದುವರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬಲ್ಲ, ಸರ್ವಾರ್ಥ
ಚರ್ಚಿಸ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

೭೫-೮೭ ೭೫ನೇ ಶ್ಲೋಕ (ಮಂತ್ರ) ವಾದ ಆಮೂರ್ತಾನಾಂ ಎಂಬುದರಿಂದ

ಎಡೆದು ೮೫ನೇ ಶ್ಲೋಕ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಲೋಕ ಚಕ್ಷುಷ ಎಂಬ ಏಳು
ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಸ್ತಾರ್ಚಿ ಮಂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮುನಿ ಇವರ ಅರ್ಥ

ದೇವರ್ಷೀಣಾಂ ಚ ನೇತಾಃ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಯ ತಾಃ ।

ತ್ರಾತಾರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ನಮಸ್ಯೇ ತಾನ್ಪಿತಾಮಹಾಃ ॥ ೭೯ ॥

ಪ್ರಜಾವತೇರ್ಗನಾಂ ನಯೇಃ ಸೋಮಾಯ ಚ ಯನಾಯ ಚ ।

ಯೋಗೇಶ್ವರೇಭ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ನಮಸ್ಯೇ ತಾನ್ಪಿತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೮೦ ॥

ಪಿತುರ್ಗಣೇಭ್ಯಃ ಸಪ್ತಭ್ಯೋ ನಮೋ ಲೋಕೇಷು ಸಪ್ತಸು ।

ಸ್ವಯಂಭುವೇ ನಮಸ್ಯತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಲೋಕಚಕ್ಷುಷೇ ॥ ೮೧ ॥

ಏತತ್ತದುಕ್ತಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಪೂಜಿತಂ ।

ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಹ್ಯೇತಚ್ಛ್ರೀಮದ್ರಕ್ಷೋ ವಿನಾಶನಂ ॥ ೮೨ ॥

—ನನ್ನ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಆಯಾಯ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲ
ಪ್ರಾಪ್ತು ಇದರ ಅರ್ಥ— ಯೋಗನೇತ್ರ (ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ) ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ
ಸಾಕಾರ-ನಿರಾಕಾರರೂಪವಾದ, ಮಹಾಪ್ರಕಾರಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಯೋಗಿ
(ಘ್ಯಾನಿ) ಗಳಾದ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ (ಪಿತೃ) ಗಳನ್ನು ಸರ್ವದಾ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಈ
ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ (ಪಿತೃ) ಗಣಗಳು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ದಕ್ಷಪ್ರಹ್ಮ ಮರೀಚಿ-ಬ್ರಹ್ಮ
ಸೋದಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಣವನ್ನೂ ಸಹ ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವುದರಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನವೃಂದವನ್ನು ನಮಸ್ಕ
ರಿಸುವೆನು. ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನೂ, ನೀರು-ಹೊಳೆ-
ಸಮುದ್ರಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಈಶ್ವರ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ
ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಕಡೆ ಒಯ್ಯುವ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಗಣಗ-ನ್ನು
ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ

ನಕ್ಷತ್ರಗಳು-ನವಗ್ರಹಗಳು-ವಾಯು-ಅಗ್ನಿ-ಪಿತೃಗಣ-ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶ ಇತ್ಯಾದಿ
ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ
ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಗಳನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ

ಸಕಲ ಲೋಕನಮಸ್ಯತರಾದ ದೇವಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ
ಕಾಪಾಡುವ (ಪಿತಾಮಹ) ಬ್ರಹ್ಮರನ್ನೂ ಸಹ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಒ-ಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ
ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ

ಏತೇನ ವಿಧಿನಾ ಯುಕ್ತಃ ತ್ರೀಣೈವಂ ಲಭತೇ ನರಃ |

ಅನ್ಯಮಾಯುಃ ಸುತಾಂಶ್ಚೈವ ವದಂತಿ ಪಿತರೋ ಭುವಿ

|| ಲ೩ ||

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಶ್ರದ್ಧಾಧಾನೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |

ಸಪ್ತರ್ಚಿಸಂ ಜಪೇದ್ಯಸ್ತು ನಿತ್ಯಮೇವ ಸಮಾಹಿತಃ |

ಸಪ್ತದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾಯಾಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮೇಕರಾಡ್ಭವೇತ್

|| ಲ೪ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಂತ್ರಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಸರ್ವರಕ್ಷೋ ನಿಬರ್ಹಣಂ |

ಹಿಂಡನಿರ್ವಪಣೇ ಯೇನಃ ಮಂತ್ರಣೀಯಾಃ ಕುಶೋತ್ತಮಾಃ

|| ಲ೫ ||

ಪ್ರಜಾನಾಯಕರು-ಗೋವುಗಳು-ಚಗ್ಗಿ-ಯಮ-ಯೋಗೇಶ್ವರರುಗಳನ್ನು ಎರಡು
ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಭೂಮ್ಯಾವಿ ಸಪ್ತ ಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಸಪ್ತಪಿತ್ರಗಣಗಳಿಗೂ
ಲೋಕನೇತ್ರನೆನಿಸಿದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಬೇಡಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಿಳು ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಗಳಿಂದಲೂ ದೇವರ್ಷಿ
ಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವು ವರಮಸವಿತ್ರ (ಶ್ರೇಷ್ಠ) ವಾದ ಮಂತ್ರ
ಗಳೆಂದೂ ರಾಕ್ಷಸರಗುಂಪನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳೆಂದೂ
ಅಳಿಯಬೇಕು.

ಲ೩ ಪಿತೃಗಳು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ —ಈ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಮಂತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಆದಾವನು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ
ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯು ಅನ್ನವನ್ನೂ ಆಯುಷ್ಯನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಲ೪. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ ಈ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನು
ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವದಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿ ಜಪಿಸುತ್ತಾ (ಪಾರಾಯಣಮಾಡುತ್ತಾ) ಬರುವನೋ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು
(ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ) ಸಪ್ತದ್ವೀಪದಿಂದಲೂ ಸುಸ್ತುನರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವನು.

ಲ೫ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಸಕಲ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಓಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಂತ್ರ

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚೆ ॥

ನಿಹನ್ಮಿ ಸರ್ವಂ ಯದಮೇಧ್ಯವ-

ದ್ಭವೇದ್ಭೂತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಸುರದಾನವಾ ಮಯಾ ।

ಯೇ ರಾಕ್ಷಸಾ ಯಕ್ಷಸಿಶಾಚಗುಡ್ಯಕಾ

ಹತಾ ಮಯಾ ಯಾತುಧಾನಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ

॥ ೮೬ ॥

ಏತೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ಸುಸಂಯತಾತ್ಮಾ

ತಿಲಾನ್ವಿರೇದ್ಧಿಕ್ಷು ತಥಾ ವಿದಿಕ್ಷು ।

ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಪರ್ಮತೇ ಮಂತ್ರ ಏಷ

ತಂ ವೈ ದೇಶಂ ರಾಕ್ಷಸಾ ವರ್ಜಯಂತಿ

॥ ೮೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯವಜ್ರ

ಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧವಿವರಣೋ ನಾಮ

ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಇವು ದೂರ ಹೇಳು. ಪಿಂಡನಿರ್ವಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕುಶ (ದರ್ಭೆ) ಗಳು ಮಂತ್ರ ಪೂತವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ರಕ್ಷೋನಿಬರ್ಹಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸು

೮೬-೮೭. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೋಡಿಸುವ ಮಂತ್ರವೇ ಇದು ಕೇಳು! ರಾಜ! ಅವನ ಅಸುರರೂ ದಾನವರೂ ಅಶುಚಿ ಮಾಡುವರಿಗೆ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮದ ಸಮೀಪವನ್ನು ಹೊಂದುವವರಾಗುವರೋ ಅವರನ್ನು ಈ ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿಯೆಂಬ ಗುಂಡುಗಳು ಹೊಡೆದು ಅಟ್ಟಲಿ (ನಾಶಮಾಡಲಿ) ಯಾವ ಅವರಿಶುದ್ಧರಾದ ರಾಕ್ಷಸರೂ - ಯಕ್ಷರೂ-ಸಿಶಾಚಗಳೂ ಗುಡ್ಯಕರೂ ಇರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡುವ ನನ್ನಿಂದ ಸಂಪ್ರತರಾಗಲಿ

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರಮನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ದಿಗ್ವಿಧಿಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳುಗಳನ್ನೆರಚುವನೋ, ಆ ಮಂತ್ರವರನೆಯಾದ ಜಾಗವನ್ನೂ ಎಳ್ಳೆರಚಿದ ಜಾಗವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವಿಘ್ನಕಾರಿ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ಬಹುದೂರ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಕೇಳಯ್ಯ, ವಜ್ರಭೂಪತಿಯೆ! ಎಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧವಿವರಣೆಯೆಂಬ ಸುಸರಿನ

ಬಂದುನೂರ ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಕಸ್ತಿನೈಶೇ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಭೃಗುಕುಲೋದ್ವಹ ।

ಕಿಂಚ ದೇಯಮದೇಯಂ ಚ ತನ್ನೇ ಬ್ರೂಹಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ತ್ರಿಶಂಕುಂ ವರ್ಜಯೇದ್ದೇಶಂ ಸರ್ವಂ ದ್ವಾದಶಯೋಜನಂ ।

ಉತ್ತರೇಣ ಪತಂಗಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಚ ಕೈಕಟಂ

॥ ೨ ॥

ದೇಶಸ್ತ್ರೈಶಂಕನೋ ನಾನು ವಿವರ್ಜ್ಯಃ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಣಿ ।

ಕಾರಸ್ಕರಾಃ ಕಲಿಂಗಾಶ್ಚ ಸಿಂಧೋರುತ್ತರಮೇವ ಚ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ! ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದನ್ನೂ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಕೊಡಲನರ್ಹವಾದ ಸದಾರ್ಥಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸು

೨-೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಹನ್ನೆರಡು ಗಾವುದ ಅಳತೆ ಯವರಿಗೆ ಇರುವ ತ್ರಿಶಂಕುದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಪತಂಗದೇಶದ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಕೈಕಟದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶಂಕುದೇಶವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸಿಂಧೂನದಿಯ ಉತ್ತರ

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯವಿಹೀನಾಶ್ಚ ಯೇ ಚ ದೇಶಾ ನರಾಧಿಪ ।

ಅನ್ಯೇಷ್ವಪಿ ಚ ದೇಶೇಷು ತದ್ದೇಶಜನದರ್ಶನಂ

॥ ೪ ॥

ವರ್ಜಯೇಚ್ಛ್ರಾದ್ಧಕಾಲೇ ತು ಪತಿತಾನಾಂ ನಿಶೇಷತಃ ।

ರಜಸ್ವಲಾಶ್ಚ ಸಂಡಾಶ್ಚ ಶ್ವಾನಸೂಕರಕುಕ್ಕುಟಾಃ

॥ ೫ ॥

ಯಥಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಜಾನತಾ ।

ರಕ್ಷಾಫಂ ಚಾಪ್ಯಥೈವೇಷಾಂ ಗುಪ್ತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ನರೇಶ್ವರ

॥ ೬ ॥

ತಿಲಾವಿಕಿರಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಯಾತುಧಾನವಿನಾಶನಂ ।

ಪಿಂಡಾಂಶ್ಚ ಗೋಜವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾದಗ್ನಾವಥ ಪ್ತಿಸೇತ್

॥ ೭ ॥

ಮಧ್ಯಮಂ ಪುತ್ರಕಾಮಾ ವಾ ವತ್ಸೀ ಪಿಂಡಂ ಚ ಭಕ್ಷಯೇತ್ ।

ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸದಾ ಪಿಂಡಾನ್ವಿಷೇತ್ತೀರ್ಥೇ ವಿಚಕ್ಷಣಃ

॥ ೮ ॥

ವಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧುವಿನ ಉತ್ತರವೇಶದ ಕಾರಸ್ತರ ಮತ್ತು ಕೆಂಗಳದೇಶಗಳೂ ಸಹ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಲನರ್ಹ ಸ್ತದೇಶಗಳು. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ವೈಶ್ಯ-ರೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಜನರಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಇರುವ ಜನರ (ನಾಸ್ತಿಕರ) ದರ್ಶನವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಬಾರದು. ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ವತಿತರ (ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ, ವರ) ದರ್ಶನವನ್ನಂತೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಕೂಡದು. ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆಯರು, ನಪುಂಸಕರು, ನಾಯಿ, ಹಂದಿ, ಕೋಳಿಗಳು ಸಹ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ನೋಡದೆ ಇರುವಂತೆ ಬಹು ಜಾಗರೂಕರಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು ಇವರುಗಳ ದರ್ಶನವಾಗದಂತೆ ಗುಟ್ಟಾದ ವರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೭ ರಾಕ್ಷಸ ಬಾಧಾ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಎರಚಬೇಕು ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಪಿಂಡವನ್ನು ಕಾಗೆಗೂ, ಪಾರ್ವಣ-ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಹಸು, ಆಡು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹುತಮಾಡಬೇಕು

೮ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಮಧ್ಯಮ (ಏತಮಹ) ಪಿಂಡವನ್ನು ತಮ್ಮ ವತ್ಸಿಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿನ್ನಿಸಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದಾಗ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು.

ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಸೈತ್ರೀ ದಿಕ್ಸಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕುಶಾಲಾಭೇ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ

॥ ೯ ॥

ಕುಶಲೇಷು ರಾಜನ್ಯರ್ವೇಷು ಪವಿತ್ರೇ ತೇ ಪರೇ ಮತೇ ।

ಸೂತ್ರಂ ಚದೇಯಂ ವಾಸೋಽರ್ಥೇ ಕ್ಷ್ವೇನುಕಾರ್ಪಾಸ ಸಂಭವಂ ॥ ೧೦ ॥

ದಶಾಂ ವಿನರ್ಜಯೇತ್ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ಯದ್ಯಸ್ಯಹತ ವಸ್ತ್ರಜಾ ।

ಕ್ಷ್ವೇನುಕಾರ್ಪಾಸಜಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸೂತ್ರಮನ್ಯತ್ರ ದಾಪಯೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

ಘೃತೇನ ದೀಪೋ ದಾತವ್ಯಸ್ತೃಥನಾಸ್ಯಾಷ್ಠಧೀರಸೈಃ ।

ನಸಾನೇದೋದ್ಭವಂ ದೀಪಂ ವ್ರಯತ್ನೇನ ವಿನರ್ಜಯೇತ್ ॥ ೧೨ ॥

ಚಂದನಾಗರುಕಪೂರ್ವಕುಂಕುಮಾಂಶ್ಚ ವ್ರದಾವಯೇತ್ ।

ಅಶ್ವಮೇಧಸಮಾ ಹ್ಯೇತೇ ಪಿತ್ತ್ವಣಾಮನುಲೇಪನಾಃ ॥ ೧೩ ॥

ನ ದಾತವ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಯದನ್ಯಚ್ಛಾನುಲೇಪನಂ ।

ಧೂಪೋ ಗುಗ್ಗುಲುಚೋ ದೇಯಸ್ತಥಾ ಚಂದನ ಸಾರಜಂ ॥ ೧೪ ॥

೯-೧೧ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸೈತ್ರೀದಿಕ್ ಎಂದು ಹೆಸರು ಈ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕು-ತು ಕೊಂಡು ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣ ಮಾಡಬೇಕು ದರ್ಭೆ ದೂರೆಯದಿದ್ದರೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕುಳಿತು ಪಿಂಡಹಾಕಿದರೂ ಸಾಕು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದರ್ಭೆಯು ಸರಸ, ಪ್ರೇಷ್ಯವಾದುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚೇ ಮಗುಟವನ್ನು ತಗೆದು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಯಜ್ಞೋವವೀತವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಮಗುಟವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು

೧೨-೧೩ ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಪಿತ್ತ್ವಗಳ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಒಷಧಿ ರಸಗಳ ದೀಪವಾದರೂ ಸರಿಯೆ ಕೊಬ್ಬಿನ ದೀಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಿನ ಬಾರದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಚಂದನ, ಅಗರು, ಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಈ ಅನುಲೇಪನ (ಗಂಧ) ದಾನದಿಂದ ಅವ್ಯಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಬರುವುದು.

೧೪-೧೫ ಇದು ವಿನಹ ಬೇರೆ ತರಹ ಗಂಧವನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದು ಗುಗ್ಗುಲುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಧೂಪ ಅಥವಾ ಗಂಧದ ಹುಡಿಯ ಧೂಪ, ಅಗರು

ಅಗುರುಂ ಚ ಸಕಪೂರಂ ತುರುಷ್ಯಂ ಚ ಪ್ರದಾವಯೇತ್ |

ಅಲೋಕ್ಯದನಿ ಯುಕ್ತಿಂಚಿದ್ಧೂಪಾರ್ಥೇ ತದ್ವಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೧೫ ||

ಸಪ್ತತಂ ಗುಗ್ಗುಲಂ ಧೂವಂ ಧೂಪಾರ್ಥೇ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |

ಅಶ್ವಮೇಧಸಲಂ ತಸ್ಯ ಧೂಪವಾತುಸ್ತದೈವ ಚ || ೧೬ ||

ಚಾತ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಾ ದಾತವ್ಯಾ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಶ್ವೇತಯಾಥಿಕಾ |

ಜಲೋದ್ಭವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕುಸುಮಾನಿ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೧೭ ||

ಯಾನಿ ಕಂಟಕಿಚಾತಾನಿ ನ ದೇಯಾನಿ ನರಾಧಿವ |

ಯಾನಿ ಕಂಟಕಿತಾಗ್ರಾಣಿ ಶುಕ್ಲಾನಿ ಸುರಭೀಣಿ ಚ || ೧೮ ||

ತಾನಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೇಯಾನಿ ಲತಾಚಾನಿ ವಿಶೇಷತಃ |

ರಕ್ತಾನಿ ಜಲ ಚಾತಾನಿ ತಥಾ ದೇಯಾನಿ ಯಾದವ || ೧೯ ||

ವಿಪುಲಾಂ ತ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತಿ ಪಿತ್ವನ್ಮುಪ್ಸೈಃ ಸಮರ್ಚಯನ್ |

ಅಭಕ್ಷ್ಯಣಿ ಏವಚ್ಛಾನಿ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತ್ಯೈಃ || ೨೦ ||

ಧೂವ ಪಾಲುಮುಡ್ಡಿ ಧೂವಗಳ ಹೂಗಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ಇದು ಏನು ಇನ್ನು ವ ಏಧವಾದ ಧೂವವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು ಯಾರು ಘೃತ ಸಹಿತ ವಾದ ಗುಗ್ಗುಲು ಧೂವವನ್ನು ಧೂವಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರೋ ಅಂಧರು ಅಶ್ವ ಮೇಧಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು

೧೭-೨೦ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮತ್ತು ಬಿಳಿನೇವಂತಿಗೆ ಹೂವಿನ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೂವು ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು ಮುಕ್ಕುಗಿಸದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವ ಏಧವಾದ ಹೂವನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬಾರದು ಯಾವುವು ಬೆಳಗುವೆಯೋ, ಯಾವ ಹೂಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುವೋ ಅಂತಹ ಹೂಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಯೋಗಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ತಾವರೆ ಹೂವನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬಹುದು ಈ ರೀತಿ ಯಾರು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅಂತಹವರು ಏತೇಷ ವಾದ ಐವರ್ವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನದೇ ಇರತಕ್ಕ ವದಾರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಈಗ ವಿವರಿಸುವೆವು

ಭಕ್ತ್ಯೇಷ್ಟಪಿ ನ ದೇಯಾನಿ ಯಾನಿ ತಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ ।

ಭೂಸ್ತ್ವಣಂ ಸುಮುಕಂ ತಿಗ್ರಂ ಸಾಲಕ್ಯಂ ತಂಡಲೀಯಕಂ ॥ ೨೧ ॥

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾಲಾಬುನ್ಮಂತಾಕ ಪಿಪ್ಪಲೀ ಮರಿಚಾನಿ ಚ ।

ಶ್ರಾದ್ಧೇಷು ನಾಗರಂ ದೇಯಂ ಲವಣಂ ಸೈಂಧವಂ ತಥಾ ॥ ೨೨ ॥

ಸೈಂಧವನ್ಯತಿರೇಕೇಣ ಲವಣಾನಿ ಚ ದಾಪಯೇತ್ ।

ನಕ್ತಂ ಗೃಹೀತಮುದಕಂ ತಥಾ ಪಲ್ವಲಸಂಭವಂ ॥ ೨೩ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲೇ ವಿವರ್ಜ್ಯಂ ಚ ಮಾಹಿಷಂ ಕ್ಷೀರಸೇವ ಚ ।

ರಾಜನಾಷಾಮಸೂರಾಶ್ಚ ಚಣಕಾಃ ಕೋರದೂಷಕಾಃ ॥ ೨೪ ॥

ವರ್ಜ್ಯಶ್ಚಾಭಿಷವೋ ನಿತ್ಯಂ ಶತಪುಷ್ಪಂ ಗವೇಧುಕಂ ।

ಕರಂಭಾಣಿ ಕುಸುಂಭಂ ಚ ವಬೋಲಂ ಬೃಹತೀ ಫಲಂ ॥ ೨೫ ॥

ಕರೀರಸುರಭೀ ಚೋಭೌ ಪೂತಿಗಂಧೀ ಚ ಯದ್ವನೇತ್ ।

ಜಂಬೀರಜಫಲಂ ವರ್ಜ್ಯಂ ಕೋವಿದಾರಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೨೬ ॥

ವಸ್ತುಸಂದರ್ಶನಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ನಿತ್ಯಮರಿಂದಮು ।

ಕುತಪಸ್ಯ ಚ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಸ್ಯ ಚ ॥ ೨೭ ॥

೨೧-೨೬ ತಿನ್ನುವ ಸಮಾರ್ಥ-ಗ-ಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು, ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಹೂನಗೊನೆಸೂ ಸ್ಪೃ ಮತ್ತು ಬೆರಕೆಸೂಪ್ಪುಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ತ್ವಣವೇ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಅವೆ ಅಂದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಕೂಡದು ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಬದನೇಕಾಯಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು. ಸೈಂಧವಲವಣ ವಿನಹ ಇತರ ವಿಧವಾದ ಉಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ತುಂಬಿಟ್ಟ ನೀರು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕುಂಬಗಳ ನೀರನ್ನು ತರಕೂಡದು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು ಹಲಸಂದೆ, ಕಡಲೆ, ಹಾರಕ, ಸನೆಬೆಲ್ಲ, ಕಾಡುಗೋಧಿ, ಕುಸುಬೆ, ಪದಸಲ, ಬಿದಿರು ಕಡಲೆ, ಮುಳ್ಳು ತರಕಾರಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರಾದ್ಧನಿಷೇಧ ವಸ್ತುಗಳು

೨೭-೪೨ ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಕೇಳು, ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದವುಗಳು ಅದಾವುವೆನ್ನುವಿಯೋ ? ಕೇಳು, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಸ್ಯ ದಾನಂ ಚ ರಜತಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ಸಕುತುಪಂ ಕೃಷ್ಣಾನಿ ಚ ತಿಲಾನಿ ಚ

॥ ೨೮ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾನಿ ವಿಟ್ಟಿತಿತ್ತತ್ಪುತಸ್ತಥಾ ।

ಸೋಮಃ ಸದೈವ ಮಾಸಾಂತೇ ರವಿಣಾ ಸಸ ಸಂಗತಃ

॥ ೨೯ ॥

ಆಪಶ್ಚೈವೋಷಧೀಶ್ಚೈವ ತದಾ ವಿಶತಿ ಸಾರ್ಧಿವ ।

ಅಮಾಯಾಂತು ಪಯಃ ಪೀತಾ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚೈವೋಷಧಿಃ ಶುಭಾಃ ॥ ೩೦ ॥

ಪಯಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಯದ್ವಿವ್ಯಂ ಗಾವೋನ್ಮತರಸೋಪನುಂ ।

ತತ್ಪವಿತ್ರಂ ಪರಂ ರಾಜನ್ಯಪಿಲಂ ಚೇದ್ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೩೧ ॥

ಹವ್ಯೇ ಕಸ್ಯೇ ಚ ತದ್ರಾಜನ್ಯೋನುತುಲ್ಯಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।

ತಿಲೈರ್ನಿರ್ವಹಿಯೈವೈರ್ಮಾಪೈರದ್ವಿಮೂಲಫಲೇನ ಚ

॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರಿಯಂ ಗುಭಿಸ್ತಥಾ ವನ್ಯೈಃ ಶೃಂಗಾಟಕಫಲೈಃ ಶುಭೈಃ ।

ಗೋಧೂಮೈಶ್ಚೇಕ್ಷುಭಿರ್ಮುರ್ದೈಃ ಸಚೀನಚಣಕೈಸ್ತಥಾ

॥ ೩೩ ॥

ಶ್ಯಾಮಾಕೈರ್ಹಸ್ತಿಶ್ಯಾಮಾಕೈರ್ಮಧೂಕೈರ್ಹವ್ಯದಾಡಿವ್ಯೈಃ ।

ಪನಸೈರ್ನಾರಿಕೇಳೈಶ್ಚ ಖರ್ಜೂರಾಮ್ರಫಲೈಸ್ತಥಾ

॥ ೩೪ ॥

ಆಮ್ರಾಶ್ಚೈಶ್ಚಾಮ್ರನಾರಂಗೈರ್ಬಿಲ್ವೀರ್ದೀರ್ಘೈಶ್ಚ ಮೂಲಕೈಃ ।

ವಿದಾರ್ಯಾನಿರ್ಭರೂಟೈಶ್ಚ ವಿಶೇಷೈಶ್ಚ ವರಾಟಕೈಃ

॥ ೩೫ ॥

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ (ಕುತುಪ) ಕಾಲ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಸುನ್ನಿಧ್ಯ (ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಮನ), ಕರೀ ಎಳ್ಳು, ಈ ಮೂರೂ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಸಂಗಮವಾಗುವುದರಿಂದ ಆ ದಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುದು ಹಸುಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಓಷಧಿಲತೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುದಿದು ಅವೃತರಸಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕವ್ವಾದ ಹಸು (ಕಪಿಲಿ) ಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುವುದರಿಂದಲೂ, ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಸುಗಳ ಹಾಲುಗಳು ವರಮ ಸವಿತ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು ಮತ್ತು ಈ ಹಾಲು ಸೋಮರಸ ತುಲ್ಯವಾದುದು. ಶುಂಠಿ, ಗೋಧಿ, ಕಬ್ಬು, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು ಹಸರು, ಉದ್ದು, ನವಸೆ, ಸಾಮೆ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ದಾಳಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಕಿತ್ತಲೇಣ್ಣು, ಯಲಚಿ ಸಾಸಾವಿಳಿ ಪನವೃಕ್ಷ ಫಲಗಳೂ ಸಹ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ

ಪಿಚುಕೈಶ್ಚ ತಥಾ ಕಂದೈರ್ಬದರೈಃ ಕರಕಂದುಭಿಃ |
 ಪಾಲೇವತ್ಯೈ ರಾಷ್ಟ್ರಕೈಶ್ಚ ಅಕ್ಷೋಟೈಃ ಪನಸ್ತೈಸ್ತಥಾ || ೩೬ ||
 ಕಾಕೋಲೈಃ ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೈಸ್ತಥಾ ಪಿಂಡಾಲುಕೈಃ ಶುಭೈಃ |
 ಸುವರ್ಚಲಾಮಧೂಕೈಶ್ಚ ನಾಸ್ತುಕೇನ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ || ೩೭ ||
 ಸಿತಾಖಂಡಗುಡೈರ್ಮುಖ್ಯೈಃ ಫಣಿತೇನ ಚ ಸಕ್ತುಭಿಃ |
 ಲಾಜಾಭಿಶ್ಚ ಸದಾನಾಭಿಶ್ಚ ಪುಷ್ಪೈರ್ವಾರುಚೈರ್ಭವೈಃ || ೩೮ ||
 ಸರ್ಷಪಾರಾಜಶಾಕಾಭ್ಯಾಮಿಂಗುದೈ ರಾಜಜಂಬುಭಿಃ |
 ಪ್ರಿಯಾಲಾಮಲಕೈರ್ಮುಖ್ಯೈಃ ಫಲ್ಲಾಭಿಶ್ಚ ತಿಲೋದಕೈಃ || ೩೯ ||
 ನೇತ್ರಾಂಕುರೈಸ್ತಾಲದರ್ಭೈಶ್ಚ ಕ್ರೀಕಾಕ್ಷೀರಿಕಾಧನೈಃ |
 ಚೋಚೈಃ ಸಮೀಚೈರ್ಲಕುಚೈಸ್ತಥಾವೈ ಬೀಜಪೂರಕೈಃ || ೪೦ ||
 ಭತ್ತಾತಿಚ್ಛತ್ರಕ್ಷೀರಾಕೈಃ ಕಲಂಡುಕಕಶೇರುಕೈಃ |
 ಸುಜಾತಕೈಃ ವದ್ವಾಫಲೈರ್ಭಕ್ಷೈರ್ಭೋಜ್ಯೈಃ ಸುಸಂಸ್ಕೃತೈಃ || ೪೧ ||
 ರಾಗಷಾಢವ ಚೋಣೈಶ್ಚ ತ್ರಿಜಾತಕಸಮಸ್ಥಿತೈಃ |
 ದತ್ತೇನ ಮಾಸಂ ಪ್ರೀಯಂತೇ ಶ್ರಾದ್ಧೇನ ಪಿತರೋ ನೃಣಾಂ || ೪೨ ||
 ದ್ವೌನಾಸೌ ಮತ್ಸ್ಯಮಾಂಸೇನ ತ್ರೀನ್ಮಾಸಾನ್ದ್ವಾರಿಣೇನ ತು |
 ಔರಭ್ರೀಣಾಧಾ ಚತುರಃ ಶಾಕುನೇನ ಚ ಪಂಚಮೈ || ೪೩ ||
 ಷಣ್ಮಾಸಾಂಭಾಶಿಕೇನಾಪಿ ಸಪ್ತ ಪಾರಿಶತೇನ ಚ |
 ತಥಾಷ್ಟೈ ಭಾಗಮಾಂಸೇನ ವಯಸಾ ಪಾಯಸೇನ ಚ || ೪೪ ||
 ನಾರಾಹೇಣ ನವೈನಾಹೂ ತಾರನೇಣ ತಥಾ ದಶ |
 ಮಾಸಾನೇಕಾದಶ್ಯವಾಹುರ್ಗವಯೇನ ನರಾಧಿಪ || ೪೫ ||

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಮುಂದ ಹೇಳುವ ಒಂಭತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ
 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಿಂತಹ ವ್ರಾಣಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಪಕ್ಷಮಾಡಿ ಒಡಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಹೇಳುತ್ತವೆ ನಾವು ೧೪೦ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಒರೆದು ಆ
 ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿವರ್ಜ್ಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಶ್ರಾದ್ಧವು ನಿಷೇಧವೆಂದು ಬರೆದಿರು
 ವುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನಾಚಕರು ಓದಿರುವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು
 ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಮುಂದಿನ ಒಂಭತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು
 ಎರೆಯದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಪುರಾಯಣ ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ನ್ರಯೋ

ಸಂವತ್ಸರಂ ತು ಗಮ್ಯೇನ ಪಯಸಾ ಪಾಯಸೇನ ಚ |

ಸಯೋವಿಕಾರೈಶ್ಚ ತಥಾ ಹೃದ್ಯೈಶ್ಚ ಮನುಚೇಶ್ವರ

|| ೪೬ ||

ಪಾನಕೈಶ್ಚ ತಥಾ ಹೃದ್ಯೈಸ್ತಿಸುಗಂಧೈಃ ಸುಶೀಲತೈಃ |

ನಾಧ್ರೀಣಸಸ್ಯ ಮಾಂಸೇನ ತೃಪ್ತಿರ್ವಾರ್ಷದಶವಾರ್ಷಿಕೇ

|| ೪೭ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ನಾಧ್ರೀಣಸಮಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಚೈಶ್ವರತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ಪ್ರತಃ |

ಯಸ್ಯ ಮಾಂಸೇನ ಕಥಿತಾ ತೃಪ್ತಿರ್ವಾರ್ಷದಶ ವಾರ್ಷಿಕೇ

|| ೪೮ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ತ್ರಿಪಿಬಂತ್ರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಷೀಣಂ ಯೂಥಸ್ಯಾಗ್ರಸರಂ ತಥಾ |

ರಕ್ತವರ್ಣೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭಾಗಂ ನಾಧ್ರೀಣಸಂ ವಿದುಃ

|| ೪೯ ||

ಕಾಲಶಾಕಂ ಮಹಾಶಲ್ಮಂ ಖಡ್ಗಮಾಂಸಂ ತಥೈವ ಚ |

ಆನಂತ್ಯಾಯ ಭವೇದ್ಧತ್ತಂ ಸರ್ವಂ ಚ ಮಧುಸಂಯುತಂ

|| ೫೦ ||

ಖಡ್ಗಂ ವಿಷಾಣೈಃ ಪರಿವರ್ಜಿತಾ ಯೇ

ತೇಷಾಂ ಹಿ ಮಾಂಸೇನ ಭವತ್ಯನಂತಂ |

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಮಹಾರಾಜ ತತಃ ಪ್ರದೇಯಂ

ಖಡ್ಗಸ್ಯ ಮಾಂಸೇನ ಹಿತಾಯ ತೇಷಾಂ

|| ೫೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧಹರ್ವರ್ಣನೋ ನಾಮೈಕ ಚತ್ವಾರಿಂಶ

ದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಜನಕೋಪ್ಸುರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡದ
ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಒರೆದಿರುತ್ತೇವೆ

೪೩-೫೧

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧಹರ್ವರ್ಣನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ಣ ಸರ್ವಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ ।

ಕಸ್ತಿನ್ಮಾಲೇ ಕೃತೇ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪ್ರೀಯಂತೇ ಪಿತರೋ ನೃಣಾಂ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಸ್ತುಮಾವಾಸ್ಯಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವ ಸತ್ತಮ ।

ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ತಥಾ ಮಾಘೇ ಶ್ರಾವಣೇ ಚ ನರೋತ್ತಮ

॥ ೨ ॥

ಪ್ರೌಷ್ಠಪದ್ಯಾನುತೀತಾಯಾಂ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣತ್ರಯೋದಶೀ ।

ಆಗ್ರಹಾಯಣ್ಯತೀತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತಿ ಸ್ರೋಷ್ಯಕಾಸ್ತಥಾ

॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನಲವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರ ಮಹಾರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡೋಣವೆಂದ ಮನುಷ್ಯರ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು

೨-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರಭೂಪಾಲಕನೇ! ಅಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಪ್ರತಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮಾಘಮಾಸ-ಶ್ರಾವಣಮಾಸಗಳ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭಾದ್ರಪದಮಾಸ ಮೊದಲೊಂದು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಬಹಳ ತ್ರಯೇ

ಶಾಕೈಶ್ಚ ಪ್ರಥಮಂ ಕಾರ್ಯಾ ಮಾಂಸೈಶ್ಚ ತದನಂತರಂ ।

ತ್ಯತೀಯಾ ಚ ತಥ್ಯಾಪೂರ್ವೈರ್ನಿತ್ಯಮೇವ ವಿಚಾನತಾ

॥ ೪ ॥

ಅನ್ವಷ್ಟಕಾಸು ಚ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಾರ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ।

ಅಷ್ಟಕಾ ವಿಧಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಕ್ರಮೇಣೈತಾಸ್ತು ಪಂಚಕಾಃ

॥ ೫ ॥

ಮಾತ್ರೇ ರಾಜಸ್ವಿತಾಮಹೈಶ್ಚ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಾರ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ ।

ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೈಶ್ಚ ವಿಶ್ವೇದೇವಪುರಸ್ಕರಂ

॥ ೬ ॥

ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ತಾಸಾಂ ಚ ಪಿತ್ಯವಸ್ತುಪ ।

ಭುಕ್ತವತ್ಸು ಚ ವಿಪ್ರೇಷು ತತ್ರ ಕರ್ಮ ನಿಬೋಧ ಮೇ

॥ ೭ ॥

ಮು ಮೂರರಲ್ಲೂ, ಮಾರ್ಗದಿರ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಹುಳ ತ್ರಯೋ ದಶೆಯಲ್ಲೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇವಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧ (ಎಂಟು ತಿಥಿ) ಎಂದು ಹೆಸರು.

೪-೫ ಈ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಶಾಕಗಳನ್ನೂ, ಎರಡನೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಉದ್ದಿನ ಒಡೆಗಳನ್ನೂ, ಮೂರನೆಯದಕ್ಕೆ ಅತಿರಸ-ಸಿಕ್ಕೀನುಂಡ ಮುಂತಾದ ಆಸೂಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ವಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಸಹ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಷ್ಟಕಾಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮೂರು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಐದು ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟಕಾವಿಧಿಯಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೬-೭ ಹೆಂಗಸರ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ವಿಶ್ವೇದೇವ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತೃ-ಪಿತಾಮಹಿ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹಿಯರ (ತಾಯಿ-ತಂದೆಯ ತಾಯಿ-ತಾತನ ತಾಯಿ) ಹೆಸರನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು ಈ ಮೂರು ವರ್ಗದ ತಾಯಿಯರಿಗೂ ಪಿತ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧದಂತೆಯೇ ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ವಜ್ರರಾಜನು ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನಾನಂತರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವೇನೆ ನ್ನಲು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ

ಪ್ರಾದೇಶಸೂತ್ರಾ ರಾಬೀಂದ್ರ ಚತುರಂಗುಲಮಾಯತಾಃ ।

ಶಾನದೇವ ಸಮುತ್ಸೇಧಾಃ ಪಟ್ಟಿಷ್ಠಾಸ್ತತ್ರ ಕಾರಯೇತ್

॥ ೮ ॥

ವ್ರತ್ಯೇಕಕರ್ಮಮೂಲೇ ತು ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ ಹುತಾಶನಂ ।

ಅಗ್ನೀಷೋಮಯಮಾನಾಂ ಚ ಯಾಗಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ಪುರಾ

॥ ೯ ॥

ಕರ್ಮಪ್ರತಿತಯಮೂಲೇ ತು ಪುರುಷಾಣಾಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।

ಸಿಂದನಿರ್ವವಣಂ ಪ್ರಾಗ್ವದೇಕೈಕಸ್ಮಿನ್ಯಥಾವಿಧಿ

॥ ೧೦ ॥

ಕರ್ಮಾಭಿಸ್ಥಿತಯಂ ತಚ್ಚ ಸ್ವೇರಾನಾದ್ಧಿಃ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ ।

ಕರ್ಮಪ್ರತಿತಯಮೂಲೇ ತು ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ನಿರ್ವಪಣಂ ಭವೇತ್

॥ ೧೧ ॥

ದಧ್ನಾ ಮಾಂಸೇನ ಪಯಸಾ ಕರ್ಮಾಣಾಂ ಚೈವ ಪೂರಣಂ ।

ಅನ್ನೋದಕವಿಮಿಶ್ರಣ ಕಾರ್ಯಂ ಮನುಜ ಪುಂಗವ

॥ ೧೨ ॥

೮-೧೨ ಒಂದು ಚೂಟು ಉದ್ದ, ನಾಲ್ಕುಗುಲ ಅಗಲವಾದ ಪರಿಸ್ಪರಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆರಣಗಳ ದುಕೆಯನ್ನು ಆರು ಕಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. (ಕರ್ಮ ವಾರ್ತಾ ಕರೀಷಾಗ್ನಿಃ ಎಂದು ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಕಲ್ಪದ್ರುಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಾಃ ಅಂದರೆ ಬೆರಣಿಯಿಂದ ಆದ ಬೆಂಕಿ ಎಂದು ಹೆಸರು) ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುವ ಆ ಆರು ಬೆಂಕಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪರಿಸ್ಪರಣ ಹಾಕಬೇಕು ಬಳಿಕ ಆ ಮೊದಲ ಕರ್ಮಪ್ರತಿತಯ (ಮೂರು ಕೆಂಡದ ರಾಯ) ದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ಯಮ ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅಗ್ನಯೇಸ್ವಾಹಾ-ಇಂದ್ರಾಯಸ್ವಾಹಾ-ಯಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಉಳಿದ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಿಗೋಸ್ಕರ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಅಗ್ನಿಯ ಮುಂದುಗಡೆಯಿಲ್ಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಿಂಡನಿರ್ವಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಮುಂದೆ ಅನ್ನ-ನೀರು-ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲೆಂದು ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವನು ಈ ರೀತಿ ಅವ್ಯಕಾಶಶ್ರಾದ್ಧದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದವನಿಗೆ ಪರಗತಿ ಇಲ್ಲ ಮುಂದೆ ವೃದ್ಧಿ (ನಂದಿ) ಶ್ರಾದ್ಧ ನಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು

ಭವಂತೀಭ್ಯೋ ಭವತ್ಯೇತದಕ್ಷಯಂ ವರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಏತಾನಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಾನಿ ನಿತ್ಯಾನ್ಯಾಹ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ॥ ೧೩ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧಮೇತೇಷ್ಟಕುರ್ವಾಣೋ ನರಕಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ।

ವೃದ್ಧಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನರಃ ಕುರ್ವನ್ನಿತ್ಯಂ ವೃದ್ಧಿಮುಪಾಶ್ನುತೇ ॥ ೧೪ ॥

ವೃದ್ಧಾ ಸಮರ್ಚಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ನಿತ್ಯಂ ನಾಂದೀಮುಖಾನ್ಪಿತ್ರ್ಯಾ ।

ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧೇಷು ಕರ್ತವ್ಯಾಸ್ತಿಲಸ್ಮಾ ನೇ ಯವಾಸ್ತಥಾ ॥ ೧೫ ॥

ಕರ್ಕಂಧುದಧಿಸಂಮಿಶ್ರಾಂಸ್ತಥಾ ಪಿಂಡಾಂಶ್ಚ ನಿರ್ವಪೇತ್ ।

ಅಚ್ಚಿನ್ನನಾಭ್ಯಾಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವೈ ಪುತ್ರಜನ್ಮನಿ ॥ ೧೬ ॥

ಆಶಾಚೋಪರಮೇ ಕಾರ್ಯಮಧವ್ಯಾಪಿ ಸರಾಧಿವ ।

ವಿನಾಹ ದಿವಸೇ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ನಿಚ್ಛಕ್ಷಣೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧಂ ವಿಧಾನೇನ ಚಂದ್ರೇ ಜನ್ಮಕ್ಷಮಾಶ್ರಿತೇ ।

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಯತ್ನಾತ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಭೂತಿಕಾಮೇನ ವಾರ್ಧಿವ ॥ ೧೮ ॥

ಉತ್ತರಾದಯನಾಚ್ಛ್ರಾದ್ಧಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸ್ಯಾದ್ಧಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ।

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಂ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ಪ್ರಸುಪ್ತೇ ಕೇಶನೇ ಹಿತಂ ॥ ೧೯ ॥

ಮದುವೆ, ಮೂಜ ಮೂತಾದ ಶುಭ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಸಾಂದೀಪೋಭನ
ವೇವತಗಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಗಮನೋ ಅಂತಹವನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

೧೫-೨೮ ಈ ವಿಧವಾದ ಸಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾಂದೀಮುಖರಾದ ಪಿತ್ರ್ಯ
ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಈ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿಗೆ ಒದಲಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು
ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಯಲಚೇಹಣ್ಣನ್ನು ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ ಸಿಂಡಮಾಡಿ ಅದನ್ನು
ವಾಕಬೇಕು ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಗುವಿನ ಹೊಕ್ಕಳು, ಕುಯ್ಯುವದರೊಳಗಾಗಿ
ಈ ಸಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಜಾತಾಶೌಚ (ವೃದ್ಧಿ-ಪುರುಷ)
ಕಳದ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು ಇದೇ ಮೇರೆ ಮದುವೆಯ ಬವಸವಲ್ಲೂ
ಈ ಸಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನು ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದ

ಪ್ರೋವೃವದ್ಯವರಂ ಪಕ್ಷಂ ತಥಾಪಿ ಚ ವಿಶೇಷವತ್ |

ಪಂಚಮ್ಯೂರ್ಧ್ವಂ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ದಶಮ್ಯೂರ್ಧ್ವಂ ತತೋಽಪ್ಯತಿ || ೨೦ |

ಮುಖಾಯುತಾ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ಶಸ್ತಾ ರಾಜಂಸ್ತ್ರಯೋದಶೀ |

ತತ್ರಾಕ್ಷಯ್ಯಂ ಭವೇಚ್ಛ್ರಾದ್ಧಂ ಮಧುನಾ ಸಾಯಸೇನ ಚ || ೨೧ ||

ಸರ್ವಸ್ವೇನಾಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಮತ್ರ ನರಾಧಿನ |

ಪರಾನ್ನಭೋಜೀತ್ವವಚಃ ಶ್ರಾದ್ಧಮತ್ರ ನ ಕಾರಯೇತ್ || ೨೨ ||

ಯಸ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಸೋಶ್ವಮೇಧಫಲಂ ಲಭೇತ್ |

ನಿದ್ರಾಂ ತ್ಯಜತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿನ್ನಿಲೇ ಜನಾರ್ದನಃ || ೨೩ ||

ತತ್ರ ಶ್ರಾದ್ಧಮಥಾನಂತ್ಯಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸಂಕ್ರಮಣೇ ಭಾನೋಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವೃಥಾವೀವತೇ || ೨೪ ||

ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಈ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಕ್ರಯುತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದವನು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಉತ್ತರಾಯಣಕ್ಕಿಂತ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮವಾದುದು ಅದರಲ್ಲೂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ವಿಷ್ಣು ಮಲಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅದರಲ್ಲೂ ಛಾದ್ರವದ ಬಹಳ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅವಾಹವ್ಯಾ ಸರ್ವಾಂತರವೂ ಅಪರವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಸಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧವು ವಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚಮಿಯಿಂದಾಚೆ, ಹಾಗೂ ವಶನಿಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಅವಾಹವ್ಯಾ ವರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧವು ೨೨ ವಿಶೇಷವಾದುದು ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖಾನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತ್ರಯೋದಶಿಯಂತೂ ಅಕ್ಷಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಪಾಯಸ ಇನ್ನೂ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ರ್ಪದ್ರವಿತಿ ವದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಆ ದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆದರೆ ಈ ದಿನವದ ಅಪರವಕ್ಷ ಸಕೃನ್ಮಹಾಲಯ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪರಾನ್ನಭೋಜನಮಾಡುವವನೂ, ಶ್ವಪಚನೂ (ಅಚಾರಹೀನ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯಾಭ್ರಷ್ಟ) ಮಾಡಕೂಡದು ಈ ರೀತಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವನು ಮೌನದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು ಪ್ರಬೋಧಾನಂತರದಲ್ಲಿ

ವಿಷ್ಣುವದ್ವಿಫಲಂ ತತ್ರ ಆಯನೇ ದ್ವೇ ವಿಶೇಷತಃ |

ವ್ಯತೀಪಾತೇ ತಥಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಬಹುಫಲಂ ನೃವ || ೨೫ ||

ಅಕ್ಷಯ್ಯಂ ಚ ತಥಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ರಾಹುದರ್ಶನೇ |

ಪ್ರೀಹಿಪಾಕೇ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯನಪಾಕೇ ತಥೈವ ಚ || ೨೬ ||

ನ ತಾನದ್ಯುರ್ಮಹಾರಾಜ ವಿನಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಥಂಚನ |

ಅಶ್ವಿನಸ್ಯಾವರೇ ಪಕ್ಷೇ ವ್ರಥಮೇ ಕಾರ್ತಿಕಸ್ಯ ಚ || ೨೭ ||

ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಶೇಷಣಃ |

ಅಪರಾರ್ಧೇ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ನರಾಧಿವ || ೨೮ ||

ಸಂಧ್ಯಾಯೋರ್ವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾದ್ಧಂ ತತ್ರ ರಾತ್ರೌ ನರೇಶ್ವರ |

ರಾತ್ರಾವಪಿ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯದಾ ಸ್ಯಾದ್ರಾಹುದರ್ಶನಂ || ೨೯ ||

ವಿಷ್ಣುನು ಸಿದ್ಧಿಯೊಂದದ್ದ ಒಂಕಿ) ಶ್ರಾದ್ಧಮಾದುವುದು ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಲೋಕನನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲುದು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ (ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣ) ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಿಷುವತ್ಪುಣ್ಯ ಕಾಲಗಳ (ದಕ್ಷಿಣಾಯನ-ಉತ್ತರಾಯನ ಸಂಕ್ರಮಣ) ಶ್ರಾದ್ಧವೂ ವ್ಯತೀಪಾತವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧವೂ ಸಹ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು. ಗ್ರಹಣ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ಭತ್ತ ಮನಗೆ ಒಂದಾಗಲೂ, ಯವ ಪಾಕ (ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಬಂದಾಗಲೂ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡದ ಇದ್ದರೆ ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿತ್ಯಗಳು ಉಣ್ಣುವುದಿಲ್ಲ ಆಶ್ವೀಜ ಬಹುಳ ವಾಷ್ಯದ ದಿವಸ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೂ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ವಾಷ್ಯದದಿವಸ ಅಪರಾರ್ಧವೂ ಸಹ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಅಪರಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

೨೯-೩೦ ಎರಡು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ (ಪ್ರಾತಃಸಾಯಂ) ಗಂಭೀರ ರಾತ್ರಿ ದೇಹಿಯೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವಾ.

ಅಕ್ಷಯ್ಯಂ ತತ್ಸಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ಯದ್ವತ್ತಂ ರಾಹುದರ್ಶನೇ ।

ಅತಃ ಕಾಮ್ಯಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ತವ ಸಾರ್ಧವ ॥ ೩೦ ॥

ಆರೋಗ್ಯ ಮಥ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಸಮರೇ ವಿಜಯಂ ತಥಾ ।

ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾಂಸ್ತಥಾ ವಿದ್ಯಾಂ ಧನಂ ಜೀವಿತಮೇವ ಚ ॥ ೩೧ ॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿನೇಷ್ಟೇವಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕುರ್ವಸ್ವದಾ ನರಃ ।

ಕ್ರಮೇಣೈತದವಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥ ೩೨ ॥

ಸ್ವರ್ಗಂ ಹ್ಯಪತ್ಯಾನಿ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಮೇವ ಚ ।

ಶ್ರಾದ್ಧೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಸಿದ್ಧಿಂ ಭುವಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ತಥಾ ಪ್ರಿಯಂ ॥ ೩೩ ॥

ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಧನಂ ಜ್ಞಾತಿಪ್ರಧಾನತಃ ।

ರೂಪಯುಕ್ತಾಂಶ್ಚ ತನಯಾನ್ವಾಣಿಜ್ಯಾದ್ಧನಸಂವದಂ ॥ ೩೪ ॥

ಕನಕಂ ಸುಹೃದೋ ರಾಜ್ಯಂ ಸಫಲಾಂ ಚ ತಥಾ ಕೃಷಿಂ ।

ಸಮುದ್ರಯಾನಾಲ್ಲಾಭಂ ಚ ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾಂಸ್ತದೈವ ಚ ॥ ೩೫ ॥

ರಾಹುದರ್ಶನವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಈ ರೀತಿ ರಾಹು ದರ್ಶನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಮ್ಯಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

೩೧-೪೧ ಯಾರು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನೂ, ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಹಣವನ್ನೂ, ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಬೇಕೆಂದಾಸುವರೋ ಅಂಥವರು ಛಾನುವಾರ ಮೊದಲೊಂದು ಏಳು ವಾರಗಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತನ್ನದೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ, ಮಕ್ಕಳಸುಖ, ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಸು, ತಪಸ್ಸಿದ್ದಿ, ಭೂಲಾಭ, ಸೌಷ್ಟಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸಕಲ ಕೋರಿಕೆಗಳೂ, ಜ್ಞಾತಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತಾನೇ ಒಂದು

ಶ್ರುತ್ಯೈಕಾಮಾಂಸ್ತಥಾ ಸರ್ವಾನ್ಪಲಮಾರೋಗ್ಯಮೇವ ಚ |

ರೂಪ್ಯಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಗೃಹಂ ಗಾರ್ಶ್ವ ತುರಂಗಾಶ್ವೈವ ಜೀವಿತಂ || ೩೬ ||

ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಭರಣ್ಯಂತಂ ಕ್ರಮಾಸ್ತು ಬಗೆಣೇ ನರಃ |

ನಿಕ್ಕೈಕಸ್ಮಿನ್ಸ್ಮರಮಾತ್ಮವರ್ಣಾಚ್ಛಾದ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಂ || ೩೭ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸುರೂಪಾಃ ಸ್ವಗೃಹೇ ಕನ್ಯಾನಾಂ ಚ ತಥಾ ವರಾಃ |

ಸರ್ವಾನ್ಯಮಾನ್ಯಶಶ್ವೈವ ತ್ರಿಯಂ ದ್ಯೂತಜಯಂ ಕೃಷಿಂ || ೩೮ ||

ವಾಣಿಜ್ಯಂ ವರವಶ್ವೈವ ವಾಜಿನಶ್ಚ ತಥಾ ಪುರಾಃ |

ಸುನರ್ಣರೌವ್ಯಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ೩೯ ||

ಪ್ರತಿಪತ್ರಭೃತಿ ಹೈತದ್ಯಾವದ್ರಾಜಂ ಸ್ತ್ರಿಯೋದಶೀ |

ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯೇ ನರಾಃ ಶಸ್ತ್ರಘಾತಿತಾಃ || ೪೦ ||

ಕೇ ಮೇಲಾಗರೋಣ ರೂಪವಂತರಾದ ಮಕ್ಕಳು, ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಧನಲಾಭ, ಚಿನ್ನ, ಮಿತ್ರಸಂಪತ್ತಿ, ರಾಜ್ಯ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಭ, ಸಮುದ್ರಯಾನದಿಂದ ಲಾಭ, ಬಲ, ಆರೋಗ್ಯ, ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಒಳ್ಳೆ ಮಹಡೀಮನ, ಹಸುಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಆಯುಷ್ಯ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವೇಶಿಸುವವನು ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಮೊದಲಿಗೊಂಡು ಭರಣೀನಕ್ಷತ್ರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇವತ್ತೀಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ವಾದ್ಯವಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಪೂರ್ಣಮೆಯವರಿವಿಗೂ ಆಮೇಲೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ತನಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ತಪ್ಪದ ಮಾಡುವಂಥವರು ರೂಪವಂತಿಯರಾದ ಪೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವರಗಳನ್ನೂ, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸು ವಿಪ್ಲವ್ಯ, ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಕೃಷಿಲಾಭ, ವಾಣಿಜ್ಯಲಾಭ, ಹಸು, ಕುದುರೆ, ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಲಾಭ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಈರೀತಿ ವಾದ್ಯವಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ತ್ರಯೋದಶೀವರಿವಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನವ ರಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೃತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ (ಘಾತ ಚತುರ್ದಶೀ) ತಿಥಿದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಹದಿನೈದು ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡು

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸದಾ ಪಂಚದಶೇಷು ಕಾರ್ಯಂ
ಕಾಮಾಸ್ಸಮಗ್ರಾಂಲ್ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನರೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಂ
ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸದಾ ಪಂಚದಶೇಷು ತಚ್ಛೇಃ

|| ೪೧

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲವರ್ಣನೋ ನಾಮ ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶ
ದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ತ್ತಾರೆಯೋ, ಅಂಧವರು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ
ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳೂ ತಿಥಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಮು
ನರಸತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲ ವರ್ಣನೆಯೊಬ್ಬ
ಹಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಕಸ್ತೈಶ್ರಾದ್ಧಂ ನ ದಾತವ್ಯಂ ಕೇನ ಭುಕ್ತಂ ಮಹಾಫಲಂ ।
ಭವತೀದ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಅನೂಢಾತನಯೋ ರಾಜಸ್ಯಶ್ಚ ಪೌನರ್ಭವಃ ಸುತಃ ।
ಶೂದ್ರಾಪತಿರ್ದುರಾಚಾರೋ ವಾಣಿಜ್ಯಾಯುಧಜೀವಿಕಃ

|| ೨ ||

ತಥಾ ವಾರ್ಧುಷಿಕೋ ಯಶ್ಚ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ಚ ಪುರೋಹಿತಃ ।
ಪರ್ವಕಾರಸ್ತಥಾ ಸೂಚೀ ಯಸ್ಯ ಚೋಪಪತಿರ್ಗೃಹೇ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಯಾರಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಾರದು? ಎಂತಹವರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಯಾರು ಭೋಜನಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾಫಲವುಂಟಾಗುವುದೋ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು

೨-೧೦ ಮದುವೆಯಾಗದ ಇದ್ದವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಎರಡಾ ವರ್ತಿ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡವಳ ಮಗ, ಶೂದ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ), ದುರಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು, ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುವವನು, ಆಯುಧದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನು, ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವನಮಾಡುವವನು, ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಪುರೋಹಿತಮಾಡಿಸುವವನು, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯ ಗಂಡ, ಜ್ಯೋತಿಷ

ಕೃತ್ವಾ ನಕ್ಷತ್ರನಿರ್ದೇಶಂ ಯಶ್ಚ ಜೀವತಿ ಪಾರ್ಥಿವಂ ।

ಚಿಕಿತ್ಸಿತೇನ ಚ ತಥಾ ಯಸ್ಯ ವೃತ್ತಿರ್ನರೇಶ್ವರ

॥ ೪ ॥

ವೇದವಿಕ್ರಯಕೋ ಯಶ್ಚ ವೇದನಿಂದಕ ಏವ ಚ ।

ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರೇಣ ದಗ್ಧಶ್ಚ ನಾಸ್ತಿಕೋ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತಃ

॥ ೪ ॥

ಪಿತ್ರಾ ವಿನದಮಾನಶ್ಚ ಯಶ್ಚೈವೋಪಸಯೇದ್ವಹೂನ್ ।

ಅಯಾಜ್ಯಯಾಜೀ ಸ್ತೇನಶ್ಚ ಯಶ್ಚೈವ ಕಿತವ ಏವ ಚ

॥ ೬ ॥

ಪ್ರಿತ್ರೀ ಚ ಯಸ್ಯ ಧಾ ಕಾಣೋ ಬಧಿರೂಽಂಧಃ ಕುಣಿಸ್ತಥಾ ।

ಪರಪೂರ್ವಾಪತಿಶ್ಚೈವ ಗ್ರಾಮಪ್ರೇಷ್ಯೋ ನಿರಾಕೃತಿಃ

॥ ೭ ॥

ಅನಕೀರ್ಣೇ ಕುಂಡಗೋಲೌ ಕುನಖೀ ಶ್ಯಾನದಂತಕಃ ।

ಕನ್ಯಾದೂಷ್ಯಭಿಪ್ರಶ್ನ ಮಿತ್ರಧೃಕ್ ಪಿಶುನಸ್ತಥಾ

॥ ೮ ॥

ಪರಿವಿತ್ತಿಃ ಪರಿವೇತ್ತಾ ತಸ್ಯ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಶ್ಚ ಯಃ ।

ಯಾಜಕಶ್ಚ ತಥಾ ತಸ್ಯ ಸೋಮವಿಕ್ರಯಕಸ್ತಥಾ

॥ ೯ ॥

ದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುವವನು, ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನು, ವೇದವಿಕ್ರಯ ಮಾಡು (ದಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾರ ಹೇಳುವ) ಜೀವಿಸುವವನು, ವೇದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸುವವನು, ಬರೀ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಓದಿದವನು, ವರಲೋಕವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವನು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು, ತಂದೆಯ ಸಂಗಡ ಜಗಳ ಕಾಯುವವನು, ಅನೇಕ ವಟುಗಳಿಗೆ ಉಪನಯನಮಾಡಿಸಿದವನು, ಕರ್ಮಬಾಹಿರರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತ ಮಾಡಿಸುವವನು, ಕಳ್ಳನು, ಗೂರಲು ಉಬ್ಬಸವುಳ್ಳವನು, ವಂಚಕ, ತೊನ್ನುರೋಗ ವುಳ್ಳವನೂ, ಕುರುಡ, ಕಿವುಡ, ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿ, ಆಕಾರಹೀನ, ಕುರೂಪಿ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟ, ಗಂಡನು ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಹಾದರಮಾಡಿ ಹಡೆದ ಮಗ, ಗಂಡ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಮಿಂದ ಸಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ, ಕೆಟ್ಟ ಉಗುರುಳ್ಳವ, ಹುಳುಕು ಹಲ್ಲಿನವ, ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ದೂಷಿತನಾದವ, ಶಾಸಗ್ರಸ್ತ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿ, ಚಾಡಿಕೋರ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಮ್ಮ, ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಣ್ಣ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿದವ, ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಸಿದ ಪುರೋಹಿತ, ಸೋಮವಿಕ್ರಯ ಮಾಡಿದವ, ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದವ, ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನಾಡುವವ ಕಂಡವರ ಹೆಂಡತಿ

ಕೂಟಿಸಾಕ್ಷೀ ಚ ನಾಗ್ನಿಷ್ಟಃ ಪರದಾರೋ ವಿಕರ್ಮಕಃ |

ತಥಾ ದೈವಂವವಿದ್ಧಾಗ್ನಿಃ ವಿರುದ್ಧಜನಕಸ್ತಥಾ

|| ೧೦ ||

ಯಶ್ಚ ಹೀನಾತಿರಿಕ್ತಾಂಗೋ ದುಶ್ಚರ್ಮಾ ದಮಕಸ್ತಥಾ |

ಯಶ್ಚ ಯುಕ್ತಸ್ತಥಾ ರಾಜನ್ಪಾತಕೃಶ್ಣೋಪಸಾತಕೃ.

|| ೧೧ ||

ದ್ವಿಷನ್ಮಿತ್ರೇ ಉಭೇ ಚೈವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ |

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಂಕ್ತಿಸಾವನಾನ್

|| ೧೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಾನುಸಂತಾನಃ ತಪಸ್ವೀ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |

ಪಾರಗೋ ಯಜುಷಾಂ ಯಶ್ಚ ಸಾಮವೇದಸ್ಯ ಪಾರಗಃ

|| ೧೩ ||

ಮಗ್ನೇದಪಾರಗೋ ಯಶ್ಚ ಭೃಗುಂಗಿರಸಪಾರಗಃ |

ಅಥರ್ವರಿರಸೋಽಧ್ಯೇತಾ ತ್ರಿಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಪಾರಗಃ

|| ೧೪ ||

ತ್ರಿಣಾಚಿಕೇತಃ ಪಂಚಾಗ್ನಿಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ |

ಪುರಾಣಪಾರಗೋ ಯಶ್ಚ ಇತಿಹಾಸವಿಶಾರದಃ

|| ೧೫ ||

ಅಧೀತೇ ಸೋತ್ತರಂ ಯಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮಮಿದಂ ಶುಭಂ |

ವಿಜಾನಾತಿ ಯಥಾವಚ್ಛ ಯಶ್ಚ ವ್ಯಾಕರಣಂ ನೃಪ

|| ೧೬ ||

ಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವ. ಕರ್ಮತ್ಯಾಗಿ, ನಿರಗ್ನಿಕ, (ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲದವ) ದ್ವೇಷಮಾಡುವ
ತಂದೆ, ಕುಳ್ಳ, ಉದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದವ, ಕೆಟ್ಟಚರ್ಮವಿರುವವ, ಪಾವ ಉಪಪಾಸಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವ, ಶತ್ರುಮಿತ್ರರು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಹ—ಇಂಥವರನ್ನು ಶಾಧಕ್ಕೆ ಹೇ-
ಬಾರದು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

೧೩-೧೯ ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು ಅರ್ಹರಾದವರು ಯಾರಾರೆಂಬುದನ್ನು
ಈಗ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಒಳ್ಳೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಗೃಹಸ್ಥ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ ತಪಸ್ವಿ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ. ಮಗ್ನೇದಗಳನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭೃಗುಸಂಹಿತೆ, ಅಥರ್ವ
ತೀರಸ್ಸು, ತ್ರಿಸುವರ್ಣಗಳನ್ನೋದಿದವನು, ಕರೋವನಿಷತ್ತನ್ನೋದಿದವನು, ಧರ್ಮ
ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾದವನು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೋದಿದವನು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿ
ದವನು, ಈ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಪಾರಾಯಣಮಾಡಿದವನು, ವ್ಯಾಕ
ರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿದವನು, ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಅಯು

ಜ್ಯೋತಿಷಶ್ಚ ತಥಾ ವೇತ್ತಾ ಆಯುರ್ವೇದಸ್ಯ ಚ ದ್ವಿಜಃ |
ತಾಭ್ಯಾಂ ವೃತ್ತಿಂ ನ ಚೇತ್ಕುರ್ಯಾದ್ವೃತ್ತಿಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಗರ್ಹಿತಾ || ೧೭ ||

ಆಹಿತಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಯೋ ವಿದ್ವಾನ್ನೋಮಸಶ್ಚ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ |
ಗುರುಶುಶ್ರೂಣಪರಸ್ತೀರ್ಥಪೂತಶ್ಚ ಯಾದವ |
ಗಾಯತ್ರೀಜಾಪನಿರತೋ ಯೋಗೀ ಧ್ಯಾನಪರಾಯಣಃ || ೧೮ ||

ಯಸ್ಯಾಸ್ಯನಂತೇ ಜಗತಾಮುರ್ಧೀರೇ
ಭಕ್ತಿಃ ಪರಾ ಯಾದವ ದೇವದೇವೇ |
ತಸ್ಮಾತ್ಪರಂ ನಾಪರಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿ-
ತ್ಪಾತ್ರಂ ತ್ರಿಲೋಕೇ ಪುರುಷಪ್ರವೀರ || ೧೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಸಾತ್ರಾಪಾತ್ರಪರೀಕ್ಷಾವಿಧಿನಾಮು
ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ನೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ಆ ವೃತ್ತಿಗಳೆರಡರಿಂದ ಜೀವನಮಾಡದ ಒಂದುವನ
ಮತ್ತು ಆ ವೃತ್ತಿಗಳರಡೂ ಗರ್ಹಿತವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವವನು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ
ಹೋತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಸೋಮಯಾಗಮಾಡಿ ಸೋಮಶಾಪ
ಮಾಡಿದ ದೀಕ್ಷಿತನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಗುರುಶುಶ್ರೂಣಪರನಾದವನು, ತೀರ್ಥ
ಯಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿರುವವನು, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದ ತ್ರಿಕಾಲಗ-
ಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವನು,
ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನು, ಅದಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಸಕಲ ಪ್ರಸಂಚಕ್ಕೂ
ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿರುವುದೂ ಮೂರು
ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಅಂತಹ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಯೋಗ್ಯಪಾತ್ರರಾರೂ
ನಿಮಂತ್ರಣಾರ್ಹರಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಯ್ಯೋ ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆಂದು
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಸಾತ್ರಾಪಾತ್ರಪರೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತನೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅನ್ಯ ಬಿಡ್ವುಧಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶದುಪ್ಪರ ಶತಕನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉಪಾಚ ॥

ಕಸ್ಮಿನ್ಮಯಫಲಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ದೇಶೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಪುಂಗವ ।

ಅತಸ್ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಭವಾನ್ಸ್ಮಶ್ಚ ಇವಾಂ ಪರಃ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಗಯಾಶೀರ್ವೇವಟಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಯದರ್ಥಮೇಷಾ ಚರತಿ ಗಾಧಾ ಲೋಕೇ ಪುರಾತನೀ

॥ ೨ ॥

ಉಷ್ಣನ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾ ಯದ್ಯೇಕೋಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ।

ಯಜೇತ ನಾಶ್ವಮೇಧೇನ ನೀಲಂ ವಾ ವೃಷಮುತ್ಸೃಜೇತ್

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರು ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯೇ! ಆನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತಾದ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯಾದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು

೨ ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗಯಾಸುರನ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಅಕ್ಷಯವಟಮೂಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಅಕ್ಷಯವೆನಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ಒಂದು ಗಾವೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು

೩ ಮನೆ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶವಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಅದೇನೆಂದರೆ — ಬಹು ಜನ ಪುತ್ರರಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಿಂಡನಿರ್ವಹಣಮಾಡಬಹುದು. ಅದನ್ನಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು

ಪುಷ್ಕರೇಷ್ಟಕ್ಷಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಯಾಗೇ ನೈಮಿಷೇ ತಥಾ |
ನಾರಾಣಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಭಾಸೇ ಚ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸಮಂತತಃ

|| ೪ ||

ಸನ್ನಿಹತ್ಯಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇ ನಿಶಾಕರೇ |
(ರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇ ದಿನಕರೇ ಸನ್ನಿಹತ್ಯಾಂ ಪಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ)

|| ೫ ||

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ರಾಜಸೂಯಶತಂ ನರಃ |
ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಸಮ್ಯಗಿಷ್ಟಸ್ಯ ಯತ್ಪಲಂ

|| ೬ ||

ಸ್ನಾತ ಏವ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸ ಮಾನಸಃ |
ಸರ್ವೇಷು ದೇವಲೋಕೇಷು ಕಾಮಚಾರೀ ನಿರಾಜಕೇ

|| ೭ ||

ಪದ್ಮನರ್ಣನ ಯಾನೇನ ಕಿಂಕಣೀಜಾಲಮಾಲಿನಾ |
ದೇವರಾಮಾಗಣಾಢ್ಯೇನ ವೀಣಾಮುರಜನಾದಿನಾ

|| ೮ ||

ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು, ಮತ್ತುವಗಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ನೀಲಬಣ್ಣದ ವೃಷಭವನ್ನು (ವೃಷೋತ್ತರಗ) ಬಿಡಬಹುದು ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಪಿತೃಗಳು ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ

೪-೫ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಯಾಗ-ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರ-ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸನ್ನಿಹತಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರು ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು ರಾಜಸೂಯಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

೬-೭ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದೋ ಆ ಫಲವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದವನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಮಚಾರಿಯಾಗಿ (ಸ್ವೀಚ್ಛಾಸಂಚಾರಿ) ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನನು ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ

೮-೧೦ ಆರೀತಿ ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಪದ್ಮನರ್ಣವಾದ ಏನೂನದ್ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೇವಲೋಕವನ್ನೇರುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಿಮಾನವು ಕಿರುಗಂಟಿ ಗಳ ಸಮಾಗಮದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು ಅದರ ತುಂಬಾ ವೇದಸ್ತ್ರೀಯರು

ದಿವ್ಯಶ್ವೇತಾಶ್ವಯುಕ್ತೇನ ಕಾಮಗೇನ ಯಥಾಸುಖಂ ।

ಅಭೂತಸಂಪ್ಲವಂ ಯಾವತ್ಕ್ರೀಡತ್ಯಸ್ವರಸಾಂ ಗಣೈಃ

॥ ೯ ॥

ಕೃತಕೃತ್ಯಶ್ಚ ಭವತಿ ಪಿತ್ಯುಣಾಮನ್ಯಣಸ್ತದಾ ।

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತಥಾ ಪಿತ್ಯುಣಾಂ ಚ ನೋಪಯುಚ್ಯೇತ ವೈ ಪುನಃ

॥ ೧೦ ॥

ಯತ್ರ ಕ್ವಚನ ಗಂಗಾಯಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯಾನಂತಮುಚ್ಯತೇ ।

ಯಮಸ್ಯ ಭಗಿನೀ ದೇವೀ ಯಮುನಾ ಪಾವನಾಭಿನೀ

॥ ೧೧ ॥

ಯತ್ರ ಕ್ವಚನ ತಸ್ಯಾಂ ಹಿ ಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯಾನಂತಮುಚ್ಯತೇ ।

ಪಿತ್ಯುಣಾಂ ದುಹಿತಾ ರಾಜನ್ಯನುರ್ದಾ ಸರಿತಾಂ ವರಾ

॥ ೧೨ ॥

ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ತಥಾನಂತಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾರ್ಥವ ।

ಅಕ್ಷಯಂ ಚ ತಥಾ ಶ್ರಾದ್ಧಮನುರಾಂತಿಕಸರ್ವತಃ

॥ ೧೩ ॥

ಕುಳಿತು ವೀಣ ಮದ್ದಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು
೨ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಬಿಳೀಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವರು. ಆ ವಿಮಾನವು ಎಲ್ಲೆಗೆ
ಬೇಕಾದರೂ ಇಷ್ಟಬಂದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲುದು ಇಂತಹ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಆ ಮಹಾರಾಯನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
ಕೊಂಡು ತನಗೆ ಏನೇನು ಸುಖಬೇಕೋ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜೀವಿಸಿರು
ವವರಿಗೆ (ವ್ರತಕಾಲದವರಿಗೆ) ಅನುಭವಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು ಅಂಥವನನ್ನು
ಉತ್ಯಮುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಅಂತಹವನು ಪುನಃ ಸತ್ಯಗಳ
ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ

೧೧-೧೩ ಗಂಗಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೂ ಅದು
ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಯಮುನಾನದಿಯು ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ
ಸಹೋದರಿಯು, ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ
ನೀಗಿಸತಕ್ಕವಳು, ಅಂತಹ ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರವ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೂ ಅದೂ ಸಹ ಅನಂತ ಫಲದಾಯಕವಾದುದು ಎಲೈ ರಾಜನೆ!
ಕೇಳು ನರ್ಮದಾನದಿಯು ನದಿಗಳೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತಮವಾದ ನದಿಯು ಈ
ನರ್ಮದೆಯು ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ಮಗಳು ಆರೀತಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ನರ್ಮದಾನದೀ
ತೀರವ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದರೂ ಅದೂ ಸಹ ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ,
ಅನುರಸರ್ವತ, ವರಾಹಸರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅದೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯ
ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ

ನರಾಹಪರ್ವತೇ ರಾಜಂಚ್ಛ್ರಾದ್ಧ ಸ್ಥಾನಂತ್ಯಮುಚ್ಯತೇ |

ಹಿಮನಾನ್ವರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಶಂಕರಶ್ಚಶುರೋ ಗಿರಿಃ

|| ೧೪ ||

ಆಕರಃ ಸರ್ವರತ್ನಾನಾಂ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವಸಮಾಶ್ರಯಃ |

ತಾಪಸಾನಾನುಧೀನಾಸಃ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ತತ್ರಾಕ್ಷಯಂ ಭವೇತ್

|| ೧೫ ||

ಏನಮಾದಿಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಪರ್ವತೇಷು ಸರಿತ್ಸು ಚ |

ಸರೋವರೇಷು ಮುಖ್ಯೇಷು ಯಶ್ವೀಣಾಮಾಶ್ರಮೇಷು ಚ

|| ೧೬ ||

ನಿರ್ಯುರೇಷು ತಥಾಃರಣ್ಯೇ ನದೀನಾಂ ಪ್ರಭವೇಷು ಚ |

ಸಂಗಮೇಷು ಚ ಮುಖ್ಯೇಷು ಪುಲಿನೇಷು ವಿಶೇಷತಃ

|| ೧೭ ||

ಉದ್ಯಾನೇಷು ವಿಚಿತ್ರೇಷು ಸೈಕತೇಷು ಸಮೇಷು ಚ

ಶಾದ್ವಲೇಷು ಚ ರಮ್ಯೇಷು ಗಿರೀಣಾಂ ಕಂದರಾಸು ಚ

|| ೧೮ ||

ಗಹ್ವರೇಷು ನಿತಂಬೇಷು ಭಾಯಾಯಾಂ ಕುಂಜರಸ್ಯ ಚ |

ಮಹೀಗತಾಂತರಂಯಸ್ತದ್ಗಜಚ್ಛಾಯಾಸು ಪಾರ್ಥಿವ

|| ೧೯ ||

೧೪-೧೫ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತವು ಪರ್ವತಗಳೊಳಗೆ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಈ ಮಹಾಗಿರಿರಾಜನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಾವನು ಸರ್ವವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳೂ, ಸಕಲ ಸತ್ತ್ವಸಾರವೂ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವುದು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವರು. ಇಂತಹ ಹಿಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯಲೋಕವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು

೧೬-೨೩ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೀರಿನ ಝರಿಗಳಿರುವಲ್ಲಿಯೂ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನದಿಯ ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನದಿಗಳು ಸಂಗಮವಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮರಳಿನ ರಾಶಿಗಳ ಮೇಲೂ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾದ ಮರಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ, ರಮ್ಯವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗಿರಿಗಳ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಳವಾದ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅನೆಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಮತ್ತು ಅಸರಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೆಗಳ ನೆರಳು ಪ್ರಸರಿಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ, ಯಾರು ಸಕೃನ್ಮಹಾಲಯ

ಯಃ ಕುರ್ಯಾದಪರಾಧೇ ತು ಸಕೃಚ್ಛ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ |

ಅಕ್ಷಯ್ಯಮನ್ನಪಾನಂ ತು ಪಿತ್ತ್ವಣಾಂ ಚೋಪತಿಷ್ಠತೇ || ೨೦ ||

ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ತೇಷು ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕಾರ್ಯಂ ಗೃಹೇಷು ಚ |

ಮನೋಜ್ವೇಷು ವಿಚಿತ್ರೇಷು ರುಚಿರೇಷು ತ್ವನೇಷು ಚ || ೨೧ ||

ದೇವಾಯತನಗೋಪ್ತೇಷು ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಬಹುಫಲಂ ಭವೇತ್ |

|| ೨೨ ||

ತೀರ್ಥಾನಿ ಯಾನೀಹ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ

ಲೋಕೇ ಪುರಾಣೈಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾನಿ |

ತೀರೇಷು ತೇಷಾಂ ನಿಧಿವತ್ಪ್ರದಾಯ

ಶ್ರಾದ್ಧಂ ನ ಶೋಚೇನ್ಮರಣಂ ಜಿತಾತ್ಮಾ

|| ೨೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾದ್ಧದೇಶಾನುಕೀರ್ತನೋ

ನಾಮ ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವದೂ ಅಂತಹವರ ಪಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಅನ್ನೋದಕಗಳು ಅಕ್ಷಯ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಗಣೆಯಿಂದ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಸಾರಿಸಿದ ನಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳವಾದ ಫಲವುಂಟು. ಎಲೈ ವಜ್ರನರಪತಿಯೇ! ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿವೆಯೋ ಆಯಾಯ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಸತ್ತವರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಯಾರು ದುಃಖಪಡಲಾಗದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ.

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧದೇಶಾನು ಕೀರ್ತನವೆಂಬ

ಪದ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ನೂರನೇ ವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉಸಾಚ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಿತೃಭಿರ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಗಾಧಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಶಾರ್ದೂಲ ಕಾಮಯದ್ಭಿಃ ಪುರೇ ಸ್ವಕೇ

॥ ೧ ॥

ಅಪಿ ಸ್ಯಾತ್ಸ ಕುಲೇಃಸ್ಯಾಕಂ ಯೋ ನೋ ದದ್ಯಾಜ್ಜಲಾಂಜಲಿಂ ।

ನದೀಷು ಬಹುತೋಯಾಸು ಶೀತಲಾಸು ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೨ ॥

ಅಪಿ ಸ್ಯಾತ್ಸ ಕುಲೇಃಸ್ಯಾಕಂ ಹಿಮಮಿಶ್ರಂ ಜಲಾಂಜಲಿಂ ।

ಶಿಲಮಾಕ್ಷಿಕಸಂಯುಕ್ತಂ ಯೋ ನೋ ದದ್ಯಾತ್ಸಮಾಹಿತಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುವನು — ಎಲೈ ರಾಜಪ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಾವು ತಾವು ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪಿತೃಗಳಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಗಾಡೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳ.

೨-೪ ಯಾವನು ನಮಗೆ ಸವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ತಣ್ಣಗಿರುವ ನದೀ ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಜಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗುವನೋ ಅಂತಹ ಸತ್ಪುತ್ರನು ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನೇ ? ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹಿಮಮಿಶ್ರವಾದ ನೀರಿ ಸಿಂದಲೂ ಎಕ್ಕು, ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ತರ್ಪಣಕೊಡುವ ಮಗನು ಜನಿಸುವನೆ ? ಯಾವನು ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ಷವುತುವಿನಲ್ಲೂ (ಅಪರಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ), ಮಾಘಮಾಸ

ಅಪಿ ಸ್ಥಾತ್ಸ ಕುಲೇಃ ಸ್ಥಾಕಂ ಯೋನೋ ದದ್ಯಾಚ್ಚ ಭಕ್ತಿತಃ
ಪಾಯಸಂ ಮಧುಸಂಮಿಶ್ರಂ ವರ್ಷಾಸು ಷ ಮಘಾಸು ಚ

|| ೪ ||

|| ದಾಲ್ಘ್ಯ ಉನಾಚ ||

ಪತ್ನೋನ್ಮಣಾಂ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಷಿತಾಂ ಚ ತಥಾ ನರಾಃ |
ತಚ್ಛೋತುಮಿಚ್ಛಾ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀ ನ ಜಾಯತೇ

|| ೫ ||

ಉಪೋಷಿತೇನ ಯೇನಾಗ್ರ್ಯ ಪತ್ನಾ ನ ರಹಿತೋ ನರಃ |

|| ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉನಾಚ ||

ಅಶೂನ್ಯಶಯನಾಂ ನಾನು ದ್ವಿತೀಯಾಂ ತೃಣ ಭೋ ದ್ವಿಜ

|| ೬ ||

ಯಾಮುಪೋಷ್ಯ ನ ವೈಧವ್ಯಂ ಪ್ರಯಾತಿ ಸ್ತ್ರೀ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ |

ಪತ್ನೀ—ವಿಮುಕ್ತಶ್ಚ ನರೋ ನ ಕದಾಚಿತ್ಪ್ರಜಾಯತೇ

|| ೭ ||

ಮಲ್ಮಯೂ ನಮಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಪಾಯಸಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿ
ಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ ಮಗನು ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲಿ

೫ ದಾಲ್ಘ್ಯಮುಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ —ಪುಲಸ್ತ್ಯದಾಲ್ಘ್ಯಸಂವಾದಕಾಲ
ಸಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಲ್ಘ್ಯರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದುದೇನೆಂದರೆ —ಎಲೈ
ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ! ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಾಯದಂತೆಯೂ, ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೆ
ಗಂಡನಿರು ಸತ್ತ ವೈಧವ್ಯ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗದಂತೆಯೂ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಹೆಂಗ
ಸರೂ, ಗಂಡಸರೂ ಸಹ ಎಂತಹ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದಿರ
ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯರು
ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

೬-೭ ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳುವರು —ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಯೇ! ಹೇಳುವೆನು,
ಕೇಳು, ಅಶೂನ್ಯಶಯನದ್ವಿತೀಯಾ ಎಂಬ ಜೆಸರಿನ ಒಂದು ಮಹಾಪುಣ್ಯ ದಿವಸ
ವುಂಟು ಆ ದಿವಸ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯು ಉಪವಾಸವಿರುವಳೋ ಅಂತಹವಳು ಎಂದೆಂ
ದಿಗೂ ವೈಧವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದಿರುವಳು ಅದೇ
ಮೇರೆ ಆದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಪತ್ನೀವಿಯೋಗವೆಂಬು
ದನ್ನರಿಯದೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದಿರುವನು

ಶೇತೇ ಜಲನಿಧೌ ಕೃಷ್ಣಃ ಶ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಯದಾ ದ್ವಿಜ |

ಅಶೂನ್ಯಶಯನಾ ನಾನು ತದಾ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಹಿ ಸಾ ತಿಥಿಃ

|| ೮ ||

ಕೃಷ್ಣ ಸಕ್ಷದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಶ್ರಾವಣೇ ಮುನಿಸತ್ತಮ |

ಇಮಮುಚ್ಚಾರಯೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಜಗತಃ ಪತಿಂ

|| ೯ ||

ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಿಣಂ ಶ್ರೀಶಂ ಭಕ್ತ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಶ್ರಿಯಾ ಸದ |

ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಿಂಚ್ಛ್ರೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಧಾಮ ಶ್ರೀವತೇಚ್ಯುತ

|| ೧೦ ||

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಮಾ ಪ್ರಣಾಶಂ ಮೇ ಯಾತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾರುಡ |

ಅಗ್ನಯೋ ನೂ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ಮಾ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದೇವತಾಃ

|| ೧೧ ||

ಪಿತರೋ ನೂ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ಮತ್ತೋ ವಾಂಶತ್ಯಭೇದತಃ |

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಯುಜ್ಯತೇ ದೇವ ನ ಕದಾಚಿದ್ಯಥಾ ಭವಾನ್

|| ೧೨ ||

ಮಹಾವಿಷ್ಣುನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ, ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ ಆ ಶ್ರಾವಣ ಮಹಿಮೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ) ಅಶೂನ್ಯಶಯನಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ದಿವಸವನ್ನಿ) ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರವರಾದ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

೧೦-೧೦ ನಾನು ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಜ್ಜೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರವರಾದುದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮಹಾಶ್ರಭಿಣಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಲೈ ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಿಣಿ! ಲಕ್ಷ್ಮೀಸತಿಯೇ! ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಿಂಹೇತನವೆ! ಶ್ರೀನಾಥ! ಅಚ್ಯುತ! ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ನಿನ್ನ ವಿಷ್ಣುಮಹಾವಿಷ್ಣುಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ -- ನನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶವಾಗಬಾರದು (ಮಂಡತಿಗೆ ಅಯುಸ್ಸು ಕೊಡು, ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿರಬೇಡ, ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ನನ್ನ ಅಗ್ನಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶವಾಗಬಾರದು ದೇವತಾವ್ರಾಜೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಚ್ಯುತಿಯಾಗಬಾರದು ನನ್ನ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳು ನುರನಾಗಬಾರದು ನಾವು ದಂಪತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲಿರಬಾರದು ದೇವೋತ್ತಮ! ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಗಲಿ ಅದಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದರಂತೆ ನಾವು ದಂಪತಿ

ತಥಾ ಕಲತ್ರಸಂಬಂಧೋ ದೇವ ನೋ ನೈವ ಭಿಧ್ಯತು |
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಹ್ಯತುನ್ಯಂ ವರದ ಯಥಾ ತೇ ಶಯನಂ ಸದಾ || ೧೦ ||

ಶಯ್ಯಾ ಮಮಾಪ್ಯಶೂನ್ಯಾಸ್ತು ತಥೈವ ಮಧುಸೂದನ |
ಏವಂ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಥಾ ಹರೇಃ || ೧೧ ||

ಫಲಾನಿ ದದ್ಯಾಚ್ಛಾಯಾಯಾಮಭೀಷ್ಟಾನಿ ಜಗತ್ಪತೇಃ |
ನಕ್ರಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಯತನೇ ಪನಿಭುಂಜೀತ ವಾಗ್ಧತೇಃ || ೧೨ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದ್ವಿತೀಯೇಽಹ್ನಿ ಶಯ್ಯಾಂ ದದ್ಯಾತ್ಸದಕ್ಷಿಣಾಂ |
ಏವಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ಸನ್ಯಾಚ್ಛರೋ ಮಾಸಚತುಷ್ಟಯಂ || ೧೩ ||

ಕಸ್ಯ ಜನ್ಮತ್ರಯೇ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಗೃಹಭಂಗೋ ನ ಜಾಯತೇ |
ಅಶೂನ್ಯಶಯಶಶ್ಚಾಸೌ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಬಸಾಧಕಃ || ೧೪ ||

ಭವತ್ಯವ್ಯಾಕೃತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಃ ಪುರುಷೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |
ನಾರೀ ಚ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವ್ರತಮೇತದ್ಯಥಾನಿಧಿ || ೧೫ ||

ಇಂತೂ ಅಗಲಿ ವಿರದಂರೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಸ್ವಾಮಿ' ನಿನ್ನ ಪಾಸಿಗೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ
ಯಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾಗುವೆ ಅವಂತು ರೂಢಿಪುತ್ತಿರುವುದೋ ಅವರಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಪಾಸಿ
ಗೆಯೂ ಸಹ ನನ್ನ ಹಂಚಿತಿಯಿಂದ ಬರಿಯದಾಗದೇ ಇರಲಿ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಬಳಿಕ ಮಹಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆ ಪೂಜಿಸಿ ಆ ಮಹಾ
ತಾಯಿಯ ಫಲಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ವರಮಾತೃನನ್ನು
ಕುರಿತು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇಷ್ಟಾದ
ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯ ತನಕ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮಾನವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಭುಜಿಸ
ಬೇಕು. ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ
ಪಯ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಈ ರೀತಿಯಾದ ವ್ರತವನ್ನು
ಪಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಮಾಡುವನೋ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಮೂರು ಜನ್ಮ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಕ್ಷೀವಿಯೋಗವನ್ನು ಪೊಂದಲಾರನು. ಈ ಅಶೂನ್ಯಶಯವ್ರತವು
ಧರ್ಮ-ಅರ್ಥ-ಕಾಮಗಳನ್ನೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕುಗ್ಗದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು

ಯಾ ಕರೋತಿ ನ ಸಾ ಶೋಚ್ಯಾ ಬಂಧುವರ್ಗಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ।

ನೈಧವ್ಯಂ ದುರ್ಭಗತ್ವಂ ವಾ ಭರ್ತ್ವವ್ಯಂಗ್ಯಂ ಚ ಸತ್ತಮು || ೧೯ ||

ನಾಪ್ನೋತಿ ಜನ್ಮತ್ರಿತಯಮೇತಚ್ಚೇತ್ರ್ವಾ ಪತಿವ್ರತಾ || ೨೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಅಶೂನ್ಯಶಯನದ್ವಿತೀಯಾವರ್ಣನೋ ನಾಮ

ಪಂಚ ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದಾಗಿರುವುದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಹಂಗುಮಾಡುವುದೂ
ಅವಳೂ ಕೂಡ ಗಂಡನೊಡನೆಯೂ ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳೊಡನೆಯೂ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾ
ನೈಧವ್ಯವೂ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೂ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರದೆ ದೂರವಾಗಿ ಒಡುವುದು
ಮೂರು ಜನ್ಮವೂ ಅವಳು ಸುಖವಾಗಿರುವಳು

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಅಶೂನ್ಯಶಯನ ದ್ವಿತೀಯಾ ವರ್ಣನವೆಂಬ

ಹಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಷಟ್ಪತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ದಾಲ್ಭ್ಯ ಉವಾಚ ॥

ಉಪನಾಸಾಶ್ರಿತಂ ಸಮ್ಯಗ್ಲೋಕದ್ವಯಫಲಪ್ರದಂ ।

ಕಥಿತಂ ಭವತಾ ಸರ್ವಂ ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಯಾ ದ್ವಿಜ

॥ ೧ ॥

ಅನ್ಯದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಶ್ರೋತುಂ ತದ್ಭವಾನ್ಸ್ರಬ್ರವೀತು ಮೇ ।

ಸಂಸಾರಹೇತುಂ ಮುಕ್ತಂ ಚ ಸಂಸಾರಾನ್ಮುನಿಸತ್ತಮ

॥ ೨ ॥

॥ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ ॥

ಅವಿದ್ಯಾಪ್ರಭವಂ ಕರ್ಮ ಹೇತುಭೂತಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ಸಂಸಾರಸ್ಯಾಸ್ಯ ತನ್ಮುಕ್ತಿಃ ಸಂಕ್ಷೇಪಾಚ್ಛೂಯತಾಂ ಮಮ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ದಾಲ್ಭ್ಯಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಎಲೈ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮುನಿಯೇ
ನಾನಾವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದನೋ, ಅಂತಹ ಈ ಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ
ಕೊಡುವ ಉಪನಾಸಾಶ್ರಿತವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ
ವಾಯಿತು.

೨ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅದನ್ನು ನೀನು ದಯ
ಮಾಡಿ ಹೇಳಬೇಕು ಆ ವಿಚಾರವು ಸಂಸಾರ ಸುಖಕಾರಣವಾದುದಾಗಿಯೂ,
ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಂದುವಂತಹುದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಅದಾವುದೆಂಬ
ದನ್ನು ತಿಳಿಸು.

೩ ಪುಲಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಈ ಸಂಸಾರ ಒಂಧನಕೆ,
ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯಮೂಲಕಾರಣ

ಸ್ವಜಾತಿವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ರಾಗದ್ವೇಷವಿವರ್ಜಿತಂ ।

ಕರ್ಮತಃ ಸ್ವೇಯತೇ ಪೂರ್ವಮನ್ಯಬಂಧತ್ವ ನೇಷ್ಯತೇ

॥ ೪ ॥

ಅಪೂರ್ವಸಂಭವಾಭಾವಾತ್ಸಯಂ ಯಾತೇ ತು ಕರ್ಮಣಿ ।

ದಾಲ್ಭ್ಯ ಸಂಸಾರವಿಚ್ಛೇದಃ ಕಾರಣಾಭಾವಸಂಭವಃ

॥ ೫ ॥

ಭವತ್ಯಸಂಶಯಂ ಚಾನ್ಯಚ್ಛ್ರಯತಾಮುತ್ರಕಾರಣಂ ।

ಸಂಸಾರವಿಚ್ಛತೇ ದಾಲ್ಭ್ಯಸಮಾಸಾದ್ಭವತೋ ಮನು

॥ ೬ ॥

ಗೃಹೀತಾ ಕರ್ಮಣಾ ಯೇನ ಪುಂಸಾ ಜಾತಿರ್ದಿಜೋತ್ತಮ ।

ತತ್ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಭೂತಂ ವೈ ಶೃಣು ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾವಹಂ

॥ ೭ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯವಿಶಾಂ ಶೂದ್ರಾಂತ್ಯಾನಾಂ ಚ ಸತ್ತಮ ।

ಸ್ವಜಾತಿವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ರಾಗದ್ವೇಷ ವಿವರ್ಜಿತಂ

॥ ೮ ॥

ನೆಂದು ತಿಳಿ ಈ ಅವಿದ್ಯಾಕೃತ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೊಂದಿ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೪-೧೧. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿ ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಅಂತಹವನು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು ಮತ್ತು ಅವ ಕರ್ಮಬಂಧವೂ ಅವನನ್ನು ಸೋಕಲಾರದು ಈ ಕರ್ಮವೆಂಬುವುದು ಮೊದಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ಕಾರಣಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮವು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಎಲೈ ದಾಲ್ಭ್ಯನೇ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದರ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮವೇನೆನ್ನುವಿಯೋ, — ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮವಾಸನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಯೋ ಆ ಜಾತಿಯೇ ಕರ್ಮಕ್ಷಯದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಭೂತವಾದ ಒಂದು ಅಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲೀ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಲೀ, ವೈಶ್ಯನಾಗಲೀ, ಶೂದ್ರನಾಗಲೀ, ಚಂಡಾಲ ನಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಜಾತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ರಾಗದ್ವೇಷರಹಿತವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ, ಆ ಕರ್ಮವೇ ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಅದರಿಂದ

ಜಾತಿಪ್ರದಸ್ಯಾಕ್ಷಯದಂ ತದೇನಾದ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ।

ಜ್ಞಾನಕಾರಣಭಾವಂ ಚ ತದೇವ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ

॥ ೯ ॥

ಪುನಾಂಶ್ಚಾಧಿಗತಜ್ಞಾನೋ ಭೇದಂ ನಾಪ್ನೋತಿ ಸತ್ತಮ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಷ್ಣು ಸಂಜ್ಞೇನ ಪರಮೇಣಾವ್ಯಯಾತ್ಮನಾ

॥ ೧೦ ॥

ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಸಂಸಾರಸ್ಯ ಸಮಾಸತಃ ।

ಕಾರಣಂ ಭವಮುಕ್ತಿಶ್ಚ ಜಾಯತೇ ಯೋಗಿನೋ ಯಥಾ

॥ ೧೧ ॥

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕಾರಣಭಾವವಾಗಿ ಸುಣಮಿಸುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಕಡೆಗೆ ಅವ್ಯಯಾತ್ಮನಾದ ಗುಹಾವಿಷ್ಣುವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನೊಡನೆಯೂ ಏಕೈಕವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ದಾಲ್ಘ್ಯವೇ, ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವ ಕ್ರಮವೂ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅದೇ, ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇಂಬ ಕ್ರಮವೂ ಈಗ ಒಪ್ಪಿನಮೇಲೆ ನನಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ದಾಲ್ಘ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿದೆ. ಈ ಮಾತು ಅಶೂನ್ಯಶಯನ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು, ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿದೆ ಜನ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ಏಕೈಕವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಮೂಲಕ ಜನನ ಮರಣದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುವುದೇ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಮುಖ್ಯಗುರಿಯೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಈ ಶರೀರ ಬಂಧನವು ತಪ್ಪುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಬಳಿಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಾನೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗದ ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರಭೀತಿಯು ತಪ್ಪುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಈ ಉಪದೇಶ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿವೆ.

ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ

ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ ||

ಎಂಬ ಉಪದೇಶವಚನವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವಧರ್ಮತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಇಹಪರಗತಿಯು ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು. ಇದು ಸರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳೆರಡೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾವಚನಗಳಿಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೀರುವವನು ಆಜ್ಞಾಘ್ನೀದಿಯಾಗುವವನಲ್ಲದ ನನಗೆ ದ್ರೋಹಿಯಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನಾಗುವನೆಂದೂ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಾನೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮತ್ಯಾಗವುಂಟಾಗಿ ಪರಧರ್ಮಾನುಸರಣವೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಕ್ಷಾಮಾಡುವರ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯದ್ದವೇ ಮುಂತಾದ ಭಯಂಕರ ವಿಸತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟವಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು ಇದನ್ನು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಇದರ ಸತ್ವಾಸತ್ಯತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣೋತ್ತರಸಾಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುವು

ಇನ್ನು ಹತ್ತನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಮಾಂಶ್ಚಾಭಿಗತಜ್ಞಾನಃ, ೧೦೬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ - ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲುವುದು ಶ್ರೇತ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ಭವಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೆನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕರ್ಮದಿಂದ ಶರೀರ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅದರಿಂದ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವ ಇಹಪರಗಳೆಲ್ಲ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರವೇಶ ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದರ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಜನನಮರಣಗಳ ಭಯವು ತಪ್ಪುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಭಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಶರೀರವು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹೀಗಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆವು

ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಶರೀರವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಈ ಶರೀರವೇ ನಾನೆಂಬ ಆಜ್ಞಾನವೇ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಆಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮ

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಇತಿ ದಾಲ್ಘ್ಯಃ ಪುಲಸ್ತ್ಯನ ಯಥಾವತ್ಪ್ರತಿ ಬೋಧಿತಃ ।

ಆರಾಧಯಾಮಾಸ ಹರಿಂ ಲೇಭೇ ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ನಾಂಛಿತಾಃ

॥ ೧೨ ॥

ನನ್ನ ನೇರರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರ್ಮವು ಎಂದೂ ನಾರವಡಿಸಲಾರದು. ಅದನ್ನು ನಾರವಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ. ಈ ರೀತಿ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕರ್ಮವೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಶರೀರವೂ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವು ವಿರೋಧವಾದುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಾನು, ನನ್ನದು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಂಬ ವದಕ್ಕರ್ಥವಾದ ಆತ್ಮ (ಬ್ರಹ್ಮ) ವಸ್ತುವನ್ನೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದೇಹ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನನ್ನ ಮನ, ನನ್ನ ಹಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆತ್ಮೀತರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದೇ ಅಜ್ಞಾನವು. ಇಂತಹ ಅಜ್ಞಾನವು ಕರ್ಮದಿಂದ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ರಜಸ್ವರ್ಗರೂಪರಸಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ (ಪುನರನನನ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಮನನಮಾಡಿ) ಇದರಿಂದ ಕರ್ಮವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನೇನೋ ತನ್ನದ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಫಲಾಭಿಸಂಧಿಯಿಂದ ಮಾಡದ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಆ ಅಮೈತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ,

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಷ್ಣುಸಂಜ್ಞೇನ ಪರಮೇಣಾವ್ಯಯಾತ್ಮನಾ ’

ಪುಮಾಂಶ್ಚಾಧಿಗತಜ್ಞಾನೋ ಭೇದಂ ನಾನೋತಿ ಸತ್ತಮ ॥

ಎಂಬ ಅದ್ವೈತಾನಂದಮುಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ದಾಲ್ಘ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವರೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೨-೧೪ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತರಪುರಾಣ ದಾಲ್ಘ್ಯನು ಪುಲಸ್ತ್ಯನುಸಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡೆದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಜ್ರ

ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ರಾಚೇಂದ್ರ ಕೇಶವಾರಾಧನಂ ಕುರು ।

ಆರಾಧ್ಯ ತಂ ಜಗನ್ನಾಥಂ ನ ಕ್ವಿದವಸೀದತಿ

॥ ೧೩ ॥

ಏತನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ಸಕಲಂ ತವ ಭೂಮಿಪ ಸೃಚ್ಛತಃ ।

ಅನಾರಾಧ್ಯಾಚ್ಯುತಂ ದೇವಂ ಕಃ ಕಾಮಾನಾಪ್ನುಯಾನ್ಸರಃ

॥ ೧೪ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವಾನವತೀರ್ಣೋಽಭೂನ್ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಮಿಹಾಚ್ಯುತಃ ।

ಭಾರಾವತಾರಣಾರ್ಥಾಯ ಭುವೋ ಭೂಮಿಪತಿಹರಿಃ

॥ ೧೫ ॥

ಮಾನುಷತ್ವೇ ಚ ಗೋವಿಂದೋ ಮಮ ಪೂರ್ವಪಿತಾಮಹಃ ।

ಚಕಾರ ಪ್ರೀತಿಮತುಲಾಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರೈಃ ಸಹ ದ್ವಿಜ

॥ ೧೬ ॥

ಸಾರಥ್ಯಂ ಕೃತವಾಂಶ್ಚೈವ ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ಹರಿಃ ।

ನಿಸ್ತೀರ್ಣೋ ಯೇನ ಭೀಷ್ಮಾಘೋ ಕುರುಸ್ಯನ್ಯಮಹೋದಧಿಃ

॥ ೧೭ ॥

ಮಹಾರಾಜನೆ! ಅದರಂತೆ ನೀನೂ ಸಹ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ಯಾರೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅವರು ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೆ! ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ನಾನು ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸದಿದ್ದವನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ತುಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುವು.

೧೫-೨೪ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ? ಆಗ ಭೂಭಾರ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಾದ ಪಾಂಡವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾರಥ್ಯಮಾಡಿ ಬಹಳ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದನು. ಭೀಷ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ಮಹಾ ರಥಿಕರುಳ್ಳ ಕೌರವಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾವೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದನು. ಆ ಮಹಾ ಭಾಗನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೆ ಸಕಲ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ತಂದೆಯಂತೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದನು. ಆ ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರಾದ ಪಾಂಡವರೇ ಧನ್ಯರು. ಏಕೆಂದರೆ

ಉಪಕಾರೀ ಮಹಾಭಾಗಃ ಸ ತೇಷಾಂ ಸರ್ವವಸ್ತುಷು ।

ಕೇರವಃ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸುತಾನಾಂ ಜನಕೋ ಯಥಾ ॥ ೧೮ ॥

ಧನ್ಯಾಸ್ತೇ ಕೃತಪುಣ್ಯಾಶ್ಚ ತೇ ನೇ ಪಾಂಡುಸುತಾ ಮತಾಃ ।

ವಿವಿಶುರ್ಯೇ ಪರಿಷ್ವಂಗೈರ್ಗೋವಿಂದಭುಜಪಂಜರಂ ॥ ೧೯ ॥

ರಾಜಹೇಲೋರರೀವ್ವಘ್ನ ರಕಸ್ಮಾತ್ಪಾಂಡುನಂದನಾಃ ।

ಸಪ್ತಲೋಕೈಕ ನಾಭೇನ ಯೇ ಭವಂತೈಕಾಯಿನಃ ॥ ೨೦ ॥

ಆತ್ಮಾನಮನುಗಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವನ್ಗತ ಕಲ್ಮಷಂ ।

ಜಾತಂ ನಿರ್ಧೂತಪಾಪೇಸ್ತ್ರಿ ಕುಲೇ ವಿಷ್ಣು ವರಿಗ್ರಹೇ ॥ ೨೧ ॥

ಏವಂ ದೇವನರಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರಸಾದಸುಮುಖೋ ಹರಿಃ ।

ಪೃಚ್ಛತಾಂ ಕಶ್ಚಿದಾಚಷ್ಯ ಕಿಂಚಿದ್ಗುಹ್ಯಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ॥ ೨೨ ॥

ಗುಹ್ಯಾರ್ಥ ಜನಾರ್ದನಂ ಯಾಂಸ್ತು ಧರ್ಮಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ।

ಪಪ್ರಚ್ಛ ಧರ್ಮಾನಖಿಲಾನ್ಸಾನ್ಸಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೨೩ ॥

ಗೋವಿಂದನ ಆಲಿಂಗನದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಾಹುಪಂಜರದಲ್ಲಿ ನೇರಿ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಪಾಂಡವರು ರಾಜ್ಯಕಾರಣದಿಂದ ಹರ ಹಿಡಿದು ಹಗೆತನಮಾಡಿದ ಕೌರವರನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ರಲ್ಲದೆ, ತಾವೂ -ಕೂಡ ಸುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಸಪ್ತಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ಪರ ಮಾತ್ಮನ ಬಳಿ ಸಾ ಯು ಜ್ಯ ವದ ವಿ ಯ ನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾದರು. ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ! ನಾನೂ ಕೂಡ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರ ವಿಂದದಲ್ಲಿ ನೇರಲು ಪಾಪಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರಮಾಡಿದ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಪರಮರಹಸ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವುದು

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮನೋಕ್ಷೇಷು ಯದ್ಗುಹ್ಯಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ತೇಷಾಮನೋಚ್ಛದ್ಭಗವಾಂಚ್ಛೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ಪತಃ

॥ ೨೪ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಬಹುನಿ ಧರ್ಮಗುಹ್ಯಾನಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರತ್ರಯ ಕೇಶವಃ ।

ಪುರಾ ಪುತ್ರವಾಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದಸುನುಖೋ ಹರಿಃ

॥ ೨೫ ॥

ಶರತಲ್ಪಗತಾಧ್ವೀಷ್ಠಾಧ್ವಮಾಂಚ್ಛುತ್ವಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ।

ಪೃಷ್ಠವಾನ್ಯಜ್ಞಗನ್ನಾಥಂ ತನ್ನೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು

॥ ೨೬ ॥

ನಂಚಮೇನಾಶ್ವಮೇಧೇನ ಯದಾ ಸ್ನಾತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ।

॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವಾನ್ಸ್ವಪ್ನನಾ ಧರ್ಮಾಃ ಕಿಂ ಫಲಾಃ ಕಿಂ ವರಃ ಸುತಾಃ

॥ ೨೭ ॥

ಕಿಂ ಕೃತ್ಯಮಧಿಕೃತ್ಯೈತೇ ಭವನೋತ್ಪಾದಿತಾಃ ಪುರಾ ।

ಯದಿ ತೇ ಪಾಂಡವಸ್ತೇಹೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸುಧುಸೂದನ

॥ ೨೮ ॥

ರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ದಮಸ್ಕಾರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಯವಿಟ್ಟು ಈಗ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೈ ಮುನಿರಾಯ !

೨೫-೨೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಸರವಾತ್ಮನಾದ ಕೇಶವನು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾದ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಧರ್ಮರಾಯನು ಶರಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮರಿಂದ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಯಾವ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಈ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಐದನೇ ಸಾಲಿ ಅರ್ವಮೇಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು.

೨೭-೨೮ ಭಗವಾಃ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ದುವು. ಆ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಓದಿ ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಏನು ಫಲವಾಗುವುದು? ಅವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇನು? ನಿಜವಾಗಿ ನಿನಗ ಪಾಂಡವರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸು ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳು ಎರಮಸಪಿತೃವಾದವುಗಳೋ ಯಾವುದು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಲು ಶಕ್ತ

ಶ್ರೋತವ್ಯಾಸ್ತೇ ನುಯಾ ಧರ್ಮಾಸ್ತತಸ್ತಾನ್ಯಥಯಾವಿರ್ಲಾಃ ।

ಪವಿತ್ರಾಶ್ಚೈವ ಯೇ ಧರ್ಮಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಾಃ ॥ ೨೯ ॥

ತವ ವಕ್ರಚ್ಯುತಾ ದೇವ ಸರ್ವಧರ್ಮೇಷ್ವನುತ್ತಮಾಃ ।

ಯಾಂಚ್ಛುತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಗೋಷ್ಠಾಃ ಪಿತೃಘ್ನೋ ಗುರುತಲ್ಪಗಃ ॥ ೩೦ ॥

ಸುರಾಪೋ ನಾ ಕೃತಘ್ನಶ್ಚ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಕಿಂಞಿಪೈಃ ।

ಏತನ್ನೇ ಕಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಸುರೋತ್ತಮ ॥ ೩೧ ॥

ವಸಿಷ್ಠಾ ದೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈರ್ಮುನಿಭಿರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮಭಿಃ ।

ತತೋಽಹಂ ತವ ದೇವೇಶ ಸಾದಮೂಲಮುಪಾಗತಃ ॥ ೩೨ ॥

ಧರ್ಮಾನ್ಯಥಯತಾನ್ದೇವ ಯದ್ಯಹಂ ಭವತಃ ಪ್ರಿಯಃ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೇ ಮಾನವಾನ್ಧರ್ಮಾನ್ವಾಸಿಷ್ಠಾನ್ವಾ ಮಹಾಫಲಂ ॥ ೩೩ ॥

ಪರಾಶರಕೃತಾಂಶ್ಚೈವ ತಥಾಃತ್ರೇಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಂಖಸ್ಯ ಗಾರ್ಗ್ಯಸ್ಯ ಲಿಖಿತಸ್ಯ ಯಮಸ್ಯ ಚ ॥ ೩೪ ॥

ಹಾಗಿರುವುದು ಅಂತಹ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿ ಬೇಕೆಂದು ಆರಪಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಈ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಮಾಡಿದವನೂ, ಗೋಹತ್ಯಮಾಡಿದವನೂ, ಪಿತೃಹತ್ಯಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾಪಿಯೂ, ಗುರುಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಪಾಪಿಯೂ, ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದವನೂ, ಕೃತಘ್ನನೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧರಾಗುವರೋ ಅಂತಹ ಪರಮವಿತ್ತವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಇದೇ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ರ್ವವಣವಾಗಿದ ಈಗ ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮ ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ

೩೩-೩೪ ಮಹಾಪ್ರಭುವೆ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಸಜ್ಜನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟನಾದವನಾದರೆ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಮನದೊಳಗೆ ಕೃತಾರ್ಥ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಇದುವರಿಗೆ ನಾನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ಋಷಿಗಳು ವಿನಯದ ಧರ್ಮ

ಜಾಬಾಲೇಶ್ವರ ಮಹಾಬಾಹೋರ್ಮುನೇದ್ವೈಪಸಾಯನಸ್ಯ ಚ |

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಶ್ಚೈವ ಜಾತಿಧರ್ಮಾಶ್ಚ ಸಾವನಾಃ

|| ೩೫ ||

ಗುಣಸ್ಯ ಗುಣಬಾಹೋಶ್ಚ ಕಾಶ್ಯಪೇಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ |

ಬಹ್ವಾಯ ನಕೃತಾಶ್ಚೈವ ಶಾಕುನೇಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ

|| ೩೬ ||

ಅಗಸ್ತ್ಯಗೀತಾ ಮೌದ್ಗಲ್ಯಾಃ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾಃ ಸೌರಭಾಸ್ತಥಾ |

ಭೃಗೋರಂಗಿರಸಶ್ಚೈವ ಕಶ್ಯಪೋದ್ವಾಲಕೋದಿತಾಃ

|| ೩೭ ||

ಸುಮಂತಾ ಜೈಮನೀಯಾಶ್ಚ ಪೈಲಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ವೈಶಂಪಾಯನಗೀತಾಶ್ಚ ಪಿಪ್ಪಲಾದಕೃತಾಶ್ಚ ಯೇ

|| ೩೮ ||

ಐಂದ್ರಾಶ್ಚ ನಾರಣಾಶ್ಚೈವ ಕೌಬೇರಾ ವಾತ್ಸ್ಯಪೌಲಕಾಃ |

ಆಪಸ್ತಂಬಕೃತಾ ಧರ್ಮಾಸ್ತಥಾ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಯ ಚ

|| ೩೯ ||

ಭೃಗ್ವಂಗಿರಃ ಕೃತಾಶ್ಚೈವ ಸೌರಾ ಹಾರೀತಕಾಸ್ತಥಾ |

|| ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ ||

ಶೃಣು ರಾಜನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ಮರುನಂದನ

|| ೪೦ ||

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀನ ಅದಾವುದೆಂದರೆ ---ವಸಿಷ್ಠಸ್ಮೃತಿ, ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ, ಅತ್ರಿಸ್ಮೃತಿ, ಶಂಖ, ಗರ್ಗ, ಲಿಖಿತ, ಯಮ, ಜಾಬಾಲಿ, ವ್ಯಾಸ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಕೃತ ಜಾತಿಧರ್ಮ, ಗುಣ, ಗುಣಬಾಹು, ಕಾಶ್ಯಪ, ಬಹ್ವಾಯನ, ಶಾಕುನೇಯ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸೌರಭ, ಭೃಗು, ಅಂಗಿರಸ, ಕಶ್ಯಪೋದ್ವಾಲಕ, ಸುಮಂತ, ಜೈಮಿನಿ, ಪೈಲ ವೈಶಂಪಾಯನ, ಪಿಪ್ಪಲಾದ, ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಕೌಬೇರ, ವಾತ್ಸ್ಯ ಪೌಲಕ, ಆಪಸ್ತಂಬ, ಗೋಪಾಲ, ಭೃಗ್ವಂಗಿರ, ಸೌರ, ಹಾರೀತಕ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆ, ಎನ್ನಲು

೪೦-೪೭ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಈರೀತಿ ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಮಹಾಭುಜನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನೇ, ಕೇಳು ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ಯಸಭಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಋಷಭ (ಗೂಳಿ) ನಿಗೆ ಸಮುದ್ರವೆಂತಲೂ

ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಕರಂ ವಚ್ಚಿ ವೃಷಭಸ್ಯ ತು ಲಕ್ಷಣಂ ।

ಯಸ್ಯ ಭಃ ಸ ಸಮುದ್ರಾಖ್ಯಃ ಸತತಂ ಕುಲವರ್ಧನಃ

॥ ೪೧ ॥

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಪುಷ್ಯಚಿತ್ರಶ್ಚ ಧನ್ಯೋ ಭವತಿ ಪುಂಗವಃ ।

ಕಾಮಲೈರ್ಮಾಂಡಲೈಶ್ಚಾಪಿ ಚಿತ್ರೋ ಭವತಿ ಭೋಗದಃ

॥ ೪೨ ॥

ಅತಸೀ ಪುಷ್ಪವರ್ಣಶ್ಚ ತಥಾ ಧನ್ಯತಮಃ ಸ್ಮೃತಃ ।

ಏತೇ ಧನ್ಯಾಸ್ತಥಾಧನ್ಯಾನ್ವೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ನೃಪ

॥ ೪೩ ॥

ಕೃಷ್ಣತಾಲೋಷ್ಠದಶನಾ ರೂಕ್ಷಶೃಂಗಶಘಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ಅನ್ಯಕ್ತವರ್ಣಾ ಹ್ರಸ್ವಾಶ್ಚ ವ್ಯಾಘ್ರಭಸ್ಮನಿಭಾಶ್ಚ ಯೇ

॥ ೪೪ ॥

ಧ್ವಾಂಕ್ಷಗೃಧ್ರಸವರ್ಣಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮೂಷಕಸನ್ನಿಭಾಃ ।

ಕುಬ್ಜಾಃ ಕಾಣಾಸ್ತಥಾ ಖಿಂಜಾಃ ಕೇಕರಾಕ್ಷಾಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೪೫ ॥

ವಿಷಮಶ್ವೇತಸಾದಾಶ್ಚ ಉದ್ಭ್ರಾಂತನಯನಾಸ್ತಥಾ ।

ನ ತೇ ವೃಷಾಃ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾ ನ ಚ ಧಾರ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಗೃಹೇ

॥ ೪೬ ॥

ಒಂದು ಹೆಸರುಂಟು ಇಂತಹ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಕೇಳು. ಈ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗವು ಯಾವಾಗಲೂ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ
ಒಂದು ಪವಿತ್ರಕರ್ಮವು ಅದರ ಮೈ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ
ಅಂತಹ ವೃಷಭದ ಉತ್ಸರ್ಗವು ಅನೇಕ ಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಕಮಲದಂತೆ
ಸುಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಂಡಲವುಳ್ಳ ವೃಷಭನನ್ನು ಬಿಡುವವನೇ ಧನ್ಯನು ಅಗಸೇ
ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣದಂತಿರುವ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಂಧನನು ಧನ್ಯತರನೆನಿಸುವನು
ಇಂತಹ ಧನ್ಯಪುರುಷರು ಅಂಧನರೇ ಆದ ಧನ್ಯಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ
ಪಡುತ್ತಾರೆ (ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೇ ವೃಷಭಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನು ಹೀನವೃಷಭದ
ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದ ಬಣ್ಣ, ಕುಳ್ಳುಗೂಳಿ, ಹುಲಿ
ಬಣ್ಣ, ಬೂದಿಬಣ್ಣ, ಕಾಗೆಬಣ್ಣ, ಹದ್ದಿನಬಣ್ಣ, ಇಲಿಯ ಬಣ್ಣ, ಕುರುಡು ಹೋರಿ,
ತಂಟುಗೂಳಿ, ಮೆಳ್ಳುಗಣ್ಣು, ಒಂದು ಕಾಲು ಉದ್ದ, ಒಂದು ಕಾಲು ಕಂಡಾದ
ಹೋರಿಗರು, ತಿರುಗುತ್ತಲಿರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಹೋರಿ, ಇಂತಹ ಹೋರಿ (ಗೂಳಿ) ಗಳನ್ನು

ನೋಕ್ತವ್ಯಾನಾಂ ಚ ಧಾರ್ಯಾಣಾಂ ಭೂಯೋ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷಣಂ ||

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಕಾರಶೃಂಗಾಶ್ಚ ಮೇಘಾಘಸದೃಶಸ್ತನಾಃ |

ಮಹಾಪ್ರಮಾಣಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮತ್ತಮಾತಂಗ ಗಾಮಿನಃ || ೪೮ ||

ಮಹೋರಸ್ಥಾ ಮಹೋಚ್ಛ್ವಾಸಾ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಃ |

ಶಿರಃ ಕರ್ಣೋ ಲಲಾಟಂ ಚ ನಾಲಧಿಶ್ಚರಣಾನಿ ಚ || ೪೯ ||

ನೇತ್ರಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚ ಕೃಷ್ಣಾನಿ ಶಸ್ಯಂತೇ ಚಂದ್ರಮಸ್ತಿಷಃ |

ಚಿಹ್ನಾನ್ಯೇತಾನಿ ಶಸ್ಯಂತೇ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ತು ವಿರೇಷತಃ || ೫೦ ||

ಭೂಮಿಂ ಕರ್ಷತಿ ಲಾಂಗೂಲಾತ್ಪ್ರಶಸ್ತಃ ಸ್ಥೂಲವಾಲಧಿಃ |

ಪುರಸ್ತಾನ್ ತಥಾ ನೀಚೋ ವೃಷಭಶ್ಚ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ || ೫೧ ||

ಶಕ್ತಿಧೃಜಪತಾಕಾಭ್ಯಾಂ ಯೇಷಾಂ ರಾಜಿರ್ವಿರಾಜತೇ |

ಅನಡ್ವಾಹಸ್ತು ತೇ ಧನ್ಯಾ ಯದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿಜಯಾವಹಾಃ || ೫೨ ||

ಬಿದಲೂಬಾರದೂ, ನಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲೂಬಾರದು. ಎಲೈ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ಕೇವಲ ಇನ್ನು ವೃಷಾಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ, ಸುಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮೂಲಗರುಗಳಂತಹುದು. ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇವಲ

೪೮-೫೨ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಕೊಂಬುಳ್ಳ, ವಜ್ರಮಾಲ (೫೦) ಗಳು ಗೂಡುಗಿದಂತೆ ಫುನಿಮಾಡತಕ್ಕ ಗೋಳಗಳು ಎತ್ತರವಾದ ೫ ಗಂಜು. ಮದಿಸದ ಆನೆಗಳಂತಿರುವ ಗೋಳಗಳು ಅಗಲವಾದ ಎವಯುಳ್ಳವು ನ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಉಚ್ಛ್ವಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕವು ಮಹಾಬಲ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಗೋಳಗಳು ಕತ್ತ, ಕಿವಿ, ದಣಿ, ಕಾಲು ಬಾಲ, ಕಣ್ಣು, ಬೆನ್ನು, ಇವುಗಳು ಕವುಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಂದ್ರ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಬಿಳಿಗಿರುವ ಗೋಳ, ಅಥವಾ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳೂ ಕವುಗಿದ್ದು ಮೇಲೆ ದೀಪದ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಿಳಿಗಿರುವ ಗೋಳ, ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸೆಲಕ್ಕೆ ಬಾಲಮೋಳ ಬಾಲದಿಂದ ಘೂಮಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ಗೋಳ ಮುಂಥಾಗ ವೆಲ್ಲಾ ಅಗಲವಾಗಿರುವ ಗೋಳ ಇಂತಹ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಗೋಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಋದ್ಧಿ (ಸಂಪದಭೃದ್ಧಿ) ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ವಿಜಯಲಾಭವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು ಗೋಳಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹಂತಿರುಗುವಾಗ ಒಲಗದೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ

ವ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ನಿವರ್ತಂತೇ ಸ್ವಯಂ ಯೇ ನಿವಿವರ್ತಿತಾಃ ।

ಸಮುನ್ನತಶಿರೋ ಗ್ರೀವಾ ಧನ್ಯಾಸ್ತೇ ಕೋಶವರ್ಧನಾಃ ॥ ೫೧ ॥

ರಕ್ತಶೃಂಗಾಗ್ರನಯನಾಃ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ ಭವಂತ್ಯಪಿ ।

ಶಸ್ತ್ರೈಃ ಪ್ರಸಾರಸದೃಶ್ಯರ್ನಾಶ್ಚಿ ಧನ್ಯತರಸ್ತತಃ ॥ ೫೨ ॥

ಏತೇ ಧನ್ಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಮೋಕ್ಷೇನಾ, ಯದಿ ವಾ ವೃಷಾಃ ।

ಧಾರಿತಾರ್ಹ ತಥಾ ಮುಕ್ತಾ ಧರ್ಮಾನ್ಯನಿವರ್ಧನಾಃ ॥ ೫೩ ॥

ಚರಣಾನಿ ಮುಖಂ ಪುಚ್ಛಂ ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತಾನಿ ಗೋಪತೇಃ ।

ಲಾಕ್ಷ್ಮಾರಸಸರ್ವಣಶ್ಚ ತಂ ನೀಲಮಿತಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ ॥ ೫೪ ॥

ವೃಷ ಏವ ಸ ಮೋಕ್ಷವೈದ್ಯೇನ ಸಂಧಾರ್ಯೋ ಗೃಹೇ ಭವೇತ್ ।

ಯದರ್ಥಮೇಷಾ ಚರತಿ ಗಾಧಾ ಲೋಕೇಪುರಾತನೀ ॥ ೫೫ ॥

ಏಷ್ವನ್ಮಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾ ಯದ್ಯೇಕೋಽಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ।

ಯಜೇತ ವಾಶ್ವನೇಥೇನ ನೀಲಂ ವಾ ವೃಷಮುತ್ಸೃಜೇತ್ ॥ ೫೬ ॥

ಎತ್ತರವಾದ ಕತ್ತು ಹೆಗಲುಗಳುಳ್ಳವುಗಳೂ, ವೃಷಣ (ಬೀಜ) ಗಳು, ದವ್ವನಾಗಿರುವುವೂ, ಕೆಂಪಗಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಕೆಂಪಗಿರುವ ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಗೂಳಿಗಳೂ ಉತ್ಸರ್ಜನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವು.

೫೫-೫೬ ಸಲ್ಲಿಕ್ಷಣಗಳೆಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮೇಲೆ ದೇವ ವೃಷಭಗಳನ್ನಾರೂ ಒಡುವರೋ, ಮತ್ತದಾರು, ಮಾಡಲಿನ್ನಿಂದಲೂ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯರೆನಿಸುವರಲ್ಲದ, ಧನಧಾನ್ಯಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಆನಂದಪಡುವರು ಕಾಲು, ಮುಖ, ಬಾಲಗಳು ಯಾವ ಗೂಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೂ ಲಾಕ್ಷ್ಮ (ಅರಗು) ರಸದ ಬಣ್ಣಕ್ಕೂ ಇರುವುದೋ ಆ ಲಕ್ಷಣದ ಗೂಳಿಗೆ ನೀಲವೃಷನೆಂದು ಹೆಸರು ಅಂತಹ ಗೂಳಿಯನ್ನೇ ಒಡಬೇಕು. ಅರೀಶ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗಮಾಡಿ ಮುದ್ರ ಒತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬಾರದು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಕೆಂದರೆ ಯಾವನಾದರೂ ಗಯೆಗೆ ಕೋಗಿ ಹಿಂದೆ ದಾನ ಮಾಡಿಯಾನು. ಯಾವನಾದರೂ ಅಶ್ವಮೇಧವಾಗ ಮಾಡಿಯಾನು ' ಯಾವನಾದರೂ ಅಶ್ವಮೇಧವಾಗ ಮಾಡಿಯಾನು ' ಅಥವಾ ನೀಲವರ್ಣದ

ಏವಂ ವೃಷಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂ
ಗೃಹೋದ್ಭವಂ ಕ್ರೀತಮಥಾಪಿ ರಾರ್ಜ |
ಮುಕ್ತಾ ನ ಶೋಚೇನ್ಮರಣಂ ಮಹಾತ್ಮಾ
ಮೋಕ್ಷೇ ವಿಧಿಂ ಚಾಹಮತೋ ವಿಧಾಸ್ಯೇ

|| ೫೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ವೃಷಲಕ್ಷಣವರ್ಣನೋ ನಾನು ಷಟ್ವಿತ್ತಾರಿಂಶ
ಮತ್ತರ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಗುಹ್ಯಯಸ್ಮಿನ್ ವೃಷೋತ್ಪತ್ತಿರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಯಾವನಾದರೂ ಬಿಟ್ಟುನು ! ಎಂಬ ಆಶ
ಯಿಂದ, ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೆ ! ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಗೂಳಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಸುಕಲ್ಪಪ್ಪಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ, ಅಥವಾ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಸರಿಯೆ, ಇಂತಹ
ಹೋರಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ಮನುಷ್ಯನು ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶೋಕಿಸಬಾರದು ಇನ್ನು
ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು
ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ವೃಷಭಲಕ್ಷಣ ವರ್ಣನವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ನಲನತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಆಶ್ವಯುಕ್ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಸ್ಯ ವಂಚದಶ್ಯಾಂ ನರಾಧಿಪ |

ಕಾರ್ತಿಕೇಸ್ಯಥನಾ ಮಾಸಿ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗಂ ತು ಕಾರಯೇತ್

|| ೧ ||

ಗ್ರಹಣೇ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುಣ್ಯೇ ತಥಾಚೈವಾಯನದ್ವಯಂ |

ವಿಷುವತ್‌ದ್ವಿತಯಂ ಚೈವ ಮೃತಾಹೋ ಬಾಂಧವಸ್ಯ ಚ

|| ೨ ||

ಮೃತಾಹೋ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾರ್ಥೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಶಂಕರಂ |

ಸುಸಮಿದ್ಧೇ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪರಿಸ್ಪೀರ್ಶ್ಯ ಹುತಾಶನಂ

|| ೩ ||

ಪಯಸಾ ಶ್ರವಯೇದ್ವಿದ್ವಾಂಶ್ಚರುಂ ಸೌಷ್ಣಂ ಸಮಾಹಿತಃ |

ಪೂಷಾ ಗಾ ಅನ್ವೇತು ನಶ್ವ ಪೂಷ್ಣೇ ಹುತ್ವಾ ನರಾಧಿಪ

|| ೪ ||

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಆಶ್ವಯುಜ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ಅಥವಾ ಕಾರ್ತಿಕ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿವಸ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೨ ೬ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಯಣ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ, ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಗಳು ಸಂಕ್ರಮಣ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಂಧವರು ಮೃತರಾದ (ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮರಣದ ಏಕಾದಶ) ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಈ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆ ದಿವಸ ರುದ್ರ ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಹಸುವಿನ ಗೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ) ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಮಾಡಿ

ಇಹ ರಾಡಿತಿ ಹುತ್ವಾ ಚ ಜಪೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ಸಮಾಹಿತಃ ।

ತಥೈವ ಪೌರುಷಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾನಿ ನರಾಧಿಪ

॥ ೫ ॥

ತತಃ ಕೋಷ್ಠೇನ ವೃಷಭಮಯಸ್ಕಾರಃ ಸುಶಿಲ್ಪನಾನ್ ।

ಶೂಲೇನ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ವಾಮೇ ಚಕ್ರೇಣ ನಿರ್ದಹೇ

॥ ೬ ॥

ಅಂಕಿತಂ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ನಾನೇ ತಸ್ಯ ತಥಾ ಪರೇತ್ ।

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣೇತಿ ಋಚಶ್ಚತಸ್ರೋ ಮನುಜೇಶ್ವರ

॥ ೭ ॥

ಅಪೋ ಹಿ ಪ್ಲೇತಿ ತಿಸ್ರಶ್ಚ ರನ್ನೋ ದೇವೀತಿ ಚಾಪ್ಯಥ ।

ವತ್ಸತರಶ್ಚತಸ್ರಶ್ಚ ತಂ ವೃಷಂ ಚ ನರಾಧಿಪ

॥ ೮ ॥

ಅಲಂಕುರಾತ್ತತಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಗಂಧಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಶಕ್ತಿತಃ ।

ಕಂಕಣೇಭಿಶ್ಚ ರಮ್ಯಾಭಿಸ್ತಥಾ ಚೀನಾಂಶುಕ್ಯೈಃ ಶುಭಃ

॥ ೯ ॥

ಆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಆ ಚರುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆ ಚರುವಿನಿಂದ ಗ್ರೂಷಾಗಾ ಅನ್ವೇತುನಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಇಹರಾಟ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜ್ಯನಾಮಕ ರುದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಈ ಹೋಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (ಚರುತ್ರಪಣಾವಸರದಲ್ಲಿ) ರುದ್ರಸೂಕ್ತ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣಮಾಡಬೇಕು ಅನವಾಋತ್ತಿಗ್ಗನರಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಇದರಂತೆ ಮಾಡಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗಾಕಾರವುಳ್ಳ ಕಬ್ಬಿಣದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ ಗೂಳಿಯ ಬಲಭಾಗದ ಪಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೭-೧೦. ಈರೀತಿ ಲಿಂಗಮಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಬಳಿಕ ಆ ಹೋರಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು ಆ ಬಳಿಕ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ ಎಂಬ ಧಾಲ್ಪು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಅಪೂಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೇಭುವಃ ಎಂಬ ಮೂರುಋಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಶನ್ನೋದೇವೀಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಪಾರಾಯಣಮಾಡಬೇಕು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮುಗಿದಕೂಡಲೇ ಧಾಲ್ಪು ಮೆಂಕುಗಳನ್ನೂ, ಮುದ್ರೆಹಾಕಿದ ಹೋಮಯನ್ನೂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾವಿಗಂಧ ಪೂಜಿಸಿ, ಕಿರುಗಂಧವರವಿಂದಲೂ, ಚೀನಚೀನಾಂಶುಗಳಿಂದಲೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅಲಂಕಾರಾನಂತರ ಕರ್ತವ್ಯವ್ಯಮೂಲ ಭಗವಾ ಭಗವಾಃ ಎಂಬಂತೆ

ತತಃ ಕರ್ತಾ ಜನೇನ್ಮಂತ್ರಮಿಮಂ ಪ್ರಯತನುನಸಃ ।

ವೃಷೋ ಹಿ ಭಗವಾನ್ಸ್ಮರ್ಮಶ್ಚತುಷ್ಪಾದಃ ಪ್ರಕೀರ್ತತಃ ।

ವೃಣೋಮಿ ತಮಹಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ ಮೇ ರಕ್ಷತು ಸರ್ವತಃ

॥ ೧೦ ॥

ಏವಂ ಯುವಾನಂ ವೃಕ್ಷಭಂ ದದಾಮಿ

ಗನಾಂ ಪತಿಂ ಯುಗಧಪತಿಂ ಸಧರ್ಮಂ ।

ಅನೇನ ಸಾರ್ಧಂ ಚರತ ಪ್ರಕಾಶಂ

ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರಾಪ್ನುತ ವತ್ಸತರೈಃ

॥ ೧೧ ॥

ಏವಂ ಯುವಾನಂ ಗೋಪತಿಂ ವೋ ದದಾಮಿ

ಅನೇನ ಕ್ರೀಡಂತಶ್ಚರತಃ ಸ್ತ್ರೀಯೇಣ ।

ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರಜಯಾ ಮಾ ತನೂಭಿಃ

ಮಾ ವಧಾಮ ದ್ವಿಸಂತಂ ಸೋಮರಾಜನ್

॥ ೧೨ ॥

ಮಂತ್ರಂ ಪಿತಾ ವತ್ಸ ಇತಿ ಪ್ರತೀತಂ

ಜಪೇತ ಕರ್ಣೇ ವೃಷಭಸ್ಯ ಸನ್ಯೇ ।

ಪ್ರಚಾಲಯೇತ್ತಂ ವೃಷಭಂ ತತಸ್ತು

ವೂರ್ವಾಂ ದಿಶಂ ವತ್ಸತರ್ಮಶ್ಚ ಸರ್ವಾಃ

॥ ೧೩ ॥

ಹಿಡಿದು, ಸಮೋರಕ್ಷತು ಸರ್ವತಃ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ನೂರು ಪಾದವಿರುವ ಮಂತ್ರವಿರುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಸರ್ಜಕು ಆ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ — ಈ ವೃಷಭವೆಂಬುದು ನಾಲ್ಕುಕಾಲುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಸಂತಿರುವ ಧರ್ಮದೇವತೆ ಎನಿಸಿದೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪ ವೃಷಭವನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಇಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು ಈ ಧರ್ಮವು ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ

೧೧-೧೪ ನಾನು ಈಗ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತಲಿರುವ ಪ್ರಾಯದಗೂಳಿಯ ಜತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಂಗಸುಗಳನ್ನೂ, ಸಹ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಹೆಂಗರು ಗಳೊಡನೆ ಈ ಹೋರಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಭೋಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರಲಿ ಮತ್ತು ಈ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಇದೇ ಯಜಮಾನನಾಗಿರಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಏವಂ ಯುವಾನಂ ಗೋಪತಿಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸೋಮರಾಜ ಎಂಬ ಸದಸ್ಯ ಶ್ರುತಿ ಯಾಗುವವರಿಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗುಂಪಿಯ ಒಳಗಿವೆಯಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಡಿ,

ನಾಸೋಯುಗಂ ಗ್ರಹೀತುರಥ ಪ್ರದೇಯಂ
ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತಂ ಸಘೃತಂ ಚ ಕಾಂಕ್ಷಂ |
ಶಿಲ್ಪಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ತಥೈವ ಮೂಲ್ಯಂ
ದೇಯಂ ಯಥಾ ತುಷ್ಟಿಮುಪೈತಿ ರಾಜನ್

|| ೧೪ ||

ವಿಸ್ತಾಸ್ತಥಾನ್ಮಂ ದಧಿಸರ್ಪಿಷಾ ಯುತಂ
ಸಂಭೋಜನೀಯಾಃ ಪಯಸಾ ಚ ಮಿಶ್ರಂ |
ಉತ್ಪ್ರಸ್ಥನಾತ್ರೇ ವೃಷಭಂ ವ್ರಜಂತಿ
ತೃಪ್ತಿಂ ಪರಾಂ ತಸ್ಯ ಪಿತಾಮಹಾ ಯೇ

|| ೧೫ ||

ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತಡಾಗೇ ಸ ಜಲಂ ತೃಷಾತರ್ಕಃ
ಪಾತುಂ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ತಪ್ತಿತ್ವಣಾಂ |
ದಿವ್ಯಾಂಬುಪೂರ್ಣಂ ಕಲಶಂ ಮಹೀಪತೇ
ಲೋಕಂ ಪರಂ ತೃಪ್ತಿಮತಃ ಪ್ರಯಾಂತಿ

|| ೧೬ ||

ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಹೋರಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ-ಜಿ ಸೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆ ನಾಲ್ಕು ಹುಂಗರುಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ವೈಷ್ಣೋತ್ಸರ್ಗವಾದಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಂದುಜತೆ ಪಂಚೆಯನ್ನೂ, ಜಿನ್ನದನಾಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ತುಷ್ಟವಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಕಂಚಿನಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಸಹ ತಕ್ಕ ವಕ್ಷಗಯ್ಯಾಡನೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಅನಂತರ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ತಂದು ಕಾಯಿಸಿ ಹೋರಿಯ ಬಲವಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಲಿಂಗಾಂಕನಮಾಡಿದ ಶಿಲ್ಪಿಗ ಅವನು ಸಂತೋಷಪಡುವಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೧೫ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ ವೈಷ್ಣೋತ್ಸರ್ಗಕರ್ಮದಿಂದ ಕರ್ತೃಪಿಸ ಏತಾಮಹಾ ದಿಗಳು ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಕರ್ಮವು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಉಟಮಾಡುವಾಗ ಬಾಲು- ಮೊಸರು- ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಡಿಸಬೇಕು.

೧೬ ವೈಷ್ಣೋತ್ಸರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಬಿಟ್ಟ ಗೂಳಿಯು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಒಳಿ, ಯಾವ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದೋ ಆ ತಟಾಕೋದಕವನ್ನು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅವನ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸರೋಕ್ಷಚಾಕಿಗಳಾದ ದೇವದೂತರು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದ ಆ ಪಿತೃಗಳೂ, ಅನ್ಯೂಲಕ ಪಿತೃಲೋಕವೂ ಸಹ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಃ

ಸಂಸೇವ್ಯಮಾನಸ್ತಿದಶಾಂಗನಾಭಿಃ ।

॥ ೧೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗವರ್ಣನೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶ
ದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ಯರು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೆಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟ ಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಚರಿತಂ ಬುಧಪುತ್ರಸ್ಯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಯಾ ಶ್ರುತಂ ।

ಶ್ರುತಃ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಃ ಪುಣ್ಯಃ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಃ

॥ ೧ ॥

ಧೇನ್ವಾಃ ಪ್ರಸೂಯಮಾನಾಯಾಃ ಫಲಂ ದಾನೇ ತಥಾ ಶ್ರುತಂ ।

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಪ್ರದಾನಂ ಚ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗಸ್ತಥೈವ ಚ

॥ ೨ ॥

ಶ್ರುತ್ವಾ ರೂಪಂ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಬುಧಪುತ್ರಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವ ।

ಕೌತೂಹಲಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ ತನ್ನಮಾಚಕ್ಷ್ಣ್ವ ಪೃಚ್ಛತಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೩ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ಇದುವರಿಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಬುಧನ ಮಗನಾದ ಪುರೂರವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪುಣ್ಯಕರವೂ ಪಾಪಹರಿದಾರಕವೂ ಆದ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಯು ಸಹ ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉಭಯಮುಖೀಗೋದಾನದ ಫಲವೂ ಸಹ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗ ಮಹಿಮೆ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಮಹಿಮೆಗಳೂ ಸಹ ಶ್ರುತವಾದವು. ಅವರೆ ಬುಧನ ಮಗನಾದ ಆ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಅಂತಹ ತ್ರಿಭುವನ ಕಮನೀಯವಾದ ಸುಂದರತರ ಸೌಂದರ್ಯವು ಆದಂತು ಉಂಟಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗಿದ ವರು ವಿಟ್ಟು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೋಸ್ಕರ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಕೇನ ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಸ ತು ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಅನಾಪ ತಾದ್ಯಶಂ ರೂಪಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಪಿ ಚೋತ್ತರಂ ॥ ೪ ॥

ದೇವಾಂಸ್ತ್ರಿಭುವನಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ಗಂಧರ್ವಾಂಶ್ಚ ಮನೋರಮಾಃ ।

ಉರ್ವಶೀ ಸಂಗತಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಭಾವೇನ ತಂ ನೃಪಂ ॥ ೫ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಶೃಣು ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಯೇನ ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಪುರೂರವಾ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಮದ್ರೇಷ್ವಾಸೀನ್ಮಹೀವತಿಃ ॥ ೬ ॥

ಚಾಕ್ಷುಷಸ್ಯಾನ್ತಯೇ ಜಾತಶ್ಚಾಕ್ಷುಷಸ್ಯಾಂತರೇ ಮನೋಃ ।

ಸರ್ವೈರ್ನೃಪಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಕೇವಲಂ ರೂಪವರ್ಜಿತಃ ॥ ೭ ॥

೪-೫ ಯಾವ ಕರ್ಮ-ವ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ ಆ ಪುರೂರನ ಮಹಾರಾಜನು, ಅಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಮೊಂದಿದನೋ ಮತ್ತು ಆ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮನೋಹರ ರೂಪ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಗಂಧರ್ವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪುರೂರನನ್ನೇ ಅದೇಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು ವರಿಸಿದಳೋ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

೬ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಪುರೂರವನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತ—ಅಯ್ಯ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೆ, ಕೇಳು ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಪುರೂರನ ಮಹಾರಾಜನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಪರಮಸುಂದರ ನಾಗಿಯೂ ಜನ್ಮಿಸಿದನೋ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಈ ಪುರೂರವನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮದ್ರದೇವರ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು

೭ ಈ ಮದ್ರರಾಜನು ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಚಾಕ್ಷುಷಮನುವಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಸಕಲ ರಾಜಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದಾಗ್ಯೂ ಬಲು ಕುರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದನು.

॥ ನಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಪುರೂರವಾ ಮದ್ರಪತಿಃ ಕರ್ಮಣಾ ಕೇನ ಭಾರ್ಗವ ।

ಬಭೂವ ಕರ್ಮಣಾ ಕೇನ ಕುರೂಪಶ್ಚ ತಥಾ ದ್ವಿಜಃ

॥ ೮ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ದ್ವಿಜಗ್ರಾಮೇ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನಾನ್ಮೃತ್ಯುವಾಸೀತ್ಪುರೂರವಾಃ ।

ನದ್ಯಾಃ ಕೂಲೇ ಮಹಾರಾಜ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ

॥ ೯ ॥

ಸ ತು ಮದ್ರಪತಿನಾಮ್ನಾ ಯೋಃ ಭೂದ್ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಅಸ್ತಿಸ್ತನ್ಮನ್ಯಸೌ ವಿಪ್ರೋ ದ್ವಾದಶೀಷು ಸದಾಃನಘ

॥ ೧೦ ॥

ಉಪೋಷ್ಯ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ರಾಜ್ಯಕಾಮೋ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ಚಕಾರ ಸೋವನಾಸಂ ಚ ಸ್ನಾನಮಭ್ಯಂಗಪೂರ್ವಕಂ

॥ ೧೧ ॥

ಉಪನಾಸಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಮದ್ರೇಷ್ಯ ಕಂಟಿಕಂ ।

ಉಪೋಷಿತಸ್ತದಾಭ್ಯಂಗಾದ್ರೂಪಹೀನೋಽಭ್ಯಜಾಯತ

॥ ೧೨ ॥

೮ ನಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ ! ಮದ್ರವತಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದ ಪುರೂರವನು ಅದಾವ ಕರ್ಮವಿಮಾಕದಿಂದ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು

೯-೧೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಈ ಪುರೂರವನು ಮದ್ರ ರಾಜನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈ ದ್ವಿಜಗ್ರಾಮವು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವ್ರತಿ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸದಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯಕಾಮನಾಗಿ ಉಪವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಈ ವ್ರತಿ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಭ್ಯಂಗನನ್ನಾ ನ (ನೀರೆರೆದುಕೊಂಡು) ಮಾಡಿ ಉಪೋಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಈ ಉಪವಾಸದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಪುರೂರವನು ಹಿಂದೆ ಮದ್ರರಾಜನಾಗಿಯೂ, ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಉಪೋಷಿತೋ ನರಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ನಾನಮಭ್ಯಂಗಪೂರ್ವಕಂ ।

ವರ್ಜಯೇತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯತ್ನೇನ ರೂಪಘ್ನಂ ತತ್ಪರಂ ನೃಣಾಂ

॥ ೧೩ ॥

ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ತಸ್ಯ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ।

ಮದ್ರೇಶ್ವರತ್ವೇ ಚರಿತಂ ಶೃಣು ತಸ್ಯ ಮಹೀಪತೇಃ

॥ ೧೪ ॥

ತಸ್ಯ ರಾಜಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಮುಪೇತಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಜನಾನುರಾಗೋ ನೈವಾಸೀದ್ರೂಪಹೀನಸ್ಯ ಯಾದವ

॥ ೧೫ ॥

ರೂಪಕಾಮಃ ಸ ಮದ್ರೇಶಸ್ತಪಸೇ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ ।

ರಾಜ್ಯಂ ಮಂತ್ರಿಗತಂ ಕೃತ್ವಾ ಜಗಾಮ ಹಿಮಪರ್ವತಂ

॥ ೧೬ ॥

ವ್ಯವಸಾಯದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ಪದ್ಭ್ಯಾಮೇವ ಮಹಾಯಶಾಃ ।

ಊರ್ಧ್ವಂ ಸಂತೀರ್ಯ ಸ ನದಂ ವಿಷಯಾಂತೇ ಸ್ವಕಾಂನದೀಂ ।

ಇರಾವತೀಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಾಂ ದದರ್ಶಾತಿಮನೋಹರಾಂ

॥ ೧೭ ॥

೧೩-೧೪ ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪವಾಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸೀರೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗುವುದು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ! ಈ ಪುರುಷನನ್ನು ಮದ್ರೇಶ್ವರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ (ಮೂರನೇ) ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚರಿತ್ರೆ ನಡೆಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

೧೫ ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ' ಕೇಳು ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಸಕಲ ರಾಜ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದಾಗ್ಯೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪಾಪತೀವ್ರದಿಂದ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

೧೬. ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಗಾಗಿಯೂ ರೂಪಕಾಮಾಸ ಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು

೧೭ ಈರೀತಿ ವ್ಯವಸಾಯತತ್ಪರನಾದ ಆ ರಾಜನು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ದೇವಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ತನ್ನ ದೇಶದ

ತುಹಿನಗಿರಿಭವಾಂ ಮಹಾಘನೇಗಾಂ

ತುಹಿನಸಗರ್ಭಸಮಾನಶೀತಲೋದಾಂ ।

ತುಹಿನಸದೃಸವರ್ಣಫೇನಯುಕ್ತಾಂ

ತುಹಿನಯಶಾಃ ಸರಿತಂ ದದರ್ಶ ರಾಜಾ

॥ ೧೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರ ಸಂವಾದೇ ಮದ್ರೇಶ್ವರಸ್ಯ ತಪೋವನ ಗಮನಂ ನಾಮ
ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಎಲ್ಲಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇರಾವತಿಯೆಂಬ ಮನೋಹರವಾದ ನದಿಯನ್ನು
ಕಂಡನು

೧೮ ಆ ಇರಾವತೀನದಿಯು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಹಾವೇಗವಾದ
ವ್ರವಾಹದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಶುಭ್ರವಾದ ನೀರಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ನೊರೆ
ಗಂಧ ಕೂಡಿದುದಾಗಿದ್ದಿತು ಅಂತಹ ಮಹಾನದಿಯನ್ನು ಶುಭ್ರಯಶಸ್ಕಾಮಿ
ಯಾದ ಮದ್ರಾಧೀಶನು ನೋಡಿದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಮದ್ರೇಶ್ವರನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ
ಹೋದನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಏಕೋನಪಂಚಾಶದುತ್ತರಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಸ ದದರ್ಶ ನದೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ಹೈಮವತೀಂ ಶುಭಾಂ ।
ಗಂಧರ್ವಗಣಸಂಕೀರ್ಣಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಶಕ್ರೇಣ ಸೇವಿತಾಂ

|| ೧ ||

ಸುರೇಭಮದಸಿಂಧೂರೈರ್ಯಸ್ಯಾಂ ರಾಜಿರ್ವಿರಾಜತೇ ।
ಮಧ್ಯೇನ ಶಕ್ರಚಾಸಾಧಾ ತಸ್ಯಾಂ ಮಜ್ಜತಿ ಸರ್ವದಾ

|| ೨ ||

ತಪಸ್ವಿಶರಣಾಯಾತಾಂ ಮುಖ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಸೇವಿತಾಂ ।
ದದರ್ಶ ಶೀತಸಾನೀಯಾಂ ಮಹಾರಾಜಃ ಪುರೂರವಾಃ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --- ಇರಾವತೀ (ಹೈಮವತೀ) ನದೀವರ್ಣನೆ --- ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಸರಮಮಂಗಳದಾಯಕವಾದ ಗಂಧರ್ವ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರನಿಂದಲೂ ಸೇವಿತವಾದ, ಆ ಇರಾವತೀನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನಷ್ಟೆ ? ಆ ನದಿಯು ಹೇಗಿದ್ದಿತೆಂದರೆ --- ಇಂದ್ರನ ಪಟ್ಟದಾನೆಯಾದ ಐರಾವತದ ಮದೋದಕವೆಂಬ ಸಿಂಧೂರಿಂದ ಆ ಮಹಾನದಿಯ ಪಂಕ್ತಿಯು ವಿರಾಜಿ ಸುತ್ತಲಿತ್ತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತ ಲಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಲಿತ್ತು. ತಪಸ್ವಿಗಣದಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ ಸೇವಿತವಾದ ಈ ಪವಿತ್ರನದಿಯು ಶೀತಲೋದಕದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ರುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಭತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲುಗಳೆಂಬ ಚಾಮರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದುದಾಗಿ, ಅದು ದೇವರಾಜನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡುತ್ತಲಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ

ಪುತಹಂಸಾನಲೀಭಕ್ತಾಂ ಕಾಶಚಾನುರವೀಚಿತಾಂ ।

ಸಾಭಿಷೇಕಾಮಿವ ಸತಾಂ ಪಶ್ಯನ್ನೀತಿಂ ಪರಾಂ ಯಯೌ

॥ ೪ ॥

ಪುಣ್ಯಾಂ ಸುಶೀಲತಾಂ ಹೃದ್ಯಾಂ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧಿನೀಂ ।

ಕ್ಷಯವೃದ್ಧಿಯುತಾಂ ಸೌಮ್ಯಾಂ ಸೋಮಮೂರ್ತೀಮಿನಾಪರಾಂ

॥ ೫ ॥

ಸುಶೀತಶೀಘ್ರಪಾನೀಯಾಂ ದ್ವಿಜಪುಂಜನಿಷೇವಿತಾಂ ।

ಸುತಾಂ ಹಿಮವತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಚಂಚದ್ವೀಚಿವಿರಾಜಿತಾಂ

॥ ೬ ॥

ಅನ್ಯುತಸ್ತಾದುಸಲಿಲಾಂ ತಾಪಸೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ ।

ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣ ನಿಃಶ್ರೇಣೀಂ ಸರ್ವಕಲ್ಮಷನಾಶಿನೀಂ

॥ ೭ ॥

ಅಗ್ರ್ಯಾಂ ಸಮುದ್ರಮಹೀಂ ಮಹಿಷೀಗಣ ಗಾಹಿತಾಂ ।

ಹಿತಾಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ನೌತ್ಸು ಕೃಕಾರಿಣೀ

॥ ೮ ॥

ತೋರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಮಾನಾಸಂದಕರವಾದ ನರಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮದ್ರ
ರಾಜನು ಒಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

೫-೧೩ ಆ ನದಿಯು ವುಣ್ಯಕರವಾದುದಾಗಿಯೂ, ತಂಪಾಗಿಯೂ, ಮನೋ
ಹರವಾಗಿಯೂ, ಮನಸ್ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ, ಸೌಮ್ಯ
ವಾಗಿಯೂ, ಕ್ಷಯವೃದ್ಧಿ (ವಿರಳಿತ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ
ಮರ ಇದೂ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಚಂದ್ರನ ಅನಂತರಮೂರ್ತಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ತೋರುತ್ತಲಿತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ನದಿಯು ತಂಪಾಗಿಯೂ ರುಚಿಕರವಾಗಿಯೂ ಉಳ್ಳ
ನೀರಿನಿಂದೂಡಗೂಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು
ಇಂತಹ ಹಿಮವತ್ಪತ್ನಿಯಾದ ಇರಾವತಿಯು ಚದರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಗಳಿಂ
ದಲೂ, ಅಮೃತೋಪಮವಾದ ಸ್ವಾದೂದಕದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ತರಸ್ಸಿಮಂಡಲದಿಂದ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಲು ಸಾಧಕ
ವಾದ ಏಣಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸಕಲ ವಾಪಸರಿಹಾರಕವಾದ ಸಮುದ್ರದ ಎಟ್ಟ
ಮಹಿಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಮಹಾನದಿಯು, ತಾನೇ ಸಮುದ್ರದ ಮಹಿಸಿಯಾಗಿ
ದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮಹಿಷಿ ಗಣಗಳಿಂದ ತಾನೂ ಕೂಡ ಬೆರೆದವಳಾಗಿ ಸರ್ವ ಲೋಕಕ್ಕೂ
ಹಿತಕಾರಿಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ

ಗೋಕುಲಾಕುಲತೀರಾಂ ತಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ಶೈವಾಲ ವರ್ಜಿತಾಂ ।

ಹಂಸಸಾರಸಸಂಘುಷ್ಟೈರ್ಜಲಜೈಃ ಸೇವಿತಾಂ ಶುಭೈಃ

॥ ೯ ॥

ಅವರ್ತನಾಭಿಗಂಭೀರಾಂ ದ್ವಿಪೋರುಜಘನಸ್ಥಲಾಂ ।

ನೀಲನೀರಜನೇತ್ರಾಂ ತಾಮುತ್ಪಲ್ಲಕನುಶಾನನಾಂ

॥ ೧೦ ॥

ಹಿಮಾಭಘೇನವಸನಾಂ ಚಕ್ರವಾಕಾಧರಾಂ ಶುಭಾಂ ।

ಏಲಾಕಾಪಂಕ್ತಿದಶನಾಂ ಚಲನ್ಮತ್ಸ್ಯಾವಲಿಭೃನಂ

॥ ೧೧ ॥

ಸ್ವಜಲೋದ್ಧತಮಾತಂಗರಮ್ಯಕುಂಭಪಯೋಧರಾಂ ।

ಹಂಸಸೂಪುರಸಂಘುಷ್ಟಾಂ ಮೃಣಾಲವಲಯಾವಲೀಂ

॥ ೧೨ ॥

ಯಸ್ಯಾಂ ರೂಪಮದೋನ್ಮತ್ತಗಂಧರ್ವಾನುಗತಃ ಸದಾ ।

ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯೇ ರಾಜಸ್ತ್ರಿಡತ್ಯಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಃ

॥ ೧೩ ॥

ಯಾರಿಗ ತುನೇ ನುಸಸ್ತಂತೋಷವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಆ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ
ನುರಾರು ಹಸುಗಳು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವುವು ಮತ್ತು ನದಿಯಲ್ಲಿ
ವಾರೇ (ವಾಚೀ-ಹಸುರು) ಎಂಬುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಂಸ, ಸಾರಸವೇ
ಮೂತಾವ ಜಲಚರ ವಕ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ
ಇರಾವತಿಯು ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸುಗಂಧಕೆಂಬ ಹೊಕ್ಕುಸಿಂದ ಗಂಬೀರವಾಗಿ
ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು ಕನ್ನೈದಿಲೆ ಹೂವುಗಂಧ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಹೂಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು
ಹಿಮದ ನೋರೆಯೆಂಬ ಬಿಳಿ ನೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು ಚಕ್ರವಾಕ
ಹೊಂ ತುಳಿಯಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಳು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳೆಂಬ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯಿಂದೊಡ
ಗೂಡಿದ್ದಳು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಗಂಧ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹೊಂದಿ
ದ್ದಳು ಈ ನದಿಗ ಬಂದು ಮದ್ದಾನೆಗಳು ನೊಂಡಲಿನಿಂದ ನೀರನ್ನೆತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಕುಂಭ
ಸ್ವಕ (ತಲೆಯ)ಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಇರಾವತಿಯು
ಈ ಗಜಕುಂಭಕುಚಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತೀ
ಇರಾವತಿಯು ಹಂಸನಿವಾಸವೆಂಬ ಕಾಲುಗಿಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ
ಲಿದ್ದಳು ಇಂತಹ ಈ ಸುಂದರ ಸರಸ್ವಿನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ರೂಪ
ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿಕಾರಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು

ತಾನುಪ್ಸರೇವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾನ್ವಹಂತೀಂ ಕುಸುಮಾ ಶುಭಾಃ ।

ಸ್ತತೀರದ್ರುಮಸಂಭೂತಾನ್ನಾನಾವರ್ಣಾನ್ಸುಗಂಧಿನಃ

॥ ೧೪ ॥

ತರಂಗಶತಸಂಕ್ರಾಂತಸೂರ್ಯಮಂಡಲದುರ್ದಶಂ ।

ಸುರೇಭಜನಿತಾಘಾತ ವಪ್ರದ್ವಯವಿಭೂಷಿತಾಂ

॥ ೧೫ ॥

ಶಕ್ರೇಭಗಂಡಸಲಿಲೈರ್ದೇವಸ್ತ್ರೀಕುಚಚಂದನೈಃ ।

ಸಂಯುತಂ ಸಲಿಲಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಪಟ್ಟದೈರುಪಸೇವ್ಯತೇ

॥ ೧೬ ॥

ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀರಭವಾ ವೃಕ್ಷಾಃ ಸುಗಂಧಿಕುಸುಮಾನ್ವಿತಾಃ ।

ತಥಾ ಪ್ರಕೃಷ್ಣಭ್ರಮರಾ ಭ್ರಮರೈಸ್ತೇ ನಿರಾಕುಲಾಃ

॥ ೧೭ ॥

ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ರತಿಂ ಯಾಂತಿ ಶದಾ ಕಾಮವಶಾನುಗಾಃ ।

ತಪೋಧನಾಶ್ಚ ಯುಷಯಸ್ತಥಾ ದೇವಾಃ ಸವಾಸವಾಃ

॥ ೧೮ ॥

೧೪-೨೧ ಈ ನದಿಯ ತೀರದ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ
ಘನಮಿಮಿಮಿ ಸುವಾಸನೆಯು ತುಂಬಿ ಆ ವಿಶೇಷ ಸುವಾಸನೆಯು ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿ
ಯದ ಸೆಲೆಯೊಡೆಯುವಂತೆ ರಸರಸಿದ್ಧಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ವಿವ
ರಿಸಲಾಗುವುದು

ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾವು ಮುಡಿವಿದ್ದ ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪ
ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಆ ಇರಾವತೀನದೀ ತೀರ
ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿವಿಧವಾದ ಬಣ್ಣಗಳುಳ್ಳ ವಿವಿಧ ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳಗಳಿಂದೊಡ
ಗೂಡಿದ ಹೂಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಆ ನದಿಯ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ
ಈ ನದಿಯ ನೂರಾರು ಅಲೆಗಳು ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷವೂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕೆ ತಗುಲಿ
ಅದರ ಕಿರಣಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ದೇವಗಜಗಳು
ಉಭಯ ತೀರಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮದೋದಕವನ್ನು ಆ ನದೀಜಲ
ಮೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರನ ಐರಾವತದ
ಗಂಡಸ್ಥಲದಿಂದ ಹೊರಟ ಮದೋದಕವು ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ,
ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಕುಚಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿತ
ವಾಗಿದ್ದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳು ಆ ಜಲದೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಮೇಲ್ಕುಂ

೦ಭಂತೇ ಯತ್ಪುತಾಂಗಾಸ್ತು ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಮಾನನಾಃ ।

ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ನಾಕೇ ಬಹುಲಾಃ ಪದ್ಮೇಂದು ಪ್ರತಿಮಾನನಾಃ

॥ ೧೯ ॥

ಯಾ ಬಿಭರ್ತಿ ಸದಾ ತೋಯಂ ದೇವಸಂಘೈರಪೀಡಿತಂ ।

ಪುಲಿಂದಮೃಗವೃಂದೈಶ್ಚ ವ್ಯಾಧಸಂಘೈರಪೀಡಿತಂ

॥ ೨೦ ॥

ಸತಾನುರಸಪಾನೀಯಾಂ ಸತಾರಾಗಗನಾಮಲಾಂ ।

ನ ತಾಂ ಸತ್ಯನ್ಯಯೌ ರಾಜಾ ಸಕಾಮಿಾಪ್ನಿತಕಾಮದಾ

॥ ೨೧ ॥

ದಂತೆ ಸುವಾಸನೆಯು ಸರ್ವದಾ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೃಹರ (ದಂಟಿ) ಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ರುಂಕಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇರಾವತೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮರಗಳು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಮಂದಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದವು.

ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಕಾಮನರಾಗಿ ತರುಣಿಗಳಾದ ಯುಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾವ್ಯಂವರೂ ಸಹ ರತಿಮುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗ ಮುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಹೆಂಗಸರೂ ಸಹ ಕಮಲದಳದಂತೆ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪರಮ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಹೂಗಳದ್ದಿವರೇ ಇಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಮಾತಿರಲಿ ವೈಷ್ಣವಜನರೂ ಸಹ ಮೃಗವೃಂದಮೊಡನೆ ಈ ನದಿಯನೀರನ್ನು ಹುಡುಗುವರು. ವ್ಯಾಧರೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವರು.

ತಾನರೇಹೂವುಗಳ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪಾನೀಯವಸ್ತುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದಲೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಣದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿರ್ಮಲ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಸತ್ಪುರುಷನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ಇರಾವತೀನದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷಸುರವರನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರವ (ಮದ್ರಾಜನು) ನು ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಯಸ್ಯಾಸ್ತೀರರಹೈಃ ಕಾಶೈಃಪುಲ್ಕೈಶ್ಚಂದ್ರಾಂಶುಸನ್ನಿಭೈಃ ।

ರಾಜದ್ಭಿರ್ವಿವೃತಾಕಾಶೈ ರಮ್ಯೈಸ್ತತ್ಪ್ರೀತೀರ ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ

॥ ೨೨ ॥

ಯಾ ಚ ಸದಾ ದಿವಿ ಸೇವ್ಯತಿ ದೇವೈ

ಯಾರ್ಚಾ ಸದಾ ಭುವಿ ಸೇವ್ಯತಿ ವಿಸ್ತೈಃ ।

ಯಾ ಚ ಸದಾ ಸಕಲಾಘಾನಿನಾಶಂ

ಭಕ್ತಜನಸ್ಯ ಕರೋತ್ಯಚಿರೇಣ

॥ ೨೩ ॥

ಯಾ ಚ ಗತಾ ಸರಿತಾಂ ಹಿ ಕದಂಬೈ-

ಯಾರ್ಚಾ ನುತಾ ಸತತಂ ಹಿ ಮಹೀನೈಃ ।

ಯಾ ಚ ಯುತಾ ರತತೋಯಕದಂಬೈ-

ಯಾರ್ಚಾ ಗತಾ ಸತತಂ ಹಿಮಹೀನೈಃ

॥ ೨೪ ॥

ಯುಕ್ತ್ವಾಪಿ ಕೇಸರಿಗಣೈಃ ಕರಿವೃಂದಯಾತಾ ।

ಸನ್ನಾ ಗಯುಕ್ತಸಲಿಲಾಃಪಿ ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತಾ

೨೨-೨೪: ಯಾವ ಇರಾವತೀ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರಕಿರಣ ರಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಹುಲ್ಲುಗಳು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೋಹರವಾದ ಅಮೃತಕಿರಣದಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಆ ಇರಾವತಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸದಾ ಸೇವಿತವಾಗಿರುವುದೋ ಮತ್ತು ಭೂದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆ ದೇವನರಿಯು ಸರ್ವದಾ ಸೇವನೆಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಆ ಹೈಮವತಿಯು ಭಕ್ತಜನರ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಮತ್ತು ನೇಕ ನದಿಗಳಿಂದ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅದಾವ ಇರಾವತಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಲಿರುವುದೋ, ಮತ್ತು ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಸಿಧ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಮತ್ತು ದಾವ ಇರಾವತಿಯು ಮಾನುಷಗಲು ಮಂಜುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದೋ, ಮತ್ತು ಯಾವ ಆ ಇರಾವತಿಯು ಸಿಂಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸರಿಮಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೋ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಗ (ಸರ್ಪ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಸುವರ್ಣದಂತೆ ರಾರಾಜಿಪುದೋ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಕರೋರ ಕಿರಣಗಳು ಸೋರಿಕೊಂಡೆಲ್ಲಾ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಮಹಾವ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರು

ಸೂರ್ಯಾಂಶುತಾಪಪರಿವೃದ್ಧಿವಿವೃದ್ಧಿಶೀಲಾ
ಶೀತಾಂಶುತುಲ್ಯಯಶಸಾ ದದೃಶೇ ನೃಪೇಣ

॥ ೨೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಇರಾವತೀ ವರ್ಣನೋ ನಾನೈಕೋನ
ಪಂಚಾಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವೃದೋ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಅದಾವನವಿಯು ಕೋಭಿಸು
ತ್ತಿರುವುದೋ ಆ ಇರಾವತಿಯನ್ನು ಮದ್ರರಾಜನು ನೋಡಿದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಇರಾವತಿವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಪೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ತ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಪಿಂಡೇ
॥ ಪಂಚಾಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಆಲೋಕಯನ್ನ ದೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ತತ್ಸಮೀರಹೃತಕ್ಲಮಃ |
ಸ ಗಚ್ಯನ್ನೇವ ದದೃಶೇ ಹಿಮವಂತಂ ಮಹಾಗಿರಿಂ ॥ ೧ ॥

ಖಮುಲ್ಲಿಖದ್ವಿಬೃಹದುಭಿವೃದ್ಧತಂ ಶೃಂಗೈಃ ಸುಪಾಂಡುರೈಃ |
ಪಕ್ಷಿಣಾನುಭಸಂಚಾರೈರ್ವಿನಾ ಸಿದ್ಧಗತಿಂ ಶುಭಾಂ ॥ ೨ ॥

ನದೀಪ್ರಸಾತಸಂಜಾತಮಹಾಶಬ್ದೈಃ ಸಮಂತತಃ |
ಅಸಂಶ್ರುತಾನ್ಯಶಬ್ದಂತಂ ಶೀತತೋಯಂ ಮನೋರಮಂ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೆ! ಕೇಳು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಸೌಖ್ಯಕರವಾದ ಇರಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ನದಿಯಮೇಲೆ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಸುಗಂಧಪೂರಿತ ವಾಯುಪಿಣಿಂದ ಸಕಲ ಶ್ರಮವನ್ನೂ ಸರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಮವನ್ಮಹಾಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡನು

೨-೪ ಹಿಮಾಲಯ ವರ್ಣನೆ.- ಶುಭ್ರವಾದ ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಿಮಗಿರಿಯು ಶುಭಕರವಾದ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗ ಸಂಚಾರಿಗಳಲ್ಲವಾದರೂ ಬಹು ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುವ, ನಾನಾವಿಧ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂಚಾರದಿಂದ ನೋಡಲು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗಿರಿಯ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುವ ಅನೇಕ ಝರಿ (ನದೀ ಪ್ರವಾಹ) ಗಳ ಮಾತಾಶಬ್ದವು ಶ್ರವಣಃ ಭೋಗರಿಯುತ್ತಾ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇತರ ಸದ್ಭೂತಗಳೊಂದಿಗೆ

ದೇವದಾರುವನೈರ್ನಿಲೈಃ ಕೃತಾಧೋವಸನಂ ಶುಭಂ ।

ನೋಘೋತ್ತರೀಯಂ ತಂ ಶೈಲಂ ದದೃಶೇ ಸ ನರಾಧಿಪಃ

॥ ೪ ॥

ಶ್ವೇನಮೇಘಕೃತೋಷ್ಣೀಷಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಮುಕುಟಂ ಕೃಚಿತ್ ।

ಹಿಮಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗಂ ಕೃಚಿದ್ಧಾತುನಿಚಿತ್ರಿತಂ

॥ ೫ ॥

ಚಂದನೇನಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗದತ್ವಸಂಚಾಂಗುಲಿಂ ಯಥಾ ।

ಶೀತಪ್ರದಂ ನಿರಾಘೇಪಿ ಶಿಲಾವಿಷಮಸಂಕಟಂ

॥ ೬ ॥

ಸಾಲಕ್ತಕೈರಪ್ಸರಸಾಂ ಮುದ್ರಿತಂ ಚರಣೈಃ ಕೃಚಿತ್ ।

ಕೃಚಿದಸ್ಪೃಷ್ಟಸೂರ್ಯಾಂಶುಂ ಕೃಚಿಚ್ಛ ತಮಸಾ ವೃತಂ

॥ ೭ ॥

ದರೀಮುಖೈಃ ಕೃಚಿದ್ವೀನ್ಯೈಃ ಪಿಬಂತಮನಿಲಂ ಬಹು ।

ಕೃಚಿದ್ವಿದ್ಯಾಧರಗಣೈಃ ಕ್ರೀಡದ್ವಿರುಪಶೋಭಿತಂ

॥ ೮ ॥

ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ ದೇವದಾರುವನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹಿಮವಂತನು ದೇವದಾರುವನನೆಂಬ ನೀಲಬಣ್ಣದ ಮಂಚಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚಿರುವಂತೆಯೂ, ಮೇಲೆ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೋಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮೇಘವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂದ್ವಿರುವಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

೫-೧೫ ಆ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತನನ್ನು ಮತ್ತೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ — ಆ ಮಹಾ ಗಿರಿಯು ಬಹಳ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಿಳಿಮೋಡಗಳೆಂಬ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೆಂಬ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆಯೂ ಸಕಲ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಮಂಜನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗೈರಿಕಾದಿ ಫಾತುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರನಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿರುವ ಐದು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಳಿಗಂಧವನ್ನು ತೆಗೆದು ತೆಗೆದು ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿಮಗಂಧಗಳಿಂದಲೂ, ಬಹಳ ಬಿಸಿಲು ಗಾಲದಲ್ಲೂ ಸಹ ಧಳಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಷಮವಾದ ಶಿಲಾಸಮುದಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಸರ್ವತಪ್ರಾಂತತ್ರ, ಕಾಲಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಲಕ್ಷರವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಪ್ಸರಸಯರ ಕಾಲಿನ ಗುರುತಿನಿಂದ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿದಂತೆಯೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಪ್ರವೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವ ಭಯಂಕರವಾದ ಗವಿಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಗವಿಗಳೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು

ಉವಗೀತಂ ತಥಾ ಮುಖ್ಯೈಃ ಕಿನ್ನರಾಣಾಂ ಗಣೈಃ ಕೃಚಿತ್ |

ಅಸಾಸಭೂಮೌ ಚ ಗರ್ಭಗರ್ಭಂಧರ್ವಾಪ್ನರಸಾಂ ಕೃಚಿತ್ || ೯ ||

ಗೀತಾದಿಭಿಃ ಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಗಂಧರ್ವೀಣಾಂ ಮನೋಹರಂ |

ನಿರುದ್ಧಪವನ್ನೈರ್ಧೇಶೈರ್ನಿಲಶಾಪ್ತಲಮಂಡಿತೈಃ || ೧೦ ||

ಕೃಚಿಚ್ಛ ಕುಸುಮೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಚಾತ್ಯಂತರುಚಿರೈಃ ಶುಭಂ |

ತವಸ್ತಿಶರಣಂ ಶೃಲಂ ಕಾಮಿನಾಮುಪಿ ದುರ್ಲಭಂ || ೧೧ ||

ಮೃಗಯೂಥಾನುಚರಿತಂ ದಂತಭಿನ್ನಮಹಾದ್ರುಮಂ |

ಯತ್ರ ಸಿಂಹನಿನಾದೇನ ತ್ರಸ್ತಾನಾಂ ಭೈರವಂ ರವಂ || ೧೨ ||

ಶ್ರುತ್ಯೋತ್ಪತ್ಯತಿ ವಿಸ್ತೃತಂ ಗಜಾಕುಸುಮಕುಲಂಕುಲಂ |

ತವಶ್ಚ ತಾಪಸೈರ್ಯಸ್ಯ ಕೂಲದೇಶೇಷ್ಟಲಂಕೃತಂ || ೧೩ ||

ಈಚಗ ಮದಾ ಸದ್ವು ಮಾದುತ್ಪರವ ವಾ ಯು ಸಿ ನಾ ದಹಿಂ ನ ಲೂ ಕೂಡಿ
ಪೂಜಿಗುತ್ತತ್ತು

ಆ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯೇ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕಿನ್ನ
ರ ಗುಂಪು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯೇ ಗುಂಪು ಕೂಡಿ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಮನೋ
ಹರವಾಗಿತ್ತು. ಗಂಧರ್ವರೂ ಅಸ್ವರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಜತೆ ಜತೆಯಾಗಿ ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಸ್ವರಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನೋಹರವಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ
ಲ್ಲೆಯೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುವುದಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು
ಗಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮನೋಹರವಾದ
ಕುಸುಮಸುರಾಶಿತವಾದ ಹೂಗಳು ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಹಿಮಗಿರಿಯು
ತಪ್ಪಿಗಳ ಆವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು ಕಾಮುಕರಿಗೆ ಇದು ತೀರಾ
ದುರ್ಲಭವಾದುದಾಗಿತ್ತು ಈ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೃಗಗಳ ಗುಂಪು ಸಂಚರಿಸುತ
ಲಿದ್ದವು ಮೊದ್ಡ ಮೊದ್ಡ ಆನೆಗಳು ಮೊದ್ಡ ಮೊದ್ಡ ಮರಗಳನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಂಹಗಳ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತೆಂದರೆ ಏನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ
ಎಕ್ಕು ಎಕ್ಕುಗ ಹದಂ ಓಡುತ್ತಲಿರುವ ಆನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ರತ್ನೈರ್ಯುತಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನೈಸ್ತ್ರಿಲೋಕೈಂ ಚಾವ್ಯಲಂಕೃತಂ ।

ಅಹೀನಶರಣಂ ನಿತ್ಯಮಹೀನಜನಸೇವಿತಂ

॥ ೧೪ ॥

ಅಹೀನಃ ಪಶ್ಯತಿ ಗಿರಿಮಹೀನಂ ರತ್ನಸಂಪದಂ ।

ಅಲ್ಪೇನ ತಪಸಾ ಯತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಪ್ಯೇತ ತಾಪಸೈಃ

॥ ೧೫ ॥

ಯಶ್ಚ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವಕಲ್ಮಷನಾರಣಃ ।

ಮಹಾಪ್ರಸಾತಸಂಸಾತಪ್ರಭೀತಬಲಬಂಧುಭಿಃ

॥ ೧೬ ॥

ನಾಯುನೀತಸದಾವೃಷ್ಟಿಃ ಕೃತದೇಶಂ ಕ್ವಚಿತ್ಕೃಚಿತ್

ಅಲಬ್ಧಜಲದೈಃ ಶೃಂಗೈಃ ಕ್ವಚಿಚ್ಛಾತಿಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೈಃ

॥ ೧೭ ॥

ನಿತ್ಯಾರ್ಕತಾಪವಿಷಮೈರಗಮ್ಯೈರ್ಮನಸಾ ಯುತಂ ।

ದೇವದಾರುಮಹಾವೃಕ್ಷಪುಂಜಶಾಖಾನಿರಂತರೈಃ

॥ ೧೮ ॥

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಾನಸಸಮೋವರವಂತಹ ಸರಸ್ಸುಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿ ತಸಸ್ಸಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವ ತಪಸ್ವಿವೃಂದವು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ರತ್ನರಾಗಳಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕವೂ ಅಲಂಕೃತವಾದಂತ ಕಾಣಬರುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ಆ ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಹೀನ ದೀನ ಜನರಾರೂ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದುಡ್ಡವರೇ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಅಮಂಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ರರಣಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮಹನೀಯರೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುವರು ಈ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀನಜನರ ಸುಳಿನೇ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾ ಮಹಾ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗಿರಿಯು ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಭರಿತನಾದ ಮಹಾತ್ಮನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅತಿ ಪವಿತ್ರವೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೂ ಆದ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ತಸಸ್ಸಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಂದಬಹುದು.

೧೬-೨೦. ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತವು 'ವರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲ ವಾಸವನ್ನೂ ವರಿಹಾರಮಾಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳದು, ಎಂದೂ ಗಾಳಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡದ ಆಳವಾದ ಕನುಗಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವೆನೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಭರಣಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರುತ್ತಿರುವ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಮೂಡಗೂಡಿದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಿರು

ಸಮಸ್ತಭವನುಕಾಪ್ತೈಃ ಪ್ರದೇಶೈರುಪಶೋಭಿತಂ .
ಹಿಮಂಕ್ಷುನ್ನಮಹಾರ್ಕಂ ಗಂ ಪ್ರಪಾತನಿತನಿರ್ಭುರಂ .
ಶಬ್ದಲಭ್ಯಾಂಬುನಿಷಮಂ ಹಿಮಸಂರುದ್ಧಕಂದರಂ

|| ೧೯ ||

ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ತಾಂ ಚಾರುನಿತಂಬಭೂಮಿಂ
ಮಹಾನುಭಾವಃ ಸ ಮಹೀಂದ್ರನಾಥಃ .
ಬಭ್ರಾಮ ತತ್ತ್ವಮಮುದಾ ಸಮೇತಃ
ಸ್ಥಾನಂ ತತಃ ಕಿಂಚಿದಧಾಸಸಾದ

|| ೨೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂಪಾದೇ ಹಿಮವದ್ವರ್ಣನೋ ನಾಮ ಪಂಚಾಶದುತ್ತರ
ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪ್ರದೇಶಗಂಧಲೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇ ಆಗದೆ ನೆಲವೇ ನನೆಯದೆ ಇರುವ ಎತ್ತರ
ವಾದ ವಿವಿರಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ
ವಿಷಮವಾದ ಮುಸ್ಸಿನಿಂದ ಊಹಿಸಲೂ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಅಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೂ,
ಬಿಸಿಲಿನ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಾಣದ ದೇವದಾರುವೃಕ್ಷಗಂಧ ಮರೆಯಾದ ಗಹನಾರಣ್ಯ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ಆಕಾರವನ್ನೂ ಧರಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೂ,
ಮುಂದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾ ಋರಗಳಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಳವುಳ್ಳ ಪಾತಾಳ
ಸದೃಶವಾದ ಕಮಲಗಳೊಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ರುರಿಗಳಿಂದಲೂ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ
ಮೊಂದಲ್ಪವಹುವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ವಿಷಮವಾದುದಾಗಿಯೂ ಹಿಮದಗಡ್ಡೆಗಳಿಂದ
ಮುಚ್ಚಿದೋದ ಕಂದರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ಮನೋಹರವಾದ ಹಿಮಾ
ಲಯ ಸರ್ವತವನ್ನು ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಮದ್ರರಾಜನು ಸೋಡಿದ ಮಾತ್ರ
ವಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಂದ
ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
ಸಂಪಾದರೂಪವಾದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ಪರ್ಣನಂಬ
ದೇವರಿನ ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ನಿಷ್ಕುಧನೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಏಕವಂಚಾಶದುತ್ತರ ಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ತಸ್ಯೈವ ಪರ್ವತೇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರದೇಶಂ ಸುಮನೋಹರಂ ।
ಅಗಮ್ಯಂ ನಾನುಪೈರನ್ಯೈರ್ದೇವಯೋಗಾದುವಾಗತಃ ॥ ೧ ॥

ಇರಾವತೀ ಸರಿಚ್ಛ್ರಷ್ಠಾ ಯಸ್ಮಾದ್ವೇಶಾ ದ್ವಿನಿರ್ಗತಾ ।
ಮೇಘಶ್ಯಾಮಂ ಚ ತಂ ದೇಶಂ ದ್ರುಮಮಂದೈರನೇಕಶಃ ॥ ೨ ॥

ಸಾಲೈಸ್ತಾಲ್ಪೈಸ್ತಮಾಲ್ಪೈಶ್ಚ ಕರ್ಣಿಕಾರ್ಯಃ ಸಶಾಲ್ಮಲ್ಪೈಃ ।
ಸ್ಯಗ್ರೋದೈಶ್ಚ ತಥಾಶ್ವತ್ಥೈಃ ಶಿರೀಷೈಃ ಶಿಂಶುಪಾದ್ರುಮೈಃ ॥ ೩ ॥

ಒಂದು ನೂರ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಇನ್ನಾವ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರ
ಸಂದಲೂ ಸ್ರವೇಶಿನಲನದಳವಾದ ಆ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಆ ಮನೋಹರನಾದ
ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮದ್ರರಾಜನು ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಸ್ರವೇಶಿನದನೇ ಹೂರತು ಮಗನು
ಪ್ರಯತ್ನವು ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಸಾಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ

೨ ಇರಾವತೀನದಿಯು ಹಿಮಾಲಯದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗು
ವುದೋ ಅಂತಹ ನಾನಾವಿಧವೈಕ್ಷಗಿಕದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ
ವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನು ಮಂಡಿಸಿದನು.

೩-೨೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಈ ಅಧ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸ
ರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಗಳು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು

ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ್ಯರಾಮಲಕ್ಶ್ಮೀರೀತಕವಿಭೀತಕೈಃ |

ರಮ್ಯೈಶ್ಚಂದನವೃಕ್ಷೈಶ್ಚ ಕಪಿಶ್ಚೈ ರಕ್ತಚಂದನೈಃ

|| ೪ ||

ವಟಿಮಾಹಿಷಕಾಷ್ಠೋಟ್ಟಿರಶ್ವಕರ್ಣೈಸ್ತಧ್ಯಾಜುಃ |

ಹಸ್ತಿಕರ್ಣೈಃ ಸವನಸೈಃ ಕೋವಿದಾರ್ಜೈಃ ಸುಪುಷ್ಪಿಣೈಃ

|| ೫ ||

ದೇವದಾರುಮಹಾವೃಕ್ಷೈಸ್ತಥಾ ಕಾಲೀಯಕದ್ರುಮೈಃ |

ನದ್ಯೈಶ್ಚಂದನೈರ್ಬಿಲ್ವೈಃ ಕುಟಿಜೈರ್ಹರಿಚಂದನೈಃ

|| ೬ ||

ಪ್ರಾಚೀನಾಗುರುಕೈಶ್ಚೈವ ಸ್ಥೂಣಿಶೈಃ ಸನುಶಂಡಿಕೈಃ |

ಏರ್ಜೂರೈರ್ನಾರಿಕೇಶೈಶ್ಚ ಪ್ರಿಯಾಲ್ಪಾಮ್ರಾತಕೇಂಗುದೈಃ

|| ೭ ||

ಕೇರುಮಾನೈರ್ವಟೈರ್ಭವ್ಯೈಃ ಕಾಶ್ಮೀರೈಃ ಫಲಿಭಿಸ್ತಥಾ |

ಚಾತೀಫಲೈಃ ಪುಗಫಲೈಃ ಕಟ್ಟಿಲ್ಪಿಲವಲೀಫಲೈಃ

|| ೮ ||

ತನನ್ನಮಾಸುತುರಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರುವರೇ ಹೊರತು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಯಾರೂ ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದಿರುವ ನಗರ ಗ್ರಾಮ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉರಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಕೆಲವು ಕೆಲವು ಸಾಧುಗಳು
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಶ್ರಮವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಥಗಳನ್ನೂ, ಹರ್ಷಗಳನ್ನೂ, ಭವನ
ಗಳನ್ನೂ ನಾಗರಿಕರು ನೋಡಿದಾರೆ ಉದಾಹರಣೆ--ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ, ಕಬೀರಾ
ಶ್ರಮ, ವಿನೋಕಾನಂದಾಶ್ರಮ, ಶ್ರದ್ಧಾನಂದಭವನ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಸ್ಥ
ಗಳೆಲ್ಲಾ ತಪಸ್ಸಿಗೂ, ಧ್ಯಾನಕ್ಕೂ, ಭಜನೆಗಳಿಗೂ, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗೂ ವೇದಾಂತ
ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಸಹ ಮೀಸಲಾಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಋಷಿಗಳು ನಗರವಾಸಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲದ
ಗೊಂಡಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ವರ್ವತದ ತಪಲಲ್ಲಿ, ಗಿರಿನದಿಗಳ ವನನದಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ,
ಎಲೆಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗಲೂ ಸಾವು
ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟಾದ ಹೊರಗಿನ ವನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು
ಅವ ರೂಪವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೋಜನಾಃ ವರ್ಯುಪಾಸತೆ |

ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಸಾವ್ಯಯಂ ||

ಯೋವೇ ಗರ್ಭಗತಸ್ಯಾಸಿ ವೃತ್ತಿಂ ಕಲ್ಪಿತವಾಃ ಪ್ರಭುಃ |

ರೇಷವೃತ್ತಿವಿಧಾನಾಯ ಸುಪ್ತಃ ಕಿಮಧವಾ ಮೃತಃ ||

ಮಂವಾರೈಃ ಕೋವಿದಾರೈಶ್ಚ ಕಿಂಶುಕೈಃ ಕುಸುಮಾಂಬುಭಿಃ |

ವಲಾಶೈಃ ಶಮಿಸೂಲಾಸ್ತೈರ್ವೇರಸೈರಾಮ್ಲವೇತಸೈಃ

|| ೯ ||

ರಕ್ತಾತಿರಂಗನಾರಿಗೈರಿಂಗುದೈಃ ಸಪಿಯಂಗುಭಿಃ |

ರಕ್ತಾಶೋಕೈಸ್ತಥಾಶೋಕೈರಾರುಕೈಃ ಸಚಿರಾರುಕೈಃ

|| ೧೦ ||

ಮುಚುಕುಂದೈಸ್ತಥಾ ಕುಂದೈರಾಟಿರೂಪವರೂಪಕೈಃ |

ಕಿಂಕಿರಾಶೈಃ ಕಿರಾಶೈಶ್ಚ ಕೇತಕೈಶ್ಚ ಸಕೇತಕೈಃ

|| ೧೧ ||

ಶೋಭಾಂಜನೈರಂಜನೈಶ್ಚ ಮುಕೂಲಕನಿಕೋಚಕೈಃ |

ಸುಪೂರ್ಣಚಾರುವಸನೈದ್ರೂಮೈಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೈಸ್ತಥಾಸನೈಃ

|| ೧೨ ||

ಮನ್ಮಥಸ್ಯ ಶರಾಕಾರ್ಯಸ್ಪಹಕಾರ್ಯಮೂಹರೈಃ |

ಪೀತಯೂಧಿಕಯಾ ರಾಜಂಚ್ಛೇತಯೂಧಿಕಯಾತಥಾ

|| ೧೩ ||

ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ - - ಸರ್ವಲೋಕಪರಿವಾಲಕನಾದ ಭಗವಂತನ ಸಕಲ ಜನರನ್ನೂ ಕುರಿತು ಎಲೈ ಮನುಷ್ಯರಿರಾ ! ಯಾರು ಇನ್ನಾವ ಚಿತ್ತಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ (ದೇವರಲ್ಲಿ) ಸಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೇ ಸಂವಿಹೊಂಡ, ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವರೋ, ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಭಾರಹಾಕಿರುವ ಅಂಧವರ ಸಕಲ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೂ ಸಕಲ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇಷು ಹಾಸಗಳೂ ಇದನ್ನೇ ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಲಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ - -ಅವನ ವರನಾತ್ಮನು, ನಾನು. ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ನನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತಂದನೋ ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನು, ನಾನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವಾಗ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ? ಅಥವಾ ಸತ್ತವರಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಅನ್ನನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವ ಭಗವಂತನು, ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಅಗಣಿತ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಳಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಅವರವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಶೇಷದಿಂದ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿಯೇನಿದೆ ?

ಜಾತ್ಯಾ ಚಂಪಕಜಾತ್ಯಾ ಚ ತುಂಬುರೈಶ್ಚಾಪ್ಯಮಂಬುರೈಃ |

ಮಾನ್ಯೈಶ್ಚಾಪ್ಯೈಸ್ಸಲಕುಚೈಸ್ತಿನಿಲಂಬಲಕುಶಂಬುರೈಃ |

|| ೧೪ ||

ತಥಾ ಸುಪುಷ್ಪಾವರಣೈವರಣೈಃ ಕಾಮಿವಲ್ಲಭೈಃ |

ಪುಷ್ಪಾಕುಲೈಶ್ಚ ವಕುಲೈಃ ಸಾರಿಫದ್ರಕಭದ್ರಕೈಃ |

|| ೧೫ ||

ಧಾರಾಕದಂಬೈಃ ಕುಟಿಜೈಃ ಕದಂಬೈರ್ಗಿರಿಕೂಟೈಃ |

ಅಕ್ರಾಂತಸರ್ವಕಕುಭೈಃ ಕಕುಭೈಃ ಕಮನೀಯಕೈಃ |

|| ೧೬ ||

ಕರ್ಕಂಡುಬದರ್ಪನಿಃಪ್ರೈಃ ದೀವೈರಿವ ಮಹೋಜ್ವಲೈಃ |

ರಕ್ತೈಃ ಮಾಲೀವತೈಃ ಶ್ವೇತೈರ್ಬಾರ್ಹಿಷೈಶ್ಚಣ್ಯಕದ್ರುಮೈಃ |

|| ೧೭ ||

ಸ್ರುತಾನ್ಯೈಃ ಪಿವ್ವಲೀಸಾಂ ಚ ನಾಗವಲ್ಯಾಶ್ಚ ಭಾಗಶಃ |

ಮುರೀಚಸ್ಯ ತಸಾ ಗುಲ್ಮೈರ್ನವಮಲ್ಲಿಕಯಾ ತಥಾ |

|| ೧೮ ||

ಈ ಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿವ್ವಣಿಯನ್ನು ನಾವು ಬರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮನರೂಪನಾಗ ನಾನಾವಿಧ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಗೆಡ್ಡೆಗಿಣ್ಣು
ಗಳೂ ಬೆಡ್ಡುಗಳೂನೆಯೋಗೀ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳೂ, ನಾನಾವಿಧ (ಶಾಕ) ತರಕಾರಿಗಳೂ
ಸಹ ಭಗವಂತನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಕಾಡನ್ನು ಉಳುವವರಿಲ್ಲ, ಬಿತ್ತುವವರಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆಯುವವರಿಲ್ಲ, ಕೊಯ್ಯುವ
ವರಿಲ್ಲ, ರೇಖೆಮಾಡುವವರಿಲ್ಲ ಭಗವಂತನು ಅನಂತಾನಂತವಾದ ಆಹಾರವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮೊದಲು ಕಲ್ಪಿಸಿಯೇ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ
ರುವನಂದು ಸರ್ವರೂ ತಿಳಿದು, ತಾವು ದುಡ್ಡವರಂಬ ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಬಿಡಬೇಕು ತೇನ ವಿನಾ ತೃಣಮಪಿ ನ ಚಲತಿ—ಭಗವಂತನ ಅಕ್ಷಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು
ದುಲ್ಲಾಕಡ್ಡಿಯೂ ಅಲ್ಲುಡುವುದಿಲ್ಲ ಈ ತತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲರೂ ಮನನಮಾಡಲಿ

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಮರಗಳನ್ನೂ, ಗಿಡಗಳನ್ನೂ,
ಪಣ್ಣು ಹೂಗಳ ತರಕಾರಿಗಳ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ, ಸ್ತಂಭವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ ವ್ಯಾಸರು
ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು ಕಗ್ಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ದವರಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆಸಿದವರಿಲ್ಲ, ಭಗವನ್ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅರಿತವರಿಲ್ಲ
ಆದರೆ ಈಗ ವ್ರತವಾಗಿರುವ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅನುರದಲ್ಲೂ ಇತರ ಕೋಶಗಳಲ್ಲೂ

ಮೃದ್ವೀಕಾನುಂಡಲೈರ್ಮುಖೈಃ ರತಿಮುಕ್ತಕಮಂದಲೈಃ |

ತ್ರಪುಸ್ತೈರ್ವಾರುಕಾನಾಂ ಚ ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಫಲೈಃ ಶುಭೈಃ || ೧೯ ||

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾನಾಂ ಪ್ರತಾನ್ಯಶ್ಚ ಅಲಾಬೂನಾಂ ತಥಾ ಕ್ವಚಿತ್ |

ಚಿರ್ಭಟಿಸ್ಯ ಪ್ರತಾನ್ಯಶ್ಚ ಪಟೋಲೈಃ ಕಾರವೇಲ್ಲಕೈಃ || ೨೦ ||

ಕರ್ಕೋಟಿಕೈಃ ಪ್ರತಾನ್ಯಶ್ಚ ವಾತಾಕ್ಯೈರ್ಬೃಹತೀಫಲೈಃ |

ಕಲ್ಪಾರ್ಶ್ವಮೂಲಕೈರ್ಮುಖೈಃ ಶಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ನಿವಿಧೈಸ್ತಥಾ || ೨೧ ||

ಸುವರ್ಚಲಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಪಾಭಿಸ್ತಥೈವ ಚ |

ಕಾಕೋಲೀಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲೀಛತ್ರಯಾ ಚಾತಿಚ್ಛತ್ರಯಾ || ೨೨ ||

ಕಾಕಮಾಚೀಮಹಾಬುದ್ಧಿಶಶಕರ್ದಲಕಂದಲೈಃ |

ತಥಾ ಕ್ಷೀರಿಕಶಾಕೇನ ಕಾಲಶಾಕೇನ ಚಾವ್ಯಥ || ೨೩ ||

ಹೇಳದೆ ಇರುವ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿದೆ ಅವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೇಳಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಸಾವ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಅದಕಾರಣ ವನವೃಕ್ಷಗಳ-ವನಮೃಗಗಳ-ವನಶಾಕಗಳ-ವನಕಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿತ್ತು ಎರಡು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವೆವು ಕೆಲಕೆಲವು ಪದಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೇ ಮೊದಲು ಬರೆಯುವೆವು

ಪರುಷ-ಈಚಲಗಿಡ, ಕಿರಾತ-ನೆಲಬೇವು, ಕೇತಕ-ಗೇದಿಗೇಗಿಡ (ತಾಳೇಗಿಡ) ಆಟರೂಷ-ಅಡ್ಡಸರದ ಮರ, ಕಕುಭ-ರಕ್ತಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷ, ಮುಷಭ-ಕರೀಮತ್ತಿ ಬಿಳಿ ಮತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳ ಭೇದ, ಚಿರಬಿಲ್ವ-ಹೊಂಗೆಮರ, ಕಾರವೇಲ್ಲ-ಹಾಗಲಗಿಡ ಕರ್ಕೋಟಕ-ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ, ಕರ್ಕೋಟಕೀ-ಲೋಳಸರ, ಹಿರೀಹೀರ-ಯೆಲಹಾಗಲಕ್ಕೂ ಹೆಸರು ಕಾಕೋಲೀ-ಚೇಳುಕೊಂಡಿನೊಪ್ಪು, ಭತ್ತಾತಿಚ್ಛತ್ರ-ಭತ್ತಾಕಾರದ ಹುಲ್ಲು ಗಿಡ ಅಥವಾ ಹೆತ್ತುಂಬೆ. ಕಾಕಮಾಚಿ-ಕಾಚೇಗಿಡ, ಕಾಲೇಯಕ-ಮರದ ಅರಸಿನ, ಕಾಲಶಾಕ-ಕರೀಬೇವು

ಅನುರದಲ್ಲಿರುವ ವನಾಪಧಿವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಬಂದಿರುವುವಾದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಶಬ್ದಾಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ತ್ರಿಕಾಂಡ ಕೋಶ, ನಾನುಲಿಂಗಾನುಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ

ಏಂಬಿಧಾನ್ಯೈಸ್ತಥಾಧಾನ್ಯೈಃ ಸರ್ವೈರ್ನಿರವಶೇಷತಃ ।

ಓಷಧೀಭಿರ್ನಿಚಿತ್ರಾಭಿರ್ದೀಪ್ಯಮಾನಾಭಿರೇವ ಚ

॥ ೨೪ ॥

ಕಂದೈರ್ನಿರದಾರ್ಯಾಚ ತಥಾ ತರೂಃಪೈಃ ಸ್ವಾದುಸಂಯುತೈಃ ।

ಸುನಿಷ್ಕಣ್ಣಶಟೀಶೇಷಾರಾಜಕ್ಷಯಕವಾಸ್ತುಕೈಃ

॥ ೨೫ ॥

ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ವದಗ-ನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಗಳು ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಒರುವೆವು ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಒಂದು ದೃಷ್ಟದಾಯಿತೆಂದು ಯಾರೂ ಬಾವ ಕೂಡದು ಲೋಕೋಪಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಕ್ಷಣ ವಿಸಯಗಳ ಬಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ರವರು ಧಾರಾಳವಾದ ಅನ್ವಕ ವಯವಾಂಶವು ದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಾದ ನಾನು ಗವದ್ವತ್ತನಾದ ಲೇಖನ ಕಕ್ಷಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ರಾಜಾಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪ ಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆವು ಇನ್ನು ೨ನೇ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ೨೫ನೇ ಶ್ಲೋಕ ಪೂರ್ವಿಯ ನಾರಾಂರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸುವೆವು

ಆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳದಿದ್ದ ಮರಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಸ್ಥಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವೆವು ಸಾಲ, ತಮಾಲ, ತಾಂ, ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಬೂರಗ, ಆಲ, ಅತ್ತಿ, ಅರಳಿ, ಶಿರೀಷ, ಶಿಂರುಸ, ಕೈಷ್ಕಾತಕ, ನೆಲ್ಲಿ, ಬೇಲ, ಗಂಧದವರ, ಅಗರುಗಂಧ, ಹಲಸು, ಬೇವು, ದೇವದಾರು, ಅರಿಶಿನ, ನೆಲದಾವರೆ, ವಿಲ್ವ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ, ಫೂಸದ ಮರ ಖರ್ಜೂರ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ತೆಂಗು, ಈಚಲ, ಅಡಿಕೆ, ಇನ್ನೂ ನಾನಾವಿಧ ಫಲವೃಕ್ಷ ಗಳೂ, ಜಾಜಿ, ಪಾರಿಜಾತ, ಮಲ್ಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಸೀಮಾವು, ಹುಳಿಮಾವು, ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣಿನ ವರಗಳೂ ನಿಧವಿಧ ಒಣ್ಣಿದ ಸೇವಂತಿಗೆ ಗಿಡಗಳೂ, ವಡವಲ, ಹಾಗಲ, ಕುಂಬಳ, ಹೀರಳ, ಸೂರೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಕತರುಗಳೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಾಸುಕಿಗಿಡಗಳೂ ಸಹ ಸ್ತುತ್ಯ ಶಾಕ ಸಸ್ಯ ನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು

೨೪-೪೧ ಆ ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ನೆರಳೆ, ಸಾಮ ಮುಂತಾದ ಫಲವೃಕ್ಷ, ತಾವೇತಾನಾಗಿ ವಿಳೆದು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಷಧಿವೃಕ್ಷಗಳ ಅನೇಕವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು ಚಿನ್ನ ಮಾಡುವ ಹಸುರಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಾವನಿಧ ಹಸುರು ಮೂಲಿಕೆಗಳೂ ಗೈರಿಕಂದಿ ಧಾತುಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ದುರಕೊಂಡಿದ್ದವು ಒಂದು ಸು

ಆಯುಷ್ಯಾಭಿಯುಶಸ್ಯಾಭಿವರ್ಣ್ಯಾಭಿಶ್ಚ ನರಾಧಿವ |

ಜರಾನ್ಮತ್ಯುಭಯಘ್ನಾಭಿಃ ಕ್ಷುಧ್ಭಯಘ್ನಾಭಿರೇವ ಚ

|| ೨೬ ||

ಸೌಭಾಗ್ಯಜನನೀಭಿಶ್ಚ ವೃಷ್ಯಾಭಿಶ್ಚಾಪ್ಯನೇಕಶಃ |

ವೇತ್ರವೇಣುಲತಾಭಿಶ್ಚ ತಥಾ ಕೀಚಕವೇಣುಭಿಃ

|| ೨೭ ||

ಕಾಶ್ಯಃ ಶರಾಂಕಸಂಕಾಶ್ಯಃ ಶರಗುಲ್ಮೈಸ್ತಥಾ ಕ್ಷಚಿತ್ |

ಕುಶಗುಲ್ಮೈಸ್ತಥಾ ರನ್ಮೈರ್ಗುಲ್ಮೈಶ್ಚಕ್ಷುಮನೋಹರೈಃ

|| ೨೮ ||

ಕಾರ್ಪಾಸಯಾ ತುವರ್ಯಾ ಚ ದುಕೂಲೇನ ಶುಭೇನ ಚ |

ತಥಾ ಚ ಕದಲೀಬಂಧ್ಯಮನೋಹಾರಿಭಿರುತ್ತಮೈಃ

|| ೨೯ ||

ತಥಾ ಮರಕತಪ್ರಖ್ಯೈಃ ಪ್ರದೇಶ್ಯಃ ಶಾದ್ವಲಾನ್ವಿತೈಃ |

ಇರಾಪುಷ್ಪಸಮಾಯುಕ್ತೈಃ ಕುಂಕುಮಸ್ಯ ಚ ಭಾಗಶಃ

|| ೩೦ ||

ಯಾದ ಗಣಸುಗೃಹ್ಯಗೃಹ್ಯಾ ಅಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು, ಹೆದರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವತ್ತ ಮೊಟ್ಟೆ ಸವನನ್ನು ಹಾಲು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಆಯುರಾರೋಗೈಶ್ಯಶ್ರದ್ಧಗಳನ್ನಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮೂರಕುತ್ತಿದ್ದವು

ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳೂ ಗಾಳಿತುಂಬಿ ನೆಯ್ಯನ ಸದ್ವಿಮಾಡುವ ಹೆಜ್ಜೆ ದಿರುಮೆಳೆಗಳೂ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲುಗಳೂ, ವಿವಿಧ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಾದೇಗಳೂ, ದರ್ಭೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಪೊದೆಗಳೂ, ಕಬ್ಬಿನ ಪೊದೆಗಳೂ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಹತ್ತಿಗಿಡ, ತೊಗರಿಗಿಡ, ನಾರಿನಗಿಡ, ಬಾಳಗಿಡ, ಕಡಕತ್ತಿ ಗಿಡ, ಮರಕತಮಣಿ ಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಹುಲ್ಲು ಗಾವಲುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ ಗಿಡ, ವಿಷಾಮಾಂಸೀ, ಗಂಗೆಗೆ ನಲದಾವರ ನಿಂಬೆ, ಹೇರಿಕ, ಚಕೋತ, ಉಗ್ರಗ್ರಂಥ, ತ್ರಿಯಾಳು, ಸಾನುನರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುವಾಸನಾ ಯುಕ್ತವಾದ ತಾವರಗಿಡಗಳು, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮೂಳೆಯುವ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಗಿಣಿ ಹಸುರಿಸಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸಂಚ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಒಂದು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನಾನಾ ವರ್ಣವಾದ ಹೂಗಿಡ

ತಗರಾತಿವಿಷಾಮಾಂಸೀಗ್ರಂಥಿಪರ್ಣೇಸುರಾಗದೈಃ |

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪೈರ್ಚ್ಯ ತಥಾ ಭೂಮಿಪುಷ್ಪೈಸ್ತಥಾಃವರೈಃ |

|| ೩೧ ||

ಜಂಬೀರಿಕಾಭೂಷ್ಟೈಶ್ಚ ಸರಸೈಃ ಸುಮುಕ್ತೈಸ್ತಥಾ |

ಶೃಂಗವೇರಾಜನೋದಾಭಿಃ ಕುರೀರಕೈರಯಾಲುಕೈಃ |

|| ೩೨ ||

ಜಲಜೈರ್ಚ್ಯ ತಥಾ ವದ್ವೈರ್ನಾಸಾವರ್ಣೈಃ ಸುಗಂಧಿಭಿಃ |

ಉದಯಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೈಃ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭೈಸ್ತಥಾ |

|| ೩೩ ||

ತಪನೀಯಸಸರ್ಪೈರ್ಚ್ಯ ಅತಸೀಪುಷ್ಪಸನ್ನಿಭೈಃ |

ರುಕವತ್ರನಿಭೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಃ ಸ್ಥಲವದ್ವೈಶ್ಚ ಭಾಗಶಃ |

|| ೩೪ ||

ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಬದುವರ್ಣೈಸ್ತಥೈವ ಚ |

ದುಷ್ಪದ್ಯಷ್ಟಾಹಿತಮುದೈಃ ಕುಸುಮೈಶ್ಚಂದ್ರಸನ್ನಿಭೈಃ |

|| ೩೫ ||

ಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಏರಾಳಸುತ್ತಲಿದ್ದುವು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೋಕನದಾಕಾರ
ಮಿಮೊಡಗೂಡಿದ ಕಮಲಕಪ್ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಮೃಣಾಲಾದಿ ಪುಷ್ಪತರುಗಳಿಂದಲೂ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ, ನಲವೂಳೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಗಾನಾವಿಧ
ಗದಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಅರಣ್ಯವು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತತ್ತು. ಮುಷಿಯೋಗ್ಯವಾದ ನೀನು
ಲಾವ್ಯಾರ ಭಾಸ್ಕರ-ಂದಾವೃತನಾಗಿದ್ದಾನನವಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಆನಂದನೇ
ತುಂಬಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತತ್ತು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಗ-ಲ್ಲ. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ
ಮದಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತರಕಾರಿಗಿಡಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪಣ್ಣಿನ
ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹೂವಿನ ಗದಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ
ಗೆವ್ವೆಗಣಸುಗಳೆಲ್ಲ ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸದಾರ್ಥಗಮಂಟೋ ವೇವ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಮರಗಮಂಟೋ ಅವಿಲ್ಲವೂ ಈ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ
ತುಂಬಿವೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ವೃಕ್ಷ ವಿವೇಕಗಳು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ
ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ಆರು ಹತ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ಥಿತನಾಗುವ ಸ್ಥಿತನಾಗುವ ಗಿಡ
ಮರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೃಷ್ಟ ಫಲೋಪೇತರಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರು
ತ್ತವು ತಪಸ್ವಿಗೋಷ್ಠರ ಬಂದ ಯಾವ ವಿದ್ಯರಾಜನಂಟೋ ಅವನು ಈ ನನ

ತದಾ ವಹ್ನಿಶಿಖಾಕಾಶೈ ರಾಜನ್ಯಕ್ತೋಪಲೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ನೀಲೋತ್ಪಲೈಃ ಸಕಲ್ವಾ ರೈದುರ್ಜಾತಕಕಶೇರುಕೈಃ ॥ ೩೬ ॥

ಶೃಂಗಾಟಕೈರ್ನುರ್ಜಾಲ್ಪಶ್ಚ ಕವಾಟೈ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ಪಲೈಃ ।
ಜಲಜೈಃ ಸ್ಥಲಜೈರ್ಮೂಲೈಃ ಫಲೈಃ ಪುಷ್ಪೈರರಣ್ಯತಃ ॥ ೩೭ ॥

ನಿವಿಧೈಶ್ಚೈವ ನೀವಾರೈರ್ಮುನಿಭೋಜೈರ್ನರಾಧಿನಃ ।
ನ ತದ್ಭಾನ್ತಂ ನ ತತ್ಸಸ್ಯಂ ನ ತಚ್ಛಾಕಂ ನ ತತ್ಪಲಂ ॥ ೩೮ ॥

ನ ತನ್ಮೂಲಂ ನ ತತ್ಕಂದಂ ನ ತತ್ಪವ್ವಂ ನರಾಧಿಪಃ ।
ನಾಗಲೋಕೋಗ್ರವಂ ಯಬ್ಧ ನಾಗಲೋಕೋದ್ಭವಂ ಚ ಯತ್ ॥ ೩೯ ॥

ಅಸೂಪಬಂಧನೋತ್ಥಂ ಚ ತನ್ನ ಯನ್ನಾಸ್ತಿ ಯಾದವಃ ।
ಸವಾ ಪುಷ್ಪಫಲಂ ಸರ್ವಮಜಸ್ರಸ್ಯ ತುಯೋಗತಃ ॥ ೪೦ ॥

ಮದ್ರೇಶ್ವರಃ ಸ ದದೃಶೇ ತಪಸೋರ್ಧಾರಯ ಯೋ ಗತಃ ।
ದದೃಶೇ ಚ ತಥಾ ತತ್ರ ನಾನಾರೂಪಾನ್ಸತ್ತ್ವಿಣಃ ॥ ೪೧ ॥

ಸುಯೂರ್ವಾ ಶತವತ್ಪ್ರಾಂಶ್ಚ ಕಲಿವಾಚಕಕೋಕಲಾನ್ ।
ತಥಾ ಕಾದಂಬಕಾನ್ದಂಸಾನ್ಯುಕ್ಯುಟಾನ್ ಜಲಕುಕ್ಯುಟಾನ್ ॥ ೪೨ ॥

ಕೃಕರಾಸ್ಪರ್ಕರ್ಶಾನ್ ಶ್ಯಾಮಾಂಸ್ತ್ರಿಪಿರಾನ್ಸಕಪಿಂಜಲಾನ್ ।
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಪ್ಲವಾನ್ಮದ್ಗೂನ್ಮಲವಿಕಾಂಚ್ಛುಕಾನ್ಪಕಾನ್ ॥ ೪೩ ॥

ಸೈಮಿರಿಯನ್ನಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ತಿಚ್ಚಲಿಗೂಂಪನಲ್ಲಿದ ಈ ಕುಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನಾವಿಧ
ಪುಕ್ಕಿಗಂ ಗೂಂಪನನ್ನ ಸಕ ನೋಡಿದನು ಈ ಪಕ್ಕಿಗಂ ಪಸರನ್ನ ಇಲ್ಲಿ
ಎವರಿಸುವವು

೪೨-೪೩ ನೂಲು, ಕೋಗಿಲೆ, ಕದಂಬ, ಪಂಪ, ಕೋಕ, ನೀರುಕೋಕ,
ಲಾವನಪಕ್ಷಿ, ಕಪಿಂಜಲ, ಕಲವಿಕ, ರೂಕ, ಹೆಣ್ಣು, ಚಿಟ್ಟೆ (ಗುಟ್ಟಿಟ್ಟಿ) ಚಕ್ರನಾಕ,
ತುಳುಕ, ಟಿಟ್ಟಿ, ಸಬ, ಪುತ್ರಪ್ರಿಯ, ಲೋಹರೃಷ್ಯ, ಗೋನಂದ, ಗಿರಿವರ್ತಕ, ಮಾರಿ
ಮಾಕ, ಜುರಕ, ಪೀನಪೀನಕ. ಲಾತವರ್ತಕ, ವರ್ತೀರ, ಪ್ರಭವಕ, ತಾಮ್ರಚೂಪ,

ಚಟಿಕಾಂಶ್ಚಕ್ರನಾಕಾಂಶ್ಚ ಅಟಿಕಾಂಷ್ಟಿಟ್ಟಿಭಾನ್ವತಾನ್ ।
ಪುತ್ರಪ್ರಿಯಾಂಲೋಹಪೃಷ್ಠಾನ್ನೋನಂದಗಿರಿವರ್ತಕಾನ್ ॥ ೪೪ ॥

ಸಾರಾವತಾನ್ಯಾನುಲಾಂಶ್ಚ ಶಾರ್ಕಾ ಜೀವಕಜೀವಕಾನ್ ।
ಬಾಸವರ್ತಕವರ್ತೀರಾಸ್ತಕ್ತಧರ್ಮಪ್ರಭದ್ರಕಾನ್ ॥ ೪೫ ॥

ತಾಮ್ರಚೂಡಾನ್ಸರ್ಣಚೂಡಾನ್ಕೀಯಷ್ಟೀನ್ವಂಜರೀಟಿಕಾನ್ ।
ಯುಷಿಪುತ್ರಾನ್ಸಹಾರೀತಾನ್ಯುಕ್ತಟಾನ್ಕುಕ್ತಕುಕ್ತಟಾನ್ ॥ ೪೬ ॥

ಲಟ್ಟಾಂಲಟೀಷೂನ್ಮೋಕ್ಷೇಡಾಂಸ್ತದಾ ಕುಂಕುಮಚೂಡಕಾನ್ ।
ಭೃಂಗರಾಜಾಂಚ್ಛಾರಪಾದಾನ್ಘ್ರಿಲಿಂಗಾನ್ವಿಂಡಿಮಾಲವಾನ್ ॥ ೪೭ ॥

ಮಂಜೂಲೀಯಕದಾತ್ಯೂರಗೋರಪುತ್ರಾಂಸ್ಸವಂಜುಲಾನ್ ।
ಭಾರದ್ವಾಜಾಂಕ್ತಧಾ ಚಾಪಾಂತ್ಸುನರ್ವಾಸ್ತಜನೀಯಕಾನ್ ॥ ೪೮ ॥

ಉತಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಹಿ ಬದೂನ್ವತ್ಸಸಂಘಾನ್ಮನೋಹರಾನ್ ।
ಶ್ವವದಾನ್ವಿವಿಧಾಕಾರಾನ್ಮೃಗಾಂಶ್ಚೈವ ಮಹಾಮೃಗಾನ್ ॥ ೪೯ ॥

ವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ಮೇಷರೀಣಃ ಸಿಂಹಾನ್ವೀಚಿನಃ ಶರಭಾನ್ಮೃಗಾನ್ ।
ಋಕ್ಷಾಂಸ್ತರಕ್ಷೂನ್ಸಂಧೂಕಾನ್ಮೂಲಾಂಗೂಲಾನ್ಸನಾನಾನ್ ॥ ೫೦ ॥

ಶಶಾಂಲೋಕಾಂಚ್ಛರಪಲಾನ್ಮಾರ್ಜಾರಾನ್ಮಯವಃ ಶುನಃ ।
ಮೂಷಿಕಾನ್ಮಾಕುಲಾನ್ಮಾಕಾನ್ಸಿಂಹಾನ್ಮೋಘಸುರೋಮಕಾನ್ ॥ ೫೧ ॥

(ಕೋಳಿ) ವರ್ಣಚೂಡ, ಟಿಟ್ಟಭ, ಬಂಜರೀಟ, ಯುಷಿಪುತ್ರ, ಲಟ್ಟ, ಲಟೀಷು, ಭೃಂಗರಾಜ, ಶಾರವಾದ, ಭೂಲಿಂಗ, ವಿಂಡಮಾಲವ, ಮಂಜುಲೀಯಕ, ದಾತ್ಯೂಸ, ಗೋಸಪುತ್ರ, ವಂಜುಲ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಚಾಪ, ಸುನರ್ವ ರಜನೀಯಕ, ಇವೇ ರೀತಿ ನಾನಾರೀತಿಯಾದ ನಾನಾರೂಪವಾದ ನಾನಾಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ವಿವಿಧವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಆ ರಾಜನು ನೋಡಿದನು. ರಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ವಿಧ ಮೃಗಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ಮೃಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.

೫೦-೫೭ ಹುಲಿ, ಆನೆ, ಸಿಂಹ, ಕಿರಬ, ಕತ್ತಕಿರಬ, ರೋಸ, ಕರಡಿ, ಅನೇಕ ಕೋತಿ, ಮೊಲ, ಬೆಕ್ಕ, ನರಿ, ನಾಯಿ ಇಲಿ ಮುಗಿಲಿ ಓಫ್ರಸ್ಕಗ,

ತಥಾ ಮತ್ತಾಂಶ್ಚ ಮಾತಂಗಾನ್ಮಹಿಷಾನ್ಮವಯಾನ್ಸ್ಯಷಾನ್ |

ಚರಮಾನ್ಸ್ಯಮರಾಂಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಗೋರಾನ್ಮಪಾನಸಿ

|| ೫೨ ||

ಉರಭ್ರಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ಮೇಷಾನ್ಸಾರಂಗಾನಥ ಕರ್ಕಶಾನ್ |

ರುರೂನ್ಮವ್ಯಷ್ಟದಾನ್ಮಷ್ಟಾನ್ಮರ್ಕಟಾನ್ಮರ್ಕಟಾನ್ಮಗಾನ್ |

ನೀಲಾಂಶ್ಚೈವ ಮಹಾನೀಲಾನ್ಮರಾಲಮೃಗಮಾರ್ದಕಾನ್

|| ೫೩ ||

ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರಾನ್ಮಾಮಶರಬಾನ್ಮೋಡಕಾಕಪಶಂಬರಾನ್

|| ೫೪ ||

ಕರಾಲಾನ್ಮ ತಮಾಲಾಂಶ್ಚ ಕಾಲಪುಚ್ಛಾಂಸ್ತಥ್ಯಾರುಣಾನ್ |

ಉಷ್ಣಾನ್ಮ ಜಾನ್ಮರಾಹಾಂಶ್ಚ ತುರಗಾನ್ಮರಗರ್ದಭಾನ್

|| ೫೫ ||

ಏರ್ತಾ ಪಶ್ಯನ್ಮ ಮದ್ರೇರೋ ವಿರುದ್ಧಾಂಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ |

ಅವಿರುದ್ಧಾನ್ಮನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ವರಾಂ ಯಯೌ

|| ೫೬ ||

ತದಾಶ್ರಮವದೇ ಮುಖ್ಯೋ ಬಭೂವಾತ್ರಿಃ ಪುರಾ ನೃವ |

ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸದಾ ಯುಕ್ತಂ ಸ್ಥಾವರೈರ್ಜಂಗಮೈಸ್ತಥಾ

|| ೫೭ ||

ಹಿಂಸಂತಿ ನ ತಥಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಹಿಂಸಕಾಸ್ತು ಪರಸ್ಪರಂ |

ಕ್ರವ್ಯಾಢಾಃ ಪ್ರಾಣೇನಸ್ತತ್ರ ಸರ್ವೇ ಕ್ಷೀರಫಲಾಶನಾಃ

|| ೫೮ ||

ನಿರ್ಮಿತಾಸ್ತತ್ರ ರತ್ನಾರ್ಥಮತ್ರಿಣಾ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ |

ಶಿಲಾನಾಂ ನಿಮ್ಮದೇಶೇಷು ತತ್ರ ಗಾನಃ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಯವ

|| ೫೯ ||

ಮದ್ದಾನೆ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಕಾಡುಕೋಣ, ನೀಲ ಮಹಾನೀಲ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಗಂಡಭೇರುಂಡ
ಚೇಳು, ಒಂಟೆ, ಆನೆ, ಹಂದಿ, ಕತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೈರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು ಅಲ್ಲಿನ ಆ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿಯುಷಿಗಳ
ಆಶ್ರಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು ಆ ತಪೋವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ
ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಆ
ಮಧ್ಯರಾಜನು ಪರಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದನು

೫೯-೬೬ ಆ ಹಿಮಾಲಯದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಸ್ರಮೃಗಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ
ವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೊಂದು ಹಿಂಸೆಮಾಡುತ್ತಲಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಆ ಭಯಂಕರ

ವಯಃ ಕ್ಷರಂತಿ ತದ್ವಿನ್ಯಮನ್ಯತಸ್ವಾದುಸನ್ನಿಭಂ ।

ಕ್ಷಚಿದ್ರಾಜಮಹಿಷ್ಯಶ್ಚ ಕ್ಷಚಿದ್ರಾಜಾ ಚ ಭಾಗಶಃ

॥ ೬೦ ॥

ತಿಲಾಃ ಕ್ಷೀರೇಣ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ದಧ್ನಾ ಚಾನ್ಯತ್ರ ಯಾದವ ।

ಸ ವಶ್ಯನ್ವರಸಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಪಾವ ವಸುಧಾಧಿಪಃ

॥ ೬೧ ॥

ಸರಾಂಸಿ ತತ್ರ ದಿವ್ಯಾನಿ ನದ್ಯಶ್ಚ ವಿಮಲೋದಕಾಃ ।

ಮೃಣಾಲಕಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ರೀತಲಾನಿ ಚ ಘಾಗರಃ

॥ ೬೨ ॥

ಕಂದರಾಣಿ ಚ ಶೃಲಸ್ಯ ಸುಖಸೇನ್ಯಾನಿ ಯಾದವ ।

ಹಿಮಪಾತೋ ನ ತತ್ರಾಸ್ತಿ ಸಮಂತಾತ್ಪಂಚಯೋಜನಂ

॥ ೬೩ ॥

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ವಾಸವಾದುದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳ ವನವ್ಯುಗಗಳ ಬಾಧೆಯಿರಲಿಲ್ಲ
ಕೂಡು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮೂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಹ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹಣ್ಣು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಗುಲಿ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು
ಅಷ್ಟು ಹಾಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಿದ್ದಿತೆಂದರೆ--ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಆಟವ
ಮಾಡಲು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹರಡಿಸಿ ನಡಿ
ದ್ದರು ಆ ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳು ಬಂದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಸುಸಿ
ಮೂರಲುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಹಾಲಿ ಅವ್ಯತದಂತೆ ಒಂದು ರುಚಿಯಾಗಿದ್ದದ
ರಿಂದ ಸಕಲ ವೃಗಗಳೂ ಆ ಹಾಲಿನ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಾಲಿ ಕುಡಿದು ಹೋಗುತ್ತ
ಲಿದ್ದವು ಹಸುಗಳ ಹಾಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾಸೆಗಳಂತಿರುವ ಕಾಡಮ್ಮಗಳೂ ಸಹ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೊಡಗಬ್ಬಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ಹೊರಲುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು
ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಕಲ್ಲುಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅವರಂತೆ ಹಾಲೆಲ್ಲಾ ಹೆತ್ತಕೊಂಡು ಮೊಸರಾಗಿರು
ತ್ತಿತ್ತು ಅಂತಹ ಕೆನೆಮೊಸರನ್ನು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು (ವೃಗಗಳೂ, ತಾವಸರೂ)
ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಮದ್ರಮಹಾರಾಜ
ನಿಗೆ ವರಮಾಘರ್ಷ್ಯವುಂಟಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ಜಲವುಳ್ಳ
ನೆಗಳೂ, ಸರೋವರಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಾವರ ಪೂವುಗಳ

ಉಪತ್ಯಕಾಸು ಶ್ವಲಸ್ಯ ಶಿಖರೇಷು ತು ವಿದ್ಯತೇ |

ತತ್ರಾಪಿ ರಾಜಂಜ್ಯಮಿರಂ ಪರ್ಪತೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಾಂಡುರಂ || ೬೪ ||

ಹಿಮಸಾತಂ ಸದಾ ತತ್ರ ಘನಾಃ ಕುರ್ವಂತಿ ಸಂಹತಾಃ |

ತತ್ರಾಸ್ತಿ ಚಾಪರಂ ಶೃಂಗಂ ಯತ್ರ ತೋಯಂ ಘನಾ ಘನಾಃ || ೬೫ ||

ನಿತ್ಯಮೇವಾಭಿವರ್ಷಂತಿ ಶಿಲಾಭಃ ಶಿಖರಂ ಮರಂ |

ತದಾಶ್ರಮಂ ಮನೋಹಾರಿ ಯತ್ರ ಕಾಮಧರಾ ಧರಾಃ || ೬೬ ||

ಸಮೀಪದೇಶೈರಾಡಪುಷ್ಪಗಲಾ ಕ್ರೇಡಿಸುತ್ತಲಿರುವು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಬಾಡವಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲಯೂ ಸುಖವಾಸಕ್ಕೆ ಯೇಗ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದವು ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಜುಗೆಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದಾದರೂ ಆ ಅತ್ರಿಯುಷಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ತಪೋವನ ಭಾಗದ ಸುತ್ತಲೂ ಏನು ಗಾವುದ ದೂರದವರಿಗ ಸುತರಾಂ ಹಿಮವು ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇದು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಯುಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಸುಖವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಮಾತ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೊಂದಿ ನಾಗರಿಕರಾದ (ವಟ್ಟಣ ವಾಸಿಗಳ) ಶ್ರೀಮಂತ ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖವನ್ನು ನಡೆದು ಬರು ಕಾಲ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು (ಈಗಲೂ ಆ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಮಹಾ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ.) ಈರಿತಿ ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿಯುಷಿಗಳ ಅಶ್ರಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಹಿಮಬಾಧೆ ಇಲ್ಲವಾದಾಗ್ಯೂ ಉಳಿದ ಆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಂಜು ಧಾರಾ ಕಾರಮಾಗಿ ಸುಖಯುತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಈರಿತಿ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ವಿಖರದವರಿಗೂ ಹಿಮವು ಗಡ್ಡಿಗಳಾಗಿ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆ ಇದರಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವಾದ್ಯಂತವೂ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟು ಹಿಮಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಮಾಲಯ (ಮಂಜಿನ ತಾರುವನ) ಎಂದು ಹಸರಾಗಿದೆ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯೇ ನೇಫಗಳ ಓಡಾಮವ ಸ್ಥಳ ಆ ಪರ್ವತವ ಮೇಲೆ ನುತ್ತೊಂದು ವಿಖರದಲ್ಲಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೋಡಗಳು ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿ ಹಿಮದ ಕಲ್ಲುಗಳ (ಅನೆಕಲ್ಲು) ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಮದ್ರರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವನಪ್ರದೇಶವೇ ಬಹು ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸುರಮುಖ್ಯೋವಭೋಗ್ಯತ್ವಾಚ್ಛಾಖಿನಃ ಸಫಲಾಃ ಸದಾ |

ಸದೋವಗೀತಭ್ರಮರಂ ಸುರಸ್ತ್ರೀಸೇವಿತಾನುರಂ

|| ೬೭ ||

ಸರ್ವನಾವಕ್ಷಯಕರಂ ಶೈಲಸ್ಥೈವ ಮಹಾಕರಂ |

ದಂಸರೈಃ ಕ್ರೀಡಮಾನೈಶ್ಚ ದೇಶೇ ದೇಶೇ ನರಾಧಿವ

|| ೬೮ ||

ಹಂಸವಂಜಾಃ ಕೃತಾಸ್ತತ್ರ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸಮವೃಘಂ |

ತದಾರ್ತ್ರಮಸಮಂತಾಜ್ಞ ಹಿಮಸಂರುದ್ಧಕಂದರಂ

|| ೬೯ ||

ಶೈಲವಾಟೈಃ ವರಾವೃತಮಗನ್ಯಂ ನುನುಜೈಃ ಸದಾ |

ಪೂರ್ವಾರಾಧಿತದೇವೇಶೋ ಮಹಾರಾಜಃ ಪೂರೂರವಾಃ

|| ೭೦ ||

ತದಾರ್ತ್ರಮಮನುಸ್ರಾಪ್ತೋ ದೇವದೇವ ಪ್ರಸಾದತಃ |

ರದಾರ್ತ್ರಮಂ ಶ್ರಮಶಮನಂ ಮನೋಹರಂ

ಮನೋಹರೈಃ ಕುಸುಮಶತೈರಲಂಕೃತಂ |

೭೭-೮೦ ದೇವತಾಗಣಂ - ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಉರಭೋಗನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಕಲ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿದ್ದವು ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರಗಳು ರುಂಕಿಸುತ್ತಾ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ವರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಮಲ ಮಕರಂದವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಸಕಲ ವಾಸಗಳನ್ನೂ ನುರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹಿಮಗಿರಿರಾಜನ ಅಭಯಪ್ರಸ್ತದಂತ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಆ ಶೈಲದ ಆನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳು ಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಇತರ ಮನುಷ್ಯರು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನು ಹಿಂಪಿನಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರರಾಜನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರಮಾತೃನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಆ ಅಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು ಆ ರಾಜನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಅಶ್ರಮವು ಶ್ರಮಸಂಪಾದ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಮನೋಹರವಾದ ನೂರಾರು ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ

ಕೃತಂ ಚ ತತ್ಸ್ಮಯನುಥ ಚಕ್ರಿಣಾ ಶುಭಂ
ಶುಭಪ್ರದಂ ತಂ ದದ್ಯಶೇ ಸ ಮದ್ರಾಟಿ

॥ ೭೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮಹರ್ಷ್ಯಾಶ್ರಮ ವರ್ಣನೋ ನಾಮ
ಏಕಪಂಚಾಶದುತ್ತರ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಇರುವಂತೆ ಅತ್ರಿಬುಟಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ರೂಪ
ಪ್ರದವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮದ್ರಾಟನು ನೋಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ,
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಮಹರ್ಷ್ಯಾಶ್ರಮ ವರ್ಣನೆಯೊಂ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಐದತ್ತೊಂದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ವಿಸ್ತೃತಂ ಚಾರದಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ತತ್ರ ಯೌ ತೌ ನುಹಾರ್ಭಂಗೌ ನುಹಾವರ್ಷನುಹಾಹಿಮೌ |
ಪ್ರತೀಯಂ ತು ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಶೃಂಗಮತ್ಯಂತಮುಚ್ಚ್ರಿತಂ || ೧ ||

ನಿತ್ಯಾತವಂ ತಪ್ತಪಿಲಂ ಸದಾ ಭಗತಿವರ್ಜಿತಂ |
ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾದೃಕ್ಷಗಣೇ ದೇಶೇ ಭಾಗೇ ಚ ಪಶ್ಚಿಮೇ || ೨ ||

ಚಾತೀಲತಾನರಿಕ್ಷಪ್ತಂ ನಿವರಂ ಚಾರುದರ್ಶನಂ |
ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಕೌತುಕಾ ನಿವೃತ್ತಂ ನಿವೇಶ ಮಹೀಪತಿಃ || ೩ ||

ಒಂದು ನೂರ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ---ಆ ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ
ನುಹಾವರ್ಷದಿಂದಲೂ ನುಹಾಹಿಮಸಂತತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಎರಡು ಶೃಂಗಗಳ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂರನೆಯ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
ಆ ಶಿಖರವು ನಿತ್ಯವೂ ಬಿಸಲಿನಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಸಪ
ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುವು ಅಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಸಂಚಾರವಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ
ಋತ್ವಿಮಭಾಗದ ಕೆಳಗಡೆ ನಕ್ಷತ್ರ ದೇಶವಿದ ಅಲ್ಲೊಂದು ಗುಹೆಯಿದೆ ಆ ಗುಹೆಯು
ಮುಂದೆ ಜಾಜೇಹುವಿನ ಒಕ್ಕೆಯು ಹಬ್ಬಿದೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮದ್ರರಾಜನು
ಸಂತೋಷವಾಗ್ಬಂದು ಆ ಗುಹೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದವನಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದನು

ತಮಸಾ ಚಾತಿನಿಬಿದಂ ನಲ್ಪಮಾತ್ರಂ ಮಹೀಪತಿಃ |

ನಲ್ಪಮಾತ್ರಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಸ್ವಪ್ರಭಾಭರಣೋಜ್ಜಲಂ

|| ೪ ||

ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಮಥಾತ್ಮಂತಂ ಗಂಭೀರಂ ವರಿವರ್ತುಲಂ |

ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯಸ್ತವತಿ ನ ವಿರಾಜತಿ ಚಂದ್ರನುಃ

|| ೫ ||

ತಥಾಪಿ ದಿವಸಾಕಾರಂ ವ್ರಾಕಾರ್ಯಂ ತದವರ್ಷಿತಂ |

ಕ್ರೋಶಾಧಿಕವರೀಮಾಣಂ ಸರಸಾ ಚ ವಿರಾಜಿತಂ

|| ೬ ||

ಸಮಂತಾತ್ವರಸಸ್ತಸ್ಯ ಶೈಲಲಗ್ನಾ ತು ವೇದಿಕಾ |

ಸೌವರ್ಣ್ಯ ರಾಜಧೈರ್ವ್ಯಕ್ತೈರ್ವಿದ್ಯಮೈರಪಿ ಶೋಭತಾ

|| ೭ ||

ಸಾನಾಮಾಣಿಕ್ಯಕುಸುಮೈಃ ಸ್ವಪ್ರಭಾಭರಣೋಜ್ಜಲೈಃ |

ತಸ್ಮಿನ್ನರಸಿ ಪದ್ಮಾನಿ ವದ್ಮರಾಗಚ್ಛದಾನಿ ಚ

|| ೮ ||

ವಜ್ರಕೇಸರಜಾಲಾನಿ ಸುಗಂಧಿನಿ ತಥಾವ್ಯತಿ |

ಪತ್ರೈರ್ಮರಕತೈರ್ನಿಲ್ಪೈರ್ವೈಡೂರ್ಯೈಶ್ಚ ಮಹೀವತೇ

|| ೯ ||

೪ ಅಂತಿ ಆ ಜಾಜೀಲಶೀಯ ಬ- ಇದ್ವ ಗುಹಯ ಬ- ಎರಲು ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನೂರು ಹಸ್ತಮಾಣದವರಿಗೆ ಗಾಢಾಧಿಕಾರವು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು ಆ ಕತ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮದ್ರರಾಜನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ವಿರೇಷವಾದ ಸೂರ್ಯ ಕಾಣಿಸಿತು

೫-೧೮ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ದುಂಡಗೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಾಗಲೀ, ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿಗಿಂತಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ ಈಗಲೇ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಬೆಳಕಿಲ್ಲವೆ ಇವರೂ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಹಗಲು ಬೆಳಕಿರುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಇತ್ತು ಆ ಬೆಳಕು ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲಿಗಿಂತಲೂ ದೂರವಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಹಾಸಮೋವರದಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿತ್ತು ಆ ಕೊಳದ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಗಲಿ (ನೇರಿ) ಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಜಗಲಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ತನಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು ಆ ವಿಧವಾದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಜಗುಲಿಯ ಸಕ್ಕದಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮರಗಳೂ, ಹವಳದ ಮರಗಳೂ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿ

ಕರ್ಣಿಕಾಶ್ಚ ತಥಾಶೇಷಾ ಜಾತರೂಪಸ್ಯ ಸಾರ್ಥವ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನರಸಿ ಯಾ ಭೂಮಿರ್ನಸಾ ಕರ್ದಮಸಂಕಲಾ

॥ ೧೦ ॥

ನಾನಾರತ್ನೈರುಪಚಿತಾ ಜಲಜಾನಾಂ ಸಮಾಶ್ರಯಾ ।

ಕಸರ್ದಕಾನಾಂ ರುಕ್ಮೀನಾಂ ಶಂಖಾನಾಂ ಚ ಮಹೀಪತೇ

॥ ೧೧ ॥

ಮಕರಾಣಾಂ ಚ ಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂ ವೈಂಡಾನಾಂ ಕೇಳೈಃ ಸಹ ।

ತತ್ರ ಮರಕತಖಂಡಾನಿ ವಜ್ರಾಣಿ ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ

॥ ೧೨ ॥

ಪದ್ಮರಾಗೇಂದ್ರನೀಲಾನಿ ಮಹಾನೀಲಾನಿ ಸಾರ್ಥವ ।

ಪುಷ್ಕರಾಗಾಣಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ತಥಾ ಕರ್ಕೇತಕಾನಿ ಚ

॥ ೧೩ ॥

ತುರೂಕಸ್ಯ ಚ ಖಂಡಾನಿ ತಥಾ ಶೇಷಸ್ಯ ಭಾಗಶಃ ।

ರಾಜಾವರ್ತಸ್ಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಯ ರುಧಿರಾವ್ಯಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯಥ

॥ ೧೪ ॥

ಸೂರ್ಯೇಂದುಕಾಂತಯೋಶ್ಚೈವ ಪೀಲೋಭಲ್ಪತಕಸ್ಯ ಚ ।

ಜ್ಯೋತಿರಸಸ್ಯ ರಮ್ಯಸ್ಯ ಶಂಖಕಸ್ಯ ಚ ಭಾಗಶಃ

॥ ೧೫ ॥

ದ್ವುವು ಆ ಮರಗಳ್ಳು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯವೆಂಬ ಕುಸುಮಗಳು ಬಿಟ್ಟು, ಅದರ ನ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೇಕು ಬಹುದೂರ ಪ್ರಸರಿಸಿತ್ತು ಆ ಮಹಾಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರಾಗ ಮಣಯಂತ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಪದ್ಮಗಳು ವಿನೂತನಾಗಿ ಬೀದಿದ್ದುವು ಆ ಪದ್ಮಗಳು ವಜ್ರವೆಂಬ ದಂಟುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸರಿಮಳವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ತಾವರೇಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಮರಕತರತ್ನ, ವೈಡೂರ್ಯ, ನೀಲ ರತ್ನಗಳೆಂಬ ಎಲೆಗಳು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುವು ಮತ್ತು ಅದರ ಕರ್ಣಿಕೆಗಳು, ಚಿನ್ನದ ರೇಕು ಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಕೊಳಮೊಳಗಿನದೆ ಕೆಸರಿಂಬುವುದು ಸುತರಾಂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ತಾವರೇಗಿಡಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿ ದ್ದವು ತಾವರೆ-ಮೆಗ್ಗುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶಂಬವಾಗಿಯೂ ಕವ್ವೇಚಿತ್ತಾಗಾಗಿಯೂ ಕಾಣು ತ್ತಿದ್ದವು ಆಮೆ, ಮೊಸಳೆ, ಮಾನುಗಳಾವುವೆಂದರೆ ಮರಕತಗಳ ತುಂಡು, ವಜ್ರಗಳ ಒಂಡೆ, ಪದ್ಮರಾಗ ಮಣಿ, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳ ಸಾವಿರಾರು ತುಂಡುಗಳೇ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಸರೋವರದ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಮರ ಪುಷ್ಕರಾಗಗಳ ಬುಡೆ, ರಾಜರತ್ನಗಳ ಮುದ್ದೆ, ಸ್ಫಟಿಕ ರತ್ನಗಳ ಚವುಡಿ

ಮಸಾರಗವಲಂಕಾನಾಂ ಸ್ಪಟಿಕಸ್ಯ ತದೈವ ಚ |

ಗೋಮೇದಪಿತ್ತಕಾನಾಂ ಚ ಧೂಲೀ ಮರಕತಸ್ಯ ಚ

|| ೧೬ ||

ವೈಡೂರ್ಯಸೌಗಂಧಿಕಯೋಸ್ತಧಾ ರಾಜಮಣೀರ್ನೃಪ |

ಖಂಡಸ್ಯ ಚೈವ ಮುಖ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಮಣೀರಪಿ

|| ೧೭ ||

ಮುಕ್ತಾಫಲಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಾನಾಂ ತಾರಾವಿಗ್ರಹಧಾರಿಣಾಂ |

ಸುಖೋಷ್ಣಂ ಚೈವ ತತ್ಪ್ರೋಯಂ ಸ್ನಾನಾಚ್ಛೇತವಿನಾಶನಂ

|| ೧೮ ||

ವೈಡೂರ್ಯಸ್ಯ ಶಿಲಾಮಥೈ ಸರಸಸ್ತಸ್ಯ ಶೋಭನಾ |

ಪ್ರಮಾಣೇನ ತಥಾ ಸಾ ಚ ದ್ವೇ ಚ ರಾರ್ಜಧನುಃ ಶತೇ

|| ೧೯ ||

ಚತುರಸ್ರಾ ತಥಾ ರಮ್ಯಾ ತವಸಾ ನಿರ್ಮಿತಾತ್ರಿಣಾ |

ಬಿಲದ್ವಾರಸಮೇ ದೇಶೇ ಕೇತುಸ್ತತ್ರ ಹಿರಣ್ಮಯಃ

|| ೨೦ ||

ನಕ್ಷತ್ರರಾಶಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಮುತ್ತುಗಳು ರಾಶಿ, ಇವುಗಳೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು ಆ ಸರೋವರದ ನೀರಾದರೋ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಚಕಯೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು

೧೯-೨೦ ಆ ಕೊಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಒಂದು ವೈಡೂರ್ಯದ ಕಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಅಳತೆ ಇನ್ನೂರು ಧನುಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ ಅದು ಚಚ್ಚಾಕನಾಗದ ಇದು ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ತಪೋನಿರ್ಮಿತವಾದುದು ಬಿಲದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿರಣ್ಮಯ ದ್ವೀಪವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೇತುವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮನೋಹರವಾದ ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯು ಸಹ ಇದೆ ಅಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ಸಿಹಿ ನೀರಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಕಲ್ಪಾರಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿವೆ ಆ ಕೊಳದ ನೀರು ಬಹು ಸುಗಂಧಮಯವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ರುಚಿಕರವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ಈ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಒಂದಾವರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನು ಸರ್ವದಾ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ದೇಹಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಆ ಕೊಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಹಡಿಯ ಮನೆಯಿದೆ, ಅದನ್ನು ಅತ್ರಿ ಋಷಿಗಳೇ ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ಸುಕೃತರಾಶಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಡಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನದ ಕಲ್ಲುಗಳಾಗಿವೆ ಅದಕ್ಕೆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನೃದೇಶಃ ಸ ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ವೀವೇ ತಸ್ಮಿನ್ನನೋಹರೇ ।

ತಥಾ ಪುಷ್ಕರಿಣೀರಮ್ಯಾ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಜಂಚ್ಛಿಲಾತಲೇ

॥ ೨೦ ॥

ಸುಶೀತಾಮಲಪಾನೀಯಾ ಜಲಜೈಶ್ಚ ನಿರಾಜಿತಾ ।

ಆಕಾಶವಿಮಲಾ ರಾಜಂಶ್ಚ ತುರಸ್ತ್ರಾ ಮನೋಹರಾ

॥ ೨೧ ॥

ತಸ್ಯಾಸ್ತದುದಕಂ ಸ್ವಾದು ಲಘು ಶೀತಂ ಸುಗಂಧಿ ಚ ।

ಸ ಸ್ವೇಣೋತಿ ತಥಾ ಕಾಯಂ ಕುಕ್ಷಮಾಪೂರಯತ್ಯಪಿ

॥ ೨೨ ॥

ತ್ಯಸ್ತಿಂ ನಿಧತ್ತೇಪರನಾಂ ಶರೀರೇ ಚ ಮಹತ್ಸುಖಂ ।

ಮಧ್ಯೇ ಚ ತಸ್ಯಾಃ ಸುಕೃತಂ ಪ್ರಾಸಾದಂ ತಪಸಾಃ ತ್ರಿಣಾ

॥ ೨೩ ॥

ರುಕ್ಮಸೇತುಪ್ರವೇಶಂ ತತ್ಸರ್ವರತ್ನಮಯಂ ಶುಭಂ ।

ಶಶಾಂಕರಶ್ಮಿಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಾಸಾದಂ ರಾಜತಂ ಹಿತಂ

॥ ೨೪ ॥

ರಮ್ಯಂ ನೈದೂರ್ಯಸೋಪಾನಂ ವಿದ್ವಮಾಮಲತಾರಕಂ ।

ಇಂದ್ರನೀಲಮಹಾಚಕ್ರಂ ಜಾತರೂಪವಿಭೂಷಿತಂ

॥ ೨೫ ॥

ವದ್ಮರಾಗಮಹಾಸ್ತಂಭಂ ತಥಾ ಮರಕತವೇದಿಕಂ ।

ವಜ್ರಾಂಶುಜಾಲೈಶ್ಚುರಿತಂ ರಮ್ಯಂ ದೃಷ್ಟಿಮನೋಹರಂ

॥ ೨೬ ॥

ಆ ಮಹಡಿಯು ಶಶಾಂಕನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ ಆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕಮನೆಗಳ ಮೆಚ್ಚಲು ರಮ್ಯವಾದ ವೈದೂರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ ಹವಳಗಳೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಅವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿವೆ ಆ ಸಭೆಯು ಅಂಗಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಒಂದು ಚಕ್ರ ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಳೆದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಹಡಿಯ ಸಭಾಭವನವು (ಹಾಲ್) ವದ್ಮರಾಗಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಭಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮರಕತಮಯವಾದ ಜಗುಲಿಗಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆ ಭವನದ ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಜ್ರದ ಕಿರಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮನೋಹರವಾದ ತೆರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಆ ಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ವೇದವೇದೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ ಸರ್ವಾ

ಪ್ರಾಸಾದೇ ತತ್ರ ಭಗವಾದೇವದೇವೋ ಜನಾದೃಗನಃ ।

ಭೋಗಿಭೋಗಾನಾಲೀಸುಪ್ತಃ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಃ

॥ ೨೮ ॥

ಜಾನುಮಾಕುಂಚಿತಂತ್ವೇಕಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಣಃ ।

ಸಣೀಂದ್ರಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಂಪ್ರಿದ್ವಿತೀಯಶ್ಚ ತಥಾ ನೃಪ

॥ ೨೯ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯತ್ಸಂಗಗತಾಂಘ್ರಿಸ್ತು ಶೇಷಭೋಗವ್ರಸಾರಿತಃ ।

ಘಣೀಂದ್ರಭೋಗವಿನ್ಯಸ್ತಬಾಹುಕೂರ್ಪರಶೂಭಿತಃ

॥ ೩೦ ॥

ಸ್ವಾಂಗುಲೀಪೃಷ್ಠವಿನ್ಯಸ್ತ ದೇವಶೀರ್ಷಧರಂ ವಿಭುಂ ।

ಏಕಂ ತು ದೇವದೇವಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸಂಪ್ರಸಾರಿತಂ

॥ ೩೧ ॥

ಸಮಾಕುಂಚಿತಜಾನುಸ್ಥಮಣಿಬಂಧಸುರೂಭಿತಂ ।

ಕಂಚಿದಾಕುಂಚಿತಂ ಚೈವ ನಾಭಿದೇಶೇ ಕರಸ್ಥಿತಂ

॥ ೩೨ ॥

ತೃತೀಯಂ ಚ ಭುಜಂ ತಸ್ಯ ಚತುರ್ಥಂ ತು ತಥಾ ಪೃಣು ।

ಆತ್ತಸಂತಾನಕುಸುಮಂ ಘ್ರಾಣದೇಶಾನುಸರ್ಪಿಣಂ

॥ ೩೩ ॥

ಲಂಕಾರಭೂಷಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಒಂದು ಮುಕುಲನ್ನು ಮುಗುಲ ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಕುಲನ್ನು ನೀಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಆ ಕಾಲಿನ ಬಳಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈತನ ಮುಕುಲನ್ನು ತನ್ನ ತುಲಸಿ ಪೇಟೆಯ ಕೊಂಡು ಹಿತವಾಗಿ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಆದಿಶೇಷನ ಹಡೆಗಳು ಆಮುತ್ತಲಿನ ಅದರ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಒಂದು ಶೋಕನ್ನು ಪ್ರವರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತೊಂದು ಶೋಕನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ

೩೨-೪೫ ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವ ಮುಕುಲನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಮೊಕ್ಕಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದನು ಆತನ ನಾಭೀಕಮಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಸಂತಾನವೆಂಬ ಕುಸುಮವು ಜನಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅರಳಿದ ತಾವರೇಕಮಲದಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಕರಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೊತ್ತುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯು ಕೈಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮಂಗುರಗಳನ್ನು ಧಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಭುಜ ಭೂಷಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಘಣ

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಸಂಸಾಹ್ಯಮಾನಾಂಘ್ರಿಃ ಪುಲ್ಲವದ್ವನಿಭೈಃ ಕರೈಃ ।

ಸಂತಾನಮಾಲಾಮುಕುಟಿಂ ಹಾರಕೇಯೂರಭೂಷಿತಂ

॥ ೩೪ ॥

ಭೂಷಿತಂ ಚ ತಥಾ ದೇವಮಂಗದೈರಂಗುಲೀಯಕೈಃ ।

ವಣೀಂದ್ರಫಣವಿಸೃಸ್ತಚಾರುರತ್ನಶಿಖೋಜ್ವಲಂ

॥ ೩೫ ॥

ಅಜ್ಞಾತವಸ್ತು ಚರಿತಂ ವ್ರತಿಸ್ಮಿತನುಧಾಃತ್ರಿಣಾ ।

ಸಿದ್ಧಾಂತಪೂಜ್ಯಂ ಸತತಂ ಸನ್ಮಂತಾತ್ಮಕಸುಮಾರ್ಚಿತಂ

॥ ೩೬ ॥

ದಿವ್ಯಗಂಧಾವಲಿಪ್ತಾಂಗಂ ದಿವ್ಯಧೂಪೇನ ಭೂಷಿತಂ ।

ಗೋರಸೈಃ ಸಫಲೈರ್ದ್ರವ್ಯೈಃ ಸಿದ್ಧೈರುಸಹೃತ್ಯೈಃ ಸದಾ

॥ ೩೭ ॥

ಸುಶೋಭಿತಂ ಪುರಃಪಾರ್ಶ್ವಂ ದೇವಮುತ್ತಮಶೀರ್ಷಕಂ ।

ತಥಾ ಪಶ್ಚಾನ್ಮುಖಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಸಂದೇ ಸ ನರಾಧಿಪಃ

॥ ೩೮ ॥

ಪಾನುಭ್ಯಾಂ ಶಿರಸಾ ಚೈವ ಗತ್ವಾ ಭೂಮಿಂ ಯಥಾವಿಧಿ ।

ನಾಮ್ನಾಂ ಸಹಸ್ರೇಣ ತಥಾ ತುಷ್ಪಾವ ಮಧುಸೂದರಂ

॥ ೩೯ ॥

ರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನ ವಿಕ ಹೆದೆಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ
ಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಸರಿಸಿದ್ದಿತು

ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕುಣಿದೇ ಕೇಳಿದೇ ಇದ್ದ ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದು
ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು ಈ ವರಮಾತ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತುಂಬಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಗಳ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ದಿವ್ಯ
ಗಂಧವನ್ನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯ ಮೈಗೆ ಅನೇಕರು ಲೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆರೈಫೂರ
ಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಧೂರದ ವಾಸನೆಯು ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಬೃಹದ್ರೂಪರು ಬಂದು ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಹಸುವಿನ ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದ
ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಭಗವಂತನು ಮುಂದಾಗತೆ
ಯನ್ನೂ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮುಖವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಿದ್ದನು ಹೀಗಿದ್ದ
ಮಹಾಪುರುಷನ ಮುಖದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮದ್ರರಾಜನು ಸುಷ್ಪಾಂಗವಾಗಿ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ
ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು ಸ್ತೋತ್ರಾನಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು

ದ್ರವಕ್ಷಿಣಮಧೀ ಚಕ್ರೇ ಸ ತೂತ್ಥಾಯ ಪುನಃಪುನಃ ।

ರಮ್ಯಮಾಯತನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಕ್ರೋನಾಸಾಶ್ರಮೇ ನೃಪಃ ॥ ೪೦ ॥

ವಿಶಾಲಾಂ ಹಿ ಗುಹಾಂ ಕಾಂಚಿದಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸುಮನೋಹರಾಂ ।

ತಸಶ್ಚಚಾರ ತತ್ತ್ವೇವ ಪ್ರಾಜಯಾನೋ ಜನಾರ್ದನಂ ॥ ೪೧ ॥

ನಾನಾವಿದ್ಯೈಃ ಸದಾ ಪುಷ್ಟೈಃ ಫಲೈರ್ಮೂಲೈಃ ಸ ಗೋರಸೈಃ ।

ನಿತ್ಯಂ ತೃಷವಣತಸ್ನಾಯೀ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಾಜಾಪರಾಯಣಃ ॥ ೪೨ ॥

ದೇವನಾಪೀ ಜಲ್ಪೈಃ ಕುರ್ವನ್ವತತಂ ಪ್ರಾಣಧಾರಣಂ ।

ಸರ್ವಾಹಾರಪರಿತ್ಯಾಗಂ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಮನುಜೇಶ್ವರಃ ॥ ೪೩ ॥

ಅನಾಶ್ರಿತಗುಹಾರಾಯೀ ಕಾಲಂ ನಯತಿ ಸಾರ್ಥವಃ ।

ತೃಕ್ತಾಹಾರಕ್ರಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕೇವಲಾಂಭೋಽಶಿನಸ್ತಥಾ ।

ಗ್ಲಾನಿಸ್ತಸ್ಯ ಸಮಾಯಾತಿ ನ ಶರೀರೇ ತದದ್ಭುತಂ ॥ ೪೪ ॥

ಕ್ಷಣೇನಾಡಿ ನರುಷ್ಠಾರನಾಡಿದನು. ೪೦ನೇ ಅಶ್ವೇಕ ಬಾರಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ವಾಸನಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ೨೦ನೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೊಳವೊಕ್ಕು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುವ ವಿವ್ಯಕುಸುಮಗಳಿಂದರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ವಿವ್ಯಫಲಗಳನ್ನು ನಿವೇದನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರತಿವಿವಸವೂ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾ, ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಿದ್ದೊಂದು ವೇದವಾರ್ತವಾದ ಭಾವಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ರೀತಿ ಆ ಧೂರೆಯು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಅಹಾರವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಆ ರಾಜನು ಅಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಫೇಹವು ಕುಗ್ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃಗುಪ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವೀಗ ಅರ್ಜುನನು 'ಆ ಸ್ಥಳಮಹಿಮೆಯೇ ಅಂತಹದ' ಈಗಲಿ ಆ ಮಧುರಾಜನು

ಏವಂ ಸ ರಾಜಾ ತಪಸಿ ಪ್ರಸಕ್ತಃ

ಸಂಪೂಜಯ್ ದೇವವರಂ ಸದೈವ |

ತತ್ರಾಶ್ರಮೇ ಕಾಲಮುನಾಸ ಕಂಚಿ

ತ್ಸಗೋಪಮೇ ದುಃಖನುಪಿಂದಮಾನಃ

|| ೪೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಆಶ್ರಮ ವರ್ಣನೋ ನಾಮ ದ್ವಿಪಂಚಾಶ

ದಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸ್ವರ್ಗೋಪಮವಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಲೋಚನೆಯನ್ನೂ ಇಡದೆ ಭಗವಂತ
ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಆಶ್ರಮವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹೇಸು ಒಂದು ನೂರನೆಯ ಶತಕವು

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಶ್ರೀಸಂಚಾರದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಗತ್ವಾಶ್ರಮಪದೇ ರಾಜಾ ತ್ಯಕ್ತಾಹಾರವರಿಚ್ಛದಃ |
ಕ್ರೀಡಾವಿಹಾರೈರ್ಗಂಧವೈಃ ಪಶ್ಯತ್ಯವಸಸ್ವದಃ ॥ ೧ ॥

ಕೃತ್ವಾ ಪುಷ್ಪೋಚ್ಚಯಂ ಭೂರಿ ಗ್ರಥಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಸ್ವಚಃ |
ಅಗ್ರೇ ನಿವೇದ್ಯ ದೇವಾಯ ಗಂಧರ್ವೇಭ್ಯಸ್ತಥಾ ಪದಃ ॥ ೨ ॥

ಪುಷ್ಪೋಚ್ಚಯಪ್ರಸಕ್ತಾನಾಂ ಕ್ರೀಡಂತೀನಾಂ ಯಥಾಶುಖಂ |
ಚೇಷ್ಟಾ ನಾನಾವಿಧಾಕಾರಾಃ ಪಶ್ಯನ್ನಪಿ ನ ಪಶ್ಯತಿ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು, ಪೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಈ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ರಾಜನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆಹಾರವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಕ್ರೀಡಾ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಸ್ವರತ್ನೀಯರೊಡನೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರ ಗುಂಪನ್ನೂ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆ ರಾಜನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದಿವ್ಯಮನುಷ್ಯ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಕುಯ್ದು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋವಲು ಅಡನ್ನು ದೇವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಪೂಗಳನ್ನು ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರೆ ಅಸ್ವರನಾರಿಯ ರೊಡನೆ ಅವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೂನೋಡದ ಜದ್ದ ವಸಂತಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾಶ್ಚಿತ್ಪುಷ್ಪೋಚ್ಚಯೇ ಸಕ್ತಾ ಲತಾಚಾಲೇನ ವೇಷ್ಟಿತಾಃ ।
ಸಖೀಜನೇನ ಸಂತ್ಯಕ್ತಾಃ ಕಾಂಠೇನ ಪರಮೋಕ್ಷಿತಾಃ

॥ ೪ ॥

ಮುಕರಂದಸಮಾಕ್ರಾಂತನಯನಾಃ ಕಾಶ್ಚಿದಂಗನಾಃ ।
ಕಾಂತನಿಃಶ್ವಾಸವಾತೇನ ನೀರಜಸ್ವೀಕೃತೇಕ್ಷಣಾಃ

॥ ೫ ॥

ಕಾಚಿದುಚ್ಚಿತ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ದದೌ ಕಾಂತಸ್ಯ ಭಾಮಿನೀ ।
ಕಾಂತಸಂಗ್ರಾಹಿತೈಶ್ಚೈವ ರರಾಜ ಕೃತೋಬರಾ

॥ ೬ ॥

ಸ್ವಯಮುಚ್ಚಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಂಘ್ಯ ಕಾಂಠೇನಕೃತರೇಖರಾ ।
ಕೃತಕೃತ್ಯಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮೇನೇ ಮನ್ಮಥ ವರ್ಧಿನೀ

॥ ೭ ॥

ಅನ್ಯಸ್ಥಿನ್ಯಹನೇ ಕುಂಜೇ ನಿರೇಷಕುಸುಮಾ ಲತಾ ।
ಕಾಚಿದೇವಂ ರಹೋ ನೀತಾ ರಮಣೇನ ರಿರಂಸುನಾ

॥ ೮ ॥

೪-೬ ಗಂಧವರ ಜಲಕ್ರೇಡಾವರ್ಣನೆ - -ಆದಿಪೂರ್ವವನದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು
ಪ್ರಯುಕ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಸಖಿಯರು ಹಿಂದು
ಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಅವರು ಕಾಣದಂತೆ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ-ಕಟ್ಟಿ ಹೂರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು
ಉಳಿಕೆ ಅವರವರ ಕಾಂತರೇ ಬಂದು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಅಪ್ಸರನಾರಿ
ಯರು ಪುಷ್ಪರಸದಲ್ಲಿ ತಗಲಿಕೊಂಡ ನೇತ್ರವುನ್ನವರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಾಂತರ ನಿಶ್ವಾಸ
ನಾಯುವಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವರಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಂತರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸು
ತ್ತಿದ್ದಳು ಒಬ್ಬಳು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯು ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಗಂಡನ ಕೈಗೆ ಕೊಡು
ತ್ತಿದ್ದಳು ಕಾಂತನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕಟ್ಟಿದ ಹೂಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಂತೆಯು ತಲೆಗೆ
ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

೭-೯ ಕಾಮವನ್ನು ತ್ರೇಜನಗೊಳಿಸುವ ಅಪ್ಸರನಾರಿಯೋರ್ವಳು ಹೂಗಳನ್ನು
ತಾನೇ ಕೊಯ್ದು ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಂತನಿಗೆ ಕೊಡುವಳು ಆ ಕಾಂತನು ಆ
ಮೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಗೆ ಮುಡಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮಂದರಿಯು ತಾನೇ
ಧನ್ಯಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಾ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುದಮಲ್ಲ ವಿವೇಷ
ನಾದ ತರಹೆಯ ಹೂಗಳ ಬಳ್ಳಿಯಿದೆ ಅದನ್ನು ತರೋಣವೆಂದು ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವ
ನು ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಸಂಭೋಗೇಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಹಸ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆಸುಕೊಂಡ.

ಕಾಂತಸಂನಾಮಿತಲತಾಕುಸುಮಾನಿ ವಿಚಿನ್ವತೀ |

ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ಕಾಚಿದಾತ್ಮಾನಂ ಮೇನೇ ಸರ್ವಗುಣಾಧಿಕಂ

|| ೯ ||

ಕ್ಷಚಿತ್ಪಶ್ಯತಿ ಭೂಪಾಲೋ ನಲಿನೀಷು ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |

ಕ್ರೀಡ್ಯಮಾನಾಸ್ತು ಗಂಧರ್ವೈರ್ದೇವರಾಮಾ ಮನೋರಮಾಃ

|| ೧೦ ||

ಕಾಚಿಚ್ಛಾತಾಡಯತ್ಕಾಂತಮುದಕೇನ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ |

ತಾಡ್ಯಮಾನಾ ತಥೈವಾನ್ಯಾ ಕಾಂತೇನ ರತಿಮಾಯಯೌ

|| ೧೧ ||

ಕಾಂತಾ ತು ತಾಡಯಾಮಾಸ ಜಾತಖೇದಾ ವರಾಂಗನಾ |

ಅದೃಶ್ಯತ ವರಾರೋಹಾ ಶ್ವಾಸಸೃತ್ಯಪ್ಪಯೋಧರಾ

|| ೧೨ ||

ಕಾಂತಾಂ ಬುತಾಡನಭ್ರಷ್ಟಕೇಶಸಾಶನಿಬಂಧನಾ |

ಶ್ವಾಸಾಕುಲನುಖೀ ಭಾತಿ ಮಧುಸೈರಿವ ವದ್ಧಿನೀ

|| ೧೩ ||

ಮೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕಾಂತನೊಡನೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಚನಕ್ಕೆ ಮೋಗಿ ಆ ಕಾಂತನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯವನು ಒಗ್ಗಿನ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು! ಎಷ್ಟು ಹೂಗಂವೆ! ಅವನು ಬಿಡಿನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಾನು ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಪರನಾರಿಯ ರೀತಿಯೂ ಸರ್ವ ಗುಣಾಧಿಕಳೆಂದು ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹಿಗ್ಗಿ ಮೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು

೧೦-೧೧ ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಜೀವಿಯಾಗಿ ವಿರಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಂದರ್ವದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು ಒಬ್ಬಳು ಅಪ್ಪರನೆಯು ತನ್ನ ಕಾಂತನನ್ನು ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ನೀರಿನಿಂದ ಹೂಡಿದಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಪ್ಪರಾಂಗನೆಯು ಗಂಡನ ನೀರೆರೆಚುವಿಕೆಯಿಂದಂಟಾದ ಅನಂಕನಿವ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಸುಖಪಟ್ಟಳು

೧೨ ಒಬ್ಬಳು ಕಾಂತಿಯು ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಬೇರೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ಅವನನ್ನೂ ಹೂಡಿದಳು ಅವಳು ಹೂಡಿಯುವಾಗ ಅವಳು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ವಾಸದೊಡನೆ ಅವಕಾಶಗಳೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು

೧೩ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅಪ್ಪರನೆಯು ತನ್ನ ಕಾಂತನಿಂದಂಟಾದ ಉದಕತಾಡನ (ನೀರಾಟ) ದಿಂದ ಜಡೆ (ತುರುಬು) ಬಿಚ್ಚಿ ಮೋಗಲಾಗಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಾನರೇಕಮಲಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು

ಸ್ವವಕ್ತ್ರಸದೃಶೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಸಂಭನ್ನ ನಲಿನೀವನೇ ।

ಭನ್ನಾ ಕಾಚಿಚ್ಚಿರಾತ್ಮಾಸ್ತಾ ಕಾಂತೇನಾಸ್ತಿಷ್ಯ ಯತ್ನತಃ

॥ ೧೪ ॥

ಸ್ನಾತಾ ಶೀತಾಪದೇಶೇನ ಕಾಚಿತ್ಪ್ರಾಧಾಂಗಳನಾ ಭೃಶಂ ।

ರಮಣಾಲಿಂಗನಂ ಚಕ್ರೇ ಮನೋಭಿಲಷಿತಂ ಚರಂ

॥ ೧೫ ॥

ಜಲಾದ್ರ್ಯಂ ವಸನಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಂಗಲೀನಂ ಶುಚಿಸ್ಥಿತಾ ।

ಧಾರಯಂತೀ ಜನಂ ಚಕ್ರೈ ಕಾಚಿತ್ಪ್ರಸಮನ್ಮಥಂ

॥ ೧೬ ॥

ಗಂಧಮಾಲ್ಯಗುಣೈಃ ಕಾಚಿತ್ಕಾಂತೇನಾಕೃಷ್ಯ ಚಾಂಭಸಿ ।

ತ್ರುಟ್ಯತ್ಸಗ್ಧಾಮಪತಿತಂ ರಮಣಂ ಪ್ರಾಪಸಚ್ಚರಂ

॥ ೧೭ ॥

ಕಾಚಿನ್ಮಗ್ನಸಖೀದತ್ತಜಾನುದೇಶನಮಕ್ಷತಾ ।

ಸಂಭ್ರಮಾತ್ಕಾಂತರಮಣಮಗ್ನಾ ಸಾಪಿ ನ್ಯಮಜ್ಜತ

॥ ೧೮ ॥

೧೪ ತನ್ನ ಕಮಲದಂತಹ ಮುಖವನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕಡೆಗೆ ಆ ಕಮಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯ ಕಾಂತನು ಇವಳೇ ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.

೧೫ ಓರ್ವ ನಿತಂಬಿನಿಯು ಆ ಕೋಳದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದುಬಂದು ತನಗೆಲ್ಲಿ ಶೀತವಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದು ಕಾಲದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ರಮಣಾಲಿಂಗನ ರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಶಯವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಳು

೧೬ ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿಯು ನೀರಿನಿಂದ ನೆನೆದಿದ್ದ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ (ತೆಳು) ವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಅದು ತನ್ನ ಸರ್ವಾವಯವಕ್ಕೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಲು ಆರೀತಿಯಾದ ತನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಜನರನ್ನೂ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣದೇಟೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

೧೭-೧೮ ಒಬ್ಬ ನಾಯಕನು ಸುಗಂಧಪೂರಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯ ನಾರಿನಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಎಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಆ ಹೂವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ನಾರು ಕಿತ್ತುಹೋಗಲು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ನಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಿ

ಕಾಚಿತ್ಪ್ರೀತಿಕ್ರತಾವಿತ್ಯಾ ಕೇಶನಿಸ್ತೋಯಕಾರಿಣೀ ।

ಏಲಾತಲಗತಾ ಭರ್ತ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ಕಾಮಾರ್ತಚಕ್ಷುಷಾ

|| ೧೯ ||

ಹೃತನಾಲಂ ಸುಲಲಿತಂ ಸಂಕ್ರಾಂತಕುಚಕುಂಕುಮಂ ।

ರತಾಂತಕ್ರಾಂತಕಾಂತಾಭನಾಭವತ್ಪರೋದಕಂ

|| ೨೦ ||

ಸುಸ್ನಾತದೇವಗಂಧರ್ವದೇವರಾನಾಗಣೇನ ಚ ।

ಸ್ರೋಜ್ಯಮಾನಂ ಸ ದದೃಶೇ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ

|| ೨೧ ||

ಕ್ಷಚಿಚ್ಛ ದದೃಶೇ ರಾಜಾ ಲತಾಗೃಹಲತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ।

ಮಂಡಯಂತ್ಯಃ ಸ್ವಗಾತ್ರಾಣಿ ಕಾಂಠಸನ್ಯಸ್ತಮಾನಸಾಃ

|| ೨೨ ||

ಗಲಿವಾಡಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬಳು ಸಖಿಯು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಒಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಸಖಿಯು ಮೊಳಕಾಲಮೇಲೆ ಉಗುರಿಸಿದ ಗೀಟಿ ಅವಳನ್ನು ಗುಬಿರಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಆಕೆಯ ಕಾಂತನು ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು ಕಂಡು ಆ ಸಖಿಯು ತಾನೂ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದಳು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಸ್ವರಾಂಗನಯು ಒಪ್ಪಯಾಗಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಒಣಗಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೂದಲನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಆಗಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ಆ ಬೆನ್ನನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಏಲಾತಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವನ್ನು ಆಕೆಯ ಗಂಡನು ಕಾಮಾರ್ತನಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಒಂದು ಕೂಡ ಆ ಕೂಡ ನೀರು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಅವರಯರ ಕುಚಮೂಲ ಲಿಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಬೆರತ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸುರತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಳಲಿ ಬಂಡಾಗಿ ನೂರುಕೊಂಡ ಕಾಂತನ ಮುಖದಂತೆ ತೋರುತ್ತತ್ತು.

ಈರೀತಿ ನುನಾವಿಧವಾದ ಜಲಕ್ರೀಡಗಳನ್ನಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನ್ನು ಸಮಾಡಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಕಲ ಗಂಧರ್ವರು ಅಸ್ವರನಾಯಕನ ಭಗವಂತನಾದ ಜನಾರ್ದನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆ ಸುಧರಾಜನು ನೋಡಿದನು.

೨೨-೨೩ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಲತಾಗೃಹ-ಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಂತರಲ್ಲೇ ನಟ್ಟವನನ್ನೆ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳು ಅಸ್ವರನಾಯಕನ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ

ಕಾಚಿದಾದರ್ಶಸುವಗ್ರಕರಾ ದೂತೀಮುಖೋದ್ಗತಂ ।

ಶೃಣ್ವತೀ ಕಾಂತವಚನಮತಿಕ್ಲಾಂತಮುಖಾ ಬಭೌ

॥ ೨೩ ॥

ಕಾಚಿತ್ಸತ್ಪರಿತಾ ದೂತ್ಯಾ ಭೂಷಣಾನಾಂ ವಿಪರ್ಯಯಂ ।

ಕುರ್ವಾಣಾ ನೈವ ಬಬುಧೇ ಮನ್ಮಥಾವಿಷ್ಣುಚೇತನಾ

॥ ೨೪ ॥

ಪಾಯುನುನ್ನಾಂತಸುರಭಿಕುಸುಮೋತ್ಕರಮಂಡಿರೇ ।

ಕ್ಷಚಿಷ್ಟಿಬಂತ್ಯೋ ದದೃಶೇ ಪ್ರದೇಶೇ ನೀಲಶಾದ್ವಲೇ

॥ ೨೫ ॥

ಪಾಯಯಾಮಾಸ ರಮಣಂ ಸ್ವಯಂ ಕಾಚಿದ್ವರಾಂಗನಾ ।

ಕಾಚಿತ್ಪ್ರವೌ ವರಾರೋಹಾ ಕಾಂತಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಿತಂ

॥ ೨೬ ॥

ಕಾಚಿತ್ಸ್ವನೇತ್ರಸಂಕ್ರಾಂತ ನೀಲೋತ್ಪಲಯುತಂ ಪಥಾಃ ।

ಪಿತ್ವಾ ವಪ್ರಚ್ಛ ರಮಣಂ ಕ್ವ ಗತೇ ಶೇ ಮಹೋತ್ಪಲೇ

॥ ೨೭ ॥

ತ್ವಯೈವ ಪೀತೇ ಶೇ ನೂನಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಮಣೇನ ಸಾ ।

ಸತ್ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಮುಗ್ಧತ್ವಾದ್ವಭೂವ ಪ್ರೀಡಿತಾ ಚಿರಂ

॥ ೨೮ ॥

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ದೂತಿಯ ಬಾಯಿ
ಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಂತನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದವಳಾಗಿ ಬಂದಿದ ಮುಖ
ವುಳ್ಳವಳಾದಳು

೨೪-೨೮ ಒಬ್ಬ ಅನ್ವರನಾರಿಯು ದೂತಿಯಿಂದ ಬೇಗ ಬಂದೊಂದು ತ್ವರಿತ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಕಾಮಾರ್ತಳಾಗಿ ಅಭರಣವನ್ನು ವಿವರ್ಯವಮಾಡಿಕೊಂಡವ
ಳಾಗಿ ಅವನ್ನು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ (ಅಂದರೆ ಕಾಲಿನ ಒಡವೆಯನ್ನು ಕೈಗೂಹಸ್ವ
ಭರಣವನ್ನು ಕಾಲಿಗೂ ಕುರಿತ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಇಚ್ಛುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು
ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೋರ್ವ ನಾರಿಯು ಪಾನವಿರೇಷ
ವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಗಂಡನಿಗೂ ಕುಡಿಸಿದಳು ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಗಂಡನು ಕಷ್ಟ
ಕುಡಿದು ಮಿಕ್ಕ ಪಾನೀಯವನ್ನು ಕುಡಿದು ಮದನಾತುರಳಾದಳು ಈ ರೀತಿ ಪಾನ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆ ರಾಜನು ನೋಡಿದನು ಮತ್ತು ಆ

ಕಾಚಿತ್ಕಾಂಕಾರ್ಪಿತಂ ಸುಭ್ರೂಃ ಕಾಂತಪೀತಾವರೇಷಿತಂ ।

ಸವಿಶೇಷರಸಂ ಪಾನಂ ವೌ ನುನ್ಮಥ ಸರ್ಧನಂ

|| ೨೦ ||

ಆಪಾನಗೋಷ್ಠೀಷು ತದಾ ತಾಪಾಂ ಸ ನರವೃಂಗವಃ ।

ಶುಕ್ರಾವ ವಿವಿಧಂ ಗೀತಂ ತಂತ್ರೀಸ್ವರವಿಮುಕ್ರಿತಂ

|| ೨೧ ||

ಪ್ರದೋಷಸಮಯೇ ತಾಶ್ಚ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ರಾಜನ್ಯದೋವನೃತ್ಯಂತಿ ನಾಗಾವಾಡ್ಯಪುರಃಸರಾಃ

|| ೨೨ ||

ಯಾಮಮಾತ್ರೇ ಗತೇ ರಾತ್ರ್ ವಿನಿರ್ಗತ್ಯ ಗುಹಾಮುಖಾತ್ ।

ಆಯಾಂತಿ ಸಂಯುತಾಃ ಕಾಂಕ್ಷೈಃ ಸ್ವಯಂಧಿರಚಿತಾನ್ಗುಹಾಃ

|| ೨೩ ||

ನಾನಾಗಂಧಾರ್ಜಿತತಲಾಸ್ತಾನಾಗಂಧಸುಗಂಧಿನಃ ।

ನಾನಾವಿಚಿತ್ರಶಯನಾನ್ಮುಸುನೋತ್ಕರ ಮಂಡಿತಾಃ

|| ೨೪ ||

ಏವಮಪ್ಸರಸಾಂ ಪಶ್ಯನ್ನೀಡಿತಾನಿ ಸ ಪರ್ವತೇ ।

ತಪಸ್ತೇನೇ ಮಹಾರಾಜಃ ಕೇಶವಾರ್ಪಿತಮಾನಸಃ

|| ೨೫ ||

ಪಾನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಂತ್ರೀ (ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ, ವೀಣ ಇತ್ಯಾದಿ) ಸ್ವರ
ಮಾಡನೆ ಅಪ್ಸರನಾರಿಯರು ಪಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧಗೀತಗಳನ್ನು ಆ ಮುದ್ರರಾಜನು
ಕೇಳಿದನು

೩೧-೨೪ ಆ ಗಂಧರ್ವನಾರಿಯರು ಪ್ರದೋಷ (ಸಾಯಂಕಾಲ) ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಂದೆ ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಝಾವ ಯೊತ್ತು ಕೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಲ್ಲರೂ ಗುಹಾರೂಪಿಂದ
ಮೊರಗೆ ಬಂದು ತಮಗೋಸ್ಕರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
ಆ ರೀತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವಗೃಹಗಳು, ನಾನಾವಿಧ ಸಜ್ಜೆಗಳ ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳಿಂದ
ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪಶಯ್ಯಗಳು ಆ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ
ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಧ್ವನಿಮಿಮಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಆ
ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಮುದ್ರರಾಜನು ಕೇಶವನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ
ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು

ತಮೂಚುರ್ವನತಿಂ ಗತ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಾನ್ವರಸಾಂ ಗತಾಃ |

ರಾಜಸ್ವಗೋಪವಹಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತವುರಿಮುರ್ದನ || ೩೫ ||

ಪಯಂ ಹಿ ಕೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮೋ ಮನಸಃ ಕಾಂಕ್ಷಿತಾನ್ವರಾಃ |

ತಾನಾದಾಯ ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛ ತಿಷ್ಠೇಹ ಯದಿ ವಾ ಪುನಃ || ೩೬ ||

|| ಪುರೂರನಾ ಉವಾಚ ||

ಅಮೋಘಾದರ್ಶನಾಃ ಸರ್ವಾ ಭವಂತಸ್ತ್ವಮಿತೌಜಸಃ |

ವರಂ ವಿತರತುಷ್ಠಿವ ಪ್ರಸಾವಂ ಮಧುಸೂದನಾತ್ || ೩೭ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏನಮಸ್ತಿತ್ಯಥೋಕ್ತಸ್ತೈಃ ಸ ತು ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ |

ತಕ್ರೋವಾಸ ಸುಖೀನಾಸಂ ಪೂಜಯಾಸೋ ಜನಾರ್ದನಂ || ೩೮ ||

ಪ್ರಿಯ ಏವ ಸದೈವಾಸೀದ್ಗಂಧರ್ವಾನ್ವರಸಾಂ ನೃಪ |

ತುತೋವ ಸ ಜನೋ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯಾಲ್ಪಾಲ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ || ೩೯ ||

೩೫-೩೬ ಈ ರೀತಿ ರಸಸ್ವಮಾಹುತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ರಾಜನ ಒಳಗೆ ಗಂಧರ್ವರು, ಅನ್ವರವಾರಿಯರು ಬಂದು, ಎಚ್ಚೆ ರಾಜನೇ! ನೀನು ಸ್ವರ್ಗವಧೆಯಾದ ಈ ಸ್ವ-ಕ್ಕೆ ಒಂದಿಬ್ಬರೆಯೇ! ನಿನಗೆ ನಾಸ್ತ ನೀನು ಬೇಡುವ ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೋಡುತ್ತೇನು ಆ ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಡೆದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾರಾಾಗಿರು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆರಯಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದವರು ಇರು

೩೭ ಪುರೂರನ (ಮದ್ರರಾಜ) ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -ಎರೈ ಗಂಧರ್ವರೇ! ನಿಮ್ಮ ಸಂವರ್ಧನಕ್ಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಿರಬೇಕಾದುದು ನೀವು ಮಹಾವರಾಹ್ಮಮಾಲಿಗನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಯವಿಚ್ಛು ರವಮಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನನಗ ಈಗಲೇ ವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು

೩೮-೪೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -ಪುರೂರನ (ಮದ್ರರಾಜನ) ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿದರು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ರಾಜನು ಸುಖವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವರಮಾತ್ಮನಾದ ಜನಾರ್ದನ ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇನನಿಗೂ ಗಂಧರ್ವರಿಗೂ ವಿರೋಧ

ಮಘಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸ ನೃಪಃ ಪ್ರವಿಷ್ಯ
 ಸ್ತದಾಶ್ರಮಂ ರತ್ನಸಹಸ್ರಚಿತ್ರಂ ।
 ತೋಯಾಶನಸ್ತತ್ರ ಉನಾಸ ಮಾಸಂ
 ಯಾವತ್ರಿತಾಂತಂ ನೃಪ ಘಾಲ್ಗುನಸ್ಯ

॥ ೪೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಜಲಕ್ರೀಡಾ ವರ್ಣನಂ ನಾಮ ತ್ರಿಪಂಚಾಶ
 ದಧಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಈ ಕಾರಣವಿಂದ ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ
 ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು ರತ್ನಸಹಸ್ರಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ
 ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮದ್ರರಾಜನು ಮಾಘಮಾಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು
 ಘಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾವರವಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತ್ರೆ
 ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು ಈ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ರಾಜನು ಬರೀ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ
 ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಜಲಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತನೂರನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಧ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಚತುಃ ಸಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಘಾಲ್ಗುನಾಮಲಸಕ್ಷಾಂತೇ ರಾಜಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ಪುರೂರವಾಃ |

ತಸ್ಯೈವ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶುಶ್ರಾವ ಗದಿತಂ ಶುಭಂ

|| ೧ ||

ರಾತ್ರಾನ್ಮುಸ್ಯಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ತ್ವಂ ಸಮೇಷ್ಯಸಿ |

ತೇನ ರಾಜಸ್ಸನಾಗಮ್ಯ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ

|| ೨ ||

ಸ್ವಪ್ನಮೇವಂ ಸ ರಾಜರ್ಷಿರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಪುಲನಿಕ್ರಮಃ |

ಪ್ರತ್ಯೂಷಕಾಲೇ ವಿಧಿವತ್ಸ್ನಾತಃ ಪ್ರಾಗ್ವದತಂದ್ರಿತಃ

|| ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧. ಘಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಮಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪುರೂರವ (ಮದ್ರ) ರಾಜನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದನು

೨ ಆ ದೈವವಾಣಿಯೇನಂದರೆ — ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಈ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯೊಡನೆ ನೀನು ಕಲೆತು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತೀಯೆ

೩-೪ ಈರೀತಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಾದ ದೇವವಾಣೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂದಿನಂತೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವದಾ

ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ಸ್ವಪ್ನಂ ತದ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ನೃನೇಷಯತ ಧಾರ್ಮಿಕಃ

|| ೧ ||

ತತಃ ಶುಶ್ರಾವ ನಚನಂ ದೇವತಾರ್ಚಾಸಮೀರಿತಂ ।

ಏವಮೇತನ್ಮಹೀಪಾಲ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

|| ೨ ||

ಏವಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ದೇವದೇವಾಂಜ್ಞನಾರ್ದನಾತ್ ।

ಕೃತಕೃತ್ಯಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮೇನೇ ಸ ನರಪುಂಗವಃ

|| ೩ ||

ಕೃತದೇವಾರ್ಚನೋ ರಾಜಾ ತದಾ ಹುತಹುತಾಶನಃ ।

ಜಗಾದ ಸುಹೃದಾಂ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಮಧುಸೂದನಾತ್

|| ೪ ||

ತಮೂಚುಷ್ಣ ತದಾ ಸರ್ವೇ ರಾಜಾನಮಪರಾಜಿತಂ ।

ವಿದಧಾತು ಪ್ರಸನ್ನೇನ ದೇವದೇವೋ ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೫ ||

ಅಪ್ರಸನ್ನೇ ಜಗನ್ನಾಥೇ ದೇಶಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೃಪ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ।

ನ ಗತಿರ್ವಿದ್ಯತೇ ರಾಜಂಸ್ತ್ವಂ ಚ ದೇಶಮಿಹಾಗತಃ

|| ೬ ||

ರಾಧನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಜನು ದೇಶರ ಮುಂದೆ ಆ ಸ್ವಪ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು

೫-೬ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಎಲೈ ರಾಜನೇ ಇದು ಸತ್ಯ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಡಬೇಡ ನೀನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ, ಹೋಗಿಂದು ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಲು ರಾಜನು ಈರೀತಿ ಕ್ಷಾಮಿಯ ಸಾಕ್ಷಾದನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು

೭ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಮಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಗಂಧರ್ವ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು, ತನಗೆ ಭಗವಂತನಾದ ಮಧುಸೂದನನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹವಾದ ಪ್ರಸಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದನು

೮. ಆಗ ಗಂಧರ್ವರು ಆ ಮಹೀಪಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು ದೀಪ್ತೋತ್ತಮನಾದ ಜನಾರ್ದನನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು

೯-೧೧ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಗತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ವ್ಯವಶಾಸ್ತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು

ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ ಭದ್ರಂತೇ ಭೂಯಃ ಏವ ಹಿತೇಷ್ವಿತಾಃ ।

ನ ಸಾದಯಿತ್ವಾ ತೇ ಕಾಮಾಃ ದೇವಃ ಸ್ವರ್ಗಗತಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೧೦ ॥

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ನರೇಂದ್ರಂ ತು ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ।

ಜಗ್ಮುಃ ಕ್ರೀಡಾವಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಯಥಾಪೂರ್ವಮರಿಂದಮು ॥ ೧೧ ॥

ಅಥಾಜಗಾಮ ತಂ ದೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಾನಸಃ ಸುತಃ ।

ತ್ರಿಜಗದ್ಯಶಸಾಂ ಸ್ಥಾನಮುತ್ರಿಃ ಸುರಗಣಾರ್ಚಿತಃ ॥ ೧೨ ॥

ನಮಾಗತಂ ಮುನಿವರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಸಾದ್ಯಾಘ್ನಾಚಮನೀಯಾದ್ಯೈ ರಾಸನೇನಾಭ್ಯಪೂಜಯತ್ ॥ ೧೩ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ಮಹಾಭಾಗಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ।

ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ಜನ್ಮ ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ತಪಃ ॥ ೧೪ ॥

ಯತ್ರೇ ದೇವಗಣೈರ್ವಂದ್ಯೋ ವಂದಿತೌ ಚರಣೌ ಮಯಾ ।

ರೇಯಃ ಪ್ರಸೂತಿವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರರೋಹಸ್ತವ ದರ್ಶನಂ ॥ ೧೫ ॥

ಘಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕು ಹೋಗು ಸ್ವಾಮಿಯು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಿರಲಿರುವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ ನೀಗೆಂದು ಮದ್ರ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಗಂಧರ್ವರೂ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಯಥಾರ್ಥಕಾರನಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ತಾವು ತಾವು ಹೊರಟುಹೋದರು.

೧೨ ಆ ಬಳಿಕ ಆ ನರೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನವಪುತ್ರರೂ, ತ್ರಿಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳೂ, ದೇವಗಣಾದಿಸಂಪೂಜಿತರೂ ಅವ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಂದರು.

೧೩ ಈ ರೀತಿ ಬಂದ ಋಷಿವರ್ಯರಾದ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಆ ಪುರೂರವ(ಮದ್ರ) ರಾಜನು ನೋಡಿ ವಾದ್ಯಾಘ್ನಾದಿ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.

೧೪-೧೫ ಈ ರೀತಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅತ್ರಿಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮಹಾಭಾವರೇ 'ಈಗ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ದೇವತಾವೃಂದಗಳಿಂದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಪೂಜೆಯು ನನಗೆ ದೂರವೆಂದು ಶ್ರೀಯೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಮರವು ಜನ್ಮಾಗಿ ಫಲಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸರ್ವಸಾಪಾಂತಕರಣಂ ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಕಾರಣಂ ।

ಕಿಂ ನಾ ನ ಲಭ್ಯಮಸ್ತೀಹ ತೇಷಾಂ ದ್ವಿಜವರೋತ್ತಮ ॥ ೧೬ ॥

ಅನೋಘಾದರ್ಶನೇ ದೃಷ್ಟೇ ಭವತ್ಯಮಿತತೇಜಸಿ ।

ಏನಮುಕ್ತಸ್ತದಾ ರಾಜ್ಞಾ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಜಗಾದ ತಂ ॥ ೧೭ ॥

ಶೃಣು ರಾಜನ್ವಚೋ ಮಹ್ಯಂ ಯತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸುವ್ರತ ।

ದೇವದೇವಸಮಾದೇಶಾದ್ಧತ್ತಂ ತೇ ದರ್ಶನಂ ಮಯಾ ॥ ೧೮ ॥

ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಹಿ ಭಗವಾನ್ದೇವಾಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ದ್ವಾದಶೇಷು ಸದಾ ರಾಜನ್ಮೋಪವಾಸೇನ ನಿತ್ಯಶಃ ॥ ೧೯ ॥

೧೬-೧೭ ಸ್ವಾಮಿ, ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನವಾದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಜನರಿಗೆ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗದೆ ಇರುತ್ತವೆಯೇ! ಸಕಲ ಮಂಗಳಪರಂಪರೆಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವ ಇಂದ್ರೀತೆ! ಎಂದು ರಾಜನು ಹೇಳಲು ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮದ್ರರಾಜನೊಡನೆ ಇಂತು ಹೇಳಿದರು

೧೮ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನಿನಗೆ ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಕೇಳು. ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ಈಗ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು

೧೯ ಎಲೈ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಈಗ ನಿನಗೆ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವನು ನೀನು ಹಿಂದೆ ವ್ರತಿ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ ಅದರಿಂದ ಆ ಮಹಾಪ್ರಭುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವನು ಆದರೆ ಆಗ ನೀನು ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪೂಜಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೆ ಆದರೂ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಸಾತ್ವಿಕಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮದ್ರರಾಜನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ ದ್ವಾದಶೀ ಪೂಜಾಫಲದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶವಾದ ಈ ನನ್ನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದವನಾದ ಮತ್ತು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಧುಸೂದನ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿರುತ್ತೀಯೇ! ಎಲೈ ರಾಜನೇ ಕೇಳು! ನಾನೂ ಕೂಡ ಬಹು ವರ್ಷಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಈ ಮಹಾನು

ಪೂಜಿತೋ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ವಯಾತೀತೇ' ತು ಜನ್ಮನಿ ।

ರಾಜಸೇನ ತು ಭಾವೇನ ತ್ವಯಾ ದೇವಃ ಸಮರ್ಚಿತಃ

|| ೨೦ ||

ಅವರಂ ಕಾಮಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ರಾಜನ್ನಿಹತಕಂಟಿಕಂ ।

ಸಾತ್ವಿಕೇನ ತು ಭಾವೇನ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನಂ

|| ೨೧ ||

ರಾಜ್ಯಂ ಮದ್ರೇಷು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿಷ್ಕಂಟಿಕಮರಿಂದನು ।

ವ್ಯಾಧಶ್ಚರ್ಚಾಪ್ರಸನ್ನೇನ ದೇವದೇವೇನ ಚಕ್ರಿಣಾ

|| ೨೨ ||

ಪ್ರದರ್ಶಿತಮಿದಂ ಸ್ಥಾನಂ ಮದೀಯಂ ಸ್ವರ್ಗಸನ್ನಿಭಂ ।

ಇಹ ರಾಜಂಸ್ತವಸ್ತವ್ತಾ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ

|| ೨೩ ||

ಆರಾಧ್ಯ ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ ಪುರಾ ವರ್ಷಗಣಾನ್ಪಹೂನ್ ।

ಪ್ರಾಪ್ತ್ವಾನುಜ್ಞಾಂ ಹೃಷೀಕೇಶಾತ್ಪುತ್ಕೃತೇ ವಿವರೇ ಶುಭೇ

|| ೨೪ ||

ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತಾ ರಾಜಂಸ್ತಸ್ಯೈವಾರ್ಚಾ ವಿನಿರ್ಮಿತಾ ।

ನಿಯೋಗಾಬ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ಪೂಜ್ಯತೇ ಸಿದ್ಧಸತ್ತಮೈಃ

|| ೨೫ ||

ನೇಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ಮನುಷ್ಯೈರ್ನ ಚ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ।

ಪಿತೃಶೈಸ್ತಥೈವಾನ್ಯೈರ್ವೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾ ಕಥಂಚನ

|| ೨೬ ||

ಅಸ್ಮಿನ್ಸ್ವರ್ಗೋಪಮೇ ದೇಶೇ ತ್ವಯಾಲೌಲೈನ ಕರ್ಮಣಾ ।

ಆರಾಧಿತೋ ಜಗನ್ನಾಥೋ ದೇವಶ್ಚಕ್ರಗದಾಧರಃ

|| ೨೭ ||

ಭಾವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಮಹಾವ್ರಭುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಈ ಗುಹೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು ಈ ರೀತಿ ಹೃಷೀಕೇಶನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದಿಗೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಅರ್ಚನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧನಾಧ್ಯರೈಲಿರೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

೨೬-೨೭ ಎಲೈ ನರೇಂದ್ರನೇ! ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲೀ, ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಾಗಲೀ, ಇತರರಿಂದಾರಿಂದಲಾಗಲೀ ಎಂದಿಗೂ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ವರ್ಗ ಸದೃಶವಾದ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಹಳ ಲೋಲನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು

ಅಸನ್ನಫಲಮೂಲೇಽಪಿ ಬಹುಗೋರಸಸಂಯುತೇ |

ಕೌದ್ರಯುಕ್ತಶಿಲಾಪ್ರಾಯೇ ಸಮಾಕ್ಷಿಕಫಲ್ಪಿಯುತೇ || ೨೮ ||

ಕೇವಲಾಂಭೋಶಿನಾ ತಸ್ತಂ ಯತ್ತಯಾ ವರಮುಂ ತಸಃ |

ತೇನ ತೇಹಂ ವರಂ ದದ್ಮಿ ಯದಭೀಷ್ಟಂ ತನ್ಮನಘ || ೨೯ ||

ಅಚಿರೇಣೈವ ಕಾಲೇನ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ಯತಂ ತಸಃ |

ರೂಪಾರ್ಥಂ ರೂಪಲಾಭಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನೇ ಗದತಃ ಶೃಣು || ೩೦ ||

ತದ್ವ್ರತಂ ಯೇ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಮನುಜೇಶ್ವರ ಮಾನವಾಃ |

ಸ್ತ್ರಿಯೋ ನಾಪಿ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತೇ ರೂಪಮುತ್ತಮಂ || ೩೧ ||

ಧರ್ಮಿಷ್ಠತಾಂ ತಥಾಽರೋಗ್ಯಂ ಕುಲೇ ಜನ್ಮ ತಥೋತ್ತಮೇ

|| ೩೨ ||

ಜನ್ಮಾಂತರಮಥಾಸಾದ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ತಥಾವಿಧಂ |

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾತ್ಪರಿಶ್ರವ್ಯ ಮಾನುಷ್ಯೇ ಗುಣಸಂಯುತಾಃ || ೩೩ ||

ಕೊಂದು ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ಅಸನ್ನ ಫಲವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ! ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಿದರೂ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ವಣ್ಣು ಹಂಠುಗಳೂ, ಗದ್ದೆ ಗಿಡವುಗಳೂ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರುಗಳೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಇತ್ಯಲ್ಲಾ ಆಹಾರ ವಿದಾರ್ಥಗಳಿಗಿರುವ ಸುಗ್ರಹವನ್ನಿವೇಶಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನೀನು ಅದೊಂದನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸದ ಒಬ್ಬ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ತನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀಯೇ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಬ್ಬ ಕಷ್ಟಶುಭ್ಯ ತನಸ್ಸು ಮಾಡಿರುತ್ತೀಯೇ! ಅದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೨೮-೨೯ | ಎಲೈ ಮನುಜೇಶ್ವರನೇ! ನಾನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಆ ಪ್ರತವನ್ನು ಹಂಠುಗಳಿಗಲಿ, ಗಂಡವುಗಳಿಗಲಿ ಯಾರೇ ಅಗಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಮದಾರೂಪವಂತರುಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಮನುಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಲಾವಣ್ಯವಂತರಾಗಿ ಧರ್ಮನಿರತರಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿರುವ ಉತ್ತಮ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಧನಸಂಪನ್ನಾ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಥವಾ ನೃಪಾಃ ।

ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಮುಕ್ತಾಸಾದ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯೈವ ಫಲಪ್ರದಾಃ

॥ ೩೪ ॥

ರೂಪವಂತೋ ಮಹಾರಾಜ ಇಹಾಮುತ್ರ ಚ ತೇನಘಾಃ ।

ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಕೇಶವಶ್ಚಾಥ ಪೂಜಿತಃ

॥ ೩೫ ॥

ಮಯಾ ಸಮಾಗಮಶ್ಚಾಪಿ ಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರತಃ ।

ಇಹೈವ ಕೃತ್ವಾ ಧರ್ಮಜ್ಞ ರೂಪಸತ್ರಂ ಮಹಾವಲಂ ।

ದಿವ್ಯರೂಪಧರೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ

॥ ೩೬ ॥

ಏತಾನದುಕ್ತಃ ಸ ತು ಮದ್ರನಾಥೋ

ಮಹಾತ್ಮನಾ ತೇನ ನರೇಂದ್ರಸಿಂಹ ।

ಮಾಗಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಮೇಲೂ ಸಹ ಅವೇ ಏಳುವಾದ ಸ್ವರ್ಗ ಭೋಗವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಆ ವುಳ್ಳವು ಮುಗಿದ ಒಳಿಕೆ ಸ್ವರ್ಗ-ಲೋಕದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಆರೀತಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಒಳ್ಳೇ ಧನಿಕರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಈರೀತಿ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ಈ ಲೋಕ ಸರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪವಂತರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದೆಯೋ ಮತ್ತಾದಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಹ ಸ್ತವಧಿ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ದಶ-ಸಮಾಡಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಇನ್ನಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಈಗ ಕೂಡಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ರೂಪಸತ್ರವೆಂಬ ಮಹಾಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲೇ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಊರಿಗೆ ಮೋಗು ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ನೆರವೇರುವುದು ಈ ನಿನ್ನ ಕುರೂವವೂ ಹೋಗುವುದೆಂದ, ಆ ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ಆ ಮದ್ರರಾಜನೊಡನೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿ, ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಅತ್ರಿಗಳೇ! ಆ ಸತ್ರಯಾಗ (ಪೌಂದ್ರ್ಯ

ಪ್ರಪಚ್ಛ ತಂ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ನರಿಷ್ಕ :

ಸತ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾತಿಶಯಂ ವಿಧಾನಂ

॥ ೩೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುರೂರವಸೋತ್ಪ್ರಿದರ್ಶನಂ ನಾಮ ಚತುಃ

ಪಂಚಾಶದಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಂಪಾದಕವಾದ ಯಜ್ಞ ಅಥವಾ ವ್ರತ) ದ ವಿಧಾನವೇನು ? ದಯವಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ
ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪುರೂರವ (ಮದ್ರರಾಜ) ನಿಗೆ ಅತ್ತಿ ದರ್ಶನವಾದ.

ದೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಪಂಚಪಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭಗವನ್ಸ್ರೂಪಸತ್ತಂ ಮಹಾಫಲಂ ।
ಯತ್ಸಮಾಸ್ತಾ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ದಿವ್ಯರೂಪಧರೋ ಮುನೇ ॥ ೧ ॥

॥ ಅತ್ರಿರುವಾಚ ॥

ತತ್ಸತ್ತಂ ಕರ್ತುಕಾಮೇನ ಚಾನ್ವೇಷ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗುರುಃ ।
ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಯೋ ವಿಜಾನಾತಿ ಇತಿಹಾಸಾಂಶ್ಚ ಕೃತ್ಸ್ಮಶಃ ॥ ೨ ॥

ತತ್ಪ್ರದಿಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಪಾದರ್ಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಉಪೋಷಿತವ್ಯಂ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತನ್ನಿ ಬೋಧ ಮೇ ॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಪುರೂರವನು (ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಮದ್ರರಾಜನು) ಕೇಳುತ್ತಾನೆ —
ಎಲೈ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಯಾವ ವ್ರತವು ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ದಿವ್ಯ
ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಧರಿಸಬಲ್ಲೆನೋ ಅಂತಹ ಮಹಾ ಫಲದಾಯಕವಾದ ರೂಪ
ಸತ್ತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ

೨-೩ ಅತ್ರಿಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -- ಆ ರೂಪಸತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂ
ದಾಶೆಪಡತಕ್ಕವನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರುವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆ
ಗುರುವಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರವೂ, ಇತಿಹಾಸಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಸಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿ
ದಿರಬೇಕು ಆ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪಾದನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ
ಆರಂಭಿಸಿ ಉಪೋಷ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಆ ನಕ್ಷತ್ರವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ
ಕೇಳು

ಘಾಲ್ಗುನ್ಯಾಂ ಸಮತೀತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷಾಷ್ಟಮಿಾ ತು ಯಾ ।

ಸಮೂಲಾಂ ತಾಂ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ವ್ರತಂ ಗೃಹ್ಣೀತ ಮಾನವಃ ॥ ೪ ॥

ಉಪೋಷಿತವ್ಯಂ ನಕ್ಷತ್ರಂ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಚ ದೈವತಂ ।

ವರುಣಂ ಚ ತಥಾ ಚಂದ್ರಂ ಪೂಜಯೇದ್ವಿಧಿನಾ ನರಃ ॥ ೫ ॥

ಪೂಜಯೇದ್ವೇವದೇವೇಶಂ ಭಗವಂತಂ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ಉಪೋಷ್ಯ ಸಂಗಂ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೬ ॥

ತತೋಽಗ್ನಿಹವನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತಥಾ ಗುರುಂ ।

ಉಪವಾಸಸ್ತು ಕರ್ತವ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯೇಹನಿ ವಾರ್ಧಿವ ॥ ೭ ॥

ಉಪೋಷ್ಯ ಋಕ್ಷೇ ವಿಗತೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಕೇಶವಂ ,

ಕೃತ್ವಾಽಗ್ನಿಹವನಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ ॥ ೮ ॥

೪ ಘಾಲ್ಗುಣಮಾಸವು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಹುಕ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒರುವುದೋ ಆ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೫ ಆ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಆ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೂ ಆ ನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ವರುಣನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಸಹ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಮಾಡಬೇಕು.

೬-೭ ಅಚಿಕ ಭಗವಂತನಾದ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗುರುಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಅರೀತಿ ಪೂಜಾ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಆ ದಿವಸವೆಲ್ಲಾ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು.

೮-೧೦ ಈರೀತಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಉಪವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕಳೆದ ಬೌದ್ಧಿ ಮಾರನೆ ದಿನ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಗ್ನಿ ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು (ಹುರಿದ ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ) ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕು.

ಹವಿಸ್ಸಮನ್ನಂ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ತೃಣಂ ಚಾಂಗಕ್ರಮಂ ಮಮ ।

ಸಾದಯೋಃ ಕಠಿತಂ ಮೂಲಂ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ತು ಜಂಘಯೋಃ ॥ ೯ ॥

ಅಪ್ಪಿನಂ ಜಾನುಯುಗಲಂ ಜೋರುಯುಗ್ಲಂ ಚ ಸಾರ್ಥವ ।

ಸಹಿತೇ ದ್ವೇ ತಥಾಶಾಢೇ ಗುಹ್ಯೇ ಚ ಸಹಿತೇ ಸ್ಮೃತೇ ॥ ೧೦ ॥

ಪೂರ್ವೋತ್ತರೇ ಚ ಫಾಲ್ಗುನ್ಯಾ ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಕಟಿರ್ಭವೇತ್ ।

ಸಾರ್ಪಯೋಃ ಕುಕ್ಷಿಯುತಯೋರ್ನಕ್ಷತ್ರತ್ರಯಂ ನುತಂ ॥ ೧೧ ॥

ಉಭೇ ಪ್ರೋಷ್ಯಪದೇ ರಾಜನೈವತೀ ಚ ತಥಾ ಭವೇತ್ ।

ಉರೋನುರಾಧಾಸು ತಥಾ ವೃಷಂ ನಿಷ್ಕಾಸು ಕೀರ್ತಿತಂ ॥ ೧೨ ॥

ಭುಜೌ ಜ್ಞೇಯೌ ನಿಶಾಖಾಸು ಹಸ್ತೇ ಪ್ರಾಕೌ ತಥಾ ಕರೌ ।

ಅಂಗುಲ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ರಾಜಸಿಂಹ ಪುನರ್ವಸೌ ॥ ೧೩ ॥

ಅಗ್ನೇಷಾಯಾಂ ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಂ ನೃಪ ಕಂಧರಾ ।

ಶ್ರವಣಾಶ್ರವಣೌ ಜ್ಞೇಯೇ ಮುಖಂ ಪುಷ್ಕೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥ ೧೪ ॥

ದಂತಾಃ ಸ್ವಾತೌ ಶತಭಿಷಾ ಹನೂ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತಥಾ ನೃಪ ।

ಮಘಾಯಾಂ ನಾಸಿಕಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮೃಗಶೀರ್ಷೇ ಚ ಲೋಚನೇ ॥ ೧೫ ॥

ಇನ್ನು ಅಂಗಕ್ರಮವನ್ನು ಎವರಿಸುವೆನು ಕೇಳಯ್ಯ ಮದ್ರರಾಜ ! ಮಹಾಶ್ವನಿನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು, ಮೇಲಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿನೀ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ಉತ್ತರಾಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಸಂದಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುಹ್ಯ ಪುಷ್ಕರಿದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಫಲ್ಗುನೀ (ಪುಷ್ಯ-ಉತ್ತರ) ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು, ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಸೂಂಟದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೊಂಬೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಪದ, ರೇವತಿ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು, ಅನೂರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಸ್ತ ಚಿತ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುನರ್ವಸು ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕೈಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧೇಷಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು

ಚಿತ್ರಾ ಲಲಾಟೇ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಭರಣ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ಶಿರಃ |
ಶಿರೋರುಹಸ್ತಾಃ ಧಾದ್ರಾಸು ವ್ರತಸ್ಯಾಂತೇ ನರಾಧಿವ || ೧೬ ||

ಮಾಘಶುಕ್ಲಾವಸಾನೇ ತು ಸತ್ರಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯತೇ |
ಯದ್ಯಂತರಾಯಂ ನ ಭವೇತ್ಕಿಂಚಿಚ್ಛೌಚನಿಮಿತ್ತಜಂ || ೧೭ ||

ಅಂತರಾಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಯದಿ ಶೌಚನಿಮಿತ್ತಜಂ |
ಉಪೋಷ್ಯಮೇವೋವನಸೇನ್ನಕ್ಷತ್ರಮಪರಂ ಪುನಃ || ೧೮ ||

ಕ್ರಮಸ್ತಪ್ತಂ ಹಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಚಾಶುದ್ಧ್ಯಾಮವವರ್ಚಿತಂ |
ಉಲ್ಲಂಘಯನ್ಮಹೀಪಾಲ ಸ್ತತ್ಯನಾಯಂ ಸಮತ್ನತೇ || ೧೯ ||

ಅಂಗಕ್ರಮೇಣ ಸಕಲವ್ಯಕ್ತವರ್ಗಮುಪೋಷಿತಃ |
ವ್ರತಾಂತೇ ಪ್ರಯತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇನ್ಮಧುಸೂದನಂ || ೨೦ ||

ಚಂದನಾಗುರುಕರ್ಪೂರಮ್ನಗದವೈಃ ಸಕುಂಕುಮೈಃ |
ಜಾತೀವಲ್ಯೈಃ ಸಕಂಕೋಲ್ಬೈರ್ಲವಂಗಕುಸುಮೈಸ್ತಥಾ || ೨೧ ||

ಬೋಲಗುಗ್ಗುಲನಿರ್ಯಾಸೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಕಾಲೋಡ್ಭವೈಃ ರುಭೈಃ |
ಧೂಪೋ ನರೇಂದ್ರಾಗುರುಣಾ ಚಂದನೇನ ಸುಗಂಧಿನಾ || ೨೨ ||

ದೀಪಾಶ್ಚ ದೇಯಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ತಿಲತೈಲವ್ರಪೂರಿತಾಃ |
ದೀಪೇಷು ವರ್ತಯಃ ಕಾರ್ಯಾ ಮಹಾರಂಜನರಂಜಿತಾಃ || ೨೩ ||

—

ಮುಂದಿಲ್ಲೆಯೂ, ಸ್ತೂತಿಯನ್ನು ದಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶತಭುಜೆಯನ್ನು ಎರಡು ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಖ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಚಿತ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಭರಣೀನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಅಂಗಧ್ಯಾನವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಈ ರೀತಿ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಾಘಮಾಸದ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾಡಬೇಕು ಯಾವ ವಿಘ್ನವೂ ಅಂದರೆ ಜಾತಾಶೌಚ ಮೃತಾ

ನೈವೇದ್ಯಂ ಚ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ಪರಮಾನ್ನೇನ ಭೂರಿಣಾ ।

ದಧ್ನಾ ಕ್ಷೀರಾಮೃತಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಮಧುನಾ ಚ ಗುಡೇನ ಚ || ೨೪ ||

ಸಿತಯಾ ಚ ತಥಾ ಭಕ್ಷ್ಯೈಃ ಫಲಮೂರ್ತ್ಯರ್ಯಧಾನಿಧಿ ।

ಅಪೂಪೈಃ ಪಾನಕೈರ್ಹೃದ್ಯೈಃ ಶೀತಲೈಶ್ಚ ಸುಗಂಧಿಭಿಃ || ೨೫ ||

ಲವಣಸ್ಯ ಚ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಕೃಸರಂ ಚ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಸರ್ವಬೀಜಾನಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭೂವಣಾನಿ ಚ ಶಕ್ತಿತಃ || ೨೬ ||

ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಚ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯತಮಾನಸಃ ।

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮುಮಿತಿ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯೋ ಹ್ಯನಂತರಂ || ೨೭ ||

ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಕಂ ಮಂತ್ರಂ ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರೇಷು ನಿಧೀಯತೇ ।

ಘೃತಂ ಮಾಕ್ಷಿಕಸಂಯುಕ್ತಂ ಜುಹುಯಾತ್ಪ್ರಲತಂಡುಲಂ || ೨೮ ||

ಶೌಚಗಳಿಗೊಂದುಬಾದ ಮೈಲಿಗೆ ಮೂತಾದುವುಗಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಿಚ್ಚ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಆ ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅಂಥಾ ಅನುವವತ್ತಿ ಏನಾದರೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಪುನಃ ಬರುವವರಿಗಿಗೂ ಉಪನಾಸದಿಂದಿಮ್ಮ ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಪುನಃ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು ವ್ರತ ಮುಗಿದ ಒಳಿಕ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು

೨೬-೨೮ ಸಕಲ ಬೀಜ (ಧಾನ್ಯ) ಗಳನ್ನೂ ಭೂವಣಗಳನ್ನೂ ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಒಳಕ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ವದಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಶೂದ್ರರೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಈ ವೇದಮಂತ್ರದ ಬದಲು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು (ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇವೇ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ) ತುಪ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳಿಂದ ಕಲಸಿದ ಎಳ್ಳು ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೋಮದ್ರವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಹೋಮಾನಂತರ ಗುರುವಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಮದಿಸಿದ ಅನೆಗಳನ್ನೂ, ನುನಾಪಿಫವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧರತ್ನಗಳನ್ನೂ

ತತಸ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾ ದೇಯಾ ಗುರವೇ ನೃಪಸತ್ತಮ |

ನಾಗಾಶ್ಚ ಮದಮತ್ತಾ ವೈ ಗ್ರಾಮಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಸ್ತಭಾ

|| ೨೯ ||

ತುರಗಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮುಖ್ಯಾ ರತ್ನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚ ಪಿತಾ ಜ್ಞೇಯೋ ರೂಪಸತ್ತಪ್ರದರ್ಶಕಃ

|| ೩೦ ||

ರೂಪಸೌಭಾಗ್ಯಲಾವಣ್ಯಜನ್ಮಭೋಗಪ್ರದಾಯಕಃ |

ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ನಾ ದ್ವಿಜತ್ವಸ್ಯ ಬಹುನಿತ್ವಸ್ಯ ದಾಯಕಃ

|| ೩೧ ||

ನ ತಸ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಃ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಗಂತುಂದಾನೇನ ಭೂರಿಣಾ |

ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಏವಾತ್ರ ದಕ್ಷಿಣಾನಾಂ ತು ಕಾರಣಂ

|| ೩೨ ||

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸಾದಮಾಕಾಂಕ್ಷೇದ್ಗ್ರಾಂವಸತ್ತಪ್ರದರ್ಶಕಾತ್ |

ಅನರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ದಾತವ್ಯಂ ಘೃತಪೂರ್ಣಂ ತು ಭಾಜನಂ

|| ೩೩ ||

ದಕ್ಷಿಣಾರೂಪದಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು ಈ ರೂಪಸತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸಿದ ಪ್ರದರ್ಶಕನನ್ನು ತಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ರೂಪ (ಸೌಂದರ್ಯ) ವೂ ಸೌಭಾಗ್ಯ (ಐಶ್ವರ್ಯ) ವೂ, ಲಾವಣ್ಯವೂ, ಸಾನಾಭೋಗಗಳೂ, ರಾಜ್ಯವೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೂ, ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವೂ ಸಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ರತಾಂಗವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ದಕ್ಷಿಣಾ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗುರು ಪ್ರಸಾದವೊಂದೊಂದರ ಅದೇ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ರೂಪಸತ್ತವ್ರದರ್ಶಕನಾದ ಗುರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಆರೀರ್ವಾದವನ್ನು ವಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತಹ ಗುರುವಿಗೆ ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಕಂಚಿನಪಾತ್ರೆನ್ನು ದಾನವಾಗಿಕೊಡಬೇಕು ಆ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆ ಯು ನಾಲ್ಕು ತೂಕದಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆ ಊಟವು ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾಗಿರಬೇಕು ಊಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾನಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಊಟವಾದಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಒಂದುಜೋಡಿ ಹೊಸಘೋತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಅದು ಕಲಾಒತ್ತುಅಂಚಿನಿಂದಲೂ, ನೆರಗಿನಿಂದಲೂ ಮಿರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರಬೇಕು ಆಮೇಲೆ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಪ್ಪು,

ಚತುಷ್ಟಲಂ ತು ಕಾಂಸ್ಯಸ್ಯ ಸುವರ್ಣಂ ಕಾಂಚನಸ್ಯ ಚ |
ತತಃ ಪರಂ ಭೋಜನೀಯಾಃ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಃ || ೩೪ ||

ಲವಣಕ್ಷೀರಮಧ್ವಾಜ್ಯಗುಡಭಕ್ಷ್ಯಸಿತೋತ್ಕಟಂ |
ಭೋಜನಂ ಪಾನಕೋಪೇತಂ ಪಶ್ಚಾದ್ವೇಯಾ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾ || ೩೫ ||

ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸ್ತದಾತವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ನವಂ ಶುಭಂ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಚ ದಾತವ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜತರಂಜಿತಂ || ೩೬ ||

ಸಪ್ತಬೀಜಾನಿ ದೇಯಾನಿ ಲವಣಂ ರೂಪ್ಯಮೇವ ಚ |
ಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪ್ಯಭೀಷ್ಟಂ ಸ್ಯಾಚ್ಛತ್ರೋಪಾನಹಮೇವ ಚ || ೩೭ ||

ವಿತ್ತಶಾರ್ಯಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸತ್ಸದಾನೇ ಮಹೀಪತೇ |
ಅನಶ್ಯದೇಯಂ ಸತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸ್ವಿನ್ಯ ತಪೂರ್ಣಂ ಚ ಭಾಜನಂ || ೩೮ ||

ಚತುಷ್ಟಲಂ ತು ಕಾಂಸ್ಯಸ್ಯ ಸುವರ್ಣಂ ಕಾಂಚನಸ್ಯ ಚ |
ವ್ರತೇನಾನೇನ ಚೀರ್ಣೇನ ದೇಹತ್ಯಾಗೇ ದಿನಂ ಗತಃ || ೩೯ ||

ತತ್ಪ್ರೋಷ್ಯ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಮಾನುಷ್ಯೇ ಯದಿ ಜಾಯತೇ |
ರಾಜಾ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಧನಾನ್ವಿತಃ || ೪೦ ||

ಕುಲೇ ಮಹತಿ ಸಂಭೂತೋ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿವೋ ಭುವಿ |
ಆರೋಗ್ಯಂ ಮಹದಾಪ್ನೋತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಪಿ ಚೋತ್ತಮಂ || ೪೧ ||

ಬೆಳ್ಳಿಯಭತ್ತಿ, ಪಾದರಕ್ಷೆಯೇ ಮುಂತಾದವಿವಿಧ ವಾನಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸತ್ಸದಾನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವನ್ನಲ್ಲ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಜೀಣ (ಲೋಭ) ತನವನ್ನು
ಮಾಡಬಾರದು ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ
ವಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ಆ ವಾತ್ರೆಯ ತೂಕದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ ಹೆಚ್ಚಾದ ಚಿನ್ನದ ದಕ್ಷಿಣೆ
ಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು

೩೯-೪೧ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಒಹುಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದು ಈ ದೇಹಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಕಮಲದಂತೆ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ
ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಮನೋಹರಳಾದವಳಾಗಿಯೂ ಗಂಡನಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಅನುರಕ್ತ

ಲಾವಣ್ಯಂ ಬುದ್ಧಿ ಮೇಧೇ ಚ ಮತಿಂ ಧರ್ಮೇ ಚ ಶಾಶ್ವತೀಂ ।

ಸಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಃ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವನಶಂಕರಃ ।

॥ ೪೦ ॥

ನರೋ ಭವತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಾರೀ ಚಾಪ್ಸರಸೋಪಮಾ ।

ಸುಭಗಾ ದರ್ಶನೀಯಾ ಚ ಲಾವಣ್ಯಗುಣಸಂಯುತಾ

॥ ೪೧ ॥

ಬಹುಧಾನ್ಯಾ ಬಹುಧನಾ ಬಹುಭೂಷಣಸಂಯುತಾ ।

ಭರ್ತುಶ್ಚಾತ್ಮತದಯಿತಾ ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತಾ ಚ ಸದ್ಗುಣೈಃ ।

ನಿತ್ಯಾರೋಗ್ಯವತೀ ಕಾಂತಾ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾ

॥ ೪೨ ॥

ಚಂದ್ರಾನನಾ ನೀಲಸರೋಜನೇತ್ರಾ ।

ತ್ವೈಲೋಕ್ಯಕಾಂತಾ ಪತಿವಲ್ಲಭಾ ಚ

॥ ೪೩ ॥

ಭವತ್ಯವಶ್ಯಂ ಸುಭಗಾ ಸುಶೀಲಾ ।

ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತಾ ಯಶಸಾ ಶ್ರಿಯಾ ಚ

॥ ೪೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ರೂಪಸತ್ಪ್ರವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಪಂಚ

ಪಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಳಾದವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅವಳು ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸೌಶೀಲ್ಯ ಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ವಜ್ರಯಾದಿಂದಲೂ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುತ್ತಾಳೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ರೂಪಸತ್ಪ್ರವೇಶ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಷಟ್ಪಿಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಪುರೂರವಾ ಉವಾಚ ॥

ಭಗವನ್ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞ ಪಿತಾಮಹ ಮಹಾದ್ಯುತೇ ।

ಗುರುತ್ವಂ ಮೇ ವ್ರತೇ ತಸ್ಮಿನ್ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಮಾನವ

॥ ೧ ॥

ವ್ರತಾವಸಾನೇ ಚ ತಥಾ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಂ ದ್ವಿಜವೃಂಗವ ।

ಏವಂ ಶಕ್ಯೋಽಸ್ಮ್ಯರಣ್ಯೇಸ್ಮಿನ್ಕರ್ತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಮಹದ್ವ್ರತಂ

॥ ೨ ॥

॥ ಅತ್ರಿರುವಾಚ ॥

ತವ ಪ್ರಸಾದಂ ಭಗವಾನ್ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ಕುರುತೇಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಗುರುಸ್ತ್ವಮಪರಾಜಿತಃ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಪುರೂರವ (ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಮದ್ರರಾಜ) ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —
ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾನತೇಜಃ ಪುಂಜನಾದ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯೇ! ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನೀನೇ ಗುರುವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು
ನನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯವಾದರೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವ್ರತವನ್ನು (ರೂಪಸತ್ವವನ್ನು) ನಾನು ಮಾಡಿ
ವ್ರತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

೩-೪ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದನು — ಅಯ್ಯ ಮದ್ರ (ಪುರೂರವ)
ರಾಜ! ನೀನು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಯ್ಯ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ದೇವರ ವಯವಿವೇಯ್ಯ! ನಾನೇ

ವ್ರತಾವಸಾನೇ ಚ ತಥಾ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಂ ದ್ವಿಜಪುಂಗವೈಃ |
ಕಾಮಾಸ್ಸನ್ನಿಹಿತಾಶ್ಚಾನ್ಯೈರ್ದೇಶೀಶ್ಚಿಸ್ತ್ರಿಃ ಸ್ಯುಪ ಸರ್ವದಾ

|| ೪ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸವ್ರಮೇ ಚ ದಿನೇ ತದಾ |
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಂ ಸಪ್ತಮಿಯೋಗೇ ಗ್ರಾಹುಯಾಮಾಸ ತಂ ವ್ರತಂ

|| ೫ ||

ಪಾದಕ್ಷಾತ್ಪು ಪ್ರಭೃತ್ಕೇವಮೃಷ್ಣೇ ಯುಷ್ಣೇ ನರಾಧಿಪಃ |
ಕಾರಯಾಮಾಸ ದೇವಸ್ಯ ಕಥಿತಾಂಗಾದಿಪೂಜನಂ

|| ೬ ||

ಸ್ನಾನಂ ನಕ್ಷತ್ರನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಚ ಪೂಜನಂ |
ನಕ್ಷತ್ರದೈವತಸ್ಯಾಪಿ ಸೋಮಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಚ

|| ೭ ||

ಪೂಜನಂ ಚ ತಥಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ |
ಹೋಮಂ ತಥೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಥಾವಸ್ತುನುಜೇಶ್ವರ

|| ೮ ||

ಮಾಘಶುಕ್ಲಮಘಾಂ ಪ್ರಾಸ್ಯ ದ್ವಾದಶೀಂ ಚ ತಥಾ ತಥಿಂ |
ಅತ್ರಿವ್ರತಾವಸಾನೇ ತಮಾಗತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ

|| ೯ ||

ಗುರುವಾಗಿ ನಿಂತು ನಿನಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸಕಲ ವಾಮುಗ್ರಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿ, ವ್ರತಾವಸನದಲ್ಲಿ, ಬೇಕಾದ ವಾಸ
ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡು, ಸಂಕೋಚಸುಡಬೇಡ, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ
ಗೋಪ್ತರ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕಾದಿವೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಈ ಪ್ರದೇಶ
ದಲ್ಲಿ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡು

೫ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಈರೀತಿ ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ
ಅತ್ರಿಯು ಮದ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಪ್ತಮಾ ಯೋಗವುಳ್ಳ
ಸಪ್ತಮದಿನದಲ್ಲಿ (ಸಪ್ತಮಾ) ಆ ಮದ್ರರಾಜನಿಂದ ಆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಸಿದನು

೬ ಪಾದನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನ
ದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನಕ್ಷತ್ರಾಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು

೭-೧೦ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏವಂ
ಸಿರುವ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ನಾನ, ಆ ನಕ್ಷತ್ರ ವಿಹಿತ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತೆಗಳಿಗೂ,

ವ್ರತಾವಸಾನೇ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಕೇಶವಾಂಗಾರ್ಕಸೋಮಜಾನ್ |

ರಾಜ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ ಸೋಃಶ್ರೇಃ ಸಕಲನೇವ ಹಿ || ೧೦ ||

ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ಮಂತ್ರವಿನ್ಮುಪ |

ಭೂಯಃ ಪ್ರಾದಾತ್ಸ ತಸ್ಯೈವ ವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ || ೧೧ ||

ನ ಮೇ ರಾಜ್ಯೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಿಂಚಿದೇವಾಸ್ತಿ ಸಾರ್ಥಿವ |

ಧನೇನ ನ ಚ ಕಾಮೇನ ಯಾಜಿತಾ ನೃಪಯಾಜ್ಞಯಾ || ೧೨ ||

ಇದಾನೀಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗಚ್ಛ ಗೃಹಾನ್ವತಿ |

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯಾವತ್ರಿರಂತರ್ಧಾನಮಥೇಶ್ವರಃ || ೧೩ ||

ಸರ್ವೈರ್ವಿಜಗಣೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ತದಾ ಗತ್ವಾ ಸ ಸಾರ್ಥಿವಃ |

ದೇವಪುಷ್ಕರಿಣೀತೋಯೇ ಸ್ನಾತಮಾತ್ರೋ ಬಭೂವ ಹ || ೧೪ ||

ತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಾಕಾರೋ ನೀಲಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಃ |

ವೃಥುವಕ್ಷಾ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ತನುಕುಕ್ಷಿರ್ಮಹಾಕಟಃ || ೧೫ ||

ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಗು, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಛೇದಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಹೂಮಗಳೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದ ಆ ಮಹಾದಿವಸವುಂದರಲ್ಲಿ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ರಿಯುಷಿಯು ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆ ರೂಪವತ್ತಲೆಗೆ ಬಂದನು. ವ್ರತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಸಕಲ ವಿಧ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಅಬಳಿಕ ಆ ಮದ್ರರಾಜನು ಅತ್ರಿಯುಷಿಗ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಕಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು.

೧೧-೧೬ ಆ ರಾಜನಿಂದ ಅತ್ರಿಯುಷಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಬಳಿಕ ಅವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನನಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಹಣದಾಶೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ ಈ ಯಾಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸರ್ವರೂ ಸಮಾನರು, ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆದಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇಮವೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದೆಂದು ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಗಂಧರ್ವರಾಜಪ್ರತಿಮುಃ ಸರ್ವಸತ್ತವಶಂಕರಃ |

ರೂಪಂ ತು ತಾದೃಶಂ ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮಾಃ

|| ೧೬ ||

ತಥೈವಾಪ್ಸರಸೋ ಮುಖ್ಯಾ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ದಿಷ್ಟ್ಯೇತಿ ತೇಽಬ್ರುವನ್ |

ಸಭಾಜ್ಯ ಸಾರ್ಥವಂ ತೇನ ಪೂಜಿತಾಃ ಪ್ರಯಯುಃ ಸುಖಂ

|| ೧೭ ||

ನೀತ್ವಾ ಸಂವತ್ಸರಂ ತತ್ರ ಪೂರ್ಣೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ನೃಪಃ |

ದೇವತಾಶ್ಚಾ ಸ್ಯಥಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ

|| ೧೮ ||

ತಥಾ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಪುಷ್ಕಾಂ ಗುಹಾಂ ಪದ್ಮಸರಸ್ವಥಾ |

ಅಶ್ರಮಂ ಶೈಲಮುಖ್ಯಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ವನಸ್ಪತಿಂ

|| ೧೯ ||

ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವ ಪ್ರಯಯೌ ಸ್ವಪುರಂ ತತಃ |

ಉಚ್ಚಸಂಗಮಸಂಪ್ರಸ್ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವೋ ನೈಷಯಿಕೈಸ್ತತಃ

|| ೨೦ ||

ಸ್ತುತೋ ದೇವಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತೈಶ್ಚಾಭಿನಂದಿತಃ |

ಸತ್ತರೈಶ್ಚ ತಥಾ ಕೈಶ್ಚಿದಮಾತ್ಮಾನಾಂ ನಿನೇದಿತಃ

|| ೨೧ ||

ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು ಆಬಳಿಕ ಆ ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ದೇವಪುಷ್ಕರಿಣೀಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಕುರೂವನು ಅದಲ್ಲೋ ಮಾಯವಾಗಿ ವೃಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತ ಮೈಬಣ್ಣವು ತಿರುಗಿ, ಕಪ್ಪಗಿರುವ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯಿಂದಲೂ ಮಹಾ ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ ಅನೃತಿಮ ಸೌಂದರ್ಯವಂತನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾದನು. ಗಂಧರ್ವ ರಾಜನಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರರೂ, ಶಹಭಾಸ್! ಶಹಭಾಸ್! ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು

೧೮-೨೨ ಆಬಳಿಕ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಆ ವರ್ಷ ಕಳೆದಬಳಿಕ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕರೆದು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ತಾನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಸರೋವರವನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ, ವೃಕ್ಷಲತಾ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರರನ್ನೂ ಸಹ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ

ಅಮಾತ್ಯಶ್ಚಾಗತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಲಬ್ಧಕಾಮಂ ನರಾಧಿಪಂ ।

ನಿರ್ಯಯಿಸ್ಸಗರಾತ್ಸಾಚ್ಚತುರಂಗಬಲಾನ್ವಿತಾಃ ॥ ೨೨ ॥

ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ತೇ ಸರ್ವೇ ಗಣಮುಖ್ಯಪುರಃಸರಾಃ ।

ತೈಃ ಸಮೇತ್ಯ ಸ ರಾಜರ್ಷಿಯಥಾವನ್ಮನುಜೇಶ್ವರಃ ॥ ೨೩ ॥

ಕಲ್ಪಿತೇನ ಗಜೇಂದ್ರೇಣ ಪತಾಕಾಧ್ವಜಶೋಭಿನಾ ।

ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರಂ ಹೃಷ್ಯಃ ಶಾಕಲಂ ನಾಮ ನಾಮತಃ ॥ ೨೪ ॥

ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರವೇಶೇ ತತ್ಪಾರೈಃ ಸಿತಚಂದನವಾರಿಣಾ ।

ಬಹುವರ್ಣೈಸ್ತಥಾ ಪುಷ್ಪೈರ್ಯಥಾಸ್ಥಾನೇ ವಿಭೂಷಿತಂ ॥ ೨೫ ॥

ಚಂದನಾಗುರುಸಾರಾಣಾಂ ಧೂಪನೈಃ ಸುರಭೀಕೃತಂ ।

ಮಹೋಚ್ಚ್ರಿತವತಾಕಾಢ್ಯಂ ಮಾಲ್ಯದಾಮಪರಿಷ್ಕೃತಂ ॥ ೨೬ ॥

ಮಾಲ್ಯಮೋದಕಹಸ್ತೈಶ್ಚ ಪೌರಜಾನವದೈರ್ಯುತಂ ।

ಅತೀವ ಜನಸಂಬಾಧಮತೀವ ಸುಮನೋಹರಂ ॥ ೨೭ ॥

ಹೊರಟನು. ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ಜನರು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಗೃಹವೃತ್ತಾದಿಂದ ದೂರತ ಆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಹೂಗಳಿದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಪೌರಜನರು ಬೇಗ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ರಾಜಾಗಮನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. ಅಮಾತ್ಯರು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರ್ಷಾನ್ವಿತರಾಗಿ ಚತುರಂಗ ಬಲಸಮೇತರಾಗಿ ರಾಜನನ್ನಿರಿದುಗೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟರು.

೨೩-೨೮ ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ ಕೇಳು! ಆ ವಜ್ರರಾಜನನ್ನು ಎಂದು ಗೊಂಡು ಕರಕರಲು ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರು ಅವರೊಡನೆ ಮಹಾರಾಜನು ತನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ, ಬಾವುಟಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಅಂಬಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಶಾಕಲ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜನ ಪುರಸ್ಕರವೇಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪನ್ನಿರುಗಲಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ವಿಧವಿಧವಾದ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಉರ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಗಂಧ, ಕಾಲುಗರು, ಧೂಪ

ಪ್ರಾಸಾದವರಸಂಸ್ಥಿಶ್ಚ ಗನಾಕ್ಷಕಗತಾಸ್ತಥಾ ।

ನೇದಿಕಾಸ್ಥಾಶ್ಚ ವಶ್ಯಂತಿ ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಂ ಮನ್ಮಥಾರ್ದಿತಾಃ ॥ ೨೮ ॥

ಸ ಮುಷ್ಣ ನ್ಯೋಷಿತಾಂ ಚಿತ್ತಂ ದೃಶಶ್ಚ ಮನುಜಾಧಿಪಃ ।

ಉಜಾಚಂದನಚೂರ್ಣೈಶ್ಚ ಕೀರ್ಯಮಾಣಃ ಸಮಂತತಃ ॥ ೨೯ ॥

ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಸ್ತ್ರೀಕರೋನ್ಮುಕ್ತೈಃ ಪೂರ್ಯಮಾಣೋ ನರಾಧಿಪಃ ।

ಅಭಿಗಮ್ಯ ಚ ತತ್ರಾಸೌ ದೇವತಾಯತನಾಂಸ್ತತಃ ॥ ೩೦ ॥

ಪ್ರವಿನೇಶ ಗೃಹಂ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಾರದಾಬ್ರಚಯೋಪಮಂ ।

ತತ್ರಾಭಿಗಮನಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ ॥ ೩೧ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಪಕ್ಷ್ಯಾ ವಿವಿಧೈರ್ಧನಸಂಚಯೈಃ ।

ಸಭಾಸ್ಥೌ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಪೌರಜಾನಪದಂ ಜನಂ ॥ ೩೨ ॥

ಆಶ್ವಾಸ್ಯ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಗೃಹಾನ್ಯೋಧಜನಂ ತಥಾ ।

ಜನಾನುರಾಗಸಂಯುಕ್ತಸ್ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಸಾರ್ಥಿವಃ ॥ ೩೩ ॥

ಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ತುಂಬಿ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುಗಂಧವು ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಎತ್ತರವಾದ ಬಾವುಟಗಳನ್ನೇರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದ್ದರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನೂ, ನಜರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಾವಿದ್ದು, ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಜನರ ಗಲಭೆಯಂತೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಮಹಡಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿ! ಯಾವ ಮನೆ ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿ ಯಾರ ಮನೆಯನೆ, ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ನೋಡಲಿ, ಜನರ ಗುಂಪೇ ಗುಂಪಾಗಿತ್ತು ನವಮನ್ವೃಧನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾಮಿನಿಯರು ಕಾಮನ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು

೨೯-೩೩ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಹೆಂಗಸರ ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಅವ ಹರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು ಎತ್ತಿತ್ತಲಿಂದಲೂ ಹೆಂಗಸರುಗಳು ಎರಚುತ್ತಿದ್ದ ಅರಳು, ಗಂಧದ ಕುಡಿ, ಹೂಗಳು ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಸುರಿದಂತೆ ಬಂದು ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಲಿದ್ದವು ಈ ರೀತಿ ಮಹಾರಾಜನು ಕೋಲಾಹಲವಿಂದ ಊರನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಬಂದು

ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶೇನ ಸಾಲಯಾಮಾಸ ಮೇದಿನೀಂ ।

ರೇಮೇ ಚ ಸಹ ರಾಮಾಭಿರ್ಗಂಧರ್ವಪ್ರತಿನೋ ಯುನಾ ॥ ೩೪ ॥

ಸ ತು ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ರಾಜಾ ಪಂಚತ್ವಮಾಗತಃ ।

ಉವಾಸ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಃ ಸುರೋತ್ತಮೈಃ ॥ ೩೫ ॥

ಮನ್ದಂತರೇ ಹೃತೀಶೇ ತು ಚಾಕ್ಷುಷಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ವೈವಸ್ವತೇಷಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಬುಧಪುತ್ರತ್ವಮಾಗತಃ ॥ ೩೬ ॥

ತತ್ರ ತಸ್ಯ ತು ಯದ್ರೂಪಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಾದೇವ ವಿಶ್ರುತಂ ।

ಸಶರೀರಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ಸ್ವರ್ಗೋಕ್ತೇ ಗಮನಂ ನೃಪ ॥ ೩೭ ॥

ಸ್ವರ್ಗತೋಽಪಿ ಸ ರಾಜರ್ಷಿಃ ಪ್ರೇಣೇ ವೈವಸ್ವತೇಂತರೇ ।

ಪ್ರವಿಶ್ಯಾತಿಪುರಂ ವಿಪ್ಲೋಶಂ ದ್ರಮಂಡಲಮಧ್ಯಗಂ ॥ ೩೮ ॥

ವಿತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಕರ್ಮಣಾ ಯೇನ ಪಾರ್ಥಿವಃ ।

ಅನಾಪ ತಾದೃಶಂ ರೂಪಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಪಿ ಚೋತ್ತಮಂ ॥ ೩೯ ॥

ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಒಳ ಇರುವ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಬಳಿಕ ಸಭಾಸದರಾದ ಜನರನ್ನೂ, ಗೃಹಸ್ಥರನ್ನೂ, ಯೋಧಜನರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಅವರವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ರಾಜನು ಜನಾನುರಾಗಪರನಾಗಿ ರಾಜನೀತಿ ಯುನ್ನತನಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರಂತೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸೌಂದರ್ಯ ದಿಂದಲೂ, ಮೌವನದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಅಂತಃಕೃರ ರಮಣೀಯ ರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭವಿಸಿದನು.

೩೫-೪೧ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಒಹುಕಾಲ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನನು ಭವಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪಂಚತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ

ಪೂಜಯಂತಿ ಹರಿಂ ದೇವಂ ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ತು ನಿರಾಶಿಷಃ ।

ರಾಜಸಾಃ ಕಾಮುಕಾಮಾಶ್ಚ ಕ್ರೂರಕಾಮಾಶ್ಚ ತಾಮಸಾಃ ॥ ೪೦ ॥

ಹರಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮನಸಾ ರಾಜಸೇನ ಪುರೂರವಾಃ ।

ಸಪ್ತದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾಯಾಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮೇಕರಾಟ್ ಬಭೌ ॥ ೪೧ ॥

ಸ್ವರ್ಗಂ ಸುದುರ್ಲಭಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ವತಿ ಶಾಶ್ವತಂ ।

ನಾಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣುಸಮೋ ನಾಥೋ ನಾಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣುಸಮಾ ಗತಿಃ ॥ ೪೨ ॥

ನಾಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣುಸಮಂ ತ್ರಾಣಂ ನರಸ್ಯಾರ್ತಸ್ಯ ಭೇಷಜಂ ।

ಸತ್ಯತಂ ಪೂಜನಂ ಯೇನ ಕೃತಂ ದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಣಃ ॥ ೪೩ ॥

ಆರಾತ್ರಿಕಂ ಕೃತಂ ತೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ವರಮಂ ಪದಂ ।

ಯೇನ ಸಂಕೀರ್ತಿತಂ ರಾಜನ್ದ್ರಿರಿತ್ಯಕ್ಷರದ್ವಯಂ ॥ ೪೪ ॥

ಚಾಕ್ಷುಷ ವಸ್ತುಂತರವು ಕಳೆಯುವವರಿಗೂ ದೇವಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಈ ವೈವಸ್ವತ ವಸ್ತುಂತರದಲ್ಲಿ ಬುಧನ ಮಗನಾದ ಪುರೂರವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಎಲೈ ವಜ್ರ ನರೇಂದ್ರನೇ ! ಆ ಪುರೂರವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗಿ ಎಂತರ ಸೌಂದರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುವುದನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದನೊಬ್ಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ವೈವಸ್ವತ ವಸ್ತುಂತರವು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಗರವನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಈ ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರುವೆನಷ್ಟೆ ! ಎಂತಹ ಸತ್ಯರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಆ ಪುರೂರವನು ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನೋ ನೋಡಿದೆಯೋ ! ಸಾತ್ವಿಕ ರಾದ ಜನರು ಯಾವ ಆಶಯನ್ನೂ ಕೋರದೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ರಾಜಸ ಗುಣವ್ಯಕ್ತವರು ಏನಾದರೂ ಆಶಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಮೈಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ತಾಮಸರು ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಪುರೂರವನು ರಾಜಸ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಪರಿವೃತವಾದ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ ಪರಿವೃತವಾದ ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಡೆಯನಾದನು

೪೨-೪೪ ಈರ್ಪಿತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ಶಾಶ್ವತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಪದವಿಯನ್ನು

ಬದ್ಧಃ ಪರಿಕಪ್ತೇನ ನೋಕ್ಷಾಯ ಗಮನಂ ಪ್ರತಿ |

೧ತಪ್ತೇ ಬುಧಪುತ್ರಸ್ಯ ತ್ರಿಷು ಜನ್ಮಸು ಪಾರ್ಥಿವ |

ಚರಿತಂ ಸಕಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯೇನ ಸಂಪೂಜಿತೋ ಹರಿಃ

|| ೪೫ ||

ಧನ್ಯಂ ಯಶಸ್ಯಂ ರಿಪುನಾಶನಂ ಚ

ಸೌಭಾಗ್ಯದಂ ಪುಷ್ಪಿವಿವರ್ಧನಂ ಚ |

ಶ್ರೋತವ್ಯಮೇತನ್ನಿ ಯತಂ ಚ ಸದ್ಭಿ

ರಾಖ್ಯಾನಮುರ್ಜಸ್ಕರಮೃದ್ಧಿಕಾಮೃತಃ

|| ೪೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುರೂರವಸಸ್ತಪುರಗಮನಂ ನಾಮ

ಷಟ್ಪಿಂಚಾಶದಧಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಹೂಂಹುವರು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ನಾಥರಿಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಶವಾದ ಗತಿ
ಯಿಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತಹ ಸಂರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ದೋಗಿಗೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಡುವ ವೈದ್ಯನಂತೆ
ಈ ಭವರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರಿಯಾದ ವೈದ್ಯನು ಯಾರು
ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂಬಿ ಭಜಿಸುವರೋ ಅವರೇ ಧನ್ಯರು, ಯಾರು ಹುಂಟೆಂಬ ಎರಡ
ಕ್ಷರವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವರೋ ಅವರು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬುತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ! ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಪುರೂರವನ ಮೂರು
ಜನ್ಮಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಪೇಳಿದನಷ್ಟೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನಾರು ಕೇಳುವರೋ,
ಯಾರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜಿಸುವರೋ, ಅವರೇ ಧನ್ಯರು, ಮಾನ್ಯರು, ಯಶಸ್ವಿಗಳು,
ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪುರೂರವನ ಸ್ತಪುರ

ಗಮನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಐವ

ತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಸಪ್ತಪಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ದ್ವಾದಶೀಷು ಕಥಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸೋಪನಾಸೇನ ಪೂಜಿತಃ |
ರಾಜ್ಯಪ್ರದಃ ಸ್ಯಾದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ ತನ್ನೇ ತ್ವಂ ಬ್ರೂಹಿ ತತ್ಪತಃ || ೧ ||
ಪಶ್ಯ ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಯತ್ರ ಧರ್ಮಸಖಾವೃಥಾ |
ಶೃಣು ತಸ್ಯ ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಫಲಭಾಗ್ಧಾರ್ಮಿಕೋ ನೃಪಃ || ೨ ||
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಗೃಹಸ್ಥಶ್ಚ ವಾನಪ್ರಸ್ಥೋಽಥ ಭಿಕ್ಷುಕಃ |
ರಾಜ್ಞಾ ಸಂರಕ್ಷಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಕ್ಯಾ ಧರ್ಮಂ ನಿಷೇವಿತುಂ || ೩ ||
ಮಾನುಷೇಣ ಶರೀರೇಣ ರಾಜಾ ದೇವವಪುರ್ಧರಃ |
ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಪಿ ಸದಾ ಪೂಜ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ || ೪ ||

ಒಂದು ನೂರೈವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಾಸವಾಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರ ರಾಜ್ಯಾಧಿಸತಿಯಾಗುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨-೪ ಧರ್ಮ ಸಹಾಯಕರಾದವರಾರಾಂಧರ -- ಧರ್ಮಮಾಡಿಸತನೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಫಲಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾದ ಧೊರೆಯೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾದವರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ಧೊರೆಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಧರ್ಮಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಜನರೆಂದು ತಿಳಿ, ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ೨ ರಾಜಸ್ವರೂಪ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದಾಗ್ಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ವಿನಾ ರಾಜ್ಯಂ ಹಿ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪರತಂತ್ರಾ ಹಿ ಸಾ ಮತಾ ।

ಸಸ್ಮಾದ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ತತ್ರಾಜ್ಞಾ ನ ನಿಹನ್ಯತೇ

॥ ೫ ॥

ತುಲ್ಯಧಾತುಶರೀರಾಣಾಂ ತುಲ್ಯಾವಯವಜೀವಿನಾಂ ।

ಸರಲಂದ್ರಾಣಾಂ ನರೇಬ್ರಹ್ಮ ದೇವವದ್ಭುನಿ ಮನ್ಯತೇ

॥ ೬ ॥

ರಾಜ್ಯದಾಂ ದ್ವಾದಶೀಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಮೇ ಭರ್ವಾ ।

ಯಾ ಮುಪೋಷ್ಯ ಮಹದ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಸ ತು ವೈ ದ್ವಿಜಃ ॥ ೭ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಶೃಣುಷ್ವಾನಹಿಕೋ ರಾಜನ್ರಾಜ್ಯದಾಂ ದ್ವಾದಶೀಂ ಶುಭಾಂ ।

ಯಾ ಮುಪೋಷ್ಯ ನರೋ ಲೋಕೇ ರಾಜ್ಯಮಾಪ್ನೋತ್ಯಕಂಟಕಂ ॥ ೮ ॥

೫ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಂಸತ್ತು ಪರರ ಕೈಚುಂಬೆಯಂತಾಗುವುದಾದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಸರ್ವದೂ ಮೌಗುಳ್ಳುತ್ತಾರ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

೬ ನರರಿಗೂ, ನರೇಂದ್ರರಿಗೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಇನಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ದೇವವಿದ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿ ಧಾತುಗಳೂ ಸಹ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ಆದರೂ ನರೇಂದ್ರರನ್ನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ದೇವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೭ ರಾಜ್ಯಪ್ರದವಾದ ಆ ದ್ವಾದಶಿವ್ರತದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು ಯಾವ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನ ಉಪೋಷ್ಯಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಪ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಹತ್ತರವಾದ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನೋ ಆ ವಿಧವಾದ ದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿಸ ಬೇಕೆನ್ನಲು

೮ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ---ಎಲೈ ರಾಜನೇ ಕೇಳು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರದವಾದ ದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೊಂದುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹ ಮಹಾದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಲಾಲಿಸು.

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಸ್ತು ಮಾಸಸ್ತು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ನರಾಧಿಪ ।

ದಶನ್ಯಾಂ ಪ್ರಯತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಾನಮಭ್ಯಂಗಪೂರ್ವಕಂ || ೯ ||

ಉಪವಾಸಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಶ್ಲೋಭೂತಸ್ಯ ತು ಕಾರಯೇತ್ |

ವೇನಾಗಾರೇ ಕುಶಾಸ್ತೀರ್ಣಾಮೇಕವಸ್ತ್ರೋತ್ತರಭೃದಾಂ || ೧೦ ||

ಅಧ್ಯಾಸೀತ ಮಹೀಂ ತತ್ರ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಪ್ರಯತೋ ನಯೇತ್ |

ద్వితీయోఽఽహ్ని తతః కుర్యాద్భువిః స్నానమతంద్రితః ॥ ౧౧ ॥

ಪೂಜನಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಂ ಶುಕ್ಲೇನ ಕಾರಯೇತ್ |

ಕರ್ಪೂರಂ ಚಂದನಂ ದೇಯಂ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಶ್ವೇತಯೂಧಿಕಾ || ೧೨ ||

ಜಾತ್ಯಾ ಚ ಶುಕ್ಲ್ಯಾ ರಾಜೀಂದ್ರ ಧೂವೇ ಕರ್ಪೂರಮೇವ ಚ |

ಛತ್ವೇನ ದೀಪಾ ವಾತನ್ಯಾ ಶುಕ್ಲವರ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತಾಃ || ೧೩ ||

೧-೨೨ ಮೌನಗೀರ್ಷಾ ಶುದ್ಧ ಮಮಯ ವಿಷವ ಬಿ-ಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ಅಭ್ಯಂಗ
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮಾಡುವುದಾದ ಬುಧವಾರಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪ
ವಸ್ತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರಾತ್ರಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾನವು ಹಿಂಸಾ ಪಶ್ಚಿಮೋ ಉತ್ತರ

[illegible]

ಘೃತೌದನಂ ದಧಿ ಕ್ಷೀರಂ ಪರಮಾನ್ನಂ ತಥೈವ ಚ |

ಇಕ್ಷುಮಿಕ್ಷುಮಿಕಾರಾಂಶ್ಚ ದೇವದೇವೇ ನಿವೇದಯೇತ್

|| ೧೪ ||

ಕಾಲೋದ್ಭವಂ ಮೂಲಫಲಂ ವರ್ಣಂ ತತ್ರ ನ ಚಿಂತಯೇತ್ |

ಯಥಾ ಲಾಭೇನ ತದ್ದೇಯಂ ಶುಕ್ಲಂ ಚೇತ್ಸ್ಯಾದ್ವಿಶೇಷತಃ

|| ೧೫ ||

ಹವನಂ ಚ ತತಃ ಕಾರ್ಯಂ ಪರಮಾನ್ನೇನ ಸಾರ್ಥಿವ |

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಿತ್ಯೇವ ಹೋಮಮಂತ್ರೋ ವಿಧೀಯತೇ

|| ೧೬ ||

ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಕಂ ಮಂತ್ರಂ ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ |

ತತೋಗ್ನಿಹವನಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಕ್ತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ದ್ವಿಜಾಃ

|| ೧೭ ||

ಸಿತರಂಗೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಭೂಮಿಶೋಭಾ ಸುರಾಲಯೇ |

ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ಗೀತ ನೃತ್ಯಂ ಚ ಸಾರ್ಥಿವ

|| ೧೮ ||

ಕರ್ಮಣಾ ಚೈವ ದೇವಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರವಣಂ ತಥಾ |

ದ್ವಾದಶಾಂ ವಿಧಿನಾಃ ನೇನ ಭೂಯಃ ಪೂಜ್ಯೋ ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೧೯ ||

ರಾಜಲಿಂಗಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಮೇಕಂ ವಿಸ್ತ್ರಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾ |

ತತಸ್ತು ವಶ್ವಾದ್ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಹವಿಸ್ಯಂ ಸಾರ್ಥಿವೋತ್ತಮ

|| ೨೦ ||

ಏಕಾದಶೀ ಯಥಾ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ನಾನಯೋರಂತರೇ ನೃಪ |

ಕಷ್ಟಂ ಮೌನಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಜಪ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ತು ಮಾನಸಂ

|| ೨೧ ||

ಜಾಗರಣಮಾಡಬೇಕು ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು ಈರೀತಿ ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ದ್ವಾದಶೀದಿನ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಂದು ರಾಜಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಾನು ಆ ಬಳಿಕ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕು ದಶಮಾ ದ್ವಾವಶೀ ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿಯು ಬರುವುದರಿಂದ ಆ ಏಕಾದಶೀದಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟಸುಖ ಮೌನ ದಿಂದಲೇ ಇದ್ದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಪಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು ಈರೀತಿ ಪ್ರತಿತಿಗಳ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ರತಸಾಧನೆಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು

ದ್ವಾದಶೀಷ್ಟೇನ ಶುಕ್ಲಾಸು ಸರ್ವಾಸ್ತೇನಾ ವಿಶೇಷತಃ |
 ನಿಧಿಸ್ತನಾಯಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತೇನಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ || ೨೦ ||
 ವಿಶೇಷಂ ತೇ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತನ್ನೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು |
 ರಕ್ತವರ್ಣೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ದೇವಪೂಜಾ ಯಥಾವಿಧಿ || ೨೧ ||
 ರಕ್ತಂ ಚ ದೇಯಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪುಷ್ಪಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ |
 ತಿಲತೈಲೇನ ದೀಪಾರ್ಚ್ಛ ಮಹಾರಂಜನರಂಜಿತಾಃ || ೨೨ ||
 ದೀಪೇಷು ವರ್ತಯೋ ದೇಯಾ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ತಿಲೈಃ |
 ಭೂಮಿಶೋಭಾ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾ ರಕ್ತೈರ್ಭೂಷಾಲವರ್ಣಕೈಃ || ೨೩ ||
 ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ಕೃತ್ವಾ ರಾಜಸ್ಸಂವತ್ಸರಂ ತತಃ |
 ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ಸಮುತ್ಥಿತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಯಾ ದ್ವಾದಶೀ ಭವೇತ್ || ೨೪ ||
 ವ್ರತಾವಸಾನೇ ತಸ್ಯಾಂ ತು ಮಹಾವರ್ತಿಂ ತು ದಾಪಯೇತ್ |
 ನಾಸಸಾ ಚ ಸಮಗ್ರೇಣ ತುಲಯಾ ಚ ಘೃತಸ್ಯ ವೈ || ೨೫ ||
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ ಧೇನುಃ ಕಾಂಸ್ಯೋಪದೋಹನಾ |
 ಹೇಮಶೃಂಗೀ ರೌಷ್ಯಮುರಾ ಮುಕ್ತಾಲಾಂಗೂಲಭೂಷಿತಾ || ೨೬ ||

೨೦-೨೬ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀನ
 ಕೇಳು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ವದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು
 ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮವೆನಿಸುವುದು ಭಕ್ತೈಗಳೂ, ನೃಪೇಂದ್ರಗಳೂ, ಹೂವು, ಗಂಧ
 ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪವನ್ನೂ, ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ
 ಬತ್ತಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿ, ದೀಪವನ್ನು ವ್ರತಾಶವಾಗಿರುವಂತೆ ಹಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಹೋಮ
 ವನ್ನು ತಿಲಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ರಂಗವಲ್ಲಿ
 ಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು ಈರೀತಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಕಾರ್ತಿಕ
 ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶೀದಿನದ ವ್ರತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ದಪ್ಪ ದಪ್ಪನಾಗಿ
 ಹೊಸೆದು, ಅದನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿದ ಕಂಚನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ
 ಮಾಡಬೇಕು ಇದರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಕಂಚಿನ ವಾತ್ರೆ ಸಹಿತವಾಗಿ
 ಒಂದು ಕರೆಯುವ ಹಸುವನ್ನೂ ಸಹ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಅದರ ಕೊಂಬಿಗೆ ಚಿನ್ನದ
 ಗವಸನ್ನೂ, ಕಾಲಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೊರಸನ್ನೂ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಜಾಲರಿಯನ್ನೂ ಅಲಂ
 ಕಾರಮಾಡಿ ಹಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವಂಚೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಶಕ್ತೈನುಸಾತವಾದ

ವಸ್ಮೋತ್ತರೀಯಾ ದಾತನ್ಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ದ್ರನಿಣಸಂಯುತಾ ।

ಸಂವತ್ಸರೇಣ ರಾಜಾ ಸ್ಯಾನ್ನರಃ ಪರ್ವತಗದ್ವರೇ

॥ ೨೯ ॥

ತ್ರಿಭಿಃ ಸಂವತ್ಸರೈಃ ಪೂರ್ಣೈರ್ಜಾಯತೇ ಸಫಲಂ ತತಃ ।

ತಥಾ ದ್ವಾದಶಭಿಃ ಪೂರ್ಣೈಃ ರಾಜಾ ಭವತಿ ಸಾರ್ಥಿವಃ

॥ ೩೦ ॥

ರಾಜ್ಯಪ್ರದಾ ತೇಽಭಿಹಿತಾನುಯೈಷಾ

ಸುದ್ವಾದಶೀ ಪಾಪಹರಾ ವರಿಷ್ಠಾ

ಉಪೋಷ್ಯ ಯಾಂ ಭೂಮಿತಲೇ ನರೇಂದ್ರೋ

ಭವತ್ಯಜೇಯಶ್ಚ ರಣುರಿಸಂಘೈಃ

॥ ೩೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ರಾಜ್ಯವ್ರದದ್ವಾದಶೀ ವಿಧಿನಾಮ ಸಪ್ತ

ಪಂಚಾಶ ದಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದೂಳಗ ಸರ್ವತದ ಗುಪ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ (ಅಂದರೆ ಅರಣ್ಯಶಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಪತಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ) ಮೂರು ವರ್ಷಕಾಲ ಈ ರೀತಿ ವ್ರತಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಾಡಿದರೆಂತೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ದೇಶಾಧಿಕಾರಿಯು, ಮಂತ್ರಿ ಯಾಗುವವಿಷಯವೂ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಂತ್ರಿಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ರಾಜವ್ರತಿನಿಧಿ ಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯತೆ ಹೊಂದುವುದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ ವ್ಯಾಸರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಬೇಕೆಂದಾಶೆ ನಡುವನರು ನಿಯಮದಿಂದ ಈ ದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಲಿ ಆಗ ಇದರ ಸತ್ಕಾಂಡವು ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ, ರಾಜ್ಯಪ್ರದವಾದ ಈ ಪರಮವಪತ್ರವಾದ ದ್ವಾದಶೀ ಉಪೋಷ್ಯವ್ರತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೇನೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವವನು ಖಂಡಿತ ವಾಗಿ ನರೇಂದ್ರನಾಗಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ರಾಜ್ಯವ್ರದದ್ವಾದಶೀ ವಿಧಿಯೆಂಬ

ಹಸರಿನ ಒಂದುನೂರ-ಏವತ್ತೇಕೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಅಷ್ಟ ಸಂಚಾಶದಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಮಾಸಸ್ಯ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷಾಜ್ಜನಾಧಿಪ |
ಆರಭ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚಯೇದ್ವೇವಂ ದ್ವಾದಶೀಷು ಸದೈವ ತು || ೧ ||
ಪಕ್ಷಯೋರುಭಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ಸೋಪವಾಸೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಫಲೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ಯಥಾಕಾಮಂ ನೈವೇದ್ಯೈರ್ಹೋಮಕರ್ಮಣಾ || ೨ ||
ಪೂಜನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ಶಕ್ತ್ಯಾ ದಾನಂ ಚ ಸಾರ್ಥವ |
ಅಭೀಷ್ಟನಾನುಜಸ್ಯೇನ ಪೂರ್ಣಾತ್ಸಂವತ್ಸರಾನ್ಸರಃ || ೩ ||

ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --- ಮಾರ್ಗಶಿರಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀದಿನ
ದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರತಿ ದ್ವಾದಶಿಯಿಲ್ಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

೨-೫ ಎರಡು ಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಗಳಿಲ್ಲೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮೋಡಶೋಷ
ಚಾರಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ, ಹೋಮಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ
ದಾನಗಳನ್ನೂ, ಜನಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ವರ್ಷಮಾಡಿವರೆ ಖಂಡಿತ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ
ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ ಬೇಡ
ವೆಂದು ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಭಗವಂತನಧ್ಯಾನಮಾಡುವ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ಜನರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆ
ಯುವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ವ್ಯಾಪಾರ (ಸಕಾಮ
ಧರ್ಮದಿಂದ ಭಗವದಾರಾಧನೆಯನ್ನು ರಾಜಸಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಾಡಬಾರದು
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಕಾಮಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು
ಉಪಾಸನೆಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು

ತದೇವಾಪ್ನೋತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ ಶೋಚತಿ |

ಅಕೌನಾಃ ಸಾತ್ವಿಕಾ ದೇವಂ ಪೂಜಯಂತಿ ಜನಾರ್ದನಂ

|| ೪ ||

ತಸ್ಮಾದಕಾಮೇನ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ

ಸಂಪೂಜನೀಯೋ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾ |

ತೃಕ್ತ್ವಾಸ್ವವಣಿಜ್ಯಂ ನರದೇವ ಲೋಕೇ

ದೇವೇಶ್ವರೋ ವಿಷ್ಣುರುಸಾಸನೀಯಃ

|| ೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಕಾಮದ್ವಾದಶೀ

ವರ್ಣನಂ ನಾನಾಷ್ಟ ಪಂಚಾಶದಧಿಕ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಕಾಮದ್ವಾದಶೀ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹಸರಿಸ ಒಂದುನೂರ ಐವತ್ತೊಂಟನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಚಕ್ಷುಃ — ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹೊಗಳಿ
ಹೊಗಳಿ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಾಸರು ಅಕಾಮಾಸ್ಸಾತ್ವಿಕಾದೇವಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ತಕ್ಕಾದ
ಕಾಮೇನ ನರೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ ತೃಕ್ತ್ವಾಸ್ವವಣಿಜ್ಯಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ
ಹಳಿ ಕಾಮದ್ವಾದಶೀ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿರುವರು. ಗುಣನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ
ದಲ್ಲಿ—ಪೂಜಯಂತಿ ಪರಿಂ ದೇವಂ ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ತು ನಿರಾಶುಃ || ರಾಜಸಾಃ ಕಾಮ
ಕಾಮಾಸ್ತು || ಹರಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮನಸಾ ರಾಜಸೇನ ಪುರೂರವಾಃ || ಸತ್ತದ್ವೀಪ
ಸಮುದ್ರಾಯಾಂ ವೃಥಿವ್ಯಾಮೇಕರಾಷ್ಟ್ರಭೌ || ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಇದೇ ವಿಸಯ
ವನ್ನೇ ಸಕಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವ ಇದೇ ವ್ಯಾಸರೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕಡೆ
ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದರಡು ಶ್ಲೋಕ
ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ

ನಿಯತಂ ಸಂಗರಹಿತಮರಾಗದ್ವೇಷತಃ ಕೃತಂ |

ಅಫಲಪ್ರವೃತ್ತಿನಾಕರ್ಮ ಯತ್ತತ್ಸಾತ್ವಿಕಮುಚ್ಯತೇ ||

ಯುಕ್ತಕಾಮೇಪ್ಸುನಾ ಕರ್ಮ ಸಾಹಂಕಾರೇಣ ವಾ ಪುನಃ ||

ಕ್ರಿಯತೇ ಬಹುಕಾಯಾಸಂ ತದ್ರಾಜಸಮುದಾಹೃತಂ ||

ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೇನೆಂದರೆ—ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಬಯಸದ ಮೂಢನು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಕರ್ಮವೆಂದೂ ಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿ ಬಹು ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ರಾಜಸ ಕರ್ಮವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಇದೇ ರೀತಿ ರಜೋಗುಣ ಸತ್ವಗುಣದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೂ, ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೂ, ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಅಚ್ಚಾಗುವೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಜ್ಞಾ (ಧೃನಾಜ್ಞಾ) ಪ್ರಚೋದಿತ ರಾಗಿ ನಾವು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಪುರಾಣದ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಏಳಂಬವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ ಈಗ ಬರೆಯ ತೊಡಗಿರುವ, ರಾಜಸ, ಸಾತ್ವಿಕ, ಸಕಾಮ, ಸ್ವಾಮ, ಮೋಕ್ಷ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಪ್ರಕರಣಗಳೇ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳ ಲೇಖನವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಹೋಗುವುದರಿಂದಲೂ ನಾವು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇವೆ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಗಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವೇ ಹೊರತು ಅವರಿಂದಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸಕಲ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ, ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು, ಸಂಕಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಗುರಿಯು, ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಷ್ಕಪಟ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವವನು ಅದಿಷ್ಟೇ ದರಿದ್ರನಾದಾಗ್ಯೂ, ಅವನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣ ಭಾರವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅವನ ಒಡತನವನ್ನೂ ದೇವರೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋಮಾಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಸಕಲ ವೇದ ಪುರಾಣಗಳೂ ಇದನ್ನೇ ಘಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಜನರು ಇದನ್ನು ನಂಬದೆ ದುಃಖಪಡುವುದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಅದೃಷ್ಟಹೀನರೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ನಾವು ಈ ಹಿಂದೆ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ವರ್ಣನಾಧ್ಯಾಯದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಒರೆದಿರುವ ಯೋಮೇಗರ್ಭ ಗತಸ್ಯಾಪಿ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ, ಭಗವಂತನ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಆತನ ಪಂಚಭೂತಾಧಿಪತಿತ್ವವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಏಕೋನಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಭಗವಂಚ್ಛೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದ್ವಾದಶೀಷು ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ।

ಉಪೋಷ್ಯ ಕಿಂ ಫಲಂ ಲೋಕೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ವಿಧೀಯತೇ ॥ ೧ ॥

ಅನೇಕಜನ್ಮಸಾಹಸ್ರರ್ಯೇಷಾಂ ಸಾಪಂ ಕ್ಷಯಂ ಗತಂ ।

ಅಕಾಮಾಸ್ತೇ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ದೇವದೇವಾರ್ಚನೇ ನರಾಃ ॥ ೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಉಪೋಷಿತಃ ।

ನಾಮ್ನಾ ಕೇಶವನುಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಹ್ನಿಃಪೂಜ್ಯಮಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇ! ಶುಕ್ಲವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು? ನಿಷ್ಕಾಮಗಳ ಮಾತು ನಮಗೆ ಬೇಡ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇವರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಅಂತಹ ಮಹರ್ಷಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪನಾಗಿರುವರು ಅವರು ಅಕಾಮರಾಗಿಯೇ ದೇವತಾರ್ಚನಾ ಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು.

೩-೧೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನ ಉಪವಾಸವಿಂದಿದ್ದು ಕೇಶವನನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದವನು, ಅಗ್ನಿ ಪೂಜ್ಯನು ಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಪುಷ್ಯಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೇ

ನಾರಾಯಣಂ ತಥಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪೌಷೇ ಮಾಸೇ ಜಗತ್ಪತಿಂ ।

ಅತ್ಯಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಮಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

॥ ೪ ॥

ಮಾಘೇ ಮಾಧವನುಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಫಲಂ ಲಭೇತ್ ।

ಗೋವಿಂದಂ ಘಾಲ್ಗುನೇ ಮಾಸಿ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹೀಧರ

॥ ೫ ॥

ಅತಿರಾತ್ರಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಂ ।

ಚೈತ್ರೇ ವಿಷ್ಣುನುಥಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್

॥ ೬ ॥

ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಮಾಸಿ ನೈಶಾಖೇ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಧುಸೂದನಂ ।

ಗೋಸವಸ್ಯ ತು ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಂ

॥ ೭ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸೇ ತಥಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದೇವದೇವಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ।

ಪುಂಡರೀಕಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ

॥ ೮ ॥

ಆಷಾಢೇ ವಾಮನಂ ದೇವಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜಗತ್ಪತಿಂ ।

ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ಯಜ್ಞಂ ಬಹುಸುವರ್ಣಕಂ

॥ ೯ ॥

ಶ್ರೀಧರಂ ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಮಹೇಶ್ವರಂ ।

ವೈಷ್ಣವಸ್ಯ ತು ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ವಿಂದತ್ಯಸಂಶಯಂ

॥ ೧೦ ॥

ಮಾಸೇ ಭಾದ್ರಪದೇ ದೇವಂ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಸರ್ವಾರ್ಚಯ ।

ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್

॥ ೧೧ ॥

ಮೇರೆ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದವನು ಅತ್ಯಗ್ನಿಷ್ಠೋಮದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದವನು, ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಯಜ್ಞಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಘಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅತಿರಾತ್ರಯಜ್ಞಫಲವು ದೊರಕುವುದು ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಮಾಡಿದವನು. ವಾಜಪೇಯ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಮಧುಸೂದನನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಗೋಮೇಧಯಾಗ ಫಲವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಪುಂಡರೀಕ ಯಜ್ಞಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಸುವರ್ಣ ಯಜ್ಞಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ ಪೂಜೆ

ಆಶ್ವಿನೇ ನೂಸಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಸಮರ್ಚಯೇ |

ರಾಜಸೂಯಮನಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

|| ೧೨ ||

ದಾಮೋದರನುಧಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ಯಾದವ |

ಸರ್ವಮೇಧಮನಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ

|| ೧೩ ||

ಮಾಸೋಕ್ತೇನ ಸದಾ ನಾನ್ಮಾ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಹ್ಯುಪೋಷಿತಃ |

ದ್ವಾದಶೀಷು ಸದಾ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜಪ್ಯಹೋಮಾನಾಮಾಹಿತಃ

|| ೧೪ ||

ಸಂವತ್ಸರಾಂತೇ ದಾತವ್ಯಂ ಘೃತಪೂರ್ಣಂ ಚ ಭಾಜನಂ |

ಕಾಂಸ್ಯಸ್ಯ ನೈನತೇಯಂ ಚ ರುಕ್ಮಪತ್ರೈನಿವೇಶಿತಂ

|| ೧೫ ||

ಕ್ರಮೋಪವಾಸತಸ್ತೇತೇ ವೋಕ್ತಾ ಯಜ್ಞಫಲಾ ನೃಪ |

ಪೂರ್ಣಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಮೇತನ್ನರಾಧಪ

|| ೧೬ ||

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಮನಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸದುದ್ಧರೇತ್ |

ದೇವರಾಮಾಗಣಸ್ಥೇನ ವೀಣಾಮುರಜನಾದಿನಾ

|| ೧೭ ||

ಹಂಸಸಾರಸಯುಕ್ತೇನ ವಿಮಾನೇನಾರ್ಕವರ್ಚಸಾ |

ಕಂಕಿಣೇಶತಘೋಷೇಣ ವಿಹರತ್ಯಮರಪ್ರಭಃ

|| ೧೮ ||

ಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ವೈಷ್ಣವ ಯಜ್ಞಫಲ, ಭಾದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಹೃಷೀಕೇಶ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಫಲ, ಮತ್ತು ಕಾಲವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಫಲ, ಅಶ್ವಯುಜಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭನ ಪೂಜೆಮಾಡಿದರೆ ರಾಜಸೂಯಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಮಾಡಿದ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು ಸ್ತುತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲೂ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೪-೨೧. ಯಾವ ಯಾವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನವ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಯಾಗಿವೆ ಇದೇ ಮೇರೆ, ಜಪ, ಹೋಮ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಕಂಚನ್ನೂ, ಚಿನ್ನದ ರೇಕುಗಳ ಒಂದು ಗರುಡನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಪವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಬಂದವನು ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಯಜ್ಞಫಲವನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈರೀತಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ವ್ರತಮಾಡಿದವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವನಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ ಸಹ ಉದ್ಧರಿಸುವನು

ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ನರಃ ಕುರ್ಯಾದ್ವ್ರತಮೇತತ್ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಶ್ವೇತದ್ವೇಪಮವಾಪ್ನೋತಿ ಯತ್ರ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾ ನರಾಃ

|| ೧೯ ||

ಚತುರ್ಭುಜಾ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಾ ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತಾಃ ಸುಗಂಧಿನಃ ।

ಅನಿಷ್ಕುಂದಾ ನಿರಾಹಾರಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾಃ ಸರ್ವದರ್ಶಿನಃ

|| ೨೦ ||

ತತ್ರೋಷ್ಯ ಕಾಲಂ ಸುಚಿರಂ ನರೇಂದ್ರ

ಭಿತ್ತ್ವಾರ್ಕಬಿಂಬಂ ಸಹಸಾ ಪ್ರಯಾತಿ ।

ಸ್ಥಾನಂ ಪುರೋ ದೇವವರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋ-

ರ್ನಿತ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಸೃಷ್ಠ ಸರ್ವಗಮ್ಯ

|| ೨೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ

ದ್ವಾದಶೀ ವಿಧಿನಾಮೃತೋನಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಂಥವನು ದೇವಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನ್ವರತ್ತೀಯರೂಪವೆ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾ ಹಂಸ ಸಾರಸಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ನೂರಾರು ಕಿರುಗಂಟುಗಳಿಂದ ಸದ್ವಿಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ವಿಮಾನವ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸುಚಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಜೀವಾವಧಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಒರುವನೋ ಅವನು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರ್ವೇತದ್ವೇಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ರ್ವೇತದ್ವೇಪದಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಚತುರ್ಭುಜವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಮಹಾವರಾಹರು ಶಾಲಿಗಕಾಗಿಗಳಾಗಿಯೂ ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತರಾಗಿಯೂ, ಸುಗಂಧದಿಂದೂಡಗೂಡಿದ ನಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ರೆವೈಹುಯ್ಯದ ಇರುವವರಾಗಿಯೂ ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿಯೂ, ಸಮದರ್ಶಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರು ಈ ವ್ರತಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಹ ಇವರಂತೆಯೇ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯಮಂದಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ದ್ವಾದಶೀವಿಧಿಯೆಂಬ

ಪದವಿನ ಒಂದುನೂರ ಏವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸ್ವಸ್ತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಕೇವಲಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಸ್ಯ ದ್ವಾದಶೀಷು ಜನಾರ್ದನಂ ।

ಕದಾಪ್ರಭೃತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ವಿಧಿನಾ ಕೇನ ಚಾರ್ಚಯೇತ್

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಮಾರ್ಗ್ಯಾಂ ತು ಸಮತೀತಾಯಾಂ ನ್ವಾದಶೀ ಯಾ ಛವೇನ್ಮೃವ ।

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವ್ರತಮೇನಮಪೋಷಿತಃ

|| ೨ ||

ದ್ವಾದಶೀಷು ಚ ಕೃಷ್ಣಾಸು ನಾಮ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ।

ತೇನೈವ ನಾಮ್ನಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಜಪಹೋಮೌ ತಥೈವ ಚ

|| ೩ ||

ತಿಲೈರ್ನಿವೇದನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಸ್ತಥಾ ತಿಲೈಃ ।

ಸೌಷ್ಠ್ಯಂ ತು ಸಮತೀತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಯಾ ದ್ವಾದಶೀ ಭವೇತ್

|| ೪ ||

ನೂರ ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ !
ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧಿಯಿಂದ ಜನಾರ್ದನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು
ಯಾವ ತಿಂಗಳಿಂದಾರಂಭಿಸಬೇಕೋ ತಿಳಿಸು

೨-೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಬಹುಳ
ದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಈ ಕೃಷ್ಣದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ
ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಭಗವನ್ನಾಮ ಸ್ಮರಣವನ್ನೇಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದೇ
ನಾಮಗಳಿಂದ ಜಪ, ಹೋಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು

೪-೯ ಎಳ್ಳುಂಡೆ ಚಿಗಟೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನಿವೇದನಮಾಡಬೇಕು ತಿಲ

ತಸ್ಯಾಂ ವ್ರತಾವಸಾನೇ ತು ತಿರ್ಲಾ ದದ್ಯಾದ್ವಿಜಾತಿಷು |

ಸುವರ್ಣಂ ಚ ಮಹೀಪಾಲ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಂ ತಥೈವ ಚ

|| ೫ ||

ಸಂವತ್ಸರಮಿದಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಂ ಮನುಜಪುಂಗವ |

ತೀರ್ಥಗೃಹೋನಿಂ ನ ಚಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ

|| ೬ ||

ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ವ್ರತಮಿದಂ ಯಃ ಕರೋತಿ ಸಮಾಹಿತಃ |

ನ ಸ ದುಃಖಂ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ನರಕಂ ನ ನರಾಧಿಪ

|| ೭ ||

ಯತ್ರ ವೈತರಣೀ ದುರ್ಗಾ ಹೈರಧಾರಾಶ್ಚ ಪರ್ವತಾಃ |

ಪಾಪಾನಾಂ ಯಾತನಾ ಯತ್ರ ತತ್ರಾಸೌ ನ ಗಮಿಸ್ಯತಿ |

ಯಸ್ಯಾಂ ಗಣಾಃ ಭೀಮಬಲಾ ಮಹೋಗ್ರಾ

ದಂಷ್ಟ್ವಾ ಕರಾಲಾ ವಿಕಟೋಗ್ರವೇಷಾಃ |

ದಿಂದಲೇ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶೀದಿವಸ ತಿಲಧಾನ್ಯ
ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಚಿನ್ನದ ಹಣ ವಸ್ತ್ರ ವಾನವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಬೇಕು ಈ
ರೀತಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾಡಿದರೆ ಹೀನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ
ಜೀವಾವಧಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಸಕಲ ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಬಿಡುಗಡೆ
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಅಂಧವನಿಗೆ ನರಕ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲವೇಇಲ್ಲ ವೈತರಣೀ ನದಿಯನ್ನು
ಅವನು ದಾಟಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗಿನಂತೆ ದಾರಿಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಅವನು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಪಾಪಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರು
ವರೋ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಪಾಪಮಾಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಕ್ರೂರ ಶಿಕ್ಷೆ
ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಯಂಕರಾಕಾರರಾದ ಯಮದೂತರು ಅವನ
ಎದುರಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ — ಪಾಪಿಗಳು ಸಂಚರಿ

ವಿದ್ರಾವಣಾಃ ಸಾಪಕೃತಾಂ ನರಾಣಾಂ
ನ ಯೇನ ತಸ್ಯಾ ನೃಪ ಯಾಂತಿ ಮಾರ್ಗಂ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪ್ರತಿಕೃಷ್ಟಪಕ್ಷ
ದ್ವಾದಶೀ ವಿಧಿನಾಮ ಸಪ್ತಧಿಕ
ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

— —

ಸುಪ ಮಾರ್ಗವನ್ನ ಅನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಕೃಷ್ಟಪಕ್ಷ ದ್ವಾದಶೀವಿಧಿ
ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಉಪನಾಸಾಸಮರ್ಥಾನಾಂ ಶುಕ್ಲಸಕ್ಷೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ಏಕಾ ಯಾ ದ್ವಾದಶೀ ಪುಣ್ಯಾ ತಾಂ ವದಸ್ವಮಮಾನಘ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮಾಸಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ಶುಕ್ಲಾ ದ್ವಾದಶೀ ಶ್ರವಣಾನ್ವಿತಾ ।

ಮಹತೀ ದ್ವಾದಶೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಉಪನಾಸೇ ಮಹಾಫಲಾ

॥ ೨ ॥

ಸಂಗಮೇ ಸರಿತೋಃ ಪುಣ್ಯೇ ದ್ವಾದಶೀಂ ತಾನುಪೋಷಿತಃ ।

ಅಯತ್ನಾದೇವಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದ್ವಾದಶದ್ವಾದಶೀಫಲಂ

॥ ೩ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ — ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ಲಸಕ್ಷ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಪನಾಸಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದ್ವಾದಶೀದಿನ ಉಪನಾಸಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದೆ? ಅಂತಹ ಒಂದೇ ಒಂದು ದ್ವಾದಶಿಯಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾದ್ರಪದ ರುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಗೆ ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾದ್ವಾದಶೀಯೆಂದು ಹೆಸರುಂಟು, ಅದಿನ ಉಪನಾಸಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ

೩ ಆ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ ದಿನಸ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ನದೀಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ನ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಉಪನಾಸವಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲೂ ಉಪನಾಸವಾಗಿದ್ದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

ಬುಧಶ್ರವಣಸಂಯುಕ್ತಾ ಸೈವ ಚೇದ್ವಾದಶೀಭವೇತ್ |

ಅತ್ಯಂತಮಹತೀ ಯಸ್ಯಾಂ ಸರ್ವಂ ಕೃತಮಥಾಕ್ಷಯಂ

|| ೪ ||

ದ್ವಾದಶೀ ಶ್ರವಣೋಪೇತಾ ಯದಾ ಭವತಿ ಪಾರ್ಥಿವ |

ಸಂಗಮೇ ತು ತದಾ ಸ್ವಾತ್ವಾ ಸತ್ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನಜಂ ಫಲಂ

|| ೫ ||

ಸೋಪವಾಸಃ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |

ವಾರಿಧಾನೀಂ ತದಾ ದತ್ವಾ ಜಲಪೂರ್ಣಾಂ ದ್ವಿಜಾತಯೇ

|| ೬ ||

ಭನ್ನಾಂ ವಸ್ತ್ರಯುತಾಂ ರಾಜಂಚೈತ್ರೋಪಾನಹಸಂಯುತಾಂ |

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಮುದ್ಧರತಿ ಸ್ವಕಂ

|| ೭ ||

ಸ್ವರ್ಗಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಚಿರಂ ಚ ಭೋಗಾ-

ನ್ಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹೇಂದ್ರೋಪಮದೇವತುಲ್ಯಾ |

ಮಾನುಷ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಭವತ್ಯರೋಗೋ

ಧನಾನ್ವಿತೋ ಧರ್ಮವರೋ ಮನಸ್ವೀ

|| ೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾವಣೇದ್ವಾದಶೀ

ಪ್ರಶಂಸಾನರ್ಣನಂ ನಾಮೈಕಪ್ರಶ್ನೈಃ

ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ.

೪ ಅದೇ ದ್ವಾದಶಿಯು ಬುಧವಾರ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ರಂತೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪುಣ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು

೫ ೮ ಈ ರೀತಿ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಸಂಗಮಸ್ಥಾನಮಾಡಿದರೆ ತೀರ್ಥ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಉದಕಕುಂಭದಾನ, ವಸ್ತ್ರ,
ಫತ್ರಿ, ಪಾದರಕ್ಷಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೆ ತಾನೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವ
ನಲ್ಲದ ಕಾಲವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸುವನು. ಆ ರೀತಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಂದ್ರ ಸಮ
ನಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನಲ್ಲವೆ ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಐಶ್ವರ್ಯ
ವಂತನಾಗಿಯೂ, ದರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಆರೋಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಆಗಿ ಸುಖ
ವಡುತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರಶಂಸಾನರ್ಣನೆ

ಎಂಬ ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ದ್ವಿಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅತ್ರಾಪ್ತದಾಹರಂತೀನುಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ ।
ನುಹತ್ಯರಣ್ಯೇ ಯದ್ವೃತ್ತಂ ಭೂಮಿಪಾಲ ಪುರಾತನಂ ॥ ೧ ॥

ದೇಶಾ ದಾಶೇರಕಾ ನಾಮ ತೇಷಾಂ ಭಾಗೇ ತು ಪಶ್ಚಿಮೇ ।
ಅಸ್ತಿ ರಾಜನ್ಮರುದೇಶಃ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವಭಯಂಕರಃ ॥ ೨ ॥

ಸುತಪ್ತಸಿಕತಾ ಭೂಮಿಯುತ್ರ ದುಷ್ಟಮಹೋರಗಾ ।
ಸ್ವಲ್ಪಚ್ಛಾಯಾಸಮಾಕೀರ್ಣಾ ಮೃತಸ್ರಾಣಿಸಮಾಕುಲಾ ॥ ೩ ॥

ಶಮೀಖದಿರಪುಲ್ಲಾಸಕರೀರಾಃ ಸೈಲುಭಿಃ ಸಹ ।
ತತ್ರ ಭೀಮಾ ದ್ರುಮಗಣಾಃ ಕಂಟಿಕೈರಾವೃತಾಃ ಸಮಂ ॥ ೪ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು. ಈ ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀ ಉಪವಾಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಲಿರುವರು. ಈ ಕಥೆಯು ಬಹು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದೊಂದು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವಾಗಿದೆ

೨-೧೦. ದಾಶೇರಕನೆಂಬ ಒಂದು ದೇಶವಿದೆ. ಆ ದೇಶದ ಸ್ವಾಮಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರುಭೂಮಿ ಇದೆ ಅದು ಬಹು ಭಯಂಕರವಾದುದು ಅಲ್ಲಿನ ಮರು

ಚಂದ್ರಪ್ರಾಣಿಗಣಾಕೀರ್ಣಾ ತತ್ರ ಭೂಋಷ್ವಧಾ ಕ್ವಚಿತ್ |

ಅತ್ಯಂತತಾರುಣನಾ ನಿಶ್ಚುಣಾ ಪರುಷೋವಲಾ

|| ೫ ||

ನಾರ್ಯುಸ್ತತ್ರ ಸಾಹಾರೋ ಜ್ವಲಿತಾಗ್ನಿಸಮೇ ಭೃಶಂ |

ತಥಾಪಿ ತತ್ರ ಜೀವಂತಿ ಜನಾಃ ಕರ್ಮನಿಬಂಧನಾತ್

|| ೬ ||

ನೋದಕಂ ನೋದಕಧರಾ ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಬಲಹಕಾಃ |

ಕಪಾಜಿಪಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ದೇಶೇ ನಿರಯಸನ್ನಿಭೇ

|| ೭ ||

ತತ್ರ ವಕ್ಷಾಂತರಗತ್ಯೈಶ್ಚೈಶ್ಚಿಃ ಶಿರುಭಿಃ ಸಹ |

ಉತ್ಕ್ರಾಂತಜೀವಿತಾ ರಾರ್ಜದೃಶ್ಯಂತೇಽಘ ನಿಜಂಗಮಾಃ

|| ೮ ||

ಉತ್ಪ್ಲೂತ್ಯೋತ್ಪ್ಲೂತ್ಯ ಸದಸಾ ಮೃಗಾಃ ಸೈಕತಮಾಲಯಾತ್ |

ಸೈಕತೇಷ್ಟೇವ ನಶ್ಯಂತಿ ಜಲೇ ಸೈಕತಸೇತುವತ್

|| ೯ ||

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಥಾವಿಧೇ ದೇಶೇ ಕ್ವದ್ವೈವನಶಾದ್ವಣಿಕ್ |

ವನಮಾತಪನಿಭ್ರಷ್ಟಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತು ಪರಿಭ್ರಮತ್

|| ೧೦ ||

ಇಹ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾನು ಬಿಂಬಿಸಿ ಮರ-ನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಪಾವುಗಳು ನಾಶನಾಗಿವೆ ನೆರಳಂತೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕು ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲೋ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವಿದ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಎತ್ತಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ೨ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲಿ, ಗೊಬ್ಬಳಿ, ಮ್ಹಿ, ಮುಂತಾದ ಮುಳ್ಳು ಮರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಧುಂಕರನಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಒರಟು ಕಲ್ಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದಾರ್ತವೂ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಕಾಡು ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯುವಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಇಷ್ಟು ಸಂಕಟ ಪ್ರದೇಶ ವಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರ್ಮಪಾರ್ಜದ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಲಿವೆ ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ ನೀರನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವ ಮೋಡ ಗಳ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ ನರಕಸಮವಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಈ

ಸ ತತ್ರ ದದೃಶೇ ಪ್ರೇತಾನ್ಕೃತ್ಯಾತ್ಮಾನ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಾಃ |

ಉತ್ಕಚಾನ್ಮಲಿನಾನ್ಪ್ರಾಕ್ವಾನ್ವಿಮೂಫಂಸಾನ್ವೀಮದರ್ಶನಾಃ || ೧೧ ||

ಸ್ನಾಯುಬದ್ಧಸ್ಥಿರಾಕಾರ್ಯಾಧಾವಮಾನಾನಿತಸ್ತತಃ |

ಕಂಚಿತ್ಸಮಾಂಸಂ ತತ್ಪ್ರೇತಕಂ ಪ್ರೇತಸ್ಕಂಧಗತಂ ತದಾ || ೧೨ ||

ದದರ್ಶ ಬಹುಭಿಃ ಪ್ರೇತೈಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವಾರಿತಂ |

ತತ್ಸಂಧಾದವರಂ ಸ್ಕಂಧಂ ನೀಯಮಾನಂ ಕ್ರಮಾತ್ಕ್ರಮಾತ್ || ೧೩ ||

ಪ್ರೇತೋಽಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾಂ ಘೋರಾಮಟಿವೀಂ ನರಮಾಗಮಂ |

ಪ್ರೇತಸ್ಕಂಧಾನ್ಮಹೀಂ ಗತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಂತಿಕಮುಪಾಗಮತ್ || ೧೪ ||

ಸೋಽಭಿವಾದ್ಯ ವಣಿಕ್ಕ್ರೇಷ್ಠಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

ಅಸ್ಮಿನ್ನೋರೇ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಪ್ರವೇಶೋ ಭವತಃ ಕಥಂ || ೧೫ ||

ತಮುವಾಚ ವಣಿಗ್ಧೀಮಾನ್ಸಾರ್ಥಭ್ರಷ್ಟಸ್ಯ ಮೇವನೇ |

ಪ್ರವೇಶೋ ದೈವಯೋಗೇನ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಕೃತೇನ ತು || ೧೬ ||

ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಕಾದ ಮರಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ಆ ಮರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು, ಸತ್ತು ರಾರಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಿಸಿಲ್ಲದುದರೆಯೆಂಬ ಜಲವುನಾಹದ ಮೇಲೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ವರ್ತಕನು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಬಂದು ಆ ಮರಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಪ್ರೇತ (ಹಣಗಳಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಪಿಶಾಚಿ) ಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು ಅವುಗಳು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಕುಂಗೆಟ್ಟುಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು ಅವುಗಳ ಮೈಬಲು ಕೊಳಕು ದೇಹದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸವಿಲ್ಲ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತಿತ್ತು ಮೂಳೆಚಕ್ಕಳಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಅವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಆ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಆದರೆ, ಒಂದು ಪಿಶಾಚಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಪುಷ್ಪನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಕೂತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು ಆ ಪಿಶಾಚಿಯು ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಲೆಯು ತ್ತಿತ್ತು ಆರೀತಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಿಶಾಚಿಯ ಸುತ್ತಲೂ

ತೃಷ್ಣಾ ನೇ ಬಾಧತೇತ್ಯರ್ಥಂ ಕ್ಷುತ್ಕಾಮಶ್ಚ ಭೈಶಂ ತಥಾ ।

ಸ್ರಾಣಾಃ ಕಂಠಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ವದನಂ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಚ ಮೇ || ೧೭ ||

ಅಶ್ರೋಪಾಯಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಧ್ರಿಯೇಹಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ ।

ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರೇತಸ್ತು ವಣಿಜಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ || ೧೮ ||

ಪುನ್ನಾಗಮಿನುಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಕ್ಷಣಂ ಮನು ।

ಕೃತಾತಿಥ್ಯೋ ಮಯಾ ಯಾವದ್ಗಮಿಸ್ಯಸಿ ಯಥಾಸುಖಂ || ೧೯ ||

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾ ಚಕ್ರೇ ಸ ವಣಿಕ್ತ್ಯುಷ್ಣಯಾನ್ವಿತಃ ।

ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರೇತಸ್ತಂ ದೇಶಮಾಗಮತ್ || ೨೦ ||

ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷಾಚ್ಛೇದೋದಾಂ ವಾರಿಧಾನೀಂ ಮನೋರಮಾಂ ।

ದಧ್ಯೋದನಸಯುಕ್ತೇನ ವರ್ಧಮಾನೇನ ಸಂಯುತಾಂ || ೨೧ ||

ಅವತಾರ್ಯ ತತಸ್ತ್ವಗ್ರಂ ವ್ರದದಾತಿ ಚ ಯುತದಾ ।

ತಲೋಗ್ರಮಾಶ್ರೇಣ ವಣಿಕ್ಪರಾಂ ತೃಪ್ತಿಮುಪಾಗತಃ || ೨೨ ||

ಲೆಕ್ಕನಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಪಿರಾಚಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಡಾಡುತ್ತಲಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆ ಪಿರಾಚಿಗಳು ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಒಂದರ ಹೆಗಲಿನಿಂದೊಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೆಗೆದು (ರೆತ್ತು) ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಾರಿ ನಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗಲಿ ಪಿರಾಚಿಗಳ ಹೆಗಲೇರಿ ಎರ ಪೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೊಡ್ಡ ತುಂಬಿ, ದುಂಡಾಗ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಪಿರಾಚವು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ವರ್ತಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಿರಾಚಿಗಳ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೇರು ಆ ವರ್ತಕನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು ಈರೀತಿ ಬಂದ ದೊಡ್ಡ ತುಂಬಿದ ಆ ಪಿರಾಚವು ವರ್ತಕನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದುದೇನಾದರ ಎಲೈ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಈ ಘೋರಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಸುಖ ಪುರುಷನಾದವನು ಹೇಗಯ್ಯ ಬಂದ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಆ ವರ್ತಕನು ಈರೀತಿ ಹೇಳಿದನು — ಅಯ್ಯಾ, ನಾನು ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೂ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟಕರ್ಮದೋಷದಿಂದಲೂ, ಹೇಗೋ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ನನಗೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣದೋಗುತ್ತಲಿದೆ. ನನ್ನ ಮುಖವು ಬಾಡುತ್ತಲಿದ ನಾಲಿಗೆಯು

ವಿತ್ಯಷ್ಟೋ ವಿಜ್ವರತ್ನವಂ ಕ್ಷಣೇನ ಸಮಪದ್ಯತ |

ತತಃ ಪ್ರೇತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಕ್ರಮಾದ್ಭಾಗಂ ತದಾ ದದೌ || ೨೩ ||

ದಧ್ಯೋದನಾತ್ಸಪಾನೀಯಾತ್ಪ್ರೇಷಿ ತೃಪ್ತಿಂ ಪರಾಂ ಯಯುಃ |

ಅಥ ಸಂತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ತು ಪ್ರೇತಾಂಸ್ತಾನ್ ತು ಸರ್ವಶಃ || ೨೪ ||

ಪ್ರೇತಾಧಿಪಃ ಸ ಬುಭುಜೇ ಪಶ್ಚಾದನ್ಯಂ ಯಥಾಸುಖಂ |

ತಸ್ಯ ಭುಕ್ತವತಸ್ತ್ವನ್ನಂ ಸಾನೀಯಂ ಚ ಕ್ಷಯಂ ಯಯೌ || ೨೫ ||

ಪ್ರೇತಾಧಿಪಂ ತತಸ್ತೃಪ್ತಂ ವಣಗ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |

ಆಶ್ವರೈರ್ಮೇತತ್ಪರಮಂ ವನೇಸ್ಥಿನ್ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ || ೨೬ ||

ಅನ್ಯಸಾನಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಪರಮಸ್ಯ ಕುತಸ್ತವ |

ಸ್ತೋಕೇನ ಚ ತಥಾನ್ನೇನ ಬಿಭರ್ಷಿ ಚ ಬಹೂನ್ಯಥಂ || ೨೭ ||

ತೃಪ್ತಾ ಅಪಿ ಕಥಂ ಸರ್ವೇ ನಿರ್ಮಾಂಸಾ ಭಿನ್ನ ಕುಕ್ಷಯಃ |

ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ವನುಸ್ಯಾಂ ಘೋರಯಾನುಟಿವ್ಯಾಂ ತು ಕೃತಾಲಯಃ || ೨೮ ||

ಒಣಗುತ್ತಲಿದ ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಈ ಭಯಂಕರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಹೀಗೆಂದು ವರ್ತಕನು ತನ್ನ ಗೃಹಾಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲು ಆ ಪಿಶಾಚವು ವರ್ತಕನೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿತು

೧೯-ಳು. ಆಯ್ಯಾ ವರ್ತಕನೇ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿರು ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಬಂದು ನಿನಗೆ ಆತಿಥ್ಯಮಾಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವೆನು ಊಟಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹೋಗುವಿಯಂತೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಪಿಶಾಚಿಯು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಅದರ ಮಾತಿನಂತೆ ವರ್ತಕನು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಕಟವಡುತ್ತಾ ಆ ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತು ಕೊಂಡನು

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸುಯಾಗ ಆ ಯಜಮಾನಪ್ರೇತವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತು ಅರೀತಿ ಬಂದ ಆ ಪ್ರೇತವು ಆ ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆ ಸೀಸೀರನ್ನೂ ಒಂದು ಅರಕನಚಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ ಮೊಸರನ್ನವನ್ನೂ

ಏತನ್ನೇ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂದಿ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ ।

ಏವಮುಕ್ತಃ ಸ ವಣಿಜಾ ಪ್ರೇತೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೯ ॥

ನಾಣಿಜ್ಯಸಕ್ತಸ್ಯ ಪುರಾ ಕಾಲೋಽತೀತೋ ನುಮಾನಘಃ ।

ಶಾಕಲೇ ನಗರೇ ರಮ್ಯೇ ನಾಸ್ತಿ ಕಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ ' ॥ ೩೦ ॥

ಧನಲೋಭಾನ್ಮಯಾ ತತ್ರ ನ ಕದಾಚಿದಪಿ ಪ್ರಭೋ ।

ದತ್ತಾಽಸೀದ್ಭಿಷ್ಠವೇ ಭಿಕ್ಷಾ ಕೃಪಣೇನ ಕಥಂಚನ ॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರಾತೀವೇಶ್ಯಶ್ಚ ತತ್ರಾಸೀದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗುಣವಾನ್ಮಮ ।

ಶ್ರವಣವ್ಯದಶೀಯೋಗೇ ಮಾಸಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ತದಾ ॥ ೩೨ ॥

ಸ ಕದಾಚಿನ್ಮಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ತೌಷೀಂ ನಾಮ ನದೀಂ ಯಯೌ ।

ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಸಂಗಮಃ ಪುಣ್ಯೋ ಯತ್ರಾಸೀಚ್ಚಂದ್ರಭಾಗಯಾ ॥ ೩೩ ॥

ಚಂದ್ರಭಾಗಾಸರಿಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಾ ಯತ್ರ ಶೀತಾನುಲೋದಕಾ ।

ಮುಹಾದೇವಜಟಾಜೂಟೇ ಗಂಗಾನಿವತಿತಾ ಪುರಾ ॥ ೩೪ ॥

ರೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಆ ವರ್ತಕನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವಷ್ಟು ಮೊಸರನ್ನ
ವನ್ನೂ ಕುಡಿದು ದಣಿಯುವಷ್ಟು ಸೀನೀರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿತು ವರ್ತಕನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ
ಬಾಯಾರಿಕೆಯದಾಗಿ ನರಮ ಸಂತೋಷವಡುತ್ತಾ ಅನನು ಅನುರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿರ್ರಮಿಸಿ
ಕೊಂಡನು ಅಬಳಿಕ ಬಂದೊಂದಾಗಿ ಸಿಶಾಚಿಗಳು ಆ ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಮೊಸರನ್ನವನ್ನೂ ಸೀನೀರನ್ನೂ ತಗೆದುಕೊಂಡು
ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಾ ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವು. ಎಲ್ಲ ಸಿಶಾಚಿಗಳೂ ಉಂಡು
ತಂದು ನೀರು ಕುಡಿದು ತೇಗಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಸಿಶಾಚಿಗಳ ಯಜಮಾನನು ತಾನಷ್ಟು
ಮೊಸರನ್ನವನ್ನೂ ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿವೆ ನೀರನ್ನೂ ಕುಡಿದನು ಇವನ ಊಟವಾಗು
ವುದರೋಗಾಗಿ ನೀರೂ, ಅನ್ನವೂ ಬರಿದಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಸಿಶಾಚಿಗಳ ಯಜಮಾನ
ನಿಗೆ ಊಟವಾದವನ್ನೂ ಅನ್ನ, ನೀರುಗಳು ಮುಗಿದುಹೋದುದನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ
ಲಿದ್ದ ಆ ವರ್ತಕನು ಸರಮಾರ್ಚ್ಚಾರ್ಪವಡುತ್ತಾ ಅವನ್ನು ಕೂತು ಈಗಿತಿ ಕೇಳಿದನು
ಎಲೈ ಪ್ರೇತರಾಜನೇ! ಈ ಭಯಂಕರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿತಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊಸರನ್ನವೂ ಬಂದು

ಚಂದ್ರೇಣ ಭಾಗಶೋ ನೃಸ್ಮ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ಸ್ತೃತಾ ಹಿ ಸಾಃ |

ತತ್ಕಾಲತವ್ತಸಲಿಲಾ ತೌಷೀ ತತ್ರಾರ್ಕನಂದಿನೀ || ೩೫ ||

ಶೀತೋಷ್ಣೇ ಚೋದಕೇ ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಗಮೇ ಸುಮನೋಹರೇ |

ತಂ ಸಂ ದೇಶಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಾತೀವೇಶ್ಯನುಸೌ ದ್ವಿಜಃ || ೩೬ ||

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀಯೋಗೇ ಸ್ನಾನಾರ್ಚನ ಉಪೋಷಿತೇ |

ಚಾಂದ್ರಭಾಗಸ್ಯ ತೋಯಸ್ಯ ವಾರಿಧಾನೀ ನವಾ ದೃಢಾ || ೩೭ ||

ಯಿದಿಗೆ ನೀರೂ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅದು ಒಂದು ಒಂದು ಆಕ್ಷಯನು. ನನಗೂ ಇದ್ದು ಜಲಾಚಿಗಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ನನಗೂ ವೇಕವದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿತು ಕೊಂಚನುಗು ಅನ್ನವು ಅಕ್ಷಯವಾದುದು ಹೇಗೆ? ಇದ್ದು ಜನ ಹೃದಯ ಕುಗಾಲಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಈಗತಿ ಘೋರವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ನೀನೆಂಬನೇ ಮನೆಮಾ ಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ವಾಸವಾದುತ್ತಲಿಲ್ಲವೇ? ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನ ಆರಯುವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದ ಕೇಳಲು, ಆ ವ್ರೇತರಾಜನು ಈಂಥ ವೇದನನು ತಯ್ಯಾ ನರ್ತಕನೇ! ನನ್ನ ಕುಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಣಗಾರನಾದ ವರ್ತಕನಾಗಿದ್ದನು. ನನ್ನ ಉರ ಶಾಕಲವಂಬ ನಗರ, ನನ್ನ ಸಮಾನಾದ ಹುತ್ತಿಕರೂ ವನ ಲೋಕಗಳೂ ಯಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ನಾನು ಜೀವನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಗಲೀ ಒಂದು ಬಿಡಿ ಕಾಸು ಧರ್ಮವನ್ನುಗಲೀ ನಾನು ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನೆಯ ವಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೋತ್ರಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು ಹೀಗಿರಲು ಒಂದಾನೊಂದು ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೇರಿವ ದ್ವಾದಶಿ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಯಿತು ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ನಾನೂ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ತೋಷೀನದಿಯ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದವು ಆ ತೋಷೀನದಿಯು ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ನದಿಯೊಡನೆ ಸಂಗಮವಾಗುತ್ತದ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯು ಒಂದು ತುಂಬಾದ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆ ಆ ತೋಷೀನದಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ನೀನೀರಿನ ವ್ರವಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನದಿಗೆ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಆ ನದಿಗೆ ಈಹೆಸರು ಬರಲುಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ -- ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಗಂಗೆಯು ಈಶ್ವರನ ಜಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತಷ್ಟೆ ಆಗ ಈಶ್ವರನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ನದಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಒಂದಿತು

ದಧ್ಯೋದನಯುತೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಸಂಪೂರ್ಣೈರ್ವರ್ಧಮಾನಕೈಃ |

ಭತ್ತೈರೋಪಾನಹೈಃ ರಮ್ಯೈರ್ವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಯುತಾ || ೩೮ ||

ಪ್ರದವೌ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ರಹಸ್ಯಜ್ಞೋ ಮಹೀಪತಿಃ |

ಚಿತ್ತಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯ ತಸ್ಯಾಪಿ ಚ ತದಾ ಮಯಾ || ೩೯ ||

ಸೋಪವಾಸೇನ ದತ್ತೈಕಾ ವಾರಧಾನೀ ನವಾ ದೃಢಾ |

ಚಾಂದ್ರಭಾಗಸ್ಯ ತೋಯಸ್ಯ ದಧ್ಯೋದನಯುತಾ ತದಾ || ೪೦ ||

ಗತ್ಯಾಗ್ರಹಮನುಷ್ಠಾನ್ಯ ತತಃ ಕಾಲೇನ ಕೇನಚಿತ್ |

ವಂಚತ್ಸಮಹಮಾಸಾದ್ಯ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಾಪ್ಪ್ರೇತರಾಂ ಗತಃ || ೪೧ ||

ಅಸ್ಯ ಮಟಿನ್ಯಾಂ ಘೋರಾಯಾಂ ಯೋ ವಾ ವ್ಯಕುಲಲಸ್ತದಾ |

ಶ್ರವಣದ್ವಾದರೀಯೋಗೇ ದತ್ತಾ ಯಾಸೌ ಮಯಾ,ನಘ || ೪೨ ||

ದುವರಿಂದ ಅನ್ವರ್ಧವಾದ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿತು ತೋಷಿಯು ಸೂರ್ಯನ ಮಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ ಈ ಎರಡು ನುೀ ಸಂಗಮಪೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಸ್ಥಳ, ಒಂದು ತಣ್ಣೀರು, ಮತ್ತೊಂದು ರೇರು ಎಸೀರು. ಇವೆರಡೂ ಸಂಗಮವಾಗಿ ಸಮೀಕರಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಅಂತಹ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾನಮಾಡಿ ಉಪವಾಸವಾಗಿ ದ್ದನು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತುವಾದ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ನದಿಯ ಸಮೀಪಿಸಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಬಿದಿಗೆ (ಉದಕುಂಭ) ನೀರನ್ನು, ಮೊಸರನ್ನು ನನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು ನಾನೂ ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು ಭಾವಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಕುಟ್ಟಿಗೂಡು ಹೊಸ ಬಿದಿಗೆಯ ತುಂಬಾ ಚಂದ್ರಭಾಗಾನದಿಯ ಉದಕವನ್ನೂ, ಮೊಸರನ್ನನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಉಪವಾಸ ವಿದ್ದು ದಾನಮಾಡಿದೆನು. ಅರಿತಿ ಉಪವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಉದಕುಂಭ ದಧ್ಯೋದನ ಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ನಾಸ್ತಿಕನಾದರೂ ಶ್ರವಣ ಪ್ರಾದರೀ ಉಪವಾಸ ದಾನಾದಿಂದ ಸ್ವನೀತನಾದನು ನಾನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಹುಕಾಲ ಒದುಕಿದ್ದು ಸತ್ತಮೇಲೆ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪಿರಾಚಿ ಜನ್ಮ ವನ್ನೂ ಉಪೋಷ್ಯ ದಾನಗಳ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಭೋಜನ ಪಾನಿಯ

ದಧ್ಯೋದನಯುತಾರಮ್ಯಾ ವಾರಿಧಾನೀ ನನಾ ದೃಢಾ ।

ಸೇಯಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯೇ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಮಮ

॥ ೪೩ ॥

ಉಪತಿವೈತ್ಸದೈವೇಹ ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಾ ತ್ವಯಾನಘ ।

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಹಾರಿಣಸ್ತ್ವೇತೇ ಸಾಪಾಃ ಪ್ರೇತಸ್ತಮಾಗತಾಃ

॥ ೪೪ ॥

ಪರದಾರಗತಾಃ ಕೇಚಿತ್ತ್ವಾಮಿದ್ರೋಹರತಾಃ ಪರೇ ।

ಮಿತ್ರದ್ರೋಹರತಾಃ ಕೇಚಿದ್ವೇಶ್ಯಸ್ಮಿನ್ಭೃರಹಾರುಣೇ

॥ ೪೫ ॥

ಮನುಷ್ಯಾನುಯಾನಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಅನ್ಯಪಾಪಕೃತ್ಯೇನಘ ।

ಅಕ್ಷಯೋ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸನಾತನಃ

॥ ೪೬ ॥

ತಮುದ್ವಿತ್ಯ ತು ಯದ್ವತ್ತಂ ತದಪ್ಸಯ್ಯಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಅಕ್ಷಯ್ಯೇನ ತಥಾಃಸ್ನೇನ ತೃಪ್ತಾ ಅಪಿ ಹಿ ಮಾನವ

॥ ೪೭ ॥

ಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆನು ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಗ್ಲರೂ
ಪಿಶಾಚಿ(ಪ್ರೇತ) ಗಳಾಗಿ ಅಂಯುತ್ಪಲಿರುತ್ತರು ನಾನು ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದೇವೀನ
ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಉದಕಂಭ ದಧ್ಯೋದನಗ-ನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದುದ
ರಿಂದ, ಆ ಪುಣ್ಯವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ನೀರಿನ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ತ
ನನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಇದನ್ನು ನೀನು ಈಗ ತಾಳೇ ನೋಡಿರುವೆನು. ಈ
ಮೊಸರನ್ನು ಸೀನೀರುಗಳ ಆಲಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ತ, ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಹೊತ್ತು
ತಿರುಗುತ್ತಲಿರುವುವು ಈ ಪಿಶಾಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವ (ಬ್ರಹ್ಮಣನ ಸ್ವತ್ತು)
ವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆವಕ್ತನಾದುವು
ಗಳಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ಕೆಲವು, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ, ಮಿತ್ರದೋಹ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿಯೂ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತ
ಲಿವೆ. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇವು, ಅನ್ನ, ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ
ಕೊಂಡಿವೆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡ
ತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾನೆ

೪೬-೭೧ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ
ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು ಎಂಬ ವರ್ತಕನೇ' ಪ್ರತಿ

ಪ್ರೇತಭಾವೇನ ದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ನ ವಿಮುಂಚತಿ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ |

ಅಹಂ ಚ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತ್ವಾನುತಿಥಿಂ ಸಮುವಸಿತಿಂ || ೪೮ ||

ಪ್ರೇತಭಾವಾದ್ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ವರಮಾಂ ಗತಿಂ |

ಸುಯಾ ವಿಹೀನಾಃ ಪ್ರೇತಾಸ್ತು ವನೇಷ್ವಿನ್ಯೈಕದಾರುಪೇ || ೪೯ ||

ಸೀಡಾನುನುಭವಿಷ್ಯಂತಿ ದಾರುಮಾಂ ಕರ್ಮಯೋಗಚಾಂ |

ಸತೇಷಾಂ ತ್ವಂ ಮದಾಭಾಗ ಮದನುಗ್ರಹಕಾಮ್ಯಯಾ || ೫೦ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಗೋತ್ರಸಾಮಾನಿ ಗೃಹೀಷ್ಟ ಖಿಖಿತೇನ ಚ |

ಅಸ್ತಿ ಕಕ್ಷ್ಯಾಗತ್ಯಿವೇಷಾ ತವ ಸಾ ಪುಸ್ತಕಾ ಶುಭಾ || ೫೧ ||

ಹಿಮವಂತಮಥಾಸಾದ್ಯ ತತ್ರ ತ್ವಂ ಲಸ್ತೃಸೇ ನಿಧಿಂ |

ಗಯಾರ್ಷೇ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕುರು ಮಹಾನುತೇ || ೫೨ ||

ಏಕೈಕಂ ತ್ವಮಧೋದ್ವಿಶ್ಯ ಪ್ರೇತಂ ಪ್ರೇತಂ ಯಥಾಸುಖಂ |

ತತಸ್ತು ತೇ ವಿನೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರೇತಭಾವನುಸಂಶಯಂ || ೫೩ ||

ದಿನವೂ ಈ ರೀತಿ ತ್ವಂವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ನದಿಂದ ಈ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ತೃಪ್ತರಾದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರೇತಭಾವವೂ ಈ ದುರ್ಬಲತ್ವವೂ ಮಾತ್ರ ಎಂಬಿಗೂ ಮೋಗುವುದಿಲ್ಲ ತುನಾಗಿ ಬಂದ ಅತಿಥಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರೇತಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಮೊಂದುತ್ತೇನ ನಾನು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಯಾತನೆಯುಳ್ಳ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಅನ್ನ, ನೀರಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ದಾರುಣವಾದ ವೇದನೆಯನ್ನನು ಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ವರ್ತಕನೇ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವಿಟ್ಟು ನೀನು ಈ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಹೆಸರು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆದುಕೋ! ನಿನ್ನ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬರೆದುಕೋ ನೀನು ಹಿಮಾಲಯದ ತವ್ವಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವ್ರವ್ಯ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಗಯಾರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಅಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನ ಹಸರು ಗೋತ್ರ

ಇತ್ಯೇವಂ ಸ ವದನ್ನೇವ ತದ್ವಿಜಾಂಬೂನದವ್ರಭಃ |

ವಿಮಾನವರಮಾಸ್ನಾಯ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ತತೋ ಗತಃ

|| ೫೨ ||

ಸ್ವರ್ಚಿತೇ ಪ್ರೇತನಾಥೇ ತು ಪ್ರೇತಾನಾಂ ಸ ವಣಿಕ್ಶ್ಮನಾತ್ |

ನಾಮಗೋತ್ರಾಣಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಯಾತಃ ಸ ಹಿಮಾಲಯಂ

|| ೫೩ ||

ತತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿಧಿಂ ಗತ್ವಾ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಚ ತಥಾ ಗೃಹೇ |

ಧನಂ ಕಿಂಚಿದುಪಾದಾಯ ಗಯಾರೀರ್ಷಂ ತತೋ ಯಯೌ

|| ೫೪ ||

ಪ್ರೇತಾನಾಂ ಕ್ರಮಶಸ್ತತ್ರ ಚಕ್ರೇ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ದಿನೇ ದಿನೇ |

ಯಸ್ಯಯಸ್ಯ ಯದಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕರೋತಿ ಸ ಮಹಾನ್ಮಣಿಕ್

|| ೫೫ ||

ಸಸ ತಸ್ಯ ತದಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ದರ್ಶಯತ್ಯಾತ್ಮನಸ್ತನುಂ |

ಬ್ರವೀತಿ ಚ ಮಹಾಭಾಗ ವ್ರಸಾದೇನ ತವಾನಘ

|| ೫೬ ||

ಪ್ರೇತಭಾವೋ ನುಯಾ ತ್ಯಕ್ತಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋಸ್ಥಿ ತ್ರಿದಿವಂ ಧೃವಂ |

ಕೃತ್ವಾ ಸ ಧನದಾನೇನ ಪ್ರೇತಾನಾಂ ನಿಷ್ಕೃತಿಂ ವಣಿಕ್

|| ೫೭ ||

ಗಲನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹವನ್ನು ಹಾಕು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ
ಈ ಮರ್ಗತಯು (ಈ ವಿಶಾಚಿ ಜನ್ಮ) ನಾರವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮರಳು
ಹೋಗುತ್ತಾರ

ಹೀಗೆ ಆ ಯಜಮಾನನು 'ಹೇಳುಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ' ಅನನ ಬಳಿಗೆ
ಅಪರಂಜೀ ಚಿನ್ನದಂತಿ ಮೂಕ ಮೂಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ವಿಮಾನವು ದೇವಲೋಕ
ದಿಂದ ಒಂದಿತು ಕೂದಲೇ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಆ ವಿಮಾನದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗ-
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೊರಟುಹೋದನು ಈಗಿತಿ ಪ್ರೇತರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೊರಟುಹೋದ
ಒಳಕಿ ಆ ವರ್ತಕನು ಉದಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶಾಚಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಗೋತ್ರಗಳನ್ನೂ
ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊರಟುಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತರಾಜನ ಮಾತಿ
ನಂತೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನುಡಿದು ಸಿಕ್ಕಿತು ಆ ಹಣವನ್ನಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ
ಹೋಗಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭವ್ರನಡೆಸಿದವನಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಹಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ
ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಯೆಗಹೋದನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಗಯಾರೀರ್ಷದಲ್ಲಿ
ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ದಿನೇ ದಿನೇ ಶ್ರಾದ್ಧವಾಡುತ್ತ ಒಂದನು ಆ

ಜಗಾಮ ಸ್ವಗೃಹಂ ತತ್ರ ಮಾಸಿ ಭಾದ್ರವದೇ ತದಾ ।

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಿರಿಯೋಗೇ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನಂ

॥ ೬೦

॥

ಧನಂ ಚ ದತ್ತಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಸೋಪವಾಸೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।

ಪುಣ್ಯೇಷು ಸತತಂ ರಾಜಸ್ವದೀನಾಂ ಸಂಗಮೇಷು ಚ

॥ ೬೧ ॥

ಗಂಗಾಸರಯೋರ್ಲೇಕಂಗಾಯಾಃ ಶೋಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಮತಿಃ ।

ಇಕ್ಷುಮತ್ಯಾಶ್ಚ ಗಂಗಾಯಾ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋಸ್ತಥಾ

॥ ೬೨ ॥

ಗೋಮತ್ಯಾಶ್ಚ ಸರಯಾಶ್ಚ ಕೌಶಿಕೀಗಂಡಕ್ಯೋಸ್ತಥಾ ।

ವಿಪಾಶಯಾ ದೇವಹ್ರದಾ ಯತ್ರ ಯೋಗಂ ಪ್ರವದ್ಯತೇ

॥ ೬೩ ॥

ವಿಪಾಶಾ ಚ ತಥಾ ಯೋಗಂ ಯತ್ರ ಯಾತಿ ಶತದ್ರುಣಾ ।

ಇರಾವತೀ ತಥಾ ಯೋಗಂ ಯತ್ರ ವ್ರಜತಿ ಸಿಂಧುನಾ

॥ ೬೪ ॥

ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ಚ ವ್ರಜತಿ ಯತ್ರ ಯೋಗಂ ವಿತಸ್ತಯಾ ।

ಮಹಾಸಿಂಧುಶ್ಚ ಸಂಯೋಗಂ ಯತ್ರ ಯಾತಿ ವಿತಸ್ತಯಾ

॥ ೬೫ ॥

ಪರ್ವತಕನು ಯಾರ ಯಾರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಯಾವ ದಿನವು ಪ್ರಾದ್ಧ
ಮಾಡಿದನೋ ಆ ದಿನವು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅಯಾ ವಿಶಾಚಿಗಳು ಒಂದು ತಮ್ಮ ನಿಜ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಎಲೈ ಮಹಾನುಭಾವನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಂದ
ನನಗೆ ವಿಶಾಚಿ ಜನ್ಮ ಹೋಯಿತು ಈಗ ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ವಿಶಾಚಿ ಸಂವಾರವೆಲ್ಲವೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವು ಈ
ಮೇಲೆ ಆ ಪರ್ವತಕನು ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಮನಗೆ ಒಂದು ಭಾದ್ರವದಮಾಸ ಬರು
ವುದನ್ನೇ ಕಾದಿದ್ದು ಆ ತಿಂಗಳು ಬಂದಾಗ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಶ್ರವಣಕ್ಷತ್ರ
ಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಿದವನಾಗಿ ಆ ದಿವಸ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆಲ್ಲಾ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯದಾನಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಆ ದಿವಸ
ಉಪೋಷ್ಯದಿಂದಿದ್ದು ನದಿಗಳ ಸಂಗಮಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಯಾವಾಗಲೂ (ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ) ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒರುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಯಾವ

ಪ್ರತ್ಯಬ್ಧಂ ಯಾನದೇತೇಷು ಸಂಗಮೇಷು ಮಹಾವಣಿಕ್ |
ಕರೋತಿ ನಿಧಿನದ್ಧಾನಂ ಯಾನದ್ಧಿಷ್ಟಾಂತಮಾಗತಃ

|| ೬೬ ||

ಅವಾಪ ಪರಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ದುರ್ಲಭಂ ಯತ್ತು ಜಂತುಭಿಃ |
ಯತ್ರ ಕಾಮಫಲಾವ್ಯಕ್ತಾ ನದ್ಯಃ ವಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ

|| ೬೭ ||

ಶೀತಲಾಮಲಸಾನೀಯಾಃ ಪುಷ್ಪರಿಣೋ ಮನೋಹರಾಃ |
ಸುವರ್ಣಸಿಕತಾ ರಾಜನ್ಮಣಿಸೋವಾನಭೂಷಿತಾಃ

|| ೬೮ ||

ಆನಂತ್ಯಾಯ ಸ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ದೇಶಂ ತಂ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ |

ಯಾವ ನದೀಸಂಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನುಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಒರೆಯುತ್ತೀವೆ --
ಗಂಗಾ, ಸರಯೂ ಸಂಗಮ, ಗಂಗು-ರೂಣಾ ಸಂಗಮ, ಇಕ್ಷು-ವೇ-ಗಂಗು ಸಂಗಮ,
ಗಂಗು-ಯಮುನಾ ಸಂಗಮ, ಗೋಮತೀ-ಸರಯೂ ಸಂಗಮ, ಕೌಶಕೀ-ಗಂಡಕೀ
ಸಂಗಮ, ವಿವಾಹ-ದೇವಪ್ರದಾ ಸಂಗಮ, ಸಿಸುತಾ-ಶತಮ್ರ ಸಂಗಮ, ಇರಾವತೀ-
ಸಿಂಧೂ ಸಂಗಮ. ಚಂದ್ರಭಾಗ-ವಿಶ್ವಾ ಸಂಗಮ, ವಿಶ್ವಾ-ಮಹಾಸಿಂಧೂ
ಸಂಗಮ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷ ಒಂದೊಂದು ಸಂಗಮ ಸ್ವಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಉಗ್ರವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ವರ್ತಕನು ತನಗೆ ದೈವ್ಯ-ಸಾನೀಯಗಳ ವೈಷ್ಣಾಂತಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿ
ದ್ದುದರಿಂದ ಆಫಲವನ್ನೂ ಸಿಶುಚ ತ್ಲಸ್ತಿಯ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನಸಿ
ಕೊಂಡವನಾಗಿ ಯಥೇಚ್ಛನಾಗಿ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಈರೀತಿಯಾದಿದ
ಉದಾರದಾನದಿಂದಲೂ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ ಆ ವರ್ತಕನು
ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಸುಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ದುರ್ಲಭವಾದ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು
ಪಡೆದನು ಆ ಮಹಾಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನರವೇರಿಮವ ಕಾಮಫಲ ಪ್ರದ
ನಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳೂ ವಾಯಸದ ಮದುವೆಸಿಂದ ಕೂಡಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳೂ,
ಸುರ್ಮಲವಾದ ಶೀತಲೋದಕವನ್ನು ಸುಂದರ ಸರೋವರಗಳೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ
ಆ ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮರಳು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೂ ಚಿನ್ನದ ಮರ
ಳುರಾಶಿಗಳಾಗಿವೆ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಸೋಪಾನಗಳೆಲ್ಲಾ ರತ್ನ
ಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿವೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದ ಆ

ತಂ ದೇಶನಾಸಾದ್ಯ ವಣಿಕ್‌ಮಹಾತ್ಮಾ

ಸುತಸ್ತಚಾಂಬೂನದಭೂಷಿತಾಂಗಃ ।

ಕಲ್ಪಂ ಸಮಗ್ರಂ ಮುದಿತೋ ಯದಾತ್ಮಾ

ರೇಮೇ ಸ ರಾಮಾಭಿಯುತಃ ಕೃತಾತ್ಮಾ

॥ ೬೯ ॥

ನಿನಾನೈರಸ್ವರೋಭಿಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಃ ।

ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮನಾವೃದ್ಧೀಂ ಯಾವದಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಂ

॥ ೭೦ ॥

ರಾಜಸೂಯಾದಿಭಿರ್ಯಜ್ಞೈರ್ಯತ್ಫಲಂ ಸಮವಾವೃತೇ ।

ಶ್ರವಣದ್ವಾದರೀಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ಫಲಂ ಲಭತೇ ನರಃ

॥ ೭೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪಿಶಾಚಮೋಕ್ಷಣೇ

ಶ್ರವಣದ್ವಾದರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವರ್ಣನಂನಾಮು

ದ್ವಿಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವರ್ತಕನು ಅನಂತಾನಂತ ಕೋಟಿ ಸುವರ್ಣ ಸಿಂಹಯೋಧಿಮೂಡಗೂಡಿದ ಆ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಿಪ್ಪಲ ಪ್ರವೃದ್ಧಾನದ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು ಈ ರೀತಿ ಮಹಾರ್ಥನಾದ ಆ ವರ್ತಕನು ಅಂತಹ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕೂಡಿದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವನಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಂತ್ಯದವರಿಗೂ ಅನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಈ ಸುಖ ವನ್ನಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿದ ಬ-ಕ ಆ ವರ್ತಕನು ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ವಿನೂನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅಸ್ವರನಾರಿಯರೊಡಗೂಡಿದವನಾಗಿ ಮಂಚಭೂತಗಳಿರುವವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕೇಳಿಯ್ಯಾ' ವಜ್ರರಾಜ, ಹೀಗಿಂಬ ವಾಗಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪಿಶಾಚಮೋಕ್ಷ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದ್ವಾದರೀ

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೂರ ಅರವತ್ತಿ ಪದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ತ್ರಿಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಏಕಾಮುಪೋಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಯಾಂ ದ್ವಾದಶೀಂ ವಿಧಿನಾ ನರಃ |
ಮಹತ್ಫಲಮುನಾವ್ರೋತಿ ತಾಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಭಾರ್ಗವ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಪೌಷ್ಕಾಂತು ಸಮತೀತಾಯಾಂ ಶ್ರವಣೇನ ತು ಸಂಯುತಾ |
ದ್ವಾದಶೀ ಯಾ ಭವೇತ್ಕೃಷ್ಣಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸಾ ತಿಲದ್ವಾದಶೀ

॥ ೨ ॥

ತಿಲೈಃ ಸ್ನಾನಂ ತಿಲೈರ್ಹೋಮಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ತಿಲಮೋದಕೈಃ |
ದೀಪಾಶ್ಚ ತಿಲತೈಲೇನ ತಥಾ ದೇಯಂ ತಿಲೋದಕಂ

॥ ೩ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧. ವಜ್ರನುಹಾರಾಜನು ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯೇ -- ಇದೇ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣ ಸಕ್ಷ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿಯಾವುದಾದೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿಯಮ ಉತ್ತೇಷ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಎಂತಹ ಮಹತ್ಫಲ ಬರುವುದೋ ಅದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಪುಷ್ಯಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹಳವ ವ್ರತ ಕೇಡುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಮಾಘ ಬಹುಳದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದ್ವಾದಶೀರನಾ ನಕ್ಷತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ದ್ವಾದಶಿಗೆ ತಿಲದ್ವಾದಶಿಯೆಂದು ಹೆಸರು

೩-೪ ಅದಿನ ತಿಲವನ್ನು ಅರೆದು ಅದನ್ನೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾದರ್ಜಿಕು.

ತಿಲಾಶ್ಚ ದೇಯಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ತಿಸ್ತನ್ನ ಶನಿ ಪಾರ್ಥಿವ |

ಉಪವಾಸದಿನೇ ರಾಜನ್ಯೋತವ್ಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ತಿಲಾಃ

|| ೪ ||

ಉಪೋಷಿತೇನಾವರೇಷ್ಯ ಹೋತವ್ಯಾಶ್ಚ ವಿರೇಷತಃ |

ಇಂಧನಂ ಚ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತಥಾ ನಘ

|| ೫ ||

ತಿಲಸ್ರಸ್ತಂ ತವಾ ದುತ್ವಾ ಸೋಮವಾಸೋ ಚಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |

ನ ದುರ್ಗತಿಸುವಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

|| ೬ ||

ರದ್ವಿಷ್ಟೋಃ ಪರಮಂ ವದಂ ಹೋಮಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಪೌರುಷಂ ಚ ತಥಾ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೇನ ಚ ಸಂಯುತಂ

|| ೭ ||

ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯೋಽಥ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾವಿತ್ರ್ಯ ಚ ಯತಾತ್ಮನಾ |

ಏತಕ್ಷೋತ್ರಂ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪೇಷು ತಥಾ ಶೃಣು

|| ೮ ||

ಎ-೧ ನಿಂದಲೇ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಎಲ್ಲಿನ ಚಿಗಟ, ಎಷ್ಟುಂಡೆ ಎಲ್ಲಿನ ಕಡಬು ಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು ಎಲ್ಲಿನ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದಲೇ ದೀಪವನ್ನು ಉರಿಸಬೇಕು ತಿಲೋದಕ ತರ್ಪಣವನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಲ್ಲದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಆ ದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ತಿಲ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೫-೬ ದ್ವಾದಶೀದಿನದ ಉಪವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಹೋಮ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪೌಷಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಒಂದು ಕೊಳಗದಷ್ಟು ಎಳ್ಳನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸದ್ಗತಿ ಯುಂಟಾಗುವುದು

೭-೮ ಹೋಮಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿಷ್ಟೋಃ ಪರಮಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದಲೂ, ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ವೇದಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಗತ್ರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಶ್ರೀ ಸೂದ್ರರ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು

ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ।

ಹಿತೌ ತೌ ಚ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಮಂತ್ರಶ್ಶೇಷೌ ನರಾಧಿಪ

॥ ೯ ॥

ಶಾಭ್ಯಾಸುಭ್ಯಧಿಕೋ ಮಂತ್ರೋ ವಿದ್ಯುತೇ ನೇಹ ಕುತ್ರಚಿತ್ ।

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಕ್ಷರೌ ಮಂತ್ರ ಕಥಯತ್ಯ ಮನಾನಘ

॥ ೧೦ ॥

ಪುಣ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ಮುಂಗಲ್ಯೌ ಸರ್ವಸುಪ್ರವೃತ್ತಾಶನೌ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ।

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ

॥ ೧೧ ॥

ಏತೌ ಮಯಾ ತೇ ಕಥಿತೌ ವಸಿಷ್ಠೌ

ಮಂತ್ರೋತ್ತಮೌ ಪಾಪಹರೌ ವರೇಣ್ಯೌ ।

ಸಾರಾಯಣೌ ಸರ್ವತಪಸ್ವಿನಾಂ ಚ

ರಹಸ್ಯಭೂತೌ ಭುವನೇಷು ನಿತ್ಯಂ

॥ ೧೨ ॥

— — —

೯ ಏವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಸಹ ಆ ಮಂತ್ರಗಳೆರಡೂ ಜನಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಇವೆರಡು ಮಂತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬೇರೇ ಮಂತ್ರವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ.

೧೦-೧೧ ಎಚ್ಚಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯೇ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃ, ನರನು ವಸಿಷ್ಠನೂ ಮಂಗಳವಾಯಿಕನೂ, ಪಾರಂಪರಿಕತಕ್ಕೂ ಆದ ಆ ಎರಡು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ನನಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಉಪದೇಶಮಾಡು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವನು, ಕೇಳುತ್ತಾ, ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ, ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ, ಎಂಬ ಹಸ್ತೆರಡಕ್ಷರವು ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಹಸರು ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಎಂಬಕ್ಷರದ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಹಸರು ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ---ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪನೂ ಭಗವಂತನೂ ಆದ ವಾಸುದೇವಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಪ್ರಣವರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ

ಯಥಾ ತಿಥಿಸ್ತೇ ಶ್ರವಣೇನ ಯುಕ್ತಾ
ಮಾಘಸ್ಯ ಮಾಸಸ್ಯ ತಥಾ ತವೋಕ್ತಾ ।
ಕಾರ್ಯಾ ತನ್ನೇಯಂ ನೈವತೇ ವಿಶೇಷಾ-
ದ್ಯೋಗೇ ಪವಿತ್ರೇ ಸರಿತೋದ್ವಯಸ್ಯ

॥ ೧೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಾಕ್ಯಸಂಸಾದೇ ತಿಲದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಣನಂ ನಾಮ
ಶ್ರವಣ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

— — —

೧೩-೧೩ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ, ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರೋತ್ತಮಗಳೆನಿಸಿದ
ಸರಮುಕ್ರೇಷ್ಠಗಳಾದ, ತಪಸ್ವಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಜಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಅತ್ಯಂತರಹಸ್ಯ
ವಾದ ಈ ಎರಡು ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ
ಶ್ರವಣನ್ವತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವಾದಶೀಯು ಎಂತಹ ಪವಿತ್ರವಾದುದೋ ಶ್ರವಣ
ದ್ವಾದಶೀಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಿಸುವ ನವು ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದುದೋ ಅದೇರಿತಿಕ
ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಅವಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವುಗಳು ಒೀಗಿಂದು
ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಾಕ್ಯಸಂಸಾದೇಶವಾದ ತಿಲದ್ವಾದಶೀಪ್ರಶಂಸಾ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ
| ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುಃಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ ।

ಮಾಗಧೇಷು ತು ಯದ್ವೃತ್ತಂ ತಚ್ಚೈಣುಷ್ವ ನರಾಧಿಪ ॥ ೧ ॥

ಬಭೂವ ಮಾಗಧೋ ರಾಜಾ ಚಂಡವೇಗ ಇತಿರುತಃ ।

ತಸ್ಯಾಸೀದ್ರೂಪಸಂಪನ್ನಾ ಭಾರ್ಯಾ ನಯನಸುಂದರೀ ॥ ೨ ॥

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂವತ್ಸರಂ ತು ಸಾ ।

ತಿಲಾನ್ದೋಮಯತೇವಿಪ್ರೈರ್ಜುಫೋತಿ ಚ ತಥಾ ಸ್ವಯಂ ॥ ೩ ॥

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀಯೋಗೇ ಮಾಘಾ ಮಾಸಿ ಹುತಾಶನೇ ।

ದೇವಸ್ಯ ಚೈವ ನೈವೇದ್ಯಂ ಕರೋತಿ ತಿಲನೋದಕೈಃ ॥ ೪ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಮಗದವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದಾನೊಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು

೨-೨ ಮಗಧದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಂಡವೇಗನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು ಆತನಿಗೆ ಪರಮ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾದ ನಯನಸುಂದರಿಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು ಆಕೆಯು ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟವಳಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ದ್ವಾವತಿಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದೊಡನೆ ಸೇರಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿ

ಅರ್ಚನೇನ ಚ ವಾಸೋಭಿಃ ಪೂಜಯತ್ಕೃಷಿ ಮಾಧವಂ ।

ಮಹಾರಂಜಿತರಕ್ತಾನಿ ವಾಸಾಂಸಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ

॥ ೫ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಾಂ ಚ ಗೇಹೇಷು ವಿಸರ್ಜಯತಿ ತತ್ಪರಾ ।

ಮಹಾವರ್ತಿಪ್ರದಾನಂ ಚ ವಿಧತ್ತೇ ಕೇಶವಾಲಯೇ

॥ ೬ ॥

ತಾಂ ಕದಾಚಿತ್ಸುಖಾಸೀನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಂ ತು ವಸಂತಿಕಾ ।

ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸಖಿಭಾವೇನ ರಹಸ್ಯಂ ನಿರ್ಜನೇಸ್ಥಿತಾ

॥ ೭ ॥

॥ ವಸಂತಿಕೋನಾಚ ॥

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಘೇ ಮಾಸಿ ಶುಭಾನನೇ ।

ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣ ವಕ್ಷಸ್ಯ ಕಸ್ಮಾದರ್ಚಯನೇ ಹರಿಂ

॥ ೮ ॥

ಕಸ್ಮಾತ್ತಥಾ ಬಹುತಲಂ ಹಾವಯಸ್ಯನಲೇ ತಥಾ ।

ಏತನ್ಮೇ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂಧಿ ರಹಸ್ಯಂ ಚೇನ್ನ ತೇ ಶುಭೇ

॥ ೯ ॥

ಯಾಗಿ ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿನ ತಾನೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಯಲ್ಲಿ ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಹೋಮಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನ ಚಿಗಟಿ ಮುಂತಾದ ಎಳ್ಳಿನ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರದಾನ ತಿಲದಾನಗಳನ್ನೂ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ, ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪುಸ ಗಳನ್ನೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗಿರಲು ಆಕೆಯು ಒಂದು ದಿನ ಸುಖದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಸಂತಿಕೆ ಎಂಬ ಆಕೆಯ ಸಖಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡಿ ದಳು ಅದೇನೆಂದರೆ!—

೮-೧ ಆ ವಸಂತಿಕೆಯು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ಸಖಿಯೇ, ನೀನು ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಘ ಒಸುಳ ಧ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನೇಕೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತೀಯೇ? ಮತ್ತು ಆ ದಿವಸ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತಿಲಹೋಮ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು? ಈ ವಿಷಯವು ರಹಸ್ಯವಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು

॥ ನಯನಸುಂದರೈವಾಚೆ ॥

ರಹಸ್ಯಮೇತತ್ಪರಮಂ ನ ರಹಸ್ಯಂ ತಥಾ ತ್ವಯಿ ।

ತ್ವಂ ಮೇ ಸಖೀಶ್ವರೀ ಪ್ರಾಣಸ್ತ್ವಂ ಮೇ ಪ್ರಾಣಧನೇಶ್ವರೀ ॥ ೧೦ ॥

ಅಸ್ತಿ ವೈತಸ್ತಿ ಕೋ ನಾಮ ದೇಶಃ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ।

ತತ್ರ ಗ್ರಾಮವರೇ ಚಾಸೀದ್ವಸತಿರ್ಮೇ ಸುಶೋಭನಾ ॥ ೧೧ ॥

ಚಂಡವೇಗಶ್ಚ ವಿಪ್ರೋಽಭೂದ್ಭರ್ತಾ ಮೇ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ।

ನಾಸ್ತಿ ಕೋ ನಿರನುಕ್ರೋಶಸ್ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರರತಃ ಸದಾ ॥ ೧೨ ॥

ತತ್ರೈವ ವಿಷಯೇ ರಾಜಾ ಬಭೂವ ದಧಿವಾಹನಃ ।

ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ವಯಸ್ಯಾ ಮೇ ಬಭೂವ ಕಮಲಾ ಶುಭಾ ॥ ೧೩ ॥

ಸಾ ಕದಾಚಿನ್ಮಾಮುನಾಚೆ ರಹಸ್ಯಂ ವರವರ್ಣಿನೀ ।

ನಾರೀ ಭರ್ತೃಕೃತಾದರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸುಂದರೀ ॥ ೧೪ ॥

ನಾಸ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪೃಥಗ್ಜ್ಞೋ ನ ವ್ರತಂ ನಾಪ್ಯುಪೋಷಿತಂ ।

ಸತಿಂ ಶುಶ್ರೂಷತೇ ಯಾ ತು ತೇನ ಸ್ವರ್ಗೇ ಮಹೀಯತೇ ॥ ೧೫ ॥

೧೦-೨೯ ನಯನಸುಂದರಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಎಲಾ ಸಖಿಯೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ವ್ರಶ್ಚೆಯು ತುಂಬಾ ರಹಸ್ಯವಾದುದಾದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಒಚ್ಚಿಡದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ನೀನು ನನ್ನ ಸಖಿಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮಳು ಮತ್ತು ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಧನಗಳಿಗೂ ಸಹಕುಶ್ವರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗುಟ್ಟಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮರೆಮಾಚದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ — ಬಹು ಜನ ಧಾರ್ಮಿಕರು ವಾಸವಾಗಿರುವ ವೈತಸ್ತಿಕವೆಂಬ ದೇಶವಿದೆ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೆನು ಈಗ ನನ್ನ ಗಂಡನಾಗಿರುವ ಚಂಡವೇಗನೇ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನನಗೆ ಗಂಡನಾಗಿದ್ದನು ಆದರೆ ಅವನು ಬಹಳ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿಯೂ, ಕ್ರೂರನಾಗಿಯೂ, ಜಗಳಗಂಟನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಧಿವಾಹನನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಮಲೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾರಾಣಿಯು ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ ಸಖಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಆ ನನ್ನ ಸಖಿಯು

ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯೋಷಿತು ಪುಣ್ಯಂ ವೃಥಗ್ವಾಪಿ ತದಿಚ್ಛಯಾ |

ವತಿಸ್ತೇ ನಾಸ್ತಿಕೋ ಭದ್ರೇ ಕಿಂಚಿನ್ನಾಚರತೇ ಶುಭಂ || ೧೬ ||

ನ ಚಾಚರಸಿ ಧರ್ಮಂ ತ್ವಂ ತಥಾ ಚ ತದನುಜ್ಞಯಾ |

ಕಾ ಗತಿಃ ಪರಲೋಕೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಯತಿ ಶುಭಾನನೇ || ೧೭ ||

ಇಹ ಯತ್ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ಪ್ರೇತ್ಯ ತತ್ಪ್ರೇವಭುಜ್ಯತೇ |

ಯೇನೋತ್ತಂ ಫಲಕಾಲೇ ತು ಸ ಏವಾಶ್ನಾತಿ ಭಾಮಿನಿ || ೧೮ ||

ಮಾನುಷ್ಯಂ ದುರ್ಲಭಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಸಾತಚಂಚಲಂ |

ನಾಚರಂತಿ ಶುಭಂ ಯೇ ತು ತೇಷಾಂ ಜನ್ಮ ನಿರರ್ಥಕಂ || ೧೯ ||

ಕದಾಚಿದಪಿ ನಾಮೋರು ಯೋನಿಸ್ವಥ ಪರಿಭ್ರಮ |

ಮಾನುಷ್ಯಂ ನಾನು ಜಾಯೇತ ಯತ್ರಾಯತ್ತಂ ಶುಭಾಶುಭಂ || ೨೦ ||

ಚಂಡಾಲತ್ವೇಽಪಿ ಮಾನುಷ್ಯಂ ಸರ್ವಥಾ ಸಖಿ ದುರ್ಲಭಂ |

ಅತ್ಮಾ ಶಕ್ಯಸ್ಯಯಾ ತ್ರಾತುಂ ಮಾನುಷ್ಯಾನ್ನಾನ ತಃ ಶುಭೇ || ೨೧ ||

ಒಂದು ದಿನ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದಳು ಎಲೈ
ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯೇ! ಹೆಂಗಸಾದವಳು ಗಂಡನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ
ಭಾಗ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ವಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಗಸಾದವಳಿಗೆ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ಸರಮ
ಪುಣ್ಯಪ್ರದನಾವ ವ್ರತವೆಂದು ತಿಳಿ. ಸತಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯೊಂದು ಯಜ್ಞ
ವಾಗಲೀ ಬೇರೆಯೊಂದು ವ್ರತವಾಗಲೀ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪನಾಸವಾಗಲೀ ಹೆಂಗಸಿಗೆ
ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಹೆಂಗಸು ಸತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವತಿಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ ವತಿಯೇ
ಸಕಲ ವ್ರತವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಳೋ ಆ ಮಹಾಪುತ್ರತೆಯು ಗಂಡನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗ
ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೆಂಗಸಾದವಳು
ಏನಾದರೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಪತಿಯ ಅವ್ಯಕ್ತ
ಯನ್ನೇ ವಡೆದು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂತಿರಲು ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಮಹಾ ನಾಸ್ತಿಕ
ನಾಗಿ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ (ಶುಭ) ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನೀನಾದರೂ ಅವನ
ಅವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಡೆದು ಯಾವುದೊಂದು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಹೀಗೆ
ಇದ್ದರೆ ಹೇಗೆ! ನಿನಗೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿಯು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಈ

ತವೋಪರಿ ತಥಾ ಜಾತಾ ಸಖೀಭಾವೇನ ಮೇ ಕೃಪಾ ।
ಕದರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ತ್ವಂ ಸುಸ್ವಭಾವಾ ಪತಿವ್ರತಾ ॥ ೨೨ ॥

ತತ್ರ ಶೇನುಗ್ರಹಂ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿಚೋಧ ತತ್ ।
ಹರಸ್ಯ ದಯಿತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಶ್ವಲೇಂದ್ರತನಯಾ ಉನಾ ॥ ೨೩ ॥

ವಿಸ್ತಾರಿತಮಹಾಕೂಲಾ ಸಾ ವಿತಸ್ತಾ ಮಹಾನದೀ ।
ಅವೃತ್ತಿಕರ್ಷಿತಃ ಸಾವಂ ಕೃತ್ವೈವ ಯತುಸಂಚಕಂ ॥ ೨೪ ॥

ಸ್ನಾನೇನೈಕೇನ ಸಕಲಂ ಶೈಶಿರೇಣ ವ್ಯವೋಹತಿ ।
ಯಸ್ಯಾಂಯಸ್ಯಾಂ ತಿಥೌ ಸ್ನಾತಃ ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಂ ॥ ೨೫ ॥

ತಸ್ಯಾಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಂ ತು ವಿಂದತಿ ।
ಯಾ ಚ ಸುಸ್ವಾದುಸಲಿಲಾ ಯಾ ಚ ಸಾಪಕ್ಷಯಂಕರೀ ॥ ೨೬ ॥

ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅದು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ನೋಡಿ ಒತ್ತುವರೋ ಅದು ಫಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಫಲವನ್ನು ಅವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜವೇ ಇಲ್ಲದ ಗಿಡವಾಗ ಫಲವಾಗುವುದುಂಟೇ! ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಚುಚು ಗತಿಯುಳ್ಳದು. ಇಂತಹ ಮೂರ್ಖಭವಾದ ಮಾನವ ಜನ್ಮವು ಒಂದಿರುವಾಗ ಯಾರು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹೋಗುವರೋ ಅವರ ಜನ್ಮ ನಿರರ್ಥಕ (ವ್ಯರ್ಥ) ಎಂದು ತಿಳಿ ಎಲೆ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯೇ! ಮತ್ತು ಕೇಳು ಎಷ್ಟೋ ವಿಧವಾದ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸತ್ತು ಎಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೂ ಸಹ ಕಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ! ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ಇನ್ನಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿ ಎಲೆ ವಯಸ್ಕಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಕೃಪ ನನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದ

ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ನುಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಸಂವತ್ಸರಂ ಶುಭೇ ।

ಉಪೋಷ್ಯ ಮಾಘಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಶ್ರವಣೇ ತಥಾ

॥ ೨೭ ॥

ಪೂಜಿತೋ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಹುತಾಶನಃ ।

ಅಲ್ಪಿಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತು ತೇ ಖ್ಯಾತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಮೇತದ್ಭ್ರತಂ ನುಮ

॥ ೨೮ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸನ್ನಂ ತಿಲಂ ಯಚ್ಚ ಯದಗ್ನೌ ಪತಿತಂ ನ ಚ ।

ತತಃ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಸರ್ವಂ ತ್ವನಾಪ್ನುಹಿ ವರಾನನೇ

॥ ೨೯ ॥

ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಯಾ ಗತ್ವಾ ಭರ್ತಾ ಪೃಷ್ಠಸ್ತದಾ ನುಯಾ ।

ಹಸತಾ ತೇನ ಚಾಪ್ಯುಕ್ತಾ ಗಚ್ಛ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ತತ್ಫಲಂ

॥ ೩೦ ॥

ರಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಕ್ಷುದ್ರನೂ, ಕೃಪಣನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ದ್ದೀಯೇ । ನಿನಗೆ ನಾನೊಂದು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾತಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರಂತೆ ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು, ಅದೇನೆನ್ನುವಿಯೋ ಕೇಳು । ಹಿಮಗಿರಿರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಉಮಾದೇವಿಯು ವಿಶ್ವತಮಾದ ವಡಗಕಿರಡರಿಂದೂದ ಗೂಡಿದವಳಾಗಿ ವಿತಸ್ತಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನದೀರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ ಆ ವಿತಸ್ತಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸ್ನಾನಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಐದು ಋತುಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ನದಿಯ ನೀರು ಬಹಳ ರುಚಿ ಕರವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ನದಿಯ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗು ವುವೋ, ಆ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮಾಘ ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನಸ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನಾಗಿದ್ದು ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ ತಿಲಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಈ ತಿಲಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಯಾರ ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಲ್ಪಡುವುವೋ ಅದರಿಂದ ಮಹಾಪುಣ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಕೆಲಸ ವನ್ನು ನೀನೂ ಸಹ ಪತಿಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ.

ಸ್ವಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಕನುಲಾ ಸಾ ಸಖೀ ನುನು ।

ಸಹ ಭರ್ತೃ ನಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮಿತೋ ಗತಾ ॥ ೩೧ ॥

ತಲ್ಲೋಕಮುಪಯಂ ತಸ್ಯಾಃ ಶ್ರುತಂ ನೈವಸ್ತತಾನ್ಮಯಾ ।

ತಸ್ಮಾದ್ವಿಷ್ಣುಫಲಂ ಭದ್ರೇ ಕರೋಮಿ ತಿಲದ್ವಾದತೀಂ ॥ ೩೨ ॥

ಏತತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯನ್ಮಾಂ ವೃಚ್ಛಸಿ ಸುಂದರಿ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಶುಭಂ ವಾಕ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಪಿ ವಸಂತಿಕಾ ॥ ೩೩ ॥

ಶ್ರವಣದ್ವಾದತೀಯೋಗೇ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಕೇಶವಂ ।

ಮಾಘಕೃಷ್ಣೇ ಮಹಾಭಾಗ ತಿಲೈರ್ನಿತ್ಯನುತಂದ್ರಿತಾ ॥ ೩೪ ॥

ಪೂಜಯಿತ್ವಾಪಿ ಸಾ ದೇವಂ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಮಿತೋ ಗತಾ ।

ಸಾಪಿ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾಭಾಗಾ ತಥಾ ನಯನಸುಂದರೀ ॥ ೩೫ ॥

ಅನುಲಂ ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯ ವಿರರಾಜ ಶಶಿವ್ರಭಾ ।

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ತದಾ ಪೂಜ್ಯೋ ಜನಾರ್ದನಃ ॥ ೩೬ ॥

೩೦-೩೨ ಈರಿತಿ ನನ್ನ ಸಖಿಯಾದ ಆ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಮಹಾರಾಣಿ ಕನುಲಾದೇವಿಯಾದರೋ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು ಮತ್ತು ಆಕೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಕೂಡಿದಳೆಂದು ವೈವಸ್ವತ ಮನುವು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು ಆದ್ದರಿಂದಲಾ ಸಖಿಯೇ! ನಾನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ ಮಹಾ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ತಿಲದ್ವಾದತೀವ್ರತವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಎಲಾ ಗೆಳತಿ! ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೊಡನೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು ಕೇಳಿದೆಯೋ!

೩೩-೪೦. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಈರಿತಿ ಹೇಳಿದ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮಾಘ ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶೀ ಶ್ರವಣ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಿಲಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಈರಿತಿ ಮಾಡಿದ ವ್ರತ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಆಕೆಯು ಈ ಭೂಲೋಕದಿಂದ

ತಿಲೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾಭಾಗ ಹೋತವ್ಯಾಶ್ಚ ತಥಾ ತಿಲಾಃ ।

ತಿಲಾಶ್ಚ ದೇಯಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಸಾರ್ಥಿನ

॥ ೩೭ ॥

ಏಕೈಕಸ್ಮಾತ್ತಿಲಾದ್ರಾಜಂಸ್ತಲಬಿಜೋದ್ಭವೇ ಯಥಾ ।

ಸುಕೃಷ್ಟಕ್ಷೇತ್ರಬಾದ್ಧೃಷ್ಟಂ ದೇವೇ ಕಾಲಪ್ರವರ್ಷಿಣೇ

॥ ೩೮ ॥

ಏಕೈಕಸ್ಮಾತ್ತಿಲಾತ್ಪದ್ವತ್ಪಲಮುಕ್ಷಯ್ಯಮಶ್ನುತೇ ।

ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ನಾ ಮಾನುಷ್ಯೇ ಯದಿ ನಾ ನೃಪ ।

ಅಕ್ಷಯ್ಯಂ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಏಕೈಕಸ್ಮಾತ್ತಿಲಾತ್ತಿಲಾತ್

॥ ೩೯ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ

ತಸ್ಯಾಂ ಸನುಭ್ಯರ್ಚಯ ವಾಸುದೇವಂ ।

ಹೃತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಸ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಳು ಅದೇ ಮೇರೆ ನಯನ ಸುಂದರಿಯೂ ಸಹ ಸಿರ್ಮಲವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೇ ಆಗಲೀ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲಾದರೂ ಅದಿನ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸ ಬೇಕು ಮತ್ತು ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆ ದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಲ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಜನ್ನಾಗಿ ಉತ್ತ ಹದಮಾಡಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಎಳ್ಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಗಿಡವಾಗಿ ಆ ಗಿಡ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹೂಬಿಟ್ಟು ಕಾಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಎಳ್ಳು ಅದರಿಂದ ಬೆಳೆಯಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಎಳ್ಳು ದಾನಮಾಡಿದ ರಾಶಿಯೂ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಎಳ್ಳು ಕಾಳುಗಳೂ ಸಹ ಗಿಡವಾಗಿ ಫಲಿಸಿದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿಯಾಗುವುದೋ ಆ ಮಹಾರಾಶಿಯ ಒಂದೊಂದು ಎಳ್ಳು ಕಾಳೂ ಸಹ ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಅನಂತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಅಂತಹ ದಾನ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲೂ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕ ದಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಎಳ್ಳಿನ ಲೆಖ್ಪದಂತೆ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಅದ್ದ ರಿಂದ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲಾದರೂ ಮೂಢ ಬಹುಳ

ಉಪೋಷಿತಃ ಪ್ರೀತಿನುನಾ ಯಥಾವ-

ತ್ಪ್ರಾಣಂ ಸ ದೇವಃ ಪ್ರಥಿತೋ ನರಾಣಾಂ

॥ ೪೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಚಂಡವೇಗೋಪಾಖ್ಯಾನೇ
ತಿಲದ್ವಾದಶೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವರ್ಣನಂನಾಮ
ಚತುಃಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

- - -

ದ್ವಾದಶೀ (ತಿಲದ್ವಾದಶೀ) ದಿನಸ ಉಪೋಷ್ಯಮಾಡಿ ನೀನೂ ಸಹ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು
ವನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಅಂತಹವರನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವನೆಂದು
ಹೇಳಿದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದದ ಚಂಡವೇಗೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿಲದ್ವಾದಶೀ
ಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೂರ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಪಂಚಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಹೋತವ್ಯೇ ವಿಷ್ಣುಧೈವತ್ಯೇ ಸಾವಿತ್ರೀ ನೇ ತ್ವಯೋದಿತಾ |
ಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ಸಂದೇಹೋ ಮಹಾನ್ಮೇ ಭೃಗುನಂದನ ॥ ೧ ॥
ಸವಿತಾ ದೈವತಂ ತಸ್ಯಾಃ ಸಾವಿತ್ರೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತತಃ |
ತಯಾ ಕಥಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ಚ ನೈಷ್ಠವಂ ॥ ೨ ॥
ಪ್ರಭಾವನಾರ್ಪಣಶ್ಚ ತಥಾ ತಸ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ಮನು ಕೀರ್ತಯ |
ನೇದಮಾತಾ ತು ಸಾ ಸ್ತೋಕ್ತಾ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ ॥ ೩ ॥

॥ ನಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ರವಿಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಃ ಸೋಮಃ ಸೋಮಮಧ್ಯೇ ಹುತಾಶನಃ |
ತೇಜೋಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಸತ್ತ್ವಂ ಸತ್ತ್ವಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋಚ್ಯುತಃ ॥ ೪ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೩ ವಜ್ರ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ---ವಿಷ್ಣುಧೇವತಾ
ಹೋಮಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಿರುವಿ,
ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿದೆ ಆ ಸಾವಿತ್ರೀ
(ಗಾಯತ್ರೀ) ಯು ವೇದಮಾತೆಯೆಂದೂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರನಾಶಕಳೆಂದೂ, ಆ
ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೇ ದೇವತೆಯಾದುದರಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದೂ
ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಆರ್ಪಣೆಯ (ಪುರಾತನ) ವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿಂತ
ಹದು. ಅದರಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತು ? ಈ
ವಿಚಾರವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು

೪-೧೨ ನಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --- ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಮಹಿಮೆ ,

ಅಂಗುಷ್ಠನಾತ್ರಃ ಪುರುಷಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯೇರಿತಃ |

ಶಂಕರೇಣ ತದಾ ದೃಷ್ಟಃ ಪ್ರಭವಃ ಸರ್ವತೇಜಸಾಂ

|| ೫ ||

ಸ ವಿಷ್ಣು ಭರ್ಗವನಾಥಾರೋ ಯಸ್ಯೇದಂ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ |

ನರೇಣ್ಯಂ ತಚ್ಚ ಸವಿತುರ್ಭಗವಾಚ್ಯಂತು ಯೋಗಿನಾಂ

|| ೬ ||

ಧೈಯಂ ವರಂ ತದುದ್ಧಿವ್ಯಂ ಬಹಿರಂತಶ್ಚ ಯಾದವ |

ಧೀಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ವ್ರಚೋದಯತಿ ಯಃ ಸದಾ

|| ೭ ||

ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುಃ ಸವಿತಾ ಸುಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಸವನಾತ್ಸವಿತಾ ಸ ತು ಕೀರ್ತ್ಯತೇ

|| ೮ ||

ಯತಸ್ತದ್ದೇವದೈವತ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತತಃ

ಗಾನಾದ್ವಾ ತ್ರಾಯತೇ ಯಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ವಾ ತದಾ ಸ್ಮೃತಾ

|| ೯ ||

ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಮಧ್ಯದಲ್ಲ ಚಂದ್ರನೂ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮಧ್ಯದಲ್ಲ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಅಗ್ನಿ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲ ಸತ್ಯನೂ, ಸತ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಅಚ್ಯುತನೂ ಇರುವರು ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನಾನು ಬಹು ಹಿಂದೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ಶಂಕರಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಚ್ಯುತನು ಒಂದು ಅಂಗುಷ್ಠ (ಮೆಟ್ಟು) ಮಾತ್ರನಾದ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ತಾನು ಬಳಗಿಸುತ್ತಾ ಭುವನು ಧಾರಣಾಗಿ ವ್ರತಿಯೊಂದು ನ್ನಾಣಯ ಹೃದಯಾಂತರಂವಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದ ಜಗದ್ರಾತ್ರಾನಾಹಕನಾಗಿರುವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೇನಷ್ಟೇ? ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತೇಜಃಪುಂಜವು ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಭರ್ಗವಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಲಿರುವ ಅದನ್ನು ಶಂಕರನೊಬ್ಬನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿರುವನು ಆ ತೇಜಸ್ಸು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಧೀ (ಬುದ್ಧಿ) ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿವೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆತ್ಮಪ್ರಕಾಶವೇ ಅದಂದು ತಿಳಿದುಕೋ, ಸಕಲ ಲೋಕವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವವನಾದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸವಿತೃವೆಂದೂ ಸರ್ವ ಲೋಕವನ್ನೂ ಪ್ರಸವಿಸುವುದರಿಂದ ಸವಿತೃವೆಂದೂ ಹೀಗೆ ನಾನಾರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿ ಹೇಳಿ

ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ರಾಜಸಾವಿತ್ರೀ ಕೀರ್ತಿತಾ ಮಯಾ ।

ತವ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿತ್ಯಂ ವೈಷ್ಣವಕರ್ಮಸು

॥ ೧೦ ॥

ಸನ್ಯಾಹೃತೀಕವ್ರಣವಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಶಿರಸಾ ಸಹ ।

ಯೇ ಜವಂತಿ ಸದಾ ತೇಷಾಂ ನ ಭಯಂ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್

॥ ೧೧ ॥

ದಶಕೃತ್ಸಃ ಪ್ರಜಪ್ತಾ ಸಾ ರಾತ್ರೃಹ್ನಾ ಯತ್ಕೃತಂ ಲಘು ।

ತತ್ಪಾಪಂ ಪ್ರಣುದತ್ಯಾರು ಸಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

॥ ೧೨ ॥

ಮುಂದು ಅದ್ವಂದ ಸತ್ಯವೆನಿಸಿದ ಆ ವರಮಾತ್ಮನ ರಕ್ತಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರೀಯೆಂಬ ವಸರುಬಂದಿದ ಈ ಸಾವಿತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಗಾನ (ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಜಪ) ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜನರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ (ಗಾನಾತ್ ತ್ರಾಯತ ಇತಿ) ಗಾಯತ್ರೀಯೆಂದು ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಸರುಬಂದಿದ ಈ ಕಾರಣವಿಂದಲೇ ನಿಸ್ಸೂಡನ ಈ ಸಾವಿತ್ರೀ ರಬ್ಬಾರ್ಥವು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಲೈ ಸಕಲ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದ ರಜ್ಜರಾಜನೇ! ಸೈಷ್ಟವ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರಣವ ವ್ಯಾಪೃತೀ ಸಹಿತರಾದ ಈ ಗಾಯತ್ರೀಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನೆ ನೇರಿಸಿ (ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಜನಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಂ ದಲೂ ಸ್ವಲ್ಪನಾವರೂ ಭಯವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಈ ವಿಧವಾದ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯಿಂದೂಡಗೂಡಿದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯಾರುಹತ್ತಾ ವರ್ತಿಯಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹವರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಹೋ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರ, ಗಾಯತ್ರೀಜಪ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳ ವಿಚಾರ ವನ್ನೂ ಸಹ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಈಗ ಇದುವರಿಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವೇ ಜಪಕ್ರಾ ಧ್ಯಾನಕಲ್ಪ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಇದೇ ಸಾಕಾರಧ್ಯಾನವು ಈ ಗಾಯತ್ರೀಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಧ್ಯಾನವು ಮುಕ್ತಾವಿದ್ಯವ ಹೇಮನೀಲ ಧವಳಾಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಐದುಮುಖವು ಗಾಯತ್ರೀ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಗಾಯತ್ರೀ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಅದ ನ್ನನುಸರಿಸಿ ಗಾಯತ್ರೀಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಅನೇಕರು ನೋಡಿರುವರು. ಹಾಗೆ ನೋಡದೆ ಇದ್ದವರು ಈ ಕೂದಲೇ ವಿಚಾರಿಸಿ ಒಂದು

ಶತಂ ಜಪ್ತಾ ತು ಸಾ ದೇವೀ ಪಾವೋಪಶಮನಾ ಸ್ತುತಾ ।

ಸಹಸ್ರಜಪ್ತಾ ಸಾ ದೇವೀ ಚೋಪಪಾತಕನಾಶಿನೀ

॥ ೧೩ ॥

ಲಕ್ಷಜಾಪ್ಯೇನ ಚ ತಥಾ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶಿನೀ ।

ಕೋಟಿಜಾಪ್ಯೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯದಿಚ್ಛತಿ ತದಾಪ್ನುಯಾತ್

॥ ೧೪ ॥

ವಿದ್ಯಾಧರತ್ವಂ ಯಕ್ಷತ್ವಂ ಗಂಧರ್ವತ್ವಮಥಾಪಿ ವಾ ।

ದೇವತ್ವಮಥವಾ ರಾಜ್ಯಂ ಭೂಲೋಕೇ ಹತಕಂಟಕಂ

॥ ೧೫ ॥

ಕೋಟಿಸಾಹಸ್ರಜಾಪ್ಯೇನ ನಿಷ್ಕಾಮಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।

ವಿಧಿನಾ ರಾಜಶುದ್ಧೌ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪರಮಂ ಪದಂ

॥ ೧೬ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದು ತತ್ಕೃತೃ ಜನ (ಧ್ಯಾನ) ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ಅಂಥವರು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಸಂದರ್ಶಪಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವದಿಂದ ಒರೆದಿರುವೆವೇ ಹೊರತು ಇದು ಪುಸ್ತಕದ ಬದನೇಕಾಯಿಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಖಂಡಿತ ಭಾವಿಸಬಾರದು ಇನ್ನು ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನನುಸರಿಸೋಣ

೧೩-೧೬ ನೂರಾವರ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಪಾಪ ಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುವು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂದ ಮಹಾ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗುವುವು ಕೋಟಿ ಜಪದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ (ಹೇಳ ಹೇಳಿದಂತೆ) ನೆರವೇರುವುವು ಮತ್ತು ಈ ಕೋಟಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಪುರಶ್ಚರಣೆ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ವಿದ್ಯಾಧರ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ದೇವತಾ ರೂಪಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗ ಪಡುವನಲ್ಲದೇ ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯ ಮನೆ ಯಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟುವನು ಈ ಮಾತು ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದವನ ಮಾತಾಯಿತು ಹಾಗಲ್ಲದ ಮಾನ ಆಶಯವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡದೆ ನಿಷ್ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಕೋಟಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಮಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವನು ನಿಜವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಸೇರಿ

ಯಥಾ ಕಥಂಚಿಜ್ಞಪ್ತ್ಯಾ ದೇವೀ ಪರಮಸಾವನೀ ।
ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವಿಧಿನಾ ಕಿಂಪುನರ್ಯಶಃ

॥ ೧೭ ॥

೧. ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ವಿಧಿನಾ ಕೇನ ಜಪ್ತವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಾಪನಾಶಿನೀ ।
ಮಹಾಪವಿತ್ರಾ ಪರಮಾ ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಣೀ

॥ ೧೮ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಕುಶಶಯ್ಯಾಂ ನಿವಿಷ್ಟಸ್ತು ಕುಶಪಾಣಿರ್ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।
ಅರ್ಕಮಧ್ಯಗತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪುರುಷಂ ತಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ

॥ ೧೯ ॥

ಅಥವ್ಯಾಕರ್ಷಂ ಮಹೀಪಾಲ ಬಹಿಃ ಸ್ನಾತಸ್ತ್ವತಂದ್ರಿತಃ ।
ಅನನ್ಯಚಿತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ತು ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೨೦ ॥

ಭೈಕ್ಷ್ಯಯಾನಕಶಾಕಾಶೀ ವಯೋಮೂಲಾಶನೋಽಥವಾ ।
ಫಲಪುಷ್ಪಾಶನೋ ವಾಪಿ ಸಕ್ತಂ ವಾಪಿ ಹವಿಷ್ಯಭುಕ್

॥ ೨೧ ॥

ಹೋಗಿ ಅದ್ವೈತಾನಂದವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಎಲೈ ರಾಜಸಿಂಹನೇ ! ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪರಮಸಾವನೆಯಾದ ಈ ಮಹಾತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂರಿತು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಜಪಮಾಡಿದರೂ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸುವಳೆಂದು ಮೇಲೆ ವಿಧಿ ವಿಹಿತವಾಗಿ (ಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ಗಾಯತ್ರೈಸದೇಶ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿ ಸಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಹೃದಯನ್ಯಾಸ, ಧ್ಯಾನಗೊಡನೆ) ಜಪಮಾಡಿದವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತೆತ್ತಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಧವರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ವನ್ನು ಕೇಳದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೊಟ್ಟೇಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

೧೮ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಸಕಲ ಪಾಪನಾಶಿನಿಯಾದ ಪರಮಪವಿತ್ರಳಾದ, ಸಕಲ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಣಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಾತೆಯನ್ನು ಅದಾವವಿಧಿಯಿಂದ ಜಪಿಸ (ಧ್ಯಾನಿಸ) ಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಾನವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳು ಮುನಿವರನೇ

೧೯-೨೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಕಮಂಡಲಮಧ್ಯಗತನಾದ, ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಮಹಾ

అనేన నిధినా జన్మం యః శరీరేతి మహిషతే ।

స యాతి పరమం స్థానం వాయుభూతః మమూర్తిమా ॥ ౨౦ ॥

అకామః కామకామస్తు కామమాప్నోత్యభిషి తం ।

సన్మృత్యుకప్రణవాః ప్రాణాయామాస్తు షోడశ ॥ ౨౧ ॥

అపి భ్రూణదణం నాసాత్పసంత్వహరహః కృతాః ।

సన్మృత్యుకప్రణవాం గాయత్రిం తిరసా సహ ॥ ౨౨ ॥

త్రిః పరేదాయతప్రాణః ప్రాణాయామః స టుఙ్కతే ।

ప్రాణాయామత్రయం కార్యం శల్యముత్థాయ న్యే ద్విజః ॥ ౨౩ ॥

అద్యోరాత్రకృతాత్పాతాత్తక్షణాదేన ముఙ్కతే ।

సర్వద్యోషహరం ప్రోక్తం ప్రాణాయామం ద్విజన్మనాం ॥ ౨౪ ॥

ప్రకారమాననంద చరమపురుషునన్న ధ్యానించబోకు అభవా ప్రాతఃకాలದಲ್ಲಿ
స్నానమాఱి సుత్పమండలవన్న ధ్యానించబోకు మధ్యాహ్న కాలದಲ್ಲಿ ధీర్ష
మాడి నవణి అన్నవన్న అభవా ముల్లు, గేడ్వగేణునగళన్నగలి, ఫలాహర
గళన్నగలి మాడికొండిచ్చు, సాయంకాల రుచివ్యాన్నవన్నండుకొండు
త్రికాలదల్లొ గాయత్రి జపవన్న మాడుబోకు ఈరితి పిరేకవిధియింద
యారు గాయత్రిజపవన్న మాడుత్త రువర్యో అవరు పరమపురుషున
పరమపదవియన్నే యొందువరు. అవరున్న మూర్తిమంతనాద వాయు
దేవరేందు తియబోకు

౨౦-౨౩ కామనేయిందలగాలి, కామనే ఇల్లదేయి ఆగలి మాడిద
గాయత్రి జపవు మనదల్ల నేనద ఇష్టవన్న సల్లిపియో బిడువుదు వ్యాఖ్యకి
ప్రణవ (ఒం ఎంబుదే ప్రణవ భూభూవస్సవః ఐంబుదే వ్యాఖ్యతి) దూడనే,
గాయత్రియన్న సేరిసి మూరు బారి టుఙ్కరిసి టుసిరు తడియువుదక్కి
ప్రాణాయామవేందు యేరు ఈ ప్రాణాయామ క్రమవన్న గురుశరణ
క్రమదించ మెనారావతి మాడినరే భ్రూణత్యా (ఎకేమకృతన్న కేంద)
మరవు పరిపారవాగుత్తదే శ్రుతిదినసపు ప్రాతఃకాలదల్లద్ద ఒడనేయి
సేరి బరేద క్రమదుతే మూరావతి ప్రాణాయామవన్న మాడుబోకు. ఈ
రితి ప్రతిదినపు మాడుత్త బుదరే శుగలూ రాత్రిగళ్లి మాడిద పారగళ

ತತಸ್ತ್ವಭ್ಯುಧಿಕಂ ನಾಸ್ತಿ ರಾಜನ್ವರನುಸಾವನಂ ।

ಪ್ರಾಣಸಂಧಾರಣಂ ಮಾಸಂ ಕುಶಾಗ್ರಚ್ಯುತಬಿಂದುನಾ

॥ ೨೭ ॥

ಯಃ ಕುರ್ವಾದಂಭಸಾಂ ಪಾನಂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ತು ತತ್ಸಮಂ ।

ನಿರೋಧಾಚ್ಚ ಯತೇ ವಾಯುಸ್ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಸ್ತತೋ ಜಲಂ

॥ ೨೮ ॥

ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೀರಂ ಸಕಲಂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೈಶ್ಚ ಶುದ್ಧತಿ ।

ಆಕೇಶಾಗ್ರಾನ್ಮುಖಾಗ್ರಾಚ್ಚ ತಪಸ್ತವ್ಯೇತ್ಸ ಉತ್ತಮಃ

॥ ೨೯ ॥

ಅತ್ಮಾನಂ ಶೋಧಯೇದ್ಯಸ್ತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೈಃ ಪುನಃಪುನಃ ।

ಶ್ರಾವಣ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ತು ಸೋಪವಾಸೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೩೦ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಶತಂ ಕೃತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಕಲ್ಪಿಸೈಃ ।

ಅಂತರ್ಜಲೇ ತ್ರಿರಾವರ್ತ್ಯ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಪ್ರಯತೋ ಜರ್ವ

೩೧ ॥

ಒಲ್ಲವೂ ವರುಕುರವಾಗುತ್ತವೆ ಈ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ಸಕಲ ದೋಷ (ವಾತ) ವನ್ನೂ ವಹಿಸುವ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ !

೨೭-೩೩. ದರ್ಭೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಒಂದೂಂದು ತೊಟ್ಟಾಗಿ ಬಿದ್ದ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಮೂಲಕ ಬಲಗಡೆ ವಾಯುವನ್ನು ನಿರೋಧ ಮಾಡಿ (ತಡೆ) ದದರ ಒಳಗೇ ವಾಯುವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಅದರಿಂದ ನೀರೂ ಸಹ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಈ ರೀತಿ ಒಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಾಳಿ ಬೆಂಕಿ ನೀರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣವು ಒಳಗೇ ನಿರೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ದೇಹದ ಅಂತರ್ಭಾಗ ವೆಲ್ಲವೂ, ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಈ ರೀತಿ ನಮಿ ವಿಶಾ ಸರ್ವಾಂತವಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಮಾಡುವುದೇ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದ ಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ಗುರುಮುಖನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ಯಾವನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಮಾ ದಿನಸದಲ್ಲ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ಉಪವಾಸದಿಂದ ವಾಯು ನಿರೋಧ ಮಾಡುವನೋ ಮತ್ತು ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಂದು ನೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ರೂಪ

ಮುಚ್ಯತೇ ಪಾತಕೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಯದಿ ನ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಭವೇತ್ |

ನಾಸ್ತಿ ಸತ್ಯಾತ್ಮರೋ ಧರ್ಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಮಾ ಗತಿಃ || ೩೨ ||

ಗಾಯತ್ರಾಶ್ಚ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ದಿನಿ ಚೇಹ ಚ ಪಾವನಂ |

ಹುತಾ ಚ ವರದಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಕಾಮಫಲವ್ರದಾ || ೩೩ ||

ಗಾಯತ್ರಾಃ ಸುತಿರ್ಲೈಹೋಮಃ ಸರ್ವಪಾವನಪ್ರಣಾಶನಃ |

ಶಾಂತಿಕಾನೋ ಯವೈಃ ಕುರ್ಯಾದಾಯುಷ್ಯಾನ್ಮೋ ಘೃತೇನ ಚ || ೩೪ ||

ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಕಾಮಸ್ತು ಕುರ್ಯಾತ್ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕೈರ್ನರಃ |

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಕಾಮಸ್ತು ಪಯಸಾ ಸ ಸಮಾಚರೇತ್ || ೩೫ ||

ಪುತ್ರಕಾಮಸ್ತಥಾ ದದ್ವಾ ಧ್ಯಾನಕಾಮಸ್ತು ಶಾಲಿಭಿಃ |

ಪ್ರೀರವೃಕ್ಷಸನಿಧಿಶ್ಚ ಗ್ರಹಪೀಡಾ ಪ್ರಶಾಂತಯೇ || ೩೬ ||

ವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ
ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಮಾಡಿದವರು, ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಂತಹ
ಪಾಪವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಸತ್ಯ (ನಿಜ) ಕೈಂತ ಬೇರೆ ಧರ್ಮವೇ ಇಲ್ಲ ಮಹಾ
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮನಾದ ಉದ್ಧಾರಕನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ ಇವರಂತೆಯೇ ಈ ಲೋಕ
ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಪರಮಪಾವನ ಮಂತ್ರವು ಬೇರೆ
ಯೊಂದಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಇಂತಹ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ
ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೂ ಕೈಗೊಡುವುವು

೩೪-೪೭ ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಪಾಪ
ಗಳೂ ನಾಶವಾಗುವುವು ಯವೇ (ಅಕ್ಕಿ) ಯಿಂದಲೂ ತುಪ್ಪದಿಂದಲೂ ಹೋಮ
ಮಾಡಿದರೆ ಆಯುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಹಾಲಿನಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ
ವರ್ಚಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮೊಸರಿನಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ
ಭತ್ತದ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಧಾನ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದುವನು
ಆಲದ ಸಮಿತ್ತಿನಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ನವಗ್ರಹಗಳಿಂದಂಟಾದ ಪೀಡೆಗಳು ಪರಿ

ಧನಕಾಮಸ್ತಥಾ ಬಿಲ್ವೈಃ ಶ್ರೀಕಾಮಃ ಕಮಲೈಸ್ತಥಾ ।

ಆರೋಗ್ಯಕಾಮಃ ಕ್ಷೀರಾಕ್ಷೈಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೂರ್ವಾಂಕುರೈಃ ಶುಭೈಃ ॥ ೩೭ ॥

ದೇಶೋವಸರ್ಗೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ತದೇವ ಚ ವಿಧೀಯತೇ ।

ಗುಗ್ಗುಲೋರ್ಗುಲಿಕಾಭಿಸ್ತು ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಮತಂದ್ರಿತಃ ॥ ೩೮ ॥

ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಮಹದಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ।

ಪಾಯಸೇನ ತಥಾ ಹುತ್ವಾ ವಿದ್ಯಾಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛತಿ ।

ಯೇನಯೇನ ತು ಕಾಮೇನ ಲಕ್ಷಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೯ ॥

ತದೇವ ಕಾಮನೂಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ।

ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಶುದ್ಧಿಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮತಲೇನ ಚ ॥ ೪೦ ॥

ಅಂತರ್ಜಲೇನ ವಾ ಜಪ್ತ್ವಾ ಸ್ನಾತೋ ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತಃ ।

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾಂಸ್ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ವಿಧಿನೈವ ಸ ಪೋಡಶ ॥ ೪೧ ॥

ಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ ಬಿಲ್ವವತ್ರೆಗಳಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರ ಧನಸಂಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ ತಾವರೇಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದವನು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಸುಲ್ಕು ಗರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಿ ಹೋಮಮಾಡಿದವನು ಆರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು ವನು ದೇಶಕ್ಕೇನಾದರೂ ಉಪದ್ರವ ಸಂಭವಿಸಿದರೂ ಇದೇ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು ಧೂಪದ ಗುಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೋಮಮಾಡುವರೋ ಅಂಧವನು ಮಹತ್ತಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯ (ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ) ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದವನು ಪಾಯಸದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸನಾಗು ತ್ತಾನೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಲ್ಪ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಆಯಾಯಕೋರಿಕೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಲಕ್ಷ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು — ಕೃಚ್ಛ್ರ (ದಾನ) ದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಪ್ರಾಣಾ ಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಆಒಳಕ ನಿರೀನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹದಿನಾರು ಪ್ರಾಣಾ ಯಾಮಮಾಡಬೇಕು ಒಳ್ಳೇ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ (ಬೆಳಿಗ್ಗೆ) ದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಭಿಕ್ಷುಮಾಡಿ

ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ಜುಹುಯಾದ್ವಹ್ನಾ ಸುಸಮಿದ್ಧೇ ಯಥಾವಿಧಿ ।

ಭೈಕ್ಷ್ಯಯಾವಕಶಾಕಾಶೀ ಫಲಮೂಗಾಶನೋಽಥವಾ

॥ ೪೨ ॥

ಕ್ಷೀರಸಕ್ತುಘೃತಾಹಾರೀ ಭವೇದಥ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।

ಆಹಾರಾಣಾಂ ಯಥೋಕ್ತಾನಾಮೇಕಾಹಾರಂ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್

॥ ೪೩ ॥

ಯಾವತ್ಸಮಾಸ್ತಿಭವತಿ ಲಕ್ಷಹೋಮಸ್ಯ ವಾರ್ಧಿವ ।

ಲಕ್ಷಹೋಮಾವಸಾನೇ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣಾ

॥ ೪೪ ॥

ದೇಯಾ ಭವತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗಾವೋ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕಾಂಚನಂ ।

ಸರ್ವೋತ್ಪಾತಸಮುತ್ಪತ್ತೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರನುಪ್ರಾಜಿತಃ

॥ ೪೫ ॥

ಪಂಚಭಿದರ್ಶಭಿರ್ವಾಪಿ ಲಕ್ಷಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।

ಅಸಂಕೀರ್ಣೈಸ್ತಥಾ ಹಾರೈರ್ನೃಪತಿಶ್ಚಕ್ಷತ್ರಾಂತಯೇ

॥ ೪೬ ॥

ತಂದ ನವಣಕ್ಕಿಅನ್ನ, ಪಾಕಾದಿಗಳಿಂದಲಾಗಲೀ ಹಣ್ಣು, ಹಂಪಲು, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು
ಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ
ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು ಅಥವಾ ಗೋಧೀಹಿಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದರೂ ಸರಿ ಆಗುವುದು ತನ್ನ, ಗೋಧೀ
ಹಿಟ್ಟು ಕಲಸಿ ತಿಂದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು
ತಿಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕೇ ದೊರ್ತು ಮನಸ್ಸು ಒಂದಂತೆ ತಿನ್ನಬಾರದು ಲಕ್ಷಹೋಮವು
ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವ ತನಕ ಇದೇ ವಿಧವಾದ ಆಹಾರ ನಿಯಮದಿಂದಿರಬೇಕು ಲಕ್ಷ
ಹೋಮವೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಹಸುಗಳು, ಬಟ್ಟೆಗಳು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳೂ ಈ
ಮೂರು ವಿಧವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೇಡು
ಸಂಭವಿಸಿರುವಾಗ, ಇದು ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಮಂದಿ (ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಆಗಬಹುದು)
ಮುಕ್ತಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಈ ಹೋಮದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು
ಐಕಮತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಜಗಳಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ರಾಜನು ಈ ವಿಪತ್ಪರಿಹಾರವಾಗಿ
ರಾಜ್ಯದ ಜನರು ಐಕಮತ್ಯದಿಂದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಲಕ್ಷ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಲಕ್ಷ ಹೋಮದಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ಪಾತವಾದರೂ ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ

ನಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇ ಸ ಉತ್ಪತ್ತೋ ಯೋ ಹ್ಯನೇನ ನ ಶ್ಯಾಮತಿ ।

ಮಂಗಲಂ ಪರಮಂ ನಾಸ್ತಿ ಯತ್ಸಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ

॥ ೪೭ ॥

ಕೋಟಿಹೋಮಂ ತು ಯೋ ರಾಜಾ ಕಾರಯೇತ್ಸರ್ವವದ್ವಿಜೈಃ ।

ನ ತಸ್ಯ ಶತ್ರುವಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಜಾತು ತಿಸ್ಸಂತಿ ಕರ್ಹಿಚಿತ್

॥ ೪೮ ॥

ನ ಚ ತಸ್ಯ ಪರಂ ದೇಶೇ ನ ವ್ಯಾಧಿರ್ಜಾಯತೇ ತಥಾ ।

ಅತಿವೃಷ್ಟಿರನಾವೃಷ್ಟಿಮೂಷಕಾಃ ಶಲಭಾಃ ಶುಕಾಃ

॥ ೪೯ ॥

ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ಪ್ರಶಾಮ್ಯಂತಿ ಸರ್ವಾಸ್ತತ್ರ ತಥೇತಯಃ ।

ರಸವಂತಿ ಚ ತೋಯಾನಿ ಸಸ್ಯಾನಿ ಸ್ವಾದುವಂತಿ ಚ

॥ ೫೦ ॥

ಜಾಯಂತೇ ತಸ್ಯ ದೇಶೇ ತು ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಶ್ಚ ಜನೋ ಭವೇತ್ ।

ಕೋಟಿಹೋಮೇ ತು ವರಯೇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವಿಂಶತೀನ್ಯಶ

॥ ೫೧ ॥

ಆಗತ್ವದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಯದೂರೈಕ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರ್ಮ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ

೪೮-೫೧ ಯಾವ ಮಹಾರಾಜನು ಋತ್ವಿಜ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಕೋಟಿ
ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವನೋ, ಅಂಥ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಯುದ್ಧ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶತ್ರುವೂ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರನು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾರಾಜನು
ಆ ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಲಾರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ರಾಜನಿಗೆ
ರೋಗವೇ ಒರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಇಲಿ,
ಶಲಭ, ಶುಕ, ರಾಕ್ಷಸ, ಮುಂತಾದ ಆರು ಈತಿಬಾಧೆಗಳೂ ತಲೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ
ಇವೆಲ್ಲಾ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ ಆದೇಶದ ನೀರು ಬಹು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಸಸ್ಯ
ಗಳು ಬಹು ಮಧುರವಾಗಿಯೂ ಹೇರಳವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಆತನ ದೇಶದ
ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಗಿಯೇ ಇರುವರೇ ಹೂತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವು ತಲೆ
ಹಾಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಕೋಟಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಜನ ಋತ್ವಿಜ್ಯ
ಗಳನ್ನು, ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೂರು ಜನ ಸಾವಿರ ಮಂದಿಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು
ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೂವಿರೇಷವೇ ಸರಿ ಋತ್ವಿಜ್ಯಗಳನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸದೇ ರಾಜನಾಗಲೀ,
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲೀ, ವೈಶ್ಯನಾಗಲೀ ಯಾರೇ ಆದರೂ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ
ಅವರ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆರವೇರುವುವಲ್ಲದೆ ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಲೋಕವೇ

ಶತಂ ನಾಥ ಸಹಸ್ರಂ ನಾ ಯ ಇಚ್ಛೇದ್ಭೂತಿಮಾತ್ಮನಃ ।

ಕೋಟಿಹೋಮಂ ಸ್ವಯಂ ಯಸ್ತು ಕುರ್ಯಾದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮಃ ॥

ಷ್ಠತ್ರಿಯೋನಾಥ ನಾ ನೈಶ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಮಹತ್ ।

ಯದ್ಯದಿಚ್ಛತಿ ಕಾಮಾನಾಂ ತತ್ತದಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಂ ॥ ೫೩ ॥

ಸತರೀರೋಽಪಿ ಚೇದ್ಗಂತುಂ ದಿನಮಿಚ್ಛೇತ್ತದಾಪ್ನುಯಾತ್ ।

ಸಾವಿತ್ರೀ ಪರಮಾ ದೇವೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಪಾನನೀ ಪರಂ ॥ ೫೪ ॥

ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಾ ದೇವೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಕಥಿತಾ ತಥಾ ।

ಅಭಿಚಾರೇಷು ತಾಂ ದೇವೀಂ ವಿಪರೀತಾಂ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೫೫ ॥

ಕಾರ್ಯಾ ನ್ಯಾಹೃತಯಶ್ಚಾತ್ರ ವಿಪರೀತಾಕ್ಷರಸ್ತಥಾ ।

ವಿಪರೀತಾಕ್ಷರಂ ಕಾರ್ಯಂ ಶಿರಶ್ಚ ಮನುಜೇಶ್ವರ ॥ ೫೬ ॥

ನಡೆಯುವುದು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಈ ಶರೀರ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ಆಗಲಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸಾವಿತ್ರೀಮಂತ್ರವು ಪರಮ ಪಾನನವು, ಈಮಹಾಮಂತ್ರವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದುದು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯೂ ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕಿದೆ

೫೫-೬೫ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಮಾಟಮಾಡಿ ಸಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೆ ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಜಪಮಾಡಬೇಕು ನ್ಯಾಹೃತಿಗಳನ್ನೂ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲು ಫಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಮುಖವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು । ತನ್ನ ಶತ್ರುವಿನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತಿಶಾಲವಂ ಪಿಡಿದು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ಕೋಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಭಯಂಕರ ಮುಖದಿಂದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಶತ್ರುವನ್ನು ಉಚ್ಚಾಟನೆಮಾಡಿ ಓಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸುಂಟರ ಗಾಳಿಯ ಆಕಾರದಂತೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ಗಾಳಿಯು ದೂರ ವೇಶಕ್ಕೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಈ ಮಾಟಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷದಿಂದ ಬೆರೆಸಿದ ಕರೀ ಸಾಸುವೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ

ಆದೌ ಶಿರಃ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಣವಾಂತೇ ಚ ಯಾದವ ।

ಸ್ವಾಹುಸ್ಥಾನೇ ಚ ಘಟ್ಟಾರಂ ಸಾಧ್ಯನಾಮಸಮನ್ವಿತಂ

॥ ೫೭ ॥

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಚಿಂತಯೇತ್ತತ್ರ ದೀಪ್ತಾನಲಸಮಪ್ರಭಾಂ ।

ಘಾತಯಂತೀಂ ಚ ಶೂಲೇನ ಕೇಶೇಷ್ವಾಕೃಷ್ಯ ನೈರಿಣಂ

॥ ೫೮ ॥

ನಿರ್ದಹಂತೀಂ ಚ ತಂ ಕ್ರೋಧಾದ್ಭ್ರೂಕುಟೀಭೀಷಣಾನನಾಂ ।

ಉಚ್ಚಾಟನೇ ಚ ತಾಂ ದೇವೀಂ ನಾಯುಭೂತಾಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ ॥ ೫೯ ॥

ನಹಮಾನಾಂ ತಥಾ ಸಾಧ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ವೇಶಾತ್ಪದೂರತಃ ।

ಅಭಿಚಾರೇ ಚ ಹೋತವ್ಯಾ ರಾಜಿಕಾ ವಿಷವಿಶ್ರಿತಾಃ

॥ ೬೦ ॥

ಸ್ವರಕ್ತಮಿಶ್ರಂ ಹೋತವ್ಯಂ ಕಟುತೈಲಮಥಾಪಿನಾ ।

ತತ್ರಾಪಿ ಚ ವಿಷಂ ದೇಯಂ ಹೋಮಕಾಲೇ ಚ ಯತ್ನತಃ

॥ ೬೧ ॥

ಸುಡಬೇಕು ಅಥವಾ ತನ್ನ ದೇಹರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಕಹಿ ಎಣ್ಣೆಯ (ಕಟುಕ ರೋಹಿಣೀ ಎಣ್ಣೆಯ) ನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಷವನ್ನು ಬೆರೆಸಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಹೋಮಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಬಹು ಭಯಂಕರವಾದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸೌಮ್ಯ ಭಾವವಿಂದಿರಲೇಕೂಡದು ಹಾಗೇನಾದರೂ ಕೋಪಮಾಡದೆ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೇ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಈ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಯೋಗ ವನ್ನು ನಿರವರಾಧಿಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲಾಗಲೀ, ಉಪಯೋಗಿ ಸಭಾರದು ಅದರ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೆಣಿಸಿ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಪಾಕೆಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡಿದ ನೀಚನನ್ನು ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ಒಲಿಸ್ಕನಾದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಅಂಥವನನ್ನು ಮಾಟಮಾಡಿ ಸಾಯಿಸಿದರೂ ಏನೂ ದೋಷ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಪರಾಧಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೂ ಅಭಿಚಾರ (ಮಾಟ) ವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಒಹು ಜನರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ (ಕಂಟಕ) ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವದಾ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ಸುಪಿಸ್ತನನ್ನು ಅವನು ತಪ್ಪುಗಾರನೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ವಿಧವಾದ ಮಾಟ

ಮಧ್ಯೇ ಜಹ್ಯಾದ್ಯದಿ ಕ್ರೋಧಂ ಧ್ರುವಂ ನಶ್ಯೇತ್ಸ ಏವ ತು ।

ಅನಾಗಸಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಭಿಚಾರಸ್ತತೋ ಬುದ್ಧಿಃ ।

ಅಲ್ಪಾಗಸಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಭಿಚಾರಂ ತದ್ಭವ ತು

॥ ೬೨ ॥

ಮಹಾಸರಾಧಂ ಬಲಿನಂ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಂಟಕಂ ।

ಅಭಿಚಾರೇಣ ಯೋ ಹನ್ಯಾನ್ಸ ಸ ದೋಷೇಣ ಲಿಪ್ಯತೇ

॥ ೬೩ ॥

ಧರ್ಮಪ್ರಧಾನೇ ತು ನರೇ ಅಲ್ಪಾಗಸಿ ತದ್ಭವ ತು ।

ಅಭಿಚಾರಂ ನ ಕುರ್ವೀತ ಬಹೂನಾಯಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ

॥ ೬೪ ॥

ಬಹೂನಾಂ ಕಂಟಕಂ ಯಂ ತು ಸಾಪಾತ್ಮಾನಂ ಸುದುರ್ಮತಿಂ ।

ಹನ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಪರಾಧಂ ತು ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಭವೇತ್

॥ ೬೫ ॥

ಯೇ ಭಕ್ತಾಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ದೇವದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಂ ।

ನ ತಾನಭಿಚರೇಜ್ಞಾತು ತತ್ರ ತದ್ವಿಫಲಂ ಭವೇತ್

॥ ೬೬ ॥

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಂತಹ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಕೊಂದವನಿಗೆ ವಿರೂಪ ಪುಣ್ಯವೇ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

೬೬-೬೭ ಯಾವ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಇವರ ದೇವವೀರೋತ್ತಮನಾದ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಭಾಗವತೋತ್ತರ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಮಾಟಮಾಡಿದರೂ ಕೆಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಟಮಾಡಿದವನನ್ನೇ ಆ ಮಾಟವು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಕೇಶವ ಭಕ್ತರಾದವರು ಮಾಟಕಾಟಕಾಯಗಳಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಾಧುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು ಈ ಗಾಯತ್ರೀಮಾತೆಯು ಧಾತ್ರೀ, ವಿಧಾತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ಅಘಿನಿಸಾತಿನೀ, ಎಂಬ ಅನಂತನಾಮಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವಳು ಇಂತಹ ಮಾತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಠಿಸಿದ್ದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಣವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿ ಮಂತ್ರಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಗಾಯತ್ರೀ ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಪಮಾಡಬೇಕು ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೇ ಋಷಿಗಳು, ಸೂರ್ಯನೇ ದೇವತೆ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಇವತ್ತಿನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ

ನ ಹಿ ಕೇಶವಭಕ್ತಾನಾಮಭಿಚಾರೇಣ ಕರ್ಹಿ ಚಿತ್ |

ವಿನಾಶಮಭಿಪದ್ಯೇತ ತಸ್ಯಾತ್ಮನ್ನ ಸಮಾಚರೇತ್

|| ೬೭ ||

ಸೇಯಂ ಧಾತ್ರೀ ವಿಧಾತ್ರೀ ಚ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಘನಿನೀ |

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ಜಪ್ಯೇನ ತದೈವಾಂತರ್ಜಲೇನ ಚ

|| ೬೮ ||

ಸನ್ಯಾಹೃತೀಕಪ್ರಣವಾ ಜಪ್ತನ್ಯಾ ಶಿರಸಾ ಸಹ |

ಪ್ರಣವೇನ ತಥಾಃಭ್ಯಸ್ತಾ ವಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕೃತಯಃ ಪೃಥಕ್

|| ೬೯ ||

ದೈವತಂ ಸನಿತಾ ತ್ವಸ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದ ಏವ ಚ |

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಶ್ಚೈವ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ವಸುಧಾಧಿಪ

|| ೭೦ ||

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪಂಚೈವ ಪಂಚ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ |

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನೃಹತಾಂ ಭೂತಾನಾಂ ಚೈವ ಪಂಚಕಂ

|| ೭೧ ||

ಮನೋ ಬುದ್ಧಿಸ್ತದೈವಾತ್ಮಾ ಅನ್ಯಕ್ಕೆಂ ಚ ಯದೂತ್ತಮ |

ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯದೈತಾನಿ ಗಾಯತ್ರಾ ಅಕ್ಷರಾಣಿ ತು

|| ೭೨ ||

ಪ್ರಾಂವಂ ಪುರುಷಂ ವಿದ್ಧಿ ಸರ್ವಗಂ ಪಂಚವಿಂಶಕಂ |

ಸಪ್ತಲೋಕಾನಿ ಯಾನೀಹ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಯಸ್ತಥಾ

|| ೭೩ ||

ಕೂಡಿದುದಾಗಿದೆ ಆ ಇವತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಾವುವೆಂದರೆ — ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು (ವಾಕ್, ಹಸ್ತ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥ) ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕಿವಿ, ಚರ್ಮ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಬಾಯಿ) ಐದು ಭೂತಗಳು (ಸೃಧಿವಿ, ನೀರು, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ, ಆಕಾಶ) ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಾ, ಅನ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಇವತ್ತನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳೇ ಇವತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

೭೩-೭೮ ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಣವೆಂಬುದೇ ಪುರುಷನು, ಇವತ್ತನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಪುರುಷನು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಇವತ್ತೈವನೇ ಪುರುಷ ತತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಾಕಾದನಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿ ಭೂರಾದಿ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿಗಳೇ ಭೂರಾದಿ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿ ಶಿರಸ್ಸೆಂಬುದೇ ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರವಾಸಿಯಾದ ವರಬ್ರಹ್ಮ (ಸರಮೇಶ್ವರ) ನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಈ ವಿಧ ಸ್ವರೂಪ

ಶಿರಸಶ್ಚ ತಥಾ ನಾಚ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।

ಏನಂವಿಧಾ ಸಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಜಪ್ತವ್ಯಾ ಸತತಂ ಬುಧೈಃ ॥ ೭೪ ॥

ಹೋತವ್ಯಾ ಚ ತಥಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಕಾನುಸಮ್ಯದ್ಧಿದಾ ।

ಗಾಯತ್ರೀಮಾತ್ರಶರಣೋ ವರಂ ನಿಪ್ರಃ ಸುಯಂತ್ರಿತಃ ॥ ೭೫ ॥

ನಾಯಂತ್ರಿತಶ್ಚ ತುರ್ವೇದೀ ಸರ್ವಾಶೀ ಸರ್ವವಿಕ್ರಯಿಣಾ ।

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪತೇ ಯಸ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮುತ್ಥಾಯ ವೈ ದ್ವಿಜಃ ॥ ೭೬ ॥

ಲಿಪ್ಯತೇ ನ ಸ ಸಾಪೇಭ್ಯಃ ಪದ್ಮಪುತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ ।

ಕಾಮಕಾಮೋ ಲಭೇತ್ಕಾಮಂ ಗತಿಕಾಮಸ್ತು ಸದ್ಗತಿಂ ।

ಅಕಾಮಸ್ತದವಾಪ್ನೋತಿ ಯದ್ವಿಜ್ಞೋಃ ವರಮುಂ ವದಂ ॥ ೭೭ ॥

ವುಳ್ಳ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಪ್ಪನೆ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ಮತ್ತು ಹೋಮವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅಂಥವರು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು ಯಾವನು ಚತುರ್ವೇದಗಳನ್ನೂ ಓದಿದ ಇವ್ವಾದ್ಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಸಿಕ್ಕಾಬಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನದೆ ಬೆಳಗಿದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಬರುವನೋ ಅಂಥವನನ್ನು ಕಮಲದಳವನ್ನು ನೀರು ಹೇಗ ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತೆಯೇ ಯಾವ ವಿದವಾದ ವಾಸವೂ ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ ಎನಾದರೂ ಆಶೆಯಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಮಾಡಿದರೆ ಆ ಆಶೆಯು ನೆರವೇರುವುದು ಸದ್ಗತಿಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕುವುದು ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ನನಗೇನೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಬೇಡ ನಿನ್ನ ಪಾದಸದೃಗಲಲ್ಲಿ ಜಾಗ ವನ್ನು ಕೊಡೋ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅಂತಹ ಪರಮಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ವಾಸವೇ ಸಿಗುವುದು. ಅಯ್ಯಾ ವಜ್ರರಾಜ! ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಭಾವ ವುಳ್ಳ ಸರವಸವಿತ್ರವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ

ಏವಂ ಪ್ರಭಾವಾ ವರದಾ ಪವಿತ್ರಾ
 ಗಾಯತ್ರೈಘೋಕ್ತಾ ತವ ರಾಜಸಿಂಹ |
 ಜಪಂತಿ ಯೇ ತಾಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ
 ಸ್ಥಾನಂ ಪರಸ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಮಸ್ಯ ಪುಂಸಃ

|| ೭೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಗಾಯತ್ರೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವರ್ಣನಂನಾಮ
 ಪಂಚಾಷ್ಠ ಷಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಇದನ್ನಾರು ಜಪಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರೋ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ
 ಸೇರುತ್ತಾರೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
 ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಧ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಷಟ್ ಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉವಾಚ ॥

ಮಹಾವರ್ತಿಪ್ರದಾನಸ್ಯ ಯತ್ಪಲಂ ಭೃಗುನಂದನ ।
ತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ಮ್ಯ ತತ್ತ್ವೇನ ವಿಧಿ ಕಾಲಂ ತಥೈವ ಚ

॥ ೧ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಮಹಾವರ್ತಿಃ ಸದಾ ದೇಯಾ ಭೂಮಿಸಾಲ ಮಹಾಫಲಾ ।
ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷೇಣ ತತ್ರಾಪಿ ಚ ವಿಶೇಷತಃ

॥ ೨ ॥

ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ಚ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ದ್ವಾದಶೀ ಚ ಮಹಾಫಲಾ ।
ಆಶ್ವಯುಜ್ಯಾಮತೀತಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಸ್ಯ ಯಾ ಭವೇತ್

॥ ೩ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ !
ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೆ (ಮತ್ತು
ಷೇವರ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ) ಏನು ಫಲವಾಗುವುದು ಆ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸು-
ವಿಧಿಯೇನು ! ಕಾಲವಾವುದು ! ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸು

೨-೧೦ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ದೇವರ ಮುಂದೆ ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ದೀಪಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸ ಕಳೆದು ಕಾರ್ತಿಕ
ಮಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ದ್ವಾದಶೀ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿವಸಗಳು
(ಕೃತ್ತಿಕಾದೀಪ) ದೀಪಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ದಿವಸವೆನಿಸಿವೆ ಆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯು

ಆಮಾವಸ್ಯಾ ತದಾ ಪುಣ್ಯಾ ದ್ವಾದಶೀ ವಾ ವಿಶೇಷತಃ ।

ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸಾರ್ವಜೇ ದೇಯಾ ತೈಲತುಲಾ ನೃವ ॥ ೪ ॥

ಸಲಾಷ್ಟಕಯುತಾಂ ರಾಜನ್ವಿರ್ತಿಂ ತತ್ರ ತು ದಾಪಯೇತ್ ।

ಮಹಾರಾಜನರಕ್ಷೇನ ಸಮಗ್ರೇಣ ತು ವಾಸಸಾ ॥ ೫ ॥

ವಾಮಸಾರ್ವಜೇ ಚ ದೇವಸ್ಯ ದೇಯಾ ಘೃತತುಲಾ ನೃವ ।

ಸಲಾಷ್ಟಕಯುತಾಂ ಶುಕ್ಲಾಂ ವರ್ತಿಂ ತತ್ರ ತು ದಾಪಯೇತ್ ॥ ೬ ॥

ವಾಸಸಾ ತು ಸಮಗ್ರೇಣ ಸೋಪವಾಸೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।

ಮಹಾವರ್ತಿದ್ವಯಮಿದಂ ಸಕೃದ್ವತ್ಸಾ ಮಹೀವತೇ ॥ ೭ ॥

ಸ್ವರ್ಲೋಕಂ ಸುಚಿರಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಜಾಯತೇ ಭೂತಲೇ ಯದಾ ।

ತದಾ ಭವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಮೂಪಸೌಭಾಗ್ಯಸೂಶ್ರಿತಃ ॥ ೮ ॥

ಮುಂದೆ ಎರಡು ದೀಪ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಣ್ಣೆದೀಪ, ಮತ್ತೊಂದು ತುಸುಪದ್ಧನ್ನು ಹತ್ತಿಸದೇಕು ಆ ದೀಪಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಒತ್ತಿಗಳು ಎಂಟೆಂಟು ತೊಲ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ದನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು ಅದು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರು ವಂತೆ, ಒಂದನ್ನು ದೇವರ ಬಲಗಡೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ದೇವರ ಎಡಗಡೆ ಇಡಬೇಕು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ದೀಪವಿರಬೇಕು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ತುಸುಪದ್ಧ ದೀಪವಿರಬೇಕು ಈ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವ, (ದಾನ ಮಾಡುವ) ದೀಪ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು ಈ ದೀಪವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಯಾದರೂ ತನ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲೊಂದು ದಿನವಾದರೂ, ಅರಾರು ವೈಕುಂಠನಾರಾಯಣನ ಮುಂದೆ (ವೈಕುಂಠ ಚತುರ್ದಶೀ) ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವರೋ, ಮತ್ತು ದಾನಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿ ಅಲ್ಲೇ ಇದರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ತರನಾವ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷನು ಆ ದೀಪವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ತನ್ನ ದೇಶ, ತನ್ನ ನಗರ, ತನ್ನ ವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಜ್ವಲವಾದ (ದೀಪದಂತಹ) ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮೆಂದು ತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಕಲಹಗಳಲ್ಲೂ, ಜಯಶೀಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಜ್ಜನರ

ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಚ ಜಾಯತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಚ ನಗರೇಫನಾ |

ಕುಲೇ ಚ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ತತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ವೀಪವತ್ಪ್ರಭಾ || ೯ ||

ಅತ್ಯುಜ್ವಲಶ್ಚ ಭವತಿ ಯುದ್ಧೇಷು ಕಲಹೇಷು ಚ |

ಖ್ಯಾತಿಂ ಯಾತಿ ತಥಾ ಲೋಕೇ ಸಜ್ಜನಾನಾಂ ಚ ಸದ್ಗುಣೈಃ || ೧೦ ||

ಏಕಾನುಪ್ಯಥ ಯೋ ದದ್ಯಾದಭೀಷ್ಟಮನಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ |

ಮಾನುಷ್ಯೇ ಸರ್ವಮಾಪ್ನೋತಿ ತದುಕ್ತಂ ತೇ ಮಯಾನ್ಯಥಾ || ೧೧ ||

ಸ್ವರ್ಗೇ ತಥಾರ್ಥಮಾಪ್ನೋತಿ ಭಾಗಂ ಕಾಲಂ ಚ ಯಾದವ |

ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯ ತು ದೀಪಸ್ಯ ರಾಜನ್ದಾನೇ ಮಹತ್ಪಲಂ || ೧೨ ||

ಕಿಂ ಪುನರ್ಮಹತೋ ಯಸ್ಯ ಫಲಸ್ಯಾಂತೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ |

ದೀಪದಾನಂ ಪರಂ ಪುಣ್ಯಮನ್ಯದೇವೇಷ್ಟಪಿ ಧ್ರುವಂ || ೧೩ ||

ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿ ಅವರ ದೆವೆಯಿಂದ ಅವನು ಲೋಕಕೀರ್ತಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

೧೧-೨೦ ಈರೀತಿ ನಾನು ಎರಡು ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ನಷ್ಟೆ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಹಚ್ಚದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಒಂದೇ ಬತ್ತಿಯನ್ನಾ ದರೂ ಹಚ್ಚಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೀಪಾದ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಮತ್ತು ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ದೀಪ ದಾನದ ವಿಷಯವಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮಹಾವರ್ತಿ ದಾನದ ಫಲವೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಆ ಪುಣ್ಯದ ಫಲಕ್ಕೆ ತುದಿ ನೊಂದಲೇ ಇಲ್ಲ ಈ ದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಯಾವ ದೇವಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಾದರೂ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ದೇವದೇವೋ ತ್ತಮನಾದ ಅನಂತನ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಿಲ್ಲಾ, ನದಿಗಳ ಮರಳು ರಾಶಿಯ ಮೇಲೂ, ನಾಲ್ಕು ದಾರಿ ಕೂಡಿದ ಚೌಕಗಳಲ್ಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ, ಮರಗಳ ಬುಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಜಾಗ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಮಹತ್ಪಲವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಡೆ ಯುವನೋ, ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ದೇವತಾಯತನೇ ಚಾಸಂ ತಥಾಹಮಸಿ ಮೂಷಿಕಾ ।

ಪ್ರದೀಪವರ್ತಿಹರಣೇ ಕೃತಬುದ್ಧಿವರಾನನಾ

॥ ೨೩ ॥

ಗೃಹೀತಾ ಚ ಮಯಾ ವರ್ತಿವೃಷದಂಶೋ ರುರಾವ ಚ ।

ನಷ್ಟಾ ಚಾಹಂ ತದಾ ತಸ್ಯ ಮಾರ್ಜಾರಸ್ಯ ಭಯಾತ್ತದಾ

॥ ೨೪ ॥

ವರ್ತಿಪ್ರಾಂತೇನ ನಶ್ಯಂತ್ಯಾ ದೀಪಕಃ ಪ್ರೇರಿತೋ ಮಯಾ ।

ಜಜ್ವಾಲ ಪೂರ್ವವದ್ಧೀಪ್ತ್ಯಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಯತನೇ ಪುನಃ

॥ ೨೫ ॥

ಮೃತಾ ಚಾಹಂ ತದಾ ಜಾತಾ ವಿದರ್ಭರಾಜಕನ್ಯಕಾ ।

ಜಾತಿಸ್ಮರಾಮಹೀಪಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಚಾರುಧರ್ಮಿಣಃ

॥ ೨೬ ॥

ಏಷ ಪ್ರಭಾವೋ ದೀಪಸ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ಶೋಭನಾಃ ।

ದತ್ತಾಶ್ವಾಯತನೇ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಸ್ಯೇಯಂ ವ್ಯುಷ್ಟಿರುತ್ತಮಾ

॥ ೨೭ ॥

ಹೊಂದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಿಕಾ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಪರಮಶುಭಕರವಾದ ಹೆಸರು ಆ ನದೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಗಣಗಳಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ನೃಸಿಂಹ ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ ಆ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನೃಸಿಂಹಾವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಮಹಿಮೆ --

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೌವೀರರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೇಯನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋ ಹಿತನಿದ್ದನು ಆ ಮೈತ್ರೇಯನು ಈ ನೃಸಿಂಹತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷ್ಣು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತಾನೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ದೀಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಜ್ವಲನಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ್ದರು. ದೇವರಸೇವೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು ಒಳಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಹಣತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳು ಉರಿಯು

ತಥಾ ನಿಶ್ಯೋಜ್ಜ್ವಲೋ ಲೋಕೇ ನಾಕಭೃಷ್ಟೋಽಭಿ ಜಾಯತೇ |
ಸಮಾಸೇ ತು ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಚಕ್ಷುಂಷಿ ಫಲವಂತಿ ಹಿ || ೨೭ ||

ತಥಾ ದೀಪಸ್ಯ ದಾತಾರೋ ಭವಂತಿ ಸಫಲೇಕ್ಷಣಾಃ |
ಯಥೋರ್ಧ್ವಗತಿಸುನಾನಿತ್ಯಂ ರಾಜನ್ದೀಪ ಶಿತಾ ಶುಭಾ || ೨೮ ||

ದೀಪದಾನಸ್ತಥೈವೋರ್ಧ್ವಗತಿರ್ಭವತಿ ಶೋಭನಾ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ದೀಪಾ ದೇಯಾ ಸರೇಶ್ವರ || ೨೯ ||

ಆಶ್ವಯುಜ್ಯಾನುತೀತಾಯಾಂ ಯಾನದ್ರಾಚೇದ್ರ ಕಾರ್ತಿಕಾ |
ತಾವದ್ವೀಪಪ್ರದಸ್ಯೋಕ್ತಂ ಫಲಂ ರಾಜನ್ವಿಶೇಷತಃ || ೩೦ ||

ಶಾವತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಯೇ ತು ದೀಪಂ ಸದಾ ನಿಶಿ |
ತುಂಗೇ ದೇಶೇ ಮಹತ್ತೇಷಾಂ ಬಹಿಃ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಭವೇತ್ || ೩೧ ||

ಯಸ್ಯಾಂಧಕಾರೇ ಗಹನೇ ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯಂ ತೇನ ಜಾಯತೇ |
ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯೇ ಯದುಶಾರ್ದೂಲ ತೇನ ಯಾಂತಿ ಹಿ ತತ್ಸುಖಂ || ೩೨ ||

೨೭-೨೮ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು ತನ್ನ ಸಮಾನದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗ-ನ್ನಲ್ಲಾ ಅವಂತು ನೋಡಬಲ್ಲನೋ ಅಂತಿ ದೀಪವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿ ವನರು ಸಕಲ ಪುಣ್ಯ ಫಲವಾದ ವಿವಿಧಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವರು ದೀಪ ಉರಿಯುವಾಗ ಅದು ಹೇಗೆ ಮೇಲುಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೋ ಅದರಂತೆ ದೀಪ ದಾನಮಾಡಿದವನೂ ಸಹ ಮೇಲಿನ (ಉರ್ಧ್ವ) ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಾತು ಖಂಡಿತ ನಾದುದು ಆದುದರಿಂದಲೈ ರಾಜನೇ! ನಿನ್ನೇ ನ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾದರೂ ದೀಪ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದುದಯ್ಯ! ಮತ್ತು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು --ವಜ್ರನುಹಾರಾಜ! ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸ ಕಳೆದುಹೋದ ಬಳಿಕ, ಬರುವ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲವೂ ಯಾರು ದೀಪವನ್ನು ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿಯೂ, ದೇವರ ಮುಂದೆ ಬೆಂಕಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ದಾನಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರಲ್ಲದ ಆ ದೀಪಗಳು ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಒಂದು ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲೂ ಎದುರಿಗ ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಯಾವಾಗ ಗಾಢಾಂಧ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ತೋರಿ ಒಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆ ಎಲ್ಲೆಂತು ? ಮತ್ತು

ಶ್ರವಣೇ ದೀಪಕಂ ದತ್ತಾ ನದೀದ್ವಿತಯಸಂಗಮೇ ।

ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ ರೂಪವಾನಭಿಜಾಯತೇ ॥ ೨೭ ॥

ದೀಪಾ ನದೀಷು ದಾತನ್ಯಾಃ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಅಶ್ವಯುಕ್ಯೃಷ್ಣಪಕ್ಷಸ್ಯ ಯಾ ತು ಪಂಚದಶೀ ಭವೇತ್ ॥ ೨೮ ॥

ಬಿಲ್ವದ್ವಾರೇಷು ದಾತನ್ಯಾಸ್ತಥಾ ದೀಪಾ ಯಥಾವಿಧಿ ।

ಅನ್ಯತ್ರಾಪಿ ತದಾ ದೀಪೈರ್ಮಹತ್ಪಣ್ಯಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥ ೨೯ ॥

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀಯೋಗೇ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ತದೈವ ಚ ।

ಘೃತೇನ ದೀಪಾ ದಾತನ್ಯಾಸ್ತಿಲ್ಯಿರ್ವಾ ಯದುನಂದನ ॥ ೩೦ ॥

ನಸಾಮಜ್ಞಾದಿಭಿರ್ದೇಯಾ ನ ತು ದೀಪಾಃ ಕಥಂಚನ ।

ದತ್ತಾ ದೀಪಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತೇನ ಕರ್ಮ ವಿಚಾನತಾ ॥ ೩೧ ॥

ಕೇಳಯ್ಯಾ ! ಎರಡು ಹೊಳೆ ಕೂಡುವ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೆ ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀದಿವಸ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವರೋ ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರು ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಗಿಯೂ, ಯಶಸ್ವಿಗಳೂ, ರೂಪವಂತರಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಹಚ್ಚಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಅಶ್ವಯುಜ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿವಸ ಬಿಲ್ವ (ವತ್ರ) ವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನವು ವಿಶೇಷ ಫಲ ವ್ರದವಾದುದು ಅಥವಾ ಆ ದಿವಸ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ್ಯೂ ಫಲವುಂಟು. ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀಯೋಗವಿರುವ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಯಾವ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲೀ ತುವ್ವದ ದೀಪವನ್ನಾಗಲೀ ಎಣ್ಣೆ ದೀಪವನ್ನಾಗಲೀ ಹತ್ತಿಸಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ನಸಾಮಜ್ಞಾದಿ (ಕೊಬ್ಬು) ಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬಾರದು. ಈಚೀಚಿಗೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ(ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಬ್ಬನ್ನು)ತುಪ್ಪವೆಂದು ಅಥವಾ ತುಪ್ಪದೂ ಡನೆ ಬೆರೆಸಿ ವರ್ತಕರು ಮಾರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜನರು ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಮೋಸಹೋಗಬಾರದು ಹಳ್ಳಿತುಪ್ಪ, ಅರೆಗಾಸಿದ ಧಾರಾವುರದ ತುಪ್ಪ, ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೇ ಜಿಣ್ಣೆಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ತುಪ್ಪ

ನಿರ್ವಾಪಣಂ ಚ ದೀಪಸ್ಯ ಹಿಂಸನಂ ಚ ವಿಗರ್ಹಿತಂ ।

ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತೇನ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸ್ಯಾದಸೌ ಪುಷ್ಪಿತೇಕ್ಷಣಃ ॥ ೩೨ ॥

ದೀಪಹರ್ತಾ ಭವೇಂದಂಧಃ ಕಾಣೋ ನಿರ್ವಾಪಣೋ ಭವೇತ್ ।

ದೀಪದಾನಾತ್ಪರಂ ದಾನಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೩೩ ॥

ದೀಪದಾನಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿಪ್ರವೇಶ್ಮಸು ಪಂಡಿತೈಃ ।

ದ್ವಿಜವೇಶ್ಮನಿ ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ದೀಪಕಂ ॥ ೩೪ ॥

ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮಫಲಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ ।

ಪ್ರಾಣಿಜಾಂ ನೀಲರಕ್ತಾಂ ಚ ದೀಪೇ ವರ್ತಿಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥ ೩೫ ॥

ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ ಪದ್ಮಸೂತ್ರಭವಾ ನೃಪ ।

ಪದ್ಮಸೂತ್ರೋದ್ಯವಾಂ ವರ್ತಿಂ ಗಂಧತೈಲೇನ ದೀಪಕೇ ॥ ೩೬ ॥

ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಚ್ಚಲೂಬಾರದು ದಾನಮಾಡಲೂ ಬಾರದು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀಪವನ್ನು ಯಾರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಆರಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು ಹಾಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ್ದುಕುರುಡನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂಬೀಳುತ್ತದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಏನೆಂದರೆ, ದೀಪದಾನ ಕ್ಕಿಂತ ವಿಶೇಷವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ದಾನವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಈ ದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ದೀಪ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೆ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮ ಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವೇ ಬರುವುದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಬ್ಬು, ನೀಲಿ, ಬಣ್ಣದ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ದೀಪಕ್ಕೆ ಉಸ ಯೋಗಿಸಬಾರದು ತಾವರೇದಂತಿನ ನಾರಿನಲ್ಲೂ ಧಾರದ ಬತ್ತಿಮಾಡಿ ಅಂತಹ ಪದ್ಮಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೊಸದು ಕಂಬದಲ್ಲಿ ಗಂಧವೆಣ್ಣೆಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾನಮಾಡಿ (ಹಚ್ಚಿ) ದರೆ ಆರೋಗ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಕರ್ಪೂರ ದೀಪವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹತ್ತಿಸಿದವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಂಶದ ಪಿತೃಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ

ವಿರೋಗಃ ಸುಭಗಶ್ಚೈವ ದತ್ವಾ ಭವತಿ ಮಾನವಃ ।

ದಾತವ್ಯಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಚ ದೀಪಕಂ ।

ಅಶ್ವಮೇಧಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುಲಂ ಚೈವ ಸಮುದ್ಧರೇತ್

॥ ೩೭ ॥

ಏತನ್ಮಯೋಕ್ತಂ ತವ ದೀಪದಾನೇ

ಫಲಂ ಸಮಗ್ರಂ ಯದುವಂಶಚಂದ್ರ ।

ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಥಾವತ್ಪತತಂ ತು ದೇಯಾ

ದೀಪಾಸ್ತ್ವಯಾ ವಿಪ್ರಸುರಾಲಯೇಷು

॥ ೩೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ದೀಪದಾನಪ್ರಶಂಸಾ

ನಾಮ ಸಟ್ಪಿಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ವಜ್ರಮುಹುಪಾಲಿನೇ ! ಈ ರೀತಿ ಇದುವರಿಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ದೀಪದಾನದ ಫಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಇದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಇದರಂತೆ ವೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ದಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾರಯ್ಯಾ ! ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ವಜ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಸಸ್ತಷ್ಟಷ್ಠ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಆತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀನುಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ
ದೀಪದಾನಾಲ್ಲಲಿತಿಕಾ ಯದನಾವ ಪುರಾ ನೃಪ ॥ ೧ ॥

ಆಸೀಚ್ಚಿತ್ರರಥೋ ನಾನು ವಿದರ್ಭೇಷು ಮಹೀಪತಿಃ |
ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಶತಂ ರಾಜ್ಞೋ ಜಜ್ಞೇ ಪಂಚದಶೋತ್ತರಂ ॥ ೨ ॥

ಏಕೈವ ಕನ್ಯಾ ತಸ್ಯಾಸೀಲ್ಲಲಿತಾ ನಾನು ನಾನುತಃ |
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪೂರ್ಣಾ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ ಭುವಿ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ! ಈ ದೀಪದಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯೆಂಬವಳು ಎಂತಹ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕಥೆಯಿದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು

೨ ವಿದರ್ಭದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬ ಧೊರೆಯಿದ್ದನು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ಹದಿನೈದು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

೩ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಲಲಿತೆಯೆಂಬ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಅವಳು ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಪರಿಪೂರ್ಣಳಾಗಿಯೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಳು

ತಾಂ ತದೌ ಕಾಶೀರಾಜಾಯ ಸ ಪಿತಾ ಚಾರಧರ್ಮಿಣೇ ।

ರತಾನಿ ತಸ್ಯ ಧಾರ್ಮ್ಯಾಣಾಂ ತ್ರೀಣ್ಯಾಸಂಶ್ಚಾತ್ರ ಧರ್ಮಿಣಃ

॥ ೪ ॥

ತಾಸಾಂ ಮಧ್ಯೇಗ್ರಮಹಿಷೀ ಲಲಿತಾಸ್ಯ ತದ್ವ್ಯಾಭವತ್ ।

ನಿಷ್ಕೋರಾಯತನೇ ತಸ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರಂ ರಾಜಸತ್ತಮ

॥ ೫ ॥

ಪ್ರದೀಪಾನಾಂ ಪ್ರಜ್ವಲತಿ ದಿನಾರಾತ್ರಾ ಮರಿಂದನು ।

ತಾಮಿಸ್ರನಾಶ್ಚಯುಕ್ಲಕ್ಷಂ ಶುಕ್ಲಸಕ್ಷಂ ಚ ಕಾರ್ತಿಕಾತ್

॥ ೬ ॥

ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ದೀಪಮುಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಕೃತಂ ತಥಾ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನಾಲೇ ತಥಾ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಸಥೇಷು ಸಾ

॥ ೭ ॥

ನಿತ್ಯಂ ಭವತಿ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ದೀವಪ್ರೇಕ್ಷಣತತ್ಪರಾ ।

ಚತುಷ್ಟಥೇಷು ರಥ್ಯಾಸು ದೇವತಾಯತನೇಷು ಚ

॥ ೮ ॥

ಚೈತ್ಯವೃಕ್ಷೇಷು ಗೋಷ್ಠೇಷು ಪರ್ವತಾನಾಂ ಚ ಮೂರ್ಧಸು ।

ಪುಲಿನೇಷು ನದೀನಾಂ ಚ ಕೂಪಮೂಲೇಷು ಯಾದವ

॥ ೯ ॥

೪-೧೦ “ದೀಪದಾನಮಾಡಿದ ಲಲಿತೆಯ ಕಥೆ” ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಕಾಶೀರಾಜನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಆ ಕಾಶೀರಾಜನಿಗೆ ಮುನ್ನೂರು ಜನ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದರು ಈ ಲಲಿತೆಯು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಗ್ರಮಹಿಷಿಯಾಗಿಯೂ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಳು ಈ ಲಲಿತೆಯು ಪ್ರತಿ ಸಿತ್ಯವೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವೇನೆಂದರೆ -- ವಿಷ್ಣುದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ಅಶೋರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಒಂದೊಂದು ಸಾವಿರ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅರ್ಪಯುಜಮಾಸದ ಬಹುಳ ಪಾಡ್ಯಮಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೃತ್ತಿಕಾ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನಿಡಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸುವುದು ನಾಲ್ಕು ದಾರಿ ಕೂಡಿದ ಸ್ಥಳ (ಸರ್ಕಲ್) ಗಳಲ್ಲೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ ನಂದನವನದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಮೇಲೂ ಬೆಟ್ಟಗಳ ತುದಿಗಳಲ್ಲೂ ಹೊಳೆಯ ಮರಳುಗಳ ಮೇಲೂ ಭಾವೀಕಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೂ, ದೀಪಗಳ

ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರವತಿ ಸಾ ಕಾಲೇ ದೀಪದಾನಪರಾಯಣಾ ।

ತಾಂ ಸಪತ್ನೋಽಥ ಸಂಗಮ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಛುರಿದಮಾದ್ಯತಾಃ

॥ ೧೦ ॥

॥ ಸಪತ್ನೈ ಊಚುಃ ॥

ಸರ್ವಾ ಧರ್ಮಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಲಲಿತೇ ತ್ವಂ ಸದೈವ ತು ।

ವಿಷ್ಣೋರಾಯತನೇ ಸುಭ್ರೂರ್ದೀಪದಾನಪರಾಯಣಾ

॥ ೧೧ ॥

ತದೇತತ್ಕಥಯಾಸ್ತಾಕಂ ಲಲಿತೇ ಕೌತುಕಂ ಪರಂ ।

ಮನ್ಯಾಮಹೇ ತ್ವಯಾಃಪಶ್ಯಂ ದೀಪದಾನಫಲಂ ಶ್ರುತಂ

॥ ೧೨ ॥

॥ ಲಲಿತಿಕೋನಾಚಃ ॥

ನಾಹಂ ಮತ್ಪರಿಣೇ ಭದ್ರಾ ನ ಚ ರಾಗಾದಿದೂಷಿತಾ ।

ಏಕಪತ್ಯಾಶ್ರಯಾ ಯಾತಾ ಭವತ್ಯೋ ಮನು ಮಾನದಾಃ

॥ ೧೩ ॥

ಅಪೃಥಗ್ಧರ್ಮಚರಣಾಃ ಶೃಣ್ವಂತು ಗದಿತಂ ಮನು ।

ಮಯೈತದ್ವೀಪದಾನಸ್ಯ ಯಥಾ ನೈ ಭುಜ್ಯತೇ ಫಲಂ

॥ ೧೪ ॥

ನ್ನಿಡಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸುವುದು, ಇದೇ ಲಲಿತೆಯ ನಿತ್ಯ ಕೃತ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಇವಳ ವಿಚಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಸವತಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಗುಂಪು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದುದೇನೆಂದರೆ —

೧೧-೧೨. ಸವತಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ — ಎಲಾ ಲಲಿತಾದೇವಿಯೇ! ನೀನು ಇತರ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯವೇ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಮಠವನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ವೇನು! ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿದೆ ಈ ದೀಪ ಜ್ವಾಲನ (ದಾನ) ದಿಂದ ಏನು ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ತುಂಬಾ ಆಶೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು.

೧೩-೧೪. ಲಲಿತೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಅಮ್ಮ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿ- ನನಗೆ ಮತ್ತರ (ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು) ವೆಂದರೇನೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದು ನನಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಇಲ್ಲ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಆಪ್ತರು ನನಗೆ ದೀಪ ದಾನ ವಿನಹ ಬೇರೆ ಧರ್ಮವೇ ತಿಳಿಯದು ನನಗೆ ಈ ದೀಪಜ್ವಾಲನೆಯಿಂದ

ಹರಸ್ಯ ದಯಿತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಶೈಲರಾಜಸುತಾ ವರಾ ।

ಉಮಾದೇವೀತಿ ಮದ್ರೇಷು ದೇವಿಕಾ ಯಾ ಸರಿದ್ವರಾ

॥ ೧೫ ॥

ನರಾಣಾಮನುಕಂಸಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರವತಾರಿತಾ ।

ತೀರಯೋರುಭಯೋಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕ್ರೋಶಚತುಷ್ಟಯಂ

॥ ೧೬ ॥

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ತು ಸಾನೀಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಪ್ರಕಲ್ಪಿತಂ ।

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ಮೃತಾ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ನುನಂತಿ ಶುಭಾಂ ಗತಿಂ

॥ ೧೭ ॥

ಶ್ರುತಾಭಿಲಷಿತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಿಕಾ ಸಾಪನಾಶಿನೀ ।

ತಸ್ಯಾಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಕೃನ್ನತ್ಯೋಗೇ ಗಾಣಾಪತ್ಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್

॥ ೧೮ ॥

ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥಂ ನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟಂ ಸರ್ವಕಲ್ಮಷನಾಶನಂ ।

ನೃಸಿಂಹವಪುಷಾ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತಂ ಯತ್ರ ಪುರಾ ಶುಭಾ

॥ ೧೯ ॥

ಸೌವೀರರಾಜಸ್ಯ ಪುರಾ ಮೈತ್ರೇಯೋಽಭೂತ್ಪರೋಹಿತಃ ।

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ತವಾ ತೇನ ವಿಷ್ಣೋರಾಯತನಂ ಕೃತಂ

॥ ೨೦ ॥

ಅಹನ್ಯಹನಿ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಪುಷ್ಪಧೂಪಾದಿಲೇಪನೈಃ ।

ದೀಪದಾನಾದಿಭಿಶ್ಚೈವ ಚಕ್ರೇ ತತ್ರ ಸ ನೈ ದ್ವಿಜಃ

॥ ೨೧ ॥

ಕಾರ್ತಿಕೇ ದೀಪಕಾಸ್ತತ್ರ ಪ್ರದತ್ತಾಸ್ತೇನ ಚೈಕದಾ ।

ಆಸೀನ್ನಿರ್ವಾಣಭೂಯಿಷ್ಣೋ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತೋ ನಿಶಿ

॥ ೨೨ ॥

ಎಂತಹ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿಸ್ಕೃಷ್ಟನೆ ಹೇಳುವೆನು
ಕೇಳಿರಿ ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳಾದ ಉಮಾದೇವಿಯು ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆ
ಆ ಉಮಾದೇವಿಯು ಮದ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನದೀರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಲಿರುವಳು
ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆ ನದಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದು
ಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ

೧೬-೨೨ ಆ ಹೊಳೆಯ ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಗಾವುದ ದೂರದ
ತನಕ ಎಷ್ಟೋ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ತೀರ್ಥವು ಸಕಲ ತೀರ್ಥ ಜಲಗಳನ್ನೂ
ಒಳಗೊಂಡು ಬಹು ರುಚಿಕರವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ

ದೇವತಾಯತನೇ ಚಾಸಂ ತಥಾಹಮಪಿ ಮೂಷಿಕಾ ।

ಪ್ರದೀಪವರ್ತಿಹರಣೇ ಕೃತಬುದ್ಧಿವರಾನನಾ

॥ ೨೩ ॥

ಗೃಹೀತಾ ಚ ಮಯಾ ವರ್ತಿಪೃಷದಂಶೋ ರುರಾವ ಚ ।

ನಷ್ಟಾ ಚಾಹಂ ತದಾ ತಸ್ಯ ಮಾರ್ಜಾರಸ್ಯ ಭಯಾತ್ತದಾ

॥ ೨೪ ॥

ವರ್ತಿಪ್ರಾಂತೇನ ನಶ್ಯಂತ್ಯಾ ದೀವಕಃ ಪ್ರೇರಿತೋ ಮಯಾ ।

ಜಜ್ವಾಲ ಪೂರ್ವವದ್ವೀಪ್ತ್ಯಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಯತನೇ ಪುನಃ

॥ ೨೫ ॥

ಮೃತಾ ಚಾಹಂ ತದಾ ಜಾತಾ ವಿದರ್ಭರಾಜಕನ್ಯಕಾ ।

ಜಾತಿಸ್ಮರಾಮಹೀಪಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಚಾರುಧರ್ಮಿಣಃ

॥ ೨೬ ॥

ಏಷ ಪ್ರಭಾವೋ ದೀಪಸ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ಶೋಭನಾಃ ।

ದತ್ತಾಶ್ಚಾಯತನೇ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಸ್ಯೇಯಂ ವ್ಯುಷ್ಟಿರುತ್ತಮಾ

॥ ೨೭ ॥

ಹೊಂದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಿಕಾ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಪರಮಶುಭಕರವಾದ ಹೆಸರು ಆ ನದೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಗಣಗಳಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ನೃಸಿಂಹ ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ ಆ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನೃಸಿಂಹಾವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಮಹಿಮೆ --

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೌವೀರರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೇಯನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತನಿದ್ದನು ಆ ಮೈತ್ರೇಯನು ಈ ನೃಸಿಂಹತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷ್ಣು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತಾನೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ದೀಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಜ್ವಲನಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ್ದರು. ದೇವರಸೇವೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು ಒಳಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಹಣತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳು ಉರಿಯು

ಯದಿ ವೋ ನಾಸ್ತಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ದೀಪಾ ದೇಯಃ ಸದಾ ಶುಭಾಃ |

ಅಸಂಕಲ್ಪಿತಮಪ್ಯೇತತ್ಪ್ರೇರಣಂ ಯತ್ಕೃತಂ ಮಯಾ

|| ೨೮ ||

ಕೇಶವಾಲಯದೀಪಸ್ಯ ತಸ್ಯೇದಂ ಭುಜ್ಯತೇ ಫಲಂ |

ಏತಸ್ಮಾತ್ಪಾರಣಾದ್ವೀಪಾನಹಮೇತಾನಹರ್ನಿಶಂ

|| ೨೯ ||

ತ್ತಿದ್ದುವು ಜನರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಆಗ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಿಯ ಬಿಲ
ಪಲ್ಲಿದ್ದು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆನು ಜನರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ
ದೀಪಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ದೀಪದ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದಾಶಿಸಿ
ಒಂದು ದೀಪದ ಬತ್ತಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದೆನು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲೊಂದು
ಬೆಕ್ಕು ಮಿಯಾವ್ ಎಂದು ಕೂಗಿತು ನನಗೆ ಬಹು ದಿಗಿಲಾಗಿ ಆ ಬೆಕ್ಕು ನನ್ನನ್ನೆಲ್ಲಿ
ತಂದುಬಿಡುವುದೋ ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಆ ದೀಪದ ಹಣತೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆ
ಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡೆನು. ಮತ್ತು ಕೂಡಲೇ ಸತ್ತುಹೋದೆನು ನಾನು
ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಬತ್ತಿಯು ನನ್ನ ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಭಗ್ಗನೆ
ಬಹು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಉರಿಯಿತು ಆ ಜನ್ಮವು ಕಳೆದು ಈಗ ನಾನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮ
ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳಾಗಿ ವಿವರ್ಧರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು
ನಿಮ್ಮ ವತಿಯ ಸಹ ಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿದಿರಾ
ನನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು, ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ದೀಪದ ಮಹಿಮೆಯು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು
ತಿಳಿಯಿರಿ ನನ್ನ ದೇಹವು ದೀಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾದುದರಿಂದಲೇ
ಇಂತಹ ಜನ್ಮವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿರುವುದು

೨೮-೨೯ ಸೋದರಿಯರೇ! ಕೇಳಿರಿ ನಿಮಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ
ಇರುವುದಾದರೆ ನೀವೂ ಕೂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿರಿ ನಾನು ಜನ್ಮಾಂತರ ಸ್ಮರಣೆ
ಯಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಸುತರಾಂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವೇನೂ, ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯ ದೀಪದ
ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೃತಿಯಿಂದಲೂ ನಾನೂ ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿ ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿ ಈ ಮಹಾಫಲವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಲ್ಲದೆ ಆ ಪುಣ್ಯ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಈಗಲೂ ಅಪೋರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾರಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪ
ವನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ ನನಗೆ ಈ ದೀಪದಾಸದ ಮಹಿಮೆಯು ಜನ್ಮಾಂತರ
ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಬಂದುದಾಗಿದೆ

ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಹರೇರ್ಧಾಮ್ನಿ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಚ ಹಿ ಯತ್ಪಲಂ ।

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಏವಮುಕ್ತಾಃ ಸಪತ್ನಸ್ತಾ ದೀಪದಾನಪರಾಯಣಾಃ

॥ ೩೦ ॥

ಬಭೂವುರ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ಕೇಶವಸ್ಯ ಸದಾ ಗೃಹೇ ।

ತತಃ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ತೇನ ರಾಜ್ಞಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ ।

ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಮನುಸ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪಂಚತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾನದ

॥ ೩೧ ॥

ತಂ ಲೋಕಮಾಸಾದ್ಯ ನೃಪೇಣ ಸಾರ್ಧಂ

ಸಾ ರಾಜಪುತ್ರೀ ಕಮಲಾಭರೂಪಾ ।

ರೇನೇ ಮಹೀನಾಲ ಮುದಾ ಸಮೇತಾ

ದೀಪಪ್ರದಾನಾಚ್ಚ ವನಾದ್ವಿಮುಕ್ತಾ

॥ ೩೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ದೀಪಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ

ಲಲಿತಿಕೋಪಾಖ್ಯಾನಂ ನಾಮ ಸಪ್ತಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

೩೦-೩೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಈಗಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಲಲಿತಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಉಳಿದ ರಾಜಮಹಿಷಿಯರಿಲ್ಲರೂ ತಾವೂ ಸಹ ಅಂದಿನಿಂದ ಕೇಶವ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ದೀಪದಾನ (ಜ್ವಲನ) ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರಿಗೆ ರಾಜನೊಡನೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿದವರಾಗಿ ಕಾಲಗತಿಯೊದಗಲು ತಮ್ಮ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೈವಕುಂರವಾಸವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ದೀಪಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತಿಕೋಪಾಖ್ಯಾನ

ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದನೂರ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಅಷ್ಟ ಸ್ವಷ್ಟ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಉಪನಾಸಾಸಮರ್ಥಾನಾಂ ಹೀನಾನಾಂ ದ್ರವಿಣೇನ ಚ |
ಕರ್ಮಣಾ ಕೇನ ಧರ್ಮಜ್ಞ ತೋಷಮಾಯಾತಿ ಶಂಕರಃ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಸಂತಿಪುಷ್ಪಾಣ್ಯರಣೈಷು ಮೂಲಾನಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ |
ಸ್ವಯಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಣಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯೈಸ್ತುಷ್ಯತಿ ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೨ ||

ಚಂದ್ರಃ ಸಾಮಾನ್ಯದೀಪೋಽಯಂ ವಿಭವೈಃ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ |
ಯಥಾಲಭ್ಯೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯೈಸ್ತುಷ್ಯತಿ ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೩ ||

ನೂರ ಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ಮಹಿಮೆ

೧ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯೇ ! ಉಪನಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಹ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಬಡವರಾದ ಜನರು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಭಗವಂತನು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹ ಒಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಾನೆ — ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೂವುಗಳೂ ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸುಗಳೂ ವಿವಿಧವಾದ ಕುಣ್ಣುಹಂಪುಗಳೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸಿದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ

೩-೪. ಚಂದ್ರನು ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ

ಫಲಮೂಲಾಶನೋಽರಣ್ಯೇ ಕುಸುಮೈರ್ಮಧುಸೂದನಂ ।

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಸತತಂ ಕಾಮಾನಭೀಷ್ಟಾಸ್ಪ್ರತಿವದ್ಯತೇ

॥ ೪ ॥

ಅಕಾಮಸ್ತದವಾಪ್ನೋತಿ ಯದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ।

ಅರಣ್ಯೇಷು ನರಃ ಕೃತ್ವಾ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಾರ್ಚನಂ

॥ ೫ ॥

ಅತೀತಮುದ್ಧರೇದ್ರಾಜನ್ವಲೇನ ಸ ಶತಂ ನೃಣಾಂ ।

ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಶತಂ ಚೈವ ನರಾಣಾಂ ಯದುನಂದನ

॥ ೬ ॥

ನಗರೇಽಪಿ ವಸನ್ಯಸ್ತು ಭೈಕ್ಷ್ಯಾಶೀ ಸಸಂಶಿತವ್ರತಃ ।

ಅರಣ್ಯಾದಾಹೃತೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ಮೂಲಪತ್ರಫಲಾಂಕುರೈಃ

॥ ೭ ॥

ಯಥೋಪಪನ್ನೈಃ ಸತತಮಭ್ಯರ್ಚಯತಿ ಕೇಶವಂ ।

ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದೋ ದೇವಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾನ್ಮಧುಸೂದನಃ

॥ ೮ ॥

ಇವನಿಗಿಂತ ಬೇರ ಪೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀನಗಂಧೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಏತ ರಿಂದಲಾದರೂ ಭಗವಂತನು, ತಾನಾಗಿ ದೂರಕೂವ ವದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನಾದವನು ಹಣ್ಣು, ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವಾತ್ಸರ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಮಧುಸೂದನನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಷ್ಟಾಂಶಗಳನ್ನಲ್ಲಾ ನೆರ ವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ

ಯಾವ ಫಲವೂ ಬೇಡವೆಂದು ನಿಷ್ಕಾಮಾದಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿದರೆ ಅಂಥವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮನದನನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಹೂಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯಾವನು ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವನೋ ಆ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ನೂರು ತಲೆಯ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ನೂರು ತಲೆಯ (ಅತೀತಾನಾಗತ ಏತ್ಯ) ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ

ನಗರಗಳಲ್ಲೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯಾವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ (ಕಾಡು) ಹೂ ತುಲಿಸಿಗಳನ್ನು ತಂದು ವೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಸಿವೇದನಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಅಂಥವನ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ

ತಸ್ಯಾಪ್ಯಕಾಮಕಾಮಸ್ಯ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರೇಕ್ಷೀತಿ ತಂ ।

ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ ಶೂಚಂತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ || ೯ ||

ಸ್ವಯಮಾಹೃತ್ಯ ಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈರ್ಭೈಕ್ವಾಶೀ ಕೇಶವಾರ್ಚನಂ ।

ಕೃತಂ ಯೇನ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ವಂಶಾನುದ್ಧರತೇ ಶತಂ || ೧೦ ||

ವಂಶಾನತೀತಾನ್ವಂಚಾಶತ್ತಾವತಶ್ಚಾಪ್ಯನಾಗರ್ತಾ ।

ಉದ್ಧರೇದಾತ್ಮನೋ ರಾಜನ್ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ || ೧೧ ||

ಗೃಹಸ್ಥೋಽಪಿ ನರೋ ರಾಜಸ್ಥರ್ಮಾಗತಧನಾಗಮಃ ।

ಅರಣ್ಯಾದಾಹೃತ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕೇಶವಾರ್ಚನಂ || ೧೨ ||

ಏತದೇವ ಸಮಾಸ್ತೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ।

ಧರ್ಮಾರ್ಜಿತಧನಃ ಕ್ರೀತ್ವಾ ಯಃ ಕುರ್ವನ್ಕೇಶವಾರ್ಚನಂ || ೧೩ ||

ಸ್ವಯಮುವ್ರೀಶ್ಚ ಕುಸುಮೈರ್ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕೇಶವಾರ್ಚನಂ ।

ಉದ್ಧರಿಸ್ಯತ್ಯಸಂದೇಹಂ ಸಪ್ತಪೂರ್ವಾಪರಾನ್ಸರಾ || ೧೪ ||

ಬಯಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ತೀಡುಕೊಂಡು ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಡೇ
ರಿಸುವನು.

೯-೧೪. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನೂ ಅತೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ
ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪೂಜಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ದುಃಖದ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದ
ಪರಮವಿತ್ತನಾದ ಪರಮಪುರುಷನ ವಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ನೋಡುವನು. ತಾನೇ
ಮೊರಗಿನಿಂದ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಭಿಕ್ಷುಕನೂ ಕೂಡ ಪರಮಪುರುಷನ
ದಯೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ನೂರು ಕುಲಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥನೇ
ಅಗಲಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪಣದಿಂದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದು,
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೂತುಲಸಿಗಳಿಂದಲೇ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಸಂದೇಹ
ವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲೋ
ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲೋ ಹೂಗಿಡಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೂಗಳಿಂದಲೇ ದೇವ
ರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು ಹಿಂದಿನ ಏಳು ತಲೆ, ಮುಂದಿನ ಏಳು ತಲೆಯ ತನ್ನ ವಂಶಸ್ಥ
ರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವವನು ಅಥವಾ ಹೇಗಾದರೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ

ಯಥಾಕಥಂಚಿದಾಹ್ಯತ್ಯ ಕಥಂಚಿತ್ಸೂಜಯೇದ್ಧರಿಂ ।

ನಾಕಸ್ಯ ಸ್ವಮವಾಪ್ನೋತಿ ನ ಮೇತ್ರಾಸ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾ ॥ ೧೫ ॥

ಮಾನುಷ್ಯೇ ಚ ಪರಾಂ ರಾಜಂಚ್ಛ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಂ ।

ವನಾದಾಹ್ಯತ್ಯ ಕುಸುಮೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ದೇವತಾರ್ಚನಂ ॥ ೧೬ ॥

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ದೂರ್ವಾಂಕುರಮಥಾಪಿ ನಾ ।

ನಿನೇದಯಿತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಭೋಕ್ತಾ ನಾಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ।

ಅಕ್ಷಮೈಸ್ತೂಪವಾಸಾನಾಂ ತಥಾ ಧನನಿವರ್ಜಿತೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ವನಾದಾಹ್ಯತ್ಯ ಕುಸುಮೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ದೇವತಾರ್ಚನಂ ।

ಅರಣ್ಯಾದಾಹ್ಯತೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಧುಸೂದನಂ ॥ ೧೮ ॥

ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾಜ್ಯಂ ಶೃಣು ನರಾಧಿಪ ।

ನ್ಯಗೋ ಯಯಾತಿರ್ನಹುಷೋ ನಿಷ್ಕಗಶ್ಚಃ ಕರಂಧಮಃ ॥ ೧೯ ॥

ರೂಪವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

೧೬-೧೯ ಬದತನದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವತಾರ್ಚನೆಮಾಡುತ್ತ ಒಂದರೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಬಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಬದತನವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ವಿಶ್ವರೂಪವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ಹೂವೋ, ಪತ್ರಿಯೋ, ನೀರೋ, ಹಣ್ಣೋ, ಹುಲ್ಲುಗರಿಕೆಯೋ ಏನೋ ಒಂದಾದರೂ ಸರಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ದೇವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ದನ್ನು ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅಂಥವರು ಸೃಗಲೋಕ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಅನುಭವಿಸುವರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದ ಜನರುಗಳು ಹೇಗಾದರೂ ಕಾಡಿನಿಂದಾದರೂ ಹೂತುಲಸಿಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರೆಲ್ಲರೂ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯಿಂದಲೇ ರಾಜ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರ ಹಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ದಿಲೀಪೋ ಯವನಾಶ್ಚ ಶ್ಚ ಋತುಪರ್ಣೋ ಭಗೀರಥಃ |

ಸೋಮತಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಮಹಾಮಾಲೋ ಮಹಾಹನುಃ || ೨೦ ||

ರೇವತಃ ಕಾಲಕಾಋಶ್ಚ ಕೃತವೀರ್ಯೋ ಗುಣಾಕರಃ |

ದೇವರಾತಃ ಕಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಚ ವಿನೀತೋ ವಿಕ್ರಮೋ ರಘುಃ || ೨೧ ||

ಮಹೋತ್ಸಾಹೋ ವೀತಭಯೋ ನಿರಮಿತ್ರಃ ಪ್ರಭಾಕರಃ |

ಕಪೋತರೋಮಾ ಪರ್ಜನ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಸೇನಃ ಪರಾಂತಕಃ || ೨೨ ||

ಭೀಮಸೇನೋ ದೃಢರಥಃ ಕುಶನಾಭಃ ಪ್ರಭದ್ರಕಃ |

ಏತೇ ಚಾನೈ ಚ ಬಹವಃ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಕೇಶವಂ || ೨೩ ||

ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಪ್ಲಿತಾವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ |

ಯಕ್ಷತ್ವಮಥ ದೇವತ್ವಂ ಗಂಧರ್ವತ್ವಂ ತಥೈವ ಚ || ೨೪ ||

೨೦-೨೩ ಐಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಗಳಿಂದ ದೇವತಾರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ —
 ನೈಗ, ಯಯಾತಿ, ನಹುಷ, ವಿಷ್ಯಗಶ್ವ, ಕರಂಧಮ, ದಿಲೀಪ, ಯವನಾಶ್ವ, ಋತುಪರ್ಣ, ಭಗೀರಥ ಸೋಮಕ, ಸಹದೇವ, ಮಹಾಪಾಲ, ಮಹಾಹನುದೇವಕ, ಕಾಲಕ, ಕೃತವೀರ್ಯ, ಗುಣಾಕರ, ದೇವದಾತ, ಕಕುತ್ಸ್ಥ, ವಿನೀತ, ವಿಕ್ರಮ, ರಘು, ಮಹೋತ್ಸಾಹ, ವೀತಭಯ, ನಿರಮಿತ್ರ ಸಭಾಕರ, ಕಪೋತರೋಮ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಚಂದ್ರಸೇನ, ಪರಾಂತಕ, ಭೀಮಸೇನ, ದೃಢರಥ, ಕುಶನಾಭ, ಪ್ರಭದ್ರಕ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಬಹು ಜನರು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರುಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಿತ್ಯಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನೈದಿದರು ಮತ್ತು ಇವರು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಕ್ಷತ್ವ, ದೇವತ್ವ, ಗಂಧರ್ವತ್ವ, ವಿದ್ಯಾಧರತ್ವಾದಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಕೈರಾದರು. ಇಂಥವರು ಎಣಿಸಲಾಗದಂತೆ ಬಹುಮಂದಿ ಇರುವರು ಇವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಯ್ಯ, ವಜ್ರರಾಜ' ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ — ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಹೂಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು

ವಿದ್ಯಾಧರತ್ವಂ ನಾಗತ್ವಂ ಯೇ ಗತಾ ಮನುಜೋತ್ತಮ |

ಬಹುತ್ವಾತ್ತೇ ಕಥಂ ಶಕ್ಯಾ ಮಯಾ ವಕ್ತುಂ ತದಾನಘ

|| ೨೫ ||

ತಸ್ಮಾದ್ಯತ್ನಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಃ ಪುರುಷೈಃ ಕುಸುಮಾರ್ಚನೇ

|| ೨೬ ||

ಅರಣ್ಯಜಾತೈಃ ಕುಸುಮೈಃ ಸದೈವ

ಸಂಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಯಮಾಪ್ಯತೈಸ್ತು |

ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವಂ ಫಲಮಾಪ್ನುವಂತಿ

ರಾಜೇಂದ್ರ ತದ್ವರ್ಣಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯಂ

|| ೨೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುಷ್ಪಾವಹರಣಫಲವರ್ಣನಂ ನಾಮಾ

ಷ್ಠಷಷ್ಟ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಸವಲಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಲ್ಲ
ವಜ್ರರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯನಾದ ವಂಶಕಪುಸ್ತಕವೆಂದ
ಅದಾರು ಬಿಗಿವಂತನನ್ನು ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಸಪ್ತನಾಮಾವಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ವೂಜಿಸುವರೋ ಅವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರರಾಗಿ (ಭೂಪತಿಗಳಾಗಿ) ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ನನ್ನಿಂದ
ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ

ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಹೊಕ್ಕುಯ್ದು ತಂದು ವೂಜಮಾಡುವುದರ

ಫಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸೂರ ಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕೋನಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚಃ ॥

ಅಟಿವ್ಯೋದಾರುಣಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರನಿಷೇವಿತಾಃ ।

ತಸ್ಯರಾಚರಿತಾ ಘೋರಾಃ ಸರೀಸೃಪವಿಮಿಶ್ರಿತಾಃ

॥ ೧ ॥

ನಿತೋತ್ತಿತಸ್ಯ ಚಾಧ್ವಾನಂ ದಾಹಕ್ಷಯಕರಂ ಪರಂ ।

ಅತಃ ಸ್ವಲ್ಪತರಂ ಕರ್ಮ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ಕೇಶವಾರ್ಚನೇ

॥ ೨ ॥

ನೂರ ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಸ್ವಾಮಿ ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೇ! ಕಾಡುಗಳೆಂದರೆ ಬಹಳ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಅದರಲ್ಲಂತೂ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಕಾಡುಗಳೇ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಸ್ಥರನ್ನು ಕಲ್ಲರು. ಕಾದು ಹಿಂಸೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸುಲಿಗೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಭಯಂಕರ ಸರ್ವಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಡುಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಸ್ವತಃ ದಿನವೂ ಬೆಳಗೈ ಎದ್ದು ಬಹು ದೂರ ನಡೆದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ತರುವುದೂ ಕಷ್ಟ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವನಪುಷ್ಪಾಪಚಯ ಕರ್ಮವು ಬಹು ಕಷ್ಟವೆಂದು ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಧನ್ಯನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೇನಾದರೊಂದು ಸುಲಭೋಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿ !

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಅತಃ ಸ್ವಲ್ಪತರಂ ರಾಜಗದೇವನೇಶ್ವಾನುಲೇಪನಂ ।

ಮಹಾಫಲಂ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದಪಾರಗೈಃ

॥ ೩ ॥

ಸಂಮಾರ್ಜನಂ ತು ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪುರುಷಃ ಕೇಶವಾಲಯೇ ।

ರಜಸ್ತಮೋಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಸ ಭವೇನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ

॥ ೪ ॥

ಪಾಂಸೂನಾಂ ಯಾವತಾಂ ರಾಜನ್ಯರ್ಯಾತ್ಸಂಮಾರ್ಜನಂ ನರಃ ।

ತಾವಂತ್ಯಬ್ದಾನಿ ಸ ಸುಖೀನಾಕಮಾಸಾದ್ಯಮೋದತೇ

॥ ೫ ॥

ಅಭ್ಯುಕ್ಷಯಂ ತು ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಾನೀಯೇನ ಸುರಾಲಯೇ ।

ಸ ಶಾಂತಸಾಪೋ ಭವತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ

॥ ೬ ॥

ಕೃತ್ವೋಪಲೇಪನಂ ವಿಪ್ಲೋರ್ನರಸ್ತ್ರಾಯತನೇ ಸದಾ ।

ಗೋಮಯೇನ ಶುಭಾಂತ್ಲೋಕಾನಯತ್ನಾದೇವ ಗಚ್ಛತಿ

॥ ೭ ॥

೩-೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಅಯ್ಯಾ, ರಾಜನೇ ಕೇಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಸವನ್ನು ಗುಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಾರಿಸುತ್ತಾ -ಒಂದರೆ ಬಹಳ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದೆಂದೇ ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳುವರು, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯದ ಕಸವನ್ನು ಗುಡಿಸುವನೋ ಅವನು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಾತ್ವಿಕನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ

೫ ಕಸ ಗುಡಿಸಿದಾಗ ಎಷ್ಟು ಧೂಳುಗಳಿರುವುವೋ ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಕಾಲ ಆ ಧೂಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿದವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡುತ್ತಾನೆ

೬. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ನೀರನ್ನು ಚಮಕಿಸಿ ಶುದ್ಧಮಾಡುವನೋ ಅವನ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ಅಕ್ಷಣ ದೂರವಾಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

೭ ಯಾರು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಗಣೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಾರಿಸುವರೋ ಅವರು ಪರಮಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ದೇವಲೋಕಗಳನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಸ್ತಪ್ರನಾಣಂ ಭೂಭಾಗಮುಪಲಿಪ್ಯ ನರಾಧಿಪ |

ದೇವರಾಮಾಶತಂ ನಾಕೇ ಲಭೇತ ಸತತಂ ನರಃ || ೮ ||

ತತೋಽನುಸಾರೇಣ ಫಲಂ ವಿಸ್ತೃತಾಯಾಂ ಪ್ಲಿತೌ ಸ್ಪೃತಂ

ನಿತ್ಯಸಮರ್ಥಸ್ತು ತಥಾ ದೇವನೇಶ್ಶೋಪಲೇಪನೇ || ೯ ||

ತ್ರಿಃ ಪಕ್ಷಸ್ಯ ತು ಕುರ್ವೀತ ದೇವನೇಶ್ಶೋಪಲೇಪನಂ |

ವಂಚಮಿಾಂ ದಶಮಿಾಂ ಚೈವ ತಥಾ ಪಂಚದಶೀಂ ನೃಪ || ೧೦ ||

ತ್ರಿಃ ಪಕ್ಷಸ್ಯ ಸದಾ ಕೃತಾ ದೇವನೇಶ್ಶೋಪಲೇಪನಂ |

ಸಂವತ್ಸರಾತ್ರದಾಪ್ನೋತಿ ಯತ್ಫಲಂ ತನ್ನಿ ಬೋಧಮೇ || ೧೧ ||

ಜನ್ಮಾಂತರಮುಥಾಸಾದ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಂ |

ಸರ್ವೋಪಭೋಗ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಪ್ರಾಸಾದಸಂಕುಲಂ || ೧೨ ||

೮ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಅಂಗೈ ಅಗಲದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನಾದರೂ ಗುಡಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ಜನ ಅವಸ್ಥರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

೯-೧೧ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ಫಲವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಫಲವೇ ದೊರಕುವುದು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಪ್ರತಿ ವಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಮೂರು ದಿನಸ ಮಾತ್ರ ಸಾರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಆಗ್ಯ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರು ದಿನಸ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು ಅದಾವ ದಿನಗಳನ್ನು ಏಯೋ ? ಕೇಳು ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಪಂಚಮಿ, ದ್ವಾದಶಿ, ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನಸಗಳಲ್ಲಿ, ಈರೀತಿ ಸಾರಿಸಿದರೆ, ವರ್ಷವೂ ಮಾಡಿದ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು ಆ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು

೧೨-೧೬ ದೇವಾಲಯೋಪಲೇಪನ (ಸಾರಣೆ) ಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಮೂನವನು ವೃತ್ತನಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮೇರೆ ಭೋಗಪಡುತ್ತಾನೆ ಸಕಲ ಸುಖಭೋಗದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಸಹಿತವಾದ ಮಂದಿರವು ಅವನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು ಆ ಮನೆಯು

ವೃಕ್ಷೋದ್ಯಾನಲತಾಗುಲ್ಮತೋಯವಾಪೀವಿಭೂಷಿತಂ ।

ಗೋಭಿಶ್ಚ ಧನಧಾನ್ಯಾಢ್ಯಂ ಸರ್ವೋಪಕರಣೈರ್ಯುತಂ

॥ ೧೩ ॥

ಪ್ರಿಯಂವದಾಭಿರ್ಹೃದ್ಯಾಭಿಃ ಸ್ವರೂಪಾಭಿಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವಂ ।

ವೃತಂ ಚ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತ್ರಿಭಿಶ್ಚಾರುವಂಶಾಭಿರೇವ ಚ

॥ ೧೪ ॥

ಗಾಹಸ್ಥ್ಯಂ ಚ ದೃಢಂ ತತ್ರ ಸ ಚಾಪ್ನೋತಿ ಮಹೀತಲೇ ।

ನ ಚ ಪ್ರಚ್ಯವನಂ ತಸ್ಮಾಜ್ಜೀವನ್ನಾಪ್ನೋತಿ ಕರ್ಮಿ ಚಿತ್

॥ ೧೫ ॥

ತಸ್ಯ ಯೇ ಬಾಂಧವಾತ್ತತ್ರ ಸರ್ವೇ ತೇ ದೀರ್ಘಜೀವಿನಃ ।

ಭವಂತಿ ನ ಭವಂತ್ಯಸ್ಯ ಅಧಯೋ ವ್ಯಾಧಯಸ್ತಥಾ

॥ ೧೬ ॥

ನ ತಸ್ಯ ಮೃತನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಿಗೃಹೇ ಭವತಿ ಕರ್ಮಿ ಚಿತ್ ।

ಯಾವಜ್ಜೀವತ್ಯಸೌ ತತ್ರ ಗೃಹೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮುಧಾ ಯುತಃ

॥ ೧೭ ॥

ಸುತ್ತಲೂ 'ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವಿರುವುದು. ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಡ್ಲೆಯ ಹೂವಿನ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಿಡಗಳೂ, ಒಕ್ಕೂಡ್ಲೆಯ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ಸಿಹಿಸೀರಿನ ಭಾವಿಗಳೂ ಇರುವುವು ಮತ್ತು ಆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭವನದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆ, ಅಶ್ವಶಾಲೆ, ಧನಶಾಲೆ, ಧಾನ್ಯಶಾಲೆಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಅವು ಸರ್ವದಾ ಸವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುವು ಮತ್ತು ಆ ಭವನ (ಬಂಗಲಾ) ದಲ್ಲಿ, ಪರಮಸೌಂದರ್ಯವತಿಯರೂ, ಪ್ರಿಯಭಾಷಿಣಿಯರೂ ಆದ ಬಹು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತುಂಬಿರುವರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ಕುಲೀನಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಭುವನಾಧಿಪತಿಯು ಗೃಹಸ್ಥನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅಂತಹ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡುತ್ತಿರುವನು ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಚ್ಯುತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ಬಳಗ ತಂದೆಯ ಕಡೆ ಬಳಗಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸೇರಿ ಉಂಡುತಂದು ಲೋಲರಾಗಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸುಖಪಡುತ್ತಲಿರುವರು. ಅವರೆಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಿರುವರೂ ಇನ್ನೂ ಅವನ ನೈಭವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಯ್ಯ ವಜ್ರರಾಜ !

೧೭-೧೮ ಅ ದಿವ್ಯಭವನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ತ

ಚೌರಜಂ ನ ಭಯಂ ತಸ್ಯ ನ ಚ ನ್ಯಾಧಿಕ್ಯತಂ ಭಯಂ ।

ನ್ಯಾಲಭೋಪಾಲಜಂ ನಾಪಿ ನ ಚ ತಸ್ಯ ಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೮ ॥

ಸ್ವರೂಪಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ವ್ಯಾಧಿವರ್ಜಿತಃ ।

ಅಜ್ಞಾನಿಧೇಯಭೃತ್ಯಶ್ಚ ಧ್ರುವಂ ಸ್ಯಾನ್ಮನುಜೇಶ್ವರ ॥ ೧೯ ॥

ಭುಂಜಾನೋ ಯಃ ಸದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಸತ್ಯೈತತ್ಕಥಿತಂ ಫಲಂ ।

ನಕ್ತಭೋಜೀ ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಿಗುಣಂ ಫಲಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ೨೦ ॥

ಉಪೋಷಿತಸ್ತು ರಿಕ್ತಾಸ್ತು ಪೂರ್ಣಾಸು ತು ಹರೇರ್ಗೃಹೇ ।

ಕೃತ್ವೋಪಲೇಪನಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಾನಂತ್ಯಂ ಫಲಮಶ್ನುತೇ ॥ ೨೧ ॥

ಹೊಗಳಿಸು ಹೊರಗ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ (ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಾಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು) ಈಗಿನಿ ಅ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಅಂತಹ ದಿವ್ಯಭೋಗೋಪೇತವಾದ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಏರ್ಪಡುವಂತನಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿರುವನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಭಯವಿಲ್ಲ ಆ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ರೋಗವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾವನ ಭಯವಿಲ್ಲ ರಾಜನ ಭಯವಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಆ ಮನೆಯು ಸರ್ವಭೇದ್ಯ ವಾಗಿರುವುದು

೧೯-೨೨ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಮಹಡಿಯ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನು, ಬಹು ಸೌಂದರ್ಯವಂತನಾಗಿಯೂ ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವವನಾಗಿಯೂ ಯಾವ ರೋಗವೂ ಇಲ್ಲದ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರುವವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ನೇವಕರಿಂದ ನೇವೆ ಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು ಆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಅಳುಗಳೂ ಕೂಡ ಇವನಿಗೆ ವಿಧೇಯ ರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಇವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇದು ನಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸುವವನ ಮಾತಾಯಿತು ಮತ್ತೀನು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ --ಸಂಜೆಯವರಿಗೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ದೇವರ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಒಪ್ಪತ್ತು ಮಾತ್ರ ಊಟಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾತ್ಮನು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಫಲಭೋಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಎನೇನೂ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೇ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೀರಾ ಒಡವನಾದವನು ಸಿತ್ಯೋಪವಾಸದಿಂದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಫಲಕ್ಕಿಂತ ಸಾವಿ

ಉಪಲೇಪನಕ್ಪದ್ಯಸ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಯತನೇ ಭವೇತ್ |

ಸಾಸಸಂಮಾರ್ಜನಂ ತಸ್ಯ ಶ್ರೀಘ್ರಮೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೨೨ ||

ನಿಷ್ಪಾದ್ಯಮೇತತ್ಸುಖದಂ ನರೇಂದ್ರ

ಆರಾಧನಂ ದೇವನರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ |

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಯಾ ತೇ ಧನವರ್ಜಿತಾನಾಂ

ಧನಾನ್ವಿತಾನಾಂ ಸಫಲಂ ನಿಶೇಷಂ

|| ೨೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಉಪಲೇಪನಫಲಪ್ರಶಂಸನೋನಾನ್ವೈಕೋನ

ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ರಾರು ಲಕ್ಷಪಾಲು ಅನಂತನಾದ ಫಲವು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಈ ರೀತಿ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯ
ದೋಳ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ
(ತೊಳೆದು) ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗುವನು

೨೩ ಎಲೈ ವಜ್ರನರಪತಿಯೆ! ದೇವರನ್ನು ಕುಲಭವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಒಲಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಸುಖಪಡಬೇಕಾದ ಈ ಸುಲಭೋಪಾಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿವೇನೆ ಈ
ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲವೂ ಬಡವರಾದ ಜನರು ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ತಿಳಿ
ಬಡವರಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರು ಇಂತಹ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೋಪಲೇಪನಾ ವಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದೇನಾದರೂ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಫಲವೆಂತಹುದೆಂದು
ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವಯ್ಯ! ಮಹಾರಾಜ!

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ವಿಷ್ಣುದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ

ಸಾರಿಸುವುದರ ಫಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ

ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಅತ್ರಾಪ್ಯುದಾಹರಂತೀನುಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ ।

ಫಲಮಾಸಾದ್ಯ ಯದ್ಗೀತಂ ದೇವನೇಶ್ವೋಪಲೇಪನೇ

॥ ೧ ॥

ಬಭೂವಶೂದ್ರಜಾತೀಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಭಾಗ್ಯವಿವರ್ಜಿತಃ ।

ಕೃತವಾನ್ಸ ತು ವಾಣಿಜ್ಯಂ ಧನಶೇಷೇಣ ಕೇನಚಿತ್

॥ ೨ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪನ್ನೇ ಸ ಕೃಷಿಂ ಚಕಾರ ನೃಪಸತ್ತಮಃ ।

ತಸ್ಯಾಮಸಿ ವಿಪನ್ನಾಯಾಂ ಚಕ್ರೇ ಸೇವಾಂ ಪುನಃಪುನಃ

। ೩ ॥

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ---ಮಹಾರಾಜ ! ಕೇಳು ನಾನು ಮೇಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ಸಾರಿಸುವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಏನೇನು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದನೋ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದ ನಡೆದ ಒಂದು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಅದನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುವೆನು.

ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆ

೨-೧೪. ಒಬ್ಬ ಬಡವನಾದ ಶೂದ್ರನಿದ್ದನು. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣದ ಬಂಡೆ ಮಳದಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಲು ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನಷ್ಟವೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತ ಒಂದು ದಿಡದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ

తత్రోఽప్యనాసాద్య ఘలం సిద్ధిం తిరముపాశ్రితః ।

గంగాయాః సప్తమో భాగః సింధునరనరూత్తమ

॥ ౪ ॥

వీతలానులపానియః స్వర్గలోకప్రదాయకః ।

యత్ర శ్వాత్వా గతిం యాంతి బ్రాహ్మణాశ్చ తపస్వినః

॥ ౫ ॥

తస్య తిరే వరాహార్చా పురాణస్థివినిమితా ।

తాం సమాసాద్య తద్రస్తా నిత్యం భృక్ష్యపరారియః

॥ ౬ ॥

నిత్యోపలేపనపరస్తదర్శాదేవనేత్యని ।

ఊనాశ భార్యయా సాధ్యం తత్ర నిత్యానురక్తయా

॥ ౭ ॥

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు వరాహార్చాదిద్యక్షయా ।

సౌవిరరాజః సంప్రాప్తస్తం దేశం చిత్రవాహనః

॥ ౮ ॥

ఫలపూ ఊంటాగలిల్ల ఆగ అవసిగే బహళ దుఃఖపూ బేసరపూ ఊంటాగి
సింధూనదియ తిరక్కే వ్రయాణమాడిదను ఈ సింధూనరియూ సహ గంగా
నదిగే సమనాద మహానదియు ఈ నదియ దడదల్లి ఒందు వరాహదేవర
దేవస్థానవెత్తు ఎమ్మోజన బ్రాహ్మణరు ప్రతిదివపూ ఆ నదియల్లి శ్వాన
మాడికొండు ఆ మరాహదేవర గుడియల్లి కులితు తరస్సుమాడుత్తిద్దరు ఈ
దేవస్థానవు బహళ హిందే యారూ ఒబ్బరు మరవ్విగళింద ప్రతిష్ఠయాదవ్వు
ఆ తద్రస్తానూ సహ ఆ నరితిరక్కే ఒందు ఆల్లి వాసమాడుత్తా భక్షమాడి
కొండు ఊట్టి, ఊరేదుకొళ్ళుత్తిద్దను అవనూ అవన ఉండతియూ సహ
ఇదే రితి జీవనమాడికొండిద్దరు అవరిగే అల్ల బేరె యావ కేలవపూ
ఇల్లదే ఇద్దదరింద ప్రతిదివసపూ బళగాగుత్తలూ ఏళువుదు, ఆ ఊళియల్లి
శ్వానమాడువుదు, ఆ దేవర గుడియన్ను గుడిసవుదు, జోక్కటవాగి
సారిసువుదు, ఈరితి కాలకళియుత్తా దేవర బళి సేవేమాడికొండిద్ద
బట్టరు హిగే ఇరలు ఒందాసొందు దివస సౌవిరదేశద ధోరేయాద
చిత్రవాహనరాజను తన్న పత్తియోడనే ఆ దేవస్థానక్కే దేవర దర్శనక్కాగి
ఒందను ఆ రాజను సింధూనదియల్లి శ్వానమాడి పరిశుద్ధనాగి వరాహ
దేవరన్న ఒహళ భక్తియింద సేవేమాడి ఊరటుమోదను ఈరితి ఆ

ಸಿಂಧೌ ಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜಗತ್ಪತಿಂ ।

ಸಭಾರ್ಯಯಾ ಮಹೀಪಾಲಃ ಪ್ರಾಯಾದ್ರಾಜನ್ಯಧಾಗತಃ

॥ ೯ ॥

ಶ್ರಿಯಂ ತಸ್ಯ ತು ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಶೂದ್ರೋ ಭಾರ್ಯಯಾ ಸಹ ।

ಭೂಪಾಲತ್ವಸ್ಪೃಹಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಲಾತ್ಕಾಲವಶಂಗತಃ

॥ ೧೦ ॥

ವನಾತ್ಕಾಷ್ಠಾನ್ಯುಪಾದೃತ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ಭರ್ತುಸ್ತತ್ಪ್ರತಿತಿಂ ।

ಅನ್ನಾರುರೋಹ ತಂ ಭಾರ್ಯಾ ಶೂದ್ರಂ ಪಂಚತ್ವಮಾಗತಂ

॥ ೧೧ ॥

ಸ ಶೂದ್ರೋ ಭಾರ್ಯಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ನಾಕಪೃಷ್ಠಮಿತೋ ಗತಃ ।

ಸತತಂ ಧರ್ಮಶೀಲಸ್ತು ದೇವನೇಶ್ಮೂಪಲೇಸನಾತ್

॥ ೧೨ ॥

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ತು ಯುವನಾಶ್ವೋ ಮಹೀಪತಿಃ ।

ವಿಷ್ಣುಂ ಸಂಪೂಜಯಾಮಾಸ ಪುತ್ರೀಯೇಣ ವ್ರತೇನ ತು

॥ ೧೩ ॥

ರಾಜನು ಮಹಾವೈಭವಮೊಪನೆ ಸಂತ್ಸೀಕನಾಗಿ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉದಾರ ಪ್ರವೃತ್ಯ ವ್ಯಯದಿಂದ ದೇವರಸೇವೆಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಶೂದ್ರನು ಅವನ ರಾಜಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಯ್ಯೋ ! ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಈರೀತಿ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಫಲ ? ನಾನೂ ಸಹ ಹೀಗೇ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದೆ ? ಎಂದು ರಾಜತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಶೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಒಹುಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ಆ ನರ್ವೀರರಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಗಂಡನು ಸತ್ತು ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಆ ಶೂದ್ರನ ಹಂಡತಿಯು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಿಂದ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೂಡಿಹಾಕಿ ಚಿತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆ ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಶವವನ್ನಿರಿಸಿ ಬಂಕಿಹತ್ತಿಸಿ, ತಾನೂ ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡನೊಡನೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಸಹ ಗಮನಮಾಡಿ ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಆ ಶೂದ್ರನು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹಂಡತಿಯೊಡನೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರ ಫಲವಾಗಿ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಳ್ಳೇ ದಿವ್ಯವಾದ ಭೋಗವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಯುವನಾಶ್ವನೆಂಬ ಮಹಾರಾಜನು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ

ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ವ್ರತಸ್ಯಾಂತೇ ಸ್ವಪ್ನೇ ಸ್ತಾಹ ಜನಾರ್ದನಃ |

ಭಾರ್ಗವಂ ಚ್ಯವನಂ ಗಚ್ಛ್ಯ ತತಃ ಪುತ್ರಮನಾಪ್ಸ್ಯಸಿ

|| ೧೪ ||

ಯುವನಾಶ್ವಸ್ತಧೋಕ್ತಸ್ತು ಸ್ವಪ್ನೇ ದೇವೇನ ಚಕ್ರಣಾ |

ಸ್ತ್ರಾತಃ ಪದ್ಭ್ಯಾ ಯಯೌ ತಸ್ಯ ಚ್ಯವನಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಶುಭಂ

|| ೧೫ ||

ಸಂಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ್ಯವನಂ ಚ್ಯವನೇನ ಚ ಪೂಜಿತಃ |

ವ್ರತಸ್ವಪ್ನಾ ವುಭೌ ತಸ್ಯ ಜಗಾದ ನೃಪಸತ್ತಮಃ

|| ೧೬ ||

ಋಷಿಸಂಘಾನುಸಾದಾಯ ಚ್ಯವನೋಪಿ ಮಹಾತಪಾಃ |

ಅನಿಜ್ಞಾತಂ ನರೇಂದ್ರೇಣ ಪುತ್ರೀಯಂ ಕೃತವಾ ಜಲಂ

|| ೧೭ ||

ಕಲಶಸ್ಥಂ ಜಲಂ ತಚ್ಚ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಭಾರ್ಗವಃ |

ತತೋ ನಿಶೀರ್ಘೇ ಸಂಸ್ತ್ರಾಪ್ತೇ ತೃಷಾತಃ ಸ ಮಹೀಪತಿಃ

|| ೧೮ ||

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು ಈರೀತಿ ಆ ವ್ರತವು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಆ ರಾಜನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದೇವರು ವ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಂದು, ನೀನು ಭೃಗು ಋಷಿಯ ಮಗನಾದ ಚ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮಗನಾಗುವನು, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದನು

೧೫-೨೨ ಈರೀತಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಬಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಯುವನಾಶ್ವನು ಮಾರನೇದಿನ ವ್ರತಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಶೇಷೂರಟು ಚ್ಯವನಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ ಕೂಳಿತ್ತಿದ್ದ ಚ್ಯವನಋಷಿಗಳನ್ನು ಯುವನಾಶ್ವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಯಾದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಪುತ್ರಕಾಮವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದುದನ್ನೂ ವ್ರತಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನವಾದುದನ್ನೂ ಋಷಿಗಳೊಡನೆ ಹೇಳಿದನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಚ್ಯವನರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಋಷಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆಸಿ ಈ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ಜಲಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಐಧಿವತ್ತಾಗಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು ಈ ಕಲಶದ ಜಲವನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂತವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕುಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಇದರಿಂದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನೆಂದೂ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು ಚ್ಯವನರ ಅಭಿಮತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಯು ಋಷಿ

ಯುಷಿಮಧ್ಯೇ ತದಾ ಸುಸ್ತಾನೃಷೀನ್ನಾಕೃಮಥಾಃಬ್ರವೀತ್ |

ತೃಷಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭೃಶಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಸಾನೀಯಂ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತ || ೧೯ ||

ಋಷಿಸ್ತಸ್ಯ ನ ಶುಶ್ರಾವ ಕಶ್ಚಿದ್ಭಾವ್ಯಾರ್ಥಚೋದಿತಃ |

ತತಃ ಖಿನೋ ಮಹೀಪಾಲಃ ಕಲಶಸ್ಥಂ ಜಲಂ ಪಪೌ || ೨೦ ||

ಪೀತ್ತಾ ಸುಷ್ವಾಪ ಋಷಯಃ ಸ್ತ್ರಾತಃ ಸರ್ವೇ ಸಮುತ್ಥಿತಾಃ |

ಅಪಶ್ಯಮಾನಾಃ ಕಲಶಂ ಪಪ್ರಚ್ಛಸ್ತೇ ಪರಸ್ಪರಂ || ೨೧ ||

ಪುತ್ರೀಯಂ ಕಲಶಂ ರಾಜಾಃ ಕೃತಂ ಯತ್ತದ್ಗತಂ ಕ್ವ ನು |

ತದೋನಾಚ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರಸ್ತಾನೃಷೀನ್ಸಂತಿತವ್ರತಾಃ || ೨೨ ||

ತೃಷಾರ್ತೇನ ಮಯಾ ಪೀತಃ ಕಲಶಸ್ತ್ವಪನಾಹಿತಃ |

ತೇ ಹೋಚುಸ್ತಂ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ || ೨೩ ||

ಸಂಘದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಈ ಸಂಗತಿಯೊಂದೂ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಕಲಶ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಒಳ ಮಂತ್ರಪಾರಾಯಣಮಾಡಿ ಒಳಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು ರಾಜನೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಯುವನಾರ್ಹರಾಜನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾದುದರಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಋಷಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀರುಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಯಾರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇವನಿಗೆ ನೀರು ದೂರಿಯಲಿಲ್ಲ ಬಾಯಾರಿಕೆಯು ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ಈ ಯುವನಾರ್ಹನು ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಲಶವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಟಗಟನೆ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಪಾನಮಾಡಿದವನಾಗಿ 'ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಕಲಶವನ್ನೆಲ್ಲೋ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು ಆಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಪಾನವಿಲ್ಲದಂತಹ ನಿದ್ರೆಯು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು, ಬೆಳಗಾಯಿತು ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚೆತ್ತರು. ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಆ ಜಾಗವು ಬರಿದಾಗಿತ್ತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಬಲು ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು ಕಲಶವೇ ನಾಯಿತೆಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪಿಸುಪಿಸುವಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ? ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲದಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾದ ಕಲಶವೀಗಿಲ್ಲಿ? ಒಯ್ದವರಾರು? ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಗದ್ದಲಮಾಡತೊಡಗಿದರು ಈ ಮಾತು

ಯುವನಾಶ್ವಸ್ತು ತಾಂ ವನ್ನೇ ಮಾಂಧಾತುರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಾಂ ।

ಸ ರಾಜಾ ಪ್ರದದೌ ತಾಂ ತು ಮಾಂಧಾತುಶ್ಚಿತ್ರವಾಹನಃ

॥ ೩೩ ॥

ಏಕೈಕ ಭಾರ್ಯಾ ಸಾ ತಸ್ಯ ಬಭೂವಾತ್ಯಂತಸುಂದರೀ ।

ರೂಪಯಾವನಸಂಪನ್ನಾ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀ ।

ಕೃತ್ವೋದ್ವಾಹಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಮುಭಿಷಿಚ್ಛ ಸ ತಂ ನೃಪಂ

॥ ೩೪ ॥

ಯುವನಾಶ್ವೋ ವನಂ ಪ್ರಾಯಾದ್ಯನಾದಪಿ ತ್ರಿನಿಷ್ಟಪಂ ।

ರಾಜ್ಯಸ್ಯೋಽಪಿ ಸ ಮಾಂಧಾತಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಪ್ತಭಿರ್ದಿನೈಃ

॥ ೩೫ ॥

ರಿಂದ ಈರಿತಿ ಯುವನಾಶ್ವನ ಕುಸ್ತಜಾತಮಗುವನ್ನು ಮುಖದ ಮುಂದೆ ಜೋಟು
ಹಾಕಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಭಗದವಿಚ್ಛಾ ವಿಚಾರ
ವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುವುದು

ಆಚಳಕ ಇಂದ್ರನು ಯುವನಾಶ್ವನ ಮೊಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಕರಗಳಿಂದ ಸವರಿದನು
ಆ ಕೂಡಲೆ ಶಿರುಜನನವೆಂದುಂಟಾದ ಬಾಧೆಯೂ ವ್ರಣವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಯುವ
ನಾಶ್ವರಾಜನು ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಹೂಂದಿದನು ಆಗ ಶತಕೃತುವು ಮರೆಯಾಗಲು ಆ ಯು
ವನಾಶ್ವನು ತನ್ನ ಮೊಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಮಾಂಧಾತನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು
(ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು ಧಾತ್ಯತೀ-ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ) ತನ್ನನ್ನು ಸಾವಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಒದುಕೆ
ತಾನೂ ಒದುಕೆದುದರಿಂದ ಮಾಂಧಾತನೆಂದು ಹೆಸರು. ಈರಿತಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಮಾಂಧಾತನು ಮುಂದೆ ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದನು
ಆ ಮಗುವು (ಮಾಂಧಾತನು) ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ದೂಂ
ದಂತವನ್ನು ಆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿರಿಸಿದನು ಈರಿತಿ ಈ ಸಿಂಧೂತೀರದ ವರಾಹದೇವ
ಸ್ಥಾನ ಸಮ್ರಾಜ್ಯಕ ರೂದ್ರನು ಮಾಂಧಾತ್ಯವಾಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಕಳೆದನಷ್ಟೆ ?

ಇತ್ತಕಡೆ ಅಸನೊಡನೆ ಸಹಗಮನಮಾಡಿದ ಆ ಶೂದ್ರಭಾರ್ಯೆಯು ತನ್ನ
ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಸ್ರಭಾವರಿಂದ ಭೀಮವೇಗನಾದ ಚಂದ್ರವಾಹನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ
ಕಾಶೀರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸ್ರಭಾವತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕ
ಸುಂದರಳಾದಳು

೩೩-೩೯ ಆ ಲಕ್ಷಣವತಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯುವನಾಶ್ವನು ತನ್ನ ಮಗ
ನಾದ ಮಾಂಧಾತ್ಯನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಅದೇ ಮೇರೆ

ರಥೇನೈಕೇನ ವಶಗಂ ಚಕಾರ ಖಡ್ಗದರ್ಪಿತಃ ।

ಪಾತಾಲೇ ಗಗನೇ ಶೈಲೇ ಸಮುದ್ರೇ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ

॥ ೩೬ ॥

ಆಸೀತ್ತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಹತಾ ಗತಿಶ್ಚಕ್ರಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ ।

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ನೈಷ್ಠವಶ್ಚ ತಥಾಭವತ್

॥ ೩೭ ॥

ಸಮಾಯುತಾನಾಂ ಬುಭುಜೇ ಸ ರಾಜ್ಯಂ ದಶ ಮಾನದಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಪಂ ಯಾವತ್ಸೂರ್ಯಸ್ತಪತಿ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ।

ತಾನತ್ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಮಹೀಭರ್ತುರ್ಯುವನಾಶ್ವಸ್ಯ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ

॥ ೩೮ ॥

ಕಾಶೀರಾಜನೂ ಸಹ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗೆ ಇವಕೊಬ್ಬಳೇ ಹೆಂಡತಿ ಈಕೆಯು ತನ್ನ ರೂಪ ಯಾವನಸಾಭಾಗ್ಯಗಳೆಂದಲೂ, ಸಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಳು ಈರಿತಿ ಯುವನಾಶ್ವ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅಯೋಧ್ಯಾಸಟ್ಟಣದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಾಂಧಾತ್ಯನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಋಷಿಚರ್ಯೆಯಿಂದಿದ್ದವ ನಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ತಂದೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾಂಧಾತ್ಯನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಏಳೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ರಥದಿಂದ ಜಯಿಸಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಖಡ್ಗಬಲದಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನಾದನು ಪಾತಾಲಲೋಕದಲ್ಲೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲೂ ಗಿರಿ ಸಾಗರ ಸಹಿತವಾದೀ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೂ ಸಹ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯು ತಡೆಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಈ ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಮಹಾಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪರವ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಿ ಪಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇರೆಯು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಲ ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯತನಕ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಬೀರುವನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆ ವೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಮಾಂಧಾತ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸಕಲ ಶತ್ರು ಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದವನಾಗಿ ಸುಖರಡಲು ಮೂಲಕಾರಣನಾವುದು ? ತಿಳಿದೆಯಾ ?

ಏನಂ ಚ ರಾಜಾ ನಿಜಿತಾರಿಷ್ಠೋ
 ದೇವಾಲಯಾಲೇಪನಕೃದ್ವಭೂವ |
 ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಸಾ ತಸ್ಯ ಬಭೂವ ಭಾರ್ಯಾ
 ಲೋಕೇ ವರಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಮದಾವರಾಭ್ಯಃ

|| ೩೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮಾಂಧಾತ್ರಸಾಖ್ಯಾನನಾಮ
 ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ವಜ್ರರಾಜ ! ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಸಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು
 ಫಲವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಇದು ! ಆ ಮಹಾಮಂಡಲಾಧೀಶ್ವರನ ಸತ್ತಿಯೂ ಸಹ ಲೋಕದ
 ಸಕಲ ನಾರಿಯರಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾದವಳಾಗಿ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿವಳು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣವ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಮಾಂಧಾತ್ರಸಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಏಕಸಪ್ತತೃಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉನಾಚ ||

ಸ ತು ರಾಜಾ ಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಾಂಧಾತಾ ಭುವನೇಶ್ವರಃ |
ಮಾಹೇಶ್ವರೇಣ ಶೂಲೇನ ಲವಣೇನ ಹತಃ ಶ್ರುತಃ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ||

ಅಜೇಯಂ ವೈಷ್ಣವಂ ತೇಜಸ್ತತ್ತ್ವ ನಿತ್ಯಂ ಚ ಜಂತುಷು |
ನಾರಮಾಯಾಂತಿ ತೇ ಸರ್ವೇ ಹೀನಾ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ

|| ೨ ||

-ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ — ಅಯ್ಯಾ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೇ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಲೆಳಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಲವಣಾಸುರನಿಂದ ಈಶ್ವರೀಶೂಲಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿರುತ್ತೇನೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಸ್ವ ೧೯೧೦ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ (ಈಗ ೨೪ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ) ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಬರೆದು ಅಚ್ಚುಮಾಡಿರುವ ಮೃತ್ಯುಪುಣ್ಯಯೆಂಬ ಕಾದಂಬರೀಸಂಗ್ರಹ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ವಪ್ರಥಮ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮೃತ್ಯುವೃತ್ತಾಂತವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ದಯಮಾಡಿ ಓದಿರಿ.)

(ಈ ಪುರಾಣದ ೨೦೦ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒರುವ ಲವಣಾಸುರನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೋಡಿರಿ)

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ವಿಷ್ಣುತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಚಿದಾಭಾಸರೂಪದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಜೀವಿಸುತ್ತ

ಅವಿನಾಶಿ ಜಗತ್ಯಸ್ತಿಸ್ತು ಕಿಂಚಿದಥ ವಿದ್ಯತೇ |

ಯತೇ ತು ಮಹತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತೇಜಸೋ ನೃಪ ವೈಷ್ಣವಾತ್

|| ೩ ||

ತೇಜಸ್ತಸ್ಯ ಸುದುರ್ವಾಹ್ಯಂ ದೇಹಿಭಿರ್ನೃಪ ಸರ್ವದಾ |

ತಸ್ಮಾತ್ತೇನ ವಿಹೀನಾಸ್ತೇ ಕ್ಷಯಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ಮಾನದ

|| ೪ ||

ಮತ್ಸ್ಯಃ ಕೂರ್ಮೋ ವರಾಹಶ್ಚ ನಾರಸಿಂಹೋಽಥ ವಾಮನಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಂಭುಸ್ತಥೈವಾರ್ಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾಶ್ಚ ಶತಕೃತುಃ

|| ೫ ||

ಲಿವೇ ಇಂತಹ ವೈಷ್ಣವೀಶಕ್ತಿಯು ಜಯಿಸಲಶಕ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸ್ಸು (ಸದ್ವಸ್ತು-ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸು) ಕೂದಿಹೋಗುವುದೋ ಆಗ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಾಶವಾದ (ಸತ್ತ) ವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩. ಮಹತ್ತಾದ ವಿಷ್ಣು (ಪರಮಾತ್ಮ) ಶಕ್ತಿಯೊಂದೇ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾಗಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕದೇ ಹೊರತು, ಇತರ ಸದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಾಶವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುವೆಂದು ತಿಳಿ (ಒಂದು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಕೊನೆಗೆ ಈ ಮಾಂಘಾತ್ಯವು ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು)

೪ ಈ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾದ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ಥೂಲದೇಹದಿಂದ ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸು (ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ-ಸಚ್ಛಕ್ತಿ) ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು ಅಂಧವರನ್ನು ಕೂರಿತು ಜನರು ಸತ್ತುಹೋದನೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ — ಈ ಸತ್ತ ಎಂಬ ಪದವ ಅರ್ಥಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರ ಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ (ಸತ್-ಸತ್ವದಾರ್ಥ-ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ) ಪರಮಾತ್ಮನ ಸತ್-ಅಂಶವು ಅಂದರೆ ಸತ್ತು ಹೊರಬುಕೊಯಿತು ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದುವು ಗಿದ್ದ ಸತ್ತು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು ಎಂಬ ಪದವೂ, ಸತ್ತುಹೋದನು ಎಂಬ ಪದಗಳು ನಪುಂಸಕ ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲ್ಪಡುವುವುಗಳಾಗಿವೆ ಇವು ಪುನ್ನಪುಂಸಕಪದಗಳು

೫-೮ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ, ವಾಮನಾದ್ಯವತಾರ ಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ಪಂಚಭೌತಿಕ-ಸ್ಥೂಲದೇಹಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ್ವರ

ಏವಮಾದ್ಯಾಸ್ರಥೈನಾನ್ಯೇ ಯುಕ್ತಾ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ ।
ಗಜಜ್ಞಾನಾನುಮಾನೇನ ನಿಯುಜ್ಯಂತೇ ಚ ತೇಜಸಾ

॥ ೬ ॥

ನಿತೇಜಸಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಂಚತ್ವನುಪಯಾಂತಿ ಚ ।
ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಯತ್ಕಿಂಚಿಜ್ಜಗತೀಗತಂ

॥ ೭ ॥

ಸರ್ವಂ ವಿನಾಶಿ ತತ್ ಜ್ಞೇಯಂ ತ್ವಯಾ ಪಾರ್ಥಿವಸತ್ತಮ ।
ಅನಿನಾಶಿ ತು ಶಬ್ದಾದ್ಧಿಯೇನ ನಿಶ್ಚಯಿದಂ ತತಂ

॥ ೮ ॥

ಯತ್ತು ಗಂಧಗುಣೈಹೀನಂ ರೂಪಸ್ಪರ್ಶವಿವರ್ಜಿತಂ ।
ಶಬ್ದಹೀನಂ ಚ ವಿರಸಂ ಸರ್ವೇಶಂ ಸರ್ವಗಂ ಚ ಯತ್

॥ ೯ ॥

ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ವಿವಿಧನಾಮಗಳನ್ನು ತಳೆದ ದೇವತಾವಿಶೇಷ
ಗಳೂ, ಜಗತ್ಪ್ರಾಚೀನಾನುಮಾನದಿಂದ ದೇಹದಲ್ಲಿ (ಇದು ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಜಟಿಲವಾದ
ವಿಚಾರಭಾಗ ಆತ್ಮ ವೈಷ್ಣವ-ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ) ಸೇರಿರುವ ತನಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಭಟನೆ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲವು ಆ ತೇಜಸ್ಸು ದೇಹದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ
ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹವು ಬೆರೆದುಹೋಗುವುದು
ಇದನ್ನೇ ಪಂಚತ್ವವೆಂದೂ, ಮರಣವೆಂದೂ, ಸಾವೆಂದೂ, ನಾಶವೆಂದೂ ವಿವಿಧವಾಗಿ
ಹೇಳುವರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ
ಬೆಳೆದ ಈ ದೇಹವು ಸ್ಥೂಲದೇಹವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಇದು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಇರುವವರಿಗೆ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೋರು
ತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಯಾವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಸದ್ವಸ್ತುವು (ಆತ್ಮನು) ಹೊರಟುಹೋಗು
ವುದೋ ಆಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವೂ ಮರೆಯಾಗುವುದು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಾಶ
ವಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರು ಅದರ ಯಾವ
ವ್ರಕಾಶದಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಆಟನೋಟಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆಯೋ, ಯಾವ ಆತ್ಮ
ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಈ ಲೋಕವು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಅವಾಬ್ಧ್ಯಾನಸ ಗೋಚರ
ವಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಎಂದಂದಿಗೂ ನಾಶವಾಗತಕ್ಕದ್ದೇ ಅಲ್ಲ

೯-೧೬ ಇನ್ನೂ ಈ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು
ಯಾವ ಆತ್ಮವಸ್ತು ಗಂಧಗುಣದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಆತ್ಮನಿಗೆ ರೂಪ

ನಿರ್ಗುಣಂ ತದ್ಗುಣಾತೀತಮಂತಿಕಸ್ಥಂ ಚ ದೂರಗಂ ।

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾಭಾಸಂ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯವಿನರ್ಜಿತಂ ॥ ೧೦ ॥

ಸರ್ವತಃ ಸಾಣಿಸಾದಂತಂ ಸರ್ವತೋಽಕ್ಷಿತಿರೋನುಖಂ ।

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಂ ದೇವಂ ಸರ್ವತಃ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ॥ ೧೧ ॥

ಅವಿನಾಶಿ ತದೇವೈಕಂ ಯಸ್ಯೋದರಗತಂ ಜಗತ್ ।

ಸದಾಶೀನೇತಿ ತಂ ಕೇಚಿದಾಹುದೇವಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ ॥ ೧೨ ॥

ವಾಸುದೇನೇತಿ ಚಾಪ್ಯನೈ ಕಾಲಮಿತ್ಯೇವ ಚಾಪರೇ ।

ದೈವಮಿತ್ಯಪರೇ ತಂ ಚ ಸ್ವಭಾವಮಿತಿ ಚಾಪರೇ ॥ ೧೩ ॥

ಕರ್ಮೇತಿ ಚಾಪರೇ ಪ್ರಾಹುಃ ಪುರುಷೇತಿ ತಥಾಪರೇ ।

ಪ್ರಣವಾಖ್ಯಂ ತಥಾ ತಂ ಚ ವಿದುರ್ವೇದವಿದೋ ಜನಾಃ ॥ ೧೪ ॥

ಸ್ವರ್ಶಾದಿಗಳಿಲ್ಲವೋ, ಶಬ್ದದಿಂದಾವುದು ದೂರವಾದುದೋ ಮತ್ತು ರಸಸಿವರ್ಜಿತವಾದುದಾದರೂ ಸರ್ವರಸವನ್ನೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡುವುದಾದುದೋ, ಯಾವುದು ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸರ್ವ ವದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಸಮಾನವಾಗಿರುವೋ, ನಿರ್ಗುಣವಾಗಿಯೂ, ಗುಣಾತೀತವಾಗಿಯೂ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಗಳಿಗೂ ಅಭಾಸವಾಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕೈಗಳನ್ನೂ, ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ತಲೆಯನ್ನೂ, ಮುಖವನ್ನೂ, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಾನು ನಾನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸರ್ವದಾ ವಿನಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಸರ್ವರ ಹೃದಯಗುಹೆಗಳಲ್ಲಡಗಿ ಕುಳಿತು ಜಗದಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೀ ವರಬ್ರಹ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೆಲವರು ಸದಾಶೀನನೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಾಸುದೇನನೆಂದೂ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕಾಲನೆಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದೇವರೆಂದೂ, ಮತ್ತನಿಬರು ಪ್ರಕೃತಿ (ಸ್ವಭಾವ) ಯೆಂದೂ, ಮತ್ತನೇಕರು ಕರ್ಮವೆಂದೂ, ಕೆಲವರು ಪುರುಷನೆಂದೂ, ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಇದು ಪ್ರಣವನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಯಾರೇನೆಂದು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯನಾದವನು ಅನನು ಅನೃಕ್ಷನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನ ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂ

ತದೇಕಮಜಮವ್ಯಕ್ತಮವಿನಾಶಂ ನರಾಧಿಪ ।

ಯತೇ ತಮೇಕಮೀಶಾನಮಂತವತ್ಸಕಲಂ ಜಗತ್

॥ ೧೫ ॥

ಏತತ್ಪ್ರವೋಕ್ತಂ ಭುವನಸ್ಯ ಪತ್ಯುಃ

ಮುಯಾ ಸ್ವರೂಪಂ ಯದುಮಂತಚಂದ್ರ ।

ಭಕ್ತಿಂ ವಿನಾ ಬುದ್ಧಿಮತಾಃಪಿ ಯಸ್ಯ

ಶಕ್ಯಂ ನ ವಕ್ತುಂ ಗ್ರಹಣಂ ನರೇಣ

॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪವರ್ಣನಂ ನಾಮ್ನೈಕಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ

ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಚನು ವಿನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವುದು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ! ನಿನಗೆ
ಈಗ ಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ
ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಎಂತಹ ಬುದ್ಧಿವಂತನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಅಂಥವನು ಈ ಪರಮಾತ್ಮ
ನನ್ನು ಹೊಂದಲೂ ಆರನು, ಆತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲೂ ಆರನು, ತಿಳಿಯಲೂ
ಆರನು, ಹೇಳಲೂ ಆರನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪ ವರ್ಣನೆಯುಂ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ವಜ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾ ವರಾಹಾದ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇಶಸ್ವಾಮಿತಾತ್ಮನಃ ।
ಮಹಾಭೂತಚಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಜನ್ಮನ್ಮತ್ಯಯುತಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೧ ॥

ಯದ್ಯೇವಂ ಪ್ರಾಣಿಭಿಸ್ತೇಷಾಂ ಕೋ ವಿಶೇಷೋ ಭೃಗೂತ್ತಮ ।
ಏತತ್ಸಂ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂದಿ ಪರಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಹಿ ಮೇ ॥ ೨ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚ ॥

ಸರ್ವೇ ಜೀನಾ ಮಹೀಪಾಲ ಕರ್ಮಬಂಧನಿಬಂಧನಾಃ ।
ಜಾಯಂತೇ ಚ ಮ್ರಿಯಂತೇ ಚ ಪರತಂತ್ರಾಃ ಸದೈವ ಚ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ವಜ್ರರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ -- ಸರ್ವಾತ್ಮನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ವರಾಹಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಜನನ ಮರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಏನು ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದಂತಾಯಿತು? ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶೆಯಾಗಿದೆ ಈಸಂಶಯವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಪರಿಹರಿಸೈ ! ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನೀಂದ್ರನೇ!

೩ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -- ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಕೇಳು. ಸಕಲ ಜೀವರಾತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಾಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಜೀವಿಗಳು ಸುತರಾಂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವಿ

ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಿತೈರ್ನಿತ್ಯಂ ಕರ್ಮಬಂಧೈಃ ಶುಭಾಶುಭೈಃ ।

ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತ್ಯೈರ್ಭೂಪ ಸುಖದುಃಖಸಮನ್ವಿತಾಃ

॥ ೪ ॥

ನಾಸುದೇವಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೇಷು ಯಾದವ ।

ಅತ್ಮನಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಜನ್ಮ ನಿಧತ್ತೇ ಮರಣಂ ತಥಾ

॥ ೫ ॥

ಕರ್ಮಾಣಿ ನ ಚ ಲಿಪ್ಯಂತಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೇಷ್ವಪಿ ಪ್ರಭುಂ ।

ಕರ್ಮಸ್ವಪಿ ಸದಾ ಸಕ್ತಂ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ

॥ ೬ ॥

ಫಲಾನಾಂ ಕರ್ಮಜಾತಾನಾಂ ಭೋಗಂ ತತ್ಪ್ರಾಪಿ ಯಾದವ ।

ನ್ಯಣಾಂ ದರ್ಶಯತೇ ಮಿಥ್ಯಾ ಮರ್ಯಾದಾಭೇದಭಿರ್ನೃಪ

॥ ೭ ॥

ಯದಾಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಯಾದವ ।

ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜತ್ಯಸೌ

॥ ೮ ॥

ಗತಲ್ಲ ಅವರ ಜನನ ಮರಣಗಳು ಪರಾಧೀನ (ಆತ್ಮಾಧೀನ ಅಥವಾ ಪ್ರವಾಧೀನ) ನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೪-೫ ಈ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ತಾವು ತಾವು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶುಭಾಶುಭರೂಪಗಳಾದ ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಿತ ಕರ್ಮಬಂಧಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ವ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸುಖದುಃಖಾಗಮನುಭವಿಸುವರು ಇವರ ಜನನ ಮರಣಗಳು ಈಶ್ವರಾಧೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಆ ಸರಮವುರುವನಾದ ವಾಸುದೇವನು ಅವರ ತರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ, ಇಚ್ಛಾಮರಣವನ್ನು ಅನುಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಂದಬಲ್ಲನು

೬. ಆ ಭಗವಂತನು ಅವತಾರಮಾಡಿವಾಗ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅವನನು (ಪದ್ಮಪತ್ರವನ್ನು ನೀರು ಅಂಟದಂತೆ) ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವದಾ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲ ಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಬಂಧವು ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ

೭-೮. ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನಾನಾಭೋಗಗಳನ್ನು ನಾನು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ಭಗವಂತನು ಆಶೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ ಯಾರು ಯಾವ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಈ ಮಿಥ್ಯಾಸುಖಗಳು ಮರ್ಯಾದಾಭೇದಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಈ ಸರಮಾತ್ಮನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ

ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠೇಷು ಗಂಧರ್ವೋರಗಪಕ್ಷಿಸು ।

ಯೋನಿಷ್ಠನೈಷ್ಠಪಿ ತಥಾ ಬುದ್ಧ್ವಾಕಾರ್ಯಬಲಾಬಲಂ

॥ ೯ ॥

ಯಸ್ಯಾಂ ಯಸ್ಯಾಂ ಯದಾ ಯೋನೌ ಪ್ರಾದುರ್ಭವತಿ ಕಾರಣಾತ್ ।

ತದ್ಯೋನಿಸದೃಶಾ ತತ್ಸ ತದಾ ಲೋಕೇ ವಿಚೇಷ್ಟತೇ

॥ ೧೦ ॥

ಸಂಹರ್ತುಂ ಜಗದೀಶಾನಃ ಸಮರ್ಥೋಽಪಿ ತದಾ ನೃಪ ।

ತದ್ಯೋನಿಸದೃಶೋಪಾಯೈರ್ವಧ್ಯಾನ್ವಿಂಸತಿ ಯಾದವ

॥ ೧೧ ॥

ಹಾರ್ದಂ ತಮಸ್ತಥಾ ನೈಶಂ ಮೂರ್ತಂ ಚ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।

ಏಕ ಏವ ಸ ಲೋಕಾನಾಂ ನಾಶಯತ್ಯಮಲದ್ಭುತಿಃ

॥ ೧೨ ॥

ಹಾರ್ದಂ ಧ್ವಸ್ತಂ ತಮಸ್ತೇನ ಜಗತೋ ದೇವಮೂರ್ತಿನಾ ।

ಜ್ಯೋತೀರೂಪೇಣ ಚ ಧ್ವಸ್ತಂ ತನೋ ನೈಶಂ ಸದಾರುಣಂ

॥ ೧೩ ॥

ತನೋ ನಾಶಯಿತುಂ ಮೂರ್ತಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಗತಃ ಸದಾ ।

ಮೂರ್ತಂ ತಮಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ದೈತ್ಯದಾನವರಾಕ್ಷಸಾಃ

॥ ೧೪ ॥

ಅಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಿ ಧರ್ಮವು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾ ಬರುವುದೋ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಅನತಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ದೇವತಾರೂಪದಲ್ಲೋ, ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲೋ, ಗಂಧರ್ವ, ಸರ್ಪ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳುವನು ಯಾವ ಯಾವ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೋ ಆ ಯೋನಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಅಪಾರ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಆ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ ನಿರ್ಮಲಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಗಾಧವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನೂರ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ನಾಶಮಾಡಿ ಬೆಳಕನ್ನುಂಟುಮಾಡು ಸಂತೆ ಸಕಲರಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಸಂಹರಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ವಮರ್ಧನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ

೧೩-೧೮ ಅಗಾಧವಾದ ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂದರೆ ತನೋಗುಣವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರೂ

ವಂಧ್ಯಾನಾನುಪಿ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ದೇಹಸ್ಥೋಪಿ ಜನಾರ್ದನಃ ।

ನ ವಿಮುಂಚತಿ ದೇಹಾನಿ ಯುಕ್ತ್ಯಾ ತಾಂಕ್ಷ ಜಿಘಾಂಸತಿ ॥ ೧೫ ॥

ದೇವತಾನಾಂ ಗುರೂಣಾಂ ಚ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಚ ಗುರುಪ್ರಿಯಃ ।

ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಭವತ್ಯಾರಾಧನೇ ರತಃ ॥ ೧೬ ॥

ನ ಚ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಕಿಂಚನ ।

ನೈವಾನಾಪ್ತಮವಾಪ್ತವ್ಯಂ ವರ್ತತೇಽಥ ಚ ಕರ್ಮಸು ॥ ೧೭ ॥

ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವದರ್ಶಿ ಚ ಸರ್ವಶಕ್ತಿರಪಿ ಪ್ರಭುಃ ।

ತಥಾವ್ಯಧೀತೇ ಯಜತೇ ತಪಸ್ತಸ್ಯತಿ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೧೮ ॥

ಮುಷ್ಠರೂಢಂ ದರ್ಶಯಂತಹ ತಾನುಸರನ್ನ ಅವತಾರರೂಪೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನಾರಮಾಡುವವನಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಬೆಳಕಾದ ಮೇಲೆ ನಾಶವಾಗುವ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಾನುಸನಾಶಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ ಇದೇ ರೀತಿ ತಮೋ ನಾರಕ್ಯಾಗಿಯೇ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಅವತಾರವಾಗುವು ದೈತ್ಯದಾನವ ರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ಸಕಲ ರಾಕ್ಷಸ ವರ್ಗವೂ ತಾನುಸರೆಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಎಂತಹ ಬರಡು ದೃತ್ಯನನ್ನಾದರೂ ಬಿಡದೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಮುಷ್ಠರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಭೂಭಾರವನ್ನೆಳುವನು ಈ ರೀತಿ ಮುಷ್ಠರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯರಾದ ದೇವದ್ವಿಜಗುರುಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಸಾಧುಸಂತರನ್ನು ಆ ಗುರುಪ್ರಿಯನಾದ ನರಬ್ರಹ್ಮರುತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತನಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಅವರ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಆ ವರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವಾದರೂ, ಯಾರಿಂ ದಲೂ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಸರ್ವ ಸಮದರ್ಶಿಯೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಸರ್ವೇ ರ್ಷರನೂ ಆದ ಆ ಭಗವಂತನು ಈ ರೀತಿ ಕರ್ಮನಿರತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಲೋಕಮರ್ಯಾದಾಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದಾಗಿಯೂ, ಲೋಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಇತರರಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಓದುತ್ತಾನೆ, ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ನುರ್ಯಾದಾಸ್ಥಾ ಪನಾರ್ಥಾಯ ಜಗತೋ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ।

ಕರೋತಿ ರಾಜನ್ಯಮಾರ್ಗಣಿ ಕೀನಾಶ ಇವ ಧುರ್ಬಲಃ

॥ ೧೯ ॥

ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತ್ಪದೇವೇತರೋ ಜನಃ ।

ಸ ಯತ್ಪ್ರಚಾಣಂ ಕುರುತೇ ಲೋಕಸ್ತದನುವರ್ತತೇ

॥ ೨೦ ॥

ಏತತ್ಕಾರಣಮಾಸ್ಥಾಯ ಸದಾ ಕರ್ಮಸು ವರ್ತತೇ ।

ಸ್ರಾದ್ಧಾರ್ಥಾವಕೃತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಯಥಾನ್ಯಃ ಸ್ರಾಕೃತಸ್ತಥಾ

॥ ೨೧ ॥

ದೇವೇಭ್ಯಶ್ಚ ಋಷಿಭ್ಯಶ್ಚ ವರಾನ್ಭಾರ್ಥಯತೇ ಸದಾ ।

ವರಾಂಶ್ಚ ವರದಸ್ತೇಷಾಂ ಮಾನಯತ್ಯಪಿ ನಾಂಡವ

॥ ೨೨ ॥

ಸ್ರಾದ್ಧಾರ್ಥಾವರತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಪರೋಽಯಮಿತಿ ಮಾನವಾಃ ।

ಪುರುಷಂ ನಾಥಿಗಚ್ಛಂತಿ ನೋಹಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ

॥ ೨೩ ॥

೧೧-೨೦ ಈ ರೀತಿ ನಾನಾವತಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಆ ವರಾವರ ಮೂರ್ತಿಯು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಅಶಕ್ತನಾದ ದರಿದ್ರಮನುಷ್ಯನು (ರೈಕನು) ಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿ ಬತ್ತಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಉತ್ತಮಪುರುಷನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಯಾವ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸಕಲರೂ ಇದು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ನಂಬಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯತೊಡಗುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನು ಕರ್ಮಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು

೨೧-೨೩ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಲೋಕವಲ್ಲವತರಿಸಿದ ಭಗವಂತನು ವ್ರಾಕೃತ ಜನರಂತೆ (ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಂತೆ) ಕರ್ಮಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದಲೂ ಋಷಿಗಳೆಂದಲೂ ವರವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ ವಜ್ರರಾಜ ! ನೋಡಿದಿಯೇನಯ್ಯ ! ಈ ಜೋಷ್ಯವನ್ನು ! ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ತಾನು ವರಬೇಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಾತಿನ ಹುಡುಗಾಟಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಲೀಲಾನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿಯ ವಿನೋದ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ? ತಿಳಿಯದ ಜನರು ಭಗವಂತನ ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನರಿಯಲಾರದ ಈರ್ಷ್ಯರೀಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಇವನೂ ಒಬ್ಬ ಯಾರೋ ದೂಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿಬಿಡುವರಯ್ಯ !

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಂ ಗತೋಽಪ್ಯೇವಂ ಸಂಹೃತ್ಯ ಸ ಚರಾಚರಂ ।

ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣ ಶಕ್ತಿನಾರ್ಜಕತಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೨೪ ॥

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಗತಸ್ಯಾಪಿ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಗತಾ ಸ್ತೃತಾ ।

ಸ್ವತಂತ್ರತಾ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥ ೨೫ ॥

ಮಹದ್ವಿಶೇಷಮೇತತ್ತೇ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪತೇಃ ।

ಮಯೋಕ್ತಂ ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಗಸ್ಯ ಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥ ೨೬ ॥

ಅಕ್ಷಿಪ್ತಾಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಪುಣ್ಯೈಃ ಕೃಶ್ಚಿದ್ಯದುವರೋತ್ತಮಾಃ ।

ತೇಷಾಮಾವಿಶತೇ ದೇವಸ್ತೇಜಸಾ ತೇನ ಸರ್ವಶಃ ॥ ೨೭ ॥

ಅವಿಷ್ಟಾಸ್ತೇಜಸಾ ತೇನ ದೇವೇನ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಾ ।

ತದ್ವತ್ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಪೂಜ್ಯಮಾನಾ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ೨೮ ॥

೨೪-೨೮ ಈೀತಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವತಾರಮಾಡಿದ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಸಚರಾಚರ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿಬಿಡಬಲ್ಲನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬದುಕಿಸಲೂ ಬಲ್ಲನು ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿ ಆ ಅವತಾರ ಪುರುಷನಿಗಿದೆ ಬೇರೆಯಾದ ಸರಚ್ಚಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನು ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ 'ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಇನ್ನುಕೆಲವರು ಮಹನೀಯರಿರುತ್ತಾರೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸೇರಿದವನಾಗಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಲೋಕಪೂಜ್ಯರನ್ನಾಗಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಈೀತಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಮಹಾಪುರುಷರು ದೇವರಂತೆಯೇ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯನನ್ನು ಋಷಿಗಳೂ ಸಹ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯ ವಿಶೇಷಗಳು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತವೆ

ತಥಾ ತು ಕಾಲೇ ಸಂನ್ಯಸ್ತಾಸ್ತೇನ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ ।

ದಿಷ್ಟಾಂತವಶಮಾಯಾಂತಿ ತಸ್ಯೈವ ರುಚಿತಂ ಯಥಾ

॥ ೨೯ ॥

ಯೇ ಚ ಕೇಚನ ಲೋಕೇಷ್ವಿನ್ದ್ರಶ್ಯಂತೇ ತೇಜಸಾನ್ವಿತಾಃ ।

ತೇಷಾಂ ತದ್ವೈಷ್ಣವಂ ತೇಜಸ್ತ್ವಯಾ ಚ್ಛೇಯಂ ಮಹೀಪತೇ

॥ ೩೦ ॥

ಯಚ್ಚಂದ್ರಮಸಿ ಯಚ್ಚಗ್ನೌ ಯಚ್ಚ ಸೂರ್ಯೇ ಜಗತ್ಪತೌ ।

ತೇಜಃ ಸಶ್ಯತಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ವೈಷ್ಣವಂ ವಿದ್ಧಿ ಸಾರ್ಥವ

॥ ೩೧ ॥

ಅಗಸ್ಯಪ್ರಮುಖಾಣಾಂ ಚ ಯಾ ಚ ಶಕ್ತಿರತಂದ್ರಿಯಾ ।

ತತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ರಾಜನ್ಯಾ ಜ್ಞೇಯಾ ತ್ವಯಾ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ

॥ ೩೨ ॥

ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮತ್ಸತ್ತಂ ಶ್ರಿಮದೂರ್ಜಿತಮೇವ ನಾ ।

ತತ್ತದೇವಾನಗಚ್ಯ ತ್ವಂ ಯುಕ್ತಂ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ

॥ ೩೩ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಣಾಂ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ಸಾಧ್ವೀಣಾಂ ಚ ತಥಾ ಗವಾಂ ।

ಜಗತಾಂ ಧಾರಿಣೀಂ ಶಕ್ತಿಂ ವಿದ್ಧಿ ತಾಂ ವೈಷ್ಣವೀಂ ವಿಭೋ

॥ ೩೪ ॥

೨೯-೩೩ ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಜನರು ಕ್ರಮೇಣ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಅವರವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜೋ ವಿಶೇಷವಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸಿದೆವೆಂದು ನಮಗೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬೆಳಕನ್ನೂ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಭೆಯನ್ನೂ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವನ್ನೂ ಸಹ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸ್ಸಂವೃತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಗಸ್ಯಮುನಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರು ಯಾವ ಅತೀಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೋ ಆ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ತೇಜಸ್ಸು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಜನರಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರೀಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ

೩೪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪತಿವ್ರತೆಯರುಗಳಲ್ಲಿ, ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ, ಕಡೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾರಹೊರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ತುಂಬಿರುವುದೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಮ (ವೈಷ್ಣವ) ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ

ರಾಜಾನಸ್ತೇಜಸಾ ಯುಕ್ತಾ ನೈಷ್ಠವೇನ ವಸುಂಧರಾಂ ।

ಸಾಲಯಂತಿ ಮಹೀಪಾಲ ನೀಯೋದಗ್ರಾ ಯಶಸ್ವಿನಃ

॥ ೩೫ ॥

ಋಷಯಶ್ಚ ತಥಾ ವಿಶ್ವಾ ವೇದವೇದಾಂಗಸಾರಗಾಃ ।

ಸಾಲಯಂತಿ ಜಗತ್ಕೃತ್ಸಂ ಯುಕ್ತಾ ನೈಷ್ಠವತೇಜಸಾ

॥ ೩೬ ॥

ತ್ರೇತಾಯುಗಾದೌ ಯೇ ಕೇಚಿಜ್ಜಯಂತೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಃ ।

ಗುರುಣಾ ವಿಧಿ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಂಯುಕ್ತಾನೈಷ್ಠತೇಜಸಾ

॥ ೩೭ ॥

ಆಜಾನುಬಾಹವಃ ಸರ್ವೇ ನ್ಯಗ್ರೋಧಪರಿಮಂಡಲಾಃ ।

ಚಿದ್ವಯಾ ಸಕಲಂ ವಕ್ತ್ರಂ ಪರಿಮಾರ್ಜಂತಿ ತೇ ತಥಾ

॥ ೩೮ ॥

ಸಷ್ಟ್ಯಾ ದಂತೈಶ್ಚ ಸಂಯುಕ್ತಾ ದಂಷ್ಟ್ರಾಭಿಶ್ಚ ತಥಾಃಷ್ಠಭಿಃ ।

ಔರ್ಣೇಯಂ ಚ ಶುಭಂ ತೇಷಾಂ ಭವತ್ಯಂತರ್ಭೂವೋರ್ನ್ಯಸ

॥ ೩೯ ॥

— —

೨೫-೨೭ ರಾಜರುಗಳು ನೈಷ್ಠವ ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ಮಹಾವೀರ್ಯವಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಸಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಋಷಿಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಹ ವೇದವೇದಾಂಗಮಾರುಗತರಾಗಿ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಮ್ಮ ನೈಷ್ಠವತೇಜಸ್ಸಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನುಂದಿ ರಾಜರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಷ್ಣುತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಅವರ ದೇಹರಚನಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಅವರು ತೊಡೆಯತನಕ ತೋರುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಅಲದೆಮರದಂತೆ ಎತ್ತರವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಉದ್ದವಾದ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಮುಖವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವರಾಗಿಯೂ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಹಲ್ಲುಗಳು, ಎಂಟು ದವಡೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಕಂಬಳಿದಾರದಂತೆ ಇರುವ ಹುಬ್ಬಿನ ಕೂದಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ನೀಸ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಕೈಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಕುಮರೆಯ ಶಿಶ್ನ (ರಸಸ್ರೇಂದ್ರಿಯ) ದಂತ ಮೇಥ್ರ (ಜನನೇಂದ್ರಿಯ) ಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಭಾವಂತರಾಗಿಯೂ, ವಪುಷ್ಕಂತರಾಗಿಯೂ, ಅತೀಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ

ಚಕ್ರಾಂಕಿತ್ಯೈಃ ಸಾದತಲ್ಯೈಃ ಕರೈಶ್ಚಾಪಿ ಶರಾಂಕಿತ್ಯೈಃ |

ಜಾಲಸಾದಕರಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ತುರಗಮೇಹನಾಃ

|| ೪೦ ||

ರೂಪವಂತಃ ಪ್ರಭಾವಂತೋ ವಪುಷ್ಕಂತಶ್ಚ ಯಾದವ |

ಅತೀಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನಬಲಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಃ

|| ೪೧ ||

ತೇಷಾಂ ತು ಸಪ್ತ ರತ್ನಾನಿ ಭವಂತೀಹ ಮಹೀತಲೇ |

ಹಸ್ತೈಶ್ಚರಥರತ್ನಾನಿ ಭಾರ್ಯಾರತ್ನಂ ತಥೈವ ಚ

|| ೪೨ ||

ತಥೈವಾಯುಧರತ್ನಂ ಚ ಮಣಿರತ್ನನಿಧಿಸ್ತಥಾ |

ಚತಸ್ರಶ್ಚಾಪ್ರತಿಹತಾಸ್ತೇಷಾಂ ತು ಗತಯಸ್ತಥಾ

|| ೪೩ ||

ಸಾತಾಲೇ ಗಗನೇ ಶೈಲೇ ಸಮುದ್ರೇ ಚ ಮಹೀಪತೇ |

ಸಮುದ್ರಃ ಸ್ತಂಭಿತಜಲಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಾಂ

|| ೪೪ ||

ಭೂಸಮಾಶ್ಚ ತಥಾ ಶೈಲಾ ಮಾರ್ಗೇ ತೇಷಾಂ ಭವಂತಿ ತು |

ಭೂಮಿದರ್ಶದಾತಿ ವಿನರಂ ಸಾತಾಲಮುಪಯಾಸ್ಯತಾಂ

|| ೪೫ ||

ಇರುತ್ತಾರೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಏಳು ವಿದವಾದ ರತ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಅನಾವುವೆಂದರೆ — ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಭಾರ್ಯಾ, ಆಯುಧ, ಮಣಿರತ್ನ, ನಿಧಿ ಇವೇ ಆ ಏಳು ರತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ಸಾತಾಳ, ಆಕಾಶ, ಬೆಟ್ಟ, ಸಮುದ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ತಡೆಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಚಾರಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ

೪೪-೪೫ ಈ ರಾಜರು ಪ್ರಯಾಣಹೊರಟರೆ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಅಲೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸ್ತಂಭೀಭೂತವಾಗಿ ಬಿಡು (ನಿಲ್ಲು) | ತದೇ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬಗ್ಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಸಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲದ್ವಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಈ ರಾಜರ ಕುದುರೆಗಳು ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ರಾಜರನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ವೇದ, ತವಸ್ತು, ಯಜ್ಞ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದವರಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತ್ರಬಲವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

ನ ವಿಷ್ಣೋದಂತಿ ಗಗನೇ ತಥಾ ತೇಷಾಂ ತುರಂಗಮಾಃ |

ಶ್ರುತೇನ ತಪಸಾ ಯಜ್ಞೈರ್ವೀರ್ಯೇಣಾಸ್ತಬಲೇನ ಚ || ೪೬ ||

ಸರ್ವೇಭ್ಯಸ್ತೇತಿರಿಚ್ಯಂತೇ ಪ್ರಾಣಿಭ್ಯೋ ಮನುಜೇಶ್ವರ |

ಅರಾಧಿತಜಗನ್ನಾಥಾಃ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತೀಹ ತತ್ಪದಂ || ೪೭ ||

ವರ್ಷಾಯುತಾನಿ ಜೀವಂತಿ ವಡವ್ವಾ ಸಸ್ತ ವಾ ನೃಪ |

ತೇಷಾಂ ಚ ತೇಜಸಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಕರೋತ್ಯಾಸ್ಮಾಯನಂ ಸದಾ || ೪೮ ||

ಯೇನ ತೇ ಕಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಗುಣೋದಯಂ |

ಸ್ಥಾನಾಂತರಗತೇನಾಪಿ ತೇಸಿ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ || ೪೯ ||

ಸಂಹಾರಮುಪಗಚ್ಯಂತಿ ಕ್ಷಯಕಾಲ ಉಪಸ್ಥಿತೇ |

ಕ್ಷಯಕಾಲೇ ಚ ಮಾಂಧಾತುಸ್ತೇಜಸ್ತದತಿದುಃಸಹಂ || ೫೦ ||

ವೈಷ್ಣವಂ ಶೂಲಿಶೂಲಾಗ್ರಮಾರ್ತ್ರಯಾಮಾಸ ಯಾದದ |

ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಯುಕ್ತಸ್ಯ ಹರಿತೇಜಸಾ || ೫೧ ||

ಹರಿರೇವಾಂತಕೃಚ್ಛಾಸೀದ್ರಾಮೋ ಭೃಗುಕುಲೋದ್ವಹಃ |

ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಚ ರಾಮಸ್ಯ ತೇಜಸ್ತದತಿದುಃಸಹಂ || ೫೨ ||

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಕಡೆಗೆ ಇವರು ದೇಹಾವನಾನ ದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪದ (ಸ್ಥಾನ) ವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಈ ರಾಜರು ೭೦-೭೦-೮೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸರ್ವದಾ ತುಂಬಿ ಅವರಿಗೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ

೫೦-೫೭. ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳು (ದೇಹಬಿಡು)ತ್ತಾರೆ ಮಾಂಧಾತೃರಾಜನ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ಸಹವಾಗಿತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ವೈಷ್ಣವತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಶೂಲಿಶೂಲದಲ್ಲ ಅಡಕಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು ಆ ತೇಜಸ್ಸು ಪುನಃ ಪರಶುರಾಮರನ್ನು ಸೇರಿತು ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಂತೂ ದುಸ್ಸಹವಾದುದಾಗಿತ್ತು ಕಡೆಗೆ

ಅದತ್ತೇ ನೈಷ್ಠವಂ ಘೋರಂ ರಾನೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ |
 ಕಾಂಚಿತ್ತನುಮಧಿಷ್ಠಾಯ ತೇನ ಘೋರೇಣ ತೇಜಸಾ || ೫೩ ||
 ಕರೋತಿ ದೇವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಕೃತಕರ್ಮಾ ತತಃ ಪ್ರಭುಃ |
 ಅದಾನಂ ತೇಜಸಸ್ತಸ್ಯ ವಿದತ್ತೇ ಸ ಸ್ವತೇಜಸಾ || ೫೪ ||
 ನಾನ್ಯಃ ಶಮಯಿತಾ ಲೋಕೇ ನೃಪ ನೈಷ್ಠವತೇಜಸಃ || ೫೫ ||
 ತಸ್ಯಾನತಾರೇಷು ಮಯಾ ಸ್ವರೂಪ-
 ಮೇತತ್ತಮೋಕ್ತಂ ಭುವನಸ್ಯ ಪತ್ಯುಃ |
 ರಹಸ್ಯಮೇತತ್ಪರಮಂ ಮುನೀನಾಂ
 ಜ್ಞಾನಾಮೃತಂ ಕಲ್ಮಷನಾಶಕಾರಿ || ೫೬ ||
 ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಕೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸ್ವರೂಪವರ್ಣನಂನಾಮು
 ದ್ವಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಆ ತೇಜಸ್ಸು ಪರರಥಾಮನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿತು ಆಗ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ, ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಅದ ಆ ಸೀತಾರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ರಾಮನೆಂಬ ದೇವರಿನ ಶನುವನ್ನು ಅಧಿಷ್ಠಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇವತಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವನು ನರರೂ ರಾಮನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ (ಆತ್ಮ) ಶಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು ಲೀಲಾ ನಾಟಕವನ್ನಾಡಿದನು ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಅವತಾರ ಪುರುಷರ (ಆತ್ಮ) ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಮನ (ಶಾಂತ) ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಭುವನಾಧಾರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ಕಾಲಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ಜ್ಞಾನಾಮೃತರೂಪವಾದ ವಾಪಸರಿಹಾರಕವಾದ ಈ ಪರಮ ವವಿತ್ರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹು ರಹಸ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದಿರಯ್ಯ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ! ಹೀಗೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರ
 ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸ್ವರೂಪ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
 ಹಸರಿನ ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ವಜ್ರ ಉವಾಚ ||

ಯುವನಾಶ್ವನ ಯದ್ರಾಜಾ ಪುತ್ರೀಯಂ ತು ಕೃತಂ ವ್ರತಂ |
ತಮಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಜನಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ

|| ೧ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಪುತ್ರೀಯಂ ತೇ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಂ ಭೂವಾಲ ಸತ್ತಮ |
ಅನಂತವ್ರತಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸೇವತಾಂ ಪುತ್ರಜನ್ಮದಂ

|| ೨ ||

ಮಾಸಿಮಾಸಿ ತು ನಕ್ಷತ್ರಂ ಮಾಸನಾಮ್ನಾ ತು ಚಿಹ್ನಿತಂ |
ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇದ್ದೇವಂ ಸೋಪನಾಸೋ ನರೋತ್ತಮ

|| ೩ ||

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ವಜ್ರರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಮಹಾರಾಜನಾದ ಯುವನಾಶ್ವನಿಂದ
ವೃತ್ತಾಪೇಕ್ಷಿಯಾದ ಅದಾವವ್ರತವು ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಆ ವ್ರತವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು
ತಿಳಿಯಲು ನಾನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಜನರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸು

೨ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ! ಮಕ್ಕ
ಳಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವ್ರತವನ್ನು ನೀನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ
ದರೆ ಬಂಧಿತವಾಗಿಯೂ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಇದರ ಹೆಸರು ಅನಂತನ ವ್ರತ

೩-೪ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಆಯಾ ಮಾಸದ ಹೆಸರಿನ

ಏಕೈಕಮಂಗಂ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರತಿನಾಸಂ ವಿಶೇಷತಃ |

ಪೂಜಯೇತ್ಪ್ರಯತಃ ಶುದ್ಧಃ ಶ್ರಾಣು ಚಾಂಗಕ್ರಮಂ ನುನು

|| ೪ ||

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಾದಧಾರಭ್ಯ ವ್ರತಮೇತತ್ಸಮಾಚರೇತ್ |

ದೇವಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೇ ತು ವಾನುಂ ಜಾನುಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್

|| ೫ ||

ಕಟಿಭಾಗಂ ತಥಾ ವಾನುಂ ಪೌಷೇ ಮಾಸಿ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ |

ಮಾಘೇ ಮಘಾಸು ವಾನುಂ ಚ ಭುಜಂ ದೇವಸ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್

|| ೬ ||

ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನೀಶುಕ್ಷೇ ಸ್ಯಂಧಂ ವಾನುಂ ವ್ರಪೂಜಯೇತ್ |

ಚತುರ್ವೇತೇಷು ವಾಮೇಷು ಗೋಮೂತ್ರಸ್ಮಾ ನಮಾಚರೇತ್

|| ೭ ||

ನಕ್ಷತ್ರವು ಒಂದ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮಹಾನಿಷ್ಕಾಸವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಇದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಅಂಗಕ್ರಮವನ್ನು ದೇವನು ಕೇಳು

೫ ೭ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಈ ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕು ಮೊದಲನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೃಗಶಿರಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಎಡಭಾಗದ ಮೊಣಕಾಲನ್ನೂ, ಪುಷ್ಯಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಎಡಗಡೆ ಹೊಟ್ಟವನ್ನೂ, ಮಾಘಮಾಸದ ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಎಡಗಡೆ ಭುಜವನ್ನೂ, ಫಾಲ್ಗುನಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುನೀ ನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಎಡಭಾಗದ ಕತ್ತನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಎಡಭಾಗದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು

ಪಿವೃಣಿ --- ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸವು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾಸವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸುವೆವು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮಾಸಾನುಂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೋಹಂ, ಅಂದರೆ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷವಾಗಿದೇನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದುದು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶೀದಿವಸ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಾಯಣಮಾಸವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ --- ಹಾಯನನೆಂದರೆ ವರ್ಷ ವರ್ಷದ ಆಗ್ರ ಅಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಾಗವಾದ್ದರಿಂದ ಆಗ್ರಹಾಯಣವೆಂದಾಯಿತು ಈ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು

ಪೂಜನಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ರಕ್ಷೈಃ ಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ ।

ಹೋಮೋ ಘೃತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತಿಲದಾನಂ ದ್ವಿಜಾತಿಷು

॥ ೮ ॥

ಶಾನ್ತಸ್ಯ ಚ ತಥಾ ದಾನಂ ಗೋಮೂತ್ರಸ್ರಾಶನಂ ತತಃ ।

ಹನಿಷ್ಠಾಗ್ನೇನ ಚಾಹಾರಂ ತತಃ ಕಾರ್ಯಂ ನಿಜಾನತಾ

॥ ೯ ॥

ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ಸ್ಕಂಧಂ ಚೈತ್ರೇ ಚಿತ್ರಾಸು ಪೂಜಯೇತ್ ।

ವೈಶಾಖೇ ಚ ವಿಶಾಯಾಸು ಬಾಹುಂ ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ

೧೦ ॥

ದಕ್ಷಿಣಂ ಕಟಿಭಾಗಂ ಚ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಸು ಪೂಜಯೇತ್ ।

ದಕ್ಷಿಣಂ ಚ ತಥಾ ಜಾನುಮಾಷಾಢೇ ವೈಶ್ವದೇವಕೇ

॥ ೧೧ ॥

ಚತುಷ್ಟೇಲೇಷು ಮಾಸೇಷು ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಂ ವಿಧೀಯತೇ ।

ಪೀತಪುಷ್ಪಾದಿಪೂಜಾ ಚ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಣಃ

॥ ೧೨ ॥

ಆಗ್ರಹಾಯಣ್ಯೇಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಈ ಮಾಸವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ ಅದಿಯೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ

೮-೯ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಬೇಕು ತುಷ್ಪವಿಂದ ಹೂವುಮಾಡಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಎಳ್ಳನ್ನು ತಾವುದ ಚಿಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮೆಚ ಪಂತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಗೋಮೂತ್ರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು ಹವಿಸ್ಸ (ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹುರಿದುಮಾಡಿದ ಅನ್ನ) ನ್ನು ಉಟಮಾಡಬೇಕು ಬುಧಶಾಲಿಗಳಾದವರು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನ ನುಸರಿಸಬೇಕು

೧೦-೧೨. ವರಮಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಲಭಾಗದ ಭುಜವನ್ನು ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಚಿತ್ರನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೂ, ವೈಶಾಖಮಾಸದ ವಿಶಾಯಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಬಲಭಾಗದ ತೋಳನ್ನೂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಬಲಭಾಗದ ಸೊಂಬವನ್ನೂ, ಅಷಾಢಮಾಸದ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಬಲಭಾಗದ ಮೊಳಕಾಲನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಬಲಭಾಗದ ಈ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸರಮಾತ್ಮನ ಮುದಾರವಿಂದವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು

ಹೋಮಂ ಚ ಶಾಲಿಭಿಃ ಕುರ್ವ್ಯಾದ್ಯವಾ ದೇಯಾ ದ್ವಿಜಾತಿಷು ।

ರಜತಂ ಚ ತಥಾ ದೇಯಂ ಯಥಾಸ್ನೇನ ಭುಜಕ್ರಿಯಾ

॥ ೧೩ ॥

ಅನಂತನಾಮ ಜಪ್ತವ್ಯಂ ಸರ್ವಮಾಸೇಷು ವಾರ್ಧಿವ ।

ತೇನೈವ ನಾಮ್ನಾ ದೇವಸ್ಯ ಹೋಮಕರ್ಮಾಪಿ ನಿರ್ದಿರೇತ್

॥ ೧೪ ॥

ವ್ರತಾವಸಾನೇ ದಾತವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತು ಭೋಜನಂ ।

ದಾನಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಚ ದಾತವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನರಾಧಿಪ

॥ ೧೫ ॥

ಸಂವತ್ಸರಾದವಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಾನೇವ ಮನೋರಥಾಃ ।

ಪುತ್ರಾರ್ಥಭಿರ್ವೃತ್ತಿಕಾಮೈರ್ಭೃತ್ಯದಾರಧನೇಪ್ಸುಭಿಃ

॥ ೧೬ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥಯದ್ಭಿಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಬಲಮಾರೋಗ್ಯಸಂವದಂ ।

ಏತದ್ವ್ರತಂ ಮಹಾರಾಜ ಪುಣ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ಪರಂ

॥ ೧೭ ॥

೧೩ ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಭತ್ತದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬೇಕು

೧೪-೧೭ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಎರಡು ವಾದಗಳನ್ನೂ, ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಭಗವಂತನ ಗುಪ್ತೇಂದ್ರಿಯ ವನ್ನೂ, ಅಶ್ವಿಜಮಾಸದ ಅಶ್ವಿನೀನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಹೃದಯ (ಎದೆ) ವನ್ನೂ, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳಿಂದ ವರಮಾತ್ರವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಲಿನಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಚೆನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಮೊಸರನ್ನೇ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು

೧೮-೨೫ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತನ ಅನಂತನಾಮಗಳನ್ನು ಜಪ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಹೋಮಗಳನ್ನು ಅನಂತನಾಮದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಅನಂತವ್ರತಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಕಲ್ಮಷನಾಶನಂ ।

ವ್ರತಮೇತತ್ಪುರಾ ಕೃತ್ವಾ ಯುವನಾಶೋ ಮಹೀಪತಿಃ ॥ ೨೨ ॥

ಮಾಂಧಾತಾರಂ ಸುತಂ ಲೇಭೇ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಂ ।

ಕೃತವೀರೈಸ್ಕ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭಾರ್ಯಾ ಶೀಲಧರಾ ತಥಾ ॥ ೨೩ ॥

ವ್ರತಾನಾನೇನ ಸು ಲೇಭೇ ಪುತ್ರಂ ಬಾಹುಸಹಸ್ರಿಣಂ ।

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನಂ ನಾಮ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಂ ॥ ೨೪ ॥

ಯಮಾವಿವೇಶ ಭಗವಾಂಸ್ತೇಜಸಾ ಸ್ವೇನ ಮಾಧವಃ ।

ಸಮಸ್ತೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾಯ ಅರ್ಜುನಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ॥ ೨೫ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ಸಮಾರಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶಕ್ತ್ಯನು ಸಾರವಾಗಿ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಈರೀತಿ ಒಂದು ವರ್ಷಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಕೈಗೊಡುವುವು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದವನಿಗೆ ದೇವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುವನು ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ವೃದ್ಧನೊಂದುವನು ಅಕು, ಪಂಡತಿ, ಹಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳೇನುಬೇರೋ ಅವನು ಬಲ್ಲ ದೇವರು ಕರುಣಿಸುವನು ಬಲ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಬೇಕೆನ್ನುವವೆಲ್ಲಾ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲೈ ವಜ್ರಮಹಾರಾಜನೇ! ಕೇಳು ಈ ವ್ರತವು ಬಹಳ ಸುಖಪ್ರದವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸುವಸರಿಹಾರಕವಾದ ಅನಂತವ್ರತವೆಂದು ಹಸರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಯುವನಾಶ್ರಮಮಾರಾಜನು ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ನಡೆದನು ಯಾವ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನು ಕೃತವೀರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಾಗಿ ಸಾವಿರ ತೋನಿಂದ - ಹೊಳೆದನೋ ಅಂತಹ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಉದಯಿಸಲು ಕೃತವೀರ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಶೀಲಧರೆಯೆಂಬವಳು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ೨೬. ಇಂಥ ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ವತರಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ನೋಡಲು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡೋಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತಿರೀಪವಿರುವವನಾದ ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೂ ಭೂಮಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ದೇವರೇ! ನಿನಗೆ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ

೨೬-೨೦ ಈ ಕಥೆಯು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿಂದಲೇ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ತಿಲಪ್ರಸ್ಥನಂ ದಾನಮಾಡಿದ ಆ ಪುಣ್ಯವುಂಟೋ ಆ ಪುಣ್ಯವು ಈ

ಸಪ್ತದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾಯಾಂ ಮೇದಿನ್ಯಾಮಿಶ್ವರಾಯ ಚ |

ಏತಾನದುಕ್ತಾ ಪುಣ್ಯೇನ ತಿಲಪ್ರಸ್ಥಸ್ಯ ಯುಜ್ಯತೇ || ೨೬ ||

ರಾರ್ಜ ದತ್ತಸ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಯತಾತ್ಮನೇ |

ಯಸ್ಯ ನೈ ಜಾತಮಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರವನಾವನಿಲಃ ಶುಭಃ || ೨೭ ||

ನೀರಜಸ್ಯಮಭೂದ್ವ್ಯೋಮ ಮುದಂ ಪ್ರಾಪಾಖಿಲಂ ಜಗತ್ |

ಸಮಾಶ್ರಯಾರ್ಥಂ ನೃಪತಿಂ ದೈತ್ಯಾ ಮಾನುಷ್ಯತಾಂ ಗತಾಃ || ೨೮ ||

ಆಶ್ರಯಾನಾಸುರವ್ಯಗ್ರಾರ್ಯತಶೋಧ ಸಹಸ್ರಶಃ |

ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಜನ್ಯತೀವಾರ್ತಾ ಭೂಮಿಭಾರಾವಾಪೀಡಿತಾ |

ದಧಾರ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣಾತ್ಮಾನಂ ಜಲವೇಲವಪುರ್ನ್ಯವ || ೨೯ ||

ಪುತ್ರೀಯಮೇತತ್ತವರಾಜಸಿಂಹ

ಮಯಾ ವ್ರತಂ ತೇ ಕಥಿತಂ ಪುರಾಣಂ |

ಕರ್ತವ್ಯಮೇತದ್ಭುವಿ ಪುತ್ರಕಾಮ್ಯಃ

ಪಾಪಾಪಹಂ ಧರ್ಮವಿನರ್ಧನಂ ಚ || ೩೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇಽನಂತವ್ರತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವರ್ಣನೋನಾಮ

ತ್ರಿಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಚರಿತ್ರೆನಣವಿದಾಗುವುದು ಅವನ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ತಂಗಳಿಯು ಬೀಸಿತೋ, ಆಕಾಶವು ನಿರ್ನುಲವಾಯಿತೋ, ಸಕಲ ಜನರೂ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರೋ, ಅವನನ್ನು ಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮಾನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ದೆಂತು ಹೊಂದಿದರೋ ಅಂಥವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯಾವ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಜಲನಿವೃತ್ತಾದ ಭೂನಾತೆಯು ಭೂಭಾರವಿಂದಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಳು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೆ! ಪುತ್ರನಾದವಾದೀ ಅನಂತ ವ್ರತವನ್ನು ನೀನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಈ ವ್ರತಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಅನಂತವ್ರತಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಚತುಃಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ॥

ಇದಮನ್ಯತ್ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜನಂ |
ಯತ್ಪಲಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಪುರುಷಃ ಸಮುಪಾರ್ಜತೇ ॥ ೧ ॥

ಆರಭ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕಾದೇತದ್ವ್ರತಂ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಜಾನತಾ |
ಪಾರಣಿತ್ರತಯೇನೈತದ್ವ್ರತಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ನುತೇ ॥ ೨ ॥

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಂ ತಥೈವಾತ್ರ ಪಾರಣಂ ನೃಪ ಕೀರ್ತಿತಂ |
ಪಾರಣೇವಾರಣೇ ರಾಜಸ್ವ್ರತಿಮಾಸವಿಧಿಂ ಶೃಣು ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು — ಎರೈ ವಜ್ರರಾಜನೇ! ಕೇಳು. ಇದೇ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಈಶ್ವರಿ ಮಾತಿಸರಗ ಸಸ ವನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜಾಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ

೨ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಮೂರು ಪಾರಣಿಯಿಂದ ಈ ವ್ರತವು ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ

೩-೪ ಅಥವಾ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ (ಅಷಾಢದಿಂದ 'ಆಶ್ವಿಜ-ಪೂರ್ಣಿಮೆ) ಪಾರಣಿಮಾಡಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಪಾರಣಿ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು * ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ

ಪಂಚಗವ್ಯಜಲಸ್ನಾನಂ ಸದೈವ ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ |

ಪುಷ್ಪಾದಿಪೂಜಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಯಥಾಲಾಭಮುಪಾಹೃತ್ಯೈಃ

|| ೪ ||

ನೈವೇದ್ಯಂ ಕೃಸರಂ ಪೂರ್ವಮತ್ರ ನೂಸಚತುಷ್ಟಯಂ |

ಯಾವಕೇನ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ ನುಧ್ಯಮಂ ಚ ಚತುಷ್ಟಯಂ

|| ೫ ||

ಚತುಷ್ಟಯೇ ತೃತೀಯೇ ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪಾಯಸಂ ಭವೇತ್ |

ತೇನೈವಾನ್ನೇನ ರಾಜೇಂದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ನೋಜಯೇದ್ಭುಧಃ

|| ೬ ||

ನಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯ ಮಶ್ನೀಯಾದ್ವಾಗೃತಃ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |

ಸಂಯುಕ್ತಸ್ತಂ ಭವೇದ್ರಾತ್ರಿಂ ತಥಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯಕಃ

|| ೭ ||

ಏವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪುನಸ್ತಾವದ್ಯಾವತ್ಕಾರ್ತಿಕಕೃತ್ತಿಕಾ |

ತತ್ರ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವೇಶಮಾರಬ್ಧವಿಧಿನಾ ನೃಪ

|| ೮ ||

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಂಚಗವ್ಯಮಿತ್ರಿತವಾದ ಜಲದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು ಹೂ ತುಳಸಿ
ಗಳು ಎಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಹೂ ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪುಷ್ಪ
ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

೫-೭. ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆ ಬೆಳಿಗೆಯನ್ನು ನಿವೇದನಮಾಡಬೇಕು ಈ
ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನವಣೇ ಅಕ್ಕಿಯ
ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು ಮೂರು, ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳು
ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಪಾಯಸದಿಂದ ಕಲ
ಸಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಉಪ
ವಾಸದಿಂದಿದ್ದ ತಾನು ಮಾತ್ರ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದಬೇಕು ರಾತ್ರಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು

೮-೯ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸವು ಪುನಃ ಬರುವವರಿಗೂ ಮೊದಲು
ಆರಂಭಮಾಡಿದ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಆ ಅನಂತಸ್ವರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮ
ನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಕಂಚಿನ ತುಂಬಾ ತುಪ್ಪ
ವನ್ನು ತುಂಬಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನಸಂತ
ರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಭಾಜನಂ ಘೃತಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದ್ವಿಜಾತಯೇ |

ದಾತವ್ಯಂ ಭೋಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ವಿಶೇಷತಃ

|| ೯ ||

ಸಂವತ್ಸರಮಿದಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಂ ಪುರುಷಸತ್ತಮಃ |

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸ್ಥಾನಂ ಚ ನೋದೇತ ತಥಾ ನಾರೀ ಚ ಯಾದನ

|| ೧೦ ||

ಸ್ಥಿರಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಧರ್ಮನುತಿಂ ಬಲಂ ಚ

ಸೌಭಾಗ್ಯಮೋಜಃ ಸ್ಥಿರಸತ್ವತಾಂ ಚ |

ಅಸ್ಥಾಂ ಸುಧೀರ್ಘಾಂ ಶ್ರಿದಿನೇ ಚ ಕುರ್ಯಾ-

ದ್ವೃತಂ ನೃಣಾಮೇತದತೀವ ಪುಣ್ಯಂ

|| ೧೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜನಂ

ನಾನು ಚತುಸ್ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೧೦-೧೧ ಯಾವ ಉತ್ತಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹ ಮಹನೀಯನು ಒಳ್ಳೇ ವರಮಸದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಹಂಗಸಾದವಳು ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೂ ವರಮಸದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತೋಷಪಡುವಳು ಮತ್ತು ಅದಾರು ಈ ಪುಣ್ಯ ಕರನಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಬಲವನ್ನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಸ್ಥೈರ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ದೀರ್ಘಾಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಈ ಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಒಂದು ನೂರೆಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

!! ಶ್ರೀಃ ||

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಪಂಚಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ ||

ಅತ್ರ ತೇ ವರ್ಣಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಥಾಂ ಪಾಪವ್ರಣಾಶಿನೀಂ ।

ಸ್ವರ್ಗೇ ವೃತ್ತಾಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜನಂ

|| ೧ ||

ಪೂರ್ವೈಸ್ತು ಚರಿತಂ ಶಕ್ರ ನಾಹಂ ಜಾನಾಮಿ ಕಿಂಚನ ।

ಭವತಃ ಸಮಕಾಲೀನಂ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಂ ಸುರಸತ್ತಮ

|| ೨ ||

ಇಯಂ ಸಿದ್ಧಾ ವಿಜಾನಾತಿ ವ್ರಹ್ಮತಾ ಶಾಂಬರಾಯಣೇ ।

ವಿವಣುಕ್ತಸ್ತತಃ ಶಕ್ರಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಬಲಸೂದನಃ

|| ೩ ||

ನೂರಪ್ಪತ್ತೈದನಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೪ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ ! ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳು ಈ ಅನಂತವ್ರತ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪುರಾತನವಾದ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ವ್ರತ ಮಾಡಿದವರಿಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದರು. ಇದು ನೋಡು ! ಈಕಥೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದಲ್ಲ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು ಈ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದು ಇಂದ್ರವದಪ್ರದಮಾದುದುಬುದರಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಬಾರಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದ್ದಾಗ ನನಗೂ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಮಾತುಕಥೆಗಳು ನಡೆದುವು ಆಗ ನಾನು ಈ ವ್ರತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತನು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿವೆ ಅದನ್ನು ಈಗ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು ನಾನು ಆಗ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಯ್ಯಾ ! ದೇವೇಂದ್ರ, ನನಗೆ ಇದರ ವಿಷಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ

ಜಗಾದ ಸಾ ಚ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಪೂರ್ವೇಂದ್ರಚರಿತಂ ಮಹತ್ ।

ಶಕ್ರಾಣಾಂ ಸಾ ವ್ಯತೀತಾನಾಂ ಶತರೂಪಿಣಿ ಸಹಸ್ರಶಃ

॥ ೪ ॥

ಜಗಾದ ತತ್ರ ಚರಿತಂ ಕಲ್ಪೇಷ್ಟನ್ಯೇಷ್ಠಪಿ ಪ್ರಭೀಲ ।

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ॥

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಶಕ್ರಾಣಾಂ ಯೇ ತು ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ

॥ ೫ ॥

ಸರ್ವೇ ವಿನಾಶಿತಾ ಸ್ತೇನ ವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ ।

ಸರ್ವೇ ಶಕ್ರಾಸ್ತಥಾ ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇನ ವೈಷ್ಣವತೇಜಸಾ

॥ ೬ ॥

ಭೂತೇಛ್ಯಸ್ತೃತಿಚ್ಯಂತೇ ತೇನ ತೇ ಗುಣಸಂವದಃ ।

ದಾನೇನ ಯಚ್ಛೇಃ ಶೌರ್ಯೇಣ ತವಸಾ ಚ ಬಲೇನ ಚ

॥ ೭ ॥

ಸುಖೇನ ಧರ್ಮಿಷ್ಠತಯಾ ದೇನದೈತ್ಯಮಹೋರಗಾಃ ।

ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಸ್ತೇಪಿ ಸಾರ್ಥವಸತ್ತಮ

॥ ೮ ॥

ಪೂರ್ವಿಕರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಅಪ್ಪ! ನಾನೂ ನೀನೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಹಳೆಯಕುಲದ ಒಂದು ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವರ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಆಗ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಇಗೋ! ನೋಡು ಇಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರನಾರಿಯ ಕುರಿತವಳು ಅವಳು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲಳು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಯೆನ್ನಲು, ಅದೇ ವೇರೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಿದ್ಧನಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, ಅವಳು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಹೋದ ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಇಂದ್ರರ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅನೇಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರರ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದಳು ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜ !

೫-೯ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯೆಂಬ ಸಿದ್ಧಸಂವರಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ದಳು —ಕೇಳಯ್ಯಾ! ದೇವೇಂದ್ರಮಹಾರಾಜ ! ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರರ ಕಥೆಯನ್ನೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಸಕಲ ದೈತ್ಯರೂ ಸಕಲ ಇಂದ್ರರಿಗೂ ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳ ಕಾಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವುಂಟಾದಾಗ ಲೆಲ್ಲಾ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಸಕಲ ದೈತ್ಯದಾನವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವನು ಈ ಇಂದ್ರನ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸ ರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಗುಣಶಾಲಿಗಳು

ವರಂ ಸಂಕಾಪದನಂ ತೈಶ್ಚ ಕೃತಂ ನರ್ವಂ ಸ್ವಯಂಭುವಾ ।
ಪರಾಜಯಂ ಯತಃ ಸ್ವಾಸ್ತಾ ದಾಯಾದೇಭ್ಯಃ ಪುನಃಪುನಃ

॥ ೯ ॥

ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ ವೀರ್ಯಬಲೋಪಪನ್ನಾ
ಧರ್ಮೇ ನಿವಿಷ್ಟಾ ಜಗತಃ ಪ್ರಧಾನಾಃ ।
ತೃಕ್ತಾಧಿಕಾರಾಶ್ಚ ತತಃ ಕ್ರಮೇಣ
ಸರ್ವೇ ಗತಾ ವಿಷ್ಣು ಸಹಾಯತಾಂ ಚ

॥ ೧೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರಚರಿತಾಖ್ಯಾನಂ
ನಾಮ ಪಂಚಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸುವವರೆಲ್ಲ ವಾನ, ಯಜ್ಞ, ಶೌರ್ಯ, ತಪೋಬಲಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿಸಾರ, ಧರ್ಮವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ಅಸರು ಬಹು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ದೇವರ್ಷಿಗಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕರಾಗಿರುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ತಮಗೆ ಆ ವರಬಲದಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಬಲದೊಡನೆ ಪ್ರಚಾರಿಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ವರದಿಗ ಕೊಟ್ಟಿ ಲೋಕಕಂಠಕರಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ರಾಕ್ಷಸ ದಾಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸಡ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಮನಕರಗಿ ದೇವತಗಳ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನಾ ಅವತಾರಗಳು ತಪದ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ಭೂಭಾರವು ಸರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲದೆ ಅಂಧನಿಂದಿಂದಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಕರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವನು.

೧೦ ಸರ್ವೇಶ್ವರರೂ, ಮಹಾವೀರ್ಯಶಾಲಿಗಳೂ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂ ಜಗದೊಡೆಯರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಇಂದ್ರರೂ ಸಹ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಅಪಜಯ ಹೊಂದಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕುತೋರದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು ಕೇಳಿಯ್ಯಾ! ವಜ್ರರಾಜ! ಹೀಗಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಹೇಳಿದರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರರ ಕಥೆಗಳೆಂಬ ಪೆಸರಿನ ಒಂದನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಇಂದ್ರ ಉನಾಚ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ವ್ಯತೀತಾ ಯೇ ಸಡಿಂಧ್ರಾ ಭೂರಿತೇಜಸಃ ।

ತೇಷಾಂ ಚರಿತಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಶ್ರೋತುಂ ವಿಸ್ತರಶಃಕುಭೇ

॥ ೧ ॥

ಪ್ರತಿಶಕ್ರಂ ಮನುಂ ಭದ್ರೇ ಮನುಪುತ್ರಾಂಸ್ತಥೈವ ಚ ।

ದೇವಾನ್ಸಪ್ತ ಋಷೀಂಶ್ಚೈವ ತಥಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ

॥ ೨ ॥

ಶಕ್ರಸ್ಯ ತೇಷಾಂ ಚ ವಧಂ ತಥಾ ದೇವಾಜ್ಜನಾರ್ದನಾತ್ ।

ತ್ವತ್ತೋಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ವೇತ್ಸಿ ಸುಂದರಿ

॥ ೩ ॥

ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೩ ಇಂದ್ರನು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯೊಬ್ಬ ಹೆಗರನ ಸಿದ್ಧಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾನೆ — ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಆರು ಜನ ಇಂದ್ರರುಗಳು ಇವರೊಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಹಿಂದೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೋ ಅಂತಹ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಶೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಇಂದ್ರನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುವಿನ ಮತ್ತು ಆ ಮನುಪುತ್ರರುಗಳ, ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳ, ಸರ್ವಯುಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಹಾಗೂ ಅವರುಗಳ ಜ್ಞಾತಿ (ದಾಯಾದಿ) ಗಳಾದ ಅಸುರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಆ ಅಸುರರನ್ನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವತರಿಸಿ, ಸಂಹರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನ (ವಿಷ್ಣುವಿನ) ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಖವಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು, ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರವಾಗಿ ವಿವರಿಸು' ಸುಂದರಿಯೇ!

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಾನಸಃ ಪುತ್ರಃ ಪ್ರಥಮಸ್ತು ಮನುಃ ಸ್ತೃತಃ ।

ದಶ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ತಸ್ಯೈವೇ ಖ್ಯಾತಾಸ್ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರ

॥ ೪ ॥

ಆಗ್ನೀಧ್ರಶ್ಚಾತಿಬಾಹುಶ್ಚ ಮೇಧಾ ಮೇಧಾತಿಧಿವಸುಃ ।

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಾನ್ದ್ಯಾತಿಮಾನ್ದ್ಯಾಃ ಸವನಃ ಸತ್ರ ಏವ ಚ

॥ ೫ ॥

ಮರೀಚಿರತ್ಯಂಗಿರಸೌ ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಪುಲಹಃ ಕೃತುಃ ।

ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಋಷಯಃ ಸನ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೬ ॥

ಜಯಾಖ್ಯಾಶ್ಚಾಜಿತಾಖ್ಯಾಶ್ಚ ಶುಕ್ರಯಾಮಾಸ್ತಧೈವ ಚ ।

ಗಣಾ ದ್ವಾದಶಕಾ ಏತೇ ಚತ್ವಾರಃ ಸೋಮಪೀಧಿನಃ

॥ ೭ ॥

ವಿಶ್ವಭುಬ್ಜಾನಾಮ ದೇವಾನಾಂ ತೇಷುಮಿಂದ್ರೋ ಬಭೂವ ಹ ।

ಅಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾ ಘೋರಾಸ್ತವಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ

॥ ೮ ॥

೪ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೊದಲನೆಯ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಮನುವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಮನುವಿಗೆ ಮೂರು ಪೋಕದಲ್ಲಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

೫-೬. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ — ಆಗ್ನೀಧ್ವ, ಅತ್ರಿಬಾಹು, ಮೇಧಾ ಮೇಧಾತಿಧಿ, ವಸು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತ, ದ್ಯುತಿಮಂತ, ಹವ್ಯ, ಸವನ, ಸತ್ರ ಇವರೇ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಮನುಪುತ್ರರುಗಳೆ. ಇನ್ನೂ ಏಳು ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಸ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ವಸಿಷ್ಠ ಇವರಿಗೆ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

೭ ಜಯ, ಅಜಿತ, ಶುಕ್ರಯಾಮ, ದ್ವಾದಶಗಣ, ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ಸೋಮಯಾಗಮಾಡಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನಮಾಡಿದವರು.

೮ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವಭುಜನೆಂಬ ದೇವೇಂದ್ರನು ಒಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಬಭೂವ ನೃಪತೀರ್ಯೇಷಾಂ ಬಾಷ್ಕಲೋ ನಾನು ನಾನುತಃ ।

ಯಸ್ಯ ಹಸ್ತಾದುಭೌ ಲೋಕೇ ವಾನುನೇನ ಹೃತೌ ಪುರಾ || ೯ ||

ಕ್ರಮಿದ್ವಯೇನ ತು ಕೃತಂ ಸಾತಾಲಂ ಚ ಸುರೇಶ್ವರ ।

ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರವತಸ್ತ್ವಾಸೀಶ್ವೇಶೀ ನಾನು ಬಲೋತ್ಕಟಃ || ೧೦ ||

ಜಹಾರ ಭೂಯಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಶಕ್ರಸ್ಯಾಕ್ರಮ್ಯ ದುರ್ಮತಿಃ ।

ತನೂಹೂಯ ರಣೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ತಾಕ್ಷ್ಯಪ್ರವರವಾಹನಃ || ೧೧ ||

ದ್ವಿಧಾ ಚಕಾರ ಚಕ್ರೇಣ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಹಿತಕಾಸ್ಮಯಾ

|| ೧೨ ||

ಏವಂ ಹತಸ್ತೇನ ಪುರಾರಿಮುಖ್ಯೋ

ಮಹಾತ್ಮನಾ ಕಾಲಸಮಪ್ರಭಾವಃ ।

೯-೧೨ ಈ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಾಷ್ಕಲ (ಒಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ) ನಂಬ ಹಸರಿನ
ಘೋರಿಯಿದ್ದನು. ಈ ಒಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಲೋಕವನ್ನೂ ಮಮಸುವತಾರ
ಮಾಡಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ದಾನಬೇಡಿ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅಕಿದು
ಅವನನ್ನು ಮಾತುಕಕ್ಕೆ ತುಲಿದ ಕಥೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ
ಕೇಶಿಯೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮಹಾಲಿಯಾದವರಿಂದ ಇಂಪ್ರ
ನೂಡನೆ ಕಾಣಗಮಾಡಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ಅಂತಹ
ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕೇಶಿನಾಮಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ
ಬಂದು ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಉಪಕಾರಮಾಡುವ ಮಹೋದ್ವೇಶ
ದಿಂದ ಎರಡು ತುಂಡುಮಾಡಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಈರಿತಿ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಸ್ತಬಲನಾಗಿದ್ದ
ಕೇಶಿಯನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮ
ದಿಂದಲೂ, ಅಪ್ರತಿಮ ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟನಾದವನಾಗಿ ಹೊದದು ಕೆಡವಿದನು

ಶಕ್ರಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಜಗತಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಂ

ದೇವೇಶ್ವರೇಣಾಪ್ರತಿನೋನ ತೇನ

॥ ೧೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಾಂಬರಾಯಣೇನಾಕೈ ಪ್ರಥಮಮನ್ವಂತರ
ವರ್ಣನಂನಾಮ ಪಟ್ಟಿಪ್ರತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಕೇಳಯ್ಯ! ಇಂದ್ರ! ಹೀಗೆಂದು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತ
ವನ್ನು ಹೇಳಿದರು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯ
ಮಾತೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಎನ್ನತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
|| ಸಪ್ತಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯವಾಚಃ ||

ಮನುಃ ಸ್ವಾರೋಚಿಷೋ ನಾಮ ಬಭೂವ ತದನಂತರಂ |
ಯಸ್ಯಾಸನ್ಮಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪುತ್ರಾ ಭೂಮಂಡಲೇಶ್ವರಾಃ || ೧ ||

ಚೈತ್ರಃ ಕವಿರುತಶ್ಚೈವ ಕೃತಾಂತೋ ವಿದ್ಯುಃಶೋ ರವಿಃ
ಬೃಹದ್ರತೋ ನಭಶ್ಚೈವ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ || ೨ ||

ಊರ್ಜಸ್ತಸ್ಯ ತಥಾ ಪ್ರಾಣಃ ಋಷಭೋ ನಿಶ್ಚಲಸ್ತಥಾ |
ದಂತೋಭಿಃ ಶಾಕ್ಷಲೀವಾಂಶ್ಚ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೩ ||

ಭೂಷಿತಾ ದ್ವಾದಶ ಸ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತಥಾ ಪಾರಾಣತಾಶ್ಚ ಯೇ |
ತೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ವಿವಶ್ಚಿಚ್ಛ ಮಹಾತ್ಮಾ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಃ || ೪ ||

ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೪ ಆ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಕನ್ಯೆಯು ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ —
ಈ ಮೊದಲನೇ ಮನುವಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರೋಚಿಷನೆಂಬ ಮನುವಿದ್ದನು ಅವನ
ಸಗುಣ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ಅವರು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು
ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದರು ಅವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇನೆಂದರೆ — ಚೈತ್ರ,
ಕವಿರುತ, ಕೃತಾಂತ, ವಿದ್ಯುತ, ರವಿ, ಬೃಹದ್ರತ, ನಭ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಗಿನ ಸಪ್ತ
ಋಷಿಗಳಾರಂದರೆ ಊರ್ಜ, ಪ್ರಾಣ, ಋಷಭ, ನಿಶ್ಚಲ, ದಂತೋಭಿ, ಶಾಕ್ಷರೇವಂತ,
ಇವರೇ ಆ ಋಷಿಗಳು. ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಲೋಕವಿಶ್ರುತನಾದ ವಿವಶ್ಚಿನ್ನಾಮಕ
ಷೇವೇಂದ್ರನು ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದನು

ಆಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾ ಘೋರಾಸ್ತದಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ ।

ತೇಷಾಮಾಸೀತ್ತದಾ ರಾಜಾ ಪುರುಕುತ್ಸೋ ಬಲಾಧಿಕಃ

॥ ೫ ॥

ಶಕ್ರಸ್ಯ ವಿಪ್ರಿಯಾಸಕ್ತೋ ಮೃಗಯಾಯೈ ವನಂಗತಃ ।

ವ್ಯಧಮತ್ಕುಂಜರಾನ್ಮತ್ತಾನ್ವಹುವೀರ್ಯಸಮಾಶ್ರಯಃ ।

ಹಸ್ತೀ ಭೂಪಾಲಸಚಿವಃ ಸ ಜಘಾನ ಹರೀನ್ಮನೇ

॥ ೬ ॥

ಜಘಾನ ಸಃ ಶೈಲ ಇವಾತಿವಮಾರ್

ನೀಲಾಂಜನಾಭೋ ರಚಿತಾಗ್ರಹಸ್ತಃ ।

ಜಘಾನ ತಂ ದೈತ್ಯವರಂ ವ್ರಸಹ್ಯ

ದೇವಾಸುರಾಣಾಂ ಸಮರೇಷ್ವವಧ್ಯಂ

॥ ೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಋಷಿಃ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರಂಪ್ರತಿಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದ್ವಿತೀಯಮನ್ವಂತರಕಥಾವರ್ಣನಾನಾಮು

ಸಪ್ತಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

೫-೭ ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಿ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿದ್ದರು ಇವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಪುರುಕುತ್ಸನೆಂಬವನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಈ ಪುರುಕುತ್ಸನು ಕಾಡಿಗೆ ಬೇಟೆಗೋಸ್ಕರ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಹಾಬಲಿಸ್ಥನಾದ ಮದಿಸಿದ ಅನೆಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ ಸುಹರಿಸುತ್ತಾ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಮೊಡ್ಡ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಉದ್ದವಾದ ಹಸ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು ಇಂತಹ ಪುರುಕುತ್ಸನನ್ನು ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕೊಂದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಋಷಿಃ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಧ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಅಷ್ಟಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಚಣ್ಣುವಾಚ ॥

ಔತ್ತಮಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾಂಸ್ತು ತೀಯಸ್ಯ ನಿಬೋಧ ಮೇ ।
ಅಜಶ್ಚ ಪರಶುಶ್ಚೈವ ದೇವದೇವೋ ಬುಧೋ ನಯಃ ॥ ೧ ॥

ದೇವಾವೃಥಶ್ಚಾಪ್ರತಿನೋ ಮಹೋತ್ಸಾಹೋ ಗಜಸ್ತಥಾ ।
ವಿನೀತಶ್ಚ ಸುಕೇತುಶ್ಚ ಸುಮಿತ್ರಃ ಸುಬಲಃ ಶುಚಿಃ ॥ ೨ ॥

ಆತಃ ಪರಂ ವ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಋಷಯಃ ಸಂತ ನೈ ತದಾ ।
ರಜೋಬಾಹುರ್ಧ್ವಬಾಹೂ ಚ ಸವನಶ್ಚಾನಘಶ್ಚ ಯಃ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎವೈತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಪುನಃ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ---
ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮೂರನೆಯ ಮನುವಾದ ಉತ್ತಮ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅಪ, ಪರಶು, ದೇವದೇವ, ಬುಧ, ನಯ, ದೇವಾವೃಥ, ಅಪ್ರತಿನ, ಮಹೋತ್ಸಾಹ, ಗಜ, ವಿನೀತ, ಸುಕೇತು, ಸುಮಿತ್ರ, ಬಲ, ಶುಚಿ, ಇವರೇ ಆ
ಮನುಪುತ್ರರು

೩-೪ ಆ ಮನ್ವಂತರದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಇಂದ್ರ!
ರಜೋಬಾಹು, ಉರ್ಧ್ವಬಾಹು, ಸವನ, ಅನಘ, ಸುತಪ್ತ, ಶಕ್ತಿ, ಇವರೇ ಆ ಋಷಿ
ಗಳು ಆ ಕಾಲದ ದೇವಗಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳು ವಶವರ್ತಿ, ಸ್ವಧಾಸಾನ,
ವಶ, ಸತ್ಯ, ಮತಾರ್ದನ ಈ ಐದು ಮಂದಿಯೂ ದೇವತೆಗಳು ಇವರಲ್ಲದೆ ದ್ವಾದ

ಸುತಸಾಃ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯೇತೇ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತಕೀರ್ತಿತಾಃ .

ವಶವರ್ತೀ ಸ್ವಧಾಸಾನೋ ವಶಾ ಸತ್ಯೋ ಮತಾರ್ದನಾಃ

|| ೪ ||

ಪಂಚ ದೇವಗಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸರ್ವೇ ದ್ವಾದಶಕಾಸ್ತು ತೇ |

ತೇಷಾಂ ಸುಚಿತ್ತಿನಾರ್ಮನ್ಯಾಭೂಚ್ಛಕ್ರಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ

|| ೫ ||

ಆಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾ ಘೋರಾಸ್ತದಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ |

ಯೇಷಾಮಾಸೀದ್ಭಲೀ ರಾಜಾ ಪ್ರಲಂಬೋ ನಾಮ ನಾಮತಃ

|| ೬ ||

ಶಕ್ರಸ್ಯ ವಿಪ್ರಿಯಾಸಕ್ತಂ ತಂ ಸಮುದ್ರಾಂಬುನಾಹಿನಂ |

ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಧರೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಗ್ರಸ್ತವಾನ್ಪಲವತ್ತರಂ

|| ೭ ||

ಕಾಲಾನಲಾಭಂ ತು ವಿದೇಶಶತ್ರುಂ

ರೂಪೇಣ ಮಾತ್ಸ್ಯೇನ ಜಗತ್ಪ್ರಚಾರಃ |

ಶಾದಿತ್ಯರೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧೊರೆಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸುಚಿತ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು ಇವನು ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇವನ ಮೇಲೆ ವಿಸವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಇವನನ್ನು ಮಟ್ಟಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು ಈ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಲಂಬಾಸುರನೆಂಬುವನು ಧೊರೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಸಂಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಹೋಯಿತು ಆಗ ಇಂದ್ರನು ತನಗೆ ಬಂದಿರುವ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು ಇಂದ್ರನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಮತ್ಸ್ಯವತಾರಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಲಂಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಪ್ರಲಂಬನು ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೃತಿಯನ್ನೈದಿದನು. ಈರೀತಿ ಆ ಪ್ರಲಂಬನು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾಣಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಕಕಂಟನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮತ್ಸ್ಯವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಿಟ್ಟದಂತೆ

ಜಘಾನ ತಂ ಪರ್ವತಕೂಟಮಾತ್ರಂ
ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯೇ ಶರದಾನತ್ಯಪ್ತಂ

॥ ೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ತೃತೀಯಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂನಾಮಾಷ್ಟ
ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

—

ಒಲು ದೂದ್ದದಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಆ ಅಸುರನನ್ನು ನುಂಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ಉಪ್ಪು
ಸಿದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಮೂರನೇ ಮನ್ವಂತರ ವರ್ಣನವೆಂಬ
ಹಸರಿನ ಒಂದುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತಿಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕೋನಾಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ॥

ತಾಮಸಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ತುರ್ಥಸ್ಯ ನಿಬೋಧ ಮೇ :

ಜಾನುಜಂಘಃ ಶಾಂತಭಯೋ ನರಃ ಖ್ಯಾತಿನರಸ್ತಥಾ

॥ ೧ ॥

ಪ್ರಿಯಭೃತ್ಯೋ ಹ್ಯವಿಕ್ಷಿಚ್ಛ ಪ್ರಸ್ಥಿಲಶ್ಚ ದೃಢೇಷುಧಿಃ ।

ಕೃತಶ್ಚ ಕೃತಗಂಧಶ್ಚ ತಾಮಸಸ್ಯ ಮನೋಃ ಸುತಾಃ

॥ ೨ ॥

ಋಷಿರ್ವನಃ ಕರೀಯಾನ್ಯೈ ಗಾತ್ರಶ್ಚೈತ್ರೋಽಗ್ನಿ ರೇವ ಚ ।

ಜ್ಯೋತಿರ್ವಾಸಾಃ ಪೃಥುಃ ಕಾರ್ಯ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೩ ॥

ಸತ್ಯಾಃ ಸುಸಾದಾಃ ಸುರಿಹಾ ಹರಶ್ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ದೇವತಾನಾಂ ಗಣಾ ಏತೇ ಚತ್ವಾರಃ ಪಂಚವಿಂಶಕಾಃ

॥ ೪ ॥

ನೂರೆಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಇಂದ್ರ! ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾಮಸಮನುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳು ತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಈ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಹೆಸರೇನೆಂದರೆ — ಜಾನುಜಂಘ, ಶಾಂತಭಯ, ನಯ, ಖ್ಯಾತಿನಯ, ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಅವಿಕ್ಷಿತ್ತು, ಪ್ರಸ್ಥಿಲ, ದೃಢೇಷುಧಿ, ಕೃತ, ಕೃತಗಂಧ, ಇವರೇ ಆ ತಾಮಸ ಮನುವುತ್ರರು

೩ ವನ, ಕರೀಯ, ಗಾತ್ರ, ಚೈತ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಜ್ಯೋತಿರ್ವಾಸ, ಪೃಥುಕಾರ್ಯ ಈ ಏಳು ಜನ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ತಾಮಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿದ್ದವರು.

೪ ಆಗಿನ ದೇವತಾಗಣಗಳು ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಡಗಳಾಗಿದ್ದವು ಸತ್ಯ, ಸುಸಾದ, ಸುರಿಹಾ, ಹರನೆಂದು ಆ ಗಣಗಳ ಹೆಸರು. ಇಂಥ ಗಣಗಳು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು

ಸತ್ಯಾನಾಮುಪಿ ಭೇದೌ ದ್ವೌ ಸತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಸತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಃ ವಿಶ್ವಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತಯೋದಶ

|| ೫ ||

ತೇಷಾಮಾಸೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ ಶಿಬಿರಿಂದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪನಾ |

ಆಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾ ಘೋರಾಸ್ತದಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ

|| ೬ ||

ಯೇಷಾಮಾಸೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಜಾ ಭೀಮರಥಃ ಪ್ರಭುಃ |

ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮವಧೃತ್ವಂ ಸ್ಥಲೇವೃತಂ

|| ೭ ||

ಜಲಂ ಸ ವರ್ಜಯಾಮಾಸ ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ದುರ್ಮತಿಃ |

ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾ ಕೂರ್ಮಂ ಪರ್ವತಾಕಾರದರ್ಶನಂ

|| ೮ ||

ತಮಾರುರೋಹ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಃ ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಃ |

ಸಮಾರೂಢಂ ಮಹಾಕಾಯಮಾದಾಯ ಭಗವಾನ್ದ್ರವಿಃ

|| ೯ ||

೫ ಮೊದಲನೆ ಸತ್ಯವೇನತಾ ರುಗಡವಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭೇದವಿವೆ ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಸತ್ಯ, ವಿಶ್ವ ಎಂದು ಹೆಸರು, ಸತ್ಯ ಹನ್ನೆರಡು, ವಿಶ್ವ ಹದಿನಾರು, ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನತ್ತೈದು ಗಣವೇವತೆಗಳು.

೬-೧೧ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ವೇವತೆಗಳೊಳಗೆ ಮಹಾರ್ಕತಾವಶಾಲಿಯಾದ ಶಿಬಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಆಗೈ ಇಂದ್ರ ಪಟ್ಟವನ್ನೇರಿದ್ದನು ಆಗ ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಸಹ ಮಹಾ ಭಯಂಕರನಾದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭೀಮರಥನೆಂಬವನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು ಆ ಭೀಮರಥನು ಬ್ರಹ್ಮ ನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಧೃತ್ವ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಹಾಗೆಂದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಮರಣವು ಆಗಬಾರದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಈ ವರ ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನೀರೆಂದರೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗೆ ತೊಡಗಿತು ಅದು ದರಿಂದ ಅವನು ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು ಧ್ವವಲೋಕವನ್ನೂ ಭೂಲೋಕವನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸತೊಡಗಿದನು ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸುಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಆಮೆಯ (ಕೂರ್ಮ) ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೂಡ್ಡಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ

ಕೂರ್ಮರೂಪಧರೋ ವೇಗಾತ್ಪಾತಾಲಜಲಮಾವಿಶತ್ |

ಪಾತಾಲಜಲಮಾನೀಯ ಮಜ್ಜಯಿತ್ವಾ ಜಘಾನ ತಂ |

ಆಕ್ರಮ್ಯ ತಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಮಹತಾ ಕೂರ್ಮವರ್ಷಣಾ

|| ೧೦ ||

ಏವಂ ಸ ಕೂರ್ಮೇಣ ಜಲೇ ಪ್ರಸಹ್ಯ

ದೇವೇಶ್ವರಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮಸ್ಯ ಶತ್ರುಃ |

ನಿವಾತಿತಃ ಸರ್ವಸುರಪ್ರಧಾನಃ

ಸರ್ವೇಶ್ವರೇಣಾಪ್ರತಿಮೇನ ತೇನ

|| ೧೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಚತುರ್ಥತಾಮಸಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂನಾಮ್ನೈ

ಕೋನಾಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಭೀಮರಥನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆ ಅವನು ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನು ಮೇಗದಿಂದ ಅವನು ಕೂತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನುಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪಾತಾಲಲೋಕದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಸಂಹಾರಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವಕಂಠಕನಾದ ಆ ಭೀಮರಥನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೂರ್ಮಾವತಾರಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು ಕೇಳಯ್ಯ, ದೇವೇಂದ್ರ !

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರವಂಬ

ಮನುವಿನ ವರ್ಣನಾಶ್ರುತನಾದ ನೂರೈಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಾದೇ
|| ಅಶೀತೃಧಿಕಶತತವೇಂದ್ರಾಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯವಾಃ ||

ರೈವತಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ವಂಶಸುಸ್ಯ ನಿಬೋಧ ಮೇ |
ಮಹಾಪುರಾಣಃ ಸಂಭಾವ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಂಗಃ ಪರಹಾ ಶುಚಿಃ || ೧ ||

ಚಲಬಿಂದುರ್ನಿರಾಮಿತ್ರಃ ಕೇತುಶೃಂಗೋ ದೃಢವ್ರತಃ |
ರೈವತಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾ ಯವಯಸ್ತಸ್ಯ ವಚ್ಚಿತೇ || ೨ ||

ವೇದಶ್ರುತಿರ್ವೇದಬಾಹುರೂರ್ಧ್ವಬಾಹುರ್ಯಜುಸ್ತಥಾ |
ಹಿರಣ್ಯರೋಮಾ ವರ್ಜನ್ಯಃ ಸತ್ಯನೇತ್ರ ಸ್ತುಭೈವ ಚ || ೩ ||

ನೂರಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೧. ಐದನೆಯ ರೈವತಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ದೇವತೈಸೇ, ಕೇಳು
ಮಹಾಪುರಾಣ, ಸಂಭಾವ್ಯ, ಪ್ರತ್ಯಂಗ, ಪರಹಾ, ಶುಚಿ, ಚಲಬಿಂದು, ನಿರಾಮಿತ್ರ,
ಕೇತುಶೃಂತ, ದೃಢವ್ರತ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರೈವತಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ
ರೈವತಮನುವಿನ ಪುತ್ರರಾದ ಸತ್ಯನೇತ್ರನ ಹೆಸರನ್ನು ದೇವತೈಸೇ, ಕೇಳು. ವೇದ
ಶ್ರುತಿ, ವೇದಬಾಹು, ಉರ್ಧ್ವಬಾಹು, ಯಜು, ಹಿರಣ್ಯರೋಮ, ವರ್ಜನ್ಯ, ಸತ್ಯ
ನೇತ್ರ, ಆಭೂತಚರ, ಇವರೇ ಆ ಮಕ್ಕಳು. ದೇವತಾಗಣಗಳಾವುವೆಂದರೆ —
ಸುಮೇಧಸರು, ಮೈಕುಂದರು, ಅವೃತರು ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಗಣ, ಒಂದೊಂದು
ಗಣಕ್ಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಯಜಮಾನನು ವಿಭು
ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಂದ್ರನು ಅವನು ಮಹಾಒಲವರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸರು ಪಾಯಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರುಗಳ

ಅಭೂತರಾಜಸಚ್ಚೈವ ತಥಾ ದೇವಾಃ ಸುನೇಧಸಃ ।

ವೈಕುಂಠಾಶ್ಚಾನ್ಯತಾಶ್ಚೈವ ಚತ್ವಾರೋ ದೇವತಾಗಣಃ ॥ ೪ ॥

ಏಕೈಕಸ್ಮಿನ್ನಣೇ ದೇವಾಃ ಕಥಿತಾಸ್ತು ಚತುರ್ದಶ ।

ತೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ವಿಭುರ್ನಾಮ ಲೋಕೇ ವಿಖ್ಯಾತವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೫ ॥

ಅಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾ ಘೋರಾಸ್ತದಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ ।

ತೇಷಾಮಾಸೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶಂಭುರ್ನಾಮ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥ ೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇನ ಮರಣಂ ವೃತಂ ಯೇನ ಸಿತಾನುಹಾತ್ ।

ಸ ಕದಾಚಿನ್ಮಹಾಕಾಯಂ ಸಮುದ್ರಜಲಚಾರಿಣಂ ॥ ೭ ॥

ಹಂಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಜಗ್ರಾಹ ತಂಚಾರೋಹತಿ ದುರ್ಮತಿಃ ।

ಅರೂಢಮಾತ್ರಮಾದಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಜಗಾಮ ಸಃ ।

ಹಂಸರೂಪೇಣ ತತ್ಪ್ರೈವ ಜಘಾನ ಭಗವಾನ್ಧರೀಃ ॥ ೮ ॥

ಏವಂ ಸ ಹಂಸೇನ ಹತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ

ಸರ್ವೇಶ್ವರೇಣಾಪ್ರತಿಮೇನ ತೇನ ।

ಗೆಲ್ಲಾ ಶಂಖವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೇ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು ಅವನು ತನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಮರಣವಾಗಕೂಡದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಈ ವರಒಲದಿಂದ ಲೋಕಹಿಂಸಕನಾಗಿದ್ದ ಆ ಶಂಭುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಒಂದು ಹಂಸನಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮಹಾಪರ್ವತದಂತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಹಂಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಶಂಭುವು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಆ ಹಂಸವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹಿಂಸಿಸತೊಡಗಿದನು ಹಂಸಾಪತಾರವಂ ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದನು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು ಈರೀತಿ ಅಜಾಯನಾದ ಆ ಶಂಭುದೃಢನು ಪರ್ವತದಂತೆ ಮಹೋನ್ನತವಾದ ದೇಹವನ್ನು

ಮಹಾಬಲಃ ಪರ್ವತಮಾತ್ರಕಾಯಃ

ಸುರಾಂತಕಾರೀ ಸಮರೇಷ್ವಜೀಯಃ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಇಂದ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇಯ ಸಂವಾದೇ
ಸಂಚಮುರೈವತಮನ್ವಂತರವರ್ಣನನ್ನಾ ಮಾಶೀತ್ಯಧಿಕ
ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪರಿಸಿದ್ಧಾ ಗ್ರಂಥಾ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾದಾಗ್ಯೂ ಅಪ್ರತಿಮ ವರಾಹವಿಯಾದ
ಹಂಸರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹತನಾದನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರ
ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರೆಂಭತ್ತನೇ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
॥ ಏಕಾಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ॥

ಚಾಕ್ಷುಷಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ಮತ್ಸ್ಯಸ್ಯ ಶೃಣು ನಾಸವ |
ಊರುಃ ಪೂರುಃ ಶತದ್ಯುಮ್ನಃ ತಪಸ್ವೀ ಸತ್ಯವಾನ್ಧೃತಿಃ ॥ ೧ ॥

ಅಗ್ನಿಷ್ಟವದತಿರಾತ್ರಶ್ಚ ಸುದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ತಥಾನಘ |
ಹವಿಷ್ಮಾನುನ್ನತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಧಾಮಾ ವಿಜಯಸ್ತಥಾ ॥ ೨ ॥

ಅಭಿಮಾನಃ ಸಹಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಮಧುಶ್ರೀಮುಷಯಃ ಸ್ಪೃತಾಃ |
ಅಧ್ಯಾಃ ಪ್ರಸೂತಾ ಭಾವ್ಯಾಶ್ಚ ಲೇಖಾಶ್ಚ ಪೃಥುಕಾಸ್ತಥಾ ॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೧೧ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೂರಿತು ಮತ್ತೂ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, -
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ! ಆರನೆಯ ಚಾಕ್ಷುಷಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಕೇಳು ಊರು, ಪೂರು, ಶತದ್ಯುಮ್ನ, ತಪಸ್ವೀ, ಸತ್ಯವಂತ, ಧೃತಿ, ಅಗ್ನಿಸ್ತುತ,
ಅತಿರಾತ್ರ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ, ಹವಿಷ್ಮಂತ, ಉನ್ನತ, ಸುಧಾಮಾ. ವಿಜಯ, ಇವರುಗಳೇ
ಆ ಮನುವಿನ ಪುತ್ರರುಗಳು ಇನ್ನು ಆ ಮನುವಿನ ಮುಷಿಸಂತಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಕೇಳು ಅಭಿಮಾನ, ಸಹಿಷ್ಣು, ಮಧುಶ್ರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುಷಿಗಳೇ ಅವರು
ಇವಲ್ಲದೆ ಐದು ದೇವತಾ ಗಣಗಳವೆ ಆ ದೇವಗಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು
ಆಘ್ಯರು, ವ್ರಸೂತರು, ಭಾವ್ಯರು, ಲೇಖರು, ಪೃಥುಕರು, ಅಷ್ಟಕರು, ಇವರೇ ದೇವತಾ
ಗಣಗಳು ಈ ದೇವಲೋಕವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಹಾಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಮನೋ

ಅಸ್ತಕಾಶ್ಚ ಗಣಾಃ ಪಂಚ ತದಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ದಿವಾಕಸಾಂ ।

ತೇಷಾಂ ಮನೋಜವೋ ನಾನು ಬಭೂವಂದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪರ್ವಾ ॥ ೪ ॥

ಅಸಂಸ್ತಸ್ಯಾಸುರಾಘೋರಾಸ್ತದಾ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ ।

ಯೇಷಾಂ ಬಭೂವ ನೈವತಿರ್ಮಹಾಮಾಲೋ ಬಲಾಧಿಕಃ ॥ ೫ ॥

ಸ ಕದಾಚಿದ್ವನಂ ಯಾತೋ ಮೃಗಯಾಂ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಃ ।

ತತ್ರ ಚಂದ್ರಾಂಶುಸಂಕಾಶಂ ದದರ್ಶಾಶ್ಚಂ ಮನೋಹರಂ ॥ ೬ ॥

ತಮಾರುರೋಹ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಮೃಗಘಾತಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ।

ತಮಾರೂಢಂ ಸಮಾದಾಯ ತದಾ ವೇಗಾತ್ಪುರಂಗಮಃ ॥ ೭ ॥

ಗತ್ವಾ ಪಾರೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಚಿಕ್ಷೇವೋವರಿ ದುರ್ಮತಿಂ ।

ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾತ್ರಃ ಸ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಃ ಪವನೇನಾಪವಾಹಿತಃ ॥ ೮ ॥

ಅನಾಸಾದಿತತೋಯಶ್ಚ ಪವನೇನ ಸ ತೂಹ್ಯತೇ ।

ಅದ್ಯಾಪಿ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಲೋಕಾ ಲೋಕಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯತಃ ॥ ೯ ॥

ಜನನೆಂಬ ಇಂದ್ರನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು ಈ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಯಂಕರ ಬಲ ರಾಲಿಗಳಾದ ಅನೇಕವಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಈ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳೆ ಳ್ಲರಿಗೂ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾಮಾಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಧೂರೆಯಾಗಿದ್ದನು ಅವನು ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುವ ನೆಪದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಂಡನು ಅದರಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಡನೆಯೇ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ರಾಜನೂಡನೆ ಆ ವೇಗವಾದ ಆ ಅಶ್ವವು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಅವನನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಧೂರೆಯು ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದಂತೆ ಸುಂಟರಗಳಾಯಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರ ದಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಹಾಕಿತು ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಮರಣವೇ ಬರಕೂಡದೆಂದು ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ನಾದುದರಿಂದ ಸಾಯದೆ ಒಡುಕಿದನು ಲೋಕಾಲೋಕವರ್ವತದ ಅಚ ಈಗಲೂ ಅವನು ಸಾಯದೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಲೇ ಇ ದಾ ನೆ ವಾ ಯು ಮಾ ಗ ವ ಳ್ಲಿ ಯೇ

ಅಮೃತ್ಯು ವರದಾನೇನ ಸ ತು ಪಾಪಃ ಸ್ವಯಂಭುವಃ ।

ನಾಯುನಾರ್ಗಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ ತು ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಯುಜ್ಯತೇ

॥ ೧೦ ॥

ಏವಂ ಸ ಘೋರೋ ವರದಾನದರ್ಪಾ-

ದಮೃತ್ಯುರಸ್ತೀತಿ ಕೃತಾಪರಾಧಃ ।

ದೇವದ್ವಿಜಾನಾಂ ಹಯರೂಪಧಾರೀ

ಚಿಕ್ಷೇಪ ವಿಷ್ಣುಃ ಪವನಪ್ರನಾಹೇ

॥ ೧೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಷಷ್ಠ ಚಾಕ್ಷುಷಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂನಾಮೈಕಾ

ಶೀತ್ಕಥಿಕ ಶತತನೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಈಗಲೂ ಅವನ ಸಂಚಾರವುಂಟು ದೇವಬ್ರಹ್ಮಣರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು
ತುರುಗರೂಪಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಲೋಕಾಲೋಕಪರ್ವತದ ಮೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು
ನಾಯುನಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವರಬಲದಿಂದ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿದಾನೆ
ಕೇಳಿದೆಯಾ ಇಂದ್ರ, ಎಂದು ಶಂಬರಾಮಣಿಯು ಅರನೇ ಮನ್ವಂತರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ವಿವರಿಸಿದಳು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಅರನೆಯ ಚಾಕ್ಷುಷಮನ್ವಂತರವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹೆಸರಿನ ಒಂದುನೂರೆಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ದ್ವೈತೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚಃ ॥

ಅಧಾನ್ಯಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮನೋವೈವಸ್ವತಸ್ಯ ಚ |

ಸಪ್ತಮಸ್ಯ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತವ ಪುತ್ರಾನ್ಯಶಸ್ವಿನಃ

॥ ೧ ॥

ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಥ ನಾಭಾಗೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶರ್ಯಾತಿರೇವ ಚ |

ಅವಧೃತುಸ್ತಥಾ ಸಾಂಶುರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ದಿಷ್ಟ ಏವ ಚ

॥ ೨ ॥

ಕರೂಷತ್ಪೃಥುಧೃಶ್ಚ ಸುದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚ ಮನೋಃ ಸುತಾಃ |

ಅತ್ರಿವರ್ಸಿಷ್ಠೋ ಭಗವಾ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ಕಶ್ಯಪಃ

॥ ೩ ॥

ಎಂಭತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಸಪ್ತಮಸ್ತಂತರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ

೧ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏಳನೆಯ ವೈವಸ್ವತಮಸ್ತಂತರದ ಏಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆ ಮನುವಿನ ಉತ್ತಮ ಪುತ್ರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

೨-೮ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನಾಭಾಗ, ವಿಷ್ಣು, ಶರ್ಯಾತಿ, ಅವಧೃತರು, ಸ್ರಾಂಶು ದಿಷ್ಟ, ಕರೂಷ, ಪೃಥು, ಇವರೇ ವೈವಸ್ವತಮನು ಪುತ್ರರು ಇನ್ನು ಸಪ್ತಮುಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು - ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಗೌತಮ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಇವರೇ ಸಪ್ತಮುಷಿಗಳು ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ದೇವತಾ ಗಣಗಳು ಈ ವೈವಸ್ವತಮಸ್ತಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮರುದೇವತೆಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ

ಗೌತಮಗ್ನ ಭರಸ್ವಾಚೋ ವಿಶ್ವಾನಿಕ್ರೋಢ ಸಪ್ತಮಃ |
 ದೇವಾದ್ಯೇಕೋನವಂಚಾಶಗ್ಮರೂತಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೪ ||
 ದ್ವಾವತ್ತನೌ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಸ್ತಥಾ ದಶ |
 ದಶೈವಾಂಗಿರಸೋ ದೇವಾ ಹೈವಂ ದೇವಗಣಾ ನವ || ೫ ||
 ಯೇಷಾಂ ಶಕ್ರೈಸ್ತ ಮೋಜಂಬೀ ? ನಾಮ್ನಾ ಶತ್ರುಕ್ಷಯಂಕರಃ |
 ಘೋರಾಸ್ತಥಾಪಿ ಯೇ ತ್ವಾಸ್ಯ ದೈತ್ಯಾ ದ ಯಾದೃಶಾಂಧವಾಃ || ೬ ||
 ತೇಷಾಂ ಬಭೂವ ನೃಪತಿರ್ಹಿರಣ್ಯಕ್ಷೋ ಮಹಾಬಲಃ |
 ನೃವರಾಹೇಣ ವಪುಷಾ ತಂ ಜಘಾನ ಹರಿಃ ಪುರಾ || ೭ ||
 ದೈತ್ಯೇಶ್ವರಂ ತಂ ಸುರಸಂಘಭೀಮಂ
 ಮಹಾಬಲಂ ಪರ್ವರಮಾತ್ರಕಾರ್ಯಂ |
 ಜಘಾನ ಚಕ್ರೇಣ ವ್ರಸಹ್ಯ ರೂಪಂ |
 ಸತಂ ಸಮಾಸ್ತಾಯಿ ವರಾಹನೀರ್ಷಣಂ || ೮ ||
 ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
 ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಸಪ್ತಮಸ್ಯೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂನಾಮು
 ದ್ಯುಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ರಾಗಿರುತ್ತರು. ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಅಬ್ಬಿಸಿ ದೇವತೆಗಳು, ಹತ್ತಮಂದಿ ವಿಶ್ವೇದೇವರ
 ಗಳು, ಹತ್ತಮಂದಿ ಅಗ್ನಿರಸರು, ದೇವತೆಗಳು ಹತ್ತಮಂದಿ. ಈ ಸಕಲ ವೇದ
 ಋಷಿಗಳೂ ಒಡೆಯನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮೋಜಂಬಿಯೆಂದು ಹಸರು ಇಸ್ಯ ಜನ
 ದೇವತೆಗಳೂ ಭಯಂಕರ ಬಲವಾಗಿರುವ ಅಸೃಕ ರಾಕ್ಷಸ ದಾಯಾದಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ.
 ಇವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ರಾಜನಾಗಿ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು
 ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಭಾರ್ವಾ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹಾಸತಾರ ನೂಡಿ
 ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಸಹರಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಕಾಮಾಡಿದನು ಈರೀತಿ ಮಹಾಬಲ
 ಶಾಲಿಯೂ ಸರ್ವತಮಂತೆ ಮಹಾರೋರವೃಕ್ಷನನಾಗಿಯೂ ಇವ್ವ ದೇವನಿರೋಧಿಯಾದ
 ಆ ದೈತ್ಯರಾಜನನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹಾಸತಾರಮಾಡಿ ಕೊಂದು ಅವನಿಂದ
 ಜಲಪಲ್ಲವು ಹಿಗ್ಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದನು
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಸಪ್ತಮ ಸ್ಯೈವಸ್ವತ
 ಮನ್ವಂತರವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನೂರಂಭತ್ತಿರಡನೇ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ತ್ರ್ಯಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಶಕ್ರ ಉನಾಚ ||

ಅಸ್ಮಿನ್ಮಲೇ ಮಹಾಭಾಗೇ ಭವಿಷ್ಯ ಮನವಸ್ತು ಯೇ ।

ತೇಷಾಂ ಪುತ್ರಾನ್ಯಸೀ ದೇವಾಂಭಕ್ರದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ

|| ೧ ||

ತಸ್ಯ ಘಾತಂ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾತ್ಸರ್ವಮೇತತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಯ ।

ಸರ್ವಜ್ಞಕಲ್ಪಾ ಭವತೀ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಾ ಮತಾ ಮಮ

|| ೨ ||

|| ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ||

ಅಷ್ಟಮಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯಸ್ಯ ಸಾವರ್ಣಸ್ಯ ಮನೋಃ ಸುತಾಃ ।

ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಶಕ್ರ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಃ

|| ೩ ||

ನೂರೆಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಇಂದ್ರನು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ -

ಅಮ್ಮ ! ಶಾಂಬರಾಯಣಿ ! ನೀನು ಮಹಾತ್ಮಳಮ್ಮ. ಮತ್ತು ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞಳಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯದ್ದೃಶ್ಯಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿರುವೆಯಮ್ಮ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಇದುವರಿಗೆ ನೀನು ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳ ವಿಷಯ ವನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೀಯೆ. ಇದರಂತೆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಯನ್ನೂ ಅಂದರೆ ಆಯಾ ಮನುಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರರನ್ನೂ, ಅವರ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಅವರನ್ನು ಸುಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಮ್ಮ, ತಾಯಿ !

೩ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, - ಎಲೈ

ವಿಜಯಶ್ಚಾವರೀಂವಾಂಶ್ಚ ನಿರ್ದೋಹಸ್ತತ್ಯವಾಕ್ಯೈಃ |

ಚರೀಷ್ಣುಶ್ಚಾಪ್ಯಧ್ಯಷ್ಟುಶ್ಚ ವಾಚಃ ಸಮತಿರೇವ ಚ || ೪ ||

ಸಾವರ್ಣಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ಮುಷೀಂಶ್ಚೈವ ನಿರ್ದೋಧ ಮೇ |

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ಕೃಪೋ ವ್ಯಾಸೋ ಗಾಲವೋ ದೀಪ್ತಿಮಾನಥ || ೫ ||

ಋಷ್ಯಶೃಂಗಸ್ತಥಾ ರಾಮ ಋಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಸುತಸಾ ಅಮೃತಾಭಾಶ್ಚ ಆತ್ರೇಯಾಶ್ಚ ಗಣಾಸ್ತಯಃ || ೬ ||

ಸರ್ವೇ ವಿಂಶತಿಭಿರ್ದೇವಗಣೈರ್ಯುಕ್ತಾ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯಸ್ತು ಬಲಿದಾನ್ವಸತ್ತಮಃ || ೭ ||

ತ್ವತ್ಕೃತೇ ದೇವದೇವೇನ ಬದ್ಧೋ ಯಸ್ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಃ |

ವಾಯಾದಾ ಬಾಂಧವಾಸ್ತಸ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ವಾಸವ || ೮ ||

ಶಕ್ರೈಶ್ಚ ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮನ್ವಂತರಮಕಂಟಕಂ |

ದೇವದೇವಕರನ್ಯಸ್ತಂ ದಾನಮೇತನ್ಮಹಾಸುರಃ || ೯ ||

ದೇವೇಂದ್ರನೇ ! ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಎಂಟನೆಯ ಸಾವರ್ಣನೆಂಬ ಮನುವಿನ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು

೪-೧೩ ವಿಜಯ, ಮೇವಂತ, ನಿರ್ದೋಹ, ಸತ್ಯವಾಕ್, ಕೃತಿ, ಚರೀಷ್ಣು, ಅಧ್ಯಷ್ಟು, ವಾಚ, ಸಮತಿ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾವರ್ಣಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನು ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ವ್ಯಾಸ, ಗಾಲವ, ದೀಪ್ತಿರ್ಮಾ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ, ಇವರೇ ಸಾವರ್ಣಮನ್ವಂತರದ ಋಷಿಗಳು ಸುತಸ್ವರೂ ಅಮೃತರೂ, ಆತ್ರೇಯರೂ ಸೇರಿ ಮೂರು ದೇವಗಣಗಳು. ಈ ಮೂವರೂ ಇಷ್ಟತ್ತು ವೇವಗಣಗಳೆಂದೂಡಗೂಡಿರುವರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇಂದ್ರನಾದವನು ದಾನವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡು ಇಂದ್ರ ! ಈ ಬಲಿಯ ವಿಚಾರ ಸಿನಗೆ ನೆನಪಿದೆಯೋ ? ಅದನ್ನು ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾನು ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರುಹೆಜ್ಜೆ ದಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದರಂತೆ ಮೂರುಹೆಜ್ಜೆ ಆಳಿದಾಗ ಬಲಿಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯಲು ಒಪ್ಪಿ

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜಾ ಭವತಿ ಸಾವರ್ಣಸ್ಯಾಂತರೇ ಮನೋಃ |

ತಸ್ಮಿನ್ಮನ್ವಂತರೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಹಿಮಶೈಲಾಲಯೋ ಬಲೀ || ೧೦ ||

ಭವಿಷ್ಯತಿ ದುರಾಚಾರೋ ನಾನೋಲೋ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಲಬ್ಧವರೋ ರೌದ್ರಶೈಲೋಕ್ಯೋತ್ಸಾದನೇ ರತಃ || ೧೧ ||

ತಂ ವಧಿಷ್ಯತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುರ್ಗರುಡವಾಹನಃ |

ಚಕ್ರೇಣ ಶತಧಾರೇಣ ಜಗತಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ || ೧೨ ||

ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲಂ ವಿಕಟೋಗ್ರವೇಷಂ

ನೀಲಾಂಜನಾಭಂ ಭಯದಂ ತ್ರಿಲೋಕೇ |

ಕೊಂದನಯ್ಯ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಪಟ್ಟವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಾವರ್ಣ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪಟ್ಟವು ಒಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿ ಇಂದ್ರ ' ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರರಿಗೂ ದಾಯಾರಿಗಳೆಂದೆಂದು ನಾನು ಇದುವರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವನಷ್ಟೆ ಈ ಬಲಿಗ ಮಾತ್ರ ದಾಯಾರಿಗಳ ಹಸರೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಮನ್ವಂತರ ಕಳೆಯುವ ವರೆಗೂ ಅವನು ಇಂದ್ರಭೋಗವನ್ನನುಭವಿಸುವನು ಅವನಿಗೆ ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಲೀ ರತ್ನಗಳಾಗಲೀ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ದರಫಲವಾಗಿ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರನದವಯನ್ನನು ಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಬಲಿಂಧ್ರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದಾನೆ. ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಇಂದ್ರಭೋಗವನ್ನನುಭವಿಸಿದಬಳಿಕ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನೋಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಹಳ ದುರಾಚಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆಗ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಾಧೆಪಡಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಗರುಡವಾಹನನಾಗಿ ಒಂದು ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಚೂಪಾದ ಅಲುಗುಳ್ಳ ಚಕ್ರಾಯಧದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ವೇಷವನ್ನು

ಚಕ್ರೇಣ ದೇವಃ ಪ್ರವಿದಾಯ ಕರ್ತಾ
ಲೋಕಂ ಸಮಗ್ರಂ ಭಯವಿಪ್ರಯುಕ್ತಂ

॥ ೧೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಶೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇಃ ಸ್ವಾಮಿ ಸಾವರ್ಣಿ ಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂ ನಾಮ
ತ್ಯಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಧರ್ಮಿ ಅದುರಾಚಾರಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಕೇಳಿದೆಯಾ
ಇಂದ್ರ, ಎಂದು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಶದ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶಕ್ರ ಶಾಂಬರಾಯಣೀ
ಸಂವಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಸಾವರ್ಣಿಕ ಮನ್ವಂತರ
ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಎಂಭತ್ತ
ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಚತುಸ್ಸಪ್ತತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯವಾಚಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಸ್ಯ ತು ಮನೋರ್ನವಮಸ್ಯ ಸುತಾಂಘ್ರಣು ।

ಧೃತಿಕೇತುರ್ದೀಪ್ತಿಕೇತುಃ ಪಂಚಹಸ್ತೋ ನಿರಾಕೃತಿಃ

॥ ೧ ॥

ಪೃಥಶ್ಚನಾ ಬ್ರಹ್ಮದ್ಯುಮ್ನಾ ಯಜೀಕೋ ಬ್ರಹತಾಂ ಗಣಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಸ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರಾ ಯುಷಯಶ್ಚ ನಿಚೋಧ ಮೇ

॥ ೨ ॥

ಮೇಧಾತಿಥಿದ್ಯುತಿಶ್ಚೈವ ಸವನೋ ವಸುರೇವ ಚ ।

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣಾನ್ವವ್ಯಸತ್ಯಾ ಚ ಯುಷಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮನುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಧೃತಿಕೇತು ದೀಪ್ತಿಕೇತು, ಪಂಚಹಸ್ತ, ನಿರಾಕೃತಿ, ಪೃಥಶ್ಚನಾ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ಯುಮ್ನಾ, ಯಜೀಕ, ಇವರೇ ಆ ಮನುಪುತ್ರರು. ಇನ್ನು ಯುಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

೩ ಮೇಧಾತಿಥಿ, ದ್ಯುತಿ, ಸವನ, ವಸು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣಂತ, ಹವ್ಯಸತ್ಯ, ಇವರೇ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಮನ್ವಂತರದ ಯುಷಿಗಳು

ಸಾರಾ ಮರೀಚಿಗರ್ಭಾಶ್ಚ ಸ್ವಧರ್ಮಾಣಶ್ಚ ತೇ ತ್ರಯಃ |

ಗಣಾ ದ್ವಾದಶಕಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೪ ||

ವಿಭುರ್ನಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸರ್ವದೇವೇಶ್ವರೋ ಬಲೀ |

ದಾಯಾದಾ ಬಾಂಧವಾಸ್ತಸ್ಯ ಯೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಧಾರ್ಮಿಕಾಃ

|| ೫ ||

ಕಾಲಕಕ್ಷ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಸ್ತೇಷಾಂ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ |

ತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ರಾಜಾ ವಸುನಾಭೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ

|| ೬ ||

ಪುತ್ರಸ್ತು ಭವಿತಾ ತಸ್ಯ ವಾಸುದೇವೋ ಮಹೀಪತಿಃ |

ಚಕ್ರವರ್ತೀ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪದ್ಮನಾಭ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ

|| ೭ ||

ದೇವಾಸುರೇ ತು ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕಾಲಕಾಕ್ಷಂ ರಣೋತ್ಕಟಂ |

ನರವಧ್ಯಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪದ್ಮನಾಭೋ ವಧಿಷ್ಯತಿ

|| ೮ ||

ಶರೇಣ ಜಾಂಬೂನದಭೂಷಿತೇನ

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತೇನ ರಣವ್ರಚಂಡಂ |

೪-೯ ಬಳಿಕ ಆ ಮನ್ವಂತರದ ದೇವಗಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಸಾರರು, ಮರೀಚಿಗರ್ಭರುಗಳು, ಸ್ವಧರ್ಮಾಣರು, ಈರಿತಿ ಮೂರು ಗಣಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹನ್ನೆರಡು ದೇವಗಣಗಳುಂಟು ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಭುವೆಂಬುವನು ಇಂದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಇವನು ಸಕಲ ದೇವೇಶ್ವರನಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ದಾಯಾದರಾಗುವರು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಲಕಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಘೋರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಸುನಾಭನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಘೋರಯಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಗ ವಾಸುದೇವ ಇವನೂ ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಘೋರಿಯಾಗುವನು. ಆಗ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಯಾದ ಪದ್ಮನಾಭನೆಂಬುವನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುವನು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಲ ಕಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ, ಪದ್ಮನಾಭನಿಗೂ ಭಾರೀ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಈ ಭವಿಷ್ಯ

ಹತ್ವಾ ಸುರಂ ಕಾಲಸಮಪ್ರಭಾವಂ

ರಾಜಾ ಸ ಲೋಕಸ್ಯ ಭಯಂ ನಿಹಂತಾ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ತ್ರಯೋದಶರಾಚ್ಯಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂ

ನಾಮ ಚತುರಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

--

-- -- -- --

ಯುದ್ಧಕ್ರಮಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಭಗವಾತನು ಸದ್ವಿನಾಭ ರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ
ಕಾಲಕಕ್ಷಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಭಯವನ್ನು ವರಿಹಾರ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪನಾದ ಒಂಭತ್ತನೆಯದಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ

ಮನ್ವಂತರ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು

ನೂರೆಂಭತ್ತ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಪಂಚಾಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ॥

ಧರ್ಮಪುತ್ರಸ್ಯ ತು ಮನೋರ್ದಶಮಸ್ಯ ಸುತಾಂಚ್ಛುಣು ।

ಸುಕ್ಷೇತ್ರ ಉತ್ತಮೌಜಾಶ್ಚ ಭೂರಿಶೋಣಶ್ಚ ವೀರೈರ್ವಾ ॥ ೧ ॥

ಶತಾನೀಕೋ ನಿಮಿರ್ಮಿತ್ರೋ ವೃಷಸೇನೋ ಜಯದ್ರಥಃ ।

ಭೂರಿದ್ಭ್ಯುನುಃ ಸುವರ್ಮಾ ಚ ಧರ್ಮಪುತ್ರಮನೋಃ ಸುತಾಃ ॥ ೨ ॥

ಆಪೋಮೂರ್ತಿಹರ್ನಿಷ್ಕಾಂಶ್ಚ ಸತ್ಪತಿಶ್ಚಾವ್ಯಯಸ್ತಥಾ ।

ನಾಭಾಗಃ ಪ್ರಮಿತಶ್ಚೈವ ಸೌರಭಾ ಋಷಯಸ್ತಥಾ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಹತ್ತನೆಯ ಮನುವಿಗೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಸುಕ್ಷೇತ್ರ, ಉತ್ತಮೌಜ, ಭೂರಿಶೋಣ, ಶತಾನೀಕ, ನಿಮಿರ್ಮಿತ್ರ, ವೃಷಸೇನ, ಜಯದ್ರಥ, ಭೂರಿದ್ಭ್ಯುನು, ಸುವರ್ಮ ಇವರಿಷ್ಟ ಮಂದಿಯೂ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು.

೩. ಮತ್ತು ಆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಹತ್ತನೆಯ ಮನ್ವಂತರದ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರು

ಪ್ರಾಣಾಖ್ಯಾಃ ಶತಸಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾನಾಂ ಗಣಾಸ್ತಥಾ ।

ಭವಿತಾ ತಸ್ಯ ಭವಿತಾ ಶಾಂತಿರಿಂದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್

॥ ೪ ॥

ದಾಯಾದಾ ಬಾಂಧವಾಸ್ತಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಸುರಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ತೇಷಾಂ ಚ ಭವಿತಾ ರಾಜಾ ವಾಲೀ ನಾಮ ಮಹಾಸುರಃ

॥ ೫ ॥

ದ್ಯೋತಯಿಷ್ಯತಿ ತಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಗದಯಾ ಭೀನುವೇಗಯಾ ।

ದೇವಾಸುರೇ ತು ಸಂಗ್ರಾಮೇ ದೇವಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ

॥ ೬ ॥

ಗದಾನಿಪಾತಾಭಿಹತೇ ಸುರೇಂದ್ರೇ

ಮಹಾಬಲೇ ದೇವವರೇಣ ತೇನ ।

ಗಳೇನೆಂದರೆ —ಆಪೋಮೂರ್ತಿ, ಹವಿಷ್ಮಂತ, ಸತ್ಪತಿ, ಅವ್ಯಯ, ನಾಭಾಗ, ಪ್ರವಿತ, ಸೌಭರ, ಇವರೇ ಆ ಋಷಿಗಳು ।

೪. ಆ ಮನುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾಗಣರು ದೇವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವರು ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾದ ಇಂದ್ರನಾರೆಂದರೆ, ಮಹಾಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಶಾಂತಿಯೆಂಬುವನೆಂದು ತಿಳಿ

೫. ದೇವತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಅವರ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಸಹ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಆ ಮುಂದೆ ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಾಲಿಯೆಂಬ ಮಹಾಸುರನು ರಾಜನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುವನು.

೬-೭. ಈ ವಾಲೀನಾಮಕ ಮಹಾಸುರನು ಲೋಕಕಂಟನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೇವಾಸುರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

ತ್ವೈಲೋಕ್ಯನೇತದ್ಭವಿತಾ ಸನುಗ್ರಂ
ವಿನಷ್ಟದೋಷಂ ಸುರವಿಪ್ರಜುಷ್ಯಂ

॥ ೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇ
ಸಂವಾದೇ ದಶಮಧರ್ಮಪುತ್ರಮನ್ವಂತರವರ್ಣನಂನಾಮ
ಪಂಚಾಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಆ ವಾಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೌಮೋದಕೀನಾಮಕ ಗವೆಯಿಂದ ಸದೆಬಡಿದು ಕೊಂದು
ಮೂರು ಲೋಕದ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಹತ್ತನೆಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಮನ್ವಂತರ
ವರ್ಣನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರೆಂಭತ್ತೈದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಷಡಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯವಾಚಃ ॥

ರುದ್ರಪುತ್ರಸ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರಾನ್ಯಕ್ಷಾನ್ಯಮೈಕಾದಶಸ್ಯ ತು ।

ಧರ್ಮನಿತ್ಯಾನ್ಮಹಾಭಾಗಾಂಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯ ಪರಾಯಣಾರ್ಢಾ

॥ ೧ ॥

ಸರ್ವತುಗಃ ಸುಶರ್ಮಾ ಚ ಸೇನಾನೀತಃ ಪುರೋದ್ಧತಃ ।

ಕ್ಷೇಮಧನ್ವಾ ದೃಢೇಂದ್ರಶ್ಚ ಚಾದರ್ಶಃ ಪುಂದ್ರಕಸ್ತಥಾ

॥ ೨ ॥

ಸೂರ ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಮತ್ತೂ ಹೇಳಿದಳೇನೆಂದರೆ
ಎಲೈ ದೇವೇಂದ್ರನೆ! ಮುಂದಿನ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನುವಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನುವಿಗೆ ರುದ್ರಪುತ್ರನೆಂದು ಹೆಸರು,
ಆತನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು, ಬಲ್ಲೆಯಾ! ಧರ್ಮನಿತ್ಯರು, ಮಹಾನು
ಭಾವರು, ತ್ರಿಲೋಕ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲೂ, ಹಿತದಲ್ಲೂ ಸರ್ವದಾ ಆಸಕ್ತರಾದ ಆ ಪುಣ್ಯಾ
ತ್ಮರ ವ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

೨-೪ ಸರ್ವತುಗ, ಸುಶರ್ಮ, ಸೇನಾನೀಕ, ಪುರೋದ್ಧತ, ಕ್ಷೇಮಧನ್ವಾ,
ದೃಢೇಂದ್ರ, ಆದರ್ಶ, ಪುಂದ್ರಕ, ಇವರಿಷ್ಟು ಮಂದಿಯೂ ಮನುಪುತ್ರರು ಇನ್ನು

ಮನುಪುತ್ರಾಃ ಸ್ತೃತಾ ಹ್ಯೇತೇ ಋಷಯಶ್ಚ ನಿಬೋಧ ಮೇ ।

ಹವಿಷ್ಣಾಂಶ್ಚ ವಪುಷ್ಣಾಂಶ್ಚ ವರುಣಾಬ್ಧಿಶ್ಚ ನಿಸ್ತರಃ

॥ ೩ ॥

ವಿಷ್ಣುಶ್ಚೈನಾಗ್ನಿತೇಜಾಶ್ಚ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ನಿರ್ಮಧ್ಯಾರಥಯಶ್ಚೈವ ಕಾಮಗಾಶ್ಚ ಗಣಾಸ್ತ್ರಯಃ

॥ ೪ ॥

ತ್ರಿಂಶತ್ತಿಂಶತ್ಪಥಾ ದೇವಾ ಏಕೈಕಸ್ಮಿನ್ನಣೇ ಸ್ತೃತಾಃ ।

ತೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ವೃಷೋ ನಾನು ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಬಲಃ

॥ ೫ ॥

ದಾಯಾದಾ ಬಾಂಧವಾರ್ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸುರಾಶ್ಚ ಯೇ ।

ತೇಷಾಂ ತು ಭವಿತಾ ರಾಜಾ ದಶಗ್ರೀವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್

॥ ೬ ॥

ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ತಂ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರೈಣಂ ರೂಪಮುಪಾಶ್ರಿತಃ ।

ಶೂಲಾಗ್ರೇಣ ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯ ರಣೇ ದೇವಾಃಸುರೇ ತದಾ

॥ ೭ ॥

ತಮವಧ್ಯಂ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಸ್ವಯಂಭುವಾ ।

ಗತಂ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವೇ ಸಾ ವಿಷ್ಣುಸ್ತಂ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ

॥ ೮ ॥

ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳು ಹವಿಷ್ಯಂತ, ವಪುಷ್ಯಂತ, ವರುಣಾಬ್ಧಿ, ನಿಸ್ತರ, ವಿಷ್ಣು, ಅಗ್ನಿನೇತ್ರ, ಇವರುಗಳೇ ಆಗಿನ ಋಷಿಗಳು, ೩ ಕಾಲದ ದೇವಗಣಗಳಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳು ನಿರ್ಮಧ್ಯರು, ರಥಿಗಳು, ಕಾಮಗರು—ಈ ಒಂದೊಂದು ಗಣಕ್ಕೂ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಉಪಗಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ

೫-೯ ದೇವಗಣಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃತನೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ವೇದತೆಗೆಗೆ ದಾಯಾದಬಾಂಧವರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಒಡೆಯನು ದಶಗ್ರೀವ ಆ ದಶಗ್ರೀವನನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೂಲದ ತುದಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಿಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ಈ ದಶಗ್ರೀವನು ಗಂಡಸರಿಂದ ಮರಣವಾಗಬಾರದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುವವನಾದುದರಿಂದ

ನೀಲೋತ್ಪಲಾಭಂ ತಪನೀಯವರ್ಣಂ
ಸುವೃತ್ತಜಾನೂರುಯುಗಂ ಸ್ವರೂಪಂ ।
ರೂಪಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾಶ್ಚಾರುತರಂ ಸ ಕೃತ್ವಾ
ಸುರಾರಿಮುಗ್ರಂ ಸಹಸ್ಯಾರಿಹಂತಾ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರ ಶಾಂಬರಾಯಣೀಸಂವಾದೇ ಏಕಾದಶ
ಮನ್ವಂತರ ವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಷಡಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಪರಮಸುಂದರನಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಆಕಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು
ತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೀ ಸಂವಾದ
ರೂಪವಾದ ಏಕಾದಶ ಮನ್ವಂತರ ವರ್ಣನವೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರಂಭತ್ತಾರನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರನುಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ಸಪ್ತಾಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತನೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ||

ಮನೋಸ್ತ್ವಂ ದಕ್ಷಪುತ್ರಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಂ ಛ್ಯಣು |

ದೇವನಾನುಪದೇವಶ್ಚ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಿದೂರಥಃ

|| ೧ ||

ಮಿತ್ರವಾನ್ಮಿತ್ರದೇವಶ್ಚ ಮಿತ್ರಸೇನಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾಃ |

ಮಿತ್ರಬಾಹುಃ ಸುವರ್ಚಾಶ್ಚ ದಕ್ಷಪುತ್ರನುನೋಃ ಸುತಾಃ

|| ೨ ||

ಸತ್ತನೋದ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಶ್ಚೈವ ತಪನಃ ಸುತಪಾಸ್ತಥಾ |

ತಪೋರತಿಸ್ತಪಸ್ವೀ ಚ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ

|| ೩ ||

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ —

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ಹಸ್ತಿರಡನೆಯ ಮನುವಾದ ದಕ್ಷಪುತ್ರನೆಂಬ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು, ದೇವವಂತ, ಉಪದೇವ, ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಿದೂರಥ, ಮಿತ್ರವಂತ, ಮಿತ್ರದೇವ, ಮಿತ್ರಸೇನ, ಮಿತ್ರಬಾಹು, ಸುವರ್ಚ, ಇವರಲ್ಲರೂ ದಕ್ಷಪುತ್ರ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು

೨-೨ ದಕ್ಷಪುತ್ರ ಮನುವಿನಕಾಲದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಸತ್ತನು, ದ್ಯೌತಿ, ದ್ಯುತಿ, ತಪನ, ಸುತಪ, ತಪೋರತಿ, ತಪಸ್ವೀ ಈ ಏಳು

ಸುಶರ್ಮಾಣಃ ಸುತಪಸೋ ಹರಿತಾ ರೋಹಿತಸ್ತಥಾ ।

ಸುತಾರಾಖ್ಯಾ ಗಣಾಃ ಪಂಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶಕೋ ಗಣಃ ॥ ೪ ॥

ಋತಧಾಮಾ ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತೇಷಾಮಿಂದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪರ್ವಾ ।

ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಸ್ತಸ್ಯ ಭವಿಸ್ಯಂತ್ಯಸುರಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೫ ॥

ತೇಷಾಂ ಚ ಭವಿತಾ ರಾಜಾ ನರಕೋ ನಾಮ ನಾನುತಃ ।

ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸೋಃ ಸತ್ತ್ವದ್ಧೃಶ್ಚ ವರದಾನಾತ್ಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥ ೬ ॥

ಹರಿರ್ನಪುಂಸಕೋ ಭೂತ್ವಾ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ತಂ ತದಾ

॥ ೭ ॥

ದೇವಾಂತಕಂ ಕಾಲಸಮಪ್ರಭಾವಂ

ಮಹಾಸುರಂ ಕ್ಲೇಬವಪುರ್ನಹಾತ್ಮಾ ।

ಮಂದಿಯೂ ಆ ಮನುವಿನ ಕಾಲದ ಋಷಿಪ್ರವರರು ಆ ಕಾಲದ ದೇವಗಣಗಳು
ಐದು ಸುಶರ್ಮಾಣರು, ಸುತಪಸರು, ಹರಿತರು, ರೋಹಿತರು, ಸುತಾರರೆಂದು ಐದು
ದೇವತಾಗಣಗಳು ಆ ಐದಕ್ಕೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ದೇವಗಣಗಳಾಗು
ವುವು ಆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋತಧಾಮನೆಂಬುವನು ರಾಜನಾಗಿ ಇಂದ್ರವಟ್ಟಕ್ಕೆ
ಬರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿರುವರು ಆ
ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆಲ್ಲಾ ರಾಜನಾಗುವವನಿಗೆ ನರಕಾಸುರನೆಂದು ಹೆಸರು ಅವನು ಗಂಡಸ
ರಿಂದಾಗಲೀ ಹೆಂಗಸರಿಂದಾಗಲೀ ಮರಣವಾಗಕೂಡದೆಂದು ವರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ
ಪಡೆಯುವವನಾದುದರಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಆ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ನಪುಂಸಕ

ನಿಹತ್ಯ ತಂ ಲೋಕಮಿದಂ ಸಮಗ್ರಂ
ಭೀತ್ಯಾ ವಿಹೀನಂ ಭಗವಾನ್ಸಕರ್ತಾ

॥ ೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಯ ದಕ್ಷಪುತ್ರಸ್ಯ ಮನೋವಂಶಾನು
ಕೀರ್ತನಂನಾಮ ಸಪ್ತಾಶೀತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಶೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಕ್ಷಪುತ್ರ ಮನುವಿನ
ವಂಶಾನುವರ್ಣನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು
ನೂರೆಂಭತ್ತೀಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಅಷ್ಟಾಶೀತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯವಾಚ ॥

ತ್ರಯೋದಶಸ್ಯ ರೌಚ್ಯಸ್ಯ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾನ್ನಿ ಜೋಧ ಮೇ ।
ಚಿತ್ರಸೇನೋ ವಿಚಿತ್ರಶ್ಚ ನಯೋ ಧರ್ಮಭೃತೋ ಧೃತಿಃ

॥ ೧ ॥

ಸುನೇತ್ರೋ ವೃಕ್ಷವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸುನಯೋ ಧರ್ಮಯೋ ದೃಢಃ ।
ರೌಚ್ಯಸ್ಯೋ ಮನೋಃ ಪುತ್ರಾಃ ಶೃಣುಷ್ವ ಋಷಯೋ ಮಮ

॥ ೨ ॥

ಧೃತಿಮಾನವ್ಯಯಶ್ಚೈವ ನಿಃಪ್ರಕೋಪೋ ನಿರುತ್ಸುಕಃ ।
ನಿರ್ಮಾಣಸ್ತತ್ತ್ವದರ್ಶೀ ಚ ದನಯಾಯತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ

॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಇಂದ್ರ ! ಹದಿಮೂರನೆಯ ರೌಚ್ಯ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ಚಿತ್ರಸೇನ, ವಿಚಿತ್ರ, ನಯ, ಧರ್ಮಭೃತ, ಧೃತಿ, ಸುನೇತ್ರ, ವೃಕ್ಷವೃದ್ಧಿ, ಸುನಯ, ಧರ್ಮಯ, ದೃಢ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ರೌಚ್ಯ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನು ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳು.

೩-೪ ಧೃತಿಮಂತ, ಅವ್ಯಯ, ನಿಃಪ್ರಕೋಪ, ನಿರುತ್ಸುಕ, ನಿರ್ಮಾಣ, ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿ, ರವ, ಯಾಯತ, ಕೀರ್ತಿತ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಋಷಿಗಳು ಆ ಕಾಲದ ದೇವತಾಗಣಗಳು ಮೂರು ಸುತ್ರಮಾಣರು, ಸುಧರ್ಮಾಣರು, ಶುಭಕರ್ಮಾಣರು ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು

ಸುತ್ರಾನಾಣಃ ಸುಧರ್ಮಾಣಃ ಶುಭಕರ್ಮಾಣ ಏವ ಚ |

ಏತೇ ಶಕ್ರ ತದಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ದೇವತಾನಾಂ ಗಣಾಸ್ತ್ರಯಃ || ೪ ||

ಏಕೈಕಸ್ಮಿನ್ನಣೇ ದೇವಾ ಏಕಾದಶ ತದಾ ಶುಭಾಃ |

ದೇವೇಂದ್ರಶ್ಚ ತದಾ ತೇಷಾಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ || ೫ ||

ದಾಯಾದಾ ಬಾಂಧವಾಸ್ಯಸ್ಯ ಯೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ವಾಸನ |

ಟಿಟ್ಟಿಭೋ ನಾಮ ದುಷ್ಪಾತ್ಮಾ ತೇಷಾಂ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ || ೬ ||

ತಸ್ಯಾಪಿ ಭವಿತಾ ಮೃತ್ಯುರ್ದೇವದೇವಾಜ್ಜನಾರ್ದನಾತ್ |

ಮಾಯೂರೇಣ ಚ ರೂಪೇಣ ಸತತಂ ಪನ್ನಗಾಶಿನಾ || ೭ ||

ಸ ತು ದೇವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ಸರ್ಪರೂಪೇಣ ದುರ್ಮತಿಃ |

ಯುದ್ಧಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿರುತ್ಸಾಹಾನ್ಸರ್ವಾ ದೇವಗಣಾಂಸ್ತಥಾ || ೮ ||

ನಿಷ್ಟ್ರಯತ್ನೇಷು ದೇವೇಷು ಮಾಯೂರಂ ರೂಪಮಾಶ್ರಿತಃ |

ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ತಂ ದುಷ್ಪಂ ದೇವದೇವೋ ಜನಾರ್ದನಃ || ೯ ||

೫ ಮೂರು ಗಣಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೊಂದು ಗಣ
ಗಲಾಗುವುವು ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ರಾಜನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರಪಟ್ಟ
ವನ್ನೇರುವನು.

೬-೧೦ ಆ ಬೃಹಸ್ಪತಿನಾಮಕ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ಅನೇಕ ಜನ ರಾಕ್ಷಸರು
ದಾಯಾದಿಗಳಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರುವರು ಇವರುಗಳ ರಾಜನ ಹೆಸರು ಟಿಟ್ಟಿಭಾಸುರರು
ಇವನನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನವಿಲಿನ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಂಹರಿಸುವನು
ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಾಗ ಈ ಟಿಟ್ಟಿಭನು ದೇವತೆ
ಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಪರೂಪದಿಂದ ಕೈಮಾಡುವನು ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ನವಿಲಿನ

ಮಹಾಕಸಾಲಃ ಸಶಿಖೀ ಮಹಾತ್ಮಾ
 ಪ್ರಬುದ್ಧನೀಲೋತ್ಪಲಚಾರುಕಂಠಃ ।
 ತಂ ದಾನವಂ ತತ್ರ ರಣೇ ಪ್ರಸಹ್ಯ
 ಹತ್ವಾ ತ್ರಿಲೋಕೀಂ ಮುದಿತಾಂ ಹಿ ಕರ್ತಾ

॥ ೧೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ತ್ರಯೋದಶರಾಚ್ಯ
 ಮನ್ವಂತರವರ್ಣನೋನಾಮಾಷ್ಟಾಶೀತ್ಕಥಿಕ
 ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಕಾರದಿಂದ ಆ ಸರ್ಪರೂಪಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ
 ಕಾಪಾಡುವನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ
 ರೂಪವಲ್ಲ ಪದಮೂರನೆಯ ರಾಚ್ಯಮನ್ವಂತರ ವರ್ಣನ
 ರೂಪವಾದ ಒಂದುನೂರ ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

॥ ಏಕೋನ ನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚಃ ॥

ಚತುರ್ದಶಸ್ಯ ಭೌತ್ಯಸ್ಯ ಶೃಣು ಪುತ್ರಾನ್ಮನೋರ್ಮಮ ।

ತರಂಗಭೀರಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಸ್ತರಸ್ವಾನುಗ್ರ ಏವ ಚ ॥ ೧ ॥

ಅಭಿಮಾನೀ ಪ್ರವೀರಶ್ಚ ಜಿಷ್ಣುಃ ಸಂಕ್ರಂದನಸ್ತಥಾ ।

ತೇಜಸ್ವೀ ಸುಲಭಶ್ಚೈವ ಭೌತ್ಯಸ್ಯೈತೇ ಮನೋಃ ಸುತಾಃ ॥ ೨ ॥

ಅಗ್ನೀಧ್ರಶ್ಚಾತಿಬಾಹುಶ್ಚ ಮಾಗಧಶ್ಚ ತಥಾ ಶುಚಿಃ ।

ಅಜಿತೋ ಯುಕ್ತಗೋಶಕೃ ಋಷಯಃ ಸಪ್ತ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೩ ॥

ನೂರ ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಮನುವಾದ ಭೌತ್ಯಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ತರಂಗಭಿ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ತರಸ್ವಂತ, ಉಗ್ರ, ಅಭಿಮಾನೀ, ಪ್ರವೀರ, ಜಿಷ್ಣು, ಸಂಕ್ರಂದನ, ತೇಜಸ್ವೀ, ಸುಲಭ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭೌತ್ಯಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು.

೩ ಅಗ್ನೀಧ್ರ, ಅತಿಬಾಹು, ಮಾಗಧ, ಶುಚಿ, ಅಜಿತ, ಯುಕ್ತಗ, ಶಕೃ, ಈ ಏಳು ಮಂದಿಯೂ ಆ ಮನುವಿನ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು.

ಚಾಕ್ಷುಷಾಶ್ಚ ಕನಿಷ್ಠಾಶ್ಚ ಪವಿತ್ರಾ ಭಜಿರಾಸ್ತಥಾ ।

ವಯೋವೃದ್ಧಾ ದೇವಗಣಾಃ ಪಂಚ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತು ಸಪ್ತಕಾಃ

॥ ೪ ॥

ತೇಷಾಮಿಂದ್ರಃ ಶ.ಚಿರ್ನಾಮು ತಸ್ಯ ದಾಯಾದಬಾಂಧವಾಃ ।

ಯೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಭವಿತಾ ರಾಜಾ ತೇಷಾಂ ಮಹಾಸುಖಃ

॥ ೫ ॥

ದಿವ್ಯಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಂ ತು ಯುದ್ಧಂ ದೇವಾಸುರಂ ತದಾ ।

ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಘೋರಂ ತಸ್ಯಾಂತೇ ತಂ ಮಹಾಸುರಂ

॥ ೬ ॥

ಅಸ್ಥಿತಂ ತಾನುಸೀಂ ನೂಯಾಂ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ಕೇಶವಃ ।

ಆರೂಢಃ ಕುಂಜರಂ ದಿವ್ಯಂ ಚರತ್ಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಂ

॥ ೭ ॥

ಉತ್ಪಾತಪರ್ವತಸಮಂ ಚಕ್ರೇಣ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ರಥಸ್ಥಂ ತಂ ಮಹಾದೈತ್ಯಂ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ದುರ್ಮತಿಂ

॥ ೮ ॥

೪-೯. ಆಗೈ ಇನ್ನೂ ಐದು ದೇವಗಣಗಳಾಗುವುವು ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಗಳನೆಂದರೆ — ಚಾಕ್ಷುಷರು ಕನಿಷ್ಠರು, ಪವಿತ್ರರು, ಭಜಿರರು, ವಯೋವೃದ್ಧರು ಈ ಐದು ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಏಳೇಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವಗಣಗಳಾಗುವುವು. ಅವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾದ ಆ ಕಾಲದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶುಚಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ದೇವಗಣಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸ ದಾಯಾದಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವರು ಅವರುಗಳ ರಾಜನಿಗೆ ಮಹಾಸುಖಾಸುರನೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಗುವುದು ಆಗ ಇವನಿಗೂ, ಇಂದ್ರನಿಗೂ, (ದೇವಾಸುರರಿಗೆ) ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಕಾಲ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುವುದು ಕಡೆಗೆ ಆ ಅಜೇಯನಾದ ಮಹಾ ಅಸುರನನ್ನು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ತನೋಮಯವಾದ ಮೂಯಾ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಒಂದು ಮಹಾಗಜದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವನು ಈ ಇಂದ್ರ ಶತ್ರುವಾದ ಆ

ತಸ್ಮಿನ್ದ ತೇ ವಾಸವದೇವಶತ್ರು
ಮಹಾಬಲೇ ಕಾಲಸಮುಪ್ರಭಾವೇ ।
ತ್ಯೈಲೋಕ್ಯಮೇತದ್ವಿರುಜಂ ಸಮಂತಾ-
ತ್ತದಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಮಲಪ್ರತಾಪಂ

॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಚತುರ್ದಶಭೌತ್ಯಮನುವರ್ಣನನ್ನಾಮು
ಏಕೋನ ನವತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಮಹಾಸುರನು ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರದಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದೊಡನೆಯೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಸುಭಿಕ್ಷ
ವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿರುವುದು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದಃ ಪೂರ್ವವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಭೌತ್ಯಮನು
ವರ್ಣನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರ ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ

|| ನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಶಕ್ರ ಉವಾಚ ||

ಅಸ್ಮಿನ್ಮನ್ವಂತರೇ ಭದ್ರೇ ಗರುಡಸ್ಯ ಚ ಸಂಭವಃ |

ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಮತೀತೇಷು ಕಥಂ ಗರುಡವಾಹನಃ

|| ೧ ||

ಅಸುರಾನ್ಘಾತಯಾಮಾಸ ಭವಿಷ್ಯೇಷು ತಥೈವ ಚ |

ಗರುಡಂ ತು ಸಮಾರುಹ್ಯ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ತತ್ಕಥಂ

|| ೨ ||

ಮನ್ವಂತರಾಂತೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ಲಯೋ ಯಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ತಸ್ಮಾದೇತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಕುಶಲಾ ಹ್ಯಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕಾ

|| ೩ ||

ನೂರತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೧-೨ ಇಂದ್ರನು ವ್ರಶ್ನಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ -- ಅಮ್ಮ! ಶಾಂಬರಾಯಣ! ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಗರುಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಆ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವುದನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಗಲೂ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಸಂಗತಿಯು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೇ ಮುಂದೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯೆ! ಇದು ಹೇಗೆ? ನನಗೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು? ಹೇಳು

೨ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರವು ಮುಗಿದಾಗಲೂ ಲೋಕ

॥ ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚೆ ॥

ದೇವಾನಾನುಸುರಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಮನ್ವಂತರಂ ಯಥಾ ।

ಸಂಭವಸ್ತ್ರಿದಶಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ತಥಾ ಸ್ಕೃತಃ

॥ ೪ ॥

ನಾಗಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ಯಕ್ಷಾಣಾಮಥ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ।

ಸುಪರ್ಣಾನಾಂ ತಥಾ ಶಕ್ರ ಪ್ರಾಣಿನಾಮುಪಶೇಷತಃ

॥ ೫ ॥

ಸುಪರ್ಣಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನಸ್ತು ತತ್ರ ಮನ್ವಂತರೇ ತದಾ ।

ಸದೈವ ರಾಜನ್ಯವತಿ ಗರುಡಃ ಪತತಾಂವರಃ

॥ ೬ ॥

ನಾಹನಶ್ವೇ ತಥಾ ತಸ್ಯ ದೇವೇಶಸ್ಯ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ।

ಪ್ರಾಡುರ್ಭಾವಾಣ್ಯಧೋಕ್ತಾನಿ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಯಾ ತವ

॥ ೭ ॥

ತಥೈವ ತಸ್ಯ ಜ್ಞೇಯಾನಿ ಗರುಡಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ದೇವಾಸ್ತು ಕೃತಕರ್ಮಾಣಃ ಶಕ್ರ ಮನ್ವಂತರಕ್ಷಯೇ

॥ ೮ ॥

ನೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭವಿಷ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಚ್ಚಿನ್ನವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯವೇತರಿಂದುಂಟಾಯಿತೋ, ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪರಮಧರ್ಮ ಶೀಲಳಾದ ನೀನು ನನಗೋಸ್ಕರ ತಿಳಿಸು

೪-೭ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಸೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಇಂದ್ರ ! ಕೇಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುವರೋ, ಅದೇ ಮೇರೆ ಗಂಧರ್ವರೂ, ನಾಗರೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುವುವು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ರಾಜನಾದ ಗರುಡನು ವ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸೇವೆ (ನಾಹನ) ಗಾಗಿಯೇ ಜನಿಸುವನು ಪ್ರತಿ ಮನ್ವಂತರ ದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ.

೮-೧೩. ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರಮಾಡುವನೋ, ಅದೇ ಮೇರೆ ಗರುಡನೂ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು

ತ್ಯಕ್ತಾಧಿಕಾರಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ಪರಲೋಕಮಿತಃ ಪ್ರಭೋ ।

ತಲ್ಲಿಂಗಾಶ್ಚ ತಥಾ ಮಂತ್ರಾಸ್ತೈರೇವ ಸಹಿತಾಃ ಸುರೈಃ ॥ ೯ ॥

ಸಮೂಹಶ್ಚೈವ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ದೇವಸ್ತ್ರಿದಶಪೂಜಿತಃ ।

ಶರೀರೇ ಬ್ರಹ್ಮಸದನೇ ಸ ತು ನಿತ್ಯಃ ಪ್ರಕೀರ್ತತಃ ॥ ೧೦ ॥

ಯಾವಜ್ಜೀವತಿ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ ।

ತದಾ ತು ಪುರುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವದೇವಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ॥ ೧೧ ॥

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶರೀರಂ ದೇವೋಽಪಿ ಪುರುಷಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ।

ಪುರುಷೋಽಪಿ ಮಹಾಸೃಷ್ಟಿಂ ಮಹಾಭೂತಗುಣಂ ತಥಾ ॥ ೧೨ ॥

ಕರೋತಿ ತದ್ವದೇವೇಹ ದೇವಃ ಪ್ರಾಗ್ಬಚ್ಛತಕ್ರತೋ ।

ಏವಂ ಸರ್ವಮಿದಂ ನಿತ್ಯಂ ತ್ವನಿತ್ಯಂ ನಾ ತವೇರಿತಂ ॥ ೧೩ ॥

ಎಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಮನ್ವಂತರವು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಅನಂದದಿಂದ ಕೃತಕರ್ಮರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಲಿಂಗಗಳೂ, ಆ ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೋಗಿ (ವೇದಮಂತ್ರಗಳು) ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೇರಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಯುಸ್ಸು ಇರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೂ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಶರೀರವು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೈಕನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಈಗಿರುವಂತೆಯೇ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸೃಜಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ ದೇವೇಂದ್ರರಾಜ! ನಾನು ಇದುವಾಗೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ? ಅದಿಲ್ಲಾ ನಿತ್ಯವೋ? ಅನಿತ್ಯವೋ? ನೀನೇ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳಯ್ಯ! ಮಹಾನುಭಾವ!

ನಾಸತೋ ವಿದ್ಯತೇ ಭಾವೋ ನಾಭಾವೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸತಃ |

ಉಭಯೋರಪಿ ದೃಷ್ಟೋಽಂತಸ್ತನ್ಯೋಸ್ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಭಿಃ

|| ೧೪ ||

ಅವಿನಾಶಿ ತು ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಂ |

ವಿನಾಶಮನ್ಯಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ

|| ೧೫ ||

ತಸ್ಯಾವಿನಾಶಿನಃ ಶಕ್ರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯಾಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಮತೀತಾನ್ಯನೇಕಶಃ

|| ೧೬ ||

ಭೂಯಶ್ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |

ವೈವಸ್ವತೇಽಸ್ಮಿನ್ನೇವೇಶ ಯಥಾ ಮನ್ವಂತರೇ ಶುಭೇ

|| ೧೭ ||

೧೪-೧೬. ಇಂದ್ರ! ಆತ್ಮ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸ್ವರೂಪನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ಕೇಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಅಸತ್ಪದಾರ್ಥವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲವೇ (ಸ್ವರೂಪ) ಇಲ್ಲ ಸದ್ವಸ್ತುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ (ನಿತ್ಯ) ನಿಗೆ ಅಭಾವವೆಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಸದಸತ್ತುಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ನೋಡು ಇದನ್ನು ತತ್ವದರ್ಶಿಗಳು, “ನಾಸದಾಸೀನ್ನೋಸದಾಸೀತ್” ಎಂಬ ಋಗ್ವೇದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇಂತಹ ವೇದನಾಕೃಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚರಾಚರ ಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ, ಇಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವೇ ಇಲ್ಲ ಇದನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಾವನೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ‘ಏಕಮೇವಾ ದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕೇಚಿತ್’ ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಲಿವೆ ಇಂತಹ ಅವಿನಾಶಿಯೆನಿಸಿದ ಅಣೋರಣೀಯನೂ (ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಥಿತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ) ಮಹತೋ ಮಹೀಯನೂ (ಮೊಡ್ಡದಕ್ಕಿಂತ ಮೊಡ್ಡದ) ಆದ ಈ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಇದುವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರಾರು ಆಪತಾಪ (ಕುಟ್ಮ) ಗಳು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಸ್ವತಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಆಗಿಹೋಗಿವೆ

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾನಿ ದೃಷ್ಟಾನಿ ಮಯಾ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ವರಾಹಂ ವಾಮನಂ ಚೈವ ತಥಾ ಶಕ್ರ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ

॥ ೧೮ ॥

ನಾರಸಿಂಹಂ ತಥಾ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ಕೂರ್ಮಂ ಹಂಸಂ ತಥೈವ ಚ ।

ನೃಪರಾಹಂ ತಥಾ ರಾಮಂ ರಾಮಂ ಚ ಸುರಸತ್ತಮಂ

॥ ೧೯ ॥

ಮಾಂಧಾತಾರಂ ಪೃಥುಂ ಚೈವ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನಂ ತಥಾ ।

ಧಾತಾರಂ ಚ ತಥಾ ಮಿತ್ರಂ ಚಾಂಕುರ್ಮಯಮಣಿಂ ತಥಾ

॥ ೨೦ ॥

ಪೂಷಣಂ ಚ ಭವಂತಂ ಚ ವರುಣಂ ಭಗಮೇವ ಚ ।

ತ್ವಷ್ಟಾರಂ ಚ ವಿವಸ್ವತಂ ಸನಿತಾರಂ ತಥೈವ ಚ

॥ ೨೧ ॥

ವಿಷ್ಣುಂ ಚಂದ್ರಮಸಂ ರುದ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಯುವಮೇವ ಚ ।

ಹುತಾತನಂ ನೈಶ್ರವಣಂ ಶೇಷಂ ನಾಗೇಶ್ವರಂ ತಥಾ

॥ ೨೨ ॥

ಗೃಹಮುಖ್ಯಂ ಬುಧಂ ಚೈವ ಅಪಃ ಖಂ ಪೃಥಿವೀಂ ತಥಾ ।

ನಾಯುಸ್ತೇಜಶ್ಚ ದೇವೇಶ ತಥೈವಾನ್ಯಾನಿ ವಾಸ್ತವ

॥ ೨೩ ॥

೧೭-೨೭ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಅವತಾರಗಳು ಆಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ! ನಾನು ನೋಡಿದಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಮೈವ ಸ್ವಂತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಮಾತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ಹಂಸ, ನೃಪರಾಹ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಪೃಥು, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಿತ್ರ, ಅಂಶು, ಅರ್ಯಮ್ಣ, ಪೂಷ, ನೀನು, ವರುಣ, ಭಗ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ವಿವಸ್ವಾ, ಸನಿತ್ಯ, ವಿಷ್ಣು, ಚಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಯಮ, ಅಗ್ನಿ, ಕುಬೇರ, ಶೇಷ, ನಾಗ ಬುಧ, ಅಪ, ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ, ವಾಯು, ಬೆಂಕಿ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಒಭೂತಿಮತ್ತಾದ ಸಾವಿರಾರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ ಇದುವರೆಗೆ ಇದುವರಿಗೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಮನ್ವಂತರ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಅವತಾರವನ್ನು ನೋಡಿಯಾಗಿದೆ ಮುಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅವತಾರಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೀಗೇ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ವಾಗಿ ಆನಂದವಾಗಿ ಕೂತಿರುತ್ತೇನೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನೂರಾರು ಅವತಾರಗಳು ಆಗಲಿವೆ ಇದುವರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಈ ಅವತಾರದ ಕಥೆ

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾನಿ ಯಾನಿ ತೇ ।

ಮನ್ವಂತರೇಷ್ಟತೀತೇಷು ತಸ್ಯಾತೀತಾನ್ಯನೇಕಶಃ

॥ ೨೪ ॥

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಭವಿಷ್ಯೇಷು ಶತಶೋಢಿ ಸಹಸ್ರಶಃ ।

ಮನ್ವಂತರಮಥಾಸಾದ್ಯ ಚೈಕಮೇಕಂ ತಥಾ ತವ

॥ ೨೫ ॥

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಯತಃ ।

ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾನ್ಯಶೇಷೇಣ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಣಃ ।

ಕಃ ಸಮರ್ಥೋ ಭವೇದ್ವಕ್ತುಮಿಹವರ್ಷಶತ್ಕರಪಿ

॥ ೨೬ ॥

ಏಕಃ ಸ ದೇವೋ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಸ್ತಾ

ಪರಃ ಪುರಾಣಃ ಪುರುಷೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ।

ಗಗಳನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಒತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ಈ ಮನ್ವಂತರವ
ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಆ
ಮಹಾನುಭಾವನು ಮಾಡಿದ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಸಮಗ್ರವಾದ ಅವತಾರಗಳ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಎಡೆಬಿಡದ ಒಂದು ನೂರು
ವರ್ಷ ಕುಳಿತು ನಿದ್ರಾಹಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೇಳಿದರೂ ಈ ಕಥೆಯು ಮುಗಿಯು
ವುದೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುರಾಣ ಪುರುಷ
ನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ
ಯಲ್ಲದೆ, ಇದರ ಮೂರು ಪಾಲಿನಷ್ಟು ಮಹಿಮೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ ಆ ಮೂರು
ಭಾಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಯ್ಯೆ, ಎಂದು ಶಾಂಬ

ತಸ್ಯಾಂಶಮಾತ್ರಂ ಭುವನಂ ಸಮಗ್ರಂ
ಭಾಗಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತಸ್ಯ ನ ವರ್ಣನೀಯಾಃ

॥ ೨೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಖಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇ ಸಂವಾದೇನೇಕ
ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವರ್ಣನಂನಾನು
ನವತ್ಯಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ರಾಯಣಿಯು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡದಲ್ಲಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ವಜ್ರಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇ
ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ನೂರತೊಂಬತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಃ

ಅಥ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಥಮಬಿಂದೇ

॥ ಏಕನವತ್ಯಧಿಕಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

॥ ಶಕ್ತ ಉವಾಚ ॥

ಕೇನ ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಸ್ವರ್ಗತಾ ತ್ವಂ ವರಾನನೇ ।

ದೀರ್ಘಕಾಲಮಿಹ ಸ್ಥಾಪಿ ತಥಾ ಚೈವಾಪ್ಯನಾಗರ್ತಾ

॥ ೧ ॥

ಕಥಂ ಮನ್ವಂತರಾನ್ವೇತ್ತಿ ತನ್ನಮಾಚಕ್ಷ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಃ ।

ತ್ವತ್ಸಮಾ ದಿವಿ ನೈವಾನ್ಯಾ ಕಾಚಿದಸ್ತಿ ಚಿರಂತನೇ

॥ ೨ ॥

ಏಕರೂಪಃ ಕಥಂ ಕರ್ತಾ ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟಃ ಸುರೇಶ್ವರಿ ।

ಮನ್ವಂತರಾಣಾಂ ಜಾನಾಸಿ ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ತಥಾ ಗತಿಂ

॥ ೩ ॥

ನೂರತೊಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

೧-೩ ಇಂದ್ರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --ಎಲಾ ! ಶಾಂಭರಾಯಣಿಯೇ ! ನೀನು ಯಾವ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವಿಂದ ಈ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವಾವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆ ! ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದಾವರಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ ? ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮಾಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಂಗಸರನ್ನಾರನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೂಪವನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದದನ್ನೂ, ಅವತರಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ ? ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರ

|| ಶಾಂಬರಾಯಣ್ಯನಾಚ ||

ತ್ರಿದಿವೇ ಸಪ್ತಮಃ ಕಲ್ಪೋ ಮಮಾಯಂ ತ್ರಿದಿವೇಶ್ವರ |

ದೇವದೇವಪ್ರಸಾದೇನ ವಸಂತ್ಯಾ ವರ್ತತೇನಘ || ೪ ||

ಪರಾರ್ಥಶ್ಚ ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜನಲೋಕೇ ಗತೋ ಮಮ |

ಏಕರೂಪಾಸ್ತಥಾ ಕಲ್ಪಾ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾಃ ಸುರೇಶ್ವರ || ೫ ||

ಮನ್ವಂತರಾಣಾಂ ಚಾನಾಮಿ ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ತಥಾ ಗತಿಂ |

ಮಯಾ ಮಾನುಷ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜನಂ || ೬ ||

ಪ್ರತಿಮಾಸಂ ಕೃತಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಸುರೇಶ್ವರ |

ತೇನ ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ತ್ರಿದಿವೇ ವಸತಿಶ್ಚಿರಂ |

ಮಯೇಯಂ ಸುಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ದೇವದೇವಪ್ರಸಾದಜಾ || ೭ ||

ಅಸ್ಮಾದಪಿ ಮಹಾಭಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನಯತ್ಕುತ

|| ೮ ||

ತರಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಯೆಂತು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುವೆಯಾ ?

೪-೮ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ — ಎಲೈ! ನಾನು ಈ ಇಂದ್ರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಂದಿಗೆ ಏಳು ಕಲ್ಪಗಳ ಕಾಲವಾಯಿತು ಆಗಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದೇನೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪರಾರ್ಥಭಾಗವನ್ನು ನಾನು ಜನಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆನು ಒಂದೇ ರೂಪ ವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೇಸತ್ತಿರುವೆನು ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ ಇದು ಏತ ರಿಂದ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ನಾನು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವವರಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಪೂಜೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡನು ಆ ಪೂಜಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯು ದಿವ್ಯಲೋಕವಾಸವೂ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು ಇದೆಲ್ಲಾ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾದುದೆಂದ್ರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನಾನು ಈ ಲೋಕವಾಸವು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಶುಶ್ರುತ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕ ನಿವಾಸವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ

॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉನಾಚೆ ॥

ಏತದುಕ್ತಾ ಮಹಾಭಾಗ ಶಕ್ರಂ ಸಾ ಶಾಂಬರಾಯಣೇ ।
ಜಗಾಮಾದರ್ಶನಂ ರಾಜಂಸ್ತತ್ಪ್ರೇಮ ಸುರಪೂಜಿತಾ

॥ ೯ ॥

ಮಾಸರ್ಕ್ಷಪೂಜಾಮಧಿಕೃತ್ಯ ವಿಷ್ಣೋ-
ರ್ಮಯಾ ತವೇದಂ ಕಥಿತಂ ಸಮಗ್ರಂ
ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನರೇಂದ್ರಚಂದ್ರ
ಮಾಸರ್ಕ್ಷಪೂಜಾಂ ಪ್ರಯತೇತ ಕರ್ತುಂ

॥ ೧೦ ॥

ಶ್ರೋತವ್ಯಮೇತತ್ಪ್ರಯತೇನ ವಜ್ರ
ಪಾಪಾಪಹಂ ಧರ್ಮವಿವೃದ್ಧಿದಂ ಚ ।
ಸಂವಾದಮಗ್ರ್ಯಂ ತ್ರಿದಶಶ್ವರಸ್ಯ
ಸಿದ್ಧಾಂಗನಾಯಾಶ್ಚ ಪರಂ ಪವಿತ್ರಂ

॥ ೧೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರೇ ಪ್ರಥಮಾಂಡೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ
ವಜ್ರಸಂವಾದೇ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇಕಥಾನಕಂನಾಮೈಕ
ನವತ್ಯಾಧಿಕ ಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ --

೯-೧೧ ಈ ಮಾತನ್ನು ಶಕ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶಾಂಬರಾಯಣಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದದ್ದರಿಂದ
ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನಯ್ಯಾ! ವಜ್ರಮಹಾರಾಜ! ಅದ್ದರಿಂದ
ಸಮಸ್ತರೂ ಏನಾನರೂ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಈ ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು
ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು ಎಲೈ ವಜ್ರರಾಜನೆ! ಈ ಕಥೆಯು ಪಾಪಹರಿಹಾರಕ
ವಾದುದು, ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಇಂಥಾ ವರಮಪವಿತ್ರವಾದ
ಇಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂಗನಾ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಪರಿ
ಶುದ್ಧರಾಗುವರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಡವಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

ವಜ್ರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶಕ್ರಶಾಂಬರಾಯಣೇ ಸಂವಾದ

ಕಥಾನವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಒಂದು ನೂರತೊಂಬತ್ತೊಂದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

